

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ARTEMIS

MERHAMET *Saciri*

AŞKIN GÜCÜ VE İNANCIN TEHLİKELERİ ÜZERİNE BÜYÜLEYİCİ BİR HİKÂYE

Brenda Richardson VanDusen

Çeviri: R.Ö. Fikriye Arslan - <https://ramex.org>

MERHAMET

Taciri

Dini hoşgörüsüzlüğün Avrupa'da kontrolsüzce yayıldığı on beşinci yüzyılda, İngiltere doğumlu Anna Bookman ve büyükbabası Finn, hayatlarını Prag'da değerli kitaplara ışık tutarak kazanıyorlardı. İncil'in yasaklanmış çevirileri de işlerinin bir parçasıydı. Finn, insanların din adamlarına para vermeden Tanrı'nın sözlerini kendi kendilerine okuyabilmeleri gerektiğini savunuyordu ve bu düşünce ülkede gittikçe daha da tehlikeli sonuçlar doğuruyordu. Yetkililer kitapları yakmaya ve muhalifleri ortadan kaldırmaya başlayınca Finn, torununa İngiltere'ye kaçması için ısrar etti. Ancak bu kaçış hiç kolay olmayacaktı.

Papaz Gabriel, Kilise'nin öğretilerine harfiyen uyan sadık bir din adamıydı. Fran-sa'ya gizli bir görevle gönderildiğinde yolu oraya düşmüş kitap satıcısı Anna ile tanıştı. Anna, sık sık tezgâhına uğrayan varlıklı genç tüccarın bir din adamı olduğundan habersizdi. Gabriel de ona hayatının en büyük yeminlerini sorgulatacak kadınla tanıştığını bilmiyordu henüz.

Anna'nın aşk, sadakat, inanç ve tehlikeli sırlarla dolu yolculuğu sadece genç kadının değil bir sürü kişinin hayatını değiştirecekti. Ve bir zamanlar güvenli liman olarak görülen İngiltere'de bütün sırlar açığa çıkacaktı.

Egzotik, mistik, gösterişli ve romantik.

BookPage

Vantrease sürükleyici bir hikâye anlatıyor ve on beşinci yüzyıl Avrupa'sının canlı ve etkileyici bir resmini çiziyor.

Publishers Weekly

Merhamet Taciri, insanın ruhuna ve kalbine dokunan bir okuma şöleni.

Bookreporter.com

Artemis Severler
artemiskitap
artemisayinlari

ISBN 978-605-304-533-5

YAYIN NO: 2087

MERHAMET TACİRİ

Brenda Rickman Vantrease

Orijinal Adı: *The Mercy Seller*

İngilizceden Çeviren: Ceren Öztuna Kaynakçı

Editör: Yeliz Uslu

Kapak Tasarım: Asmin Ayşe Gündoğdu

Sayfa Tasarım: Merve Ece Aras

1. Basım: Ocak 2020

ISBN: 978 - 605 - 304 - 533 - 5

Sertifika No: 43949

Brenda Rickman Vantrease © 2007

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla Alfa Basım Yayın Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Yayınevinden izin alınmadan kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

ARTEMİS YAYINLARI

Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu / İstanbul

Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76

e-posta: editor@artemis yayinlari.com – www.artemis yayinlari.com

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık

Çiftelavuzlar Yolu Acar Sitesi No: 4 Bayrampaşa / İstanbul

Tel: (212) 674 97 23 Faks: (212) 674 97 29 Sertifika No: 45099

Artemis Yayınları, Alfa Yayın Grubu'nun tescilli markasıdır.

MERHAMET

Saciri

Brenda Rickman Vantrease

İngilizceden Çeviren: Ceren ÖZTUNA KAYNAKÇI

ARTEMİS YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Giriş

BOHEMYA KRALLIĞI, PRAG

1410

Jan Hus, yangını seyretmek için Týn Kilisesi'nin soldaki kulesinde, yüksekteki açık bir pencereyi seçti. Bu kilise onu cesaretlendiriyordu. Roma İmparatorluğu sermayesiyle inşa edilmemiş, Bohemyalılar tarafından, Bohemya halkı için, Hus'un eserlerine dayanarak yapılmış bir Çek kilisesiydi bu. Yine de burada, bu kutsal yerde bile aşağıda gözler önüne serilen manzarayı seyrederken içinden yükselen acımasız sesleri bastıramıyordu. Kent meydanındaki bu alevler Başpiskopos Zybnek'in savaş ilanıydı adeta.

Bugün sadece kitaplar, sadece kutsal kelimelerdi alevlere terk edilen; onları çoğaltan insanlar -et, kan ve kemik- değildi. Ne var ki bu, daha büyük bir facianın başlangıcıydı.

Hus, aforoz edildiği Kilise'nin yolsuzluğa bulaştığından ne kadar eminse, bundan da o kadar emindi. Tıpkı bir balık gibi Kilise de en baştan kokmuştu. Papalık vaazlarında yalanlar söyleniyor, güç arzusuna parasal destek sağlayabilmek için sahte günah ticareti yapılıyordu. Papazların vaazlarındaki *gerçeklerin* aslında Mesih'e değil de din adamlarının çıkarlarına

hizmet eden yalanlar olduğunu insanlar anlasın diye ruhban sınıfının istismarına ilk dikkat çeken, İncil'i herkesin anlayabileceği bir dile çeviren ilk isim John Wycliffe olmuştu. Jan Hus ise Wycliffe'in İngiltere'de başlattığı hareketi Bohemya Krallığı'nda devam ettirecek kişi olarak belirlenmişti.

O halde neden alevleri durdurmak için orada, aşağıda değildi? Kilise ayinlerinde insanlara ekmekle birlikte şarap sunan Kutsal Kilise öğretilerine başkaldırma cesaretini gösteren o değil miydi? Her pazar Bethlehem Kilisesi'ndeki üniversite kürsüsünden, okumuş papazlarla Roma İmparatorluğu piskoposlarının yanlış öğretilerine karşı uzun uzun nutuklar atan o değil miydi? Başpiskopos'un yaktığı alevlerin köküne azıcık kibrit suyu dökmesi için Lollard' *kâfirlerinden* bir ekip toplayamayacak kadar ödle miydi?

Çok geçmeden kuyunu kazacaklar Hus, diye ileri sürüyordu sağduyusu. Bu kadar hevesli olma. Şimdilik yanan sırf kâğıt, mürekkep ve parşömen. Kitapların yeri doldurulabilir. Onları çoğaltan ellerinki ise doldurulamaz. Başpiskopos ne kadar çok kitap yakarsa, biz de o kadar çok çoğaltırız. Ta ki Kutsal Roma İmparatorluğu'ndaki en sefil kulübe bile kendi dilinde, kendi İncil'ine sahip oluncaya kadar.

Bununla birlikte bu korkusuzca düşüncelerine rağmen, Prag alacakaranlığına dikkatle baktığında, şenlik ateşinin tam ortasındaki kazıkta kendi suretini görüyordu Hus. Sanki alevlerin ortasındaki oymuşçasına, sanki ateşi tutuşturan çalı çırpı, şehvetli dillerini üzerindeki rektör cübbesinin etek kıvrımlarında dolaştırıyormuşçasına, koltukaltından terler boşandı. Tutuşmuş saçlarından çıkan kötü kokuyu duyuyor, derisinin kabardığını hissedebiliyordu. Midesi ağzına geldi. Pencereyi kapattıktan sonra havayı kavuran, yüzünü, gözlerini, boğazı-

* John Wycliffe'in takipçileri tarafından kurulan, 14. yüzyılın ortasından İngiliz Reformasyonu'na kadar var olan dini hareket. -çn.

nı yakan, göğsünün derinlerine inen bu hayali ısıdan kaçmak için yüzünü çevirdi Hus.

O gün geldiğinde bana cesaret ver Tanrım.

Getsemani duasını Latince değil de Çekçe etti, sonra da en azından bugün için daha fazla ıstırap çekmemesi umuduyla dua etti. Daha yapacak çok işi vardı.

Başpiskoposun Eski Şehir’de yani Staré Město’daki bu noktayı seçmesi nasıl bir kurnazlıktı. Şenlik ateşinin dumanı, Hus’un pazar vaazlarında John Wycliffe adlı İngiliz’den öğrendiklerini anlattığı Betlemska Kaple Kilisesi’ne kadar tüm havayı saracaktı.

Başpiskopos Zbynek’in kasım kasım kasılıp kurumla yürüdüğü meydana yeniden baktı. Adamın sırmalı giysileri, göğsündeki altın haçı, tıpkı bir yılanın dili gibi çatallanmış beyaz piskoposluk tacı, alevlerin ışığında parlıyordu. Alevlerin üzerinde savrulan her yeni parşömenle ateş tıslıyor, alacakaranlık gökyüzüne turuncu kıvılcımlar saçıyordu. Kalabalıktan protesto uğultuları duyuluyordu. Bunca emek, bunca birikim, bunca kutsal düşünce ateşin üstünde öbek öbek toplandı.

Zbynek, avının karanlık bir pencereden onu izlediğini anlamışçasına, piskoposluk esasını muzafer bir selam duruşuyla kilisenin kulesine doğru kaldırdı.

Dikkatli ol Hus, yoksa benim kâfir ateşimin bir sonraki kurbanı sen olacaksın. Senin o çelimsiz, soluk teninle karşılaştırıldığında yanmış dana derisi bile daha hoş kokacaktır.

Ateşle dumana yazılmış bir uyarıydı bu.

Hus camdan çekildi ancak kendi azminin ateşi de kitapları yutan sarı alevler kadar kızgındı. Kral Wenceslas’ın desteğiyle, hem de başpiskoposun tüm hıncına rağmen, yoluna devam edebilirdi. Bu kitaplar yanarken kopyalayıcıların çoğu hali hazırda yenilerini üretiyordu. Ve bu Sabbath geldiğinde Hus yine Bethlehem Şapeli’nde vaaz verebilir; insanlara gerçekleri,

anlayamadıkları yavan bir Latinceyle değil de kendi dillerinde, Çekçe anlatabilirdi. Sonra da her biri kadehten İsa'nın sembolik kanını içerek ayini Týn Kilisesi'nde kutlayabilirdi.

Bununla birlikte kazıktaki hayali görüntüsü eve kadar Hus'un peşini bırakmayıp rüyalarına da girdi. Jan Hus pek çok gece boyunca yanmış saçlarının kokusuyla uyanacaktı. Ta ki kokunun artık bir hayal olmaktan çıktığı o gün gelene kadar.

BOHEMYA KRALLIĞI, PRAG
TEMMUZ 1412

*Avon, Severn'e akar,
Severn de denize,
Wycliffe'in sular kadar engin külleri,
Yayılır dört bir yana.*

DANIEL WEBSTER'İN BİR SÖYLEVİNDEN (1849)

Anna, *hrad'a*, batıdaki tepelerden Prag'a bakan o koca duvarlı kaleye hiç gitmemişti. Kale, Vltava Nehri'nin hemen karşısında kamburu çıkmış gibi yükselse de sanki başka bir dünyaya aitti. Korkunç başpiskoposla karşılaşım korkusuyla kaleye yukarıdan nöbetçilik eden büyük katedrale de gitmişti Anna. Başpiskopos Zybnek. Kitap katili.

Anna, ayine Týn Kilisesi'nde katılır, Prag'taki muhaliflerin geri kalanıyla Bethlehem Şapeli'nde görüşürdü.

Papalık makamını yolsuzlukla suçladıkları, papazların otoritesine meydan okudukları için dine aykırı metinler olarak kabul edilen, Kilise'nin tabiriyle Lollard metinleri olarak adlandırılan Wycliffe risalelerinin ve tercüme edilmiş incillerin Zybnek'in büyük şenlik ateşinde yakılmasından

sonra Hus, sayısı giderek artan cemaate kesin bir uyarıda bulunmuştu:

“Roma İmparatorluğu piskoposlarının Tanrı’nın Kelamı’nı yakmakla tatmin olmayacakları, onun yerine alevleri için o Kelam’ı insanlara ulaştıranları arayıp bulacakları o gün elbet gelecektir. İnançlarımızın arkasında durmamızı sağlayacak dayanma gücünü vermesi için Tanrı’ya dua etmeliyiz. Böyle bir gün gelinceye kadar cesaretimize sıkı sıkı tutunmalıyız.”

Anna’nın büyükbabası herhangi bir dikkatsizliğin cezalandırılacağı konusunda kendi küçük öğrenci grubuyla tercümanlarını uyarmıştı.

Kaldı ki o konuşmayacaktı da başka kim konuşacaktı.

Sonuç olarak yasaklı tercümeleri yaymak için Üstat Jerome ile birlikte Prag’daki gizli cemiyeti kuran da Tezhipçi Finn ya da Lollard kâtibi Finn olarak bilinen kendi büyükbabasıydı. Jerome genç bir değişim öğrencisi olarak Oxford’dan anavatanına dönmüş, yanında da Lollard metinlerini getirmişti. John Wycliffe’e ait *The Trialogus*’ ve *De Ecclesia*’ eserlerini. İngiltere’de yasaklanan metinler Prag’daki yeni üniversitede bir kez daha doğmuştu. Üniversitenin rektörü Jan Hus, yasaklı metinleri İncil’in uygun kısımlarıyla birlikte Çekçeye tercüme etmişti. Sonra da Lollard hareketiyle dirsek temasında olduğu için uzun zaman önce İngiltere’den kaçmak zorunda kalan büyükbabası, yıllar boyunca başpiskoposun hemen burnunun dibinde, yasaklı sayfaların tekrar kopya edildiği kendi ufak tefek evinde üniversiteli muhalifleri bir araya getirmişti.

Anna, kale ve arkasında bir gözcü gibi duran Saint Vitus Katedrali’nin sivri kulelerine şöyle bir baktı. Yaz sıcağında

* John Wycliffe’in 45 Hristiyan teolojisini kendi inandığı biçimiyle bir araya topladığı eseri. Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

** John Wycliffe’in 1379’da Kilise üzerine düşüncelerini yazdığı eseri.

bile tüyleri diken diken oldu. Yine de bugün tepedeki canavarı aklına getirmeyecekti. Güneş ışınlarının dans eden mücevherler gibi suyun üzerine yayıldığı, havanın yanık kokusuyla zehirlenmediği böyle bir günde onu düşünmeyecekti. Kuşların nehrin tepesinde neşeli daireler çizdiği, kanat u larınnın kabarık bulutlarla cilveleştiği böyle bir günde onu aklına getirmeyecekti.

Martin'le buluşacağı böyle bir günde onu düşünmeyecekti.

Sırtını kaleye verip nehrin aşağısına çevirdi bakışlarını. Kefaretlerini ödemek için Hristiyan  leminin sayısız mabedine yönelen, hacı olması muhtemel bir topluluk gördü uzaktan. Günahlarının bedelini Kilise'ye ödemeye parası yetmeyen g nahk rların yaptığı şey işte buydu.

Sol yanında uzanan kasabadan tanıdık biri yaklaşıyordu ancak gelmesini beklediği kişi o değildi. " stat Jerome! Martin'in geleceğini sanmıştım," dedi. Bir yandan da yüzünün kızardığını, hayal kırıklığını apaçık belli ettiğini hissediyordu.

"Martin başka işlerle meşgul," diye cevap verdi saçları ağarmış  stat bıkkınlıkla. Bir sonraki toplantı için kopyalanmak üzere tercüme edilmiş metinlerin olduğu çantayı Anna'ya uzattı. " amaşırlarımı yıkadığınız için teşekkürler hanımım!" diye bağırdı duyulacak kadar yüksek sesle.

Ya nehirdeki sazanların gözleri ve kulakları varsa? Peki ya el arabasını taş köprü boyunca sürükleyen oduncunun, başpiskoposun casusu olmadığı nereden belli? Alaycılığı bıraktı Anna. Aşırı temkinli olduğu için  statla dalga geçmeyecekti. Bugüne kadar başardıklarından dolayı ona saygısı büyüktü.

Anna  stadın çamaşırlarını aldıktan sonra tam ona iyi günler demek üzereyken, köprünün diğer ucundan yaklaşan aceleci adımları duydu. Pesinden seyr n kovalıyormuş gibi yaklaşan kişiyi görmek için döndü. Birkaç saniye geçme-

den kule geçidinin koruyucu gölgesi altında yanlarına vardı Martin. Nefessiz kalmış, yüzü kıpkırmızı olmuş, bir tutam siyah saç, asi dalgalar halinde alnına düşmüştü.

“Özür dilerim Üstat Jerome. Geciktim çünkü...”

“Başlığını takmaya da mı vakit bulamadın?” dedikten sonra Martin’in saçlarını alnından çekti Anna, böylelikle yüzüne dokunmaya da bahanesi olmuştu.

“Kaybettim. Neyse ki geçerli bir sebebi var,” dedi Martin nefes nefese. Anna’ya göz kırpıp derin bir soluk aldı, ardından sesini alçaltıp neredeyse fısıltıyla, “Toplantıda göstereceğim. Yok, yok bekleyemeyeceğim. Size hemen göstermem lazım,” dedi. Onları kule geçidinin gölgeli boşluğunun daha da içine çekerek, gösterişsiz kahverengi öğrenci ceketinden siyah kadife-den bir kese çıkardı. Kesenin üzeri Kudüs haçıyla işaretlenmişti.

“Kaldır şunu,” diye söylendi Jerome. “Nereden buldun onu?”

“Yoksa düşündüğüm şey mi bu?” diye sordu Anna alçak sesle konuşması gerektiğini unutarak. “Daha önce hiç görmemiştim. Bakabilir miyim?”

Jerome’un yüzünden paniğe kapıldığı belliydi. “Burada olmaz Martin! Yoksa...”

“Hayır, hayır, bağışlayıcı papaza bir zarar vermedik. Onu sarsmadık bile. Yani birazcık belki... Peki ufak tefek morlukları var. Tezgâhını tam da Saint Vitus Katedrali’nin dışında açıyordu. Stasik kaval kemiklerini tekmeleyince bağışlayıcı da *kutsal senetlerini* düşürüverdi. O bacaklarıyla ilgilenirken -ki o esnada bile Latince lanet okuyordu- Crooked Alley’nin aşağısından sıvıştık. Stasik, Eski Şehir yolunu tuttu. Ben de Yeni Şehir’e yöneldim. Neredeyse kör bir dilencinin elinden parasını almak kadar kolay oldu.”

O kör dilenciye para verirdin sen, diye düşündü Anna işinden, yine de bu anın tadını çıkarsın diye ses etmedi.

Takip edilmediğinden emin olmak için bakışlarıyla köprü-yü tararken Martin'in yüzünü geniş bir gülümseme kapladı. İkinci sıcağında köprü'nün diğer ucundan çıkan oduncuyla nehrin diğer tarafındaki geçitte oturan dilenci haricinde, her zamanki gibi köprüde kimsecikler yoktu.

Anna, Jerome'un sert bakışlarından, adamın bu durumdan hoşlanmadığını görebiliyordu. "Aptal, başpiskopos bizi kısıkvrak yakalasın mı istiyorsun? Gör bakalım Finn yaptıklarını duyunca ne diyecek? Bize yakışmaz böyle şeyler." Sonra da papalık aflarıyla dolu küçük bohçacığı kapıp çabucak gömleğinin içine sakladı.

Anna'nın büyükbabasının isminin geçmesi, Martin'in cesaretini biraz olsun kırdı.

Jerome'un ağarmış kaşları bir araya gelerek çatıldı. "Tezhipçimiz torununa münasip bir koca ararken bu tarz kahramanlıkların lehine olacağını hiç sanmam."

Çok açıksözlüydü. Sadece şimdi değil. Her zaman.

Martin'in gülümsemesi anında yok oldu.

"Sadece bir tanesini görsem Üstat Jerome," dedi Anna. "Kendimi bildim bileli büyükbabamla siz, papanın savaşları finanse etmek için endüljans satışı yaptığından dert yanıp durursunuz. Sanki bu kâğıtlar şeytanın elinden çıkmış gibi ama daha bir tanesini bile görmedim."

Yaşlı adam gözlerini Anna'ya dikerek başını iki yana salladı. "Sen de Martin kadar aptalsın. Birbiriniz için yaratılmışsınız," diyerek, "Dua edin de bunlardan kurtulmadan tutuklanmayayım," diye ekledi.

"N'olur Üstat Jerome. Bir dahaki toplantıya onları da getirin. Görelim bakalım dünyayı kurtaracağız diye uğruna kendimizi bu kadar tehlikeye attığımız şey neymiş? Sonra yakarsınız onları. Hem bizim de kendiküçük yonuk atığımız olur."

Anna meydandaki küçük evlerinin içine ara sıra yayılan melankoli bulutundan büyükbabasını çıkarmak için çocukluğundan beri dudaklarını büzerek yaptığı o ayartıcı, sevimli gülüşle baktı Jerome'a. "Lütfen. Ufacık, küçük bir şenlik ateşi yakarız. Tatlı bir intikam niyetine. Cemaati bir araya toplamak için."

"Bence cemaatimiz fazlasıyla bir arada." Giderayak Anna'ya bir taş atmış olsa da Jerome'un biraz olsun kaşları yumuşamıştı.

"Getirecek," dedi Anna, yaşlı üstat uzaklaşırken.

"Elbette getirecek. Böyle tatlı bir somurtmaya kim karşı koyabilir? Ben koyamazdım, biliyorum." Martin uzanıp parmağının ucuyla kızın dudaklarına dokundu, sonra da onu öpecekmişçesine öne eğildi.

Anna onu kendinden uzaklaştırdı. "Burada olmaz Martin. Biri görebilir. Hem biz nişanlı değiliz. Henüz. Dedecik rıza gösterene kadar olmaz."

"Hayhay," deyip kollarını iki yana düşürdü Martin. "Büyükbaban. Asıl sorun da o zaten. Sana o kadar düşkün ki..."

Bu kez dudaklarını büken Martin'di. Anna, Martin'in memnuniyetsizliğini dudaklarından öperek giderme arzusu-na karşı koydu.

"Bana bayıldığını sanmıyorum," dedi Martin. Dudakları dolgundu, yuvarlaktı, tıpkı olgun kirazlar gibiydi.

"Saçmalama. Büyükbaban seni sever Martin. Yalnızca biraz dik kafalı olduğunu düşünüyor. Kimsenin benimle onun kadar ilgilenemeyeceğini sanıyor."

"İyi o zaman. Kâfirlerin iki haftada bir düzenlediği toplantıların tam ortasına seni atmak da pek iyi bir ilgilenme yöntemi sayılmaz bana göre. Hem neden ona *Dedecik* diyorsun? İkinci de İngiliz değil misiniz?"

Anna Martin'in eline uzandı.

“Hadi ama, benimle kapıya kadar yürüyebilirsin. Buraya geldiğimizden beri büyükbabamı öyle çağırıyorum, o zaman çocuktum. Hem büyükannem İngiliz de olsa kendimi öyle hissetmiyorum. O soylu bir hanımefendiymiş, ayrıca malikânede yaşamış. Yine de İngiltere’de yaşamak istemezdim. Sen ve Dedecik’in olmadığı bir yerde yaşadığımı düşünemiyorum.”

Martin bakışlarını tepedeki kale üzerinde gezdirdi, iyice açılmış gözlerinde alaycı bir korku ifadesi vardı.

“Bir soyluyla evlenip yatağa gireceğimi söyleme bana.”

“Büyükannem ikinci dereceden soylu. Ama bizim için bunlar çoktan geçmişte kaldı. Benimle evlenirsen, mütevazı bir sanatçının torununu karın olarak kabul edeceksin, mütevazı bir çeyizle birlikte.”

“Oh! Dünya varmış. Çeyiz için aynı şeyi söyleyemem gerçi,” diyerek sırtıttı Martin. “Onu tanıdın mı?”

“İngiliz büyükannemi mi? Sadece ismini biliyorum, Kathryn. Dedecik’in karısı değilmiş. Gerçek karısının ismi Rebekka’ymış, o da annemi doğururken ölmüş. Kathryn, babamın annesiymiş ama büyükbabamla birbirlerini tanıyorlarmış. Sanırım onlar sevgiliymiş. Büyükbabam, Kathryn’den kırk yılda bir bahsediyor ama onu çok sevdiği belli. Kathryn hatıralardan çok rüyayı andıran şeyler -mesela bana şarkı söylediğini hatırlıyorum. “Minik, minnak, onun gibi bir şeyler söylerdi bana. Dedecik’e götürürdü beni. O zaman bir çeşit kaleye kapatılmıştı Dedecik.”

Anna bakışlarını *hrad’a* doğru kaldırıp ürperdi. Güneş yastıksı bulutlardan birinin arkasına gizlenmiş, gökyüzü kurşuni bir renk almıştı. Güneşsiz gökyüzünde kale şimdi daha da tehditkâr görünüyordu. “Tıpkı böyle bir tepenin üstündeydi o kale de ama daha... korunaklı bir yerdin sanki. Kale Hapishanesi diyorlardı oraya. Ne zaman İngiltere aklıma gelse, o korkunç yeri hatırlıyorum.”

“Aileni tanıdın mı?”

Başını iki yana salladı Anna. “Annem ben doğduktan sonra ölmüş. Babamsa yeni yeni yürümeye başladığım dönemde can vermiş.”

“Savaşta mı ölmüş?”

Anna bu konunun hiç açılmamış olmasını diledi. Bunları düşünmek hoşuna gitmiyordu, yine de Martin kocası olacaksa geçmişini bilmeye hakkı vardı.

“Lollard davası uğruna ölmüş. Piskoposun askerleri öldürmüş babamı. Kathryn de köylü isyanı sırasında, yanan malikânesinde ölmüş. Kilise önce Lollard yanlılarını ayaklanmaya sebep olmakla suçlamış, sonra da eline geçirdiği herkesi öldürmüştü. Biz de büyükbabamla İngiltere’den anakaraya kaçmışız.”

Martin hafifçe ısıklık çaldı. “Yani kraliyet soyundan gelen kâfirlerdensiniz. Büyükbabam da hâlâ davaya bağlı. İngiltere’ye hiç dönmemiş olması şaşırtıcı. İngiltere’de asillerden bazıların reform fikrini sahiplendiğini söylüyor ihtiyar Jerome. Orada her şey daha kolay olabilir.”

“İngiltere’de acı hatıralardan başka bir şey kalmadığını söylüyor büyükbabam. Hem neden Prag’ı terk etmek isteyelim ki? Burada hep mutluyduk. Dedecik’in sanatı ve üniversiteden bir sürü arkadaşı var. Benim de burada arkadaşlarım var.”

Sesine alaycı, şakacı bir hava vermeye çalışsa da ölümünden bu kadar çok konuşmak Anna’nın tadını kaçırmıştı. Meydana yaklaşırlarken Martin kolunu Anna’nın beline dolayıp onu kıvrımlı sokaktaki gizli bir köşeye çekti. Anna kafasını olumsuz anlamda sallayarak çift kadranlı kocaman güneş saatini gösterdi.

“Çabuk ol Martin. Baksana. Saat neredeyse üç. Büyükbabam merak edecek meraklandığında hemen gönül koyar. Hem daha akşam yemeğini hazırlamam lazım.

Mecburen balık olacak artık; başka bir şey yapmaya vakit kalmadı.”

Güneş bulutun arkasından bir daha çıkmadı, birden Anna’ya o gün sevinci de -tıpkı güneş ışığı gibi- onu terk etmiş gibi geldi.

“Yolun geri kalanında benimle yürüme. Büyükbabamın akşam yemeğinde güzelce kızarmış et yerine balık yiyecek olmasını senden bilmesini istemezsin herhalde.”

“Hayır, ona soracağım şey için keyfinin yerinde olmasını istiyorum,” dedi Martin. “Niye şimdi soramıyorum ki? Balıkla bir ilgim olduğunu keşfetmeden önce sorsam?”

Anna sokağın karşısındaki kiremitten yapılmış, üzeri zarif desenlerle süslü ahşap kapısı meydana açılan küçük evlerine çevirdi bakışlarını. Büyükbabası o saate kadar günlük işlerini bitirmiş, fırçalarını temizlemiş, boya kâselerini pencere kenarına düzgünce koymuş, artık koltuğunda kestiriyor olmalıydı.

“Şimdi değil Martin. Onu biraz alıştırırmam için zaman ver bana.”

Martin’in suratı asıldı. “Geçen hafta da böyle söylemiştin Anna. Daha ne kadar beklememi istiyorsun?”

“Sadece birkaç gün daha, söz.” Tekrar uzanıp saçlarını Martin’in gözünden -gitmek için döndüğünde hayal kırıklığını gösteren gözlerinden- uzaklaştırdı.

Her ikisini de sinirlendirdim işte. İkisini de mutlu edeyim diye uğraşırken, ne birini ne de ötekini memnun ediyorum.

Dükkânı kapatmadan önce balık satıcısına yetişebilmek için eteğini yukarı kaldırıp adımlarını hızlandırırken bir yandan da iç geçirdi Anna.

İNGİLTERE, CANTERBURY

12 TEMMUZ 1412

*Onun (bağışlayıcının) vicdanı biraz plastikten de olsa
Kilisenin soylu rahiplerindendi.
Kutsal Kitap'ı ya da azizlerin hikâyelerini bilirdi ezbere,
Ama asıl becerisi indirmektir paraları cebe.
Söylediği ilahilerin verdiği hazzı fark edince
Anladı ki kendinden geçirebilirse cemaati
Bu iş tam ona göre idi,
Etek dolusu gümüş kazanabilirdi.*

CHAUCER'IN CANTERBURY HİKÂYELERİ

ÖNSÖZÜNDEN

Papaz Gabriel, endüljans masasını hemen Canterbury Katedrali'nin kapısının dışına kurmuştu. Gün boyu dua etmekten sesi neredeyse kısılmış, tövbe-kârların yüzlerinden okunan acılara tanıklık etmekten aşırı bitap düşmüştü.

“Günahların için Tanrı seni affetsin. Her kim tövbe eder, günah çıkarır, bağışını yaparsa, tüm günahları için mutlak bir affla ödüllendirilecek,” diyordu herkese, vaiz ses tonunu takinarak.

Dört bir yandan uzanan eller ona ulaşmaya çalışıyor; siyah elbisesini çekiştiriyor; kadife kesesinde taşıdığı ufacık kâğıt parçalarından biri karşılığında dukalarını, şilinlerini, penilerini alması için ona yalvarıp yakarıyordu. Kudüs Haçı ile işlenmiş kese, kurdelelerle bağlanmış parşömenlerle doluydu. Af belgeleri dağıtılıyor, kefaretler ödeniyordu. Gabriel'in kesesinde ayrıca ona bağışlayıcı olma yetkisi veren papalık fetvası da vardı. Sahte bağışlayıcıların pek çoğunun tersine onun fetvası, üzerindeki altın işlemeli armayla hakikiydi. Bizzat papa kendi eliyle vermişti onu Gabriel'e.

"Sizi besleyen, seven, sizin için şu an azap çeken zavallı babanızın sesini, zavallı annenizi dinleyin. Onlar ki ruhlarını Araf'tan kurtaracak bağışı vermeniz için sizinle birlikte yalvarıyor. Kutuya atılan para çınladığında onların ruhu da Araf'tan kurtulmuş olacak."

İyi ezberlenmiş sözcüklerdi bunlar, ancak kendini tam olarak veremiyordu Gabriel. Gün ilerlemiş, hacı kalabalığı azalmaya başlamıştı. Çanlar akşam ilahisinin yaklaştığını haber veriyordu. Çıkardıkları sürekli gürültü, yükselen sisle boğuluyor, ölüp gitmiş azizlerin hayaletlerini andırırcasına vadi boyunca bir o yana bir bu yana sürükleniyordu. Çanlarla ilgili bir şey onu hüzünlendirdi. Yaklaşan akşama bir yalnızlık çökmüştü sanki.

Saatler sonra ilk defa papazlar meclisinden ödünç aldığı, üzerinde kadife yastığı olan tabureye oturup son hacı grubunu izledi. Olduğundan daha büyük görünen güneşten aşağı, tövbekârların omuzlarına bir ışık huzmesi dökülüyordu; sanki güneş tövbekârları kutsuyordu. Yaşlı adamlar, genç adamlar, bakireler, evli kadınlar, dullar, efendiler, hizmetkârlar, tümü tövbekâr elbiseleri ve kukuletalı pele rinleriyle büyük katedrale, **Trinity Kilisesi'**ne doğru dizilerek ilerliyor; kurban Thomas à Becker'in mücevherlerle

kaplı mabedine tapınmak için çamurlu bir nehir misali merdivenlere yayılıyordu.

Aralarında kıdemli olanların pelerinleriyle kukuletaları rozetlerle doluydu. Walsingham mabedinden alınmış, içlerinde Bakire Meryem'in gözyaşlarını muhafaza eden, zekice tasarlanmış, kurşundan yapılmış küçük rozetler ya da Winchester mabedinden alınmış Aziz Peter veya Aziz Paul tasvirli broşlar. Mabedlerin hepsi de Hacı Yolu'ndaki, pişmanlık yolundaki durak noktalarından biriydi. Tüm hacıların Canterbury çan çiçeklerinden taktığını ve Beckett kuyusundan alınmış küçük tenekeler taşıdığını Gabriel gülümseyerek fark etti. Şişelerin altındaki ufak tefek Latince açıklamada *Optimus egrorum medicus fit Thomas bonorum* yazılıydı. *Thomas, kıymetini bilen hastalar için en iyi doktordur.* Tıpkı Mercery Lane'deki hediye eşya satıcıları gibi Gabriel'in bağış kutusu da bozukluklardan ağırlaşmıştı.

Affedilmenin bedeli ucuz değildi. Düklerle kontlar altı altın florin, ikinci dereceden soylular dört altın florin, varlıklı tüccarlar iki altın florin ödüyor; sosyal basamağın aşağısına inildikçe fiyat düşüyordu. Gabriel'in ayrıca ödemeye gücü olmadığı için kefaretlerini yerine getiremeyenlere bedava af belgesi dağıtma yetkisi vardı. Ancak bu konuda talimatlar çok katıydı, üstelik şimdiye kadar hakkını doldurmuştu Gabriel. Artık tezgâhı kapama zamanı diye düşünerek ayaklandı. Kutsal töreni yönetmek üzere söz vermişti.

"Bakar mısın papaz, ne kadar?"

Gabriel sesin sahibi olan hacıyı görmek için arkasını döndü. Genç bir kadındı. Karnı burnunda genç bir kadın.

"Kiliseye giden merdivenleri dizlerimin üzerinde tırmanamam." Bu sözleri söylerken gülümseyip kızardı kadın. "Dizlerimin üstüne bile çökemiyorum."

Uzun yoldan geliyordu. Pelerinin halinden belliydi bu. Pek çok kişinin sadece bu yolculuk için satın aldığı hacı pelerini değil, eskimiş, yırtık pırtık olmuş, çok daha küçük bir örtü takmıştı sırtına. Yolculuk çantasıysa iyice fırlamış göbeğinin üzerine ipile düğümlediği bir çıkındı.

“Nerelisiniz bayan?”

“Charing’den geliyorum. Bana en yakın mabet burasıydı.”

Hamile bir kadının yayan katetmesi için ağır bir yolculuk, diye düşündü Gabriel. Bir yandan da onu böyle bir kefarete layık gören rahibe içten içe lanet okuyordu. Kadının gözleri kıpkırmızı olmuş, koyu renkli halkalarla gölgelenmişti. Yoldan bulaşan toz ve kir, çıplak ayaklarını kaplamıştı.

“Suçun neydi de günah çıkaran papaz böyle uygunsuz bir zamanda sana böyle bir kefareti uygun gördü?”

“Kutsal ekmeğe saygısızlık ettim.”

Hıh işte, dedi içinden Gabriel. Bu da onlardan biri. Lollard muhaliflerinden biri daha, Komünyonun gerçekliğini sorgulayanlardan, ayinde verilen ekmekle şarabın İsa’nın gerçek bedeni ve kanı olduğunu inkâr edenlerden bir diğeri. Kadına duyduğu şefkat azaldı.

“Bu ağır bir günah,” dedi Gabriel.

“Biliyorum efendim ama isteyerek yapmadım. Papaz ayin ekmeğini ağzıma koymak için uzandığında, cübbesinin kürkle kaplı kolları burnumu gıdıklayınca ben de hapsirdim. Ekmek de yere düştü.” Büyük günahını itiraf ederken gözleri büyüyüp korkuyla dolmuştu. Bu kadar acınacak halde olmasa Gabriel, kadının haline gülebilirdi. Aksine içi biraz da olsa öfkeyle doldu. Yaptığı gösteriyi kesintiye uğrattığı için sinirden küplere binip kadını bu saçma kefareti ödemeye layık gören cemaat papazını gözünün önüne getirebiliyordu Gabriel. Bu tipleri iyi bilirdi. Vain künsüsünün gösterişin verdiği asırı gururla hareket ederlerdi. Azıcık merhametli bir papaz bu-

nun bir kaza olduğunu anlardı. Gerçi tabii ki cemaat üyelerinin çoğu kaza ihtimalini hemen inkâr ederdi. Neticede ya Tanrı'nın ya da şeytanın doğrudan müdahalesi sonucu gerçekleşmez miydi bu tür kazalar da?

Kadın katedral kapılarını işaret etti. Biraz titrek, kısık bir sesi vardı. "Yapabilirim zannettim. Ama bu kadar basamak olduğunu bilmiyordum. Ne yazık ki bunu yaparsam... Af belgesi için para verebilirim," dedi kadın. "Kocam hac yolculuğumu karşılamak için ineğimizi sattı. O da benimle gelirdi ama küçük kızımızla ilgilenip tahılları toplamak için kaldı. İki şilinin var."

"İneğinizi mi sattı?"

Kadın, kocaman olmuş karnına indirdi bakışlarını anlamlı bir şekilde. "Ölümcül bir günahla doğuma giremem. Ya doğuramazsam..."

Cümlesini bitiremedi. Bitirmesi de gerekmedi. Gabriel konuyla ilgili cehaletine rağmen ne kadar fazla kadının doğum sırasında öldüğünü biliyordu. Kesesine uzanıp parşömen parçalarından birini çekti, kurdeleyi çözüp kadına uzattı.

"Düşündüğüm şey mi bu?" diye sordu kadın dikkatle bakarak. "Ne yazıyor?"

"Kilisenin ve Tanrı'nın gözünde merhameti bulduğunu söylüyor. Günahının affedildiği yazıyor. Üstelik iki ay geçerli. Bu seni en azından doğuma kadar korur."

Kadın gözlerini kapatıp, elindeki sanki kâğıt ve azıcık mürekkep değilmiş de altın ya da değerli bir taşmış gibi parşömeni sıkı sıkı kavradı. Göz kenarından sızan yaş, tozlu yanaklarına doğru kendine bir yol oluşturdu. Parşömeni dikkatlice sarıp kurdeleyi tekrar bağladıktan sonra çıkınına koydu. Ardından iki şilini çıkarıp masaya bıraktı. Gabriel parayı geri itti.

"İneğinizi satmışsınız. Çocuklarına süt almak için bu şilinelere ihtiyacın olacak. Zaten bu yolculuğu gerçekleştiren bile kefaretinin çoğunu tamamlamış oldun."

Kadın parmağındaki yüzüğü öpmek için elinden geldiğince öne eğildi ama Gabriel onu, “Git ve bir daha günah işleme,” uyarısıyla azletti. Sonra af belgelerini toparlayıp akşam ilahisini söylemek için büyük katedrale yöneldi. Yürürken bir yandan da hiç de ona uygun olmayan bu iş için Tanrı’nın neden ona ihtiyaç duyduğunu sorguluyordu.

Henüz ikinci vakti olmasına rağmen ayyaşlar çoktan meyhanelere doluşmuştu. Papaz Gabriel, atını Londra Köprüsü’nün kuzey kapısına yöneltti. Nehrin öbür tarafına geçip soğuk bir içki içebilmek için sabırsızlanıyordu. Tepesi usturaya vurulmuş başının üstünde güneş giderek alçalıyor; kraliyet mavnalarının gösterişli bir biçimde, usul usul köprü’nün altından geçmelerini beklerken atı huysuzlanıyordu. Başpiskoposun düzenlediği toplantı nedeniyle köprüyü boşaltmayan belediye başkanına kısık sesle söverken bir yandan da bu kalabalığın içinde kesin bir iki yankesici vardır diye düşündü.

Nihayet köprü indiğinde, Gabriel, “Yol verin, yolu açın!” diye bağırdı, ağır yaya trafiğinin ön taraflarına doğru atını sürmeye başladı. Atının burnunu çevirdiği yönde bulunan arabacının saydığı küfürleri ve adamın ağzından mırıltilar halinde çıkan bedduaları duymazdan geldi. Kalabalıktaki diğer insanlar da homurdanarak hoşnutsuzlarını belli ediyordu; Gabriel onlara da kulak asmadı. Köylüler her zaman ruhban sınıfından şikâyet ederdi. Ta ki onlara gerçekten ihtiyaçları oluncaya kadar.

Birbirine yakın, çok katlı evlerle, köprü boyunca birbirine geçmiş dükkânlar, Gabriel’in klostrofobisini besledi. Southwark’ın pis kokusunu neredeyse unutmuydu. Esinti olduğunda Lambeth bataklığından yayılırdı bu koku. Yalnızca

Thames Nehri'nin South Bank bölgesinde yazları duyulan na-
hoş bataklık kokusu değil, Bankside Caddesindeki genelevler-
den yükselen sefalet ve şehvetin kokusu da geliyordu burnuna.
Açık kanalizasyonlar, artıklar, kokuşmuş sakatatlar, hatta neh-
rin kenarında yıkanarak şişmiş bir ceset, bunaltıcı sıcaklıktaki
havanın ağırlığına ekleniyordu. Burada insanlar mı yoksa hay-
vanlar mı yaşıyordu? Londra Köprüsü'nün güney kapısından-
ken bunu anlamak zordu. Yine de atını nehir kıyısı boyunca sü-
rerken Gabriel'in gözüne bir han çarptı. Levhada TABARD'IN
HANI yazıyordu. Tanıdık bir isim gibi gelse de daha önce bu
hana uğramadığından emindi. Soğuk bir içkinin keyfine varıla-
bilecek yeterince düzgün bir yer gibi görünüyordu.

Bunaltıcı yaz güneşinden sonra uzun ve alçak tavanlı
mekânda huzur verici bir loşluk hâkimdi. Gabriel bira dağı-
tan kadınlarla flört ederek eğlenen âlemcilerden uzakta, kö-
şedeki pencereye bakan bir masayı seçti kendine. Az sonra
hancı yanına geldi.

"Sizi burada görmek ne sürpriz papaz."

"Ya, niye ki?"

"Mekânın şöhreti malum. Takdir edeceğiniz bir yer değil
pek. Kusura bakmayın ama."

"Bir maşrapa bira lütfen. Sizin mahzenden olsun ama, var-
sa tabii. Niye kusura bakayım ki? Biranıza su mu katıyorsunuz?
Yoksa doğru ölçüleri kullanmıyor musunuz?"

"Nehrin bu kıyısında en iyi bira burada, üstelik birayı dol-
dururken de çok bonkörüzdür. Bailey. Adım Harry Bailey.
Burası da meşhur Tabard'ın Hanı." Gabriel'in anlayacağını
umarak bir müddet bekledikten sonra, "Meşhur Canterbury
Hikâyeleri'ndeki han var ya," dedi.

Gabriel, Tabard'ın Hanı'nı oradan biliyordu işte.
Şair Chaucer'dan. Yerli bağlayıcı bevinlenesyle ünlü
Chaucer'dan.

“Peki, niye zoruma gitsin ki?” diye sorduktan sonra Gabriel birasından dikkatli, ağır bir yudum aldı. Biranın tadı iyi gelmiş, kurumuş boğazını rahatlatmıştı.

Hancı mahcup bir tavır takındı. Ardından üzerinde Kudüs Haçı bulunan kadife keseyi işaret etti. “Af belgeleri taşıyorsunuz gördüğüm kadarıyla. Hem papazsınız hem de bağışlayıcısınız o halde.”

“Namuslu bir papazım ben Üstat Bailey. Papalık belgelerim şiirde geçen bağışlayıcınıninkiler gibi sahte değildir. Elime geçen her sent hastaneler yapılsın, fakirler doyurulsun diye Roma’ya gider. Ayrıca bu şarlatanlardan her yerde yok mu? Sizce de öyle değil mi?” Birasından bir yudum daha aldı. “Hancılar arasında bile öyleleri yok mu?”

Hancı yalnızca omuz silkip maşrapa tepsisiyle bir sonraki masaya ilerledi. Gabriel ferahlatıcı sıvının tadını çıkarmak için birkaç yudum daha aldı. Bakışlarını salonda gezdirdi. Çiftçilerden oluşan küçük bir toplulukla, birbirlerini dirsekleriyle dürterken sergiledikleri tavra bakılırsa dindar değil de daha çok okumuş gibi görünen üç kişilik bir hacı grubu vardı. Masalarının üzerinde GEOFFREY CHAUCER BURADA OTURDU yazan afişi işaret ediyorlardı. Hancı içkileri verirken onlarla birlikte kahkahalarla gülmeye başladı, sonra da büyük ihtimalle kendi elleriyle yaptığı, duvarları kaplayan Canterbury hacıları çizimlerini gösterdi. Resimlerin içinde en rahatsız edici olanı, kıyafetlerinden varlıklı olduğu anlaşılan bir bağışlayıcının portresiydi, adamın halis şarlatan olduğu apaçıktı. Zekice çizilmiş bir karikatürdü bu. Ama başka bir anlam taşımıyordu. Siyah üniforması içindeki Gabriel’le hiçbir alakası yoktu.

Mekânın diğer tarafında, hemen hemen iki masa uzakta, yalnız başına oturan bir başka mahcup vardı. Ancak Gabriel’le aralarında başka benzerlik yoktu. Çıplak ayakları ve pejmürde

görünüŖüyle kutsal düzeni reddeden Fransisken'lere benzeyen fakir, sözüm ona rahiplerdendi. Üzerinde kahverengi cübbesiyle diğerk pencerenin yanında oturuyor, geliŖigüz el ciltlenmiŖ bir kitabı inceliyordu.

Gabriel adamın dikkatini çekmek için gürültü bir Ŗekilde boğazını temizledi. Yoksul rahip başını kaldırdı, Gabriel'e dik baktıktan sonra kitabına geri döndü.

Gabriel ne bekliyordu ki? Dominiken üniformasını gö-rünce Lollard rahibinin sinip alelacele kitabını saklayacağı-nı mı? Belki de. İsyancılarla din muhaliflerinin İlahi Düzen'i tehdit etmediğı bir dünyada mümkün olabilirdi bu. Kaldı ki adam belki de İncil'i değıl, baŖka bir İngilizce kitabı oku-yordu. Muhtemelen okuduğı Ŗey, *Canterbury Hikâyeleri*'nin elde yazılmıŖ bir kopyasıydı. Kendini beğenmiŖ hancı elbette müdavimlerini eğlendirmek için kitabın yıpranmıŖ bir kop-yasını elinde bulunduruyordu.

Gabriel, hancıya eliyle işaret etti.

"Ŗu ötedeki rahibe bir maŖrapa götür benden, sonra da *Papaz Gabriel bu kadar ilginizi çeken kitapla ilgili sizinle gö-rüşmek istiyormuş*, de."

Hancı Ŗaşkınlıkla kaŖlarını kaldırdı, bir maŖrapa biray ı alıp yoksul rahibe götürdü. Gabriel, hancının fısıltıyla ko-nuŖtuğunu, el kol hareketleriyle kendi bulunduğı yeri gös-terdiğini görebiliyordu. Az sonra hancı geri döndü. Tek ba-şınaydı.

"Rahip içki için teşekkür etti, ne yazık ki sizinle bu konu hakkında konuşmak istemiyormuş. Yine de Kutsal Kitap'ın İngilizcesini görmek isterseniz, onu sizinle paylaŖmaktan ay-rıcalık duymıŖ."

İyice piŖkinleŖmiŖti bunlar. BaŖpiskopos Arundel'in özel konseyi Lambeth Sarayı'nda toplanması, boşuna değıldi. Lollard'cılık giderek yayılan bir kanser gibiydi. Sürekli artan

taftarları, gerek yadıkları öğretilerle gerek kazandıkları güçle Kilise'yi en temelden tehdit ediyordu.

“Söyle de içisini rahat rahat içsin, ayrıca de ki belki bu yakınlarda İncil'in İngilizcesini bizzat başpiskoposun kendisiyle paylaşma ayrıcalığına kavuşur.”

Gabriel birasını tek yudumda bitirdikten sonra Lollard'cıya ısmarladığıyla birlikte ücreti ödemek için gösterişli bir şekilde iki peni çıkardı; hancının gelip biralardan ücret almayacağını söylemesini beklemedi. Masadaki ahşap kutuya düşerken bozukluklar şingirdadı.

“Kim bilir, Bay Chaucer'in şiirini de bir ara okurum belki. Şiddetle tavsiye ettiğiniz her halinizden belli,” dedi ayrılırken.

Atına atlayıp Lambeth'e doğru yöneldi. Ancak handa başına gelenler onu huzursuz etmişti. Keşke bu yolu seçmeseydi. Atını batıya doğru sürmeli, başpiskoposun Lambeth Sarayı'ndaki konutuna yakın bir yere kayıkla geçmeliydi. Gabriel'in akıl hocası Rahip Francis de cübbesinin etek uçlarının Southwark tozuyla lekelenmesine asla izin vermezdi.

Papaz Gabriel, başpiskoposun sarayına yaklaşıncaya kadar alçalarda salınan gri bulutlar ufku kaplamıştı. Aralarında patlayan şimşekler adeta ateş böceklerini andırıyordu.

Bataklığın ve bunaltıcı sıcaklığın yoğun kokusu hâlâ havada asılıydı. Neyse ki leş kokusu geçmişti. Thames Nehri'nin karşısında Westminster Manastırı'nın yüksek kuleleri altınımı parıltılar saçıyor, bu görüntü Gabriel'i cesaretlendiriyordu. Hafif bir meltem hem Gabriel hem de atını serinletiyordu. Uzakta çakan hiddetli gök gürültüsü yağmurun habercisiydi. Lambeth Sarayı'nın kapıcı kulübesine yaklaştığında onu iki seyis karşıladı; biri atını aldı, diğeri ise misafir odasına kadar ona eşlik etti.

“Ekselansları yol yorgunluğunu üzerinizden atar atmaz kilisenin mahzeninde size konakacaklar. Ayrıca Prens Harry'nin de toplantıya katılacağını bildirmemi söylediler.”

Toplantıda hem başpiskopos hem de prens olacaktı!

Öğrencisinin kimlerle masaya oturduğunu duysa Rahip Francis ne kadar gurur duyardı.

“Sör John Oldcastle adlı adamla ilgili ne biliyorsun?” Başpiskopos Thomas Arundel sorusunu Gabriel’e geçirerek yöneltti.

Toplantıya ilk gelen Gabriel’di, şimdi de kilisenin ortasında dikdörtgen şeklindeki büyük masada başpiskoposla oturuyordu. Masanın bir ucunda, geri kalanların hepsinden büyük, sırt kısmı yüksek bir koltuk vardı. Bu koltuğun prene ait olduğunu varsaydı Gabriel. Lambeth Sarayı’nı ayakta tutan kemerler mekâna garip gölgeler yayıyordu. Odanın en uzak ucunda, mumların sıralandığı sunağın üzerine hiç gün ışığı düşmüyordu.

Başpiskopos son gördüğümde beri iyice zayıflamış, diye düşündü Gabriel. Thomas Arundel cemaat gösterilerinde rahatlıkla Azrail rolünü oynayabilirdi, yüzündeki çukurları koyulaştırmaya bile gerek yoktu. Yeraltındaki kiliseyi aydınlatan ağır meşale, başpiskoposun yüzüne turuncumsu bir renk kattıyordu. Gerçi belki de bu onun doğal ten rengiydi. Gabriel, başpiskoposun hasta olduğunu duymuştu. Muhtemelen İngiltere’yi sapkınlardan kurtarmak için bu kadar istekli olmasının nedeni de buydu. Belki de koruduğu mirası gözetmeye çalışıyordu.

Gabriel soruyu bir başka biçimde yeniden sordu. “Lord Cobham’ı mı kastediyorsunuz?”

“Ne fark eder ki?” dedi Arundel.

Gabriel ne zaman başpiskoposun huzuruna çıksa kendini hep rahatsız hissetmişti. Adamı bir kez olsun gülümserken

gördüğünü hatırlamıyordu. Başpiskoposun sorusuna dikkatli bir cevap verdi: “Belli bir şöhreti olan, hünerini ve cesaretini savaş meydanında kanıtlamış cana yakın biri olduğunu biliyorum yalnızca.”

Başpiskopos kaşlarını çatı. Bu sözleri duymak istemediği açıktı.

Gabriel ekledi, “Prens Harry’nin kayda değer bir dostu olduğunu da duymuştum.”

Başpiskoposun kaşları biraz daha çatıldı, ağzını bir deri bir kemik kalmış parmaklarıyla kapatıp geçirdi, öfkeyle, “O bir kâfir,” dedi.

“Bilmiyordum. Duymamıştım...” diye kekeledi Gabriel.

Başpiskopos yüzüklerle dolu parmaklarıyla Gabriel’e susmasını işaret etti. “Onu durdurmaya niyetliyiz. Sonunda yakmak zorunda kalsak bile. O artık Kilise’nin düşmanlarından biri.”

Arundel’in vahşeti karşısında Gabriel’in neredeyse nefesi kesildi. “Ne için durdurmaya?”

“İngilizce İncilleri yurtdışına yayıyor, dahası düzenlediği gizli Lollard toplantılarında yoksul rahipleri ağırılıyor. Kendilerine öyle diyorlar ya. Sanki biz hepimiz fakir kalmaya yemin etmemişiz gibi.”

Gabriel, Tabard’ın Hanı’nda gördüğü yoksul papazı gözünün önüne getirdi. Onun eskimiş kahverengi tuniğini Arundel’in -hem de bu sıcakta giydiği- kürklü pelerini ve değerli taşlarla kaplanmış göğüs haçıyla karşılaştırdı. *Nasıl bir yoksulluk bu*, diye merak edip sonra da yakışık almayan bu düşünceleri yüzünden hemen kendini azarladı. Yine de incecik bacaklarını özenle üst üste atan Arundel’in pahalı ipek çoraplarını ve burunları yukarı bakan son moda yumuşacık deri ayakkabılarını görür görür Gabriel için derin bir ümitsizlik ve hayal kırıklığı bastırdı. Arundel’in servetinin sadece başpiskoposa

değil, Kilise'ye de ait olduğu varsayımına dayanan anlayışa geri dönmek için kendisini çimdiklemek zorunda kaldı.

Başpiskopos sözlerine devam etti. "Oldcastle, papalığın dini kötüye kullandığı konusunda uluorta konuşup, Wycliffe sapkınlıklarını yaymaya çalışıyor. Hatta Kilise'ye ait mahkûmların kralın yetkisi dahilinde olduğuna dair bir yasa-yı parlamentodan geçirmeyi başardı. Onun için öncelikle kraldan Oldcastle davasının yürütülebilmesi için izin almamız gerekiyor, kralın da bu izni veremeyecek kadar hasta olduğu düşünülürse, yetkiyi Prens Harry'den almamız şart."

"Oldcastle'ın Prens Harry'nin arkadaşı olduğunu sanı-yordum."

"E, ben de Canterbury başkışposuyum. Genç Prens Harry benim onayım olmadan Kral V. Henry unvanını nasıl alabilir? Yani o izni kesinlikle alacağız."

Peki benim bu plandaki yerim ne, diye merak etti Gabriel, o an tamamen başka bir yerde olmayı diledi.

Bu sebepten bundan sonra kimsenin kendi otoritesine dayanarak kutsal metinleri İngilizceye çeviremeyeceğini hükme bağlıyoruz... Lanetle anılan alçak John Wycliffe, eski şeytanın oğlu, İsa düşmanlarının habercisi ve çocuğudur.

CANTERBURY BAŞPİSKOPOSU
THOMAS ARUNDEL'İN BİR BİLDİRİSİNDEN

Prens Harry bu toplantıyı hiç de dört gözle beklemiyordu. Kilise konseyine ilk kez katılıyordu, üstelik geç kalmıştı. Akşam yemeğinden sonra sızıp kalmıştı, hatta mabeyincisi onu sarsıp uyandırmasa hâlâ rüya görüyor olurdu. Hem de ne rüya! Doğruyu söylemek gerekirse rüyadan uyanmayı hiç istememişti.

Rüyasında Harry ya da müstakbel V. Henry değil, hâlâ Prens Hal'di; Neşeli Jack ve eski tayfaıyla geçirdiği o günlerle geri dönmüştü. O ve Jack, Bayan Quickly'nin birahane masasında hırsla bilek güreşi yapıyorlardı. O esnada diğerleri de etraflarına toplanmış, onları gaza getirmeye çalışıyordu. Kaybeden, sonraki biraları ödeyecekti.

"Sör John hadi haklayıver şu züppeyi!" diyordu Pistol boğuk hırıltılarla.

“Yo yo, paramı Prens Hal’e yatırıyorum ben. Çelimsiz görünüğüne bakmayın, zekâsıyla bile ezer geçer o!” Bardolph bunları söylerken kalçasına bir şaplak indirmeyi de ihmal etmemiştir.

“Dikkat edin bakayım! Şişeyi kıracaksınız. Pislik yaparsanız muhafızları çağırırım, ona göre!” Bu zayıf inilti de Bayan Quickly’ye aitti.

Bilekler bir aşağı iniyor bir yukarı çıkıyordu, önce Jack’in sonra Hal’in bilekleri, sonra Jack’in bileği yine yana devrilecek gibi oldu. Tam o sırada Hal derin bir nefes aldı, tam Jack’in bileğini devirecekti ki...

“Majesteleri, majesteleri uyanın. Lord Beaufort dışarıda. Bir saat içinde Lambeth’te olmanız gerektiğini söylüyor.”

Harry üzerine eğilmiş telaşlı mabeyincisini görebilmek için gözlerinden birini açtı.

O güzel, mutlu günler göz açıp kapayıncaya kadar geçip gitmişti işte.

Diğer gözünü de açıp yerinden fırladı, çizmelerini kendi kendine giyerken mabeynciye, “İçeri gelmesini söyle,” dedi.

Mabeyinci gidene kadar Beaufort odaya girmişti bile, Harry o sırada ceketini giyyordu. Bir eliyle kılıcını takarken, sol eliyle şarap kadehine uzandı.

“Majesteleri,” diyerek söze başladı Lord Beaufort, “Sizinle gelmem doğru mu emin değilim. Arundel beni görmekten pek memnun olmayacaktır.”

“O zaman kesin gelmen lazım,” dedi Harry kadehi kafasına diktikten sonra. “Başpiskoposun iktidarı paylaşmayı öğrenmesi şart.”

Gabriel kilisenin dışından gelen telaş ve adınlar duyduğunda, tam da -konferansa katılma onuruyla bahsedilmiş olmasına

rağmen- kâfirleri avlamak için yeterli kapasiteden yoksun olduğunu söyleyerek başpiskoposu kibarca reddetmek üzereydi. Rahip Flemmynge'i gösterişli kıyafetlerinden ve sah-te tavırlarından tanıdı. Onu daha önce yalnızca bir kez, o da kısa süreliğine Blackfriars Salonu'nda görmüş, adamdan pek hoşlanmamıştı. Dalkavuklara özgü bir şeyler hissetmişti onda. Flemmynge, kıpkırmızı kesilmiş yüzüyle Londra Köprüsü'ndeki trafikten şikâyet ederken bir yandan da Gabriel'in karşısındaki koltukta yerini aldı.

Arundel sert sert bakarak "Gabriel Kardeş'i tanıyorsunuzdur herhalde. O da aynı köprüden geçti. Ama daha önce gelebildi," dedi.

Bu kasıtlı ima karşısında yüzü daha da kızaran Flemmynge, Gabriel'in oturduğu tarafa bakarak başıyla formalite icabı selam verdi. Tam kekeleyerek özür dilemeye başlamıştı ki kralın gelişini haber veren borazanının sesi sözünü kesti. Ses, mahzende tuhaf, uyumsuz bir yankı yaptı. Başpiskopos ve piskopos yukarıdan bir iple çekilmiş gibi hızla ayağa fırladı. Gabriel de peşlerinden aynı hareketi yaptı.

İki adam odaya girdi.

Prens, masanın başında ona ayrılmış sırtı yüksek koltukta yerini aldı. Diğer adam da prensin sağ tarafında, koltuğun hemen yanında tam da başpiskoposun karşısına düşecek şekilde ayakta dikilmeye başladı.

Gabriel, prensi saygılı bakışlarla süzdü. Hanlarda sıkça şımak- rık bir çocuk olduğuyla ilgili dedikodular yapılıyordu, oysa görünürde prensin bununla alakası yoktu. Düşündüğünden daha ayık, yaşça daha büyük görünüyordu. Saçları tıpkı bir keşiş gibi kulaklarının epeyce üzerinden tıraş edilmişti. Deri işlemeli kısa yelek ve çoraptan oluşan sade bir kıyafet, bir asker üniforması giymişti. Boğazını temizleyip, büyük kılıpınla daha önce prova edilmiş muntazam bir ses tonuyla konuşmaya başladı.

“Başpiskopos Arundel, tanışma kısmına geçebiliriz artık. Davetimiz üzerine gelen, yakında şansöyelik görevine yeniden iade edilecek saygıdeğer amcam Winchester Piskoposu Henry Beaufort’u zaten tanıyorsunuzdur.”

Başpiskoposun gergin bakışlarıyla çökmüş yanaklarındaki pembe lekeler, bu karardan hoşlanmadığını gösteriyordu. Gaunt’un piçi John olarak da bilinen Beaufort, kralın amcası olabilirdi ama gayrimeşru olması, başpiskoposun gözünde Özel Konsey’e kabul edilmemesi için yeterliydi. Gabriel ikisinin arasında bir husumet olduğunu duymuştu ancak detayları bilmiyordu, kaldı ki bilmek de istemiyordu. Saray entrikalarının dışında kalmak en iyisiydi. Aslında bu muhterem topluluğa davet edildiği için ilk başta hissettiği coşku giderek azalıyordu. Çok sayıda katılımcının geleceğini, hepsinin ortodokslik hakkında görüş alışverişinde bulunacağını, Kilise’nin en seçkin beyinlerini temsil eden bilge bir kurul olarak bir araya geleceklerini düşünmüştü.

“Şansölye olacağını mı söylediniz? Öh öh. Nasıl isterseniz majesteleri,” diye cevapladı Arundel. Fakat Beaufort’a bahsettiği asık suratıyla bir çiçeği bin parçaya bölebilirdi. “Lord Beaufort’un yanında,” bu ismi söylerken başpiskoposun yüzü adeta sirke satıyordu, “Oxford Üniversitesi İlahiyat mezunu olan, babanız kral hazretleri tarafından merhum John Wycliffe’in kâfirlere dair yazılarını incelemek ve bunların yok edilmesine dair bir eylem planı hazırlamak üzere komisyon üyeliğine atanmış Richard Flemmynge oturuyor.”

Flemmynge bir adım öne çıkarak dizlerinden birini yere indirdi. Elbisesinin süslü kolları yerin tozunu alıyordu. “Majesteleri.”

Gabriel birden başka bir yerde olmayı diledi.

“Peki ya sağınızdaki kim?” *Prince Harry kim olduğunu* anlamaya çalışırcasına dosdoğru ona bakıyordu.

“Papaz Preacher’ın Dominiken tarikatından Gabriel Kardeş adındaki bir papaz, majesteleri. Görevine yeni başlamış olsa da Kilise’ye şimdiden epey hizmet etti. Battle Manastırı’ndan elçi olarak Roma’ya gönderildikten sonra Papa Cenapları’nın huzuruna kabul edildi. Şimdi de hiçbirimizin gidemeyeceği farklı yerlere seyahat etme ayrıcalığına sahip. Hem vaaz veriyor hem kâfirlere karşı gözünü kulağını daima açık tutuyor.”

Gabriel şu an burası yerine herhangi bir yerde olabilirdi.

“Gabriel Kardeş.” Prens Harry bu takdimin çok da umurunda olmadığını belli edercesine başını hafifçe eğdi.

Gabriel de yeterli olacağını umarak başıyla selam verdi.

“Belinize Cebrail’in borusu yerine o kadife bağışlayıcı kesesini mi takıyorsunuz?” diye sordu prens.

Başpiskopos, Gabriel’in yerine cevap verdi. “Gabriel Kardeş, Kilise’sine yalnızca bir vaiz ve yetkilendirilmiş bir papaz olarak hizmet etmiyor majesteleri; o aynı zamanda eşine az rastlanır değerinde bir insan, namuslu bir bağışlayıcı. Yüce İsa ve azizlerinin erdemlerle dolu kutsal hazinesi tarafından bağışlanmaya layık görülen her ruh, kraliyetin daha da çok zenginleşmesini sağlıyor.”

Tartışmalara yol açan af belgelerinden elde edilen gelirlerin kraliyet hazinesini zenginleştirdiğini prense söylemek ne kadar da politik bir tavır, diye düşündü Gabriel. Böylelikle başpiskopos bu tarz eylemlere karşı çıkan Lollard yandaşlarını ortadan kaldırmak için kraliyete daha fazla neden vermiş oluyordu.

“Yani iki göreviniz birden var Gabriel Kardeş. Hem Kilise’nize hem de krala karşı.”

“Efendimiz, bu odada toplanan herkes -Komisyon Üyesi Flemmynge, Gabriel Kardeş ve bizzat ben- babanız kralımızın da zamanında çetin bir mücadele verdiği din karşıtlarını bastırmaya adadık kendimizi. Tabii Piskopos Beaufort’u dahil

edemem. Piskopos Beaufort'un Lollard meselesinin neresinde durduğuyla ilgili fikrim yok."

Başpiskopos, Beaufort'a doğrudan meydan okumuştı. Fakat onun yerine Prens Harry sözü aldı.

"Lord Beaufort bir şansölye olarak daha çok dindışı meselelerle alakadar olacak. Fransa'yla olan savaşla ilgili tavsiyelerde bulunacak. Fakat İngiltere'yi ilgilendiren tüm önemli sorunlarda kralımızın resmi başdanışmanı olarak hizmet etmiş olduğu için bugün burada bulunuyor. Yerlerinize oturabilirsiniz lordlarım, toplantıya başlayabiliriz."

Thomas Arundel sandalyelerin gıcirtısından, ipek çoraplardan çıkan hışırtılardan daha yüksek bir sesle boğazını temizledi.

"Majesteleri, kanımca sadece köylülerin ve yoksul papazların peşine düşmek yeterli olmuyor. Lollard kâfirleri artık sadece Tanrı'nın herkesi eşit yarattığına inanan köylüler arasında değil. İnsanlar üniversitelerde ve kasabalarda ahiret korkusu duymadan Kutsal Kilise karşıtı Wycliffe söylevlerini tartışmak için toplanıyor, dinimizin karşı çıktığı İngilizce İncilleri okuyorlar. Dahası artık bu tarz aykırı düşünceleri diğer ülkelere de sokmuş bulunuyoruz. Oxford ve Bohemya'daki Charles üniversiteleri arasındaki akademik değişim programı, Lollard öğretilerinin oraya da yayılmasını sağladı."

"İş o raddeye vardı mı?"

Gabriel de ilk duyduğunda şaşırdı, ama sonra Charles Üniversitesi ve Oxford arasındaki değişim programının Bohemya kraliyet ailesinin bir mensubu olan Kraliçe Anne döneminde başladığını hatırladı. Böyle düşününce -özellikle de değişimin ilk zamanlarında- John Wycliffe risalelerinin değiş tokuş edilen çalışmaların arasına dahil edilmesi aklına yattı.

"Wycliffe risaleleri Kutsal Roma İmparatorluğu üzerinde veba gibi yayılıyor. Bundan iki yaz önce Prag Piskoposu

Zybnek, Wycliffe'in din karşıtı karalamalarını şehir meydanında yakmış, bu öğretileri yasaklamıştı. Ama pek faydası olmadı. Jan Hus adında bir kâfir her gün vaiz kürsüsünden bu öğretileri anlatmaya devam ediyor, Prag halkından onu destekleyenlerin sayısı her geçen gün artıyor. Şimdi harekete geçmezsek, İngiltere de Bohemya'ya dönecek."

Prens düşünceli görünüyordu; Arundel ise sabırsız.

Sonunda prens konuştu. "İnsanın İncil'i kendi kendine okuması neden bu kadar kötü olsun ki? Bilgilerimi tazelemek için Kutsal Metinleri kendi kendime okumayı ne kadar çok istediğimi sık sık düşünürüm; tabii başpiskoposun rehberliği doğrultusunda. Fakat Latinceye fazla hâkim olmadığımından bu iş zevkten çok külfete dönüşüyor."

Gabriel derin bir iç çekiş sesi duyarak bu sesin kendisine ait olmamasını diledi. Arundel'in yüzü sapsarı kesildi. Başpiskopos masaya yumruğunu vurunca Gabriel korkudan adeta sindi.

"Nedenini anlatayım majesteleri. Cahil kitlelerin İncil'i okuması, isyanları tetikler de ondan. 81'deki isyanları hatırlayamayacak kadar gençsiniz. Ama ben hatırlıyorum. Eğitimsiz köylüler kutsal metinlerden hatalı anlamlar çıkararak bunları kendilerinden üstün olanları yakıp, onların mallarını yağmalamak için bir bahane olarak kullandılar. Babanız hatırlayacaktır. Ona sorun. Henry Bolingbroke'e isyancıların Savoy Sarayı'nı nasıl yaktıklarını, başpiskoposun başını nasıl kestiklerini, Londra'ya yürüyerek genç Kral Richard'a nasıl şantaj yaptıklarını sorun. Babanız tüm çabasını ve hazinesini bu kâfirlerin kökünü kazımaya harcamadı mı? Lollard yanlıları bir başpiskoposu öldürebiliyorsa majesteleri, bir kralı devirmek için kılı kırk yarmayacaklarını gerçekten düşünüyor musunuz?" Arundel prensin bu sözleri işitince için için bir süzme duraladı, sonra konuşmasını daha makul bir tonda sürdürdü: "Bir de

Lollard yanlılarının küçümsediği şu af belgelerinin satışı meselesi var. Kraliyet bu paranın bir kısmını alıyor.”

Prens, başpiskoposun ne söylemek istediğini anladığını göstermek için elini kaldırdı. “Lollard yanlılarının İncil’i okumaları yasaklandıysa neden sadece toplantıları dağıtıp ellerindeki malzemelere el koymuyoruz?” diye sordu. “Yasalarımız bunu gerektiyorsa; yani kanun bu şekilde öyle değil mi?”

Thomas Arundel başıyla onayladı. “Kâfirlerin yakılması üzerine düzenlenmiş *De Haeretico Comburendo* yasası.”

“İyi işte, yasa buysa, yasaı uygulayın yeter. Askerlerimiz yok mu bizim?”

“Onu denedik. Hatta William Sawtry adlı kâfir bir papazı yaktık. Yasalara karşı gelen papazlar bunlar, kendilerine laik papazlar diyorlar, sayıları da her geçen gün artıyor. Yaptıklarının cezasını çekmiyorlar çünkü soylularınızdan bazıları kâfirleri savunup onları koruyor. Hatta bu soyluların bazıları parlamentoda. Eminim buradaki tehlikeyi görebilirsiniz, din karışıklığı parlamentoda yayılırsa, işte o zaman... Bunlardan birini ya da ikisini yargılamadıkça yol almamız imkânsız.”

“Soylular mı?” diye sordu Prens Harry. “Bu ciddi bir suçlama. Kanıtınız var mı?”

“Mahkemeye çıkarmaya yetecek kadar değil. Ama eğer siz de izin verirsiniz onları yargılayacak deliller bulacağımıza eminiz.”

“Soylularımın gözetlenmesi gerektiğini mi söylüyorsunuz? Sanırım buna izin vermek konusunda pek istekli değilim.”

Gabriel, prensi anlayışla karşıladı. Babası Henry Bolingbroke ile aynı hataları yapmak istemediği çok açıktı; soylularının yarısının ona sırt çevirmesini istemiyordu prens. Yeni saltanat döneminin bir sivil savaşla başlaması hiç iyi olmazdı.

Başpiskopos kaşlarını çatınca yana eğik yüzündeki çizgiler biraz daha derinleşti, sonra çizgilerin yerini bir gülümseme aldı. Gabriel, başpiskoposun ne söyleyeceğini tahmin etti.

“Kâfirlik suçu işleyenler cehennem tehlikesiyle karşı karşıyadır,” dedi başpiskopos. “Siz de prensleri olarak onların ruhlarından sorumlusunuz. Elbette bunu biliyorsunuzdur. Babanız iyi bilirdi. Babanız ruhlarını korumak adına soyluların gözetlenmesi kararını hiç tereddüt etmeden verirdi. Kâfirlik burada gerçek bir etki kazanırsa, Papalık, İngiltere’nin tamamını aforoz edebilir. Bunun vicdani sorumluluğunu taşımaya hazır mısınız?”

Monarşiyi hizaya sokmak için Kilise’nin daima kullandığı bir saldırı yöntemi idi bu. Aforoz edilme. Böylece cennetin kapıları kapanır, kral ve tüm tebaası cennetten geri çevrilmiş olurdu. Prens Harry’nin hoşnutsuzluğu Gabriel’in tedirginliğini artırdı. Bu davada hangi rolü oynayacağından emin değildi Gabriel, ancak Arundel’in yanında yer alacak kişi ruhunun bu ateşli arzuyu yanıp kavrulmasına razı olmak zorundaydı.

“Ne gibi kanıtlar elde ettiniz?” diye sordu prens. “Bu davalara kim karar verecek?”

“Ele geçirilen her kanıt, eğer iyileşirse Kral Hazretlerine, cezai bir tedbir alınacağı sırada hastalığı devam ederse de siz majestelerine iletilmek zorunda. Kanun böyle.” Arundel bu yasadan hoşlanmadığını belli edercesine kaşlarını çatı. “Geri kalan soyluları hizaya getirmek için tek bir davaya izin vermeniz yeterli olacaktır büyük ihtimalle.”

Gabriel, öfkeli dudaklarını bükmüş, düşüncelere dalmış genç prence bakışlarını çevirdi. Aklından neler geçtiğini hemen hemen tahmin edebiliyordu. Tek bir dava olacaktı. Emrinde hizmetkârları olan tek bir soyluya dava açılacaktı. Bu soylu isyanı yayacak, kendisi suçlularını mahkûm eden bir krala karşı halkı örgütleyecekti. Bu soylu, kraliyetin tüm

düşmanlarını tek bir bayrak altında birleştirecekti. Yine de aforoz edilme tehdidi hiç de hafife alınacak gibi değildi.

Prens Harry derin ve uzun bir soluk verdi. “Galiba sadece kanıt toplayabildiğimiz sürece ilerleyebiliriz. Görelim bakalım. Fakat kralın rızası olmadan tek bir soylu için bile eyleme geçilmeyecek.”

“Majesteleri için uygun öyleyse, değil mi?”

Prens Harry başıyla onayladı. “Kanıt toplamayla ilgili bir şey daha. Çok büyük bir gizlilik içinde yürütülmeli.”

Arundel göreve bir an önce başlayacak olmanın verdiği zevkle ellerini sabırsızca ovuşturdu. “Öyle olacak majesteleri. Daha önce de söylediğim gibi komisyon üyesi Flemmynge, Wycliffe’e ait tüm yazılı dokümanları inceliyor ve içindeki dine aykırı düşünceleri ana hatlarıyla belirliyor. Dine aykırı düşünceleri her yerde yayınlayacağız, böylece kimse yasadan haberi olmadığını iddia edemeyecek. Bu arada nereden başlayacağımıza da karar verdik. Gabriel Kardeş’i kanıt toplamak üzere günah çıkaran bir papaz olarak bir manastıra yerleştireceğiz. Bu manastır hem parlamentoda yeri olan hem de iyi bilinen kâfirlerden birinin evine oldukça yakın. Orada delilleri toplamaya başlayacak, yeterince kanıt elde eder etmez resmi işlemlere başlayacağız.”

Kanıt toplamak mı? Demek öyle. Demek ki Gabriel dini tavsiyeler versin diye toplantıya çağırılmamıştı. Beyinsiz budala, başpiskoposun dikkatini çektim diye övünüyordun bir de! Fazla gurur işte böyle insanın gözünü kör eder. Hain rolüne layık görülmüştü işte. Casusluk yapmak zorundaydı. Buradan başka bir yerde olmayı istemekte haklıydı. Sanki karnının ortasına okkalı bir yumruk yemiş gibi hissediyordu kendini.

“Gabriel Kardeş’in hemen harekete geçmesi için izniniz var mı?” diye sordu Arundel.

Arundel, Gabriel'e sormamış, göreve itiraz etme fırsatı tanımamıştı.

"Gabriel Kardeş'e başlaması için izin veriyoruz. Fakat yalnızca kanıt toplamak şartıyla."

Arundel gülümsedi.

"Bu lordun kim olduğunu öğrenebilir miyim peki?" diye sordu Prens Harry.

"Yakın çevrenizden biri majesteleri. Sör John Oldcastle olarak da bilinen Lord Cobham," diye yanıtladı başpiskopos sarılı bir parşömeni açarken.

Prens beyninden vurulmuş gibi oldu. Yüzündeki kan sanki çekilmişti. Biraz önce bahsedilen kâfirin, eski silah arkadaşı ve meyhane günlerinden dostu olacağını nereden bilecekti. Arundel avını nasıl da zekice dize getirmişti!

"Bir hata olmalı. Benim tanıdığım Sör John'un din umurunda değildir. Evet, dinle dalga geçer belki. Ama zararsızdır." Prens Harry'nin korkusu, ağzının şeklinden belliydi. Dudaklarını çiğnemeye başladı.

"Artık öyle değil majesteleri. O artık bir Lollard yanlısı. Üstelik saklamaya da çalışmıyor," diye ekledi Flemmynge, prence tüylü bir kalem uzatırken. Adamın sesindeki kötü niyet Gabriel'in hiç hoşuna gitmedi. Sonra sözlerine devam ederek, "Demek ki Sör John Oldcastle kendi dinini bulmuş," dedi. "Sorun şu ki yanlış dini bulmuş. Şimdi de yanacak."

Prens Harry kalemi masaya koyup ona öfkeyle baktı.

"Cehennemde yani. Tövbe etmezse tabii."

Başpiskopos o gün ikinci kez dalkavuğuna sert sert bakıp buyruğu Prens Harry'nin önüne itti. Prens tüylü kalemi alıp tekrar masaya bıraktı; sonra tekrar alıp eliyle oynamaya başladı.

"Majesteleri, İngiltere'nin başı..."

Prens Harry parşömeni büyük bir öfkeyle karalayarak bu sözcüklerle başlayan buyruğu imzaladı. Beaufort hariç kim-

seyle göz göze gelmedi. Mabeyinci, gözlerinde prensi anladığını belirten bir ifadeyle başıyla onaylayarak prence cesaret vermeye çalıştı.

Odanın dışında gök gürlüyordu. Gabriel gökyüzünden savrulan tehditlerin içine işlediğini hissetti. Prens tek bir kalem darbesiyle bir soyluyu firariye, bir papazı da casusa çevirmişti.

Sizi tebaam kabul edip Tanrı'nız olacağım.

TEVRAT'IN 52. MEZMUR'UNDAN
HAMURSUZ BAYRAMI'NDA OKUNUR

Aнна hakaretleri işittiğinde Judenstadt duvarlarının hemen dışındaydı. Önce duymazdan gelmeye karar verdi. Kaldı ki kim onu incinmiş ruhların koruyucusu olarak tayin etmişti? Azizlerle meleklerin işiydi bu ve Anna ne bir aziz ne de melekti.

Anna'nın tek isteği, kitabını Staronová Sinegogu'ndaki hahama bir an önce teslim edip sonra da bu geceki toplantıya hazırlanmak üzere çabucak dönmekti. Büyükbabası, süslediği Tevrat'ın biter bitmez hahama götürülmesi gerektiği konusunda Anna'yı sıkı sıkı tembihlemiş, bir önceki gece de kitabı bitirmişti yaşlı adam.

"Bu Esther'in hikâyesi Dedecik! Bir sonraki Purim Bayramı'na kadar hahamın buna ihtiyacı olmayacak. Kendin de söylemiştin. Bitirmek için önünde daha kaç ay vardı."

Yaşlı adam yorgun gözlerini ovuşturuyordu.

* Antik Pers İmparatorluğu'nda yaşayan Yahudilerin, Haman'ın zulmünden kurtuluşunun anısına kutlanan bayram. Hikâye Tanah'ın Ester kitabında anlatılmaktadır. -çn.

“İnsanı çok çalışmaya iten mecburiyetleri senin gibi küçücük bir yasemin çiçeği nereden bilsin? Bunu anlamak için önünde daha uzun yıllar var.”

Uzun yıllar mı? Gel de bunu Martin’e anlat, diye düşündü kız.

Alaycı bağırışlar giderek artıyordu. “*Kırmızı halkanın etrafında çember ol*”. Aptal küçük Yahudi, aptal küçük Yahudi!”

Çocukça bir oyundu işte. Halka olmuş, şarkı söylüyorlardı.

Hava çok sıcaktı. Judenstadt’ın duvarında asılı bayrak bile üzerindeki Davut Peygamber yıldızını havalandırmaya yetecek esintiyi bulamıyordu. Oğlanlar çok geçmeden oyunlarından sıkılır, annelerinin hazırladığı serinletici içecekleri içmek için evin yolunu tutardı. Gözlerini başka yöne çevirdi Anna. Boş olan eliyle alnının yukarısındaki ter damlacıklarını sildi, sonra da başındaki örtüyü çözüp çıkardı. Tutam tutam kıvrıcık saç, bir çağlayan gibi sırtına döküldü. Başörtüsüyle yüzünü silerken, onun ekşimsi kokusunu da içine çekti, saçını da başörtüsünü de sadece iki gün önce yıkamıştı. Acele ederse vakitlice eve dönüp örtüsünü yeniden yıkayacak kadar zaman bulabilirdi.

“Kırmızı halkanın etrafında çember ool. Veba yayan, veba yayan!”

Dedecik burada olsaydı ne yapacağını kesinlikle biliyordu Anna. Ama büyükbabası kadar erdemli değildi o. Ayrıca daha hazırlaması gereken bir akşam yemeği vardı. Her şey eksiksiz olmalıydı. Martin bu gece evlenme isteğini büyükbabasına iletmeye kararlıydı. Örtüyle yeniden saçlarını topladı Anna. Hafif bir esinti ensesini serinletti.

“Baharat dolu keseleer. İsa katili, İsa katili.” Bu sese, bir tutam taşlaşmış toprağın daha sert bir cisme çarpma sesi eş-

* 1300’lerdeki ilk veba salgını yıllarında söylenen “Ring Around The Rosey” adlı bir çocuk tekerlemesi. -çn.

lik etti. Çemberin ortasındaki çocuk ağlamaya başladı. Cılız, hafif iniltiler.

Yüce İsa Adına!

Hıristiyan bir kadın -ya da herhangi bir kadın- böyle bir zulüm karşısında nasıl sessiz kalabilirdi? Anna bir of çekti, paketini yere bırakıp oğlanlardan oluşan topluluğun ortasına daldı. Oyunun liderini kolundan sertçe tutup çemberin dışına çekince tüm çocukların cırtlak sesleri feryada dönüştü.

“Yazıklar olsun Petr. Babanı tanıyorum bak. Şimdi hemen eve git, yoksa yaptığın rezillikleri bir bir anlatırım.”

Aslında Anna, o şeytani kafasındaki dişler takırdayınca kadar çocuğu sarsmak istedi ama bunu yapmak yerine kollarını indirip diğerlerine döndü. “Hepiniz, hemen gidin evinize bakayım. Yoksa elimin tersini görürsünüz.” Tavukları kışkıştıracasına onları da ellerini savuşturarak gönderdi. “Bir daha bu çocukla uğraştığınızı görmeyeceğim. Ne yaptı ki size?”

Küçük zorbalar etrafa dağıldı.

“Yahudi hayranı!” diye bağırdı bir tanesi elindeki başka bir tutam toprağı atarken. Bu seferki Anna’nın ayağına düşüp elbisesinin eteğini toza buladı.

“Babama söylesen de bir şey olmaz!” diye bağırdı Petr. “O senin gibi Yahudi hayranı değil.”

Yine de çocuklar kaçmaya devam ettiler.

“Şimdi sıra sana geldi,” dedi Anna.

Çocuk bu sözler üzerine, güneş altında kupkuru olmuş toprağın derinlerine köklenmek istermiş gibi sindi.

“Seni de tanıyorum. Hahamın oğlu Jacob’sın.”

Suspus olmuş çocuk, yaşlarla buğulanmış koyu renkli koca gözlerini Anna’ya dikti. Yahudiliğini damgalayan o küçücük saçma Yahudi şapkasının altında siyah saçları alnına yapışmıştı. Bu şapka, başkalarıyla dalga geçmeye bayılanlar için onu

bir hedef haline getiriyordu. Anna sefalet içindeki sıkış tıksık Yahudi mahallesine ne zaman girse aynı şey oluyordu. Bir yanı yumruğunu gökyüzüne kaldırıp, Yahudilerin bu şekilde muamele görmesine izin verdiği için Tanrı'ya bağırıp çağırmak; diğer yanıysa Yahudilerden biri olmadığı için dizlerinin üstüne çöküp Tanrı'ya şükretmek istiyordu.

"Ne diye Judenstadt duvarları dışında oynuyorsun ki!" diye azarladı çocuğu.

Çocuk altı yaşından büyük olamazdı. Kocaman bir göz-yaşı, yanaklarından inerek toza bulanmış yüzünde kendine yol buldu. Anna, çocuğu kollarıyla sarıp kendine doğru çekti, yüzünü önlüğüyle sildi.

"Tamam, geçti," derken sesi yumuşamıştı. "Bu kadar üzülme Jacob. Gel hadi. Seni sinagoga götürüyüm. Zaten babanı görmeye gidiyordum. Ona çok özel bir şey götürüyorum." Kitabı çıkarıp paketini açtı. "Bak."

Çocuk, yedi kollu parlak şamdan Menora'nın' kilim resmiyle süslü sayfaya yayıldığını görünce gülümsedi. Anna sayfayı çevirdi. Jacob kenar boşluklarını süsleyen hayvan başlı insan figürlerine dokunmak için elini uzattı: Gelincik başlı Hamin; kararlılığını sergilemek için başı boğa şeklinde çizilmiş Mordecai; ve güzel bir kadın vücudunun üstünde, cesaretini vurgulamak için aslan başıyla resmedilmiş Esther. *Put yapmayacaksın*. Büyükbabası figürleri öyle ustalıkla resmetmişti ki hiç kimse, hatta bir çocuk bile, hikâyedeki karakterlerin kim olduğundan şüphe etmezdi.

"Kraliçe çok güzel," diyen çocuk, aslanın başını gösterdi.

"Evet, öyle. Büyükbabam yaptı onu. Ama artık yaşlandı, onun için bazen iyi göremiyor. Şuradaki küçücük komik sarı lekeyi görüyor musun? Orada satırın dışına çıkmış. Al baka-

lım, kitabı benim yerime sen taşı. Dur tahmin edeyim, kesin senin de benim gibi yaşlı bir büyükbaban vardır. Hem yürüyelim hem de anlat bakalım, var mı büyükbaban?”

“Ano.” Çocuk başıyla onayladı, korkusuyla utancını tamamen unutmuş, büyükbabasıyla ilgili gevezelik ediyordu. Judenstadt kapısından geçtikleri sırada Anna’nın aklı başka bir yerdeydi.

Büyükbabası, Martin’i geri çevirirse ne yapacağını merak ediyordu.

Finn elini yavaşça yüzünde gezdirdikten sonra parmağının ucunu kontrol etti. Hâlâ kanıyordu. Kanayan noktanın üzerine parmağını sıkıca bastırdı. Anna gelmeden kanı durdurması gerekiyordu. Yoksa tek başına bu işe girişti diye torunu ona kızardı. Anna’nın öfkeli haliyse görülmeye değer bir manzaraydı. İyi de bir erkek olarak onun da düşünmesi gereken bir itibarı vardı. Parmakları titreyen yaşlı bir adam olsa da. Çenesindeki bir başka noktaya dokundu. Anlaşılan tıraş bıçağını elinden birden fazla kez kaydırmıştı. Anna geldiğinde çiçek hastalığına yakalandığını düşünecekti.

Yaşlanmak berbat bir şeydi, en kötü tarafıysa yaptığı iş etkileriydi. Sarsak parmaklar. Bulanık gözler. Tevrat muhtemelen onun son kitabı olacaktı. Anna’nın uyuduğunu düşünerek el yazmalarının üzerinden bir kez daha geçtiğini biliyordu. Anna’yı birçok kez ateşin başında kamburu çıkmış, neredeyse bitmek üzere olan mumun azıcık ışığında mavi gözleri iyice kısılmış bir halde oturmuş, yün şalı incecik geceliğinin üstüne sarılı vaziyette el yazmalarındaki taşmış yerleri silip gözden kaçan noktaları boyarken görmüştü. Tam bu

* Çekçe *evet*. -şn.

ışıkta torununun resmini yapmış olmayı istedi. Keşke yap-saydı. Bu kadar yaşlanmadan önce. Artık tek yapabildiği hem pişmanlık duyup hem de duymayarak, gölgelerin arasından torununu izlemektir. Bu güzelliğin zevkini tek başına çıkardığı için gizli gizli gurur duyuyordu. Ama pişmanlık duymadığı anlarda bile sanatçı kalbi, sanatçı gözlerinin çerçevelediği bu güzelliği tüm dünyayla paylaşmak istiyordu. Badem şeklindeki büyük gözlerini annesinden almış olsa da annesinin gözleri Anna'nıninkiler gibi mavi değildi. Karman çorman kızıl bukle-leri de annesinden gelmiyordu. Bunlar Kathryn'nin tarafına aitti. Tıpkı inatçı çenesi gibi. Ama geniş ağızıyla soylu kaşları, işte bunlar kızı Rose'dan hediye-ydi.

Dışarıdaki işlek meydandan bağırışlar, küfür sesleri geli-yordu, ama çok önemsemedi Finn. Evdeki huzur sık sık trafik ve alışveriş gürültüleriyle bozulurdu. Eski Şehir Meydanının köşesinde, Staroměstská belediye binasının karşı çaprazında küçük bir evde oturuyorlardı. Aşağıdaki ortak odada yemek pişirilirken, çalışılıyor, misafirler ağırlanıyordu. Üstteyse iki küçük yatak odasıyla bir gardırop vardı. Anna sayesinde her yer tertemiz ve düzenliydi. İki koltuk, bir masa, üzerinde kuştüyü yastıkları olan ahşap bir sıra, kalaydan kaplar, gümüş bir tuzluk, hatta Finn'in çalışma tezgâhıyla masasına bakacak şekilde duvara asılmış bir kilim, hepsi düzgünce yerleştiril-mişti. Urganların ahşap çerçevelere tutturulmasıyla yapılmış iki yatağın üzerinde rahat kuştüyü döşekler; hemen girişin dibinde döne döne çıkılan daracık merdivenlerin tepesindeki iki küçük odada da gerçek çekmeceleri olan iki sandık vardı. Finn yukarıdaki ve aşağıdaki pencerelerin hakiki camlarından iki kadranıyla, altından akrep ve yelkovanı olan devasa güneş saatini görebiliyordu.

Küçük torunuyla Gen'çen Prag'a ilk geldiklerinde, Finn her iki cemaat için de süsleyebileceği elyazmalarıyla geçinebi-

leceklerini planlamış; bu nedenle Yahudi mahallesiyle üniversite arasındaki bölgeye yerleşmenin uygun olacağını düşünmüştü. Plan işe yaramıştı.

İçeriye temiz hava girsin diye kapıyı açtı. Ama hiç esmiyordu. İçeri dolan sadece gürültüydü. Bugün günlerden pazar değil miydi? Evet, Finn bugünün pazar olduğundan emindi. Kutsal Komünyon'a katılmak için Týn Kilisesi'ndeki ayine gitmek istemişti ama bitirmesi gereken elyazması buna engel olmuştu. Hussit ayini bitip törene katılanlar evlerine gittikten sonra pazar günleri meydan genellikle sessizliğe bürünürdü.

Finn bu yaygaranın nereden geldiğini görmek için dışarı adım attı. Meydanın karşısında gürültücü seyircilerden oluşan küçük bir topluluk, Týn Kilisesi'nin önünde toplanmıştı; çıkardıkları seslerden, ibadet eden insanlar olmadıkları belliydi. Her ne oluyorsa da onu ilgilendirmiyordu. Finn tarafını uzun zaman önce belirlemişti. Kilise'ye ve Kilise'nin siyasi oyunlarına kafa yoramayacak kadar yaşlı ve yorgundu. Üstelik son zamanlarda yeni bir derdi vardı; göğsünde ağrılar hissediyor, yatağa gitmek üzere merdivenleri çıktıktan sonra bazen nefes almakta zorlanıyordu. Vicdanı sızım sızım sızıyor, onu uykudan yoksun bırakıp neredeyse ihtiyarlamış dizleri kadar acı veriyordu.

Torunundan ayrılmanın zamanı gelmişti artık; hatta çoktandır. Bunun farkındaydı Finn. Anna'nın kendi yuvasını uzun zaman önce kurması, bu eve çekidüzen vermeyi bırakması gerekiyordu. Martin'in niyetinin sadece flört etmek olmadığını biliyordu Finn. Anna'ya bakışlarından anlayabiliyordu bunu. Anna kopyaları çıkarmakta kullanılan tüylü kalemlerin uçlarını sivriltirken, ateşte kaynamış kazandan çorba boşaltmak için eğildiğinde, Martin'in bakışları hep torununun üzerindeydi. O bakışlarda genç bir ada-

mın şehvet arzusundan fazlası vardı. Anna koca bir kütüğü kaldırmak üzereyken ona yardım etmek üzere koşmasından ya da içecek masrapalarıyla dolu tepsiyi, yükünü azaltmak için Anna'nın elinden almasından da bunu anlayabiliyordu Finn.

Martin'den önce başkaları da olmuştu. Anna'ya Martin kadar layık başkaları. Oxford'lu şu öğrenci vardı mesela, torununa uygun bir İngiliz'di. Anna'nın bir İngilizle evlenmesini isterdi Finn, ama adam evine dönerken mutlaka torununu da yanında götürmek isterdi. Halbuki Finn bir daha İngiltere'ye dönemeyeceğini biliyordu.

Istırabının kaynağına bir daha yaklaşmayı göze alamazdı.

Sonra o büyük kalenin gölgesi altında, hemen Hradčany bölgesinin aşağısındaki Malá Strana'da güzel bir evi olan o şehirli çocuk vardı. Niye Anna'yı uzun zaman önce onunla evlenmesi için teşvik etmemişti sanki? Şimdi kendi yuvasını süpürüyor; kendi yavrularını azarlıyor; kocasının kazançlı işiyle ilgileniyor olurdu. O zaman da Anna'nın sıkıcı ev işleriyle harcanamayacak kadar zeki bir kız olduğunu kendisine söyleyip durmuştu Finn.

Anna'dan ayrılmak kendisini mahvedeceğinden torununu evlenmeye teşvik etmediğini içten içe biliyordu Finn. Sevdği ve kaybettiği tüm kadınlar Anna'da yeniden vücut bulmuştu sanki. Ama artık ondan ayrılmanın zamanı gelmişti. Neyse ki en azından bu sefer kimse Anna'yı zorla elinden almıyordu. Ondan kendi rızasıyla ayrılıyordu Finn.

Katedral merdivenlerinden gelen gürültü ve karmaşanın şiddeti gittikçe artıyordu. Normalde dini tatil günü huzurunu bozanın ne olduğunu öğrenmek, bu alışılmamış kalabalığın nedenini anlamak için meydanın karşısına geçerdi. Ama o gün içeri girip ağır mese kapıyı kapattı, ortak odanın sessizliğine sığındı.

Birden kendini çok yorgun hissetti. Derin derin nefes almak da acı veriyordu. Anna dönmeden azıcık dinlense iyi olurdu.

(Endüljans), affedilen günaha bağlı olarak verilen geçici cezanın İsa'nın ve azizlerinin erdemlerine dayanarak bağışlanmasıdır.

KATOLİK KİLİSESİ OXFORD SÖZLÜĞÜ

Papaz Gabriel, Bankside Caddesi boyunca sıralanmış eğik, çürüyüp giden evlere baktı. Aslında Lambeth Sarayı'ndaki görüşmenin ardından yine aynı yoldan, Southwark ve Bankside'dan dönme niyetinde değildi. Ama hatıralar yine onu bu tarafa çekilmişti. Hatıralar ya da görüşmede yaşananlardan dolayı zihnini meşgul eden şeyler. Nereden geldiğini, Rahip Francis tarafından kurtarılmadan önce neler yaşadığını ona hatırlatacak bir şeylere ihtiyacı vardı.

Oysa geleceğinin artık belli olduğunu düşünmüştü Gabriel. Papaz ya da Gabriel Kardeş; bunlar yıllardır benimsediği hitaplardı. Papalık endüljanslarını satma görevi bildirildiğinde, çok da heyecanlanmamıştı Gabriel; özellikle de bu görevin Kilise'sine olan diğer hizmetlerin üstünde tutulduğunu anladığında. Şimdi de bu hizmetlerinin arasına bir de casusluğu eklemesini buyurmuştu başpiskopos. Peki bu yeni unvan da Tanrı'nın isteği miydi? Ancak bunu sorgulamak, ona ilahi kurtuluş imkânları sunmuş kurumun ta kendisini

sorgulamak olurdu. Üstelik elindeki tek kurtuluş imkânı hâlâ bu kurumdu.

Kendinden şüphe etmesine neden olan derin düşünceleri bir kenara bırakmaya karar verdi -tabii ki bu unvanı alacaktı; Kilise'sinden de şüphe edecek değildi ya- aynı Kilise'nin ona verdiği atın üstünde giderken çevresini kolaçan etti. Sanki burası, bu kokular, duyduğu küfürler, zincire bağlı aylara saldıran köpeklerin ve yapılan pazarlıkların sesleri kendi çocukluk anılarından ziyade yarı unutulmuş bir rüyanın yankılarıydı. Rahip Francis, Southwark adlı bu lağım çukurundan onu çekip çıkardığında altı yaşındaydı.

Hâlâ orada mıydı acaba? O genelev hâlâ duruyor muydu? Annesinin daha gencecik bir kızken kendini sattığı o yer yine var mıydı? O genelevde kızlar on iki yaşında bir orospunun yamağı olur; on dört yaşında fahişeliğe başlar; on altı yaşında anne olurdu. Gabriel ise, düğümlü bir halatla kazıyarak onu annesinin karnından çıkarmaya çalıştıkları halde sıkı sıkı tutunmuş, inatçı bir fetüs olduğunu kanıtlamıştı. “Tanrı’dan bir işaret bu,” derdi Rahip Francis, “Tanrı’nın vereceği görevleri yerine getirmek üzere rahimde korunmuş bir çocuksun sen.”

Yine de Gabriel hep annesinin onu sevdiği düşüncesine, o pamuk ipliğine bağlı inanca tutunmuştu. Annesinin çalıştığı genelev birçoğundan daha cömert olduğundan her ay yarım gün izni oluyordu kadının. Gabriel’i ziyaret etmek için her ay yaklaşık beş millik yolu yürüyerek manastıra gelmişti annesi. Yanında her ay şeker getirmiş, birlikte manastırın bahçesinde top oynamışlardı. Ve her ay ayrılık zamanı geldiğinde Gabriel’i göğsüne sıkı sıkı bastırmış; onu tere ve çalıştığı evin verdiği, ücreti elde ettiği gelirden düşülen ekşi parfümle karışan kadın kokularına boğmuştu.

“Güzel sarı meleğim benim,” diye seslenirdi Gabriel’e. “Tatlı Gabriel’im,” diye. Her ay. İki yıl boyunca. Son gelişin-

de -çocuk annesinin son gelişi olduğunu anlamamıştı, bilmiş olsaydı davranışları ne kadar da farklı olurdu- kadının gözleri biriken yaşlardan pırıl pırıl parlıyor, kolları yusuvarlak olmuş karnının üstünde duruyordu. Bunun ne anlama geldiğini biliyordu Gabriel. Annesinin adına utanmıştı. Kendinden de utanmıştı. Annesi vedalaşmak için sarılmaya çalıştığında Gabriel geri çekilmiş, annesinin yüzüne bakmayı reddetmişti.

Bir daha gelmemişti annesi.

Şimdi de atının üzerinden sokağa bakarken aklında kalan o evi bulmaya çalıştı.

İşte oradaydı. Şu çürük duvarlı ev olabilir mi? Hayır, hayır, bu ev çok dardı. Yoksa şu sokağa bakan eğik ev miydi? Hayır, bu evin de pencereleri geniş değildi. Pencerenin önünde çocukken oynamasına izin verilen genişçe bir koltuk olduğunu hatırlıyordu Gabriel. Ancak sadece gündüzleri oynayabiliyordu orada. Geceleri küçücük bir dolapta uyumak zorundaydı. Bu sıkışık, karanlık yerden zaman zaman annesinin iniltisiyle çığlıklarını duyar, onun adına korkardı. Kendisi için de korkardı. Ama kapı açılana kadar dolaptan kesinlikle çıkmamasını söylemişti annesi. Hiç çıkmamıştı Gabriel.

Rahip Francis, Gabriel'i götürürken annesi ağlamıştı ama bu imkân, kadının kederine neden olsa da çocuğun kurtuluşunu sağlamıştı. Bir fahişenin oğlu olan Gabriel, Roma'ya gitmiş, papanın yüzüğünü öpmüştü. Tanrı'nın yüce kullarından o. Rahip Francis öyle olduğunu söylemişti. Hem de pek çok kez. O halde bu doğru olmalıydı.

Atı ihtiyatlı adımlarla ilerledi. Southwark'ın her yeri leş kokulu bir çamur deryasıydı. Günlerdir yağmur yağmamış olmasının bir önemi yoktu. Rıhtımın yakınından gelen ölü balık ve çürük ceset kokuları havaya fazladan ağırlık katıyordu.

Tam da burada oyalanmak yerine gemiye binip gitmiş olması gerektiğini düşünürken evi gördü.

O tanıdık his kabardı içinde. Hafızası anında geçmişe gitti. Kalbi, dolaba kapatılmış o küçük çocuğunki gibi güm güm atıyordu. Hemen o anda orayı terk etmesi, pişmanlıklarla ve utançla dolu bu çöplükten bir daha gelmemek üzere ayrılması gerekiyordu

Atından indi.

On iki yaşlarında bir oğlan kapıya yaslanmış, kolundaki yaraların kabuklarını koparıyordu. Çalışanlardan biri olabilirdi ya da evin mahsullerinden bir diğeri, belki bir şövalyenin oğlu, hatta belediye başkanının gayrimeşru çocuğu bile olabilirdi, kim bilebilirdi ki? Atının dizginlerine davranan o çocuk bilemezdi tabii. Kendisinin on iki yaşındaki halini düşündü Papaz Gabriel, bir tek Yüce Tanrı bilebilirdi gerçeği. Tabii bir de Rahip Francis.

“Bu taraftan papaz.” Çocuk kapıyı açıp yüzünde belli belirsiz bir sırtıyla kenara çekildi. “Şu çanı çaliverin de burada olduğunuzu anlasınlar.”

Gabriel ufacık çanı çalmak için elini kaldırdı. Tokmağın üzerindeki çanın fahişelerin kıyafetlerini andıracak renklere boyandığı belliydi. İncecik sesi boş salonda acıklı bir yankı yaptı. Tanıdık bir sestti bu. Tanıdık bir yerdı burası.

Alçak tavanlı daracık giriş sol tarafta küçücük, tıkış tıkış bir salona açılıyordu. Gabriel gündüz saatlerinde bu salonda oynar, oyuncak atını soğuk zeminin üzerinde elleriyle dört nala koştururdu. Hiçbir şey değişmemişti. Sokağa bakan kocaman kirli pencereden içeri hâlâ soğuk bir ışık giriyordu. Üstelik kokular da aynıydı: Anlayamadığı mayamsı, küf kokusu gibi bir şey, ekşi şarap ve sönmüş kömür kokusu. Hava, gün ne kadar kasvetli ve soğuk olursa olsun, ışıklar da ateş de sadece akşamları yanardı.

Kendisini kapana kısılmış gibi hissediyordu. Kalbi göğsünden çıkacakmış gibi atıyordu. Üst katta bir kapının açıldığını

duyunca kaçmaya niyetlendi. Sonra o güzel gül yağı rayihası geldi burnuna, sanki hatıraları onun için canlanıyordu. Fakat onu karşılamak üzere öfkeyle merdivenden inen kişinin, hatıralarında yeri yoktu.

“Buyrun buyrun papaz efendi. Mary ben. Hani Yüce Efendimizin annesinin adı gibi.”

Bu sözlerdeki saygısızlık karşısında nefesi kesildi Gabriel’in.

“Öfkeni hemen unuttururum,” dedi kadın.

Acaba boynundaki o soluk morluk son müşterisinden mi kaldı diye merak etti Gabriel. Kadının bakışları papaz kıyafeti üzerinde aşağı yukarı gezindi. Adama yapmacık bir hoş geldin gülümsemesi bahşedip parmaklarını bilinçli bir şekilde saçlarında dolaştırdı, başını sallayıp saçlarının arkasını kabarttı. Elbisesinin incecik kumaşından göğüs uçları görünüyordu.

“Çıtırlar daha yatak keyfi yapıyor.” Küçük yarım yamak bir kakhaha attı. “Uyanamadılar anlayacağınız. E, bizim için daha erken. Bizim müşteriler genelde akşamları uğrar.”

Aralıklı dişlerini ortaya çıkaran gülümsemesi bir zamanlar muhtemelen güzeldi. Ama şu an bunu anlamak zordu.

“Çıtır değilim belki ama bendeki numaralar da kimsede yoktur hani. Hele bir iki numaram var ki zevkten dört köşe olursun.” Sonra da gözkapaklarını düşürdü, adamın eline uzanarak ekledi. “Hem kimseye söylemem.”

Vücudunu satanlara karşı Dominiken cübbesinin özel bir koruma sağlamadığını deneyimlerinden mi öğrenmişti kadın? Kaldı ki kasıklarında davetsiz bir şişlik hissettiğinde cübbenin onu korumadığını anladı. Kadının kendisine dokunmasına ve tabii titremelerine engel olmak için ellerini birbirine kenetledi Gabriel. Kadının müstehcen vaadine vücudunun verdiği kallesiz yanıt midesini bulandırdı.

“Yanlış anladınız,” dedi kadına.

Kadının yaşını anlamak zordu, yine de tüm o yıpranmış görüntüsüne rağmen kendisinden yaşlı olamayacağını tahmin etti Gabriel. Hâlâ otuzlu yaşlarını süren bir kadındı sanki. Annesi olamayacak kadar genç.

“Tamamen başka bir sebepten buradayım,” dedi vakur, kendi kulağına bile kendini beğenmiş gelen bir ses tonuyla. “Birini arıyorum -cemaatten birinin ricasıyla- acaba burada bir kız... Yani bir kadın... Burada Jane isminde bir kadın var mı? Jane Paul.”

“Jane dedin, değil mi? İstersen Jane de olurum ben papaz, Jane'lere düşkünsün demek.”

Bu kez ihanet eden kalbi oldu. Kadının çökmüş gözlerindeki çaresizlik ve arzu, Gabriel'i etkiledi; günaha seve seve kucak açan birine hissetmemesi gereken bir merhamet duydu kadına.

“Başka bir zaman, belki,” dedi, bir yandan da duyduğu merhamet yüzünden ruhban sınıfının itibarını lekelediği için kendisine lanet okuyarak. Kadına gülümsemeye çalıştı. Sonra gülümsemesini bastırdı. Bunu bir merhamet göstergesi olarak değil de istekli olduğunu belirten bir işaretmiş gibi algılayabildi kadın. “Şimdi Jane Paul isimli o kadını bulmam gerek,” dedi boğazını temizleyerek.

“Bu isimde biri yok burada.” Kadının yüzü katılaştı, ses tonu normalleşti.

Gabriel'e arkasını dönüp merdivenlere yöneldi, itibarını dilediği an kendi isteğiyle düzelterbilirmiş gibi dimdik, dikkatli adımlarla basamakları çıktı. Hissettiği büyük rahatlama nedeniyle Gabriel'in neredeyse dizlerinin bağı çözüldü. Buraya bilgi almaya gelmek nasıl bir aptallıktı? Şiddetle çarpılan bir kapının sesi duyuldu. Ya bu kadın annesini tanıdığını söyleseydi, onun adresini verseydi; ne yapardı, ne söylerdi Gabriel? Hatta daha da beteri, ya Jane Paul'ün tam şu anda yukarıda uyuduğunu söyleseydi?

Çocuk, atının dizginlerini tutuşturdu eline. “İyi misin papaz? Hasta gibisin.”

Boğazındaki sıkışıklık konuşmasına engel oluyordu.

Gabriel başını evet anlamında sallayarak başka yöne döndü, sonra içindeki kusma hissi yüzünden daha da fazla mahcup olmasın diye hemen atına atlayıp uzaklaştı.

Ancak yeterince uzaklaştıktan sonra çocuk tekrar aklına geldi. Keşke ona bir şeyler verseydi, hâlâ yapabiliirdi aslında. Bir an için tereddüt etti. Yine de geri dönmeye cesaret edemedi.

Anna kalaylanmış tabakları, ekmeği, peyniri ve üzümeleri masaya yerleştirirken gözü bir yandan da açık kapıdan görünen güneş saatindeydi. Közlerin üzerine iyice yerleştirilmiş toprak çömlekteki güvercin yahnisinin etleri şimdiye kadar çoktan kemiklerinden ayrılmış olmalıydı. Daha Judenstadt’a gitmeden önce onu pişmeye bırakmıştı. Öğrenciler on beş dakikaya kadar gelmiş olurdu. Hokkaları doldurmuş, boş kâğıtları kopyalanmak üzere çıkarmış, tüylü kalemleri sivriltilmiş, büyükbabasının okuyacağı Wycliffe İncili’ni yerine yerleştirmişti. Toplantıya katılan diğer kişiler de üniversite öğrencileri kadar İngilizce İncil’e dikkat kesilirdi, Jerome da sonradan Jan Hus’un çeviri metnini okurdu. Dedecik’i artık uyandırması gerekiyordu, o kalktıktan sonra Anna’nın belki saçını fırçalamaya ve önlüğünü değiştirmeye yetecek zamanı kalırdı.

“Uyan artık Dedecik! Vakit geldi!” diye bağırdı merdivenlerin yukarısına doğru.

“Bırak uyusun.” Bu tanıdık ses, kapı aralığından ancak gölgesini görebildiği birine aitti.

Jerome erkenciydi. Anna’nın saçını fırçalamaya ve önlüğünü değiştirmeye vakti kalmayacaktı.

“Gelsene. Ben de tam büyükbabamı uyandırmaya gidiyordum.”

Jerome başını eğerek eşikten geçip hemen kapının berisinde durdu. “Bırak uyusun. Kötü haberleri kalktığına da duyabilir. Bu akşam toplantı olmayacağını söylemeye geldim.” Sikkın görünüyordu.

“Toplantı olmayacak mı? Martin de mi gelmiyor yani?”

Soruyu bu kadar doğrudan sorduğu için yüzünün kızardığını hissetti Anna. Diğerleri gelmiyorsa elbette Martin de gelmeyecekti. Neyse ki Jerome anlamadı. Ya da önemsemedi.

“Evet Anna. Martin de gelmiyor. O da Stasik ve Jan’la birlikte tutuklandı.”

“Tutuklandı mı!? Niye ki?”

Aslında Martin’in niye tutuklandığını biliyordu Anna, zihni oradan oraya savrulmaya başladı. *Tanrım, n’olur dilini tutsun. N’olur ama n’olur Tezhipçi Finn’in ismini vermesine izin verme.* Sonra, “Jan Hus da mı tutuklandı?” diye sordu Jerome’a. Eğer Jan Hus’u da içeri aldılarsa ellerinde gerçekten sağlam kanıtlar var demektir!

“Yok yok, mantık öğrencisi Jan tutuklandı. Retorik ve diyaletik bilgileri başını belaya soktu demek ki. Ama Jan Hus’a da sıra gelmek üzere. Piskoposlar önce küçük balıkların peşine düştü herhalde. Kendimi ne kadar suçluyorum bilemezsin.” Sıcak nedeniyle şapkasını çıkarmış, elinde kıvrıp duruyordu. “Oxford’dan Wycliffe çalışmalarını hiç getirmeyecektim.”

“Yapmayın Üstat Jerome. Sizin suçunuz değil bu. Doğru olduğunu düşündüğünüz şeyi yaptınız. Üstelik onları bir tek siz getirmediğiniz ki.”

Jerome’u yatıştırmaya çalışırken Anna’nın zihninde düşünceler dönüp duruyordu. Sıra büyükbabasına mı gelmişti şimdi? Ama İncil’in İngilizcesini sadece kendi evinde okuyan yaşlı bir adama dokunmazlardı elbette. Tamam bu konuya

ilgili bir yasak vardı ama herkes anadilinde İncil'i okuyordu. Bu yasak açıkça ihlal ediliyordu zaten. Yine de Lollard metinleriyle Wycliffe tercümelerine, işte bunlara makul açıklamalar getirmek çok zor olacaktı.

"Piskoposa yakalama emri çıkartacak kadar ne yaptılar ki? Toplantıları mı öğrenmiş?" diye sordu Anna. Jerome kızgınlıkla başını sağa sola salladı. "Akıllı bir karış havadaki o aptallar, Týn Kilisesi'ne pazar ayinine gidip af belgelerini sunakta yakmışlar! Başpiskoposun casusları da oradaymış tabii. Her zamanki gibi."

"Af belgeleri mi? Onları siz almıştınız ama..."

"Martin gelip onları geri vermem için konuştu benimle. Dedi ki, bende kalırlarsa ailemi tehlikeye atarmışım, başpiskoposun adamları zaten benim peşimdeymiş. Onları yakacağına söz vermişti." Acı acı güldü. "Pekâlâ da yakmış işte."

Anna'nın yüreği ağzına geldi sanki. Martin'i o korkusuz, parlayan gözleriyle nutuk atarken hayal edebiliyordu. Bu konu hakkında konuştuğunu daha önce de duymuştu. "*Kutsal papazlar cehennemin bekçileriymiş gibi merhamet ticareti yapıyor. E, bu durumda iblisin yandaşları olmuyorlar mı? Öyle değil mi?*" Bu iddiaları halka açık bir yere taşımak nasıl bir aptallıktı. Böyle şeylere karışmasa olmaz mıydı? İnsanlar her halükârda Betlehem Şapeli'ne gidiyordu. Kilisenin harekete geçmek için tam da böyle bir düşüncesizliğe ihtiyacı vardı zaten. Ah, sabırsız Martin, ah! O genç adamın da neredeyse Dedecik kadar Anna'ya ihtiyacı vardı. Biri laf dinlemeyecek kadar yaşlı, diğeri anlamayacak kadar gençti. İkisinin arasında sıkışıp kalmıştı Anna.

"Jan Hus onları çıkarmaya çalışıyor," dedi Jerome. "Şu an Zybnek'le yüzleşiyor. Ama bu işin sonu hiç iyi olmayacak. Kral Wenceslas'ın üzerinde bile büyük baskı var. Aslında o her zaman hoşgörülü olmuştur ama endüljans satışlarından

elde edilen gelirin bir kısmının da kraliyet hazinesine gittiği düşünülürse, onun da işi zor.”

Merdivenlerdeki ayak sürüme sesleri üzerine Anna işaret parmağını dudaklarının üzerine götürerek Jerome’a susmasını işaret etti. Hus öğrencilerin serbest kalmasını sağlayabilirse, Dedecik olanları öğrenmek zorunda kalmazdı. Dedecik daracak ahşap merdivenlerin en altında göründü, destek almak için merdiven korkuluğuna eğilmişti. Benzi solmuş, bitkin görünüyordu.

Anna, büyükbabasının olmadığı bir gelecek düşünemiyordu, ancak yaşlı adamı tahta merdiven parmaklıklarına iki büküm yaslanmış halde görünce, Staroměstské náměstí’deki küçük evin o gittikten sonraki görüntüsü aniden zihninde beliriverdi. Saç diplerinden sızan terler birden buz kesti. Hayatı boyunca bir tek büyükbabasını bilmişti Anna. Yaşlı adam babası gibiydi. Annesi gibi; kız kardeşi, erkek kardeşi gibiydi. Bu yaşlı adamla onun işine duyduğu tutku daima Anna’nın yaşamını aydınlatmıştı.

“Jerome bu akşamki toplantıyı ertelememiz gerektiğini söylemeye gelmiş Dedecik.”

Yaşlı adamın yanına gidip, girmesi için kolunu uzattı. Çatık kaşlarla bu hareketi geri çevirdi yaşlı adam.

“Neyin sonucu iyi olmayacak?” diye sordu.

“Hiç. Her zamanki meseleler işte. Başpiskoposla tehditleri.” Anna başını azıcık çevirip Jerome’la göz göze gelmeye çalıştı; sonra ateşteki güvecin yanına giderek kendini başka şeylerle meşgul etti; yalan söylediğini gözlerinden anlamasını diye büyükbabasına sırtını döndü.

“Akşam yemeği hazır. Üstat Jerome, bizimle yemek yemenize eşinizin bir itirazı olmaz değil mi? Bize eşlik etmeniz olur mu?”

Anna kaşlarını kaldırarak adama yalvarır gibi baktı.

Büyükbabası masanın köşesinden yardım alarak oturmak üzere sıraya eğildi. “Eee, Martin nerede peki? O da mı gelmiyor?” diye sordu.

Anna mis kokulu yemeği kepçeyle tabaklara boşalttı.

“Evet Dedecik, Martin de bu gece gelmiyor.”

Anna o gece kesik kesik uyudu. Jerome gittikten sonra dedesi şiddetli bir öksürük nöbetine tutulmuştu. Boyalar ve mürekkepler arasında geçirdiği uzun çalışma saatlerinin ardından zaman zaman böyle krizlere yakalandığı olurdu yaşlı adamın, ama bu kez hırıltılı ciğerlerinden çıkan balgam neredeyse çamur gibi kahverengiydi. Anna ona ısırgan otu, bal ve damıtılmış alkolle hazırladığı bir ilaç verdi, büyükbabasının rahatladığından emin olduktan sonra da yemeğin ateşini külleyip yatmaya gitti.

Sıcak bir geceydi. Anna uzun süre gözleri açık şekilde yattı, açık pencereden içeri savrulan gecenin seslerini dinledi: Parke taşlardan geçen tahta tekerleklerin ara sıra duyulan gıcırıtısı, eşine seslenen bir baykuşun ötüşü, katedraldeki keşişleri gece ibadetine çağıran manastır çanlarının uzaktan gelen sesleri. Bir yandan da büyükbabasının tehditkâr öksürüklerindeydi kulağı. Yatak örtüsünü üzerinden attı; Martin’in hücresinin havasız olup olmadığını, korkup korkmadığını, daha da beteri, kalenin zindanında işkence görüp görmediğini düşünmeye başladı. Gün doğmadan hemen önce de tedirgin bir uykuya yenik düştü.

İlk kilise çanlarıyla uyandığında güneşin keskin ışığı yatak örtüsünün üzerine düşmüştü bile. Düğüm düğüm olmuş saçla-

rına hızla fırça vurup onları başörtüsünün altında topladı; bir önceki gün giydiği iç gömleğinin üstüne -temizini bulmaya zamanı yoktu- korsesini giydi; sonra da elbisesini üzerine geçiriverdi. Aceleyle Dedecik'in odasına gitti, usul usul kapıyı çaldı, ses gelmeyince ittirerek açtı. Büyükbabasının yatağı boştu. Yaşlı adamın yatağını nasıl da muntazam bir şekilde düzelttiğini görünce gülümsedi. Her zamanki gibi. Büyükbabasının odası o kadar düzenliydi ki Anna'nınki, onunkinin yanında savaş alanı gibi görünüyordu.

Sabah ışıqla her şey eski düzenine kavuşmuş gibiydi. Muhtemelen kısa süre içinde Martin ve diğerlerinin, bir uyarı olarak salıverildiğini duyardı Anna.

Dedecik bu kadar uyumasına müsaade etmeseydi keşke. Herhalde yaşlı adam yulaf lapasını kendi kendine hazırlıyordu. Ama en alttaki basamaklara geldiğinde sıcak güneş ışıqla çevrelenmiş büyükbabasını kapıda dikilirken buldu. Onlara sütle yumurta getiren kızla sohbet ediyordu.

"Niye bana seslenmedin?" diye sordu Anna.

"Anna," dedi yaşlı adam kaşlarını çatarak, "Sütçü bazı öğrencilerin pazar merasimini bozmaktan içeri atıldıklarını söylüyor."

"Biliyorum ama her şey yoluna girecek. Düdü o. Üstat Hus şimdiye kadar çıkarmıştır onları."

"Bana söylemen lazımdı," dedi büyükbabası omzunun üstünden, bir yandan da vereceği penileri sayıyordu. Kızın arkasından kapıyı kapatıp Anna'ya döndü öfkeyle. "Martin'in de aralarında olduğundan haberin var mı?"

Anna, dedesinin bakışlarından kaçmak için ocağın oradaki çivilerden birine asılı önlüğüne uzandı sonra da su testisini şöyle bir çalkaladı. "Üstat Jerome dün gece söyledi. Uykusuz kalmanı istemedim. Bu sabah söyleyecektim. Endişelenme. Kendilerini ilk kez ateşe atmıyorlar."

Finn çalışma tezgâhına çöktü, kendi elleriyle yaptığı kurutma rafına düzgünce sıraladığı fırçalara parmaklarıyla öylesine dokundu. Anna, yaşlı adamı endişeyle izledi. Bu yaşta bir adamın bu tarz meselelere kafa yormaması gerekiyordu.

“Bırak şimdi yulaf ezmesini,” dedi büyükbabası. “Bu sabah iştahım yok. Meydanın karşısındaki belediye binasına gidip ne yapılabileceğini öğrenmeye çalış. Eğer şimdiye kadar serbest bırakılmışlarsa üniversiteye gidip Martin’i bul. Onunla konuşmak istiyorum.” Sonra da tüm vücudunu titreten bir öksürük krizine tutuldu aniden.

“Seni yalnız bırakmak istemiyorum,” deyip avucunu yaşlı adamın alnına koydu Anna. “Ateşin var. Hadi gel. İzin ver de seni yatağına götüreyim.”

Yaşlı adam ellerini hayır anlamında salladı. “Anna, ne diyorsam onu yap.”

Bu aksi ses tonuyla yalnızca çocukken, o da ateşe çok yakın oyun oynadığında ya da izin almadan boyalarını kurcaladığında konuşmuştu.

Anna hiçbir zaman isteyerek karşı gelmemişti büyükbabasına. Çocukken de. Koca kız olduğunda da. Karşı gelme zamanı gelmiş miydi yoksa?

Büyükbabası bir elini kaldırıp Anna’ya gitmesi için işaret etti, diğer eliyle de -Kale Hapishanesi’nde geçirdiği günlerden kalma bir alışkanlıkla- kaburgalarını tutuyordu. Vücudu zayıf düşmüş olabilirdi ama zihni her zamanki gibi çalışıyordu. Büyükbabasına karşı koymak, onu hafife almak olurdu; işte buna hiç dayanamazdı yaşlı adam. Belediye binası hemen meydanın karşısındaydı. En azından oraya gidebilir, Martin ve arkadaşlarının hâlâ hapiste olup olmadıklarını öğrenebilirdi Anna. Hem belki Martin’i de görürdü.

“Tamam Dedecik, gidiyorum ama önce izin ver de seni yatağa götüreyim.”

Başını olumsuz anlamda sağa sola salladı yaşlı adam. “Burası, aşağısı daha serin.” Öksürmekten sesi çatallı çıkıyordu. “Sandalyemde oturup beklerim. Kapıyı açık bırak da gidişini görebileyim.” Eğilmiş bir söğüt ağacının dallarını deri şeritlerle bağlayarak yaptığı yastıklı koltuğuna yöneldi.

Anna, büyükbabasının başının arkasına kuştüyü bir yastık koyduktan sonra bir bardak ballı sütü tarçın çubuğu ve yumurta ile karıştırdı.

“Bunu içinceye kadar gidip gelirim.”

Adam sandalyeye yerleşince, Anna içeceği eline verdi. Büyükbabası kaşlarını çatarak içeceğe baktıktan sonra bir iki yudum aldı.

“Hepsini iç. İçmen gerek. Hem içmezsen süt hemen ekşiyiverir bu sıcakta.”

“İçerim,” dedi adam. “Hadi sen git.”

Anna gün ışığıyla aydınlanmış meydana adımını attı. Ağır bir hava vardı. Ayakkabısının incecik tabanlarından güneşte kızmış parke taşlarının sıcaklığını hissedebiliyordu genç kız.

Saatin koca kolları yedi buçuğu işaret ediyor, sıcaklık şimdiden artıyordu.

Yaşlı bir kadın, Tanrı'ya duyduğu sevgide, yararsız çalışmalarıyla tanınan ilahiyatçılardan çok daha mahir olabilir.

RICHARD ROLLE, 14. YÜZYILDA
YAŞAMIŞ BİR MÜNZEVİ

“Saygıdeğer anamız hemen manastır yazıhanesine gelmeniz lazım. Rahibe Agatha'yla Rahibe Matilde. Onlar yine...”

“Tamam tamam anladım. Yine birbirlerine girdiler.”

İngiltere’de Rochester’daki en yeni manastırın başrahibesi tüylü kalemmini elinden hemen bırakıp masanın üstüne yayılmış parşömen yığınlarını sakladı. Kathryn bu hareketi farkında olmadan yaptı, hep aşırı tedbirli olmaktan gelen bir alışkanlıkla. Yavaşça yerinden kalktı. Son zamanlarda bütün vücudu, eskimiş bir tahta basamak gibi sesler çıkarıyor.

“Hayır rahibe. Ben gitmeyeceğim. Bu sefer onlar bana gelsin. Git de onları odamda görmek istediğimi söyle rahibelere. Hemen!”

“Tamam Saygıdeğer Anamız.”

Rahibe odadan koşarak çıktı. Kathryn koridorda sürtünen ayakları ve öfkeli sesleri endişeyle dinledi. *Sürekli didişip du-*

ran bu iki yaşlı rahibe gençlere kötü örnek oluyor, diye düşündü bağırsıklar yükselirken. İki kavgacı rahibe de yakınlarda bekliyor, ikisi de diğerine fırsat bırakmadan meramını önce anlatmak için acele ediyor olmalıydı.

Kapı aniden açılınca her ikisi de pupa yelken giden iki tekne misali koca kalçaları ve uçuşan başörtüleriyle eşikten aynı anda geçmeye çalıştılar. Başka bir zaman olsa, Kathryn bu görüntü karşısında kahkahalarına engel olamazdı. Ama o gün hiç gülme havasında değildi. Rahibelerin her ikisi de yüzündeki ifadeden ne kadar öfkeli olduğunu anlayabilirdi diye genellikle yara izini örtmek için kullandığı şeffaf tülü kaldırdı.

Rahibe Matilde şikâyetlerini anlatmak için tam ağzını açmıştı ki dudakları dondu kaldı. Rahibe Agatha'nın sıkıca kenetlenen ağzıysa, alt dudağının hafifçe sarktığı ince bir çizgiye dönüştü. Rahibe Matilde'nin gözlerinden ateş çıkıyordu. Agatha'nın gözleriye öfkeden pancar gibi kızarmış yüzünde iyice kısılmış, iki küçük noktacığa dönüşmüştü.

Kathryn az sonra çıkacak tantanayla arasına geniş meşre masanın girmesinden memnun bir şekilde tekrar yerine oturdu. Rahibelere de oturmalarını işaret etti. Matilde geniş kalçalarını sandalyelerden birine sığdırmaya çalıştı.

Başrahibe hiç istifini bozmadan her iki kadının da dönüşümlü olarak bahçe görevi yapması gerektiğini düşündü. Bu rahibelere oturarak çalışmak pek iyi gelmemişti anlaşılan.

Agatha ise ayakta duruyor, bir ayağını yere vuruyordu. "Saygıdeğer Anamız, ama bu utanç verici. Hiç yakışık almaz. Bu... bu kâfirlik demek."

"Bak rahibe, asıl bu taşkınlık sana hiç yakışmıyor. Sakince anlat bakalım, neden bu kadar şiştin?"

Matilde onun yerine cevap verdi. "Aşırı şişkinlik Rahibe Agatha'nın her zamanki sorunu. Belki de bağırsıklarını rahatlatacak bir şeye ihtiyacı vardır."

Kathryn, Rahibe Matilde'yi onaylamadığını gösteren bakışlarıyla şereflendirdi. Yaptığı ince espri karşısında yüzündeki tebessümü gizlemek için başını öne eğdi Matilde, ancak Kathryn bu sözleri onları da güldürmek için diğer rahibelere yetiştireceğinden emindi. Rahibe Matilde espri anlayışı, nezaketi ve kıvrak zekâsı nedeniyle bu tecrit edilmiş küçük toplulukta bir hayli seviliyor; Rahibe Agatha ise aşırı ahlakçı tavırlarıyla rahibeler arasında pek hoş karşılanmıyordu. Aslında yeni manastırlarına gelmek üzere ayrıldıklarında Agatha'yı da Saint Faint'te bıraksalar iyi olurdu. Bununla birlikte Agatha mükemmel bir kâtipti. El yazısı kusursuzdu, kâğıdın üzerinde eli adeta kayıyordu.

"Rahibe Agatha'nın bağırsakları seni ilgilendirmez Rahibe Matilde."

Başrahibenin azarından cesaret alan Rahibe Agatha, Matilde'ye çıkıştı. "Sen ölümsüz ruhunu nasıl kurtaracağınla ilgilensen daha iyi olur."

Rahibe Matilde kafasını kaldırdı, artık gülmüyordu. "İngilizce İncil yüzünden Saygıdeğer Anamız. Rahibe Agatha onu okuyorum diye beni azarlama hakkını buluyor kendinde."

"Sadece Rahibe Matilde'nin iyiliğini istediğim için." Agatha'nın küçük yuvarlak gözleri haklı olduğuna inandığı bir öfkeyle pörtledi.

Rahibe Matilde'nin her zamanki şefkatli ifadesi bir anda sertleşti. "Sen kendi iyiliğini düşün rahibe. Beni rahat bırak. Yüce İsa da önce kendi yüzünüzdeki ışığı eksik etmeyin..."

Kathryn elini kaldırdı. "Yeter! Rahibe Agatha, kuralları biliyorsunuz. Gelen her yazı talebine kâtiplik etmekle görevliyiz biz burada. Bizim işimiz sayfaları kopyalamak. Diğer evler nasıl ekmek, şarap ya da peynir üretiyorsa biz de kitap üretiyoruz. Kitap kopyalayarak bu çatı altında bir arada yaşayabiliyor, Rochester'daki yoksullara yardım ediyoruz."

“Fakat Saygıdeğer Anamız, Rahibe Matilde sadece kopya etmiyordu, aynı zamanda okuyordu da.” Öfkeli sesi biraz tiz çıktı. “Dudaklarının kıpırdadığını gördüm!”

Agatha’nın tiz sesine Kathryn kendi sesini alçaltarak karşılık verdi. “Onu okumak hepimizin hayrına olabilir. Yüce İsa’nın sözleri hangi dilde olursa olsun ruhlarımız için öğreticidir.”

Rahibe Agatha’nın yüzü, en az arkasında duran Kutsal Bakire mihrabının üzerini kaplayan kırmızı örtü kadar kızardı. Sonra da öfkeyle konuştu, “Yapılan şeyin tek bir açıklaması var. Büyük saygısızlık...”

“Bunu daha önce de tartışmıştık rahibe. Hem de birden çok kez.” Kathryn bu tartışmaya bir son vermek istediğini belirtmek için duvağını indirdi. “Eğer Wycliffe İncili’ni kopyalamak istemiyorsan *Azize Margaret’in Hayatı* üzerinde çalışabilirsin. Bu kitap için çok sipariş alıyoruz. Ya da Julian’ın *İlahi Sevginin Vahiyleri* eserini ya da Azize Bride’inkini kopyalayabilirsin.”

“Azize Bridget mi demek istediniz? Ona da elimi sürmem. Kendi çıkarı için çok şey bilen bir başka kadın daha.”

Başrahibe sırt kaslarının gerildiğini hissetti. “Belki de bir süre bahçede çalışsan iyi olacak Rahibe Agatha. Biraz toprağa dokun, biraz meyve topla. Böylelikle yazmaktan yorulmuş ellerin de biraz dinlenmiş olur.”

Rahibe Agatha’nın yüzü şaşkınlığını ele veriyordu. “Ama bu işte en iyi benim...”

“Gurur ölümcül bir günahtır Rahibe Agatha. Manevi gurur ise hepsinden kötüdür.”

Agatha başını eğip mırıldanarak “Nasıl isterseniz Saygıdeğer Anamız,” demeden hemen önce Kathryn onun gözlerindeki hıncı gördü ve bu öfkenin artacağını anladı.

Ama o gün bu konuyu dert etmeyecekti. Manastırın azalan gelirlerini nasıl dengeleyeceğini düşünmek zorunda ol-

duğu böyle bir günde bu sorunla uğraşamazdı. Rüyalarına giren eski hatıraları ve geçmiş özlemleri yüzünden kötü uyandığı böyle bir günde bu sorunu kaldıracak durumda değildi.

İki kadın bu kez -biri rahatlamış, biri nefretini zar zor saklar vaziyette- tek sıra halinde odadan çıktıktan sonra Kathryn bir eliyle sağ gözünü kapatıp odaya baktı. Belli aralıklarla uyguladığı bir testti bu. Son zamanlarda hasarlı gözünün görme yetisi iyileşiyor gibiydi. Artık ışığı karanlıktan, hatta bazen de şekilleri gölgelerden ayırt edebiliyordu; bu şekiller hayalet gibi soluk görünseler de.

Şimdi de puslu ıııkta bir şekil görür gibi oldu, maziden bir hayalet. Şekil o kadar gerçekçiydi ki Kathryn, adamın elindeki fırçanın ucunda asılı kalmış gök mavisi boyayı tamamıyla görebiliyordu. Gözleriyle birebir aynı gök mavisi rengi. Yaşlanmış kalbi neredeyse çarpmayı bırakacaktı. Şekle dokunmak için uzandı. Ama adamın ellerinin olduğu yerde rahibelerin çıkarken açık bıraktıkları kapının soğuk metal kolu karşıladı Kathryn'ı.

Zihni yine oyun oynamıştı işte.

Yine de adamı görmek Kathryn'ı tedirgin etti, üzerinde yıllardır bir pelerin gibi taşıdığı huzuru bozuldu. Belki de bu huzursuzluğun nedeni biraz önce kavga eden, ruhları kendisine emanet rahibeler için endişelenmiş olmasıydı. Ama hissettiğı şey gerçek bir huzursuzluğa benziyordu. Belki de fazlası. Sevdici kişı ölüm döşegindeyken insanın hissedebileceğı türden acıtıcı bir yalnızlık hissi.

Bu kadar saçmalık yeter. Yaşlı bir kadının hezeyanlarıydı bunlar. Bunun üzerine biraz kafa yormak gerekiyordu; deneyimlerinden böyle öğrenmişti Kathryn. Ruh hali ne zaman çokse, tüylü kalemını alıp mürekkep hokkasına batırırdı. Şimdi de aynısını yaptı.

Ama Kathryn elindeki kalemi hemen parşömenin üzerinde gezdiremedi, kalemin ucu tam kâğıda dokunmak üzereyken havada asılı kaldı. Yazı yazmak yerine güneşin aydınlattığı ışıktaki resim çizmeye çalışan bir çocuğun görüntüsüne takıldı aklı. Bu görüntü karşısında gözleri yaşlarla doldu. Colin'in küçük kızına ne olduğunu merak etti. Tabii bunca yıldır ilk kez merak etmiyordu onu. Torunu herhalde yetişkin bir kadındı artık. Belki kendi çocukları bile olmuştu. Peki ya Finn? Hayır, hayır. Onu düşünmeyecekti. Yaptığı seçimle uzun zaman önce barışmıştı Kathryn. Yaşamının son günlerinde bu seçimin doğruluğunu sorgulayamazdı.

Düşünceleri hafif bir kapı sesiyle kesilmeden önce bu şekilde ne kadar oturduğunu merak etti.

“Sizi görmek isteyen bir papaz var, Anamız. Gabriel Kardeş. Kendisini başpiskoposun gönderdiğini söylüyor.”

“Ona küçük salonda eşlik edeceğim,” dedi Kathryn.

Papaz mı? Okumuş etmiş bir papazın burada ne işi olurdu ki? Adamın bu gece için kalacak bir yer arıyor olmasını umdu. Bu tarz papazlar *saf* doktrinleriyle onu sinir ederdi. İsa'ya meydan okuyan Farisileri okurken, onları Dominiken cübbeleri içinde hayal ederdi Kathryn.

Kopyaladığı el yazmasını kapatıp yüzünü örten duvağı kontrol etti.

Papazla buluşmak üzere huzursuz bir ruh haliyle odasından çıktı.

Bedeni öldürenlerden korkmayın... Ruhban sınıfından olsun olmasın gerçeği bilen herkes onu ölünceye kadar savunmalıdır; aksi taktirde hem gerçeğe hem de İsa'ya ihanet etmiş olur.

JAN HUS, PILSEN HALKINA YAZDIĞI
BİR MEKTUPTAN, EKİM 1411

Aнна, Eski Şehir Meydanına doğru telaşlı adımlarla yürürken, güneş ışığı da parke taşlardan kararsız dalgalar halinde yayılıyordu. Týn Kilisesi sivri uçlu asimetrik kuleleriyle Prag'ın yaz güneşinde pırıl pırıl parlıyordu.

Ortama korkunç bir sessizlik hâkimdi. Belediye binasının basamaklarında her zaman kurumla yürüyen güvercinler bile yoktu.

Kocaman giriş kapısının üzerine Kilise yasaklarıyla ya da genel cezalarla ilgili hiçbir bildiri asılmamıştı. Binanın içindeki kapılarda da hiçbir ibare yoktu.

Kötü bir şeyler olacağına dair sezgilerinin çok saçma olduğunu düşündü Anna. Kilise büyük ihtimalle sıcak hava yüzünden bu kadar sessizdi. Hayal gücü de onunla birlikte gerçeklerden kaçmaya başladı. Martin'le arkadaşlarına muhtemelen gözdağı vermişler, sonra da onları serbest bırakmış-

lardı. Geri dönmeyi geçirdi aklından; büyükbabasına endişelenmemesi gerektiğini, boşu boşuna evden çıktığını, bu işlerle zaman kaybetmek yerine kalıp, kirli çarşafı yıkanmanın daha iyi bir fikir olduğunu söyleyecekti. Tam o sırada Vltava Nehri yönünden gelen bağırışları duydu. Özellikle de taş köprü üzerinden geliyordu sesler. Öfkeli çığlıklar. Yuhalamalar.

Kalabalığa doğru ilerlerken içindeki huzursuzluk arttı. Halka açık bir kırbaç cezası mı uygulanıyordu yoksa? O zavallı talihsiz her kimse Anna görmek istemiyordu. Bu tarz bir cezanın uygulanışına bir kere tanık olmuştu. Onun yerine üniversiteye gidip, öğrencilerin serbest bırakılıp bırakılmadığını öğrenebilirdi.

Kalabalıktan gelen gürültü artıyordu.

Anna daha önce Hradčany'de kralın geyiğini keserken yakalanan kaçak bir avcının kırbaçlanmasına şahit olmuştu. Oradaki insanlara ders olsun diye adamı Eski Şehir Meydanına getirmişlerdi. Kral Wenceslas'ın merhametini esirgemeyip adamı affetmesi üzerine vatandaşlar da hainin yasanın uygun gördüğü şekilde asmak yerine kırbaçlanmasını onaylamıştı.

Anna'ya göre merhamet değildi bu. Adamı, tek suçu acımasız kış soğuşunda ailesine biraz et bulabilmek olan o adamı beline kadar soymuşlardı. Kralın muhafızı onu bir direğe bağlamış, karısı da kocasının sırtının cılk yaraya dönüşmesini izlemişti. Kocasının ismini çırpınarak haykıran kadını askerler zar zor zapt etmişti. Karl'dı. Kocasının adı Karl'dı. Hemen hemen Martin'in yaşlarındaydı adam da.

Martin! Ama kralın adamlarının elinde kırbaç yoktu, üstelik kral da bir Hussit destekçisiydi. Yoksa öyle değil miydi?

Ayrıca köprüde kırbaç cezası vermezler diye kendini ikna etmeye çalıştı Anna.

Dalış cezasıydı o zaman! Piskopostan herkese gözdağı niyetine verilen bir ceza. Piskoposun böyle bir cezayı gerçekleştirmek için kralın iznine ihtiyacı yoktu. Ama Martin sudan nefret ederdi. Kıyıda gördüğü balıkları yakalamaktan bile kaçınırdı.

Anna eteğini kaldırıp koşmaya başladı. Köprünün girişindeki kale şeklindeki kuleye yaklaşırken diğer yönden koşarak gelen öğrencilerle karşılaştı. İçlerinden biri Anna'ya sertçe çarptı. "Dikkat etsene..."

"Anna." Birisi, daha yaşlı bir adam Anna'nın kolunu yakaladı. Jerome'du bu. "Hayır Anna, gitme. Görmek istemezsin."

"Yanına gitmeliyim. Her ne ceza aldıysa, ona cesaret vermek için yanında olduğumu bilmeli." Kolunu şiddetle çekip Jerome'dan kurtuldu, kalbi güm güm atıyordu, kalabalığı yararak ilerlemeye başladı.

Kule şeklindeki girişi geçti.

"Anna seni orada görecekler, sen de—"

Köprüyü süsleyen büyük bronz çarmıhı geçti.

Eteğini çekiştiren Jerome'un farkında değildi. Sonra bir anda kurtuldu ondan.

"Anna, n'olur. Büyükbabanı düşün, lütfen. Hepimizi tehlikeye atıyorsun."

Jerome'un hâlâ arkasında olup olmadığını düşünmeden ilerledi Anna. Hiçbir şey umurunda değildi. Kalabalığın önüne kadar durmadan yürüdü, aniden büyük bir sessizlik oldu.

Tüm bakışlar yukarı çevrilmişti. Anna bakışları takip etti. İşte orada, İsa'nın kocaman bronz çarmıhının hemen yanında üç kazık duruyordu. Sonradan gecenin bağrında, bu korkunç görüntüler tekrar tekrar zihninde dönüp durduğunda, *aynı Golgotha Kayalıkları'ndaki o üç haç gibi*, diye düşünecekti Anna.

Her kazığın tepesinde bir insan kafası vardı.

Mantık öğrencisi Jan'ın kafası soldaydı. Stasik'inki ise sağda.

Ortadaki kazığa geçirilmiş kafa ise Martin'in o güzel başıydı. Siyah, kıvrıkcık saçlarından akan kanlar taş köprüünün üzerine damlıyordu.

Finn sabırsızlıkla bekledi Anna'nın dönüşünü. Meydanı geçtiğini, sonra da nehir yönünde kaybolduğunu görmüştü. Huzursuzluğu ve açık kapıdan giren parlak ışık, başının zonk-lamasına sebep oluyordu. Tek yapabildiği kesik kesik kısa ne-fesler almaktı, ateşi olduğunun da farkındaydı. Dudaklarının pul pul olmuş derisiyle dilinin damağına yapışmasından bunu anlıyordu. Üstelik çok üşüyordu. Güneş ışığında dans eden sıcak hava dalgalarına rağmen battaniyenin altında tir tir titriyor, yüzüne vuran parlaklık karşısında gözlerini kapama arzusuna zar zor engel oluyordu. Ama gözlerini kapama-dı. Anna'nın yolunu bekledi.

Sonunda kapıda belirdi Anna.

Eşiği geçmeden kapının pervazına yaslanıp kaldı. Yüzü bembeyaz olmuş, beti benzi atmıştı. Finn'in içini büyük bir korku kapladı. Sonunda olan olmuştu demek. Üstelik başpiskopusun tüm tehditlerine, Hus'un uyarılarına rağmen hazırlıksız yakalanmışlardı.

Kalktı, Anna'yı düşmeden yakalayabilmek için elinden geldiğince hızla kapıya ilerledi.

Anna'nın gözleri uzaktaki bir noktaya sabitlenmişti. "Martin'i öldürdüler Dedecik. Onlar... onun başını kesmişler." Sanki söylediklerine inanmakta zorlanıyor, kelimeler ağzından zorlukla çıkıyordu; o kadar kısık bir sesle ko-

nuşuyordu ki kollarının arasında olmasıydı onu duyamazdı Finn.

“Hepsinin başlarını.”

Başları mı kesilmişti? Doğru mu duymuştu? Torununun iyiliği için sakinliğini korumalıydı.

“Her şey yoluna girecek Anna.” Anna ne zaman ağlayacak olsa hep aynı şeyi söylerdi Finn. Şimdiyse kulağa ne kadar saçma geldiğini düşündü bu kelimelerin. Bir çocuğun dizinin kanaması, sevdiği oyuncağın kırılması gibi bir şey değildi bu. Âşık olduğu adam neredeyse gözlerinin önünde öldürülmüş-tü. Keşke torununu oraya hiç yollamasaydı. Kendisi gitseydi. Ama işin bu noktaya varacağını tahmin edememişti. *N'olur Yüce Tanrım, Anna'yı bu zulümden koru.* “Anlat bana yavrum.”

“Köprüdeydiler. Başları asılıydı... köprüde.”

Anna'yı pencere dibindeki ahşap sıraya götürürken ağırlığını hem kollarında hem de kalbinde hissetti. “Bana her şeyi anlat,” dedi torununun başını okşarken. “Senin yanıdayım ben.”

“Öldüler,” dedi Anna boğuk bir fısıltıyla. “Başları köprüdeki kazıkların tepesinde. Üçünün de. Jan'ın, Stasik'in. Martin'in de. Martin'inki ortada. İsa gibi.”

Finn gözlerini kapattı, torununun anlattıklarından sonra gözünün önüne gelen manzara karşısında kederli bir soluk aldı. İşkencelerin yaklaştığını anlamıştı aslında, yine de bu yaz fırtınasının tam da tepelerinde kopacağını düşünememişti. Öncelikle ikaz alacaklarını sanmıştı Finn. Yaklaşan gök gürültüsünün biraz daha uzakta olduğunu, henüz ufukta belirmediğini düşünüyordu. Kendini değilse de torununu korumaya zamanı olacağını zannetmişti. Nasıl böyle umursamaz davranabilmişti, gözleri ne zaman bu kadar körleşmişti!

“Martin evlenmemiz için senden izin isteyecekti. Bekle dedim ona. Onu bu kadar... Belki de o zaman bu kadar dikkat-

siz davranmazdı. Hepsi benim suçum... suç benim... Onu bu kadar bekletmeseydim.” Anna hıçkırarak ağlamaya başladı, zar zor nefes alabildiği için göğsü yerinden çıkacakmış gibi kabarıyor; bu durum hem kendisini hem de büyükbabasını daha çok soluksuz bırakıyordu.

“Şşşt, canım evladım benim. Senin suçun olur mu hiç? Piskopos dışında suçlanacak biri varsa o da benim. Sen değilsin. Bunların başımıza geleceğini anlamam lazımdı.”

Anna kalkmaya çalıştı ama yere kapaklandı, büyükbabasının ayaklarına sarıldı, başını dizlerine kapatıp yüzünü gizledi. Finn pantolonunun dizliklerinden bile sakinleşmek için çabalayan torununun omzunun sarsıldığını hissedebiliyordu.

Anna’yı küçükken, diğer anne babalar gibi kazıklara asılmış kafaları görmeye götürmemişti hiç. Çocuklara ibret olsun diye verilen bir dersti bu: *Yaramazlık yaparsan bir gün sen de bu kazığı boylarsın. Uslu olamıyorsan da akıllı ol.* O an keşke Anna’yı da götürseydim diye düşündü Finn. O zaman bu kadar zorlanmazdı belki. Normal bir durum olduğunu düşünürdü. Normal bir durumdu da. Kafasının içinden bir ses durmadan söylenip duruyordu: *İşte bu sefer de sıra tanıyıp sevdiğin delikanlılara geldi, tehlikeye attığın delikanlılara...*

Stasik, Jan. Ve de Martin. Gencecik yaşamları mum alevi gibi sönüp gitmişti. Peki Anna’ya ne olacaktı şimdi?

Finn’in yaşlı kalbi hızla ama düzensiz bir şekilde atmaya başladı. Giderek söndüğünü hissettiği ciğerlerini doldurmak için derin bir nefes aldı. Zaman yoktu! Yeterince vakitleri yoktu!

“Şşşt, Anna. Hadi toparlan bakalım.” Sözcükler ağzından boğuk hırıltılarla çıkıyordu. “Güçlü olman lazım. Martin ve diğerlerine sonra da yas tutabiliriz. Şu an kendimizi kurtarmak için harekete geçmemiz gerek. Kalk hemen, gidip Jerome’u getir.”

“Jerome oradaydı Dedecik. Köprüdeydi, onu astıkları... onu gördüğüm...”

“Biliyorum yavrum, ne gördüğünü biliyorum. Ama fazla zamanımız yok.” Göğsünden gelen hırıltıları hissederek daha derin bir nefes aldı Finn. “Jerome diğerlerini uyarmak üzere üniversiteye gitmiştir. Hemen onu görmem gerektiğini söyle. Jerome’a vermem gereken talimatlar var.” Sonra da torunun yanağına dokundu. Dokunduğu yer Finn’in eline soğuk geldi.

Anna yüzünü büyükbabasının dizlerinden kaldırıp başını yukarı çevirdi, bir yandan da elbisesinin koluyla gözündeki yaşları siliyordu. Doğrulup avcunu hemen adamın alnına dayadı. Anna’nın yanakları biraz önce Finn’in eline nasıl soğuk geldiyse, şimdi de eli o kadar soğuk geliyordu.

“Dedecik, yanıyorsun sen! Hemen yatağa götürmem lazım seni. Doktor bulmalıyız.” Ama hareket edemedi. “Benim... bir doktor bulmam...”

“Anna—”

Büyükbabasının kolunu boynuna geçirirken, onu sürükleyip kaldırmaya çalışırken aynı bir uyurgezer gibi hareket ediyordu Anna. Merdivenleri zar zor çıkıp yukarı ulaştıklarında oda dönüyormuş gibi geldi Finn’e.

“Doktor bul. Şimdi yapman gereken bu...” Anna ağlamayı kesmişti ancak sesi sanki çok uzaktan geliyormuş gibi garip bir şekilde duyuluyordu.

“Hayır Anna... Jerome’u...”

“Martin’e üzülme,” dedi Anna, elinin tersiyle yüzünü silerken. “Onun artık Jerome’a ihtiyacı yok. Melekler onun ruhunu cennete taşır. Ama sen ve ben, biz buradayız. Kendimiz için mücadele etmemiz lazım. Şimdi seninle ilgilenmem gerek. Martin’le de ilgilenmem gerekirdi. Benim için bir tek sen varsın artık. Sana çok iyi bakacağım.”

Finn yanıt vermek için ağzını araladı, ama nefesi yetmedi. Yatağı sanki onu karşılamak için yükseliyordu.

Finn saatler sonra uyandığında Anna üzerine eğilmiş, alnına ıslak havlu koyuyordu.

“Dedecik, gözlerini açtın. Şükürler olsun Tanrım.”

Sanki saatler önce tanık olduğu dehşet kötü bir rüyaymış gibi Anna’nın yüzünü cüretkâr bir gülümseme kapladı.

Tıpkı evlilik yemini ettiği o güzel Rebekka’ya benziyordu torunu -ama karısını ölümden kurtarmayı başaramamıştı Finn- ayrıca kızlarına, Anna’yı doğururken can veren Rose’larına da benziyordu. Anna’nın yüzüne nazıkçe dokununca da Kathryn’i gördü Finn. Kathryn’in minik torunuyla birlikte Norwich hapishanesine geldiği, Anna’yı bir kurban gibi Finn’e sunduğu o günü hatırladı.

“Sen uyurken Jerome geldi Dedecik. Sana bunu getirdi.” Mürekkep balığı renginde, tadı iğrenç sıvıyı bir kaşığa döküp dedesinin ağzına verdi. Yutarken neredeyse boğuluyordu Finn. “Jerome bir süre emniyette olduğumuzu söyledi. Yetkililer bu cezanın işe yarayıp yaramadığını görecekmiş. Hus’u susturmayı başarıp başaramayacaklarını. Ahalinin öfkesini yakın zaman içinde yeniden çekmeyi göze alamazlarmış.”

Finn doğrulmaya çalıştı ama sesi ancak bir fısıltı gibi çıkınca Anna’ya eğilmesi için işaret etti.

“Buradan ayrılman lazım Anna. İngiltere’ye gitmen gerek. Bir kâğıtla kalem getir. Sana söyleyeceğim ismi yaz.”

“Şşşt, Dedecik n’olur. Biz,” diyerek savunmaya geçti Anna. “Birlikte gitmemiz lazım. Seni bırakmam ben.”

Finn torunun gözündeki korkuyu, ıstırapı ve şüpheyi görebiliyordu; ancak onu yatıştıracak kadar zamanı yoktu.

“Dediğimi yap Anna. Kâğıt.” Sesi iyice kısılmıştı. Gücünü toplamak için gözlerini kapadı, bir süre hışırdayan kâğıtların, mürekkep hokkasının tıkırtısını dinledi.

Gözlerini açtığında Anna’yı tepesinde dikilirken gördü, elinde kalemle hazır bekliyordu torunu. *Huyuma gitmek için yapıyor*, diye geçirdi içinden. Ama hiç önemli değildi. Anna istediği şeyi yapsın, verdiği talimatları hatırlasın da.

“Sör John Oldcastle. Lord Cobham,” diye fısıldadı Finn.

“Hayır Dedecik, bu çok saçma. Ben sensiz—”

“Yaz Anna. Cooling Kalesi, Kent, İngiltere.” Kalem ucunun kâğıdın üzerini kazırken çıkardığı sesi ancak bastırarak bir sesle ağzından son heceleri çıkardı. “Bana bir şey olursa, gitmen gereken yer burası.”

“Sana bir şey—”

Anna’nın sesindeki yakarışı duymazdan geldi Finn.

“Sör John güçlü bir adamdır. İyi bir insandır. Dava ortağı olduğumuz için seni koruyup kollar. Adını doğru yazdın mı? Tekrarla bakayım.”

“Sör John Oldcastle.” Anna o kadar duygulanmıştı ki sesi titriyordu.

“Jerome yolculuğu ayarlar. Evdeki her şeyi sat. Cüzdanımda biraz bozuk para var, İncil’in altındaki sandıkta da biraz para bulabilirsin. Kirayı ödedim, zaten Bayan Kremensky dürüst kadındır. Kullanmayacağın günlerin kirasını geri öder. İncil’i satma. Yanında götür. Sör John’a göster. O zaman sana inanır.”

“Dedecik, n’olur. Beni korkutuyorsun. Böyle konuşma. Jerome birazdan getirir doktoru.”

Anna açık açık ağlıyordu artık, gözyaşları göğsüne akıyordu. Ama dedesi ona karşılık veremeyecek kadar yorgundu. Gözlerini kapatıp düzensiz bir uykuya daldı yaşlı adam. Gözlerini ne zaman açsa Anna yanındaydı; onun elini tutu-

yor, soğuk suya batırılmış parmak uçlarıyla kurumuş dudaklarını ıslatıyordu. Parmakları yasemin kokuyordu Anna'nın. Finn'in küçük yasemin çiçeği. Yerde büyükbabasının boş boya kutularıyla oynayan, içeri vuran serseri bir güneş ışığında elindeki kırık tüylü kalemle boya yapıyormuş taklidi yapan minicik bir çocuk.

"Kâğıt nerede?" diye sormaya çalıştı Finn. Anna söylediklerini yazmış mıydı acaba? Ancak ağzından sadece kendisinin bile anlayamadığı bazı karışık sözcükler çıktı.

"Burada Dedecik. Hemen burada duruyor. Sör John Oldcastle."

Finn son kez gözünü açtığında Anna'yı sanki kalp atışlarını dinliyormuş gibi başını göğsüne yaslamış bir şekilde buldu. Kızın boynundaki haçın, göğsüne sürtünen damgasını hissedebiliyordu. Anna'ya verdiği haç. Finn'in kendi elleriyle Anna'nın büyükannesi Rebekka için yaptığı haç. Annesi Rose'dan torununa kalan tek hatıra. "Bunu boynundan çıkarmazsan çok memnun olurum," demişti kolyeyi Anna'ya verirken, "sana hep köklerini hatırlatsın." Tanrı biliyor ya köklerine dair çok az şey anlatmıştı Anna'ya. Ama Tanrı anlatmaya niyeti olduğunu da biliyordu. Bir gün anlatacaktı.

Odanın içi kararmıştı artık. Saat epeyce ilerlemiş olmalıydı. Anna'nın saçlarını yalayarak geçen güneş ışığı tıpkı gün batımı sonrası gibi bir kızılık veriyordu odaya.

Finn gözlerini kapadı ama ışık yok olmadı; hatta merkezin den daha parlak bir şekilde yayılmaya devam etti. Bu ışıktaki tutsun diye elini uzatan kendi büyükannesini gördüğünü zannetti Finn. Büyükannesinin yanında da gelinliği içinde gencecik Rebekka duruyordu. Kızları Rose da oradaydı elbette. Hepsi de ona gülümsediler, elleriyle çağırdılar. Hepsi de çok güzel kadınlardı, hatırladığından bile güzel.

Tüm oda yasemin kokusuyla doldu. Finn derin bir nefes aldı, bu kuvvetli koku müthiş bir hazla sersemletti onu. Çektiği ağrılar birden yok oldu. Oysa o kadar uzun süredir bu ağrılarla yaşıyordu ki onlarsız yaşamının nasıl bir şey olduğunu unutmuştu. Şimdi çok iyi hissediyordu kendini, öyle ki nefesinin geri geleceğini düşündü.

Sonra ışıkta duran kadınları fark etti yeniden, aralarında biri eksikti.

Kathryn orada değildi. Kathryn ışıkta durmuyordu.

Manastır başrahibesinin sözleri yeniden kulağında yankılandı. Kathryn'ın uyumadan önce sahip olduklarını bağışladığını gösteren bir belge imzaladığını söylemişti kadın. *Uyumadan*, demişti, *ölmeden* değil. "Kalan topraklar ihtiyaçlarını karşılamaya yeter," demişti. Üzüntüden o an kadının Kathryn'ın ruhu için düzenlenecek bir dua ayininden bahsettiği sonucunu çıkarmıştı Finn. "Elimizden gelen her şeyi yaptık," demişti. Başrahibe ona yalan söylememişti, ama Kathryn'ın öldüğüne inanmasını sağlamıştı.

Her şey, çevresini kuşatan ışık gibi netleşti birden; aklının bu duruma ancak ermesine yaşlı kalbi kakhahalarla güldü. Ölü ruhlar arasında değildi Kathryn, çünkü onu kandırmıştı. Onca seneyi birlikte geçirebilecekken ayrı düşmüşlerdi. Yok hayır, bu doğru olamazdı. Fakat Finn'i çevreleyen ışığın saflığında nefrete yer yoktu. Ya da pişmanlığa. Kathryn'ın yaşıyor olması kâfiydi.

Kathryn, İngiltere'de yaşıyordu.

Anna bu dünyada kendi yolunu bulurken tek başına kalmayacaktı.

Kathryn'i bul. Anna'nın kulağına bu kelimeleri söylemeye çalıştı. Fakat odayı dolduran tek ses Anna'nın sessiz hıçkırıklarıydı; bu hıçkırıklar da eskisi gibi huzurunu bozmuyordu artık. Öbür dünyaya geçilen perde açılır ve ölen ruh insanog-

lunu cennetten ayıran perdenin kumaşına son bir kez hafifçe dokunur. İşte o an Finn'in ruhu Kathryn'in ismini fısıldadı.

Sonra ışığın içinde kayboldu ve Anna'nın giderek yükselen hıçkırıklarını duyamaz oldu.

*Pohpohlanmış aç gözlülere meydan vermiyoruz biz
Ya da gençlik günahlarını bağışlayan papazlara
Erdemi her şeyin üstünde tutanlaradır saygımız
Yürekli şehitlere ve faziletli eşlere.*

SÖR JOHN OLDCASTLE'İN ÖNSÖZÜNDEN (1600)

Leydi Cobham bir sonraki gün ikindinin ilerleyen saatlerinde en sevdiği doğanını ölü buldu. Başını örten küçük başlığın sicimleriyle kendi kendini boğmuştu. Seyis yamağının orada olmadığını görünce lanet okuyası geldi. Daha da beteri, Sör John'un en sevdiği kısırağının hiç yemi kalmamıştı. Ayrıca tam da o sabah kuluçkadaki tavuğun yumurtlamayı bıraktığını öğrenmişti. Batıl inançları olan bir kadın değildi Leydi Joan, yıldızların konumuna ya da fallara inanmazdı, kehanetleri Kutsal Kitap'ta arardı. Yine de bu tarz olayların pek hayra alamet olmadığını bilirdi. Kaldı ki yıldızlar mükemmel bir şekilde dizilmiş olsalar dahi Sör John'un uzaktayken günü nasıl iyi geçebilirdi? Üstelik yıldızların iyi sıralanmadığı da besbelliydi, ne de olsa belirtiler tamamen kötüye işaret ediyordu.

Hiç de iyi bir gün olmuyordu.

Bu felaketler silsilesine bir de kâhyanın söyledikleri eklendi. Adamın dediğine göre Canterbury'dan gelen bir dini tem-

silci, lord hazretleriyle özel olarak görüşmek istiyordu. Lord Cobham'ın evde olmadığını, kendisinin de rahatsız olduğunu söyleyip adamı göndermek geçti önce içinden. Fakat içgüdüleri bunun doğru olmayacağı konusunda onu uyardı. Elçiyi Thomas Arundel göndermişse, adamı kabul etmesi gerekirdi. Sör John, bir süre önce Canterbury'ye gitmesi gerektiğine dair bir buyruk almış, bu emri görmezden geldiği için şimdiden başpiskoposla ters düşmüştü. Canterbury'deki muhterem kişileri yürekli karakteri ve iri yarı cüssesiyle şereflendirmek yerine başpiskoposu kasıtlı olarak sinirlendirmek istemediğini ama kendi inançlarının onunkilerle uyuşmadığını belirten aynı ciddiyette yazılı bir açıklama göndermişti.

“Papaza söyle, güneşli odada ona eşlik edeceğim,” dedi Leydi Cobham, öğleden sonra güneşinin o odayı çoktan kızdırdığını, bu yüzden keşişin fazla oyalanmadan gideceğini düşünerek.

Hayır. Kesinlikle iyi bir gün olmuyordu. Bu gidişle akşam da iyi geçmeyecek gibi görünüyordu. Bu gece de yapayalnız uyuyacak, kocasının gövdesinde sadece rüyalarında huzur bulabilecekti. Ancak bu davetsiz misafirle işi bittikten sonra görebileceği rüyalar.

Kırmızı ve gümüş renkli üniforma giymiş uşağı, Cooling Şatosu'nun güneşli odasına kadar takip etti Gabriel. Aslında gelmek için ertesi günün sabahını bekleyebilirdi, hem hava da daha serin olurdu ancak bu görüşmeyi ertelemek yerine bir an önce geride bırakmanın daha iyi olacağını düşünmüştü. Oyun oynamaktan hoşlanmazdı. Ama başpiskoposun talimatı çok açıktı. “Oldcastle'a düpedüz meydan okuma. Bırak da kendi kazdığı kuyuya düşsün. Kâfirliğine dair yeterince kanıt

toplamak için oradasın sadece.” Varlığının bir başkasının yakılmasına aracılık edebileceği düşüncesi alnının boncuk boncuk terlemesine sebep oldu. Bu kişi kâfir bile olsa.

“Serinlemeniz için bir kâse suyla bez getireceğim papaz. Soğuk bir şeyler de içmek ister miydiniz?”

“Evet, lütfen.”

Uşak yüzündeki tozu ve teri silsin diye Gabriel’i yalnız bırakarak sessiz adımlarla uzaklaştı.

Sör John’un iyi bir evlilik yaptığını duymuştu Gabriel. Fransa savaşlarında sergilediği hizmetler karşılığında şövalye ilan edilmiş, yıllık ücreti kırk pound’a çıkarılmış, ayrıca varlıklı bir soyluyla evlenmesi uygun görülmüştü. Dul leydiyle evliliği hem parlamentoda bir koltuk hem de Cobham arazilerini kazandırmıştı ona. Sırf bu odanın duvarlarını süsleyen değerli örtüler bile büyük bir hazineye eş değerd. Bunlara ek olarak masada duran kitaplar vardı. Bazıları üzerinde değerli taşlar olan derilerle, süslü kabartmalarla ciltlenmişti; diğerleri ise özentisiz ve gösterişsizdi. Daha sade görünenlerden birini açtı.

Aman Tanrım! Nasıl bir cüretkârlıktı bu böyle. İşte burada apaçık önünde duruyordu Wycliffe İncili. Gabriel Kardeş kitabı hemen kapattı. *Aptal! Gördüğün azıcık aykırı düşüncenin sayfalardan uçup gözlerine girerek ruhunu zehirleyeceğini mi sandın?* Fakat bildiği bir şey varsa o da kâfirliğe delil bulmak bu evde çocuk oynacağı olacaktı; elbette bu tarz oyunlardan hoşlanan biri için.

Uşak bir ibrik dolusu suyla geldi. “Leydim birazdan yanınızda olacaklar,” dedi. Elindeki ibriği geniş bir kâseye boşaltınca yüzeyde birkaç parça kurutulmuş lavanta yüzmeye başladı. Ardından Gabriel’e keten bir mendil uzattı adam.

Mendilin serinliği Gabriel’e iyi geldi. Bir kadehe elma şarabı doldurup odadan ayrıldı uşak. Gabriel koltukaltları-

nı kokulu suyla hafifçe sildi. Bir leydiye rahatsızlık vermek istemezdi. Bu leydinin kocasının aleyhinde kanıt toplayacak olsa bile.

Hem ibrik hem kâse, ıssız bir bataklığa bakan daracık bir pencerenin altındaki küçük bir masaya oturtulmuştu. Denizden gelen hafif meltem içeri girip Gabriel'i serinletti. Cooling Kalesi bir başınalığı içinde görkemli görünüyor; Kuzey Denizi'ne çıkıntı yapan bir yarımada üzerinde adeta nöbet tutuyordu. İngiltere limanlarını Fransız yağmacılardan korusun diye ruhsat verilmiş kalelerden biriydi. Bir adamın Kilise'yi alaşağı edecek planlar yapması için yeterince uygun bir noktaydı. Oldcastle'ın gizli toplantılarını burada yaptığını söylemişti başpiskopos. Sanatçılar, köylüler, hatta soyluların bazıları bile burada, hep birlikte Wycliffe İncili'ni okuyordu. Bir çeşit Kutsal Komünyon kandırmacası.

"Saygıdeğer papaz, maalesef Sör John burada değil. Arazilerini görmek için Herefordshire'a gitti. Yine de Canterbury'ye dönüşe geçmeden önce sizi misafir etmekten onur duyarız." Leydinin gırtlaktan gelen sesi bir kadına göre alçaktı.

Kadının odaya girdiğini duymamıştı Gabriel. Başını kaldırdı, biraz önce temizlendiği keten mendil hâlâ elinde duruyordu. Sanki düşünceleri havada asılıymış da kadın onları okuyabilirmiş gibi yüzü kızardı. Lord Cobham'ın uzakta olduğunu biliyordu. Başrahibe söylemişti, Gabriel düşman sahasına bir ön baskın yapmanın bu koşullar altında daha kolay olacağını düşünmüştü. Leydinin ağzını yoklayabilirdi. Kadınlar daha zayıf olduğundan leydiyi okumak da daha kolay olurdu.

"Gördüğüm kadarıyla uşağımız az da olsa misafirperverlik göstermiş. Dönüş yoluna çıkmadan önce size yiyecek bir şeyler ikram edebilir miyim?"

“Çok naziksiniz Leydi Cobham. Ama böyle iyiyim. Manastırdaki rahibeler yemekhanede akşam yemeği verdi. Gün hâlâ aydınlıkken, hazır akşam duasını da yapmışken Lord Cobham’ı ziyaret etmek iyi olur diye düşündüm.”

Kadının kalp şeklindeki güzel yüzü kaşlarının çatılmasıyla buruldu. Ağzının kenarındaki ince çizgiler yelpaze gibi açıldı. Bir tutam kestane rengi saç, filesinden sinsice çıkıp yüzüne düştü. Kadının üzerindeki daracık korseden çıkmaya çalışan göğüslerini de fark etti Gabriel. Çabucak bakışlarını başka yöne çevirdi. İçinde sürekli savaştığı şeytanlardan bir diğeri de tenin baştan çıkarıcılığıydı; üstelik bu iblis, manevi çözümlerinde -tıpkı şu an olduğu gibi- daima onu tuzağa düşürmeyi başarıyordu. Buradaki görevi Sör John’u suçüstü yakalamaktı; onun balık etli, çekici karısını arzulamak değil. Keten mendili masaya bıraktı, ellerini üniformasının kollarının içine doğru çekmeye çalıştı.

“Ne yazık ki boşu boşuna gelmişsiniz. Lord Cobham’ın gelişi haftalar sürebilir, tabii sizin de yapacak bir sürü işiniz—”

“Madem öyle Lordun yokluğunda hanesine hizmet edebilirim. Başpiskopos beni yakınlardaki bir manastırda günah çıkartma işiyle görevlendirdi. Dilerlerse hanımefendilerine de bu yetkiyle hizmet sunabilirim. Yani, burada bir papazınız yoksa tabii.”

Kadının yüzü birden dudaklarını daha az dolgun ve çekici gösteren bir hoşnutsuzluk maskesiyle sertleşti, ağzının köşesine yapmacık bir gülüş yerleşti.

“Papaz—”

“Gabriel. Gabriel Kardeş.”

“Gabriel Kardeş, Ekselanslarına Cooling Kalesi ve sakinlerinin günah çıkartan bir papaza ihtiyaç duymadıklarını söyleyebilirsiniz. Biz burada günahlarımızı doğrudan Yüce Tanrı’ya ve Kurtarıcı İsa’ya itiraf ediyoruz.”

Kadının cüreti karşısında neredeyse nefesi kesildi Gabriel'in. Görünen o ki buradan yaka paça çıkarılması gereken bir değil, iki kâfir vardı.

"Aslında bu bakış açısını bir nebze de olsa anlayışla karşılıyorum," dedi Gabriel. Söylediği yalanın kefareti sonradan ödeyebilirdi, Kilise'nin iyiliği uğruna söylenmiş küçücük bir yalandı ne de olsa. "Kesinlikle anlıyorum. Hatta Kutsal Kitap'a kişisel bir anlayışla yaklaşanlara... vaaz vermenin nasıl bir şey olduğunu da sık sık merak etmişimdir."

Yanlış mı görüyordu yoksa kadının yüzündeki çizgiler az da olsa yumuşamış mıydı? Yine de kadının kehribar rengi gözlerinden tedbiri elden bırakmadığı anlaşılıyordu. Geç öğleden sonra güneşi cam pencerelerden içeri hafif bir pus bırakarak aşağı doğru sürükleniyor, aralarındaki toz zerreciklerini görünür kılıyordu. Toz taneciklerinden bir iki tanesi pencerenin geniş kanatlarına kondu. Hava sıkıntılıydı, tıpkı leydi gibi. Parmaklarıyla pencere kenarındaki bir gülün yapraklarına dokundu Leydi Cobham, üzerindeki tozu silkeledi; solmuş bir yaprağı parmağının ucuyla koparıp şarap kırmızısı yüzeyi elinde ezdi; baş döndürücü koku bir anda aşırı ısınmış odaya yayıldı. Gabriel cübbesinin içinde terden sıırılsıklam olmuştu.

"Sizi başpiskoposun gönderdiğini söylemiştiniz, değil mi?"

"Manastıra sadece günah çıkartma amacıyla gönderildim. Yalnızca düşünmüştüm ki... Tabii sizin bir papaza ihtiyacınız yoksa..."

"Roma'ya hizmet eden bir papaza ihtiyacımız yok," dedi leydi kesin bir dille, sonra da üslubunu yumuşatıp "Ama komşumuza misafirperverlik göstermezsek olmaz. Geç oluyor, Rochester'a kadar neredeyse altı mil yolunuz var. Gece burada kalabilir, manastıra yarın dönebilirsiniz. Tabii rahibelerin size ihtiyacı varsa o başka," diye ekledi.

“Bunu teklif etmeniz büyük incelik leydim, ayrıca doğruyu söylemek gerekirse bu saatte atla dönmeye pek de hevesli değilim.”

Leydinin başını olumlu anlamda sallayarak verdiği yanıt biraz gecikerek geldi. Ama bu durumdan hoşlanmadığı belliydi.

“Fazla bir şeye ihtiyacım yok,” dedi Gabriel. Küçük bir oda ve bir yatak yeter.”

“Cooling Kalesi’nde rahatınız bizim için önemli,” dedi kadın bakışlarını kaçırarak. Uşağı çağırmak için küçük çanı çaldı. Gitmek için döndüğünde dolgun kalçaları da hafifçe sallandı. “Buralarda Hıristiyanlara özgü misafirperverliğimizle tanınırsınız.”

“Leydim. Son bir şey daha. Sör John’un İsa’nın sözlerinin İngilizce okunabileceği bir İncil’i varmış diye duydum. Onu görmemin bir sakıncası var mı?”

Elleriyle çadır şekline benzeyen bir işaret yaptı Gabriel. Bırakmaya çalıştığı, gerginken yaptığı bir alışkanlıktı bu. Fark edince ellerini iki yana bıraktı. Kadının bakışı Gabriel’in arkasındaki masada, pencere kenarında duran İncil’i bir an sıyırdı geçti.

“Kutsal Kitabı Latince olarak okumuyor musunuz zaten? Niye—”

“İngilizce İncil’in sıradan insanlara nasıl görüldüğünü uzun zamandır merak ediyordum. Onda herkese doğru gelecek bir şeyler olduğunu tahmin ediyorum.”

Kalan azıcık şüphe de yüzünü terk etmiş, Leydi Cobham iyice yumuşamıştı. Kafasını toplamaya çalışan bir kadın gibi duruyordu şimdi.

“Arkanızdaki masada böyle bir İncil var,” dedi. “İyi niyetle rica etmiş birini ondan mahrum bırakamam. Sizin niyetiniz de iyi, öyle değil mi Kardeş Gabriel?”

Ezilmiş gül yapraklarının kokusu sığağa karışıyor, Gabriel'in nefes alışını zorlaştırıyordu. "Sizi temin ederim leydim. Niyetim çok iyi."

Sör John Oldcastle, Rochester'dan evine kadar atıyla çetin bir yolculuk yaptı. O gece eve varmayı aklına koymuştu. İleride Cooling Kalesi'nin beyaz kayalarla çevrili çehresini görünce koca gövdesine derin bir nefes çekti. Üzeri beyaz lekelerle kaplı atının ter kokusunu duyabiliyordu. Tuzlu suyun, bataklık otlarının ve denizden sürüklenerek gelen akşam sisinin kokusunu da duyabiliyordu. Her yer evi gibi kokuyordu.

Eyerde biraz eğilip atının kulağına fısıldadı. "Azıcık daha Jack. Hem gittiğimizde koca bir çuval dolusu taze yulaf da yiyeceksin koca oğlan." Topuklarını atın sağrısına batırarak av bölgesine doğru atını mahmuzladı.

Bütün gün sıcakta kavrulduktan sonra yüzüne çarpan bu esinti iyi geldi. Ata bir çuval taze yulaf, binicisine de mahzen-de soğutulmuş bira. Ayrıca bu gece kendi yatağında, yanında şehvetli karısıyla uyuyabilecekti. Oh, evde olmak kesinlikle çok iyi gelecekti!

Atını avluda gürültüyle durdurup dizginleri kapıcıya fırlattı Sör John.

"Evinize hoş geldiniz lordum. Yolunuzu gözlüyorduk," diye bağırdı yaşlı adam.

"Eve dönmek güzel Tim. Seyise söyle de yaşlı Jack'e bu gece fazladan bir çuval yulaf versin. Adamakıllı da temizlendiğinden emin ol. Bana mısın demeden bu ağır yükü taşıdı, yorulmuştur." Hereford'dan buraya sırf biniciyi taşımak bile zordu. Bir de buna Rochester'daki manastırdan verilen heybe eklenince yükü daha da artmıştı hayvanın.

“Hayhay lordum. Hemen yaparım. Leydi hazretleri sizi yarından evvel beklemiyordu. Haber göndereyim mi?”

“Yo yo, Tim. Ona sinsice yaklaşıcağım.” Uşağa göz kırptı.

Ama önce heybenin içindekileri giriş merdivenlerinin altında, her zamanki saklanma yerlerinde sağlama aldı. Bir Zebur, iki adet Yunanna İncili, bir tane Aziz Matthew İncili, bir tane de Yeni Ahit. Bu seferki sağlam bir partiydi. İş bu defa kendisinin yapması gerekmişti. En güvenilir adamlarını göndererek bile başrahibenin sırrını tehlikeye atmayı göze alamazdı.

Kitapları itinayla yerleştirdi, üstlerindeki paketlerde manastırla ilgili herhangi bir işaret olmadığından emin oldu. Sonra bir an tereddüt etti. Tanrı aşkına, nasıl da karnı açtı!

Ama daha çok Joan’unu bir an önce görebilmek için açlık çekiyordu.

Önce güneşli odaya gitti. *Muhtemelen buradaydı Joan. Kendi kendine akşam yemeği yiyordur*, diye düşündü. Her halükârda Joan’ın yemeğini paylaşmak çok daha eğlenceli olacaktı.

Tam kapıya yaklaştığı sırada kadının o tatlı kahkahasını duydu. Bu gülüşü nasıl da özlemişti! Yalnız olmadığı, yokluğunda özleminden eriyip gitmediği gerçeği tam da kapıdan girerken aklına düştü.

Leydisi bir adamla birlikteydi. Yeterince masum sayılabilecek bir eylemle meşgul olsalar da. İkisi de sırtı kapıya dönük oturmuş, kızarmış horozla bezelyeden oluşan yemeği paylaşıyorlardı. Havayı lezzetli bir koku sarmıştı. Kızarmış horozdan başka bir şey olamazdı. Aralarındaki masada iki kadeh ve mahzenin en iyi şaraplarından bir şişe duruyordu. Onlar varlığının farkına varmadan, göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede durum değerlendirmesi yaptı John. Kendilerini konuşmaya o kadar kaptırmışlardı ki. Aslında papaz kıyafeti

normalde görmekten hoşlanmadığı bir şeydi; yine de adamın üzerinde papaz cübbesi olduğunu görünce birden rahatladı Sör John.

“Yalnızca iki haftadır yokum ama görüyorum ki leydim çoktan bir âşık bulmuş kendine.” Bu sözlerle karısına şaka yapıyor, rahibe ihtar veriyor, kendi itibarına ise gölge düşürüyordu aslında.

Joan’un mutluluktan nefesi kesildi, hemen ayağa kalktı, kendini John’un kollarına attı. Lordun başka bir şey söylemesine fırsat bırakmamıştı. Kocasının dudaklarına tutku dolu bir öpücük kondurdu.

“Ne kadar ayıp John! Gerçi şu kokunu duyan biri böyle bir şey yapsam beni haklı bulurdu. Gabriel Kardeş ile tanış. Canterbury’den ziyaretimize gelmiş bir elçi.”

“Canterbury’den mi dedin?” Anında savunmaya geçti Sör John. Bu kadının aklından neler geçiyordu acaba?

“Başpiskopos günah çıkartma yetkisine sahip papazlardan birini yollamış bize.” Joan’un gözleri haylazca parlıyordu.

Sör John uzun yolculuğun yorgunluğunu üzerinde hissetti birden. Eve dönüş sevincini berbat eden bu davetsiz misafir tüm neşesini alıp götürmüştü.

“Sevgili karıcığım, Canterbury’den gelen elçiye bizim bir papaza ihtiyacımız olmadığını söylememene çok şaşırdım doğrusu.”

“Söyledim elbette lordum, emin olun söyledim. Ama o gerçekten de manastırda vaaz vermeye gelmiş, bizi ziyaret edip böyle bir teklifte bulunması sadece *nezaket icabı*.”

En azından bu kısım kulağa doğru geliyordu. Başrahibe yeni gelen adamdan bahsetmiş, papazın varlığının manastırın yazı faaliyetlerini yavaşlatmasından endişelendiğini belirtmişti. Peki bu adam niçin burada, Cooling Kalesi’nde idi?

Leydisi ona doğru eğilip kulağına fısıldadı ya da fısıldı-yormuş gibi yaptı çünkü kadının ses tonu papaz da duysun diye bir hayli yüksek çıkıyordu. “Kardeş Gabriel’de Lollard sempatisi var. Çok şaşırtıcı, değil mi?”

Sör John, karısının boynuna dolanmış kollarını çözüp bu davetsiz misafire daha yakından baktı. Bir keşiş için oldukça iyi görünümüydü. Joan’un biraz önceki gülüşünü hatırlayıp az da olsa kıskançlık hissetti.

“Ekselanslarının gönderdiği bu özel görevli, Lollard’cılıkla hangi bakımdan hemfikir olmuş acaba?”

Gabriel doğrudan lordun gözlerinin içine baktı; içten, dürüst bir tavırla, “Üstat Wycliffe’in öğretileriyle her konuda hemfikir olduğumu söyleyemem ya da fikirlerini bütünüyle kabul etmediğimi. Sanırım sadece gerçeğin peşinde olduğumu söylemek yeterli olacaktır Sör John. Leydinizin Wycliffe İncili’nin bir kopyasını bana göstermesi büyük incelikti. Çok etkilendiğimi söyleyebilirim,” dedi.

“Sizce başpiskopos da *etkilenir mi*?”

Gabriel gülümsedi. “Sanırım hayır. Ama başpiskopos benimle her konuda konuşmuyor.” Ziyaretçi, John’un şarabından bir yudum daha aldıktan sonra kalkıp ağzını sildi. “Görüyorum ki seyahatiniz sizi epey yormuş Sör John. Size iyi geceler dilerim. Yarın ya da bir sonraki gün belki din üzerine konuşma fırsatı bulabiliriz.” Kaşlarını hafifçe kaldırarak kapıya doğru yöneldi. “Nazik misafirperverliğiniz için teşekkürler Leydi Cobham. Uşağı çağırmak için çana gerek yok. Odanın yolunu kendim bulurum.”

“Neydi bu böyle?” diye sordu Sör John, Gabriel çıktıktan sonra.

“Bak sevgilim, tantana koparmadan önce biraz olsun bana güven. Yaptıklarımızla ilgili ona hiçbir şey söylemedim. Wycliffe İncili’ni masada görünce incelemek istedi. Hepsi bu.

Özellikle saklamaya çalışmazsam hevesini alıp gider sanmıştım. Bazen gerçeğin bir kısmını açıkça söylemek, söylenmesi gerekenleri saklamaya yarıyor. Dahası Arundel, Wycliffe İncili olan herkesin peşine adam takıyorsa İngiltere'nin yarısını zincire vurması gerek. Hem şunu da aklından çıkarma kocacığım, genç kralın gözünde itibarın daima yüksek.”

“Henüz kral değil o.”

“Bir tek taç giyme töreni kaldı.” Lordu oturması için bir sandalyeye doğru ittirip kucağına yerleşti. “Açlıktan ölmüşsündür. Al bakalım.” İnce bir et dilimini koparıp kocasının ağzına koydu. Sonra kendi kadehiyle lorda şarap içirip adamın dudağında kalan damlaları öpücükleriyle temizledi. “Papaz seni endişelendirmesin John. Kendi halinde bir adam işte. Hem kim bilir, belki onu da kendimize benzetiriz. Öyle bir şey olursa Arundel'in yaşlı poposu iyice sarkar artık.”

Sör John, karısının dolgun kalçalarına hafifçe vurduktan sonra ayağa kalktı. Kahkahalarına engel olamıyordu. İnsanın evinde olması kesinlikle harikaydı.

Gabriel Kardeş uşağın ona gösterdiği odada tek başına kaldığında zarif mobilyalarla çevresindeki uyumlu eşyaların göz alıcılığına kapılmamaya çalıştı. İnsan kuştüyü yatakların ve ortamı hafif aydınlatan balmumu mumların konforuna kolayca alışabilirdi. Yoldaşları arasında bu lüks eşyalara kendini kaptıran, kendini yoksulluğa adadığını unutan pek çok kişi vardı. Başına gelmesine asla müsaade etmeyeceği bir zayıflıktı bu. Yine de mumun varlığına minnettardı. Mumun yaydığı ışıktaki Wycliffe İncili'ni rahat rahat inceleyebiliyordu.

Elindeki İncil özensizce kopya edilmişti. Büyük harfler hiç de süslü değildi. Kenar boşlukları renklendirilmemişti. Sarsak

bir elden çıkmış satırlarca İngilizce yazı. Sanki tuttuğu şu kâğıt bile yazılanlardan daha değerliydi. Şöyle bir üstünkörü inceledikten sonra kitabın görüntüsünün bile dine saygısızlık olduğunu düşündü. Kendilerine bahşedilmiş güzellikleri sonuna kadar hak eden kutsal metinler nasıl böyle sıradan eller tarafından yazılırdı? Hem de böyle sıradan bir dilde! Ona dokunan o pis nasırlı elleri, bu ellerin sayfaları çevirdiğini hayal etti. En kötüsü de kutsal kelimelerin bunları ağızına almayı hak etmeyen cahil köylülerin dudaklarından dökülecek olmasıydı.

Eşek hoşaftan ne anlardı ki? Hizmet ettiği Kilise tarafından belirlenmiş kurallardı bunlar, kim karşı koyabilirdi?

Bu saygısız metni elinden hemen bırakması gerekiyordu. Ama bırakmak yerine kitaptan Havariler bölümünü açtı. Önce çeviriden çok etkilendi. Hatta sağda solda bir iki kelime hariç, çevirinin doğruluğunu kabul etmek zorunda kaldı. Latincesiyle gurur duyardı Gabriel. Yanlış çevrilmiş bir kelimeyi, yarım kalmış bir cümleyi -eğer olsaydı- muhakkak fark ederdi. Öte yandan zaten kimse Wycliffe'i cahillikle suçlamıyordu. Onu asıl şaşırtan şey Wycliffe'in ölümünün üzerinden bunca zaman geçmiş olmasına rağmen, hele bir de çevirilerin başkaları tarafından tamamlandığı, farklı eğitim seviyelerinden kâtipler tarafından kopya edildiği düşünülürse, çevirinin bu kadar okunaklı ve epey yanlışsız olmasıydı.

Yine de bu, dine aykırı bir metin olduğu gerçeğini değiştirmezdi. Kilise bu metni yasaklamıştı. Tarih de bu metnin yasaklanmaya değer olduğunu kanıtlamıştı; sonuçta cahil ve bilgisiz insanların zihnine yerleşerek isyanları ve cinayetleri körükleyen de bu sözler değil miydi? John Wycliffe'in herkesin kendi kendisinin papazı olabileceğine dair kâfir öğretileriyle ruhban sınıfının suistimallerine dair söylevleri olmasaydı, Wat Tyler ile John Ball soylulara ve ruhban sınıfına karşı

bir saldırıya önderlik ederek başpiskoposu öldürmeye cesaret edebilirler miydi hiç? Tüm bunlara rağmen kitap giderek Gabriel'in gözüne masum görünmeye başladı.

Mum bir anda eriyip gitti. Gece nereye gitmişti? Elbette böyle ahlaksız bir evde saat başı çanlar çalmayacaktı; zaten bu kadarını beklemiyordu Gabriel. Ama kalan mumdan da anlaşılacağı gibi gün ağarmak üzereydi. Yere çömelip duasını mırıldandı: *Domine labia mea aperies*. Gözünün önünde Lord Cobham'ın hoş, balık eti karısının hayali belirdi. *Et os meum annuntiabit laudem tuam*. Odalarına dolan karanlıkta neler yapıyor olabileceklerini düşünmemeye çalıştı. Fakat şehvetli düşünceler, adanmışlık halini şaşırtıcı bir güçle bölmeyi başarıyordu. Leydi Joan'ın göğüs dekoltesinin ışıltısı, öğleden sonra sıcağında ezilmiş güllerin kokusu. Gençliğinde, bu dünyevi duyguyla yolunu ilk kaybettiğinde de aynı düşünceyle mücadele etmek zorunda kalmıştı Gabriel, köydeki çiftçinin kızının ardından. Gabriel'den büyüktü kız, bakire de değildi ama ona âşık olmuştu işte. Kız kalaycıyla kaçtıktan sonra çok ağlamış, sonra günah çıkarıp kefareтини ödemiş, kadınları geçmişte bırakmaya yemin etmişti. Kadınlar her zaman terk eder, demişti Francis Kardeş. Bir tek Kutsal Bakire sadıktır. Kutsal Bakire'nin yüzünü aklına getirmeye çalıştı ama Leydi Cobham'ın tebessümü -özellikle de kocasına bakarken yüzündeki o işveli gülümseme- tam orada, zihninde davetsiz bir şekilde duruyordu.

Biraz önce okuduğu o kâfir metinden aklına gelen İngilizce sözcükleri kovalamak için bazı kelimeleri birçok kez tekrarlamak zorunda kalmış olsa da duasını bitirdikten sonra kendini kuştüyü yataktan mahrum etmeye karar verdi Gabriel. Şeytan nasıl da çalışıyordu? Önce o şehvetli görüntüler, şimdi de kâfir metinler... Düşüncelerini kontrol etmekten aciz günahkâr bir beden geceyi tahta geçirmeyi hak ediyordu. Kırbacını ya-

nında getirmemişti. Uzun zamandır böyle bir araçla tövbe etme ihtiyacı hissetmemişti. Boş bir gurur. Aldatıcı manevi bir gurur ve tabii o kâfir metinle bu kadar uzun süre haşır neşir olmak kontrolünü kaybetmesine neden olmuş, şimdi de bu edepsiz görüntüler zihnine doluşmuş, niyetine leke sü-rüyordu. Kardeş Gabriel elini cübbesinin içine sokup acıdan dayanamayacak hale gelinceye kadar kalçasını çimdikledi.

Gelen gürültülere uyandığında kalçasındaki morluk, dü-şüncelerinin saflığını korumak konusunda yeterli olduğu için memnun oldu. Morluk yürürken bile acı veriyordu. Akıllı bir kere bile ağzından çıkan Latince kelimelerden sapmadan du-asını ezbere okudu. Sonra da tamamen kumaş kaplı kuştüyü yatağa uzanıp derin ama huzursuz bir uykuya daldı.

*Falcılar, karnından konuşanlar ya da büyücüler,
bilinmeyeni biliyormuş gibi görünerek şeytandan
ilham alan, işe yaramaz insanlardır.*

13. YÜZYIL BAŞLARINA AİT BİR BİZANS KAYDINDAN

Yaşlı çingeneyi Vltava Nehri'nin üstündeki taş köprüden kovalayan şey, Prag alacakaranlığı değildi, akşamın gelişi de değildi, askerlerdi.

"O iğrenç eteğinin altında çıra yakmamızı istemiyorsan, hemen defol buradan yaşlı cadı!"

Jetta, askerlerin neden köprüde olduğunu biliyordu. Ölülerin kafalarını indirmeye gelmişlerdi. Jetta da izlemek için buradaydı. Askerlerin onu göremeyeceği bir yere çekildi, yine de kafasındaki sesleri yatıştıracak kadar yakındı köprüye.

Üç kafatası da tıpkı fildişi küreler gibi batan güneşin ışıklarında pırıl pırıl parlıyordu. Pürüzsüz görünüyordular. Uzun sürmemişti bu hale gelmeleri -günlük hasadı her gün izlemişti Jetta- sivri gagaların deriyi, kasları ve çürümüş etleri gagalayıp bitirmesi yaz güneşinde bir haftayı bulmamıştı. Cıvıldaayan minicik kuşlar bile şölenin sonuna yetişmiş, kapkara kanatlı kargalardan kalanları yiyip bitirmişlerdi. Neticede düzen böyle işliyordu. Av ve avcılar için bu düzen

geçerliydi, kaldı ki kuşlar eşeledikleri etin bir zamanlar hayatla dolu olduğunu bilmiyordu; umursamıyorlardı da, kuşların etini yiyen insanlardan daha fazla umursamıyorlardı. Doğanın düzeni böyleydi.

Gerçi Jetta hiç et yemezdi. Küçük Bek'ine de azıcık et verirdi, ne de olsa ona verdiği her şeyi önce kendisinin çiğnemesi gerekiyordu. Katı yiyecekleri midesinde tutamıyordu Bek. Yine de her geçen gün güçleniyordu. Er geç bir gün kendi yemeğini çiğneyebilecekti. Hiç yürüyememesi mümkündü. Konuşamaması da. Ama konuşmaması sorun değildi. Kafasının içi zaten çok fazla sesle doluydu.

Jetta kulaklarını elleriyle kapadı, başörtüsünün altında sallanan, kirden birbirine yapışmış saç tutamlarını incecik parmaklarıyla karıştırmaya, başını bir o tarafa bir bu tarafa sallamaya başladı. Hiçbir şey, bu şiddetli sarsıntılar bile kafasının içindeki şeytani seslerden kurtulmasını sağlamıyordu.

"Jetta bakacak, Jetta bakacak," diye mırıldandı dinmek bilmeyen seslere cevap olarak.

Askerlerden biri kafataslarını indirmek için kullandığı uzun mızrakla onun bulunduğu yeri işaret edip "Bakın," dedi. "Cadı o. Ruhlarıyla konuşuyor. Onu götürüp Saint Vitus Katedrali'nin sunağına zincirleyelim de cadı kulakları biraz ayın duysun."

"Yok ya. Cadı değil o. Yaşlı Jetta işte. Bir zararı yok, nehrin aşağısına kamp kuran Mısırlı hacılardan," diye cevap verdi bir diğer asker, sonra sesini yükselterek, "Git artık hadi! Berduş kampına dön. Senin fallarınla uğraşacak halimiz yok!" diye bağırırdı.

Ama Jetta yine de kaçmadı. Kafasındaki sesler gitmesine izin vermiyordu. Hızla köprü'nün kenarına, gözlerden ve kulaklardan uzak bir yere geldi. Fal bakmaya gelmemişti buraya. Her günkü gibi bugün de kafasındaki fısıltıların, dinlemezse

acı çığlıklara dönüşen fısıltıların onu sürüklemesiyle taş köprüye gelmişti. İlk başlarda bu seslere karşı koymuş, keşişler gibi kilise müzikleri mırıldanmaya ya da çingenelerin kamp ateşinin çevresinde kemanvari iniltiler çıkarmaya başlamıştı ama seslere aldırış etmemek imkânsızdı. Küçük Bek'i sandal yesine bağlayıp kızıl saçlı kızı aramaya gidene kadar sesler ona işkence etmeye devam ediyordu.

Askerler tam o sırada mızrakları indiriyordu. İçlerinden biri, orta kazıktaki kafatasını çıkardı, elleriyle ağırlığını yokladı. “Şuna bak ne sağlam bir kafa.”

Kafatasını nehre fırlatmak için hamle yaptı ama Jetta adına konuşan diğer asker onu durdurdu. “Kilise gömmeyecek mi onları?”

“Bir kâfir için yeterince iyi bir mezar burası bence,” dedikten sonra asker kolunu geri atıp pürüzsüz yuvarlak kafayı nehre fırlattı.

Jetta akıntının girdabına girmeden önce kafanın havada bir kavis çizip nehirde bir kez sektiğini gördü. Anlık bir kemik görüntüsü, suya yansıyan bir saniyelik güneş ışığı ve ardından iskelet yok oldu. Diğer arkadaşları da peşinden gitti; köprünün gölgelediği kapkaranlık suya törensiz fırlatıldılar onlar da.

Sonra asker durup, kazığın altında kalmış taze çiçek demetini aldı: Mavi bir kurdeleyle direğe bağlanmış pembe ve mor koni çiçekleri. Çiçekleri nehre atarken “Bunları da arkalarından yollayalım,” dedi.

“Gittiler. Hepsi yok oldu. Nehrin ruhları onları yuttu. Kız da artık gelmeyecek!” diye haykırdı Jetta kafasındaki seslere. “Artık bırakın da Jetta dinlensin. İzin verin de Jetta dönüp Küçük Bek’le ilgilensin. Küçük Bek’in Jetta’ya ihtiyacı var.”

Ancak bu şeytani seslerin, amaçlarına ulaşınca kadar işkenceye devam edeceğini biliyordu. Daha önce de öyle ol-

muştı. Küçük Bek'i köprünün kenarında terk edilmiş halde, bir yığın paçavra üzerinde bulduğu gün. Çocuk elleriyle sert taşları dövüyor, karaya vurmuş bir balık gibi çarpık bacakları üzerinde dönmeye çalışıyordu. Çıkarabildiği tek ses o olduğu için; yaralı bir kuş gibi biik, biik, biik diye çığlıklar attığı için ona bu ismi vermişti Jetta. İncecik bacakları neredeyse yere değecek kadar sarkık vaziyette, onu sırtında iki büküm kam-pa taşıırken çocuğun çığlıkları da giderek artmıştı.

Askerler artık gitmiş, fakat boş kalmış mızraklarını bir sonraki dekorlarını asmak üzere köprüde bırakmışlardı.

Alçalan güneşle nehir kana bulanmış gibi görünüyordu. Genç kadın belli ki bugün gelmeyecekti. Jetta nehrin üzerinde akıntıyla yüzen çiçeklerin tazeliğinden onun daha önce gelip gittiğini anlamıştı. Kızıl saçlı kadın köprünün karşısından tereddütlü adımlarla gelip hediyesini kazıkların altına bıraktığında seslerin çoğu kesilirdi.

Jetta, kadını daha önce de izlemiş, hangi şeytani seslerin onu köprüye getirdiğini merak etmişti. Kadın bazen ağlar, kuşlara taş atardı. Bazen de kederden darmadağın olmasa çok güzel sayılabilecek yüzündeki kocaman, çökük gözleriyle öylece bakardı. Böyle zamanlarda Jetta onun zihnindekileri okuyabilir, onun adına ürperir, kıza yaklaşmak isterdi.

Bekle, derdi sesler. Şimdi değil.

O zaman Jetta, duyduğu seslerin bir başkasının kederine neden sessizce tanıklık etmesini istediğini merak ederdi.

Askerler gitmişti. Sesler artık susmuştu. Jetta köprünün sonuna kadar yürüdüktan sonra arkasını dönüp nehrin öbür tarafına açılan büyük bronz çarmıha baktı. Çarmıh da artık can çekişen güneşin yansımalarını yakalamış, kan rengine bürünmüştü.

Birkaç adım atmaya cesaret etti. Sessiz, sakın birkaç adım. Sonra da eski püskü elbisesinin eteklerini toplayıp, köprüyle

arasındaki mesafe açıldıkça sesleri susturabilecekmiş gibi koşmaya başladı. Bek çoktan zavallı bileklerini sandalyenin kenarına vurarak morartmış olmalıydı, büyük ihtimalle acıkmıştı da. Belki de nehre düşmesine izin verseydi Bek'e merhamet etmiş olacaktı. Ama sesler müsaade etmemişti.

Güneş artık suyun yüzeyine turuncu yansımalarını bırakıyordu. Kısa bir süre sonra hava kararacaktı, oysa Jetta karanlıktan sonra sokaklarda dolaşmayı sevmezdi, yine de ekmek almak için fırının sokağına Celetná'ya gitmek zorundaydı. Üstelik en küçük somunu almaya yetecek kadar bile bozuk parası yoktu. Çabucak sokaktan geçen sıradan birini aradı gözleri. İşte orada. Tam da sokağa giriyordu. Hali vakti yerinde bir tüccar.

"Fal bakayım mı?" diye teklif etti. Adam dönüp uzaklaşmadan hemen önce de "Üç kez ölüm tehlikesi geçirmişsin," dedi bu uyarıyla sesini alçaltarak.

Bu sözlerle kimse kayıtsız kalamazdı, neticede doğruluk payı vardı. Hangi ruh ölüm tehdidiyle yaşamıyordu ki?

Tüccar gümüş peniyi uzatıp elini ona vermeden önce etrafa kaçamak bir bakış attı. Jetta peniyi çabucak önlüğünün cebine koyup onu köprüden kovan askerlerden birini göz ucuyla kontrol etti. Sonra da her zamanki teraneleri mırıldandı: Tehlikeden kaçmak için yapılmış uzun bir yolculuk, güzel bir kadınla tesadüfi bir karşılaşma. Adam da askeri görmüştü. Mumcunun girişinde durmuş onları izliyordu sanki.

Tüccar avuç içini; Jetta'nın hayat çizgisini bakımsız tırnaklarıyla takip ettiği avuç içini önce gergince kıpırdatıp sonra da hemen çekmeye çalıştı ancak Jetta durumla eğlenmek için onu bir süre daha bırakmadı, bir yandan da mırıldanıyordu: "Etrafında tehlike kol geziyor."

Yüzüklü parmaklarla dolu tıknaz bir eli vardı adamın. Yüzüklerin en büyüğü, mühürlü olanı en tombul parmağın-

daydı, bunu çalma şansı yoktu Jetta'nın; neredeyse derinin içine girecek kadar parmağını sıkıyordu. Avucunu kaliteli peleriniyle silerken bir yandan da askerin olduğu tarafa kaçamak bakışlar atarak öylesine yürüyormuş gibi görünmesini kıkırdarak izledi Jetta. Adam da çingeneler ve kâhinlerle bir olup geleceğe dair kehanette bulunmaktan ceza alabilirdi, hatta daha kötüsü de başına gelebilirdi. Kehanet ve büyü gibi suçları şeytandan bilirdi papazlar.

Boş ver, diye düşündü Jetta gümüş peniye dokunarak. Sıradan insanlar kendilerini gözetirken çingeneleri de korumuş oluyorlardı. Bilezikli bileğiyle askere el sallayıp koşar adım fırıncıya gitti. Bu peniyle Küçük Bek ekmeğini yiyebilecek, Jetta'yı gördüğünde gözleri mutluluktan parlayacaktı.

Hem sesler de kesilmişti şimdilik.

Ertesi gün öğle sularına kadar sesler duyulmadı. Jetta, Küçük Bek'e şarkı söylüyor, çocuğun tekdüze melodilerle karşılık vermesinden memnun oluyordu. Çocuk hâlâ biik biik diye ses çıkarıyor olsa da tempo değişikçe onun da sesi yükseliyor, tatlı bir tona bürünüyordu.

Kendi yemeğini çiğnemeyi de öğreniyordu Bek. Ekmek parçasını ağzındaki salyalarla yumuşatıncaya dek tutuyor, bazen dişleriyle ezmeye çalışıyor, bunları yaparken bir yandan da kadını izliyor, çiğnerken çenesini nasıl hareket ettirdiğini taklit ediyor, sonra da lokmayı yutuyordu. Sadece bir kere boğulma tehlikesi geçirmiş, sonrasındaysa daha hafif birkaç tehlike atlatmıştı. Jetta'nın kafasındaki fısıltılar yeniden başladığında, çocuk da bir yutma krizini kendince öksürerek atlatmaya çalışıyordu.

Köprüye git. Kızıl saçlı kız geliyor. Hemen git. Hemen. Hemen. Hemen.

“Şimdi olmaz,” diye mırıldandı Jetta, “şimdi olmaz.” Küçük Bek ürkmüş gözlerle ona bakıyor, çürümüş avuçlarını karavanın zeminine vuruyordu. Ne olacağının farkındaydı ve bu durumdan nefret ediyordu Jetta. Ama ne kadar çok beklerse, sesler de o kadar kötüleşiyor; sonunda tiz fısıltılardan başı ağrımaya başlıyor, üstelik eninde sonunda gitmek zorunda kalıyordu.

“Çok kısa süreliğine Bek. Kıpırdama. Ben gidince şarkı söyleyebilirsin,” dedi Jetta, çocuğu sandalyeye bağlarken. Çocuk protesto etmek için kollarını sağa sola savurmaya, bu kez daha çok feryadı andıran, hiç de tatlı olmayan tonlarda biik, biik, biik diye bağırmaya başladı. Sandalyenin yanlarına artık daha kızgın yumruklar indiriyordu, hatta Jetta birden çok kez yumrukları başını eğerek savuşturmak zorunda kaldı. Çocuğun hassas bilek kemiklerinin kırılmasından korktu. Çocuğun bağlanmaya duyduğu nefretten ve saçtığı dehşet-ten ağlayabilirdi ama başka seçeneği yoktu. Bir seferinde onu bağlamamıştı, Bek de karavanın ucuna kadar sürünüp aşağı düşmüştü. Günün en sıcak saatleriydi, kamp tamamen boştu. Jetta onu bulduğunda bitap düşmüş bir haldeydi Bek; her yeri tozla kaplıydı, poposu sürtünmekten yara içindeydi.

Bir yumruğu daha savuşturup Bek’in eline bir oyuncak bebek verdi. “İşte bak, Jetta yokken bu bebeğe şarkı söyle.” Ona önceden öğrettiği monoton melodiyi söylemeye başladı Jetta. Çocuk bağırmayı ve vurmaya bırakıp bebeği göğsüne bastırarak aynı tonla karşılık verdiğindeyse hayretler içinde kaldı.

Çocuk sakinken git hemen, diyordu sesler. Hemen git, git hemen git hemen git hemen git hemen giitt hemeen GİT GİT GİT.

Sonra tekrar kulaklarını tıkadı, acele adımlarla kamptan çıkıp büyük taş köprüye yöneldi.

Anna, Staroměstské Meydanının karşısındaki çift kadranlı saatin öğlen on ikiyi vurmasını bekledi her gün. Bu saatte güneşte yanan kaldırım taşlarından yayılan sıcak nedeniyle herkes evinin gölgesine ya da sokak aralarına çekilmiş olurdu. Bir hafta boyunca her gün kendini yataktan kalkmaya zorlamış, asi kıvrıcık saçlarını çoğu kez fırçalamayı unutmuştu. Üzerini arada sırada değiştirdiği olurdu ama sıklıkla kıyafetleriyle uyur, elbiselerini de ancak ne kadar kötü koktuğunu ve darmadağın göründüğünü fark ederse değiştirirdi.

Böyle zamanlarda büyükbabasının kişisel temizliğine ne kadar titizlendiğini hatırlar, bir rüyadan uyandığını düşünürdü. Aynı zamanda çocukluğu aklına gelir; dedesinin örgülerden düzgün bir taç yapabilmek için saçlarıyla verdiği mücadeleyi hatırlardı. Önce Gent'te sonra da Flaman Bölgesi'nde yaşamışlardı. Tabii bu İngilizler, ünlü Flaman kumaşlarını fark edip dokumaya başlamadan, kumaş tüccarları kitap alamayacak kadar fakirleşmeden, yani şehir zor duruma düşmeden önceydi.

Anna oradan ayrıldıklarında altı yaşındaydı ama hâlâ yaşadıkları sokağın ismini hatırlayabiliyordu. Sint Veerleplein. Bazen Flaman Bölgesi'ni rüyasında görürdü, çoğunlukla zihninin yeterince uykusunu aldığı, iradesinin ise kalkmaya karşı koyduğu sabah saatlerinde. Öğle vakti geldiğinde, güneş yatak odasının doğu cephesini iyice ısıtmaya, onu uykunun o unutma halinden zorla çıkarıp yataktan kaldırmaya çalıştığında, çocukken yaşadığı o evde gözlerini açmış olmayı dilerdi.

Sonra her şey yeniden aklına gelirdi.

İliklerine işlemiş o acı geri gelir, elleri ve kolları yerinden kalkamayacak kadar ağırlaşırdı. Dedecik burada değildi. Týn Kilisesi'nin arkasındaki kilise mezarlığında uyuyordu.

Tamamıyla yalnızdı Anna. Peki Martin? Martin'i düşündüğünde aklına o muzip gülümsemesi, pırıl parlayan gözleri gelir; acısından kahrolarak hüngür hüngür ağlamaya, odasının duvarlarını yumruklamaya başlardı. Sonuçta aynı kalbi gibi ellerini de yaralamış olurdu.

Üstat Jerome bile gitmişti. Büyükbabasını defnettikten üç gün sonra tutuklanmıştı. Jan Hus haber vermeye gelmişti. Eşyalarının hepsini satması, gidip akrabalarıyla yaşaması konusunda Anna'yı uyarmış; hatta yardım etsin diye Bethlehem Şapeli'nden bir papaz yardımcısı göndermeyi teklif etmişti. Anna teşekkür edip kibarca göndermişti Jan Hus'u.

Sonra da Anna feneri kısıp yatmaya gitmişti.

Nasil ayrılabilirdi buradan? Tek başına Týn mezarlığında uyuyan Dedecik olmadan hem de. Sör John Oldcastle'ın yanına gideceğine dair büyükbabasına söz vermişti. Bu isim hiç aklından çıkmıyordu, ama elbette Dedecik bu yolculuğu tek başına yapmasını istemezdi. Güvenli olmazdı. Şimdi de onu götürecek hiç kimse yoktu.

Arada sırada büyükbabasının titizliğiyle ilgili hatıralar Anna'yı utandırır, o zamanlarda saçlarını fırçalar, iç eteğini ve gömleğini değiştirir, artık yemek pişirmediği için ateşin harlamadığı sönmüş ocağın küllerini süpürürdü. Sonra varlığına dair bir işaret aramak için büyük bir cesaretle büyükbabasının odasına girer, içerenin havasını hiç bozmamak için sessiz adımlarla hayalet gibi yürürdü. Hiç kıpırdamadan yaşlı adamın sandalyesinde otursa büyükbabası ıstırabını anlar, gelirdi belki. Ama hiç gelmedi yaşlı adam.

Odaya nasıl girdiyse hep öyle sessiz adımlarla terk ederdi odayı, yerlerde ayak izlerinin sesini bile bırakmamak için parmaklarının ucunda yürüyerek. Sonra meydandaki çiçekçilere gider, iki küçük çiçek demeti alırdı.

Biri kilise mezarlığı için.

Biri köprü için.

Her gün birbirinin aynısıydı.

Yaşlı çiçekçi acırdı ona. Anna çiçekleri kime aldığını söyle-mese de adamın ona acıdığını gözlerinden anlardı.

“Bir tanesinin parasını versen yeter,” derdi adam. “Nasıl olsa yakında solup gidecekler.”

Anna ona teşekkür etmeye çalışır ama kelimeler boğazında düğümlenirdi.

Bugün de her gün olduğu gibi Anna köprüye gitmek için kilise mezarlığından ayrıldığında güneş epey alçalmıştı. Gölgele yeni mezarın sertleşmiş toprağında sessizce hareket etmeye başlamıştı. O köprüye gidinceye kadar tepedeki kale-nin gölgeleri nehrin üzerine üşüşmüştü bile.

Sol elinde unutmabeni çiçeklerinden küçük bir demet; sağ elinde de nehir kenarından topladığı taşlar vardı. İlk geldiği gün ziyafet çeken kuşları attığı çığlıklar ve fırlattığı taşlarla korkutup kaçırmayı denemiş, bu plan işe yaramıştı. Kanatlarını koca koca açıp gürültülü çığlıklarla etrafa da-ğılmış, köprünün girişindeki korkuluklara çirkin heykelleri andıracak şekilde konuncaya kadar parlak mavi gökyüzünün yükseklerinde daireler çizmişlerdi. Ama Anna kuşların yeni-den oraya dönmek için gitmesini beklediklerinin farkındaydı. İlk gelişinde kafaları koruyabileceğini düşünmüştü Anna. Tıpkı Dedecik’in süslediği İbranice İncil’deki Ritpa gibi; idam edilmiş ölü oğullarının sallanan bedenleri altında onları say-gısızlık eden herhangi bir şeyden korumak amacıyla aylarca kamp kuran o kadın gibi kafataslarını korumayı düşünmüştü. Anna da kuşlara taş atmak ve onları korkutup kaçırmak için kazıkların altında saatlerce beklemişti.

Ama bir kere bile Martin’in kafasına bakmamıştı Anna.

Kazığa iliştirilmiş garip şeyin Martin’in o güzel başı oldu-ğunu düşünmeye katlanamazdı. Kuşların dönüp dönmediğini

anlamak için Martin'inkine değil de diğer iki kafaya bakardı. Hep döndüler. O zaman kazıkları sallayıp çığlık atar, askerler gelip onu gitmeye zorlayınca kadar kuzgunları taşlardı. Her ayrılışında hem kovalandığı için yaşadığı gerilimden kurtulmanın rahatlığıyla tir tir titrer hem de Ritspa kadar yürekli olmadığı için acı acı ağlardı.

O gün de köprüye yaklaşırken göreceklelerinden ölesiye korkarak bakışlarını zorla yukarı kaldırdı. Ama bugün pürüzsüz kafataslarının üzerinde hiç kuş yoktu. Bir tane bile.

Köprü bomboştu.

Suyun kenarındaki salkım söğüdün altına büzüşmüş yaşlı bir kadın haricinde nehir kıyısı da boştu. Başını sallıyor, kendi kendine mırıldanıyordu kadın. Sıcak hava köprü'nün taş kaldırımlarından ışık dalgaları halinde yayılıyordu. Kazıklar köprü'nün ortasında adeta nöbet tutuyordu, bu bir ışık oyunu muydu? Yoksa kazıklar boş muydu? Bir leşçil gelip sert kemikleri bile yemiş miydi? Son kalıntıları demirden gagasıyla yalayıp yutsun diye cehennemden gönderilmiş şeytani bir kuş.

Gözlerini kazıktan çevirip kanlı yüzünde bir cevap yazılıymış gibi alçalan güneşe baktı. Siyah kanatlı kocaman bir kuş kabarık küreye doğru yükselip tembel tembel daireler çizdi. Anna kazıklara çevirdi bakışlarını yeniden. Tepeleri çırılçıplak kalmış, sivri uçlu kapkara üç kaziğin silüeti vardı yalnızca.

Anna taşları elinden bıraktı. Bir elinde eteği, diğerinde çiçek demeti köprü'nün ortasına kadar koştu. Yaşlı kadının mırıltıları kesilmişti. Anna köprüde tek başına, sessizlik ve ışık tarafından alıkonulduğu bir dünyada koşuyordu sanki. Elindeki çiçekler her adım atışında bir aşağı bir yukarı sallıyor, gri kaldırım taşlarına çiçeklerin renkli yaprakları dökülüyordu.

Köprünün ortasına geldiğinde aniden durdu Anna. Başını kaldırdı. Işık oyunu değildi bu. Kazıklar bomboştu, kafatasları yoktu.

Donakaldı, bakışları hâlâ yukarı çevriliydi. Boynuna kramp girdi, tam o anda yaralı zihni bir oyun oynayarak ortadaki kazığa Martin'in başı yerine başka birininkini geçirdi. Kazığın tepesinde kendi parlak lüleleri, arılara ve sineklere yuva olan kendi açık ağzı vardı. Küçük bir çığlık atarak ışığa bakan gözlerini birkaç kez kırıp sonra kapadı, ama o görüntü gözkapaklarına da resmedilmişti.

Bu korkunç görüntüyü dağıtmak için başını şiddetli bir şekilde sallayıp gözlerini açtı. Kazıklar yine boştu ama hafifçe sağa sola sallanıyor gibiydiler. Yoksa sallanan kendisi miydi? Başını indirdi.

Günün bu saatlerine göre köprü her zamankinden sessizdi. Sanki İsa, azizleri için dönüp hepsini alıp gitmiş, Anna da köprüde yalnızlığa terk edilmişti. Güneşin bile kana dönüştüğü bu dünyada yapayalnız kalmıştı. Anna ve tam köprünün altında, nehrin kıyısında bir oyundaki soytarıyı izler gibi onu seyreden yaşlı kadın.

Martin'e ağlamalıyım, diye düşündü. Son kez gözyaşlarını sel gibi akıtmalıydı. Kocası olacak adama; o iyi kalpli adama; yüzü temiz, kalbi daha da temiz olan o adama; Anna'yı sevmiş olan adama; ölmeseydi çocuklarının babası olabilecek o adama ağlamalıydı.

Fakat gözlerinin yuvaları da ayakkabısının derisinden cayır cayır yandığını hissettiği sıcak taşlar gibi kurumuştı. Gözünde yaş kalmamışken bu son vedanın yasını nasıl tutacaktı? Köprüyü geçerken düşürdüğü pürüzsüz ve sıcak taşları geri toplayıp, onları kazığın altına haç şeklinde dizdi. Görmek için geri çekildi. Kuşlara yem olan deriden en azından şeklen daha kalıcı görünüyordu bu haç. Belki haç şeklinde olduğu

için bir süre dayanabilirdi. Ne de olsa köprüden geçen gezginler bir haça karşı daha temkinli olurdu.

Bakışlarını elinde tuttuğu solmuş bukete indirdi, yumrukları çiçeğin narin saplarına zarar vermişti. Sonunda nöbet bitmişti. Artık kovalayacak kuş olmayacaktı. Kuş muş yoktu. Tabii rüyaları hariç. Peki bundan sonra ne yapması gerekiyordu? Destek almak için köprünün korkuluğuna yaslanıp aşağıdaki suya baktı. Nasıl da serin görünüyordu nehir.

Onları nereye götürmüşlerdi acaba; o üç genç adamın kafalarını? Suyu dikkatlice baktı, köprünün gölgesinde titreyen koyu renkli dalgacılar. *Orada olmak çok mu kötü olur acaba*, diye düşündü. Serindi su. Karanlık. Derin. Eğer böyle huzurlu bir yerdeyse Martin'e imrenebilirdi Anna. O zaman kaçmaya, saklanmaya gerek olmazdı. Bu sular öfkeli bir başpiskoposun ateşini bile söndürebilirdi. Son vaftiz.

Suda gördüğü beyaz bir kemiğin pırıltısı mıydı yoksa?

Hayır, yalnızca derin birikintide güneşin ışıklarıyla yanıp sönen bir balıktı. Köprüden öne eğilince başı döndü, elindeki çiçekleri teker teker suya bıraktı. Köprüden yükselen sıcaklık dalgası adeta hayaletleri andırıyordu. Anna yanan kaldırım taşlarının kokusunu duyabiliyordu. Şimdi ne yapacaktı? Sör John Oldcastle, Lord Cobham. İsim kafasının içinde tekrarlanıp duruyordu. Ama İngiltere'ye gitmek için denizi nasıl aşacaktı? Yalnızca silüetini gördüğü, güneşte süzülen koca bir martı gibi uçamazdı.

Çiçeklerin rüzgârda sürüklenişini, sonra da kaban nehrin suyuna batışlarını izledi, büyülendi, onlarla sürüklendiğini zannetti.

Ve işte oradaydı.

Anna suya atladı mı yoksa düştü mü, hiç bilemedi. Sanki sıcak, keder ve köprüde harcadığı çaba, elbirliğiyle aşırı yorgunluğundan faydalanıp onu aşağı itmişti. Ya da sanki ruhu

görünmez bir kukla oynatıcı gibi vücudu üzerinde kendi iradesini kullanmıştı.

Soğuk suya battığı an hissettiği tek şey müthiş bir hafiflikti, sanki üzerinden korkunç bir yük kalkmıştı. Su eteklerini havaya kaldırıp Anna'nın yüzeye çıkmasına yardımcı oldu; suyun üzerinde batmayan bir çiçek, bir yaprak, süzülen bir yusufçuk gibiydi.

Özgürdü. Tüm ıstırabından azadeydi. Verdiği sözlerden muaftı.

Artık bedeniyle alakası kalmamış bir ruh gibiydi. Kıyafetleri suyu çektikçe batmaya başladı Anna. Çırpınmaya çalışmadı. Ölümü tıpkı hayalindeki sevgiliymiş gibi kucaklayarak serin karanlığa bıraktı kendini.

Martin'e de böyle mi olmuştu acaba? Yoksa Anna'yı kucaklayan nehir değil de Martin miydi? Anna nehri rüyasında mı görüyordu, kazıktaki kafa korkunç bir kâbus muydu sadece? Gevşedi, dalgalanan yüzeyin altına doğru yavaşça batmaya başladı. Su gözlerini örttü, ağzının içine yayıldı; köprüden düşen diğer hediyeleri daha önce nasıl kabul ettiyse Anna'yı da içine aldı.

Suyun yüzeyinde koni çiçeğinin yaprağı bir kuştüyüne takılıp yaşlı kadının beklediği kıyıya doğru usul usul süzüldü.

*Kurtların kemirerek açığa çıkardığı cesetlerden
Hangisi hain, hangisi şövalye şimdi?
O'na hizmet ediyor Hristiyanlar,
Museviler ve kâfirler*

Tüm evren Tanrı'nın koruması altında değil mi?

WALTHER VON DER VOGELWEIDE (13. YÜZYIL)

Anna uyandı. Dehşeti artıyordu.
Bu çığlıklar, bu *biik, biik, biikler*, işkence gören lanetli
ruhların feryatları mıydı?

Gözlerini yavaşça açtı. Bu ışık, bu mağaravari yerin tepesinden yayılan bu parlak kızılık, şeytanın fırınının yansıması mıydı? Vaazlarında günah çıkartmayan ruhların lanetleneceğini söyleyen o siyah cübbeli rahipler en başından beri haklı mıydı? Ruhu cehennemde uyanırken, intihar etmenin cezası olarak vücudunu sokaklarda mı sürüklüyordu o rahipler?

Hayır. Fazlası da vardı. Anna sadece ruhunu değil, bedensel varlığını da hissedebiliyordu. Vücudu sızım sızım sızılıyordu. O zaman bu ebedi işkenceye girmez miydi? En azından okumuş yazmış papazların söylediği buydu.

Peki ama burası cehennemse sülfür kokusunu niye duymuyordu? Cehennem ateşine dair bir belirti de yoktu. Herhalde

bu kısmı yanlış anlamışlardı. Onun yerine kızaran bir şeyin kokusunu, cızırdayan yağın tıslamasını duyuyordu. Kötü bir koku değildi burnuna gelen. Sanki... domuz pastırması gibiydi. Gülecek hali olsaydı, esasını kızartma çatalı gibi alevlerin üstünde sallayan boynuzlu şeytanın saçma görüntüsüne kahkahalarla gülebilirdi Anna. Ya da korkudan hüngür hüngür ağlayabilirdi, ağlayacak hali olsaydı tabii.

Ağzını açtı, derin bir nefes almaya çalışınca boğulacak gibi oldu, aşırı sıcak havada öksürdü, tükürükler saçtı, tıkanı. Yerinde doğruldu. Paniği artıyordu. Kızıl ışık dans edip, kordardan oluşan kızgın bir perde gibi daracık küçük odanın bir ucunda titrek pırıltılar saçmaya başladı. İçine minicik bir nefes çekince kasılan ciğerleri yüzünden kendini yeniden boğulacak gibi hissetti. Perde ayrıldı. Bu hareketle korlar, ateşten kıvılcımlar da parçalandı.

Esmer, kırış kırış ciltli, saçları ağarmış, yaşlı bir kadın belirdi. Şeytanın yordakçısı ona işkence etmeye mi gelmişti? Ciğerlerini sökmek, aynı katedral kapılarına oyulmuş resimlerdeki gibi sıcak kerpetenlerle etini sıkmak için mi buradaydı?

“İç bakalım küçükhanım.”

Ona metal kupayı uzatan pençeyi andıran elin üstündeki tuhaf gözbebekleri, ateş böcekleri gibi hızla yuvalarından fırladı. Bir bardak su, hem de cehennemde. Bu yaratık, tıpkı Tantalos’a yapılanlar gibi onunla dalga geçmeye gelmediyse cehennemde su bulması imkânsızdı.

Anna bardağı alıp iki eliyle birden tuttu ama içmedi. Yine öksürdü ama daha az kuvvet harcayarak. Göğsündeki kasılmalar da hafiflemişti. Hatırlamaya başlıyordu.

Dehşeti azalıyordu.

İyice ağırlaşmış başını dikkatli bir şekilde kaldırdı, yine de çevresini soğukkanlılıkla inceleyebildi. Tahta zeminde bir*

* Tanrıların sonsuz açlık ve susuzluğa mahkûm ettiği Frigya kralı. -çn.

battaniye yığınının üzerinde uzanıyordu. Başının tepesinde kavisli bir tavan vardı. Her iki taraftaki pencerelerin ucuz kırmızı kumaştan kabaca dokunmuş perdelerinden içeri biraz da olsa güneş ışığı giriyordu; odanın öbür ucunda gördüğü kor perde ise aslında parlak renkli boncuklar geçirilmiş iplerdi. Bardağı tutan yaşlı kadın, onun pençe gibi elleri; köprünün altındaki yaşlı kadındı bu.

Anna'ya rüya gibi gelen bir anı ortaya çıkmak için adeta çırpınıyordu. Suyun kıyısından çekildiğine dair bir anı; yarı taşınıp yarı sürüklendiğine, sonunda da meraklı, birbirine benzer kara gözlerin emrindeki çok sayıda el tarafından şu an uzandığı yere taşındığına dair bir anı. Bir çeşit at arabasındaydı, soyluların seyahat ettiği o süslü arabalardan biri değil de daha küçüğü ve basiti sanki.

Anna teneke bardağı geri vermeye çalıştı. "Sanırım bugünkü su hakkımı yeterince tükettim."

Ama yaşlı kadın kafasını olumsuz anlamda sallayıp kabul etmedi. "Su değil bu. İlaç. Tate shilalyi; hem ateş hem üşüme için, ateşi de yok edecek nehirden gelen titremeyi de. İç."

Anna, yaşlı kadının duygularını incitmemek için içiyor-muş gibi yapması gerektiğini düşündü. Ne de olsa onu nehir-den çıkaran bu kadındı. Büyük bardağı dudaklarına götürdü Anna. Kokuyu alınca burnunu kırıştırdı. "İçinde ne var?"

"Toz haline getirilmiş kurbağa akciğeriyle karaciğeri," dedi yaşlı kadın. Ama konuşurken bardağa bakmıyordu. Kadının delici bakışları neredeyse iştahlı bir ifadeyle Anna'nın başına kilitlenmişti.

Belki de burası gerçekten cehennemdi.

"O zaman içmesem daha iyi," dedi Anna, kadını gücendirmeyecek bir neden bulmaya çalışarak. "Bir keresinde içinde şey... kurbağa parçaları olan bir şey içmiştim de dilimi... dilimi şişirmişti. Zaten daha iyiyim şimdi. Gerçekten."

Anna bir yandan da tehditkâr öksürüğü bastırmaya çalışarak bardağı bir kez daha uzattı. Bu sefer kadın bardağı aldı. Bir kere bile bakmadan bardağı yere koydu, sonra da Anna'nın saçına dokunmak için uzandı, gözlerini saçlarından ayırmadan. Anna nasırlı parmakların saçlarını taramaya çalıştığını hissedebiliyordu. Rahatsız olmamış gibi görünmeye çalıştı. Sonuçta bu garip görünüşlü yaratık onun hayatını kurtarmıştı. Bu da Tanrı'nın bir lütfu sayılırdı. Kırık tırnaklardan biri düğüm düğüm olmuş buklelerden bir tanesini yakalayıp çekti. Tüm kendini tutma çabasına rağmen Anna çılgıncı bastı. Islak saçları kuruyunca karman çorman olmuştu. Muhtemelen vahşi bir kadın gibi görünüyordu. Yaşlı kadının ondan korkmaması mucizeydi.

"*Rawnie bal,*" diye fısıldadı kadın, Anna'nın saçlarına sanki altınmış gibi parmaklarıyla dokunarak.

"Ne dediniz?"

Bohemya'da konuşulan bir dil değildi bu, ne de Almanca'ydı, Anna emindi.

"Hanımefendi saçı yani. Kırmızı saç. Çok iyi şans." Kadın rahatladı, çok değerli bir bilgiyi ağzından salıvermiş gibi iç çekti. Kurtarıcısının onu nehirden çıkarmasının nedeni bu muydu? Kızıl saçları mıydı?

"Bana pek de iyi şans getirdiği söylenemez. Neredeyim ben?" diye sordu Anna, her an eline makası alıp Anna'nın lülelerini kesebilirmiş gibi görünen kadının dikkatini dağıtmaya çalışarak. Ne kadar asi olsalar da mevcut koşullarda saçlarından ayrılmaya pek istekli değildi. "Peki sen kimsin?"

"Ben Jetta," dedi kocakarı bakışlarını çevirmeden, parmaklarını Anna'nın karman çorman saçlarından çekti. "Çingeneyim. Romanlar arasındasın. Güvendesin."

"Roman mı?" Anna her iki sözcüğü de daha önce duymamıştı; gerçi Martin, Hradčany bölgesinden geçerken Vltava

Nehri'nin yüksek sırtlarında garip bir hacı güruhuyla karşılaştığını söylemişti. Sonra da nehrin aşağısına kamp kurmuşlardı. Köprüden kamplarını görmüştü Anna.

“Biz Hristiyan hacılarız. Mısır'a geldiklerinde Müslümanlarla savaşmayan çingenelerdeniz. Kefaretimizi ödemek için de yedi yıl dünyada öylece dolaşıp durmamız gerekiyor, Tanrı'mızı memnun etmek için.” Bu sözcükler sürekli tekrarlanıp duruyormuş gibi çıktı: kadının ağzından.

Ama Jetta, Anna'nın şimdiye kadar gördüğü en garip görünümlü hacıydı. Hacı sopası, pelerini ya da senedi yoktu. Başı paçavrayı andıran bir başörtüsüyle bağlıydı; kocaman renkli halka küpeleri, boynunda pirinçten bir kolyesi vardı; uzun, eski püskü bir etekle bol bir gömlek giymişti.

Kavisli tavanıyla araba, incecik perdeleri, boncukları ve parlak renkleriyle daimi bir yuva gibi görünüyordu. Hiçbir yerde sunak ya da Bakire heykeli görmedi Anna. Üç kuruşluk tahtalarla yapıldığı belli olan ahşap zeminle kenarlarda parlak örtüler yoktu. Bu çığlığa benzer tuhaf ses de Anna'nın gördüğünü sandığı bir hayal değildi. Hatta ses şimdi biraz daha yükselmişti.

“Kampınızda kuşlar mı var?” diye sordu Anna. Köprüdeki kanatlı leşleri hatırlayıp kendini nasıl da nehirde bulduğunu aklına getirdikten sonra ürpertisini bastırmaya çalıştı.

“Kuş muş yok. Küçük Bek o. Oğlum. Konuşamıyor, onun için bir şey istediğinde bu sesleri çıkarıyor. Sabırsız biraz. Bera'nın senin için getirdiği pastırmanın kokusunu aldı.”

“Bera mı?”

“Çingenelerin kralı.”

“İyi ama neden bana pastırma getirsin ki?”

“Çünkü güzel kadınları sever. Belki de bu kızıl saçlar yüzündendir. Doğum yapan kadının karnına kızıl saçtan bir muska koymak iyi şans getirir. Bera'nın karısı Lela, karnı burunda.”

“Karısına benden biraz saç alabilir. Bende daha çok var. En azından borcumu bu şekilde ödeyebilirim.” Pastırmanın kokusu daha çok gelmeye başladı. Anna açtı. “Bakmazsan et yanacak gibi. Çok daha iyiyim şimdi. Kalkıp seninle geleyim. Sen pişirirken ben de çocuğunla ilgilenebilirim.” Anna üstündeki parlak örtüyü bir kenara attı, sonra da hemen üstüne geri örttü.

Örtünün altında tamamen çıplaktı.

“Kıyafetlerim! Kıyafetlerim nerede?”

“Yıkadık onları. Hâlâ kuruyorlar. *Mahrime* olma diye seni de yıkadık. Zehirlenme diye yani. Nehrin pis suyundan.”

Birbirine benzer gözlerin üzerinde gezindiğine dair bir görüntü oluştu zihninde, apansız bir sıcaklıkla yüzünün kızardığını hissetti. “Kim soydu beni?”

“Ben. Lela da yardım etti.” Jetta bir kancadan kırmızı bir bluzla etek aldı.” Kıyafetlerin kuruyuncaya kadar giy diye Bera bunları sana getirdi.”

Anna tuhaf giysileri aldı. Yeni gibi görünüyorlardı -üstüne uygun olmaları önemli değildi- etek ayak bileklerini açıkta bıraksa da üzerindeki gevşek ipek kuşakla belini ayarlamak mümkündü. Ya bunları üstüne geçirecek ya da bu yatak örtüsünün altında kalacaktı, çırlıçıplak. Bir eliyle örtüyü göğsünün üstünde tutup diğeriyle de iç gömleğe uzandı Anna. Belli ki iç çamaşırı yok diye düşünüyordu ki Jetta yüklükten bir iç gömleği verdi. Gömlek ham ketendendi, üstelik Anna için oldukça geniş ve kısaydı, yine de büyük bir minnetle alıp kafasından geçirdi.

Anna arabadan çıkarken üzeri koyu renkli ince kıllarla kaplı iki kuvvetli kol, aşağı inmesine yardım etmek için uzandı.

Kollar kendi giydiğine benzemeyen, üzerine kıpkırmızı bir gömlek giymiş bir vücudun uzantılarıydı. Ama adamın göz hizasına inince gömleğinin keten değil ipek olduğunu, pantolonunun da aynı şekilde kırmızı ipektен bir kuşakla daraltıldığını fark etti Anna. Aşağı yukarı on santim kadar kısa olsa da Martin yaşlarındaydı adam; iri bembeyaz dişleri ışıltılı parlıyordu. Gösterişli bir hareketle Anna'yı aşağı indirip abartılı bir selam verdi.

"Mütevazı kampımıza hoş geldiniz," dedi. "Adım Bera. Çingeneler Kralı, bu hacı güruhunun lideriyim."

Kısa boyuna rağmen şimdiye kadar gördüğü en dikkat çekici adamdı. Omuzları geniş olsa da beli inceydi; saçları kadar koyu, kömür karası gözleri vardı.

"Sana misafirperverliğimizi sunmak ve seni nehirden kurtarışımızı kutlamak için buradayız."

Basit bir jestten çok dansa benzer zarif bir el hareketiyle ateşten beyazlaşmış kömürlerin etrafına toplanmış kadınlardan ve erkeklerden oluşan küçük bir kalabalığı gösterdi. Ateşin üzerinde devasa boyutta bir kızartma tavası vardı. Kavisli tavanları olan diğer renkli karavanlar da yemek ateşinin çevresinde kümelenmişti. Anna etrafı şöyle bir gözden geçirince, topluluktaki herkesin, varlığını kutlamak istemediğini anladı. Bir kadın, Anna'dan daha genç biri, diğerleri gibi kısa boylu ve biraz tıknaz görünümlü bir kadın, hafif çıkmış karnıyla Anna'yı şüpheyle süzüyordu. Daha dostça görünen ama meraklı bakışlarla Anna'yı süzen diğerlerinden ayrı bir yere oturmuştu.

Lela bu, Bera'nın karısı, diye düşündü Anna, belli ki kadın bir şeylerden memnun değildi. Lela'nın bakışları nedeniyle Anna üzerindeki bol giysileri fark etti. Büyük ihtimalle Lela'nın kıyafetleriydi üzerindikiler, tekrar içlerine girinceye kadar bir kenara ayırdığı en iyi giysileri. Lela'nın neden bu

kadar içerlediğine şaşırmamak gerekiyordu. Anna ona gülümsemeye çalıştı, ancak kadının çatık kaşlı yüz ifadesi hiç değişmedi.

Bera, Anna'nın elini tutup diğer çingenelerin ateşe belli bir mesafeyle bağdaş kurarak oturduğu kalabalığın içine soktu onu.

"Senin şerefine bir ziyafet düzenledik." Eliyle geniş bir alanı işaret ederek sadece cızırdayan pastırmayı değil, aynı zamanda buğday ekmeği somunlarını, iri peynir ve soğan dilimlerini, bu sıcak öğle sonrasında yeşil kabağı terlemiş, pembe meyvesinden su sızdıran yeni kesilmiş bir karpuzla dolu masayı da gösterdi.

"Çok nazıksınız," diye kekeledi Anna. "Size nasıl—"

"Her iyiliğin bir karşılığı vardır," diye gülümsedi Bera. "Elbette nezakete nezaketle cevap verildiğini görmek hoşumuza gider."

Maksadı gayet açıktı. Anna'dan bir minnet göstergesi bekliyordu. Kısıtlı imkânlarını gözden geçirdi Anna, evde birkaç florin vardı, kendi birikimiyse Dedecik'in ona bıraktıklarından daha azdı. Eğer onu da kaybederse hiçbir şeyi kalmayacaktı. Birden kalbi hızla atmaya başladı. Tabii ki onu fideye için tutmayı düşünmemişlerdi.

"Eyvah! Ben varlıklı bir kadın değilim ki. Kocasız olmanın bir kimsesizim, biraz mobilyadan başka eşyam da yok." Hâlâ bir cevap bekleyen yuvarlak gözler ona dikti bakışlarını. "Sadece bir yatağım, birkaç sandalyem ve bir de şu gördüğünüz, arkadaki çalılara yayılmış ucuz giysilerim var." Sonuncusu yalan olduğundan, söyler söylemez yüzü kızardı. Ne de olsa harcamaları kısıtlayan yasalar izin verdiği ölçüde Dedecik ona her zaman en iyi kıyafetleri almıştı.

Bera omuz silkti. Hayal kırıklığı yüzünden anlaşılıyordu. Küçük güruhun hepsi hevesini kaybetmiş görünüyordu. Lela

haricinde. Zengin bir erkeğin karısını ya da dulunu tuzağa düşürmedikleri gerçeği, kadını bir şekilde memnun etmişti.

Bera kendine hemen çekidüzen verip nazıkçe, “Karşılık olarak para beklemiyoruz senden,” dedi. “Yine de bu kutlamaya bir yeteneğinle katkı yapmak istersin belki. Şarkı söyler misin?”

Şarkı kelimesini duyar duymaz yedi sekiz yaşlarında bir erkek çocuğu -engelli olduğu için yaşını tahmin etmek zorduvücuduna göre kısa kalmış çöp gibi bacaklarıyla hemen öne atılıp, yüksek, tatlı bir sesle bir şeyler mırıldanmaya başladı, yarım yamalak bir melodi.

Bera güldü. “Sen değil Bek. Vıyıklamalarını yeterince dinledik.”

Çocuğa bunları söylerken adamın ses tonunda hiç kötü niyet yoktu, çocuk da sanki anlamış gibi kocaman kafasıyla onayladı. Hem çocuk hem de çemberdeki diğer yüzler beklenti içinde Anna’ya döndü.

“Kusura bakmayın,” dedi Anna utanarak. “Şarkı söyleyemem ben, zaten sesim de öksürmekten kısıldı.”

Bera gülümsedi, hafifçe dönüp sıçradı, şekilli bacaklarını makas gibi açtı.

“Dans da edemem maalesef,” dedi Anna. “Enstrüman da çalamam,” diye ekledi peynirle ekmeğin yanındaki telli bir çalgıyı gözüyle süzerek.

Göz ucuyla bakınca Lela’nın ilk kez gülümsediğini gördü. Ama öyle sıcak bir gülümseme değildi. Anna onları memnun edecek bir yol, onlara teşekkür edebileceği bir çözüm aradı. Sonra birden aklına geldi.

“Hıristiyan hacılar olduğunuzu söylemişsiniz. Görmek isteyebileceğiniz bir şey var bende.”

“Kutsal emanet mi yoksa?” Bera şaşırtıcı beyazlıktaki dişlerini açığa çıkararak kibarca gülümsedi, ancak ağzının köşesindeki seğirme zorla gülümsediğini gösteriyordu.

Anna adamın yeterince kutsal emanet gördüğünden, bunların kolayca üretildiğini bildiğinden şüphelendi. Belki de taklit eserlerden bazılarının satıcılığını yapmıştı. Martin üçkâğıtçılıkla geçimini sağlayan garip bir gruptan bahsetmişti.

“Tam olarak kutsal emanet sayılmaz,” dedi Anna. “Daha iyisi. Bir kitap.”

Güldü Bera. “İyi de çingeneler okuyamaz ki. Biz öyle şeylere değer vermeyiz. Kitap dedin, değil mi?”

Olan olmuştu. Anna, adamın gözlerinin nasıl da fıldır fıldır döndüğünü görebiliyordu.

Anna aceleyle, “Satabileceğim bir kitap değil,” diye ekledi. “Yine de çok özel bir kitap. İsa’nın kutsal sözleri yazılı onda, hem de çok güzel bir biçimde. Gelecek sefer gelirken onu da yanımda getiririm, görürsünüz siz de.”

“İyi de böyle bir kitabın varsa, niye satmıyorsun ki? Fakirlikten kurtulursun işte.”

Çünkü büyükbabam onu satmamamı istedi. Ondan bana bir tek o kitap kaldı.

“Benim için çok değerli. Hem yetkililer onun varlığını öğrenirse, zorla el koyup yakar. Böyle bir kitaba sahip olmak yasalara aykırı.”

Ağzından çıkan bu son sözcüklerin ardından ne kadar aptal olduğunu aklından geçirdi, neden ilk fırsatta kitaptan bahsetmişti? Ama büyükbabası kitabı hiç saklamamıştı ki. Görmek isteyen herkese göstermişti. *Tabii ki okuyabilenlere seni aptal kız,* diye azarladı kendini.

Jetta tavayı ateşten kaldırıp masaya koydu. Diğerleri çoktan masanın etrafına dizilmiş, kalın ekmek parçalarını pişen etten damlayan yağa batırmaya, pastırma ve peynir dilimlerini koparmaya başlamıştı. Jetta küçük bir pastırma dilimini küçücük parçalara ayrılınca kadar parmaklarıyla kopa-

rıp Küçük Bek'i beslemeye başladı. Bera bir ekmek parçası koparıp sonra da başını sallayarak gülümseyen oğlana verdi. Çocuğun sürekli inip kalkan başı, aşırı narin sapının üzerinde yapraklarını kocaman açmış bir çiçeği andırıyordu.

"Şölen bitince," dedi Bera, "seni eve götürürüm, sen de Yüce İsa'nın sözlerinin yazılı olduğu kitabı gösterirsin bana."

"Şu an düşünüyorum da belki sizin ilginizi çekecek bir şey değildir. Yazılar İngilizce, Bohemya dilinde değil."

"Okuyamadığıma göre hangi dilde yazıldığı fark etmez," dedi adam gururla. "Neticede kutsal sözler. Sen bana okuyabilirsin. Ona dokunabilirim. Kesin iyi şans getirir."

Anna arka taraftan gelen bir ses duydu, *gadje* gibi bir çingene sözcüğü. Bu sözcük her ne anlama geliyorsa, ağız dalaşında onun bulunduğu tarafa bakarak söylenmişti, üstelik bir iltifat olmadığı da belliydi. Dönünce Lela'nın çemberden ayrılıp kendini en şatafatlı arabalardan birine attığını, sonra da girişteki perdeleri şaklatarak çektiğini gördü.

Çıkan ses, şiddetle çarpılan bir kapı sesine benziyordu.

Anna bir daha Vltava Nehri'ne gitmedi, yine de büyükbaşının dinlediğini düşünerek yüksek sesle konuştuğu Týn Kilisesi'ndeki mezarlığa her gün gitti. *İsim hâlâ aklımda. Sör John Oldcastle. Söz verdiğimi de biliyorum. Ama yalnız başıma nasıl gidebilirim ki? Hiç güvenli olmaz.*

Hiçbir zaman cevap gelmedi.

Ağustos ayının ortalarıydı, nehirde atlattığı tehlikenin üzerinden iki hafta geçmişti. Bera'nın eve kadar refakat etmesine izin vermemiş ama Jetta'ya yakında tekrar geleceğine dair not bırakmıştı; gerçekten de her gün çoktan yıkayıp düzgünce ütölediği kırmızı eteği ve bluzu geri vermek için nehrin

aşağısındaki küçük kampı ziyaret etmeyi aklından geçiriyordu. Bugün de kesinlikle oraya gitmeyi planlamıştı. Fakat gece boyunca toprağı ıslatıp havayı serinletecek kadar yağmur yağmış, bu durum da daha acil bir görevi öne çıkarmıştı.

Şu an yeni mezarın üzerine daha fazla çim tohumu serpip güneşin yeniden ortaya çıkmasını seyrederken gitmek için muhtemelen çok geç kaldığını aklından geçirdi. Bu iş daha önemliydi. Büyükbabasına verdiği sözü tutamasa da yaşlı adamın mezarıyla ilgilenebilirdi en azından. Toprak şimdiden alçalmaya başlamıştı. Bir gün etrafındaki daha eski mezarlar gibi, artık ilgilenecek kimsesi kalmış o bakımsız mezarlar gibi, o da çökecekti. Biraz kır çiçeğı tohumu serpip, yanında getirdiğı teneke maşrapayla onları suladı.

Bu çiçekleri bir ay önce gözyaşlarımla sulayabilirdim, diye düşündü ama yaşlı çingene onu nehirden çıkaralı beri kalbi daha az acıyordu sanki. Sanki Vltava'nın suları onu bir şekilde vaftiz etmişti. İçindeki sızı hâlâ kanayan bir yara gibi duruyordu, yine de hiddetinin bir kısmı giderek yok oluyor; onun yerini daha soluk bir öfke alıyordu, kemiklerinin derinlerinde ağır ağır kaynayan bir öfke.

Son zamanlarda büyükbabasının mezarını ne zaman ziyaret etse içten içe kaynayan bu öfkenin yerini tuhaf bir huzurun aldığını fark ediyordu Anna. Sanki büyükbabası hâlâ yanındaydı. Bazı günlerdeyse hissettiğı huzur onunla birlikte eve kadar geliyor; tek başına yemeğini yerken ona eşlik ediyor; üstünden çıkardığı ceketini Dedecik'in sevdiği biçimde düzgünce katlayana, yatmaya hazır oluncaya kadar yanından ayrılmıyordu. Bazen saçlarını fırçalayıp karmakarışık lülelerini örmeye çalışırken kendini büyükbabasıyla konuşurken buluyordu. Hatta bir keresinde fırçanın sert kıllarındaki saç tellerini topladıktan sonra büyükbabasının doğum gününü hediyesi olarak verdiği gümüş sırtlı fırçayı tıpkı yaşlı adam gibi

yüzüstü koyunca yüksek sesle güldü. *Gördün mü Dedecik? Hatırlıyorum. Hepsini. Bana öğrettiğin her şeyi.*

Ama bugün farklıydı. Bugün yeni ekilmiş çimleri sulayıp satın almak için değerli florinlerinden bazılarını verdiği haç şeklindeki mezar taşının çevresindeki yabani otları kopardıktan sonra ona eve kadar eşlik etmedi huzur. Küçük evinde de onu beklemiyordu.

Geniş kalçalı, başında suratsız yüzünü çevreleyen beyaz dantel başlığı olan bir kadın kapıda karşıladı Anna'yı.

"Bayan Kremensky! Ters... ters bir şey mi var?" diye sordu Anna, bir yandan da mezarlığa gitmek için çıkmadan önce alt kattaki odaları düzenleyip düzenlemediğini hatırlamaya çalışarak.

Kapı açıktı ama Bayan Kremensky'nin cüssesi boşluğu dolduruyordu. Kapının hemen dışında dikiliyor, endişe içinde ellerini ovuşturuyordu. "İı... Size söylemem gereken bir..."

Anna, ev sahibesinin omuzlarının üstünden ön odaya bakmak için parmak uçlarında yükseldi, ancak görebildiği tek şey havada süzülen bir kaz tüyü oldu.

"Bekleyin... Girmeyin—"

"Maalesef o zamandan beri... evi çok iyi idare edemedim. Size söz, daha iyisini yapacağım."

Anna, kadının yanından geçmeye çalışsa da Bayan Kremensky onun girişini engellemeye devam etti. Ellerini ovuşturmayı bırakmıştı, meselenin Anna'nın evi idare etmesi olmadığını anlatmak için başını sağa sola sallıyordu. Anna onu hiç böyle üzgün görmemişti. Sonunda kadın konuştu.

"Çok üzgünüm Anna. Onları durduramadım. Tehdit ettiler beni. Dediler ki..." Gözlerini Anna'dan kaçırarak bakışlarını ayaklarına çevirdi, sesi giderek canlılığını yitiriyordu.

Anna, ev sahibinin omzunu tuttu, sanki kadının dudaklarından sözcükleri silkeleyebilirmiş gibi hafifçe sarstı. "Kimi

durduramadınız Bayan Kremensky? Kimi durdurmaya çalıştınız? Neye üzüldünüz bu kadar?”

Çingenelerdi işte. O kırmızı eteği geri vermeli, onlara buraya gelmeleri için bir bahane vermemeliydi, Anna bir taraftan da onu nasıl bulduklarını merak ediyordu.

“Askerleri. Az önce gittiler.”

“Askerler mi?”

Anna kadını itip alt kattaki karman çorman olmuş odaya geçti.

Nefesini tuttu. Kâğıtlar her tarafa dağılmış, söğüt koltuk ters çevrilmiş, koltuğun yastığı yarılarak açılmıştı. Büyükbabasının tezgâhındaki minderler de aynı şekilde parçalanmıştı. Bir süt bardağı devrilmiş halde mutfak tezgâhında duruyordu. Ama asıl büyükbabasının çalışma masasının -yaşlı adamın bir mabet olarak gördüğü o çalışma masasının- görüntüsü; her yere saçılmış boyaların, dağılmış fırçaların ve kırılmış tüylü kalemlerin görüntüsü, Anna’nın gözlerinin yanmasına sebep oldu.

Buna hakları yoktu.

Darmadağın olmuş minderlerden birinde kırmızı bir boya lekesi pıhtılaşmıştı. Anna lekenin üzerine eliyle hafifçe vurdu. Kanla aynı yoğunluktaydı leke. Anna bakakaldı, sonra büyükbabasının mezarından çamura bulanmış eteğine sildi parmağını.

Buna hakları yoktu.

Anna içten içe kaynayan öfkesinin iliklerden kemiklere doğru çıktığını hissetti. Dedecik’in engelleyebilmesi için çaba sarf ettiği o şiddetli öfke nöbetine kapılmak üzereydi.

“Bu işten böyle kurtulamazlar. Yetkililere haber vereceğim.” Anna bağıırıyordu, artık kendini kontrol edemeyecek vaziyetteydi, titremeye başlayınca düşmekten korktu. Titremeyi durdurmak için ellerini bedenine doladı. “Belediye meclisi üyesine dilekçe vereceğim. Gidip—”

Ev sahibesi, Anna'ya sarıldı; böylelikle hem onu engellemiş hem de telkin etmiş oluyordu; böyle büyük bir öfke patlamasının sıcağında kendi sıkıntısını unutmuştu kadın.

“Şşşt. Yerin kulağı var. Kendine gel bakayım.”

“Yetkililere gideceğim—”

“Anna, anlamıyor musun? Bunları yapan da yetkililer zaten. Askerler özel bir şey arıyordu. Bana bir emir gösterdiler. Yoksa onları içeri sokmazdım zaten.”

“Ama bir yanlışlık var. Benim hiç—”

“Kâfir Wycliffe'in yasaklanmış metinlerini aradıklarını söylediler.”

“Ama bende bir tek—”

Bayan Kremensky eliyle hafifçe Anna'nın ağzını kapattı. “Sende ne olduğunu bilmek istemiyorum Anna. Büyükbabana da hep söyledim, öğrenmek istemiyorum. Beni ilgilendirmes. Ama şu an insanlar bu suçla infaz ediliyor, yetkililer de senden şüpheleniyor. Bazı şeyler değişmek zorunda. Bugün bir şey bulduklarını sanmam, yani şu an güvendesin. Ama geri gelecekler. Aradıklarını buluncaya kadar gelecekler.”

Anna, kadını dinlemekte zorlanıyordu. Hızlıca odaya göz gezdirdi. Mutfaktaki küçük sandığın kilidi kırılmıştı. İçindeki masa örtüleri sandığın çevresine gelişigüzel fırlatılmıştı ama gizli bölmeye dokunulmamış gibi görünüyordu. Büyükbabası Wycliffe İncili'ni burada saklıyordu işte.

Bayan Kremensky konuşurken duygusallaştı, yine de ani bir öfke patlamasıyla karşılaştığında insan nasıl uzaklaşırsa, o da kendini biraz geri çekti. “Hem kendi güvenliğinin hem de bizimki için gitmen lazım. Seni burada tutmaya gücüm yetmez artık.”

Bu sözcükler Anna'nın suratına tokat gibi çarptı.

Hayır. Kadını yanlış anlamış olmalıydı. Bayan Kremensky ona karşı her zaman nazik davranmıştı, küçücük bir kızken

bile; bazen sadece işinde gücünde görünse de daima kibardı. Büyükbabasının ölümünden sonra da özellikle yüce gönüllülük etmiş; Anna'ya hep yiyecek bir şeyler getirmiş, dinlenmesi için ısrar etmiş, hatta bir keresinde onunla birlikte mezarlık ziyaretine gelmişti.

“Gitmen lazım derken neyi kastediyorsunuz? Evimden dışarı mı atıyorsunuz beni?”

Anna artık bağırıyordu. İçindeki ateş nasıl bir anda alev aldıysa, içinde hissiz bir soğukluk bırakarak o kadar hızlı sönmüştü. Bayan Kremensky'nin alını boncuk boncuk terlemeye başladı. Anna ise titriyordu.

“Benim durumumu da anlaman gerek Anna.”

Ses tonuyla ve Anna'ya içi tıka basa doldurulmuş bez bebeklerin yüzündeki parlak minik düğmeleri hatırlatan küçük gri gözleriyle yalvarıyordu sanki.

“Beni anlaman lazım. Başka seçeneğim yok. Büyükbaban artık gittiğine göre seni rahatsız etmezler diye düşünmüştüm. Tek başına bir kadınsın, ne kadar tehlikede olabilirsin ki? Ama demek ki öylesin, bir şekilde dikkatlerini çekmişsin, halbuki... toplantılar bile artık burada yapılmıyor.”

Bayan Kremensky yeniden ellerini ovuşturuyordu. Anna'nın yüzüne bakamıyor, onun yerine omuzlarının üstüne doğru bakabiliyordu.

Anna, kadını yüzüne bakmaya mecbur kılmak için bir adım attı, bir yandan da içinde yükselen öfkeyi engellemeye çalışıyordu. “Bayan Kremensky. Beni çıkmaya mecbur ederseniz gidecek hiçbir yerim yok.”

“Arkadaşların, seni kabul edecek akrabaların vardır elbet.”

“Yaşayan tek akrabam büyükbabamdı. Arkadaşlarımı da Kilise aldı.”

Etlerini kuşlara yem ettiler, kemiklerini yakıp küle çevirdiler. Buradan, hayatı boyunca bildiği tek ailesiyle olan son

bağından kopamayacağını anlamasını nasıl sağlayabilirdi bu kadının?

Ev sahibesi elini kendi alnına koydu; geniş avcu düğmeye benzeyen gözlerini kapatıyor, başlığının gülünç bir şekilde eğri durmasını sağlıyordu.

“Özür dilerim Anna. Kocamı da düşünmek zorundayım. O pek iyi değil. Bu ev bizim tek ekmek kapımız. Kalmana izin verirsem onu da kaybedebiliriz.”

Kadın gitmek için sırtını döndü. Anna onu durduramayacak kadar afallamıştı.

“Büyükbaban kirayı yıl sonuna kadar ödemişti. Geri kalan parayı sana iade ederim. İsmi değiştirip başka bir kasabada kendine ev bulursun. Burada olduğun sürece hiçbirimiz güvende değiliz. Beni anlamam gerek.”

Ama Anna hiçbir şeyi anlamıyordu. Artık tek başına olduğu gerçeği hariç. Üstelik çok yakında evsiz de kalacaktı.

“N’olur yarın gitmeye çalış Anna. Askerler geri döndüğünde gitmiş olman gerek, ayrıca nereye gittiğini de bilmek istemiyorum. Çok üzgünüm.”

Anna arkasını dönemedi. Kapının arkasından kapandığını duydu. Orada öylece kalakaldı, donmuş gibi, dağılmış kâğıtlarla saçılmış örtülerin arasında. Kapanan kapının esintisiyle dengesi bozulan kaz tüyü süzülerek aşağı indi, Lela’nın havalanan eteğine kondu.

Anna öfkeyle büyükbabasının çalışma masasını toplamaya başlayıp onu her zamanki düzenli haline çevirdi. Askerler üst kattaki odalara dokunmamıştı. Ya üst kata açılan kapıyı fark etmemiş ya da İncil toplantıları salonda yapıldığından bir tek bu odayla ilgilenmişlerdi. Anna odayı neredeyse eski düzenine

kavuşturdu. Öncelikle bu işi halletmeliydi. Nasıl gideceğini enine boyuna düşünebilecek halde değildi henüz. Koltuğun yerini düzeltti, dökülmüş sütü temizledi, paramparça olmuş minderleri dışarı attı; bunları yaparken gözyaşları yanaklarından iniyor, küçüklüğünden kalma bir huyla kendi kendine söylenip duruyordu öfkeli bir şekilde. Kapının sesini duyduğu sırada sandığın içindekileri topluyordu.

Acaba Bayan Kempinsky durumu yeniden gözden geçirdiğini söylemeye mi gelmişti? Belki de kalması için yalvaracaktı. Anna yüzünü düzeltmeye çalıştı, gözlerini ve akan burnunu sildi; kapıya gidip ağır sürgüyü kaldırdı. Gıcırdayan mentешenin sesini bastırmak için ahşap kapıdaki çatlağa doğru konuştuktan sonra.

“Döndüğünüze çok memnun—”

Ama kapıda öğleden sonra ışığına karşı duran silüet, pişman olduğu için dönen ev sahibesi değildi.

“Jetta haklıymış! Sonunda seni buldum,” dedi Çingeneler Kralı. “Kutsal kitabı görmeye geldim.”

Üstelik bu sözcükleri fısıltıyla söylemişti. Aynı zamanda gülümsemesi ve göz kırpmasıyla, bunun tüm sokağa duyurulmaması gereken bir sır olduğunu bildiğine Anna’yı ikna etmeye çalışıyordu.

Askerler bir sonraki hafta başı tekrar geldiğinde, Staroměstské Meydanındaki küçük ev tertemizdi. Evin daha önceki sakinlerinin burada oturduğuna kanıt teşkil edebilecek tek bir boya kavanozu bile kalmamıştı.

“Kıracım gecenin bir yarısı çekip gitmiş. Nereye gittiğini de hiç bilmiyorum.” Bayan Kempinsky yüzünde kızgın olduğunu belirten bir ifadeyle odanın ortasında dikiliyordu.

Çevresini saran güneş ışınlarında minik toz zerrecikleri süzülüyordu. “Onu bulursanız söyleyin, bana ağustos kirasını borçlu.”

Performansından gayet memnun oldu, askerler ayrılmıştı.

Týn Mezarlığı’ndaki küçük taştan haça doladığı bir çelenk dışında Prag’da hiçbir şey bırakmadı Anna. Roman hacıların küçük grubu batıya giden yoldaki karanlık ormana girdiğinde, çelengin çiçekleri de çoktan solmaya başlamıştı.

*Kurtuluşunu daima muhafaza etmeye ısrarlı olan
bilge insan, beline büyük bir arzuyla bağladığı çile
kemeriyile kendini ahlaksızlığını bastırmaya adar.*

KEŞİŞ IDEALİ (11. YÜZYIL)

“Ben zaten vaftiz edildim kocacığım,” dedi Leydi Cobham. “Tam da olması gerektiği gibi. Bir rahip karşısında.”

Avluda Sör John ile el ele yürürlerken Cooling Kalesi’nde ılık bir eylül günüydü. Bekçi kulübesini geçtiler. Ahırları geçtiler. Bahçeyi sınırlayan çitlerin yanından geçerek meşe palamutlarıyla, geçen yıldan kalma kurumuş yaprakların ayaklarının altında çatırdadığı ormana girdiler; yapraklar yosunlardan konforlu bir halıya dönüşünceye dek aşağı daha da aşağı indiler.

“Vaftiz edilmekten bahsetmiyorum karıcığım. Neticede kutsal ayinlerden bir diğeri o da.”

Güneşin ok gibi ışınlarından birini yemyeşil karanlık ormanın duvarlarına fırlattığı küçük bir alana çıktıklarında, Sör John, karısını kollarıyla oluşturduğu çemberin içine çekti. “Bu kutsal havuzu başka türlü de değerlendirebileceğimizi göstermek istiyorum sana.”

Dimdik inen yol nedeniyle adam nefes nefese kalmıştı.

Leydi Cobham üzerinde durdukları kayalık çıkıntının aşağısına baktı. Aşağıda, güneş ışınlarının vurduğu yerde masmavi, pırıl pırıl parlayan berrak su dolu bir havuz vardı. Nefes nefese kalma sırası şimdi kadındaydı.

Yaz boyunca John'un Gravesend ile Cooling Kalesi arasındaki tek çukuru gizli bir orman vadisine dönüştürmesini merakla izlemişti Leydi Cobham. Kepçe kepçe toprak taşırken, bir su kaynağına set çekmeye çalışırken, daha fazla toprak taşırken, kayaları yerleştirirken, ağaç ekerken izlemişti kocasını. "İşte gizli bir vaftiz havuzu," dedi Sör John. Galler'deki Kara Dağlar'ın kalbinde sadece altı yıl önce vaftiz edildiği derin Olchon Vadisi'ne benziyordu burası. Şu an kadının önünde uzanan vadi, adamın tüm çabasının kanıtıydı.

Başlarının üzerindeki bir kayadan damla damla akan su ile bir an için hayal kırıklığına uğradılar. John uflayıp puflayarak birkaç kayanın yerini değiştirdi, bir kütüğe açı verdi, böylelikle damlalar yüzeye çıktıkları yerden aşağıdaki havuza sıçrayarak dökülen küçük bir şelaleye dönüştü.

"Ah, John!" Kadının tüm söyleyebildiği bu oldu.

"Hadi gel de biraz serinleyelim."

"Buna nasıl cüret ederiz? Kutsal bir yer değil mi burası?"

"Cennet Bahçesi de onun için yapılmıştı. Hadi gelsene." Kadının elini tutup, kıvrımlı patikadan inmesine yardımcı oldu, yürürken bir yandan da yeleğinden kurtulmaya çalışıyordu.

Leydi Cobham kendi iç gömleğini çözerken adamın onu izlediğini hissedebiliyordu. Joan, iki kocasının cenazesini kaldırmış dul bir kadın olarak, Sör John ona ne zaman bu şekilde baksa kendini hâlâ hiç evlenmemiş bir genç kız gibi hissediyordu. Göğüslerini elleriyle kapatma dürtüsüne karşı koydu.

"Önce sen," dedi John.

Leydi Cobham, bileklerinin etrafında dönen soğuk akıntı-
nın yarattığı şokla suda yürümeye başladı; o esnada ensesine
ve omzuna dökülen saçlarının verdiği azıcık sıcaklıktan bile
hoşnuttu.

“Devam et. Alışsın. Şelalenin döküldüğü yere kadar
yürü,” diye ısrar etti Sör John.

Joan suyu önce başının tepesiyle sırt kıvrımında hissetti;
sonra döndü, yüzünü kaldırdı, damlacıkların tesadüfi güneş
ışınlarında oynaşmasını; tenine konmadan önce saçtıkları
pembe, yeşil ve sarı renkleri izledi. *Bir gökkuşağıyla oynuyo-
rum*, diye düşündü. Adamın havuza atlayıp suları sıçrattığını
duydu; onun gibi parmak uçlarında yürümemişti John; ar-
dından bedenini saran kolları hissetti Leydi Cobham.

Tam tepelerinden bir gölge geçti. Ağaçların arasında bir
hareket vardı sanki. Üstlerindeki çalılarda bir hışırtı. Sonra
sessizlik geri döndü.

“Sabun getirdim,” diye kadının kulağına fısıldadı Sör
John. “Senin sevdiğinden.” Sonra da kadını yıkamaya başla-
dı; sabunun tatlı lavanta kokusunu yosunların, ıslak toprağın,
güneşte kavrulmuş kayaların güzel kokusunun üstüne sala-
rak. Elleri kadının tenindeki köpüklerin arasında kaydı.

“Sıra bende,” dedi Joan gülerken, sonra da sabunu alıp ada-
mın geniş omuzlarını, göğsündeki o koca alanı ve göbeğini
yıkamaya başladı.

“Yeter bu kadar,” diyerek güldü Sör John. “Koskoca adama
yakışmaz bu kadar çiçek kokusu.”

Sabunu şelalenin altına fırlattı. Kadının ayaklarının etra-
fında renk ve ışık topları halinde patlayan küçük kabarcık-
lar çıkmaya başladı sudan. Adam, kadını daha da yakınına
çekti, kendi vücudunun ısıyla onun vücudunu ısıttı. Leydi
Cobham boyun çukurunda adamın öpücüklerini hissetti.

“Ah, John!” Nefesi bir tek bu sözcükleri çıkarmaya yetti.

Sör John ertesi gün sabahın erken saatlerinde avludan geçerken, siyah cübbeli binicisini taşıyan atın üzerinde Katolik Kilisesi'nin tanıdık sembollerini fark etti. Yakındaki manastırda bağışlayıcı papaz olarak takılmaya başladığından beri bir bahaneyle sürekli buralarda dolanıp duruyordu Gabriel.

Sör John'un içinden derin bir of çekmek geldi. Aptal değil-di. Gabriel Kardeş, başpiskoposa casusluk yapmak için buradaydı. Davet edilmediği halde hep ayak altında dolaşmasının başka ne sebebi olabilirdi? Karısının bölüştürdüğünden payına düşen küçük birasını almak için ne zaman mutfağa girse, -fıçılarda o sert içkiden kalmamıştı, sadece ağzının kuruluğunu giderecek kadar- adamın aşçıyla lafladığını görüyordu Sör John. Ya da Wycliffe metnine ilgi duyduğu bahanesiyle Joan'la birlikte güneşli odada kahkahalar atıyor, kurnaz karısının ağzından laf almaya çalışıyordu.

Adamın bu sabah da kendi avlusunda karşısına çıkıp selam vermesine ne çok şaşırdı ne de memnun oldu Sör John. Sadece Gabriel'in bugün hangi bahaneyle geldiğini merak etti. Yine de gelmek için bugünü mü bulmuştu sanki? O gün iki Lollard rahibi ziyarete gelecekti, ayrıca haftanın sonuna doğru Kent ve Suffolk kontluklarından laik rahiplerin katılacağı bir toplantı yapılacaktı. Sör John, başrahibenin hazır olacağına söz verdiği yeni Wycliffe metinlerini dağıtmayı planlıyordu.

"Gabriel Kardeş, ziyaretinizi neye borçluyuz?" Sesindeki sertliğe mani olmaya çalıştı.

Gabriel atından indiğinde garip bir şekilde her zamanki gibi huzurlu görünmüyordu. Sanki karşısındakini aniden çıplak yakalamış biri gibi bakışlarını kaçırıyordu.

Sör John önce sabah kahvaltısında yağ bulaşmadığından emin olmak küçük sivri bıyığını eliyle burdu, sonra bulaşmadığı için memnun, pantolonundaki şeritlerin düzgünlüğünü şöyle bir kontrol etti. Her şey muntazam görünüyordu. Adamın huzursuzluğunun bulaşıcı olması garipti. Papaz Gabriel'i daha önce hiç bu kadar sıkıntılı görmemişti. Genel hali herkesle çabucak ahbap olan dost canlısı insanları andırırdı.

Sonunda adamla göz göze geldiler. "Güneydeki limanlara, Tanrı'mızın merhametini oradaki günahkârlara götürmeye gidiyorum. Size ve Leydi Cobham'a veda etmek istedim."

Demek öyle. İşte bu iyi haberdirdi. Bu Dominiken casusundan kurtulmak üzereydiler. Bağışlayıcının üzerindeki siyah cübbeden, taşıdığı papalık mühründen yani bahsettiği *merhametten*, içindeyse parayla değiş tokuş edilecek endüljanslar olan kadife keseden Sör John'un bunu tahmin etmesi gerekirdi. *Arundel'in hazinesini yenilemesinin zamanı mı geldi*, diye sormak istedi Sör John.

Onun yerine, "Manastırdaki rahibelere ne olacak peki? Siz yokken ayini kim yönetecek?" diye sordu bir tek. Her ne kadar manastırın kendi yerleşik rahibi olduğunu, bağışlayıcının varlığının yalnızca bir mazeret olduğunu bilse de. Bununla birlikte Sör John'un rahibelerle ilgili bir endişesi yoktu. Başrahibe zeki ve inançlı bir kadındı. Elinden gelenin fazlasını yapmaya da çalışmazdı. Ayrıca suçlu ilan edilen tüm kâfirlerin Kilise değil de kraliyet gözetiminde tutuklu kabul edileceğine dair yasanın parlamentodan geçmesini sağladığından beri, Lollard davasını destekleyenler için daha az endişeleniyordu. Bu davanın neticelenmesi Sör John için mühimdi, çünkü sarayda yüksek mevkilerde dostları vardı. Hem de çok yüksek mevkilerde. Gerçi son zamanlarda Prens Hal'in kendini dine adadığına dair konuşmalar da geliyordu kulağına.

Ama buna bir itirazı olmazdı. Sör John da fazlasıyla dindardı. O ve müstakbel kral karşıt taraflarda yer alsalar da aralarında İsa olduğu sürece -Prens Hal ve Merry Jack'in eski günlere dair hatıraları olduğu sürece- birbirlerinden ne kadar ayrı düşebilirlerdi ki? Arundel ve casusu isterlerse ellerinden geleni artlarına koymasınlar. Zaten yaşlı başpiskopos çok yakında kendi hesabını kendi yaratıcısına verecek gibi görünüyordu. Sör John bu hesaplama anını görebilmeyi nasıl da isterdi. Yine de birazdan papazın sırtını göreceği için gayet memnundu. Başpiskoposun her şeye burnunu sokan uşağı yokken Rochester yakınlarındaki manastırda ve Cooling Kalesi'nde her şey çok daha kolay yürürdü.

"Manastırdaki yaşlı vaiz ben yokken gerekeni yapar. Günah çıkartma hücresinde uyuduğunu söylüyorlar ama fiziksel durumu basit bir ayini kaldıracak güçte."

Bahse girerim sen uyumazsın, diye düşündü Sör John. Kulakların bir av köpeği kadar keskin.

"Bu durumda rahibeler sizi özleyecek. Ne zamana kadar yoksunuz?"

"Yollar kış yağmurlarıyla kötüleşmeden dönerim. Babam yerine koyduğum bir rahip var, biraz da onunla vakit geçirmek istiyorum. Artık çok yaşlandı, gözleri de neredeyse hiç görmüyor. Gelecek yılı çıkaramayacağından korkuyorum."

"Canterbury'de mi?"

"Hayır South Downs'da. Battle Manastırı."

"O zaman Leydi Cobham'ı çağırayım," dedi Sör John kendisini birden tatile girmiş bir okul çocuğu gibi kaygısız ve yüce gönüllü hissederek. "O da sizinle vedalaşmak isteyecektir."

Sör John söylediklerinde haklıydı. Papaz Gabriel'in misyonuna ve mesleğine rağmen Joan bu adama düşküncüydü. Fakat Gabriel Kardeş kendisinden beklenmeyecek şekilde karşı koydu. "Hayır, gerek yok." Sonra da saç diplerine kadar kızardı.

“Rahatsızlık vermek istemem.”

Bu ani utangaçlık da neydi böyle? Papaz Gabriel’in daha önce leydisinin vaktini almaya gönülsüz olduğunu hiç görmemişti Sör John. Hatta sohbetleri genellikle neşeli geçermişti. Joan, adamla Ortodoks inancıyla ilgili kibarca şakalaşır; onunla eğlenir; bilgisiyle ona sataşır ama önemli şeyleri asla ele vermezdi.

“Ona selamlarımı iletin lütfen.”

Bağışlayıcının atı söylediklerini onaylamış gibi başını silketti, kırmızı koşum takımındaki altın rengi çanları şingirdattı.

“Döndüğümde onu ziyaret edeceğimi leydinize söyleyin lütfen. Şimdi gerçekten yola koyulmam gerek.”

Adam bir okul çocuğu kadar telaşlı görünüyordu.

Sör John, Papaz Gabriel’in oldukça şık bir biçimde donatılmış atını avludan geri koşmasını, bekçi odasını geçip gözetleme kulesine doğru ilerlemesini izledi. Adamın başındaki tıraş edilmiş bölümün altındaki sarı saçlar güneşte parlıyordu. Tepedeki saçsız deriyse baharda yeni çıkmış böğürtlenler gibi pespembeydi. Onları gören Gabriel miydi yoksa? Şimdi baştan aşağı kızarma sırası Sör John’daydı, çünkü karısı ormandaki şelaleye girmek için soyunurken çalılardaki hisırtıyı o da duymuştu. Bu gürültüleri meraklı bir tavşanın kaçışına yorumuş, peşine düşmemiş, anın büyüsunü kaçırmak istememiş, karısını telaşlandırmaktan çekinmişti. *Acaba yılan Cennet Bahçesi’ni bile isteye mi terk ediyor*, diye merak etti.

Yok artık, diye geçirdi içinden.

Yine de Gabriel’in yokluğunda en azından bir süre rahat nefes alacaklardı. Lollard rahipleriyle huzur içinde görüşebildirdi.

Başrahibe, manastır bahçesinde duvağının ve atkısının altında terden sıırsıklam olmuştu. Dördüncü duadan hemen sonrası, öğlenin ilk saatleriydi, güneş ışıkları adaçayı ve biberiye kokularını havaya salıyordu. Yüzündeki duvağın uçuşan tülü nefes almasına engel oluyordu. Küçük ter damlacıkları yanaklarının kırışıklıklarında birikiyor, yine de duvağını çıkarmak aklından bile geçmiyordu; her şeyden uzak bahçenin mahremiyetinde bile. Yarı şeffaf duvak artık yüzünü kaplayan ikinci bir deri gibiydi. Hem bu duvak olmadan kendini açıkta ve korunmasız hissediyordu. Yine de bazen, şu an olduğu gibi tek başına kaldığında, ince siyah tül engeli olmadan etrafı görebilmek için duvağın sağ tarafını kaldırırđı. Bahçenin sağ tarafındaki dörtte biri kaplayan arazide yetişen *Vitex agnuscastus* yani hayıt çalıların yemişlerini toplamak için eğildiğinde, ortadaki çeşmeden damlayan suyun sesini bastıran adımları fark etti. Rahibelerinkine göre bir hayli kaba adımlara bir erkek sesi eşlik ediyordu.

“Rahibe Agatha sizi burada bulabileceğimi söyledi.” Yankılı bir sestir bu. Tanıdık ve neşeli. Başrahibe doğruldu, ziyaretçisini karşılamaya dönmeden önce duvağı tamamen indirdi.

“Sör John. Sizi daha erken bekliyordum. Leydi Joan nasıllar?”

“Leydim gayet iyi. En derin saygılarını gönderdi. O da benimle gelirdi ama bu akşamki ibadet için hazırlık yapıyor. Yüzden fazla kişinin katılımını bekliyoruz, dualardan ve İncil okumasından sonra Leydi Joan herkese yemek vermeyi planlıyor.”

“Geceyi orada mı geçirecekler?”

“Bazıları. Yer yataklarını sererler. Bazıları salonda yatar. Bazıları da avluda.”

“Kocaman bir kamp alanı gibi olacak desenize.”

“Planımız böyle. Onları güzelce doymuş ve ısınmış olarak geri göndermek. Ne de olsa hepsi Kutsal Kitap vaizleri.”

Başrahibe gülümsedi, adamın coşkusu onun da umudunu artırıyordu.

Lollard davası -başrahibenin son yirmi yedi yıldır savunduğu dava- bu adam sayesinde giderek güçleniyordu.

Bahçeyi karelere bölen sütunların iç tarafındaki taş sıralardan birine oturmak için eğildi başrahibe, Sör John'u da el hareketiyle karşısındaki sıraya oturması için davet etti. Rahibeler ancak akşam yemeğinden sonra ve akşam duasından önce, yani ikindinin ilerleyen saatlerinde burada otururdu; tipik bir kadın alışkanlığı olarak hep birlikte laflayabildikleri tek zaman dilimiydi bu. Ama şu an, yani gün ortasında geçitte kimse yoktu, rahibeler yazı salonundaki işleriyle meşguldü. İkisi dışında bahçenin tek sakini çevrelerinde dönüp duran kelebektir. Sonra bu davetsiz misafirleri kelebek de küçümseyerek renkli kanatlarını çırpıp yok oldu.

Başrahibe yalnız olduklarından emin olmak için çabucak bahçeye göz gezdirdi, bir tek sütun başlarını çevreleyen oyma aziz heykelleri sohbetlerine tanıklık ediyordu.

"Daha erken gelebilirdim ama keşişiniz beni geciktirdi," dedi Sör John cüsseli gövdesiyle oturduğu yere iyice yerleşmeye çalışırken. "Onun varlığından bir süre mahrum kalacaksınız gibi görünüyor."

Başrahibe güldü. "Siz de aynı şekilde. Onun dostluğundan mahrum kalacaksınız. Sanırım her ikimiz de bu durumla baş edebiliriz. Yine de Gabriel Kardeş'in, kadınlarla dolu bu küçük manastırda epey gözde olduğunu söylemem gerek."

"Kuzular kurdun varlığından memnun demek öyle mi?"

Başrahibe sesi bahçede yankılanacak kadar güldü Sör John'un sözlerine. "Rahibelerimin sadakatinden asla şüphelenmem. Hem çekici bir yüze bakmaktan ne zarar gelir? Kaldı ki Gabriel Kardeş onlarla yalnız kalmamaya çok özen gösteriyor. İtirafı yalnızca kapalı hücrelerinde dinliyor.

Sanırım evlenmeme yemini yüzünden büyük ıstırap çekiyor. Hatta bu yolculuğa çıkmadan önce erkekliği körelten hayıtın sonuncusunu almış revirden.”

Hayıt ağacından topladığı bir avuç dolusu küçük yuvarlak yemişi göstermek için eldivenli elini uzattı. “Bu yüzden botanik bahçesinde buldunuz beni. Eksiğimizi tamamlıyorum.”

“Cüretimi bağışlarsanız başrahibe, bir şey soracağım. Neden kadınlarla dolu bir manastırda hayıt bitkisi var?”

Sör John’un sorusuna seyrek sivri sakallarının üstündeki bembeyaz dişlerinin pırıltısı da eşlik etti. Bu yersiz cinsel ima karşısında kadının vereceği tepkiyle biraz olsun eğlenmeyi planlıyordu.

“Hayıt yemişleri kadın sorunlarına da iyi gelir. Aylık döngülerinin belli dönemlerinde topluluğumuzdaki kadınlardan bazıları fazla asabi ve kavgacı olabiliyor. Sizin gibi görmüş geçirmiş bir adam bu durumdan haberdardır elbette.”

Kıkırdayarak gülünce misafirin koca karnı da inip kalktı, bu hareket oturdukları sıranın da sallanmasına neden oldu. Başrahibe sıranın sağlamlığından bir an endişe etti. Ama kaliteli İngiliz meşesinden yapılmıştı. Elbette çelimsiz yaşlı bir kadını ve yapılı bir şövalyeyi taşıyabilirdi.

Sör John eğilip bir dal nane kopardı. “Mideye iyi gelir,” dedi çiğnemeye başladığı sırada. Ardından ekledi, “Hayıt yemişlerinizin bir kısmını Rahibe Agatha’ya verseniz iyi olur sanki,” dedi. “Kuluçkaya yatmış bir tavuk gibi aksiydi. Elindeki turpu bana karşı adeta bir hançermiş gibi tutuyordu.”

Başrahibe iç geçirdi. “Ah Rahibe Agatha, ah! Maalesef onun hırçınlığının ayın büyüyüp küçülmesiyle alakası yok. Agatha haftalardır ortalığa öfke saçıyor. Ne Wycliffe belgelerini ne de İngilizce İncilleri kopya etmemizi istiyor.” Elindeki hayıt yemişlerini tartar gibi yaptı, meyvenin suyu yara izlerini örten eldivenini lekelemişti. “Onunla ne yapacağımı hiç bil-

miyorum. En iyi yazmanlarımdan biri ama onu sebze bahçesine sürdüm. Tanrı'nın büyüttüğü şeylerle ilgilenirse belki öfkesi biraz olsun yatıştır.”

“Bu plan pek işe yaramamış anlaşılan.” Bu cümlelerin ardından Sör John sinsice güdü.

“Sizi eğlendirebildiysem ne mutlu,” dedi başrahibe şaka yollu. “Ama Rahibe Agatha ikimiz için de gülünecek bir mevzu değil. Hatta kopya ettiğimiz yasaklı metinleri çoktan Kardeş Gabriel’e yetiştirdiğinden şüpheleniyorum. Rahibe Agatha günah çıkarırken papazın nasıl dikkat kesildiğini görmeliydiniz.”

Sör John’un sesi ciddileşti. “Bahse girerim öyledir. Yanındayken dikkatli olun. Rahibelerin itiraflarından fazlasını öğrenmek için burada bence, başpiskoposa casusluk yapıyor olabilir.”

“Bu olasılığı da düşündüm. Artık İngilizce İncil kopya etmediğimizi söyledim ona, umarım Tanrı bu yalanı söylediğim için beni affeder, neticede çok daha yüce bir şeye hizmet ettiğimi düşünüyorum.”

“Kendini Tanrı’ya adanmış bir kadın olarak şaşılacak derecede gerçekçi bir tabiatınız var başrahibe.”

Başrahibe adamın yorumunu ve hayranlık dolu ses tonunu duymazdan geldi. “Gabriel Kardeş etkileyici bir yoldaş. Ama bir süreliğine de olsa ondan kurtulduğumuza memnunum. En azından bu süre içinde Rahibe Agatha’yla ne yapacağımı düşünebilirim.”

Başrahibe yerinden kalktı. “Hadi gelin de size bu geceki toplantı için gerekli kopyaları vereyim, ama bu kez çok daha gizli tutmanızı tavsiye ederim. Katolik Kilisesi giderek sertleşecekmiş gibi geliyor bana, başpiskopos da son derece dikkatli hareket ediyor.”

“İncilleri cemaat üyelerine vereceğim.”

“Yine de tedbiri elden bırakmayın kadim dostum. Gabriel Kardeş’in dediğine bakılırsa, yalnızca İngilizce İncil’e sahip olmak bile kâfirlikten yargılanmak için yeterli olacaktı çok yakında.”

“Aynı şeyi ben de duydum. Hatta buyasanın Parlamento’dan geçmesi yakın görünüyor, yine de tüm gücümle geçmemesi için çalışıyorum. İçimden bir ses de yeni kralın daha toleranslı olacağını söylüyor. Onu tanırım. Mantıklı adamdır. Ayrıca dedikodulara göre yaşlı Arundel ölüm döşegindeymiş. O gidine ateşlediği fitil de sönecektir.”

İşte bu çok iyi haberdi. Başrahibe, IV. Henry’nin varisinin yürüttükleri davaya karşı daha toleranslı olabileceğini duyunca şaşırıldı; ama parlamento üyesi de olan Sör John’u tanırdı; onun verdiği bilgilerin doğruluğuna inanırdı.

“O zaman çok yakında hem yeni bir kralımız hem de başpiskoposumuz olacak öyle mi? Siz de dini hoşgörü konusunda umutlusunuz yani?”

“Öyleyim başrahibe. Umutluyum ama tedbirliyim de. İşin içinde Roma Katolik Kilisesi varsa hoşgörüden bahsetmek pek mümkün değil.”

“Evet, emin olmak imkânsız,” dedi kadın. “Hele de ileri görüşlü bir insansanız.” Çan üç kez çaldı, rahibelerin dua zamanı gelmişti.

“Acele etmemiz lazım. Rahibe Agatha metinlerle görmesin sizi.”

Başrahibe güneşli bahçeden çıkış yolunu gösterdi, karanlık kilisenin içinden geçerek kadının ziyaretçi odasına girdiler.

“Burada bekleyin,” diye talimat verip oradan özel dairesine girdi başrahibe, sonra da dolabını açtı. Elbise dolabının dibinden, oda hizmetçisinin bile ellemediği en dipteki köşesinden bir kucak dolusu kopyalanmış metin çıkardı. Kucağında o kadar ağırlıkla ziyaretçi odasına tekrar girdiğinde Sör John

yardım etmek için hemen öne atıldı. “Vay! Çok fazla bunlar. Nasıl bu kadar fazla kopya edebildiniz?” diye sordu Sör John. “Hem de rahibeleriniz bu kadar isteksizken.”

“Hepsi isteksiz değil. Bazıları davaya gönülden inanıyor. Hem her biri diğerlerinin başka bir şey üzerinde çalıştığını sanıyor. Araya başka şeyler de serpiştiriyorum -şiirler, Latince metinler, notalar, hayvancılık broşürleri- yasak bir şey yaptığımız anlaşılmasın diye.

Başrahibe üstteki sayfalarda başka metinlerden olduğunu görmek için dikkatlice kontrol etti. Sonra da kopyaları yerleştirmek için koca bir çuval açtı.

“Fatura son kopyanın içinde saklı. Biliyorsunuz biz -yani en azından bazılarımız- bu metinleri hiç karşılık beklemeden seve seve kopyalarız, yine de sizin gibi cömert bir müşterimiz olmasa bu işe devam edemezdik. Neticede hepimiz yoksul rahibeleriz. Ne düzgün aş verebiliyor ne de bağış yapabiliyoruz. Onun için himayeniz altında olmaktan son derece memnunuz.”

“Ben de gösterdiğiniz çabadan memnunum. Siz ve rahibelerinizin siparişlerimi hazırlamaya bu kadar zaman harcamasanız, belki de diğer şeylerden yeterince üretip yemekhanenizi hep tedarikli kılabileceksiniz. Siz sadece başka metinlerin de gelmesini sağlayın. Maliyetini düşünmeyin.”

Sör John’un tüm masrafları böyle rahatlıkla karşılamasına minnettardı başrahibe, kalın cüzdanına da...

“Bu kadar çok belgeyi nasıl dağıtacaksınız?” diye sordu başrahibe.

“Wycliffe risalelerini Oxford değişim öğrencileri vasıtasıyla Prag Üniversitesi’ne gönderiyorum. Hareket orada da o kadar olgunlaştı ki patlamak üzere. Wycliffe metinlerini neredeyse Roma’nın yakabileceği hızda Bohemya diline çeviriyorlar. Laik rahipler çalışkan kâtiplerinizin elinden çıkan İncil’leri

kullanıyor. İnsanlar Kutsal Kitap'taki gerçekleri duymaya o kadar hevesli ki.”

“Çok büyük risk alıyorsunuz Sör John. Neden yapıyorsunuz bunu?” El yazmalarının ağırlığından yorulan sol kolunu ovdu başrahibe.

“Nedenini mi soruyorsunuz? Cevabı basit başrahibe. Gerçeğin ışığını bir kere gören bir erkek bir daha sırtını dönmeyiz. O zaman adamdan sayılmaz. Hem ben de aynısını size sorabilirim,” dedi Sör John. “Yasaklanmış metinleri kopyalamadan da duvarlarınızın içini kolayca koruyabilirsiniz. Siz de kendinizi tehlikeye atıyorsunuz. Özellikle de parlamento yasaklı metinleri sahiplenmeyi yasaklarsa.”

“Ah! Sırf O'nun için yapıyorum bunu,” dedi başrahibe.

“Tanrı için mi?”

“Onun için de,” diye ekledi başrahibe ağzından çıkanlara şaşırarak. Derinlere gömülü, kendi kendine bile itiraf etmekten kaçındığı bir sırrı dile getirdiği için hayrete düştü.

Sör John gülümsedi. “Beni ilgilendirmez,” dedi. “Bir leydi kalbindeki sırların sahibidir.”

Başrahibe, adamın kapıdan çıkışını izledi; taşıdığı önemli bir şey değil de sanki bir çuval turpmuş gibi ağır çuvalı tek koluna atmış götürüyordu. Sör John adına korktu; onun gücünden, yeteneklerinden ve davaya duyduğu inançtan ürperdi. Gerçeğin gücüne inandığı için alaşağı edileceğini göreceği ilk güçlü erkek olmayacaktı.

“Bir leydinin *kalbindeki sırlar*,” demişti gitmeden önce.

Başrahibenin odası serindi. Gizli bahçeye bakan pencereden sarı kelebeğin dönüp bir kadife çiçeğine konduğunu görebiliyordu. Kelebeğin kanatları sükunetle titreşiyor, neredeyse hareket etmiyor, sıcakta öylece duruyordu sanki. Rahibelerin hepsi kilisedeydi. Duayı okuyan yaşlı rahibin mırıltılarına söyledikleri ilahilerle karşılık veriyorlardı. Çıkardıkları sesler

arılardan vızıltılarına benziyordu. Başrahibenin en büyük lüksü bu gölgeli odada sessizce oturmaktı. Öğleden sonra güneş ışıqla dolu bahçeyi iyice belirginleştirir, insan ve insan dışı tüm gizli varlıklar kendi işlerine bakarken o bu odada kendi hatıralarıyla oyalanır; anılar hazinesindeki her mücevheri açgözlü bir mirasyedi gibi tek tek incelerdi.

Sol yanağındaki akışkan serinliği hissedince duvağını kaldırdı. Uzun zamandır ilk kez mahvolmuş yüzünde bir gözyaşının ıslaklığını hissediyordu. *İşte bunun için yapıyorum*, diye geçirdi aklından. Tanrı'yla doğrudan konuşmanın herkesin hakkı olduğuna; İncil'in harikulade gerçeklerini insanların anlayabilecekleri dilde okuması gerektiğine tüm kalbiyle inanıyordu. Ayrıca Lollard metinlerinde Kilise'nin yasakladığı öğretilerin gerçekliğini de kabul ediyordu. Yani Sör John verdiği cevabı yanlış yorumlamakta haksız değildi. Tanrı'ya olan sevgisi nedeniyle katlanıyordu her şeye gerçekten de.

Ama içindeki Tanrı sevgisine çok başka yollarla da hizmet edebilirdi Kathryn, daha tehlikesiz yollarla. Yine de bu serüvene seve seve atılmış, geçen yıllar izin verdiği ölçüde kalbindeki diğer erkek için çabalayıp durmuştu; çünkü kaleminin her darbesinde, her kaçak el yazmasında o adamın artık hatıralarında kalan varlığını hissediyordu. Ayrıca yaptıklarından onun da memnun olacağını biliyordu. Kutsal Kitap'ı kopyalamak, artık tarih olmuş bir sevgiliyle daha önce de yaptıkları bir işti.

Başrahibe, adamın kalemi tutarken elinin şeklini, kaşlarını kaldırışını, elinin kendi tenine dokunuşunu hatırlamaya çalıştı. Yüzünü aklına getirmeyi denedi. Ama getiremedi. Bunların hepsi uzun zaman önce uçup gitmişti zihninden. Tüm bu yıllar boyunca ne zaman yorgunluktan parmakları sızlasa, fazla zorlanmaktan gözleri yansa, uğraşıp didindiği o

odada, o adamın yanında olduğunu hissederdi. O hayalin şu an da gelmesini ümit ederek gözlerini kapadı.

Bir müddet sonra rahibelerin kiliseden çıktıklarının işareti olan ayak sürüme sesleri geldi kulağına; ardından yemekhane masaları kurulurken çıkan tıktırları duydu. Duvağını indirdi, şamdanı yaktı, kalemini eline aldı, tüm kadınların birlikte yediği o basit akşam yemeği çağrısı için kapısının tıklatılmasını beklemeye başladı.

Will Jaggers, rahiplerden bir şey çalmak istemezdi. Bunun kötü şans getireceğine inanırdı. Eski püskü cübbesinin görünüşüne bakılırsa, talihsizlik bu rahibin de peşini bırakmamıştı. Yine de adamın heybesinin içinde biraz ekmek, hatta belki biraz peynir kabuğu olabilirdi. Will Jaggers, bir gün önce Rochester Kalesi'nin mutfağından azıcık ekmek kabuğu dilenmiş, ondan beri de ağzına bir lokma koymamıştı. Rochester Kalesi hayırseverliğinden çok mazgallarında ortaya çıkan Beyaz Leydi hayaletiyle tanınıyordu.

Sabahın ilerleyen saatleri olsa da rahip, yaktığı kamp ateşinin önünde hâlâ uyuyordu, yani bu adamdan bir şeyler aralamak kolay olacaktı. Ancak Will'in önce adamı çevirmesi gerekiyordu. Uyuyan rahibe dikkatlice yaklaştı, heybenin bağcığını usulca çekti. Rahip hareket etmedi. Heybenin içinde bir matara vardı sanki -heybenin görüntüsünden anlaşıyordu- üstelik adamın böyle mışıl mışıl uyuduğuna bakılırsa, mataranın içinde sudan başka şeyler olabilirdi. Bu kez heybeyi alabilmek için biraz daha haşin bir şekilde adamı öbür tarafa çevirdi, sonra da fısıltıyla küfrü basıp istavroz çıkardı.

Will Jaggers hayatı boyunca bir insanın ölü olduğunu anlayacak kadar ceset görmüştü. Görmemiş olsaydı bile ölü

adamin göğsüne kabaca saplanmış bıçağın kabzası, yeterli bir ipucuydu. Zavallı adam. Muhtemelen kendini savunma şansı bulamamıştı. İşin tuhafı rahip hiç de soyulmuş gibi görünmüyordu. Büyük ihtimalle adamın kendine özgü dinini kabul etmeyip dünyayı bir kâfirden daha kurtarmaya karar veren bir grup bağnazla karşı karşıya gelmişti. O yoksul rahiplerden biriydi, Lollard'cılardan biri, refah içinde yaşamayı tercih etmeyenlerden biri. *Şansa bak*, diye düşündü Will, *zengin bir papaz yerine ölü, yoksul bir papaza çattım*. Yine de gerçek bir kayıp sayılmazdı. Soğuk gecelerin yaklaştığı düşünülürse, en azından onu sıcak tutacak bu cübbeyi alabilirdi; hem yoksul bir rahip kılığında alelade bir dilenciden daha çok sadaka toplayabilirdi.

Kimsenin görmediğinden emin olmak için etrafına bakındı Will, sonra rahibi çalılıkların arasına sürükleyip pantolonuna kadar soydu. Pantolonu bıraktı çünkü bir adam ölüyken bile haysiyetini azıcık da olsa korumalıydı. Kahverengi cübbeyi üstüne geçirdi, kollarını çapraz yapıp ellerini cübbenin geniş kol ağzlarından içeri sokarak bir an için gerçek bir rahipmiş gibi davrandı. Cübbenin başlığını taktı. Evet, soğuk gecelerde takabilirdi başlığı ama şimdilik gerek yoktu; parlak öğleden sonra güneşi ortalığı pırıl pırıl aydınlatırken gerek yoktu. Başlığı çıkardı, heybeyi alıp tersyüz etti. Heybeden yere sadece bir kâğıt parçası düştü dalgalanarak. İçinde yiyecek yoktu, bayat ekmek kabuğu bile, mataradaysa sadece su vardı. Matarayı tiksintiyle yere fırlattı, kâğıdı aldı.

Bir haritaydı bu.

Will üstündeki kelimeleri okuyamadı; kâğıtta kocaman yuvarlak iç kulesiyle Rochester Kalesi'ne çok benzeyen bir kalenin kabataslak çizimini gördü. Kuzeydoğu yönüne kıvrılan bir çizginin sonunda X işareti; derme çatma bir diğer çizimdeyse daha küçük bir kule ve üzerinde C O O L I N G

K. harfleri vardı. Rahibin Rochester'dan çıkıp başka bir yere gittiğini anlamak için çok zeki bir adam olmaya gerek yoktu. Will'in bu bölgede bildiği bir kale daha vardı. Gravesend'in hemen kuzeyinde. Lord Cobham'ın kalesi. Orada bir kere durmuştu. Aşçı ona börek, bir kap bira ve biraz yolluk ekmek vermişti. Kale ana yolun dışındaydı, bataklık bölgede denize çıkıntı yapmış bir kara parçasının üzerindeydi. Biraz sıkıntılı bir yolculuk olacaktı ama değebilirdi. Güzel bir yemek bulabilirdi orada.

Ölü adamın bedenini çalılarla örttükten sonra -en azından böylece açıkta yatıyor olmazdı- Rabbin Duası'nı hatırlamaya çalıştı ama başaramadı. Sonunda sadece istavroz çıkarmakla yetinip mırıldandı. "Tanrı'ya emanet ol, papaz."

Sonra da dilenci olduğunu artık daha az hissederek, batıya Gravesend'e yöneldi. Ellerini kol ağzlarının içine sokmuş büyük bir ciddiyetle yürüyordu.

William Kardeş. Kulağına hoş geldi.

"Tanrı esirgesin evladım," dedi uzun bir çalıya. Sonra gü-lümsedi Will, hayır duasını İngilizce yapabilecek olması şu an çok işine geliyordu. Latince saçmalıklar gevelemek zorunda kalmayacaktı böylece.

Gabriel, Cooling Kalesi'nden beş millik yolu geri dönerken kendi kendini azarladı. Leydi Cobham'ı görmeden gitmemeliydi. Sör John ziyaretinin amacını merak etmiş olmalıydı. Güneye gitmesi gerekirken beş mil kuzeye gitmişti, hem de henüz yeni tanıştığı iki kişiye veda etmek gibi sudan bir sebeple. Saçma mahcubiyeti yüzünden kurduğu acemice tezgâhı da batırmıştı. Lord ve Leydi Cobham'ın, casus olduğundan şüphelendiklerini biliyordu. Onları gafil avlamak için

planladığı ziyaret, saçma sapan davranışları yüzünden şüphe uyandırmıştı.

Rochester'a giderek yaklaşıyordu, bu sefer manastıra giden patikayı pas geçti. Manastır. Artık Gabriel'in de özleneceği bir yer vardı. Rahibelere kendini sevdirmişti, hatta içlerinden biri onun varlığından özellikle zevk alıyordu. Rahibe Agatha dilini kesinlikle tutamıyordu. Manastırın boğazına kadar kâfirliğe battığını anlamasına yetecek kadar şey anlatmıştı Gabriel'e. Başrahibe artık İngilizce Kutsal Kitap siparişi almadıklarını iddia etse de, kadının en azından bir sağlam müşterisi olduğunu biliyordu Gabriel. Ama bunu nasıl kanıtlayacaktı? Tek bir kopyaya, Cobham'ın güneşli odada cesurca sergilediği gibi bir kopyaya sahip olmak, bir asilzadeyi kâfirlikle suçlamaya yeterli değildi. Bir köylüyü ya da tüccarı bunun için suçlayabilirdi ama parlamentoda koltuğu olan bir İngiliz lordunu ve onun koruduğu bir başrahibeyi suçlayamazdı. Aslına bakılacak olursa Gabriel bu küçük manastırda İngiltere dışına bile rahatlıkla gönderilebilecek sayıda kopya üretildiğinden şüpheleniyordu. Başpiskoposa gönderdiği son raporda da bunları fazlasıyla yazmıştı.

Arundel, şüpheleri gidermek için kısa bir süreliğine manastırdan ve Cobham'lardan uzaklaşmasını önermişti. "İki hafta ara ver, yaz bitmeden Hacı Yolu'nda biraz endüljans sat," demişti. Belki böylelikle Lord ve Leydi Cobham, hatta başrahibe bile onun geliş gidişlerine alışır, onu cemaatlerinde geçici bir kişi olarak görür, daha fazla kabullenirlerdi. Varlığına daha az dikkat ederlerdi.

Gabriel bir süre oradan ayrılacağı için seviniyordu. Cobham'lara casusluk yapmaktan nefret etmişti. Hatta onlardan hoşlanmıştı: Birbirlerinde buldukları o bariz huzuru, o doğal samimiyeti, aralarındaki sözsüz iletişimi kıskanmıştı. Yine de onların yanındayken yalnızlığını çok yoğun bir bi-

çimde hissetmiş, bu yüzden oradan ayrıldığı için memnun olmuştu. O ormanlık alanda gördüklerini bir türlü aklından çıkaramıyordu. Kalçalarını ne kadar çimdiklese de, kendisine eziyet çekertmek için giydiği kaba keşiş giysisini ne kadar sıkça da fark etmiyordu. Sör John'un şelalenin oyuğundan toprak çıkarmasını izledikten sonra ormanlık alandan dönüş yoluna geçmiş, çocuklar kadar masum çiftin ormanlık alana tekrar girdiğini gördüğünde de havuzun ne amaçla kullanılacağını tahmin etmişti Gabriel. Onlarla birlikte tekrar geri dönmüş, niyetlerini anlayınca da koşarak uzaklaşmıştı oradan.

Yine de hayal gücünü günahla dolduracak kadar şey görmüştü.

Uzun zaman önce kontrol atına almayı başardığı arzuları yuvasından çıkmıştı. Manastır revirinden aldığı hayıt da hiç işe yaramıyordu.

Rochester'a yaklaşıncı atıyla High Street'ten sapıp Boley Tepesi'ne, oradan da büyük katedrali, manastırı, piskoposun sarayını geçerek kilise binalarının tam ortasına kadar gitti Gabriel. İlk durağına gelmişti: Thomas Becket'in hacı yolundaki mabediyle denk kabul edilen Aziz William of Perth mabedine giden daracık Hacı Geçidi.

Aşağı atlayıp atını seyise verdi. Sonra kadife kesesine uzanıp içinden XII. Papa Gregory'nin damgasını taşıyan mührü çıkardı; Avignon ya da Pisa'daki anti-papalardan birinin verdiği sahte mühürlerden değil de orijinal Roma damgası taşıyan, Gabriel'e bizzat Balıkçı'nın Oğlu tarafından verilmiş gerçek bir mühür. Bu damga sayesinde af hazinesinden İlahi Merhamet dağıtma yetkisine sahip resmi bir temsilci olarak kabul ediliyordu.

Belgeyi açıp Hacı Geçidi'nin girişine, kullanımı için tahsis edilmiş tezgâha özenle sererken, daha önce sırf bu belgeye dokunuyor olmanın yaşattığı şiddetli coşkuyu hissedemedi. Ya

da dar geçidin girişinde upuzun bir kuyruk oluşturmuş hacı grubuna vaaz vermek ya da af dağıtmak için içinde bir heves duymadı. Hacıların hepsi de sabırla bekliyordu. Tıpkı panayırda bir standda sıra bekleyen müşterilere benziyorlardı, kendisi de oradaki tüccarlardan birine. *Şeytanın musibetleri zihnimde dönüp duruyor*, diye düşünüp işe koyuldu.

“Roma’daki bazilikanın yeniden onarılması için bağış yaparak günahlarınızın bağışlanmasını sağlayabilirsiniz,” dedi din adamlarına özgü özel ses tonuyla.

Bağışlanmanın doğası gereği karşılıksız olması gerekmez mi peki, diye ısrar etti içinde bir Lollard’cının sesi. Bu kâfirci düşünceden kurtulmak, kalçalarındaki yaraların varlığıyla geçici bir teselli bulmak ister gibi omuzlarını silkti, ancak yaptığı hareket her ikisine de yaramadı.

“Roma’ya gidemeseniz de sizin adınıza dukalarınız Kutsal Şehre hac yolculuğu yapabilir. Kefaretinizin işitileceğini Papa Cenapları bizzat garanti ediyor.”

Peki İsa hem ölürken hem de yeniden dirildiğinde, kendi aracılığıyla günahların bağışlanacağını güvencesini vermemiş miydi? Eğer bağışlanmayı sağlamak için rüşvet vermek yeterliyse, niye vücudunu tahriş edip yara yapan bu kaba keşiş giysisini giyiyorsun?

Zihnindeki şeytanın iddialarıydı bunlar. Gabriel hangi günahın, içine şeytanı soktuğunu biliyordu, peki ama ondan nasıl kurtulacaktı?

Gençken, yüzü ilk kez cinsel açlıkla kızardığında tavsiye almak için Rahip Francis’e gitmişti. Şeritlerle bağlı düğüm düğüm küçük kırıbağı verirken, “Disiplin,” demişti akıl hocası ve vurduğu darbelerle sırtını cayır cayır yakabilmek için kırıbağı nasıl kullanacağını öğretmişti. “Tanrı’yı düşün, bunlar onun kamçı izleri,” demişti Rahip Francis. “Bekâretin Tanrı’ya bir armağan. İçinde akan kan yaşlandıkça durulacak, hayvani arzuların azalacak.”

Sıranın başındaki hacı, heybesine uzanıp bozuk para çıkardı.

“Kefarete karşılık peni,” dedi Gabriel. Kadın hacı başka bir kadın arkadaşıyla birlikteydi; Gabriel lanetlenmiş hayal gücünün de yardımıyla, hacı pelerinleri altındaki dişilere özgü kışkırtıcı vücut kıvrımlarından bunu anlayabiliyordu.

Huzurun karşılığı kaç peni acaba, diye merak etti içinden. Peki kafasındaki şeytanı kovmak için kaç kırbaç darbesi gerekiyordu?

Sör John, cemaat üyelerinin en önündeki vaizi dinledi. Hizmetkârlarıyla birlikte kestikleri ağaçlardan kabaca yontulmuş, sıra sıra dizilmiş kütüklerin üzerinde oturuyorlardı; tüm gözler ve kulaklar vaaz veren papaza çevrilmişti. Ancak Sör John’un gözleri ve kulakları farklı bir sese de dikkat kesilmişti. Toynakların sesine; başpiskoposun adamlarının, avlarının peşindeki askerlerin sesine.

“Tanrı’nın bize duyduğu sonsuz sevgi ve fedakârlığı biricik oğlu vasıtasıyla kutlamak için burada, kendi eliyle yaptığı bu gök kubbenin altındaki katedralde buluştuk,” dedi üzerinde sade kahverengi pelerini olan papaz. Tepelere tünemiş kargaları rahatsız edecek kadar yüksek sesle konuşuyordu.

“Roma bizim burada yaptığımızı kâfirlik kabul ediyor, kendi yanlışları uğruna bizim gerçeğimizi reddediyor. Paganlar gibi tapınan birileri varsa asıl onlar papa ve yordakçılarıdır. Putperestliği icra etmek için mücevherle kaplı altın kutuların içindeki kutsal emanetlerin önünde diz çökenler, papa ve yordakçılarıdır. Fakirlerden alınan paralarla inşa edilen devasa taş katedrallerin önünde eğilenler, papa ve yordakçılarıdır. Şeytanın yalanlarını satıp asılsız af belgeleri dağıtıyorlar.

Kardeşlerim, sizler çıkıp gerçeği söyleyeceksiniz. Merhametin ücreti olmaz. Tanrı'nın lütfuna erişebilmek için gereken tek şey sadakattir. Biz altından bir haça tapmıyoruz. Bu haçın üzerinde can veren efendimiz Yüce İsa'ya tapıyoruz. Ki o haç altından değil tahtadan yapılmıştı. Ve İsa artık o ağaçta sallanmıyor, göklere yükseldi.”

İbadet eden cemaati korumak üzere Sör John'un en sadık hizmetkârları dışarıya dönük bir çember oluşturmuş, silahlarını kuşanmış vaziyette dikiliyordu. Saraydan ya da Kilise'den Sör John'u aramaya gelen birileri olursa, kocası ve adamlarının bir toplantı için Herfordshire'a gittiklerini söylemek üzere talimat almıştı Joan. Gelen adamlar muhakkak onları suçüstü yakalayabileceklerini düşünerek peşlerine düşeceklerdi. Adamları başından savabileceği konusunda karısına güveniyordu Sör John. Eğer ikna edemezse son çare olarak bir yandan onları misafir etmeye çalışırken bir yandan da hasta olduğunu ima edecek, hatta üstü kapalı olarak vebadan şüphelendiğini söyleyecekti. Böylelikle adamların hızla yola koyulmasını sağlayacaktı. Ya da misafirlerine ikram etmek istediği domuz sosislerini ve hamur işlerini gözlerindeki parıltıyla teftiş ederken, az önce kefaretinin bedeli olarak bölgedeki cüzzamlıları beslediğini söyleyecek, sonra da adamları yemeğe kalmaları için davet edecekti.

Eğer her şey yolunda giderse karısı ibadetin ardından tüm konukları salona davet etmek için bir seyis gönderecek, onlar da hep birlikte davete katılıp kendilerine kızarmış horozla yumurtalı kremadan, belki de top top koca kaymakların altında ağır ağır pişirilmiş elmalı tartlardan oluşan bir ziyafet çekecekti.

Sör John'un artık kesinlikle vaaza kulak kesilmesi gerekiyordu.

“Biz, her birimiz günahlarımızı yalnızca Tanrı'ya itiraf ederiz. Anlamadığımız Latince dualar mırıldanmayız. Kutsal

Kitap'ı kendi dilimizde kendimiz için okur; buradan ancak, Tanrı'nın yarattığı insanları dinden çıkmış bir papanın iftiralarından kurtarmak için çıkarız. Açgözlülük ateşiyle kavrulmuş o papa, insanların ruhlarını boş inançlarla tehlikeye atar ancak."

Papazlardan biri inanç değiştirmek isteyen bir çifti, Sör John'la hemen hemen aynı yaşta bir çiftçiyle karısını, vaftiz havuzuna yönlendirdi. Alacakaranlıkta çıkan esintiden ikisi de titriyordu. Şelalenin üstüne bir set çekilmişti, başlarının üstündeki gök kubbenin çivit mavisini havuza yansıyordu. Soluk yarım ayın hemen yanında gecenin ilk yıldızı belirmişti.

Cemaatteki diğer kardeşleri Göklerdeki Babamız duasını okurken, John da kendi şükran duasını mırıldandı. Gösterişsiz sözcüklerle etti duasını, hayalindeki tanrının onu anlayabileceğine inandığı bir dilde. Sör John'un tanrısı, herhangi bir sunağın üstüne kanlar içinde, yenik düşmüş, ölü bir put gibi hapsedilmemişti. Onun tanrısı rüzgârı uğulduyor, gök gürültüsüyle bağırıyor, okyanusun kükremeleriyle kahkahalar atıyordu. Sör John yaptıklarını onaylayarak izlediğini umut ediyordu tanrısının. *Lütfen öyle olsun*, diye usulca dua etti. Önlerinde O'nun onayına ihtiyaç duydukları uzun bir yol vardı. Başının üzerindeki gök kubbenin altında yapraklar hışırdadı. Tanrının fısıltıları olabilir miydi bu ses? "Kilisemi özgürlüğe kavuşturun," diyordu belki de.

Yoksa bu sadece bir hayal miydi? Bu sakın, usul usul gelen sesi dizlerinin üstüne çökerek uzun süre dinlemesi mi gerekiyordu?

Bir sonraki gün, son mürit de Cooling Kalesi'nin cömert

mutfağından yolluk çıkını alıp ayrıldıktan, Sör John ve leydisi, kadının odasına doğru uzaklaştıktan sonra Sör John, karısının ayaklı aynanın önünde dikilip kestane rengi saçlarını taramasını izledi.

“Toplantıdan memnun kaldın o zaman lordum, öyle değil mi?” diye sordu karısı.

“Çok memnun kaldım leydim. Her şey planladığımız gibi gitti. Harika bir toplantı oldu. Tercümelerin her birini dağıttık.”

“Başrahibeye ödeyeceğimiz senedi verir misin? Tam zamanında ödeme yapılmasını sağlamak istiyorum. Manastır azıcık parayla idare ediyor.”

Artık çok geç, diye düşündü birden Sör John. Bir of çekti.

Leydi Joan fırçasını bırakıp adama döndü. “Ne oldu? O son porsiyonu yememeni—”

“Sonuncu kopyaların hepsini dağıttık. Her birini. Senet de o son postadaydı.”

Şimdi of çekme sırası Leydi Joan’daydı. “Başrahibe senetlerin üstüne senin adını yazıyor mu peki?”

“Her zaman. Onu korumak adına özellikle ısrar ediyorum yazmasını. Ama sadece *İnciller kopyalandı* yazıyor. İngilizce İncil yazmıyor.”

“Ama John, ya kitabın içinde senedi bulurlarsa—”

“Buna endişelenmek için artık çok geç. Her neyse, kitabı alan papaz senedi görüp yok eder nasıl olsa. Yok etmezse de neticede çabalarımız bir sır değil. Gabriel Kardeş, Wycliffe İncili’ni güneşli odada çoktan gördü zaten.”

“İyi de İncil’e sahip olanları hoş görebilirler,” dedi kadın. “Dağıtanlara aynı hoşgörüyü göstermezler ama.” Durakladı, eli hâlâ fırçanın üzerindeydi ama fırçayı bir daha kaldırmadı.

“Bari manastıra tekrar git de başrahibeden ne kadar borcumuz olduğunu öğren.”

Sör John, karısını başıyla onayladı. “Muhtemelen bir daha

bu konuyla ilgili bir şey duymayacağız. Hatta şimdiye kadar çoktan kaybolmuştur ya da fırlatıp atmıştır biri onu. Zaten kitapla birlikte bulunmadığı sürece önemi de yok.” Kendisi bile ikna olmamıştı söylediklerinden.

Leydi Joan eğilip kocasını hafifçe yanağından öptü. “Artık olan olmuş, dönüşü de yok. Bu konuyu düşünmeyelim en iyisi,” deyip fırçayı tekrar eline aldı.

Sör John, karısının yumuşak dudaklarını teninde hissedince, İncil okuması sırasında uyuklayan sonra da yemeğini kurt gibi silip süpüren huzursuz bir papaz aklına geldi, hemen yüzünü buruşturdu. Neyse ne! Neticede bir kâğıt parçasıydı.

“Elmalı tartlardan hiç kaldı mı?” diye sordu Sör John.

“Doymak nedir bilmiyorsun kocacığım,” diyerek güldü kadın, salınmış saçlarında fırçayı gezdirirken dilini damağında şaklattı.

“Farkındayım,” diye cevap verdi Sör John, sonra da kollarını karısının beline dolayıp fırçayı aşağıya indirmesine yardımcı oldu.

*Bırakın da manastırının duvarları içine kapansın
keşiş... Suçların pisliliğiyle dünya o kadar kirlendi
ki sırf bunu düşünmek bile herhangi bir yüce ruhu
bozmaya yeter...*

PETER DAMIAN, *KEŞİŞ /IDEAL/*NDEN (11. YÜZYIL)

Gabriel yaptığı seyahatlerden dolayı yorgun düşmüştü. Merhamet ihtiyacında olanlara cevap verebilmek için Maidstone'dan ta Bodiam Kalesi'ne kadar iki hafta boyunca kale avlularından, pazarlardan, kiliselerden, haç şeklindeki kasaba anıtlarından geçerek ilerlemişti. Birçok kez elinde çantasıyla dolaşan bir tenekeçiden farksız olduğunu aklından geçirmiş, sonra her seferinde çantasında *Tanrı'nın Merhametini* taşıdığını hatırlatmıştı kendine. Aslında sırf bunu düşünmek bile kâfirlilik sayılırdı.

Sonunda Hastings'e vardığında artık eylülün son günleriydi. Önce üşüten yağmur nedeniyle sığınacak bir yer bulmayı düşündü ama varış noktası olan Hastings Sahası'ndaki Senlac Tepesi'ne ulaşmak üzereydi. Senlac. Bu Normanca isim kan gölü anlamına geliyordu; gerçekten de etrafını kuşatan yağmurla ıslanmış toprak adeta kan kusuyormuş gibi görünüyordu. Bölgenin sakinleri William'ın Kral Harold'ı

öldürdüğü eski Norman Savaşı'ndan kalan hayaletlerden bahsediyordu. Denizden gelen pusun kendi tuzlu kokusunu toprak ve yosun kokusuyla karıştırdığı, sisle perdelenmiş böyle bir öğle sonrasında Gabriel'in hayaletlerin varlığına neredeyse inanası geldi.

Uzakta, tepenin tam üstünde silüeti beliren Saint Martin Manastırı'nın taştan, gri renkli yatakhanesini görebiliyordu. Rahip Francis'in orada olduğunu biliyordu. Gabriel, yaşlı adamın varlığıyla teselli bulabilirdi. Arınma da. Günah çıkarttığı son seferin üzerinden epey zaman geçmişti. Üstünde sanki kocaman bir yük vardı, ruhu adını bile koyamadığı bu tarifi imkânsız arzuyla ağırlaşmıştı. Yağmurdan yüzünü korumak için cübbesinin başlığını öne çekmişti, sonra da kan gibi kabarmış kırmızı su birikintilerinin arasından tepeyi dikkatle tırmanması için atını mahmuzladı.

“Bitirdiniz mi Rahip Francis?”

Bayan Clare kızgınlıktan köşeli yüzünün daha çok gerildiğini, hoşnutsuzluktan ağzının ince bir çizgiye dönüştüğünü hissedebiliyordu. Yaşlı adam kuş kadar bile yemek yemiyordu. Adamın lazımlığını temizleyip şöminesini süpürdükten, gömleğini ütüleyip çizmelerindeki çamurları kazıyarak temizledikten, buruş buruş olmuş vücudunu kopacak korkusuyla dikkatli bir şekilde yıkadıktan sonra kızarmış eti küçük parçalara bölmek için şişmiş ayak bileklerinin üzerinde dikilmesinin hiç önemi yoktu. Uzun zaman önce nezaketi elden bırakmıştı Bayan Clare, Rahip Francis'in eskiden alışık olduğu gibi kollarını o koyu renkli lekelerle morartmamış olması mutlak kararlılığının göstergesiydi. Sırada yiyeceklerini çiğnemek vardı, bir anne gibi, ya da büyükanne, ne de olsa uzun

zaman önce kendi yaşının hesabını tutmayı bırakmıştı Bayan Clare. Ama Rahip Francis onun çocuğu değildi.

Adam biraya da dokunmamıştı. İkinciye hatta üçüncüyü istediği, kadının da ikisini birden ona verdiği günler olmuştu. Şaşırmaktan hiç vazgeçmemiş gibi hayretle baktı adama, sanki buruşuk yanakların ve etrafında sürekli gölgeler arayan gözlerin içinde bir yerlerde, bir zamanlar tanıdığı o iri yarı adamın saklı yaşam enerjisini bulabilirmiş gibi.

“Okuması için rahip adaylarından birini çağırayım mı?”

Okumayı hiç öğrenemişti kadın. Ne zaman lafını etse, Rahip Francis, “Bir hizmetçinin harflerle ne işi olur,” demişti. Sonra da sertçe değil ama gerçekten şaşırmış bir şekilde, sanki teklifin uygunsuzluğundan hayrete düşmüş gibi kadına boş boş bakardı.

Kadının sorusuna cevap vermedi yaşlı adam, yalnızca yün battaniyesinin içinde daha da büzüşüp titremeye başladı.

“Üşüdünüz mü? Ateşe biraz daha kömür atayım mı?”

Sulu gözlerini kapatıp başını sağa sola salladı; adamın bu hareketini kabuğunun altına saklanmış kambur bir su kaplumbağasına benzetti Bayan Clare.

“Sadece tütüp duracak,” dedi Rahip Francis. “Duman beni öksürtüyor.” Sonra da sırf dumandan bahsetmek yetiyormuş gibi öksürmeye başladı; bir deri bir kemik kalmış bedenini titreten ve mecalsiz bırakan ıslak, ağır bir öksürük. Boynuzdan yapılmış kaşığa uzanıp, kaynamış karakafes yapraklarından ilacı adamın boğazına damlattı kadın; ağzından çıkanları da tekrar kaşıkla sıyırıp adama verdi.

Dışarıda, siyah çerçeveli pencerenin dışında küçük decikler halinde sessiz sessiz akıyordu yağmur. İçeride, yaşlı adam öksürüyordu.

Tanrı aşkına bunlara nasıl dayanacaktı Bayan Clare? Her ikisine de. Ya da birine. Adamın kuru öksürüklerinin sesiyle

kulakları acıyor, çıplak taş duvarlardan içine işleyen rutubetten kemikleri sızlıyordu.

Bayan Clare küçük daireyi Rahip Francis ile paylaşırdı, buna paylaşmak denirse tabii. Yaşlı rahip gerçek dünyadan çok kafasının içinde yaşırdı. En azından bu kısım hiç değişmemişti. Çoğu zaman kadının orada olduğunun farkında olmazdı. Kadın tıpkı mumlar, dinlendiği koltuk ve uyuduğu yatak gibi odadaki mobilyalardan bir diğerydi onun için. Fazla kullanılmaktan eskimiş ve yıpranmış bir eşya. Keşiş yatakhane bitişik ama ayrı girişi olan odaları bir yün perdeyle ayırmıştı. Kadının odası, yaşlı adamın yemeğini de hazırladığı küçük bir kiler görevi de görüyordu. Rahip Francis vaktiyle yemeklerini yemekhanede diğer keşişlerle birlikte yerdi. Artık başında büzüşüp kaldığı o küçük mangaldan bile zar zor uzaklaşabiliyordu. Saygı duyulan bir rahip olduğundan bazen keşişler ve başka ziyaretçiler onu görmeye gelirdi. Böyle zamanlarda Bayan Clare'in onlara da hizmet etmekten iki ayağı bir pabuca girerdi.

Hep bu halde olmamıştı elbette Rahip Francis. Gücünün kuvvetinin yerinde olduğu zamanlar da olmuştu. Sakallarının gür, hem fiziken hem de ruhen güçlü olduğu zamanlar. Şimdiyse, arada sırada, kadına sanki onu zar zor tanımış gibi bakıyor, yarı kör gözleriyle onu inceliyor, giderek görüşü azalan gözlerinin kenarından onu görebilmek için kafasını horoz gibi kaldırıyordu.

"Siz Bayan Clare'siniz," dedi yaşlı adam, sanki kadın öylesine uğrayıp onu ziyaret etmiş gibi, sanki neredeyse on iki yıldır her gün her gece ona hizmet etmemiş gibi.

"Hayır Rahip Francis. Majesteleri İngiltere Kraliçesi'nin nedimesiyim ben." Sonra söylediğinden hemen pişman olup haşın ses tonunu yumuşatarak adamın omzuna hafifçe vururdu. "Elbette Bayan Clare'im rahip, sanırım bu ikimiz için de büyük şanssızlık."

Çorba kâsesini, dokunulmamış birayı kaldırdı; kapıyı açtı; atından inmeye hazırlanan biniciyi neredeyse kıl payı ıskalayarak bira ve çorbayı yağmura fırlattı. Önüne düşmüş papaz cübbesinin altında adamın yüzü görünmüyordu, yine de yaksıklı endamından onu her yerde tanırırdı kadın.

“Sabahı beklesen iyi olur. Rahibi yatırmak üzereyim. Zaten bu gece tanımayabilir seni.”

Binici başıyla onaylayıp konuk evine döndü. Bayan Clare pervazın altına kadar gelip eteğini ve lekeli önlüğünü ıslatan şiddetli yağmura aldırış etmeden kapı aralığında öylece kalmakaldı. Boş kabı ve kâseyi o kadar sıkı tutuyordu ki parmak boğumları kırmızıdan beyaza dönmüştü. Kaliteli malzemeden yapılmamış olsalardı kaplar kesinlikle paramparça olurdu.

Bayan Clare yaşlı rahibin ona seslendiğini duyunca kapatabildi kapıyı ancak; yağmurla rüzgârı dışarıda bıraktı, yaşlı rahibin dairesinin dağınık boşluğuna adım attı. Karanlık karyolasında uzun süre yağmurun karanlık pencereden süzülüşünü seyrederek uzandı. Şafak sökerken, hemen horozun ötüşünden önce yarım yamalak uyudu.

Gabriel şafak sökmeden önce uzun uzun çalarak gece yarısı duasını haber veren çanların sesine uyandı. *Opus Dei*. Tanrı'nın Eseri. Yatakhane merdivenlerinde sürtünen ayakların sesini dinledi; bu sesler yerini ilahinin ilk belirsiz notalarına bıraktığında da kendi yatağından kalkmaya davranıp korodaki kardeşlerine katılmayı aklından geçirdi. Kaldığı konuk hüccresine çok yakın olduğu için tecrit odasına doğru ilerlerken hafif bir hışırtı duydu. İlk önce bu sesin yiyecek arayışındaki gece hayvanlarından birine ait olduğunu düşündü, ancak hışırtı giderek zayıf burun çekme seslerinin eşlik

ettiği bir ayak sürüme sesine dönüştü. Gece hayvanları burun çekmezdi. İşte yine duyuluyordu. Bu kez apaçık belliydi.

Gabriel bankla duvarın kesiştiği yerde karanlık bir leke görür gibi oldu. Gecenin kara ağında bir koyuluk. Şekil titriyor, giderek duvara daha çok yanaşıyordu. Eğilmiş başı ve göğsünde kavuşturulmuş kollarıyla duaya giden, düşüncelere dalmış bir keşişi andırıyordu. Gabriel karanlık koridora doğru ilerledi. Bankın köşesine yaklaştığında burun çekme sesleri birden kesildi.

Gabriel yavaşladı.

Gizlenmiş yaratık nefesini tutuyordu sanki. Büyük ihtimalle acemi münzevilerden, çocuklardan biriydi. Sabahın köründe dua etmekten kaytarmaya çalışıyordu. İyi de niye bu soğuk ve nemli havada burada böyle büzüşmüş duruyordu ki? Eğer bir kaçak değilse tabii.

Çocuğunun eğitimi ve devamındaki mesleği için Kilise'ye cömertçe ödeme yapan lordun birini çok mutsuz ederdi bu durum, yine de oğlanın özgürlük ihtiyacını bir an anlayabilirdi Gabriel. Çocukken sık sık o da bu ihtiyacı hissederdi. Ama kaçabileceği bir yer olmamıştı hiç.

Gabriel bankın yanına gelir gelmez ayağını çocuğa dokunmak istercesine uzattı. Yere çömelmiş tir tir titreyen çocuğu ayağa kaldırdı, avludan geçirip toplantı salonunun dışındaki titrek titrek ışık veren fenerlerden birinin yanına getirdi. Gölgeler adeta dans ediyordu. Gece manastırda yürüyüş yapmak bir erkek çocuğu için korkutucuydu. Gabriel bu duyguyu iyi hatırlıyordu. Belki de çocukla konuşurken sesindeki haşinliğin sebebi, aklına gelenlerdi.

“Dur da sana bir bakayım,” dedi, kıpırdanıp duran çocuğu ışığın altına tutarak. Yalnızca altı yaşlarında görünüyordu, Rahip Francis'in diğerleriyle yaşaması için Gabriel'i ilk kez manastıra getirdiği yaştaydı neredeyse.

“Bana vuracak mısın?” dedi usul usul ama cesurca duyulan, hatta neredeyse asi sayılabilecek, başına gelebilecek en kötü şeyi bilmek isteyen ses. Manastırdaki erkek çocuklarında aranan özelliklerden biri değildi asilik. Gabriel bunu da gayet iyi hatırlıyordu.

“Sana vurmam gerekiyor mu? Sana hiç birisi vurdu mu?”

“Bartholomew Kardeş.”

“Peki Bartholomew Kardeş sana niye vurdu?”

“Koroya gitmiyorum diye.”

“Niye gitmiyorsun koroya? Uykucu musun yoksa?” Gabriel çocuğun dağınık lüle lüle saçlarını karıştırdı. Azalan fener ışığı çocuğun yüzüne vurdu, yere bakan gür kirpiklerini aydınlattı. Çocuğun sesi artık o kadar asi değildi.

“Korkuyorum.”

“Neden korkuyorsun peki?”

Gabriel birden kilisenin tavanında sallanan kocaman çarmıhı ve *kyrie*’yi söylenirken, tahtadan yapılmış İsa’nın şiddetli ıstıraptan uyanıp kanamaya başlamasından, kafasına koyu kırmızı damlalar düşmesinden ne kadar korktuğunu hatırladı. Küçükken ilahiyi usul usul söyler; sesinin duyulmasından korkar; sonra da kandan bu kadar korktuğu için kendinden utanırdı. Üstün kan. Korktuğunu hiç kimseye söylememişti. Kurtarıcı’nın kanından korkmak elbette ölümcül günahlardan biriydi.

Ne zaman koroya gitse çarmıha bakmamayı öğrenmişti.

“Oradaki şeytanlardan korkuyorum,” diye fısıltıyla yanıtladı alçak ses.

“Şeytanlar mı? Hangi şeytanlar?”

“Misericord’lara oyulmuş şeytanlardan.”

Misericordia, *miserere*’den geliyordu; merhametli olmak anlamına gelen *miserere*’den. Küçük bir çocukken Latince’yi öğrenmeden önce, oymaların isminin *miseria*’dan yani sefa-

letten geldiğini düşünürdü Gabriel. Resimlerde azıcık merhamet olduğuna bakılırsa belki oymacı da onun gibi düşünmüştü. Koro koltuklarının çıkıntılarına oyulmuş boynuzlu şeytanların, tuhaf yaratıkların izini sürdüğünü hatırlıyordu.

Gabriel çocuğu kol mesafesinde tutup yüzünü görebilmek için kendisine bakmaya zorladı. “Kaçmıyordun değil mi?”

“Hayır. Sadece Bartholomew Kardeş’ten saklanıyordum. Beni gece burada aramak aklına gelmez.” Sesinde azıcık umut, hatta biraz da gurur vardı. “Sabaha kadar unutmuş olur.”

Gabriel’in aklından Bartholomew Kardeş ile konuşmak geçti.

“Peki, ismin ne senin?”

“Andrew.”

Gabriel kiliseden hafif hafif gelen ilahiyi duyabiliyordu. Gece ibadeti bitmek üzereydi. “O halde şimdi benimle yemekhaneye geliyorsun Andrew. Önce bir parça ekmekle peynir bulalım, sonra da sana tahtaya oyulmuş bir figürden nasıl korkmayacağını öğreteyim. Hatta kendi kendine nasıl bir tane oyabileceğini de gösteririm.”

Çocuk, küçücük eliyle Gabriel’in elini tutuverdi. Kalbinin sıkıştığını hissetti Gabriel.

“Gece gölgelerini de anlatır mısın? Onlardan da korkuyorum.”

“Gölgeler mi? Hepimiz o gölgelerle yaşamak zorundayız Andrew. Herkesin onlarla baş etmek için kendine göre bir yol bulması gerekiyor. Ama senin cesur bir yüreğin var, baş edebilirsin. Cesur yürekler ancak bu şekilde güçlenir.”

“Böyle mi erkek olunur?”

“Evet, sanırım öyle Andrew. Sanırım öyle.”

Düşmanınıza büyü yapmak istiyorsanız, fırçasından aldığınız birkaç saç telini idrarınıza batırıp sonra da giysilerine sürün. Gece gündüz azap çekecek.

ÇİNGENE BÜYÜLERİYLE İLGİLİ BİR KİTAPTAN

Anna, Bera'yla onun somurtkan, hamile karısına minnettar kalmaktan hoşlanmıyordu. Kırmızı eteğini geri vermeye çalışmış ama Lela geri çevirmişti.

“Çünkü bu *mahrime*,” diye açıkladı Jetta, o sırada şiltesinin üzerinde uyuyan Küçük Bek hariç karavanda yalnız kaldıklarında –karavana da *vardo* diyordu çingeneler.

“Ama onu yıkadım,” dedi Anna sesindeki kızgınlığı fark ederek.

Yaşlı kadın omzunu silkti. “Bir *gadje*,” giydi onu. Lela'ya göre temiz değil artık. Sende kalabilir. Lela bir daha giymez. Üstüne alınmana gerek yok. Romanlar böyle işte.”

Anna toz içinde kalmış dağınık karavanı gözleriyle tararken dilini tutup cevap vermedi. Arkasında bıraktığı Prag'daki küçük evini, onun pırıl pırıl yer döşemelerini, güneş alan tertipli odalarını özledi. Judenstadt duvarlarının dışında gördü-*

* Kirli. -çn.

** Çingene olmayanları niteleyen bir ifade. -çn.

ğü o küçük erkek çocuğuna, komik şapkasının altında tek başına korkmuş bir halde duran o küçük Musevi'ye benziyordu sanki. Diğerlerinden farklı olduğunu görünce nasıl da acımıştı o çocuğa. Ama o çocuk bile kendi Musevi topluluğuyla birlikteydi. Musevi ailesiyle. Anna'ya ne kalmıştı? Romanların dünyasında bir *gadje*'ydi.

Gözleri yanmaya başladı ama ağlamayacaktı. Ne anlamı vardı ki? Anna'nın gözyaşları kimin umurunda olurdu? Jetta umursamazdı. Gri renkli boş gözleriyle Anna'ya bakıp kendi kendine bir şeyler mırıldanırdı sadece. Küçük Bek *bik, bik, bik* sesleriyle karşılık verirdi belki ama bu da Anna'ya yalnızca diğer insanların katlanmak zorunda oldukları çok daha ağır ıstırapları olduğunu hatırlatırdı.

Arabanın ucundaki perdenin boncuklarının çınlamasıyla içeri önce biraz ışık girdi, sonra hafif bir sıçrama sesi duyuldu. Jetta hareket halindeki arabadan çam iğneleriyle kaplı yola atmıştı kendini, az sonra dedikodu yapabileceği Roman kadınlarla dolu başka bir arabaya geçecekti. Belki de günlük yaşamlarına yük olan kızıl saçlı *gadje*'den bahsederlerdi. Hem o garip kadını nehirden çıkardığı için Jetta'yı azarlar, hem de arkasından kahkahalarla gülerlerdi. O etraftayken her zaman ciddi görünmeye çalışsalar da arkasından kahkaha attıklarını duymuştu Anna.

Sürekli alacakaranlıkta gittiklerini düşündüren sık ağaç topluluklarıyla kaplı yemyeşil ormanlarda kafil e kıvrıla kıvrıla ilerlerken, Anna gözlerini kapamaya zorladı kendini. Bu sarsıntılı yolculukta yalnızlığının sıkıntısından ancak uyuyarak kaçabilirdi. Ama düşünceleri uyumasını imkânsız kılıyordu. Niye çingenelerle yola çıkmıştı ki? Ama sebebini biliyordu. Evinden atıldığı o gece Bera aniden kapıda belirmiş; Anna'ya onlarla birlikte kaçmayı teklif etmişti. Batıya gideceklerini söylemişti.

“İngiltere’ye mi?” diye sormuştu Anna, Tanrı’nın ya da büyükbabasının mezarından ona bir kurtarıcı yolladığını düşünerek.

“İngiltere, Prag’ın batısında mı?” diye sormuştu adam.

“Arada çok mesafe var ama batısında,” diye cevap vermişti Anna. Adamın bakışı odada bir süre dolaşmış sonra da o parlak gülüşüyle sırtıtmıştı.

“O zaman İngiltere’ye gideriz. Senin de başımızın üstünde yerin var. Ama Kutsal Kitap’ı da getir.”

Bu kararın bir hata olup olmadığını sorguluyordu şimdi de. Başka seçim şansı var mıydı ki?

Anna ayrıca ne zaman kamp kurmak için duracaklarını; kadınların temizlikte ve yemek pişirmede neden onun yardımını istemediklerini; onu yıkamak, giydirmek, yemeğini hazırlamak ve getirmek için neden bu kadar ısrarcı olduklarını; neden ona gönülsüzce bir prenses gibi hizmet ettiklerini de sorguluyordu.

Sonra nedenleri sorgulamaktan vazgeçti.

“Romanlar böyle işte,” derdi Jetta omzunu silkip, “Yardım etmek istiyorsan Küçük Bek’i yıkayabilirsin. O da bir *gadje*.”

Küçük Bek döşeğinde kımıldadı, gözlerini açtı, sanki kızın kederini anlamış gibi Anna’ya göz kırptı. Sonra da teselli olarak Anna’ya o çarpık, salyalı gülümsemesini bahşetti.

“Hadi şarkı söyleyelim Küçük Bek,” diye teklif etti Anna.

Anna’nın melodisine çocuk, sözsüz bir armoniyle eşlik etti. Birlikte çıkardıkları hüzünlü ezgi sürüklenip arabadan çıktı, gökyüzünü görünmez kılan yemyeşil örtüde eriyip dağıldı.

Michaelmas’ geldiğinde, Anna ve Roman yol arkadaşları Strazburg Katedrali’nin gölgesinde kamp kurmuşlardı. Kafle

* Başmeleklerden Mikail’in 29 Eylül’de kutlanan yortusu. -çn.

o kadar büyümüştü ki Ren Nehri'ni geçerlerken tek başına at sırtında yolculuk yapan çok sayıda seyyahın da onlara eklenmesiyle hemen hemen kırk kişilik bir hacı grubu haline gelmişlerdi. Ama karanlık çöktüğünde kafilenin iki ayrı topluluğa ayrıldığını fark etmişti Anna. Boyalı karavanlarıyla seyahat eden küçük grup en yakın ormanlık alana sığınırken diğerleri, yani *gerçek* hacılar -Anna böyle düşünüyordu- en yakın ağaçsız alanda ortak bir kamp ateşinin etrafına sırt yataklarını seriyorlardı. Eğer bir han ya da kasabaya yaklaşmışlarsa o zaman *gerçek* hacılar rahatı bir çatının altına serilmiş hazır döşeklerde arıyorlardı. Aralarında bir tek Anna, tek *gorgios* yani yabancı olan Anna, bu toplulukla kamp yapma hakkına sahipti. Yalnızca Anna ve Küçük Bek.

Anna arada sırada sebebini merak etse de bu topluluğa kabul edildiğine seviniyordu. Bu yolculuk için tahta sandığında sakladığı şilinlerle, altın paralarla ve florinlerle ödeme yapmıştı, bununla birlikte her yeni kasabada değişen gerçek hacıların, Kutsal Roma İmparatoru'nun resmi geçiş belgesine sahip çingene topluluğuyla yolculuk yapabilmek için Bera'ya ödeme yapıp yapmadıklarından emin değildi. Bera'nın sık sık böbürlenip durduğu bu belgeyle seyahat edebilmek için. Yolda bir zorlukla karşılaştıklarına ya da surlarla çevrili bir kasabaya giriş yapmalarına izin verilmediğinde, Bera rulo yapılmış belgeyi çıkarır, gösteriş yapa yapa görevlilere gösterirdi. "Bakın," derdi, bazen Çekçe bazen de Almanca, hatta araya Anna'nın öğrettiği birkaç İngilizce sözcük sokuşturduğu da olurdu. "Serbest geçiş hakkı." Sonra her bir kelimesini okuyabilirmiş gibi İmparator Sigismund'un mührünü işaret ederdi.

Anna resmi olduğu açık seçik belli olsa da Bera'nın bu belgeyi nasıl edindiğini hiç bilmiyordu. Her zaman da işe yarıyordu belge. En gönülsüz belediye başkanı ya da meclis üyesi bile yumuşayıp kasabaya veya kilise avlusuna girmelerine izin

veriyordu; hatta Kilise'nin onayladığı *resmi* hacı rozetlerinin adi teneke kopyalarını satabilsinler diye standlarını katedral-lerin ve hacı mabedlerinin yakınına kurmalarına müsaade ediyordu. Bera'nın, hac bölgeleri arasında serbestçe hareket etmek isteyen hacıları ödeme yapmaya zorladığından şüpheleniyordu Anna. Böylelikle hem onların arasında çingeneler fark ediliyor hem de çingenelerin serveti artmış oluyordu.

O gün de Strazburg'daki Michaelmas Yortusu için stant açmışlardı, tüm ibareler iyi bir gün olacağını işaret ediyordu. Eylül sonuna özel güneş ışınları her yere dağılıyordu. Yollar Strazburg etrafına serpilmiş sayısız mabede giden hacılarla tıklım tıklım doluydu.

Anna iyi bir gün olmasını diledi. Buna ihtiyaçları vardı. Yazın son günleri kurak geçtiği için arabaları çeken atlara yedirdikleri samanın kurumak üzere olduğunu söylemişti Bera. Saman satın almak zorunda kalmışlardı. Geçen hafta da gelip Anna'dan karşılıksız birkaç şilin istemişti, daha önce hiç yapmadığı bir şeydi bu. İlk başlarda Bera kafilenin şuna veya buna ihtiyacı olduğunu sadece üstü kapalı olarak söylerdi. Anna da birkaç bozukluk verip katkıda bulunurdu. Bayan Kremensky kiranın kalanını geri iade ederken cömert davranmıştı, Anna'ya evdeki mobilyaların parasını da ödemişti, fakat Anna'da yalnızca birkaç altın kalmıştı, gümüş paralarsa tamamen tükenmişti. Şu an bu küçük topluluğu bırakmama-ya kararlıydı. En azından İngiltere'ye varana kadar.

Anna çingenelerin onu kovacağını sanmıyordu; hiç olmazsa onunla ilgili sorumluluk duymaları gerektiğine dair bir batıl inançları olabileceğini umut ediyordu. Ne de olsa Anna'nın hayatını çingenelerden biri kurtarmıştı. Gerçi aralarında biri Anna'yı sepetlemeye hazırdı. Lela'nın Anna'ya karşı düşmanlığı, karnı büyüdükçe artıyor; Bera'nın beğeni dolu bakışları Anna'yı daha çok huzursuz ediyordu. Anna bir önce-

ki akşam da tartıştıklarını duymuş; Lela'nın ağlayarak arabada kapalı kalmaktan delireceğini, festivalde bile eğlenemediğini söylediğini işitmişti. Bera, çocuk gelene kadar kendini tüm gözlerden sakınması gerektiği karşılığını vermişti bağırarak. Romanlar böyleydi işte.

Dahası, Lela'nın tezgâh arkasındaki görevi de Anna'ya verilmişti, böylece Lela'nın Anna'ya dair olumsuz düşüncelerine bir yenisi daha eklenmiş oldu. Yine de Anna sonunda ilgilenecek bir şey bulduğu için seviniyordu. Sattıkları küçük teneke rozetleri düzenlemekten, düzgün bir şekilde sıra sıra dizmekten, en yakın mabedi temsil eden rozetleri öne yerleştirmekten, müşteri çekmek için masanın ortasına kır çiçeklerinden oluşan küçük bir buket koymaktan memnundu. Roman kadınlar bile yaptıklarına karşı çıkmıyordu, neticede bu işi yaparken onların yiyeceklerine, sularına hatta kirli kıyafetlerine dokunması gerekmiyordu.

Anna üzerinde çocuk İsa'yı bağrına basmış Meryem Ana resmi olan rozeti kır çiçeklerinin önüne yerleştirdi. En sevdiği rozetti bu. Bu özensiz teneke taklitte Meryem Ana'nın yüzündeki ifade bile o kadar yoğun bir şeyin özlemine duymasına neden oluyordu ki fiziksel olarak da acı çekiyordu sanki. Bu özlemi neye yorması gerektiğini bilmiyordu. Hiç tanımadığı annesine olan hasreti miydi bu? Ya da büyük ihtimalle hiç sahip olamayacağı çocuğuna duyduğu özlemdi.

Kafasını kaldıınca Bera'nın ona baktığını gördü; sanki bir şeylerin hesabını yapıyormuş gibi düşünceli görünüyordu adamın yüzü. Bu bakışları daha önce de görmüştü Anna. Ne zaman sürekli övünüp durduğu o kurnazlık dolu at pazarlıklarından birini yapacak olsa, bu ifade olurdu yüzünde. Bera'nın kurbanına acırdı Anna.

Onu görmemiş gibi, kendi işiyle ilgileniyormuş gibi görünmeye çalıştı.

Kendi parasını nasıl kazanabileceğini düşünüyordu Anna; daha iyi bir hacı rozeti yapabilirdi, taklit olduğu bu kadar belli olmayan bir şey; gömleğinin altındaki gümüş zincirden sallanan haça benzeyen, işlenmiş bir haç belki. Dedecik'in ona verdiği bu kolye annesinden yadigârdı. İpek iplikten atacağı Fransız düğümleriyle haçın kollarını inci gibi işleyebilirdi. Küçük kareler halinde kesebileceği mavi renkli bir ipek korsesi vardı. Yakınlardaki bir standda da krem rengi ipek iplik görmüştü. Ama en az yarım peni ederdi iplik. Gerçi Bera'nın yaklaşan bakışları, dikkatli olmazsa hiç parasının kalmayacağını söylüyordu.

Altan alttan süzerek adamı gözetledi. Kırmızı ipek gömleğinin yakası yıpranmıştı; kısa ceketinin kolundaki dikiş yerinde de bir yırtık vardı. Bera'nın paçavraya dönene kadar bu gömleği giyeceğini biliyordu Anna -bu da Romanlarda fark ettiği bir başka özellikti- sonra o gömleği atar, yerine eskisine benzeyen bir başkasını giyerdi. Adamın başka bir şey giydiğini görmemişti Anna.

Bera'ya özgü o güçlü sandal ağacı kokusunu burnuna geldiğine göre adam yeterince yaklaşmıştı. Gözlerini kısmıştı Bera. Güneşe bakamıyormuş gibi görünüyordu. Ama Anna onu tanıyordu. Dikkatini bir noktaya topladığını gösteren bir bakıştı bu. Anna'yla hemen konuşmadı. Çadır direğine yaslandı; ilgisiz görünmeye çalışarak dişlerini bir saman çöpüyle temizliyordu.

Anna dini resimlerle meşgulmüş gibi yaptı. Sonunda konuştu Bera.

"Atlara saman lazım," dedi.

"Biliyorum," derken yüzünün kızardığını hissetti Anna ancak düşündüklerini açık açık söylemeye kararlıydı. "Ne yazık ki hiç param kalmadı. Bu sefer yardım edemeyeceğim."

Yalanını saklamak için derin bir nefes aldı, sanki üzeri tozlanmış gibi teneke rozetlerden birini eliyle hafifçe silkeledi.

Destek olmayacaksa artık kamptan ayrılması gerektiğini söyleyebilirdi Bera. Anna ne yapardı o zaman? Nereye giderdi? Bu yüzden altın paralarını son meteliğine kadar harcamamıştı. Bera onu göndermeye karar verirse tamamen parasız kalmamak için saklamıştı o paraları.

“Ne kötü,” dedi adam. Yine de başında beklemeye devam ediyordu.

“Ama para kazanmak için bir şeyler düşündüm,” dedi Anna. “Metalden değil de kumaştan yapılmış bir hacı madalyası. İşlenmiş bir haç. Ben—”

“Benim de bir planım var. Bizi Fransa’ya götürmeye yetecek samanı nasıl elde edebileceğimizi biliyorum.”

Biz. Biz demişti. Bu iyiye işaret değildi. “Ama duymak istemez misin—”

“O İngilizce kitap hâlâ sende, değil mi?”

Demek öyle. Planı buydu. Anna’nın kitabı yanında getirdiğini biliyordu Bera. Prag’dan ayrıldıkları gün Anna’nın sandığı yerleştirmesine yardım ederken kitabın orada olduğunu görmüştü. Ama daha önce hiç kitabın sözünü etmemişti.

Şu âna kadar.

Bera kitabı çalabilirdi de, nedense böyle bir şey yapacağını düşünmüyordu Anna. Öyle bir niyeti olsaydı şimdiye kadar çalardı. Yine de çingenelerin küçük küçük hırsızlıklar yaptığını duymuştu. Gözlerden ırak pencere kenarlarına soğuması için bırakılmış meyveli pastaları, tarlalardaki kavunları araklıyor, daha çok yiyecek ağırlıklı hırsızlıklar yapıyorlardı. Bir keresinde Anna küçük bir kulübenin bahçesinden tavuk çalarken izlemişti Bera’yı. Bir tahıl tanesini bir telin ucuna tutturmuş, teli bahçeye fırlatmıştı. Bahçedeki tavuk tahılı ağzına alınca tel gırtlığına takılmış, Bera da tavuğu çekip yakındaki ormanlık alana sürüklemişti. Pek çok kez bu şekilde elde ettikleri o doyurucu tavuk yahnisini hatırladı Anna. Nasıl da

beğenmişti yemeği. Kafiledaki erkekler böyle ufak tefek suçları marifet olarak görüyor; hatta bu suçlarla övünüyorlardı; ne de olsa topraktan çıkan her şey eşit dağıtılmalıydı; onlar bir tek yapılan yanlış düzeltiyordu. Açık gözlü olmalarıyla da gurur duyarlardı. İhtiyarlamış bir atı tekrar tekrar satabilirdi Bera. Artık mecali kalmamış yaşlı atın dişlerindeki boşlukları katranla doldurur, gencecik bir atmış gibi görünmesini sağlardı. Bu hile bir şekilde anlaşılırsa, aralarından biri durumu kurtarmak için ortaya çıkar; “Cık cık cık! Dünya düzenbazlarla doldu,” deyip ihtiyar atı çok daha ucuz bir fiyata almayı teklif ederdi. “Sırf senden kurtulsun diye yapıyorum bunu,” diye eklerdi sonra da.

Çingeneler işin içindeyse at pazarlığının en önemli kısımlarından biriydi bu. Yine de para ya da değerli eşyalar çaldıklarına bir defa bile tanık olmamıştı Anna, misafirlerine de bunu yapmazlardı elbette.

“İngilizce kitap işte,” dedi Bera sesindeki sabırsızlığı zar zor saklamaya çalışarak. “Hani Prag’da gösterdiğin o İncil. Hâlâ sende mi?”

“Evet,” diye cevap verdi Anna, çünkü yalan söylemenin bir faydası olmayacağını biliyordu. Aksine adamın ahlaki yönden oldukça zayıf olduğu düşünülürse, Anna’nın aksi cevabı Bera’nın kitabı çalmasına neden olabilirdi. “Hâlâ bende. Ama sana daha önce de söylemiştim, onu satmam.” Bunu söylerken olabildiğince kararlı görünmeye çalıştı, böylelikle niyetinin yanlış anlaşılması söz konusu olmayacaktı. “Nefes aldığım sürece satmam.”

Bera güldü. “Tamam tamam sinirlenme. Küçük bir kısrak gibisin.”

İhmalkârlığı yüzünden adamı azarladığında Lela’ya da tam olarak aynı şeyleri söylediğini duymuştu Anna. Anna aşağılanmaktan nefret ederdi; çingeneler kralı olsa da onunla bu

şekilde konuşamayacağını, onu bir atla kıyaslayamayacağını söylemek için tam ağzını açtığı sırada, “Senden onu satmanı istemiyorum,” dedi adam. “Sadece dışarı çıkarıp açalım. Oradaki adam var ya, nalbantlık yaptığımız standın orada bekleyen şu çiftçi,” -çingenelerin geçtikleri kasabalarda birkaç peni kazanmalarının bir diğer yolu da atları nallamak için kurdukları stantlardı- “Eğer kitapla biraz zaman geçirirse bir sürü saman vereceğine söz verdi.”

“İyi de o kesin Almanca ya da Fransızca konuşuyordur. Kitabı okuyamaz ki.”

Bera tırnağının kenarındaki ölü deriyi kopardı, kaşları çatık bir şekilde, “Önemli değil. Muhtemelen hiçbir dilde okuyamıyordur zaten. Yalnızca kitabı görmek için ödeme yapacak. Kitapla ilgili bir şeyler duymuş, görmek istediğini söylüyor. Dokunmak istiyormuş,” dedi.

Büyükbabasının kopya ettiği sayfalara bir yabancı dokunacaktı; el yazmalarını süsleyerek geçirdiği uzun saatlerden arta kalan zamanlarda yıllarca mum ışığında bu kitaba emek harcamıştı yaşlı adam. Eline giren krampları geçirmek için büyükbabasının boğumlu parmaklarını ovuşu, sonra sayfalara tekrar tekrar geri dönüşü hâlâ Anna’nın gözünün önüne geliyordu.

“Bunca yıldır bir sürü Kutsal Kitap kopya ettik Anna. Ama bu bize ait. Bunu satmayacağız. Bunu kimseye hediye etmeyeceğiz.”

“Olmaz, bu kitap öyle ucuz bir teneke rozet ya da bir azizin sahte parmak kemiği değil. Üzerinde çingene büyüsü falan da yok. Bir günahkârı Araf’tan kurtaracak ya da dokunan kişiyi iyileştirecek bir şey değil bu.”

Bera omuz silkti. “Nasıl istersen. Ama samanımız olmazsa Strazburg’dan ayrılamayız. İngiltere’ye gitmek istediğini söylemiştin. Atları satmak zorunda kalırsak burada kalmamız gerekir.”

“Kitabı gözümün önünden ayıramam,” dedi Anna.

“Çiftçi bu durumu anlayışla karşılar. O kitaba bakarken sen de adamın yanında oturabilirsin. Hatta belki okursun istersen. Kitabı okumayı sevdiğini biliyorum. Kitapla gördüm seni.”

Anna farkında bile değilken Bera onu seyrediyormuş demek ki! Başka neler gördü acaba? Bundan sonra mahremiyetine daha fazla özen göstermesi gerektiğini düşündü Anna.

“Ayrıca kitaba kutsal bir şeymiş gibi muamele eden sensin, bu yüzden onu gizemli bulanlarla bu kadar kolay dalga geçme.” Bera öfkeyle ellerini salladı. “Neticede o da sırf kâğıttan ve mürekkepten ibaret.”

Tabii ki haklıydı Bera. Dedecik de bu konuda aynı fikirde olurdu. Kitabın kendisi kutsal değildi. Ama taşıdığı anlam, içindeki kelimeler önemliydi; üzerine kazındıkları kâğıt değil de kelimelerin gerçekliği idi önemli olan. Ama her şeye rağmen bu kâğıtlarla mürekkep de kutsaldı Anna için; ne de olsa büyükbabasından miras kalmışlardı.

Bera son söylediklerinde Anna’nın İngiltere’ye gitme istediğini de ima etmişti. Bu çingenelerle sonsuza kadar kalamazdı Anna. Öfkeyle konuşmalarını izleyen çiftçiye baktı. Zararsız gibi görünen orta boylu bir adamdı; kılık kıyafeti temiz ve düzgündü; saçı sakalı dağılmaya başlamış olsa da biraz fırça yüzü görmüştü.

“İki saatten uzun süremez,” dedi Anna. “Jetta’nın karavanına gelmesi gerek, hem Jetta da orada olmalı.”

Bera ona gülümsedi; onayladığını gösteren, ikna kabiliyetinin başarısından gurur duyan kibirli bir gülümseme. Zeki, iflah olmaz bir şeytandı Bera ve Anna bunun farkındaydı. Bera da Anna’nın farkında olduğunu biliyordu.

“Çok sevinecek. Sadece bir saat bakabileceğini söylemiştim zaten,” dedi Bera çiftçiye yanlarına gelmesini işaret eder-

ken. Bu hareketi o kadar hızlı yaptı ki çiftçi aceleyle öne çıktı; nalbantın tokmağının çok yakınından apar topar geçtiği için saçına örsten bir kıvılcım sıçradı. Kıvılcımdan kurtulmak için elleriyle yaptığı sersemce hareket Bera'nın yüksek sesle gülmesine sebep oldu.

“Atlarımız bu gece samana kavuşacak,” dedi Bera. “Yarın da Reims’e hareket ederiz.”

“Peki tezgâh ne olacak?”

“Ben tezgâhla ilgilenirim Praglı Anna,” dedi Bera elleriyle rozetleri apar topar düzenlerken. Anlaşılan Anna'nın düzenli sıralardan oluşan satış yöntemine hiçbir saygısı yoktu. “Senin daha mühim işlerin var. Gizemli kitabının işi bitince özel hacı rozetin için gerekli malzemeleri pazarda bulman lazım.”

Oysa Bera'nın bu söylediklerini dinlediğini düşünmemişti Anna.

Papazlık kusursuz bir şey olsaydı, herkes dine dönerdi. İsa'nın düzenine karşı çıkanlar, Hristiyan âlemine saygısızlık edenler bile.

WILLIAM LANGLAND'IN *PIERS PLOWMANN* ADLI

ALEGORİK ŞİİRİNDEN

Papaz Gabriel kendi özel ibadetini tamamladığında sabahın ilk ayini bitmişti. Kıl fanilasını giydi, Barholomew Kardeş'i arayıp buldu. İsa'nın çocuklara duyduğu merhameti ve küçük bir erkek çocuğunun ne kadar kırılgan olabileceğini hatırlattı bu disiplin yanlısı gaddar adama. Bu ikaz, çocuğun en azından bir süreliğine dayaktan kurtulmasını sağlayabilirdi. Konuşmasını bitirdiğinde yağmur durmuş, zayıf güneş ışıkları sabahın saydam sis tabakasını dağıtmaya başlamıştı. Bir önceki akşam onu kapıdan çeviren ciddi görünüşlü kadın açtı kapıyı, hiç gülmeden, başıyla şöyle bir selam vererek.

“Şu an yemeğini yiyor ama sizi bekliyor,” dedi kadın. “İşiniz bitene kadar botanik bahçesindeyim. Yiyin diye size de biraz ekmek ve keçi peyniri bıraktım.”

“Teşekkürler Bayan Clare. Çok naziksiniz.”

Kadının yüzü bir an için azıcık yumuşar gibi oldu ama o kadar çabuk eski halini aldı ki Gabriel yanıldığını düşündü.

“Hemen yoruluyor,” dedi kadın, sonra da başka şeyler de söylemek istermiş gibi durakladı. Gözlerini ayırmadan bakmasından rahatsız oldu Gabriel. Kadın ardından kapı mandalını kaldırıp çıktı.

“Bu kadına hiç akıl sır erdiremiyorum,” dedi Gabriel, iyice ihtiyarlamış rahibin yanına diz çöküp yaşlı adamın elini öperken. “Görünüğü de ses tonu da çok gaddar, sanırım bana karşı da özel bir nefret besliyor.”

“Çok acı çekmiş bir kadın o, yine de bana iyi hizmet ediyor. Tanrı hizmetlerini ödüllendirecektir. Hayat ona hep acıyla karşılık vermiş.”

“Bir gün hikâyesini dinlemek isterim rahip.”

“Seni alakadar etmez. Biraz kıpırda da seni daha iyi görebileyim. Bu ihtiyarlamış gözlerle önümdekini bile göremiyorum.”

Yüzünü belli bir açıdan görebilsin diye taburesini yaşlı adamın dizlerine iyice yaklaştırdı Gabriel.

“Şimdi anlat bakalım, Yüce Efendimiz adına neler yapıyorsun?”

Diğer din adamları gibi Kilise meselelerinden, Kilise idaresinden, Kilise siyasetinden konuştular. En sonunda Gabriel, Rahip Francis’e başpiskoposun ona verdiği tehlikeli görevden bahsetti.

“Yani başpiskopos bu özel göreve diğerlerinin arasından seni seçti, öyle mi? Çok başarılı olacağını biliyordum.”

“Çok da hoşuma giden bir görev olduğu söylenemez. Lord ve Leydi Cobham’dan her geçen gün daha fazla hoşlandığımı fark ediyorum. Başlarına kötü bir şey gelsin istemem.”

“O zaman ruhlarını kurtarmak adına mücadele et. Kilisenin onları tekrar bağrına basmasından ne zarar gelir?”

“Doğru,” dedi Gabriel dalgın dalgın. “Ne zarar gelir?” Kendi kendine defalarca sorduğu bir soruydu bu, ama ver-

diği cevap hiç hoşuna gitmiyordu. Yine de akıl hocasıyla bu konuda münakaşa etmek istemedi. Yüzlerce yıldır oturmuş bir öğretiyeye karşı çıkamazdı Gabriel. Yenik düşeceği kesindi. Daha da beteri, çok daha iyisini hak eden bu yaşlı adamı hayal kırıklığına uğratabilirdi bu tartışma.

Sabah güneşi sonunda kendini tam olarak belli edip Bayan Clare'in aralık bıraktığı kapının altından ışıklarını yolladı. Kepenkleri indirilmemiş pencerelerden de giriyor, yaşlı adamın yüzündeki ağarmış sakalları aydınlatıyordu. *Ne zaman bu kadar yaşlandı,* diye merak etti Gabriel. *Yanakları buruşmaya, gözleri zayıflamaya başladığında ben neredeydim?* Derin bir hüznün oturdu içine.

"İtirafımı duymak ister misin peder?" Gabriel gibi Francis de hem rahip hem de atanmış bir papazdı.

"Elbette isterim oğlum." Fakat yaşlı adam tam o sırada öksürük nöbetine tutuldu.

Gabriel onu endişeyle izledi. "Bayan Clare'i çağırayım mı?"

Yaşlı rahip başını hayır anlamında salladı. "Geçer," dedi, beyaz dikdörtgen yakalığına yönelerek.

Gabriel yumuşacık keten yakalığı ipek saçaklarından tutup yaşlı rahibe verdi. Rahip Francis yakalığı boynuna dolamadan önce işlenmiş haçı el yordamıyla bulup büyük bir huşu ile dudaklarına götürdü.

Gabriel itirafa başladı. "Günahlarım için beni bağışla peder. Kalbimdeki şiddetli arzuya teslim oldum."

Gabriel rüyalarını ele geçiren cinsel görüntülerle her gününü eziyete dönüştüren şehvetli isteklerinden bahsetti. Ayrıca çektiği yalnızlığı, yaptığı görevle ilgili yeni şüphelerini de itiraf etti.

Rahip Francis sessizlik içinde dinledi onu. Gabriel her şeyi anlattıktan sonra yaşlı adam ona kefaretinin bildirdi, yaptıklarına göre yeterince hafif bir kefaretti bu, hatta kendi kendine

verebileceğinden bile çok daha hafif bir ceza. Belki de ihtiyar rahip söylediklerini tam olarak anlamamıştı.

“Bu yeterli olur mu? Böyle günahkâr düşünceler için yeter mi?”

Uzun bir sessizlik oldu. Yaşlı adamın içi mi geçmişti? Yoksa Gabriel’i duymamış mıydı?

Rahip Francis titreyen ellerini uzatarak Gabriel’in her iki elini de üzeri kahverengi lekelerle kaplı kendi ellerinin arasına aldı yavaşça. “Bunu daha önce de konuşmuştuk, sen daha delikanlıyken, hatırladın mı? Yoldan saptığında.”

Gabriel çok iyi hatırlıyordu. Hem o günleri hatırlayınca hem de o anılarla tahrik olan cinsel organı nedeniyle çok utandı. O zaman ilahi görevini uğruna feda etmeyi düşündüğü kız bir başkasıyla kaçmış, Gabriel çok üzölmüştü. Bu kalp kırıklığının verdiği acı, bekâret yemini etmesini kolaylaştırmıştı. Yalnızlığını kolaylaştırmıştı. Şimdiye kadar.

“O zaman daha güçlü olmak için dua edip karşılığını aldın. Öyle değil mi?”

“Ama aynı günah geri döndü. Üstelik yanında arkadaşlarını da getirdi, tıpkı Kutsal Kitap’taki şeytanın ele geçirdiği adam gibi. Bekâret yeminini tam olarak gerçekleştiremiyorum. Hem de hiç, aklımı da toplayamıyorum.”

“Sana öğrettiğim tüm yöntemleri denedin mi, Kutsal Kitapları okuyarak dikkatini dağıtmaya çalıştın mı? Oruç tutun mu? Dua ettin mi? Tenini cezalandırmayı denedin mi?”

“Evet evet, hepsini yaptım. Mezmurları ve Yeni Ahit’i kelimesi kelimesine biliyorum. Giydiğim kıl hırkadan dolayı cübbemin altındaki deri cılk yara. Sanırım her şeyi yanlış anladım. Yoksa neden böyle olsun ki?” Gabriel işkence eden bedeninden kurtulmak istermiş gibi elleriyle yüzünü sıvazladı. “Belki de yeminimden feragat edip Kilise’den ayrılıyım.”

“Bunun kolay olacağını kim söyledi sana?” Yaşlı rahip dikdörtgen yakasını çıkardı, üzerine dikili haçı öptü, özenli bir şekilde karlayıp Gabriel’e verdi. “Sana bir öğüt vereyim,” dedi. “Bu günahın Kilise’yle arana girmesine izin verirsen asıl o zaman büyük günah işlemiş olursun. Baksana görevinden uzaklaşmışsın bile. Eğer biraz olsun teselli bulmazsan korkarım şu anki düşkünlüğün görevini gerçekleştirmene mani olacak.”

“Teselli mi? Nasıl bir teselli, yeminime sadık kalmamı sağlayabilir ki?” Sonra Rahip Francis’in ne ima ediyor olabileceğini anlayarak devam etti Gabriel. “Hem onu da denedim.”

Yaşlı rahip öksürdü, boğazını temizledi, sonra da Bayan Clare’in sandalyenin üzerine bıraktığı kâseye tükürdü. Ardından kendi sorumluluğundaki bu genç papazı daha iyi görebilmek için başını belli bir açıyla geri yasladı. Gabriel yaşlı adamın gözlerinin eskiden ne kadar keskin olduğunu hatırlayıp üzüldü.

“Seninle aynı durumda bazı iyi adamlar, rahipler tanıdım. Eee... münasip bir kadınla... seviyeli bir münasebet kurarak kurtuluşu buldular.”

Doğru mu duyuyordu? İtirafçısı, üstadı, Gabriel’e zina yapmasını mı tavsiye ediyordu? Yaşlı rahip görme yetisinin yanı sıra ahlaki bakış açısını da mı kaybediyordu?

“Bekâret yeminime karşı gelmemi mi söylüyorsunuz?”

Yaşlı adam hırıltılı bir nefes aldı. Akciğerleri iç çekiyordu sanki. “Daha az günah işlemiş olursun. Hem Aziz Paul de der ki *evlenmek yanmaktan iyidir*. Hem evlenip hem de pozisyonunu koruyamazsın elbette. Gerçi Aziz Peter de evliydi. Ayrıca eski günlerde Kilise de evliliğe izin verirdi.” Yaşlı adamın sesi o kadar boğuk çıkıyordu ki son söyledikleri sırf hırıltılar şeklinde duyuldu. “Bunu yapan ilk kişi olmayacağının sen de farkındasıdır. Hiçbirimiz mükemmel değiliz.

Hepimiz kusurluyuz. Bir rahip, iyi bir rahip bile bir dışının dostluğundan faydalanabilir. İhtiyatlı olduğu sürece tabii.” Ağzından çıkan sözcükler sık sık öksürüklerle kesiliyordu.

Gabriel kulaklarına inanamadı. “Siz de mi böyle yaptınız?” diye sormak istedi o an. Ama ona hem kardeşlik, hem papazlık hem de babalık yapmış bir adama bu soruyu sormaya cesaret edemedi. Gerçek bir aziz olduğunu düşündüğü adama.

“Böyle bir çözüm iki soruna yol açabilir diğer yandan,” dedi Rahip Francis. “İnsan elbette bir bakireyi bozmak istemez. Genelevlerdeki bazı kadınlar da hastalık taşıyor. Seninle aynı sınıftan ama çok da deneyimli olmayan bir kadın olabilir. Dul biri mesela.”

Gabriel Kilise’de bu tarz münasebetler yaşandığını biliyordu. Hatta daha fazlasını da duymuştu. Ergenliğe girdiği yıllarda manastırdaki bazı oğlanların keşişler arasında doğaya aykırı ilişkiler yaşandığına dair dedikodular yaptığını duymuştu. Önüne gelenle yatan rahibelerle ilişkiye girenleri de duymuştu. Yine de hayatta en çok hayranlık duyduğu adamdan zinaya dair tavsiyeler işitmek, şehvetli düşüncelerinin uçup gitmesine neden oldu.

“Elbette kadında frengi belirtisi olmaması gerek, tabii bu işin... bedelini de ödemek lazım. Yoksa bir skandal meydana çıkabilir. Bu tarz skandallarla çok karşılaştık.”

“Ama—”

“*Opus Dei*, senin zayıflığından çok daha önemli. Şehvetini yok edemiyorsan, temkinli bir şekilde tatmin ederek onu denetleyebilirsin. Yoksa şeytan senin bu durumundan yararlanıp Tanrı’nın verdiği görevi yapmanı engellemeye çalışır. Başpiskopos haklı. Sapkınlıkların bastırılması şart. İşinle arana hiçbir şey girmemeli. Tanrı bu yüce görev için seni seçti, belki de kardinal şapkası giyeceksin,” duraklayıp zar zor ne-

fes aldı Rahip Francis. “İhtiyarladım artık dinlenmem lazım. Daha sonra yine konuşuruz.”

“Elbette,” dedi Gabriel. Konuşacak başka ne kalmıştı ki? Gabriel’in arzusunun, şehvetin dışavurumundan çok daha fazlası olması dışında. Ama fiziksel yakınlıktan fazlasını arzuladığını nasıl dile getirecekti Gabriel? Tıpkı Leydi Cobham’ın Lord Cobham’a baktığı gibi bir kadının kendisine bakmasını istediğini söylemeye cesareti var mıydı? Tıpkı Sör John odaya girdiğinde bakışları aydınlanan Joan gibi bir kadının. Eğer evlilik kutsalsa, neden bundan men edildiklerini sorabilir miydi? Tüm hayatını tek başına geçirmiş Rahip Francis gibi bir adam bu ihtiyacı anlayabilir miydi?

“Bayan Clare’i çağır,” dedi yaşlı rahip. “Sabahlar serin olmaya başladı. Dışarıda donmuştur muhtemelen. İyice nemrutlaşır sonra.”

Gabriel kapının dışında bir hışırtı duyup, Bayan Clare’in o kadar da uzakta olmadığından şüphelendi. Ama kapıyı açtığı anda kadın botanik bahçesindeki çimden sırada oturuyordu; tıpkı taştan bir heykel gibi donuk ve dimdik bir şekilde.

“Rahip Francis sizi çağırıyor Bayan Clare.” Gabriel nefesinden çıkan buharı görebiliyordu.

Kadın kalktı. Uzun boylu bir kadındı, neredeyse Gabriel kadar uzun. Güneş ışığı, kukuletasının ancak yarısını örttüğü ağarmış saçlarını açığa çıkarıyordu.

“Çok yakında ilk donu görürüz,” dedi Gabriel’den bakışlarını ayırmadan. “Rahip Francis bir kışı daha çıkaramayacak gibi.”

Kadının sesindeki monotonluk Gabriel’i afallattı. “Bunu duymak pek hoş değil,” diye cevap verdi.

“Sadece gerçeği söylüyorum. Hem yaşlı hem güçsüz hem de zayıf.” Yanından geçerken pelerinin kenarı Gabriel’in ayağını süpürdü. “Sizi uyarıyorum çünkü aranızdaki güçlü

bağın farkındayım. Öldüğünde size haber göndereceğimi bilmenizi isterim, böylece cenazesine katılabilirsiniz. Size hemen ulaşabileceğim bir yerin adresini bırakın.”

Bayan Clare sanki başka bir şey daha söyleyecekmiş gibi tereddüt etti, sonra dönüp yürüdü. Kadın kapıyı kapatınca Gabriel gidip onun boşalttığı banka oturdu. Çimlerin üzerinde hâlâ çiy vardı ama kadının oturduğu nokta kuru ve vücudundan yayılan ısı nedeniyle sıcaktı. Rahip Francis’in öğüdünü düşünerek uzun süre orada oturdu Gabriel. Neden bu kadar huzursuz hissettiğini anlayamadı. İtiraf ettiği günaha karşılık pederin verdiği öğütten mi yoksa Bayan Clare’in uyarısından mı rahatsız olmuştu?

Yaşlı rahibin olmadığı bir hayatı hayal etmeye çalıştı; hiç bir anlamı olmayan bu dünyada Gabriel’in bugüne kadar manevi mihenk taşı olmuş bu adamın olmadığı bir hayatı hayal etti. *Rahip Francis olsa ne yapardı?* Şimdiye kadar bir sorunla karşılaştığında hep bu soruyu sormuştu kendine Gabriel.

Böyle belirsizlik bir durumda kalmayalı uzun zaman olmuştu. Gözlerini kapadı, güneşin aydınlatığı bahçe birden yok oldu. Bankside Caddesindeki o evin dolabına kapatılmış o küçük oğlandı yine; elleriyle kulaklarını örtmüş, kapının diğer tarafından gelen sesleri engellemeye çalışıyordu. Kalbi güm güm atmaya başladı, yaşadığı paniği durdurmak için gözlerini açtı.

“Kardinal şapkası,” demişti Rahip Francis. Akıl hocası onun kardinal olmasını istiyordu. Peki Gabriel de istiyor muydu? Piskoposluk tacı ya da kardinal şapkası takmak istiyor muydu? Kendini o şekilde zihninde canlandırmaya çalıştı Gabriel ama tek görebildiği Arundel’di. Kendisini Arundel olarak görmüştü. Bu görüntünün hiç cazip bir yanı yoktu. Hem bir kez daha hatırladı; piskopos tacını veya kardinal şapkasını taşıyacak bir başın Bankside Caddesini bir daha asla

aklına getirmemesi gerekiyordu. Piskoposluk tacını taşıyan bir başın şehvetli düşüncelere ayıracak zamanı olamazdı.

Peki piskoposluk tacı takılı bir baş ne gibi düşüncelerle dolu olurdu? Kutsal düşüncelerle mi? Zihni yine Arundel'in pırıl pırıl parlayan beyaz tacın altında mecali kalmamış kutsal yüzünü çağırırdı, Gabriel onun ne düşündüğünü iyi biliyordu. Tek suçu İncil'i yaymak olan bir adamı tuzağa düşürüp yakmayı geçiriyordu aklından Arundel.

*Kâfirlerin İncil'i Gabriel, kâfirlerin İncil'i, diye hatırlattı kendine. Kilisene hizmet etmek için kâfirleri bulman gerekiyor-
sa bu işi layıkıyla yapmalısın.*

Orada bir süre daha oyalandı. Güneş tıraşlanmış başına iyi geliyordu. Başının tepesindeki çıplak deriye dokundu; Aziz Peter'in İsa'nın kölesi olduğunu gösteren bir işaretti bu. Piskopos saçını kazıdığı gün kendiyile gurur duymuştu Gabriel; Rahip Francis'e benzediği için gururlanmıştı. Papaz olma yolunda attığı ilk adımdı bu, neredeyse hâlâ bir çocuktu o zaman, papaza yardım eden bir çocuk, papazlara hizmet ederse Tanrı'ya da hizmet edeceğine inanan, bu yüzden din adamlarına verilmiş bir çocuk. Papazlık töreninden ve duadan sonra Gabriel, Rahip Francis'in yanında yürümüş, artık tam olarak eşit olduklarını, artık kardeş olduklarını düşünmüştü.

Çıkmaya yüz tutmuş saç köklerine sürttü elini. Ayda bir saçını tıraş ederdi ama diğer rahipler kadar geniş bir alanı kazımadı, bunun onları çok gururlu ve iddialı gösterdiğini düşünürdü. Tıraş ettiği bölümün kenarındaki yoğun saçları, bir nevi kendi dikenli tacını* ise kulaklarının üzerinde tutmaya hep özen gösterirdi. Gerçi son zamanlarda kafasının dağınık olması nedeniyle bu işi de ihmal etmişti. Eğer başının tepesini tıraş etmezse çok yakında dikenli tacı da görünmeyecekti.

Çimenden yapılmış sıradan kalktı, uzayan saçlarını sakla-

* İsa'nın çarmıha gerilişinden önce başının çevresine konulduğu iddia edilen taç.

mak için kukuletasını iyice başına çekerken yanında usturasını getirip getirmediğini hatırlamaya çalıştı. Hâlâ İsa'nın kölesiydi. Ya da Kilise'nin kölesi. İkisi de aynıydı. Rahip Francis ona böyle öğretmişti. Üstelik ister hoşlansın ister hoşlanmasın artık işinin başına dönme zamanı gelmişti.

Kızıl saç doğumda şans getirsin diye küçük bir keseye dikilir, bu kese de gebelik sırasında karna yakın bir yerde taşınır.

ÇİNGENELERİN ŞANS EFSUNU

Çingene arabalarından oluşan küçük konvoy son iki hafta iyi vakit geçirdi. Nihayet yoğun ormanlık alanları geride bıraktılar. Strazburg'un dışına çıktılar, yolda başka bir Roman grubuna katıldılar; toplam araba sayısı sekize ulaşmış oldu. Hacılardan bazılarını Strazburg'da bıraksalar da aralarına Kutsal Roma İmparatoru'nun güvenli geçiş belgesiyle Fransa'da dolaşmak isteyen yeni hacılar eklendi. Böylece günlük sayıları hemen hemen otuzu buluyordu.

"Azizler Yortusu'ndan önce Fransa'da oluruz," diye övünüyordu Bera her gece, "hava izin verirse tabii."

Neyse ki hava izin verdi. Ilık, güneşli güz günleri ve serin ama açık, yıldızlı geceler Anna'nın çingene yaşamından daha çok zevk almasını sağladı. Yine de akşamları tüm kabile şarkı söyleyip dans etmek için kamp ateşinin başına toplandığında artık hiçbir şeyin bir önemi kalmadığını düşünen Anna'nın içini derin bir keder kaplıyordu. Kadınlar onu genelde kendi haline bırakıyordu. Hatta çocuklar için müzik yaptığı zaman-

larda, onlar bile Anna'ya kocaman siyah gözleriyle boş boş bakıp sonra da annelerinin eteklerinin arkasına saklanıyorlardı. Esmer tenli çingene kralı Bera, hacılardan tatmin edici miktarda bozuk para toplamasının verdiği memnuniyetle sanki havada yürüyormuş gibi zarif adımlarla dans ettikten sonra bir iki kez yanına çömelmiş, Anna'ya o parlak gülümsemesini bahşetmişti kısa süreliğine.

O gece de yine hepsi büyük şenlik ateşinin etrafında bir arada oturuyordu. Bu kez aralarında genelde kendi kamp ateşlerinin yanında oturmayı tercih eden hacılar da vardı. Alevler, tıpkı Bera'nın dönüşleri gibi şevkle yükseliyordu. O gece yanına çömelip Anna'yı da dansın içine çekmeye çalıştı Bera, ama Lela'nın bakışlarını daima üzerinde hisseden Anna geri çekilip gölgelerin içine daldı. Gerçi o gece Lela'yı *vardo*'nun ucunda, her zaman oturduğu yerde görmemişti; genelde kapı açık, perdeler de gösteriyi izlemek üzere çekili olurdu; ne de olsa gebe kadınların erkeklerin olduğu bir ortama girmesine izin verilmiyordu.

Sarkık bir dal hafif esintiyle kıpırdadı. Ateşin çıkardığı tıslamaların dışında, çam iğnelerinin ve kuru yaprakların ayaklarının altındaki çitirtılarını duydu Anna. Bera'ya bakmak için başını kaldırdı. Anna'yı takip etmişti adam. Endişeyle Lela'nın *vardo*'suna çevirdi bakışlarını Anna. Onları izlemiyordu Lela. Yine de Anna ve Bera yalnız değildi, gerçi öyle oldukları da söylenebilirdi. Ormanın gölgeleri onları ateşin çevresindeki kalabalıktan ayırıyordu.

"Benimle gelmen lazım Praglı Anna," dedi Bera. "Zamanı geldi." Gülmüyordu, sesi de telaşlıydı.

"Neyin zamanı geldi?" diye sordu Anna, kalbi hızla atmaya başlamıştı. Para istediği zamanlar haricinde Bera'nın onu böyle aradığı olmamıştı. Adamın söyleyeceklerine kendini hazırladı.

“Oğlum doğmak üzere. Lela seni çağırıyor.”

“Lela! Beni mi çağırıyor?”

Bera kızın eline uzandı.

“Ama ben—”

Ağaçların öbür tarafından Jetta koşarak geldi. “Hadi çabuk. Lela doğuruyor. Sana ihtiyacımız var.”

Bir yanlışlık olmalı, diye düşündü Anna. Niye onun yardımına ihtiyaç duyuyorlardı ki şimdi. Hem de Anna’nın yiyeceklerine bile dokunmasını istemeyen bu kadınlar! Kadınlarla ilgili pek bilgisi yoktu Anna’nın. Erkeklerin arasında yetişmişti.

Bera ve Jetta itirazlarını görmezden gelerek Anna’yı karavana götürdüler; sanki kızın itirazları şenlik ateşinin dumanından bile önemsizmiş gibi.

Parlak yeşil rengi, ateşin ışığında bile fark edilen oymalı varak kapısıyla kafilenin en cafcıflı *vardo*’su olan Bera’nın karavanına yaklaştıklarında, kadının çığlıkları dışarıdan bile duyuluyordu. Bera hemen Anna’nın elini bırakıp aceleci adımlarla ateşin sıcaklığına ve dostluğuna döndü.

“Hadi gel,” dedi Jetta ısrarla, Anna’yı çekerek. Anna’nın farkında olmadan Jetta’nın onu nehirde çekip çıkardığı o sürüklenme anını hatırladı. Jetta hep birilerini kurtarıyordu. Oysa şimdi Anna’dan yardım istiyordu.

Sonra kenara çekildi Jetta.

“Sen gelmiyor musun?” diye sordu Anna.

“Karavanda o kadar yer yok.”

Anna’nın çocuk doğurmaktan anladığını da nereden çıkarmıştı bu insanlar!

“İyi de ebe değilim ki ben. Şimdiye kadar hiç—”

“*Rawnie bal*,” dedi Jetta, Anna’nın saçlarındaki örtüyü çıkarmak için uzanarak. “Saçını onun karnına değdiren yeter.” Yaşlı kadın aralıklı dişleriyle sırıttı. Anna şimdiye kadar onun gülümsediğini çok az görmüştü. “Şansından ona da biraz ver.”

“Şansım mı?”

Kim benim şansıma sahip olmak ister ki, diye düşündü Anna. Ama bu saçmalıklara daha fazla kafa yoramayacak kadar sinirliydi. Karavandan ölüm perisinin tiz sesli feryadına benzeyen kulak tırmalayıcı bir çığlık daha geldi. İnsanın kanını donduran bu sesi bir sürü çingene küfrü takip etti.

“Lela benden nefret ediyor,” diye fısıldadı Anna. “Yanına yaklaştırmaz beni. Bebeğinin yanına da yaklaştırmaz.”

“Sağlıklı bir çocuk doğurursa senden nefret etmez bundan sonra. Hadi git artık Praglı Anna,” deyip Anna’yı hafifçe kapıya doğru itirdi Jetta. “Zaten ebe de orada. Hiçbir şey yapmana gerek yok. Hem izleyip öğrenmiş olursun işte.”

Bir çığlık daha duyuldu; Jetta’nın ittirdiği Anna tahta basamaklardan çıkıp arabaya girdi.

Lela yere serili bir döşekte uzanıyordu. Anna’nın Praglı kadınlar için kopyaladığı bazı metinlerde olduğu gibi doğum sandalyesi falan yoktu burada. Bu metinlerin sayfa kenarlarına basit şekiller çizmişti Anna. Dedecik, kadınlığa yeni adım attığı günlerde gelip üzerinde çalışması için ona böyle bir metin vermiş; resimlerin çok kolay olduğunu, üstesinden gelebileceğini söylemişti. Henüz taze bir genç kız olmasına rağmen büyükbabasının neden resimlemesi için bu metinleri verdiğini biliyordu Anna. Genç torununun bunları ne büyük bir hevesle okuyacağını tahmin etmişti yaşlı adam; ancak bir annenin ya da kız kardeşin verebileceği bilgilerdi bunlar, kadınlığın eşiğindeki torunuyla konuşamayacağı şeylerdi. İngiliz Gilbert’in *Kadın Hastalıkları** adlı eseri eline geçtiğinde Anna kendine saklamak üzere kitabın büyük bölümünü İngilizce olarak kopya etti. Yıllar boyu da bu kitaba sık sık başvurdu. Şu an kitabın yanında olmasını nasıl da isterdi.

* Gilbertus Anglicus olarak bilinen, tıp konusunda eserleri olan rahip. -çn.

Lela'nın çektiği sıkıntıları ve giderek şiddetlenen doğum sancılarını gözleriyle görüyordu. Dizlerinden bükülmüş ve ikiye ayrılmış bacakları, koca bir dağ gibi görünen karnının girişini koruyan iki kale gibi yükseliyordu. Ebe kadın, Lela'nın bacaklarının arasında yere çömelmişti. Anna kabataslak çizimleri gözünün önüne getirdi, en önemli kısmı doğru anladığını fark etti. Anna'nın sondaki karavandan tanıdığı çok yaşlı bir kocakarı olan ebe, Lela'nın bacakları arasından çıktı; kulaklarındaki halka küpeleri şingırdatarak başını yana doğru çevirip Anna'ya Lela'nın karnına eğilmesini işaret etti.

Sonra da Anna'dan yapmasını istediği şey çok normalmiş gibi başını öne atarak "İşte böyle," diye ekledi.

"Böyle mi?" diye sordu Anna. Açık saçları başının tepesinden bir çağlayan gibi dökülerek gözlerinin önünde bir perde oluşturdu.

"Yok. Yaklaş biraz daha. Karnın tam üstüne eğil." Bunu söylerken bir yandan da Anna'nın kafasını, yanakları Lela'nın karnına değinceye kadar, iyice aşağı itti. Lela'nın karnının her yeri saçlarla kaplandı. Yumuşak ve sıcacıktı Lela'nın teni, hayat doluydu. Anna içeriden gelen kalp atışlarını duyabiliyordu; hemen sonra yanağını dayadığı yerde bir değil iki kalbin attığını fark etti. Yanağının altındaki tepecik kıpırdamaya başladı. İki eliyle Anna'nın saçlarını kavramış olan Lela yüksek sesle inlemeye başladı. Çığlık attı. Anna'nın saçlarına asıldı. Ama Anna, az sonra gerçekleşecek mucizeye çok yakın olduğunu fark edip acıyı neredeyse hissetmedi, hatta aksine bu acı hoşuna bile gitti. Sanki o da garip bir şekilde bu mucizenin bir parçasıydı.

"Bebeğin başı göründü," dedi ebe kocakarı. "Bir kere daha ıkın. Çok güçlü it, hadi sadece bir kere."

Lela, ebe kadına çingene dilinde öyle bir küfür savurdu ki Anna bile ne demek istediğini anladı; ne de olsa kadınların

Kabil'den beri doğum anında birbirlerini anlayabildikleri evrensel bir dilleri vardı. Anna birazdan saçının çok daha sertçe çekileceğini bilerek kendini hazırladı. Lela bir eliyle Anna'nın saçlarını kavradı. Diğeriyle de Anna'nın gömleğinden fırlamış kolyeyi tuttu.

Bir sonraki büyük dalgaya Lela ıkınarak cevap verdi; Anna o sırada kolyesinin gümüş zincirinin kopup boynundan düştüğünü anladı. Lela son bir acı çığlık attı; giderek yükselen son noktasına ulaştığında da alçalıp hafif bir iniltiye dönüşen acı bir çığlık. Saniyeler sonra incecik, küçücük bir ağlama sesi duyuldu bu çığlığa cevaben.

"Geldi Jetta. Geldi," diye seslendi yaşlı ebe, dışarıda bekleyen kadının duyabileceği kadar yüksek sesle. "Bera'ya haber ver. Bir oğlu olduğunu söyle. Sağlıklı bir oğlan." Lela, Anna'nın saçlarını serbest bıraktı. Anna kafasını kaldırıp saçlarını düzelitti.

Lela'nın yüzü terden sırlıslıkladı, her yerde kan vardı. Anna bu kadar kan olmasına şaşırdı ama ebe kadın sıra dışı bir durum yokmuş gibi davranıyordu. Jetta elinde bezler ve sıcak suyla apar topar içeri girdi. Önce bebeği sonra Lela'yı temizledi. Bebek artık avaz avaz ağlıyordu. Yaşlı ebe, oğlana bakıp güldü, bebeğin çıkardığı sesle mutlu olmuştu, sonra göbek bağını kesmeden önce yavrusunu annesinin kucığına yerleştirdi.

Lela'nın geçirdiği değişimi hayranlıkla izledi Anna. Yaşadığı acıyı tamamen unutmuş görünüyordu. Kendi kafasını kaldırmaya mecali olmasa da bebeğinin ıslak başını okşadı. "Örtün onu. Üşüyebilir," dedi. "İyi, değil mi? İyi olduğundan eminsiniz değil mi?"

Şimdi de başka bir mucize gerçekleşiyordu. Dakikalar önce o kadar acıya sebep olan bu bebek, sürekli esip gürleyen sinir küpü Lela'nın o güçlü ruhunu fethetmeyi başarmıştı.

Jetta ve ebe, oğlanın şimdiye kadar gördükleri en tatlı bebek olduğunu sadece bir değil iki kez yenileyip Lela'yı rahatlattılar. Ancak o zaman gözlerini kapatıp derin bir oh çekebildi Lela. *Büyük ihtimalle şimdi uyur*, diye düşündü Anna. Gitse iyi olurdu. Ama kısacık bir süreliğine de olsa kendini onlardan biri gibi hissettiği bu kadınların yanından ayrılmaya gönlü yoktu. Göğsünün inip kalktığını görebilecek kadar yakınında oturuyordu Lela'nın, kalkmak için hafifçe kıınıldadı. Yusuvarlak yumruklarını minicik ağzını götürerek yaptığı emme hareketleri dışında oyuncak bir bebek gibi sakın duruyordu oğlan. Anna bebeğe dokunmayı nasıl da isterdi. Ama cesareti yoktu. Ne de olsa o bir *gadje* ydi.

Dizlerinin üstünde doğrulup mümkün olduğunca yavaş bir şekilde kalkmaya hazırlandığı sırada Lela uzanıp Anna'nın kolunu tuttu. "Praglı Anna, ne kadar teşekkür etsem az."

Anna donup kaldı. İşte bu gerçek bir mucizeydi.

"Bir şey yapmadım," dedi Anna karmakarışık olmuş saçlarını arkaya fırlatıp.

Lela güldü. "Hiç saçın kalmamıştır diye korktum," dedi. "Neyse ki saçların çok gür. Kolyeni kopardığım için özür dilerim. Al, Bera'ya ver onu. Tamir eder. Her şeyi tamir eder o."

Anna uzanıp kolyeyi aldı, usulca cebine koydu. Onu Bera'ya vermeyi göze alamazdı.

"Bugün Çingeneler Kralı Bera'nın *vardo*'suna iyi şans getirdin," dedi Lela, sanki Anna'yı onurlandıran bir kraliçeymiş gibi.

Anna ne diyeceğini bilemedi, yalnızca yardımcı olabildiği için çok mutlu olduğunu mırıldandı. Saçma sapan boş inançları hakkında Lela'ya ders verme zamanı değildi şimdi. Gitmek için arkasını döndü.

"Kucağına almak ister misin?" diye sordu Lela.

Doğru mu duymuştu Anna? Yok canım. Sevdiği elbiseyi sadece bir kez bir *gorgio* giydi diye bir daha giymeyen Lela bir

gadje' nin, özellikle de bu *gadje'* nin yeni hediyesine dokunmasına izin mi veriyordu yani?

“Hadisene. Al bakalım. Korkma ısırmaz. Dişleri yok daha.”

Anna bebeği tutmak istedi, hatta her şeyden çok istedi, ama daha önce kucağına bebek almışlığı yoktu, şimdi de kendinden emin olamadı.

Lela'nın sırtı renkli yastıkla desteklenmişti, koyu ıslak saçları parlak kumaşlara yayılmıştı. Ebe kadın kordonu kesmişti ama Lela'nın doğum sonrası bakımını yapıyordu hâlâ. Lela küçük oğlanı Anna'nın kollarına vermesi için Jetta'ya başıyla işaret etti.

Anna kollarında birkaç parça odun taşıyormuş gibi görünüyordu. Bebek mızıldanmaya başladı.

“İşte böyle tutacaksın.” Jetta kollarını hafifçe büküp beşik şekli verdi, sonra da kollarını ileri geri salladı.

Anna, Jetta'yı taklit etti, çocuğun yüzünü göğsüne yaklaştırdı. Bebek önce gömleğinin oralarda bir şeyler arandı sonra da yumruğunu bulup emmeye devam etti.

“Seni obur şey,” dedi ebe kırmızı boncuklarla süslü bir bileziği bebeğin koluna takarken.

Herhalde şans getirdiğine inanıyorlar, diye düşündü Anna. Roman çocuklarının hepsinin bileğinde -en azından kucaklarda taşınan bebeklerin- benzer nazarlıklar vardı.

Anna geri verme zamanının hiç gelmemesini umarak bebeği kollarında usul usul salladı. Bebeğin kıpırdayıp duran ağzını izledi. Dünyaya gelir gelmez emmeyi nasıl biliyordu? Bunu ona kim öğretmişti? Bir kadının kollarına bu şekilde sokulup yatmayı, bir kadının kalbini böyle özlemle sızlatmayı kim öğretmişti bu bebeğe? *Gördüğüm hiçbir kitapta açıklaması yok bu duyguların,* diye aklından geçirdi Anna, sonra İbrani peygamber Yeremya'nın bir dizesini hatırladı. “Seni anne karında yaratmadan önce de seni biliyordum.” Büyükbabasının

ilk S harfini çizerken kullandığı parlak zümrüt renk gözünün önüne geldi.

Lela uzandı, Anna'nın saçlarından beline düşmüş birkaç teli alıp hafifçe bebeğin vücudunda hatta yüzünde gezdirdi. Saç yanağına değince bebek emmeyi bırakıp güzel bir rüya görüyormuş gibi gülümsedi, belki de cennetten bir görüntü gelmişti aklına.

Anna bu güzellik karşısında kalbinin ortadan ikiye yarıla-
cağını hissetti.

“Bizi yalnız bırakın şimdi,” dedi Lela bir kraliçe gibi bu-
yurgan ses tonuyla. “Bebeği götürüp babasına gösterin.”

Anna istemeye istemeye bebeği teslim etti. Sonra da doğ-
rulup kalkmaya çalıştı.

“Hayır Praglı Anna, sen kal. Seninle konuşmak istiyorum.”

Anna şaşkınlık içinde tekrar yere, Lela'nın yanına oturdu. Tahta zeminin üzerine temiz bir minder konmuştu. Kanlı çarşafların hepsini götürmüştü kadınlar. Plasentayı da. Anna, plasenta için özel bir tören yapıp yapmadıklarını merak etti, ama sormadı.

Lela arkasına yaslanıp gözlerini kapattı; gözlerinin altı koyu renkli halkalarla çevrilmişti. *Uyudu mu acaba? Böyle bir çile-
den sonra kesin uyumuştur*, diye düşündü Anna. Yine de kitaba bakılacak olursa -Anna'nın tek karşılaştırma yöntemi buydu-
kitapta söylenenler doğruysa, Lela ilk doğuma göre çok fazla zorlanmamıştı. İngiliz Gilbert “En fazla yirmi şiddetli doğum sancısı,” demişti. Attığı çığlıklardan anlayabildiği kadarıyla Lela çok daha az sancı çekmişti. Yine de dinlenmeyi hak ediyordu.

“Rahat mısın Lela? Bir şey ister misin?”

“Elinden geleni yaptın benim için.”

Kızıl saçın iyi şans getirmesi meselenin aptalca bir batıl inanç olduğunu, onun yerine Tanrı'ya inanması gerektiğini söylemek üzere tam ağzını açmıştı ki vazgeçti.

“Senden bir isteğim daha var Praglı Anna. Ama önce bir şey itiraf etmem gerek.”

Arabanın içi havasızdı. Jetta ve ebe çıkarken arkalarından kapıyı da kapatmıştı; içerideki hava doğum sırasında yakılan bitkiler nedeniyle hâlâ ağırdı; alışılmışın dışında, kuvvetli kokular vardı odada.

“Kapıyı açsam olur mu?” diye sordu Anna.

“Olmaz. Burada konuştuklarımız sadece ikimizin arasında kalacak. Söz mü?”

Meçhul bir şey üzerine söz vermek pek mantıklı gelmedi Anna’ya, yine de böyle güçten düşmüşken Lela’yı üzmemek istemedi. Zaten Lela’nın vereceği sırrı kime anlatacaktı ki? Karşılıklı dedikodu yapabileceği kimsesi yoktu. Başıyla onayladı Anna.

Lela gözlerini kapatıp derin bir nefes aldı. “Prag’daki yetkililere seni şikâyet eden bendim. Senin evinde İncil bulabileceklerini ben söyledim onlara. Oysa çok iyi bir kadınmışın sen, özür dilerim.”

Öylesine normal bir şeymişçesine söylemişti ki bunları sanki ufacık bir kusur işlemişti de affedilmeyi istiyordu. O küçük evin hatırasıyla, onun kaybı ve özlemiyle doldu Anna’nın içi. Lela’nın söyledikleri, odada dönüp duran kokular, güneş ışığında uçuşan duman ve toz zerrecikleri sanki hepsi birden Anna’yı boğmak için başına üşüştü. Nefessiz kaldı Anna...

Çocukluğunu geçirdiği evi bu kadın yüzünden terk etmek zorunda kalmıştı. Büyükbabasının kemiklerinden bu aptal kadının yüzünden ayrılmış, onları başka bir ülkenin, muhtemelen bir daha hiç dönmeyeceği bir ülkenin kilise mezarlığında çürümeye bırakmıştı. Kalkmaya çalıştı ama zangır zangır titriyordu.

“Neden yaptığımı bilmek istemez misin?”

“Nedeni beni niye ilgilendirsin ki pis cadı. Bana ne nede-ninden!” diye haykırdı Anna, sonra sesinin ne kadar yükseldiğini fark ederek paniğe kapıldı. *Kendine gel Anna. Sakinleş*

bakalım, ne zaman böyle öfkeden köpürse büyükbabası hiç değişmeyen o sakin ses tonuyla bunları söylerdi.

“İyi, söyle o zaman hadi nedenmiş?”

“Kocam sana öyle bir bakıyordu ki bundan nefret ediyordum. Sana zarar vermek istedim.”

“Bera’nın bakışına ben ne yapabilirim ki?” Sonra adamın o çapkın gülümsemelerini, göz kırpışlarını, onunla konuşurken yüzüne eğilmesini aklına getirdi Anna; bunlar herhangi bir eşi kızdırmaya yeterdi.

“Senin yüzünden içine düştüğüm tehlikeden beni çıkarmaya çalıştı sadece. Sen öyle yapmasaydın ben de senin deyişinle bana baksın diye burada olmazdım zaten. Hâlâ Prag’da olurum, kendi evimde, güvende.”

Lela bıkkın bir şekilde iç geçirdi. “Bilmez miyim,” dedi, “Ama baştan beri seni istiyordu. Gözlerinden belli oluyordu. Şimdi yine buradasın işte. Neyse ki ona bir oğlan doğurdum, bana bağlanır böylece. Kocam artık sadakatsizlik edemez bana. Romanların geleneğine ters. Yine de o istekli gözleriyle sana bakmaya devam edecek, ben işte buna katlanamam. Yani Praglı Anna—” Parmaklarıyla yarım yumruk yaptı, sonra elini açıp tekrar yumruk yaptı.

“Onun için senden iki şey isteyeceğim.”

Son sözcükler ağzından çıkarken Jetta’nın sesindeki samimiyet ve sakinlik bir şekilde Anna’nın öfkesini yatıştırdı. Kızın biraz da olsa pişmanlık duyduğu belliydi. Çocuğun doğumuyla ortak bir şey paylaşmışlardı. Lela’nın çocuğu dünyaya gelmek için yolunu bulmaya çalışırken, onlar da birbirine değen iki tenden fazlası olmuşlardı. Sanki ruhları eriyip birleşmiş, ikisi de yeterince uzun bir zaman boyunca diğerinin içini görebilmişti. İkisi de diğerinin içinde kendi benliğini hissedebilmişti.

“İki şey mi?” diye sordu Anna. Sakindi ama tetikteydi.

“Önce beni bağışlamayı istiyorum. Yaptığım alçakça, şeytani bir şeydi. Yine de beni affetmen gerek. Ne de olsa Hristiyanısın. Hristiyanlar birbirini affetmez mi?” Söylediklerinin gerçekliğinden kuşku duyulamamış gibi kendinden emindi.

Sanki merhamet kolayca alınıp verilen bir eşyaymış gibi.

“İki şey demiştin.”

“Hac yolculuğunun bir sonraki durağında kabileyi terk etmeni istiyorum. Hacılar orada büyük bir katedral olduğunu söylüyor. Bir sürü insan vardır orada. Güzel bir kadını himayesi altına almaya hazır bir sürü adam vardır.”

Kabileyi terk etmek mi? Gümüş paraları tükendiğinde kovulmaktan çok korkmuştu. Böyle bir şey olmayınca da yeniden umutlanmıştı Anna. Ama mesele para değildi. Hiç para olmamıştı da. Ta başından beri onu burada tutan saçları olmuştu: Kızıl saçın Lela'nın sağlıklı bir doğum yapmasını sağlayacağına inanılan o aptalca saçma batıl inanç. Artık saçları görevini tamamlamıştı, o yüzden paçavraya dönmüş bir çingene kıyafeti gibi bir kenara atılıyordu Anna. Bera'ya gidebilirdi aslında. Ama karısının Bera üzerinde her zamankinden daha fazla tesiri olacaktı artık. Telaşla seyahat sandığına sakladığı altının değerini hesaplamaya çalıştı.

Lela elini kaldırıp Anna'nın saçını okşamaya başladı, sanki Anna küçük bir çocukmuş, ikisinden daha büyük olanı değilmiş gibi. “O kadar korkmana gerek yok Praglı Anna. Bir erkek bulmana yardım ederim. Benim Bera'mdan çok daha iyisini bulacaksın.” Çingene kadınlardan birine müthiş bir dedikodu bahşediyormuş gibi sesini alçaltıp fısıltıyla konuşmaya başladı. “O gerçek bir kral değil, sen de biliyorsun. Zaten çingene kralı diye bir şey de yok. Kendini öyle çağırıyor çünkü patron olmak istiyor.” Sonra gururla ekledi. “Ama kesinlikle iyi bir patron.”

Öfkesini içine atmıştı Anna. *Aptal, ne bekliyordun ki? Şilinlerini rozet dikmek için iplik almaya harcadın bir de. Gerçekten hacıymış gibi geçinen bu serserilerin artık işlerine yaramadığın zaman seni yüzüstü bırakacaklarını biliyordun. Keşke hislerine güvenip hazırlıklı olsaydın.*

“Yüzünü asma böyle Praglı Anna. Kocakarılar gibi kırışır alnın sonra. Senin gibi güzel bir kadın kendine hemen koca bulur. Benimkine ihtiyaç duymazsın sonra da.” Lela yine o buyurgan ses tonuyla konuşuyordu. “Bir aşk iksiri biliyorum. Ama şimdi git de dinleneyim. Sonra yine konuşuruz. Artık arkadaş olduğumuza göre. Yarın uğrayıp yine bebeği kucağına alabilirsin. Hem pratik yapmış olursun, ne de olsa ihtiyacın olacak. Hadi git şimdi.”

Anna’dan af dilerken takındığı kraliçelere özgü rahatlıkla kovdu Anna’yı. Afallamış bir halde arabanın merdivenlerini sendeleyerek inip parlayan ateşe yöneldi Anna. *Hristiyanlar affedici olmalıdır. Onlar öyle yapar.* Dedecik de bir keresinde ona tamamen aynı şeyi söylemişti. Tam olarak aynı kelimelerle. Affetmek mümkün olabilirdi. Peki ya birisine güvenmek? Bu tümüyle başka bir şeydi. Gelecek sefer Anna bir tek içgüdülerine güvenecekti.

Mısır ülkesinden otuz yabancı, üzerinde imparatorun harfleri olan ibarelerle geldiler. Kadınların üzerinde kısa gömlekleri vardı. Kadınların ve çocukların kulağı halkalarla doluydu.

15. YÜZYILDA BURGONYALI
BİR MECLİS ÜYESİNE AİT KÂĞITTAN

Ebe, kısa ve kalın parmaklarından üçünü havaya kaldırınca Anna'nın içi rahatladı. Parmaklar yüzüne o kadar yakındı ki Bera istese onları ısırabilirdi. Sonra da, "Üç hafta," diye ekledi ebe. Bera söylediğini iyice anlasın diye de parmaklarını üç kere salladı. "Karın üç hafta yolculuk yapamaz. Oğlun onu epey hırpaladı. Çok kanaması oldu. Toparlanmak için zamana ihtiyacı var." Bunları söylerken sanki bütün erkekleri canavar gibi gördüğünü belli etmek istercesine kaşlarını çatmıştı. Bu üç hafta Anna'ya en azından biraz zaman kazandıracaktı.

Bera söylenerek kamptan ayrıldı ama birkaç saat sonra yüzünde gülücüklerle geri döndü. *Mükemmel* bir pazarlık fırsatı yakalamıştı. Zaten Bera'nın yaptığı tüm pazarlıklar *mükemmel* olurdu. *Mükemmel* kelimesini Anna'dan öğrenmişti. Kelimeyi kullanırken çift m'yi üzerine basa basa söylüyor, kendini çok daha önemli biri gibi hissediyordu. Bu anlamayı

yakınlardaki bir malikânenin lorduyla yapmıştı. Lordun arazisinde kamp yapabilecekler; atları için her gün belli bir miktar saman, çocukları için koyun sütü ve yumurta alabileceklerdi. Karşılığında lordun atlarını nallayacaklar, metal kapları onaracaklardı.

“Hem tütsülenmiş yiyeceklerle dolu bir kulübesi ve yeraltı mahzeni de var. Ağzına kadar yiyecek dolu. Bizden azıcık domuz pastırmasıyla pörsümüş elmalarını esirgemeyecektir.”

Grupta onlarla seyahat eden gerçek hacılar yollarına devam etti. Bera'nın sahip olduğu güvenli geçiş belgesi için yolculuklarını ertelemelerine gerek yoktu artık; üstelik yağmurlu mevsimin gelişine çok az kalmıştı; hem Ren Nehri'ni geçtiklerinden beri onlara seyahat kâğıdı soran tek bir yetkili olmamıştı. Ama Flaman Bölgesi'nden gelen varlıklı bir hacı, Wycliffe İncili'ne bir kere bakması karşılığında Anna'ya çok önemli bir şey bıraktı. Hacı Rehberi isminde, Anna'ya yepyeni bir fikir veren küçük, fazla kullanılmaktan yıpranmış, deri cildi parçalanmak üzere olan bir kitap.

Kitabın içindeki Latince metinlerde, Paris'ten hacıların nihai varış noktası olan İspanya'ya, Santiago de Compostela hacı yolundaki Aziz James'in mezarına kadar tüm duraklar ana hatlarıyla belirtilmişti. Anna kitaptan gerçekten de çok etkilendi. *Palavracı, lafebesi ve dalgacı oldukları söylenen kısa boylu Gaskonyalıları* merak etti, hatta çingenelere çok benzetti onları. Büyükbabasıyla Wycliffe'den aldığı dini eğitim nedeniyle kutsal emanetleri ve mabetleri küçümseseydi rehber kitabın vaat ettiği kutsal mumların parlaklığı ve ilahi tapınma Anna'nın ilgisini çekmişti. Fakat Hacı Rehberi'nin içindeki kabataslak haritada yol epeyce güneye gidiyor, sonra batıya sapıyordu. Anna ise çingene *vardo*'ları bu yoldan gitse bile onlarla gidemeyeceğini biliyordu artık. Lela izin vermezdi.

Aynen öyle oldu. Anna, Fransa'nın bir yerlerinde gruptan ayrılmayı planlamıştı, herhangi bir yerde ayrılıp İngiltere'ye gidecekti. Ama önünde uzanan koskoca belirsizliği düşününce alıştığı hayattan ayrılmak zor olacaktı. Flaman adam, İngiltere'yi Fransa'dan ayıran koca bir nehirden, su kaynağından bahsetmişti.

"Ren'den daha mı geniş?" diye sormuştu Anna, Ren Nehri'nden bile nasıl zorlukla geçtiklerini hatırlayarak. Bera yanlarında olmasaydı bir atla bir arabadan olurlardı.

"Aaah, çok daha geniş. Daha ziyade küçük bir denize benziyor. İngiltere bir ada. Ancak tekneyle karşıya geçebilirsiniz."

Reims'e varır varmaz Bera büyük bir gururla ilan etti. Aziz James'in kemiklerinin bulunduğu sandığı görmek için İspanya'ya gidip kutsal Santiago de Compostella mabedini ziyaret edeceklerdi. Lela'nın dileğine çok geçmeden kavuşacağını anladı Anna. Bera hacılardan birinin onun için çizdiği, üzeri X'lerle ve dairelerle işaretlenmiş üstünkörü haritayı göstererek güneyden, Paris ve Chartres üzerinden gidebileceklerini söyledi.

Peki ya Anna?

Anna küçük denizi geçerek batıya İngiltere'ye gidebilirdi. Sırf bu yolculuğu yalnız başına gerçekleştireceği düşüncesi bile kalbinin güm güm atmasına sebep oluyordu. Ama büyükbabasının isteğiydi bu. Orada Lord Cobham'ı bulabilirdi. Orada kendini güvende hissedebilirdi.

Dahası sonunda bir plan yapmıştı. Çok şükür bu plan hacı rozeti dikmeyi kapsamıyordu. Çetrefil ilmeklerle hacı rozeti dikmekten, Aziz James müritlerine üzeri işlenmiş deniz kabukları satmaktan vazgeçmişti Anna. Ayrıca parmağına batan iğne yüzünden mavi ipek kırlentin her yeri kana bulanmıştı. Anlaşılan iğneyi tutmak, tüylü kalemi tutmaktan farklı bir yetenek gerektiriyordu. Anna'nın yeni planına Lela'nın entrikalarla dolu

koca bulma büyülerini de dahil değildi. Dolunay günü bir arazide çırılçıplak yürürken bir yandan da arkasına tuz serpmenin, rüyalarındaki sevgiliyi ona getirmeyeceğinden emindi Anna.

Yeni planı -Bunu daha önce niye düşünmemişti ki?- en iyi becerdiği tek şeyi yapmaktı; kitap. Seyahat çantasında tüylü kalem ve kâğıt vardı; hatta bir şişe de mürekkep. Üstelik mürekkebi tükendiğinde yenisini nasıl yapacağını da biliyordu. Böylece Lela iyileşirken; Bera santurunu çalıp planlar yaparken; Jetta bulaşık yıkayıp yemek pişirmekle ve ocağın ateşini diri tutmakla meşgulken; Küçük Bek hüznü tiz sesiyle şarkılar söylerken; Anna mum ve fener ışığında, parmakları soğuktan ve yorgunluktan çalışamayacak hale gelinceye kadar Hacı Rehberi'ni kopya etti.

Ama gece olduğunda Anna geleceği konusunda endişelenip çingene arabasının kavisli çatısına düşen yağmurun sesini dinledi; pek çok kez Staroměstské Meydanındaki küçük evlerini hayal edip, bir daha ona kendisini evinde hissettirecek bir yer bulup bulamayacağını merak etti.

Gabriel usturasını ve bilek taşı bulmak üzere valizini altüst ederken rahip adaylarından biri kapısını tıklattı. Oğlanın uzattığı kıvrılmış parşömenin üzerindeki Arundel'in mührünü görür görmez tanıdı Gabriel. Haberi getiren çocuğu yollayıp kaygıyla kâğıdı açtı. *Belki de haberler iyidir*, diye geçirdi aklından, bir yandan da Arundel'in talimatlarını okurken. Gerçi kış aylarının başladığı bu günlerde uzun bir yolculuk yaparak gelmiş bir parşömen genelde pek hoş haberler içermezdi. Yine de Gabriel, Tanrı'nın elini üstünde hissetti. Ne de olsa Cooling Kalesi'ne dönmeden önce bu ruhani hastalığın iyileşmesi için ona zaman tanımıştı.

Başpiskoposun talimatları açıldı. Papaz Gabriel'in hemen Hastings'den ayrılıp Sör John Oldcastle'a, yani iyi yürekli Lord Cobham'a yasaklı metin tedarik edebilecek Fransız destekçilerin varlığını araştırmak üzere Fransa'ya gitmesi gerekiyordu. Bohemya'da büyük bir isyan patlak vermişti. Papa Gregory, Jan Hus'u Kilise'den aforoz etmiş, tüm Prag halkını dinden çıkarmakla tehdit etmişti. Prag ve Oxford üniversiteleri arasında gidip gelen Jerome isimli bir papaz işkence altında ifade vermiş, Prag'a gelen metinlerden çoğunu bir İngiliz Paramentosu mensubunun sağladığını itiraf etmişti. Eğer Kilise, Paris Loncası'ndan ya da Reims ve Köln'deki kitap satıcılarından Lord Cobham'ın bol miktarda yasaklı tercüme satın aldığını ispat edebilirse, Oldcastle gibi güçlü ve etkili bir adamı bile kazığa oturtmak için yeterli kanıt elde etmiş olurdu.

Roma Kilisesi kuşkusuz böyle bir çabayı minnetle karşılardı. Hatta bu görevi layıkıyla yerine getiren kişinin kardinal şapkasıyla ödüllendirileceği imasında bulunmuştu Arundel. Kastettiği kişinin kendisi olduğundan emindi Gabriel. Başpiskopos ayrıca bu görevin kolay olmayacağı uyarısında da bulunmuştu. Avignon'daki rakip papa hariç tutulsa bile Fransa devam eden savaşlar nedeniyle böyle bir suçlama karşısında İngilizlere yardım etmezdi. Arundel aslında bu görevi bizzat yapmak istediğini ama şu sıralar çok çabuk öfkelenildiğini de söylemişti. Bununla birlikte papazın gerekli bilgileri tek başına ortaya çıkaracağından, hem kendisini hem de başpiskoposunu bu görevle şerefli edeceğinden emindi.

Varlıklı bir tüccar kılığında seyahat etmesi gerekeceğinden papaz kıyafetlerini giymeyecekti Gabriel. Bu özel görevde kıyafetlerini bırakması için özel bir izin çıkarılmıştı. Yine bu görev tamamlanıncaya kadar başının tepesini tıraş etmeyi bırakmasına da izin verilmişti. Fransa'daki anti-papanın ca-

susları her yerdeydi, bu yüzden Gabriel yakalanırsa papalık fidyasını verecekti. Dahası son endüljans satışlarından topladığı tüm parayı masraflarını karşılamak üzere harcama yetkisi vardı, tabii bu parayı kullanırken Kilise'sinin ihtiyaçlarını da aklından çıkarmaması gerekiyordu.

Gabriel saçların hafif hafif çıkmaya başladığı başının tepesinde elini gezdirdi. Görünen o ki usturasına bir süre ihtiyacı olmayacaktı. Bir ay boyunca tıraş olmamak işine gelirdi doğrusu.

Sisli bir sonbahar günü kıyı şeridinden Dover'a gidip, Calais'ye giden bir gemiye bindi Gabriel. Papaz kıyafetlerinin yerine tüccarların giydiği türden kırmızı bir pelerinle, başının tıraşlı görüntüsünü kapatan kare bir kep giymişti. Peder Francis bir rahip adayı olarak dini giysisini kuşandığı ilk gün Gabriel'e şöyle söylemişti: "Bu kutsal kıyafet seni şeytandan ve onun cazibesine kapılmaktan koruyacak." Kabaca dokunmuş papaz kıyafeti o kadar sertti ki omuzlarına tünemesi varsa da şeytanın ondan fevkalade rahatsız olacağını düşünüyordu Gabriel. Yine de zamanla o cübbeye alışmıştı, hatta şimdi sırtındaki güzelce dokunmuş bu kırmızı tüccar peleriniyle kendini neredeyse çıplakmış gibi hissediyordu.

Peki bu bir kuruntu muydu, yoksa onu kanalda taşıyan geminin diğer yolcuları böyle giyindiği için ona daha mı farklı davranıyordu? Kadının biri onunla flört bile etmişti! Rahip Francis'in öğüdü aklına gelince kıpkırmızı oldu Gabriel, ama o yolu seçmemeye kesin kararlıydı. Ettiği yemine sadık kalmalıydı Gabriel, aksi halde bir papaz olarak kalamazdı. Bu yüzden panikle sırtını kadına dönüp, bakışlarını sisle kaplı denizin gri manzarasına çevirdi. Kadın da yürüyüp gitti. Kanalin suyu kıpırtısızdı.

Calais'ye varınca, tekerlek izleriyle dolu çamurlu yollardan onu Reims'e götürecek bir at arabası kiraladı. Tam Fransa kırsallarına dalıp gitmişken, yağmurun arabanın tavanına vururken çıkardığı sesleri, toynakların yere vuruşunu, arabacının arada çaldığı çan seslerini dinlerken birden aklına geldi. Kılıfını Battle Manastırı'nda bırakmıştı. Artık şeytan hem sırtına hem de omuzlarına rahatça tüneyip onunla seyahat edebilecekti.

*Puerta la Reina'nın doğusunda, Lorca diye bir yerde
 Bir nehir akar Salty Brooks isminde;
 Su içmekten sakınır herkes,
 Ölüm var sonunda diye
 Bu sudan içip ölen hacıların derisini yüzmek için
 Navarralı iki kişi bıçaklarını biler kıyıda*

LIBRI SANCTI JACOBI, V. KİTAP (12. YÜZYIL)

Gabriel bir haftadır Reims'deydi, bu süre boyunca şunu fark etmişti: Nüfuz sahibi Burgonya ve Orléans dukeleri arasındaki siyasi mücadele kasaba sakinlerini o kadar meşgul ediyordu ki cehennem ateşi tehlikesiyle ilgilenmiyorlardı bile. Kıpırmızı kıyafeti sayesinde elini kolunu sallaya sallaya girdiği Lonca Salonu'nda konuşulan tek şey, kralın koyduğu vergilerdi; kâfirlikle ilgili tek kelime duymadı Gabriel.

Oturdu, salonun duvarlarına dayalı sıralara yerleşmiş kumaş tüccarlarıyla sohbet etti. Adamlar o kadar içtendi ki Gabriel ağzını kapalı tutması gerektiğini kendine hatırlatmak zorunda kaldı. Nereli olduğu sorusunun cevabını verirken dili dolaştı: “*Je suis de la Flandre. Un négociant en tissu.*” *Flaman Bölgesi'nden. Kumaş tüccarıyım.* Adamlar şöyle bir başlarını sallayıp bir kadeh koyu kırmızı şarap uzattılar, sonra

da İngiliz hücumunu bastırmak isteyen deli kralın cephane satın alabilmek için halka dayattığı yüksek vergilerden şikâyet etmeye devam ettiler.

“*Sacrés chiens Anglaises.*” Gabriel, Fransızca’yı yeterince anlıyordu; konuşulan dil İngiltere’de yaşı epey ilerlemiş asiller arasında konuşulan Norman Fransızcasına oldukça yakındı. Yine de telaffuzu konusunda kendine o kadar güvenmediğinden çok dikkatli konuştu; tüccarların ekonomilerini mahvetmekle suçladığı o “kör olasınca İngiliz köpeklerinden” biri olduğunun anlaşılmasını istemiyordu. Papaz cübbesine kıyasla tüccar kılığıyla çok daha samimi görünüyordu. Adamlara Kilise hakkında ne düşündüklerini sorduğunda, lonca üyelerinden biri gözlerini devirip Kilise’deki yolsuzluklardan, ahlaki bozulmadan, hatta Pisa Konsülü’nün onları fazladan bir papadan kurtarmak yerine bir kez daha İtalyan asıllı bir papayı kabul ettirmeye çalışmasından şikâyet etmeye başladı. Roma’daki İtalyan Papa papalığı bırakmayı reddedince Avignon’daki de kendi hakkından feragat etmemiş; bu büyük bölünme neticesinde ortaya üç papa çıkmıştı.

Wycliffe ve Hussit metinlerinin yaygınlaşıp yaygınlaşmadığını anlamak için şöyle üstünkörü birkaç soru sorduğunda da Parisli bir kilim dokumacısı omuz silkip dinle ilgileniyorsa Avignon’a gitmesi gerektiğini söyledi. Ama orada kara kargalar ve yoksul rahipler yerine görkemli yuvalarında muhteşem tüyleriyle oturan kuşlar bulacağını da ekledi.

“Papalık sarayı lüks içinde yaşasın diye çok mu vergi alıyorlar sizden? Halk şikâyet etmiyor mu bu durumdan?” Gabriel soruyu Fransızcasına çok dikkat ederek sormuştu; böylelikle muhalifleri saklandıkları yerden çıkaracağını düşünmüştü. “Papadan çok veliahdın masrafları canlarını sıkıyor. Elbette İngilizlerle mücadele eden kralın askerlerinden de şikâyet ediyorlar. En azından Kilise parayı sadece kendi kardinallerini ve

başpiskoposunu lüks içinde yaşatmaya harcıyor.” Kilim dokumacısı göz kırptı. “Papa Cenaplarının İtalyan derisinden terlikler yerine Fransız kürkünden bir cübbesi olmasını tercih eder bu halk. Fakirler de papa kendi arka bahçelerinde oluncaca, cennete daha yakın olduklarını sanıyor galiba.”

İyi de o papa değil, o bir sahtekâr. Gabriel tam zamanında dilini tutup cevap vermedi. Kadehini yanındaki adamın sözlerine kaldırmış gibi yaptı; sonra şarabından bir yudum aldı; kaliteli Fransız şarabının tadını çıkardı. *Ne kadar da rahat içiliyor,* diye düşündü kadehini yudumlarken. Kendi iyiliği için hızlı iş çıkarması gerekiyordu. Hem dilindeki Fransız şarabının tadına hem de teniyle temas eden kaliteli ipeğe çok çabuk alışmaya başlamıştı. Sırtındaki su toplamış yaralar da iyileşiyordu.

Gabriel lonca salonundan ayrılınca Paris’e gidebileceği bir araba araştırdı.

“Demain à une heure de l’après-midi,” dedi arabacı köpüklerle kaplı atları temizlerken, sonra da tekrarladı, *“Demain.”*

O zaman bir sonraki güne kalmak zorundaydı Gabriel. Özel bir araba kiralamazsa elbette. Ama bu pahalıya patlardı. Bu görev uğruna şimdiden çok fazla para harcadığını, yine de pek bir şey elde edemediğini hissediyordu. Gerçi Paris’ten çok umutluydu, neticede en büyük kitap ve kâtip loncası bu şehirdeydi, orada bazı kanıtlara ulaşabilirdi. Lord Cobham elindeki kopyaları bir yerlere götürmek zorundaydı.

Ama Reims’den ayrılacak bir araba bulamayınca, önünde geçirmesi gereken koca bir gün kaldı. Güzel bir öğleden sonraydı, altın renginde sonbahar ışıklarının Notre Dame Katedrali’nin üzerine düştüğü, güneşli pırıl pırıl bir gündü. Katedralin kendisiyse taştan süslemeleriyle soğuk ve terk edilmiş görünüyordu. İlk gördüğünde katedralin güzelliği*

* Yarın öğleden sonra birde. -çn.

** Yarın. -çn.

büyülemişti Gabriel'i; oysa güneşin aydınlattığı meydan bugün insanlar, renkler ve gürültülerle çok daha cıvıl cıvıl ve samimiydi. Artıklardan korunmak için yüksek tahta takunyalar giymiş, sakatatları oluğa akıtan bir çöpçü, Gabriel'e çarptı; neredeyse güzel deri ayakkabılarını çiğniyordu. Bu bile Gabriel'in keyfini kaçırmadı. Sonbahar güneşi adeta içini ısıtıyordu. Kumaş satıcılarının şarabı da midesini. Sonra birden üzerine yönelmiş meraklı bakışların farkına vardı. Bu bakışlar kaliteli kürk pelerinleriyle kaldırımların nispeten daha temiz taşları üzerinde zarif ve dikkatli adımlarla yürüyen saygıdeğer hanımefendilere aitti.

Gabriel'in etrafındaki tüm sesler birbirine çarpıyordu sanki: Fransızca, Almanca, arada sırada duyulan azıcık İngilizce. Seslerin sahipleri kendi mallarını satmaya çalışıyordu. Öldürecek çok zamanı olduğu ama gidecek hiçbir yeri olmadığı için ne yapacağını düşündü Gabriel. Katedralin mağarayı anımsatan karanlığına dalabilir, orada mumların kümelendiği sunağın önünde diz çöküp dua edebilirdi. Bununla birlikte meydandaki tezgâhları ziyaret ederek çok daha fazla bilgi edinebilirdi. Zaten burada olmasının sebebi de bu değil miydi?

Kızı gördüğünde işte bu olasılıkları tartıyordu aklında.

İlk dikkatini çeken, kızın saçları oldu. Murano camı kadar saydam gözlere ve kusursuz hatlara sahip oval bir yüzün etrafında güneşten kıvılcımlar saçan bir kütle, bakır renginde pırıl pırıl parlayan bir ışık halkası. Gabriel'in gözleri kızın saçlarından iri göğüslerine kaydı. Sanki genç bir kıza değil de bir kadına aitti bu vücut. Yine de çok biçimli, bir erkeğin avuçlarıyla ölçmekten zevk alacağı incelikte beli olan güzel bir fiziği vardı kızın. Hayır, aklının bu yasaklı bölgeye kaymasına izin vermeyecekti Gabriel.

Tam katedrale bakmak için sırtını dönmek üzereydi ki kızın bir şeyler satıyormuş gibi görüldüğünü fark etti. Bir el

yazmasının sayfalarını çeviriyordu kız. Kitap satıyordu. Bu kızın ne yaptığını araştırması gerekiyordu. Zaten gelmesinin nedeni de buydu, öğle değil mi? Araştırma yapmak değil miydi? Pazara kulak vermek değil miydi?

Kız başını savurdu. Kıvrık saçları birden onları kapatmak yerine güzelleştiren örtünün altından isyan edercesine fırladı. Müşterisine doğru eğildi, kitaptan bir yeri işaret etti, sonra da müşteri kabaca birleştirilmiş küçük el yazması karşılığında dukalarını verirken gülümsedi. Öne eğildiğinde korsajından göğüsleri de fırlamış, göğüs dekoltesi iyice ortaya çıkmıştı. *Kitap Gabriel, kitapla ilgilen, kadınla değil.*

Kadının dikkati müşterisine çevrilmişti. Gabriel'in yaklaştığını geç fark etti. Kollarıyla bacakları çöp gibi, incecik vücuduna kıyasla kafası çok büyük olan sarışın bir çocuk -neşeli küçük yüzüne bakınca da kafası bir hayli büyük görünen, kamışı andıran bilekleri havayı dövüyormuş gibi sağa sola savrulan bir çocuk- tam kızın arkasında, gözlerini ondan ayırmadan paçavralardan yapılmış bir yatağın üstünde oturuyordu. Çocuğun gözleri durağan su birikintilerini andırıyordu, coşkulu vücudunda bir tek onlar hareketsizdi. Katedral çanlarının sesi çocuğu tedirgin etti. Büyük gri gözlerini kırıştıtarak inlemeye başladı. Çıkan sesler rahatsız ediciydi. Durumu idrak etmek biraz zaman alsa da çocuğun iniltilerinin katedral çanlarının melodisiyle tamamen aynı olduğunu fark etti Gabriel, onlardan iki oktav yüksek olsa da mükemmel peslikte bir ses. Çanların kasvetli çınlamaları sanki çocuğun acıklı ince sesiyle çok daha tüyler ürpertici bir hal almıştı. Gabriel ürperdi.

Kadın -ağır aksanlı Fransızcasından anlaşıldığı kadarıyla bir Alman, peleriniyle esasına bakılırsa bir hacı olan- müşterisiyle konuşmasını kesmeden bir elini geriye uzatıp çanların sesi kesilinceye kadar çocuğun sarı saçlarını nazikçe okşadı.

Bu hareket, nedenini tam olarak anlayamasa da bir sebepten Gabriel'in gözlerinin dolmasına sebep oldu. Aynı zamanda çocuğu da yatıştırdı.

"Kitabın adı Libri Sancti Jacobi. Eğer Hacı Yolu'nu katediyorsanız mükemmel bir rehber," dedi kitap satıcısı. Kızın sesi cana yakın, vurguları düzgündü. Eğitimli biri olduğu belliydi. "Kitap Latince ama yaptığım İngilizce tercümeyi de içinde bulabilirsiniz. Gerçi Fransızcam çok iyi değil ama, buna ilaveten bir de Fransızca özet var içinde. Pek akıcı konuşamıyorum," diyerek özür diledi. "Maalesef içinde Almanca metin yok. Az biraz bilsem de henüz tercüme yapmaya cesaretim yok."

"Fransızca kadar İngilizceyi de okuyabiliyorum," dedi müşterisi, bu sefer İngilizce olarak. Sonra da, "Hem itiraf etmek gerekirse duaları ezberden Latince okuyorum ama sözcükler bana pek bir anlam ifade etmiyor," diye ekledi.

Gabriel'in kulakları dikildi. İngilizceye aşina olmak ne anlama geliyordu? Ne kadar aşinaydı? Bu yakınlık nereden geliyordu? Acaba İngilizce İncil'den mi? Bu kadar dil bilmek hem satıcıyı hem de müşteriyi şüphe altında bırakabilirdi. Ama kadın İncil değil, sadece bir hacı rehberi satıyor diye hatırlattı kendine.

Çocuk inlemeyi bıraktı. Kadın elini onun başından çekti, şimdi kitabın sayfalarını çeviriyordu eliyle. "Beşinci kitap özellikle önemi," dedi. "Nelere dikkat etmeniz gerektiğiyle ilgili uyarılar var. Eğer güneye gidiyorsanız, içildiği taktirde suyu ölümcül etkiye sahip bir dereден geçmeniz gerekiyor."

Durakladı, müşterisi gösterdiği sayfayı incelerken kalabalık meydana baktı kız. Yüzü biraz canlılığını kaybetmişti, daha ölçülü görünüyordu artık. "Keşke ırmağın kıyısına bir uyarı koyabilseydim," dedi, "hem de her dilde, gezginleri oradaki tehlike hakkında uyaran bir işaret." İçini çekerken göğüsleri

de kalkıp indi. Gabriel bu iç çekmeyle dolan nefesi neredeyse teninde hissetti. “Ama orada bekleyen kötü adamlar kaldırıp atardı onu kesin.”

Bu son sözlerdeki bıkkınlık kadının başından kötü şeyler geçtiğini işaret ediyordu sanki. Gabriel, kadının hikâyesini merak etti. Müşteri uyarı için kıza teşekkür edip heybesinden cüzdanını çıkardı. Kadın da bozuklukları kemerinden sarkan ama eteğinin katları arasında saklanmış çantanın içine attı. Alman adam satışı tamamladıktan sonra kitabının sayfalarını inceleyerek ayrıldı. Gabriel biraz daha yaklaştı, kızın sattıklarını inceliyormuş gibi görünmeye çalıştı.

“Bonjour, monsieur.”

İkisini ayıran tezgâhın karşısından kıza baktı Gabriel.

Yutkunmakta güçlük çekti. En berrak Murano mavisinden gözler kızın soluk teninde ve parlak saçlarında daha da mavi görünüyordu. Magdalalı Meryem’in Roma’da gördüğü bir resmini hatırlatıyordu ona kız. Ama resimdekinden daha masumdu. Daha bilgeydi. Gözlerinden ne kadar acı çektiği belli oluyordu, bu dürüstlük bile bilgeliğinin kanıtıydı. Bir ressam olsaydı onun resmini tam da burada, kitapların arasında yapardı. Ama değildi. Tüccar kılığına girmiş bir din adamıydı, bu gerçeği kendine hatırlattı Gabriel.

“Merhaba,” dedi Gabriel, İngilizce. Kızın Almancasının ve Fransızcasının onunkinden çok daha iyi olduğunu anlayınca korkmuş, yaptığı kandırmacının ortaya çıkmasından çekinmişti. “Ne güzel İngilizce konuşuyorsunuz. Ben de işimi çoğunlukla İngilizce yapıyorum, şimdi de konuşma fırsatı bulduğuma sevindim.”

Kız birden ihtiyatlı bir tavır takındı. “Yoksa belediyeden mi geliyorsunuz bayım? Ruhsatımı denetlemeye geldiyseniz, işte burada.” Ruhsatı aramak için ayağının dibindeki sepete eğildi. Gabriel kalçalarının biçimli kıvrımlarını görebiliyor-

du. Tam kızın arkasında, katedralin kanatlarında çıkıntı yapan yaratıklardan birine çevirdi bakışlarını hemen Gabriel. “Kocam Martin, Prag’da kitap satardı. O ölünce esnafılık hakkı bana geçti, sonra da burada satış yapmama izin verdiler.” Kıvrılmış bir parşömeni açıp Gabriel’e uzattı.

Gabriel *dul kadın* ve Praglı Anna Bookman sözcüklerinin altındaki resmi görünümlü mühre şöyle bir baktı.

Prag. Kâfirliğin merkezi. Lord Cobham’ın sapkınlık kervanının nihai varış noktası.

“Adınız Anna mı?”

Başıyla onayladı kız, nefesini çok daha belirgin bir şekilde içine çekerek. Derin nefes alınca korsajının bağcıkları geriliyor, göğüsleri ortaya çıkıyordu. Bakışlarını hemen kızın arkasındaki çocuğa çevirdi Gabriel; oğlan gözlerini hiç kırpmadan boş bakışlarla cevap verdi. Vücudunun geri kalanı istemsiz hareketlerle aralıksız sallanıyor, sarsılıyordu. Dul olduğunu söylemişti kız.

“Başınız sağ olsun,” dedi Gabriel. “Yakın zamanda mı kaybettiniz kocanızı?”

“Belgelerim düzenli, değil mi? Bakın, kitapçı açmadığım sürece pazarda satmaya iznim olduğunu görürsünüz.” Duyduğu tedirginlik nedeniyle dudakları keskin bir çizgiye dönüşmüş, alındaki ince kırışıklıklar derinleşmişti.

Gabriel, kızın endişelenmesine sebep olduğu için birden vicdan azabı duydu, ruhsatının gerçek ya da sahte olması onu ilgilendirmiyordu. Kâğıdı tekrar sarıp kızın çözdüğü ipeksi iplikle bağladıktan sonra kıza uzattı. Praglı olduğu için mutlaka şüpheli olacak diye bir şey yoktu. Yine de bazı bilgiler edinebilirdi kızıdan.

“Belgeleriniz çok muntazam. Ama karar vermek bana düşmez. Ben de bu şehirde misafirim. Sadece kitap satın almak için tezgâhınıza geldim.” Tezgâhta sergilenen beş kitaptan

ikisine parmağıyla dokundu. Hacı rehberlerinin sayfaları deri şeritlerle basitçe birbirine tutturulmuş olsa da güzel bir el yazısıyla temize çekildikleri belliydi. “Tercümeleri kendiniz mi yapıyorsunuz? Yoksa kocanız mı yapmıştı?”

“Ben yaptım,” diye cevap verdi kız, sesinden kendisiyle gurur duyduğu anlaşılıyordu. Sonra da hemen ekledi, “Hepsini... Martin’in yaptıklarını önceden satmıştım.”

“Harikulade bir kâtipsiniz,” dedi Gabriel gerçekten de öyle olduğunu düşünerek. Bazı sayfalarda hacı eskizleri vardı, birinci sayfanın ilk harfi şaşırtıcı detaylarla çizilmişti. “Bunu satın almak isterim.” Sonra da öylesine ilgileniyormuş gibi üstünkörü bir şekilde sordu, “Başka İngilizce tercümelerle de ilgileniyorum. Dini çevirilerle. Onlardan da var mı? John Wycliffe adında bir üstada ait el yazmalarından mesela; Ockhamlı William’ın ilk çalışmalarından biri de olabilir.”

“Onları satmıyorum. Kilise yasakladı onları,” dedi kız hemen.

Olması gerekenden de hızlı bir şekilde belki.

“İngilizce el yazmaları var mı peki?”

“Bir tek Yuhanna İncili var. Dördüncü yüzyıla ait Latince versiyonu.” Gabriel, kadının aklından bir şeyler geçirdiğini anlayabiliyordu; kendi üstündeki kaliteli kıyafetleri inceliyor; çocuğun ihtiyaçları doğrultusunda bu riski almaya değip değmeyeceğini gözden geçiriyordu sanki. “Dilerseniz sizin için kaba çevirisini yapabilirim, ama uyarmanı demeyin ona sahip olmak Fransız kanunlarına aykırı olabilir. Emin değilim. Bohemya’da bunu yapmanın cezası ağırdı.”

Kızın yüzü gölgelendi; dudakları anımsadığı bir acıyla seğirdi sanki. Kâfirler Prag’da ağır cezalara çarptırılmıştı. Hatta bazıları infaz edilmişti. Belki kızın kendisi de bir kaçaktı. Gabriel bu işi kurcalamasa iyi olurdu. Yürüyüp gidebilirdi. Başka yerden bilgi edinebilirdi. Eğer böyle bir sorun varsa kız

çok acı çekmiş olmalıydı. Tanrı onu hem kocasının ölümüyle hem de bu durgun zekâlı çocukla cezalandırmıştı.

Ama dönüp gitmedi Gabriel.

“Burası Bohemya değil,” dedi. “Fransa’dayız. Fransızlar kâfirlikten çok, moda ve kaliteli Burgonya şarabıyla ilgileniyor. Kitabın tümüne ihtiyacım yok. Sadece bir ya da iki bölüm yeter. İlk üç bölüm de olabilir.”

“Ne kadar kalmayı planlıyorsunuz?”

Demain, demişti arabacı.

“Ne kadar kalacağım birden fazla etkene bağlı. Bir haftada bir ya da iki bölüm çevirecek zamanınız olur mu?”

Katedral çanları yine çaldı. Çocuk aynı tondan iniltilerine devam etti. Kitap satıcısı sarılmak için çocuğa döndü. “Düşünmem lazım,” dedi omzunun üstünden.

“O zaman cevabınızı duymak için yarın yine gelirim,” dedi Gabriel.

Bir yandan kendine kızarak yürürken, bir yandan da biraz önce ektiği tohumları nasıl biçeceğini merak etti. Siyah cübesi içinde casusluk eden bir papaz olarak mı, yoksa kırmızı peleriniyle dünyevi zevklere kapılmış bir tüccar olarak mı? Bunları daha fazla düşünmeyi göze alamadı.

Katedral çanlarını sevmiyordu oğlan. Katedral çanları -başka çanlar, hepsi aynıydı bu çanların- çok yüksekti, kafasının içinde gök gürültüleri kopuyordu sanki. Bu yüksek sesi amcası onu köprüünün kenarında terk ettiği gün de duymuştu. Amcasının geri gelmeyeceğini anlamıştı. Gırtlığından gelen hışırtılı seslerden biliyordu. Ayaklarının giderek azalan sürtünme seslerinden anlamıştı. Önce yavaş, sonra giderek hızlanan, hızlanan, hızlanan sesler; pat pat pat’lar.

Yine çanların yaygarası; kork kork kork. Kenara, daha kenara yaklaşırken de aynı duyguları hissediyordu; teni yine sıcak parke taşlarını kazıyor, ayakları hava boşluğunda sallanıyor. Köprünün öbür tarafına kayıyor giderek. Her çan vuruşuyla nehre biraz daha yaklaşıyor. Daha yakına. Duramıyor. Vücudundaki sarsıntıları engelleyemiyor. Çanları durduramıyor.

Amcası geri dönmüyor.

Köprüde başka ayak sesleri var. Giderek yavaşlıyor. Durdu şimdi. Sonra yine, tap tap tap. Başka bir çan sesi.

Durun. Yardım edin. Çığlıklar kasılmış gırtlığından zorla çıkıyor. Bik bik bik. Kollarında ve bacaklarındaki seğirmeleri durdurmak için gayret gösterdikçe uzuvları köprünün kenarına daha çok çekiliyor. Bik bik, yardım edin.

Sudaki dalgacıklar, hadi sudaki dalgacıkları say: Bir iki üç. Çanları say: Bir iki üç. Daha da yaklaş.

Pençeyi andıran bir el, tam düşmek üzereyken çekiyor onu.

Başka bir el, daha da yumuşak bir el şu an hem saçını okşuyor, hem de çanların sesini susturuyor.

Artık onunla ilgilenen iki kişi var. Bir bir, bir iki. Bir. İki. Elindeki ilk iki parmak gibi. Cebindeki pürüzsüz taşlar gibi. Pençe elindeki taşları aldı. Hayır. Hayır. Bik. Bik. Sonra Anna; adını biliyor onun. İsmnin sonu daha vurgulu. An-na, An-na taşları geri verdi. Onun taşlarını. İki taş. Üçüncüyü arıyor.

İki taş. Biri düz. Biri yuvarlak. İki el. Biri nazik. Dokunuşu hafif ve sakin. Yazın toz haline gelmiş nehir çamuru gibi. Biri iri taneli kumlar gibi pütürlü.

İki ses. Biri alçak, gırtlaktan. Geceleri vıraklayan nehir kurbağalarının sesi gibi. Amcası suya düşmüş kütüklerin altında yılan balıkları gibi boğuşsun diye terk etti onu. Seslerden biri

kuşların ötüşü gibi düşük perdeden. Sesler yükselip alçalarak yarı tonlu melodiler oluşturuyor. Şarkısını bu tonla söylüyor.

Yaşlı olan; ellerinin gevşemiş derisinden yaşlandığı belli olan, onu bırakıp gidiyor. Sandalyeye bağlıyor onu. Çığlık atarak yapışıyor kadına. Bik bik bik. Derisi iplere sürtünüp duruyor. Derisinden kırmızı şeyler sızıyor. Sızıntı. Sulu. Sızıntı. Sulu. Durduramıyor sızıntıyı.

Ama genç olan onu da yanında taşıyor. Küçük pazar tezgâhında kızın arkasında oturuyor. Bulanık görüşünü kızın kabarık mavi eteği kaplıyor. Bazen bu loşluğun ötesini görüyor, bulanık gözlerinin önünde kalın, ince, kısa, uzun çubuklar gibi, renklerin geçidi gibi sürekli değişen insanları izliyor, sessiz ve gürültülü konuşmalarındaki saklı melodileri duyuyor. Sevdiği sesleri topluyor. Kafasının içinde şarkı söyleyen boncuklar gibi onları yan yana diziyor. Kız için kollarını ve bacaklarını sabit tutmaya çalışıyor. An-na tempo son hecede, An-na An-na. Sağa sola sallanan vücudunu sakinleştirmek için yarı tonlamayla bu ismi tekrar tekrar söylüyor. Bir tek bacaklarının seğirmesine engel olamıyor. Köpekler havladığında ya da kapılar çarptığında yapabiliyor. An-na. An-na. Ama çanlar çalarken yapamıyor.

Artık kafasının içinde An-na'yı söyleyemeyecek kadar güş-süz. Müzik dağılıyor. Saçılan boncuklar. Notaları tekrar bir araya getirmeye çalışarak dinliyor. İşte. Bir bas sesi geldi. Bir başlangıç sesi olabilir. Aynı ses, aynı nota, o bas sesi -o temel nota- melodisini üstüne kuracağı o ses. Son beş gündür onu duyuyor. Beş gündür. Kısa olanı da sayarsa tıpkı bir elindeki parmakların sayısı kadar. Yoksa altı mıydı? Bazen kısa olan parmak seğirdiği için onu iki kez saymak gerekiyor.

O bas ses yine konuşuyor. Görüşünü kaplayan mavi etekten ötesini, şarkıcıyı görmek için kendini zorluyor. Derisinin üstüne kan rengi kıyafet giymiş uzun bir çubuk. Kendi ken-

dine şarkı söylüyor, sonra dinlemek için duruyor. Kafasında yeni bir melodi var. An-na'nın orta kalınlıktaki sesi alçak notalara karışıyor. Notaların birlikteliğiyle çıkan sesi seviyor.

Sesler mükemmel bir uyum içinde.

Sipariş ettiği kitabın ilk bölümünü Flaman tüccara gösterirken Anna'nın kalbi hızlı hızlı çarpıyordu. Adam her gün tezgâhın çevresinde dolanıp durmuş, el yazmasında ne kadar ilerlediğini sormak ve İngilizcesini ilerletmek için arada bir ona uğramıştı. Yani öyle söylemişti, aslında İngilizcesi mükemmeldi. Adamın ikinci ziyaretinden sonra Anna da kendini adamı beklerken bulmuş; gözleri kırmızı pelerini görmek için sürekli meydana tarar olmuştur. Benzettiği kişiler o adam çıkmayınca hayal kırıklığına uğruyordu.

Belli ki Roma'da kardinallerin giydiği kırmızı pelerinler artık varlıklı tüccarlar arasında da popülerdi.

İlk başta Flaman tüccara karşı temkinliydi Anna; adam isminin VanCleve olduğunu söylemişti ilk gün. Kâfir metinlerle ilgili soruları öylesine sorduğuna pek inanmamıştı Anna. Yine de her ziyaretinde adama daha çok ısındığını fark etmişti. Tanrı biliyor ya bir arkadaşın eksikliğini duyuyordu. Çingeneler çok yakında ayrılacak, yalnız kalacaktı. Bu Flaman adam bir süreliğine de olsa ona arkadaşlık yapmak isterse, bu pazar yerinde böyle bir arkadaşlığın ne zararı olurdu? Adamın varlığı hoşuna gidiyordu.

Anna'nın içinde kalan azıcık güvensizlik hissini de tezgâha altıncı gelişinde tamamen giderdi adam.

Sonbahar güneşi alçakta asılı bulutların arkasına çekilmiş, yerini soğuk soğuk çiseleyen yağmura bırakmıştı. Anna meydanın karşısından adamın geldiğini fark etti. Sanki Anna'yı

izliyormuş gibi görünüyordu. Anna bakışlarını çevirdi, utan-
dı; bir kez daha bakışlarını o yöne çevirdiğinde adam gitmişti.
Kasaba tellalından bir saat sonra, Anna tam da yerinde dur-
mayan uzuvların sürekli fırlattığı battaniyelerin içine yağmur
iyice işlemeden Küçük Bek'i Jetta'nın arabasına götürmesi
gerektiğini düşünürken, tüccarı bir kez daha gördü. Kızın
tezgâhına doğru koşar adım geliyordu. Arkasında iki çadır di-
reğiyle bir branda taşıyan genç biri vardı.

Anna böyle lüks bir şeyin parasını karşılayamayacağını
söyleyince adam susmasını rica eder gibi elini kaldırıp gencin
parasını kendi cüzdanından ödedi.

"Eğer yarım saat daha sizinle konuşma zevkine erişebile-
ceksem ödediğim paranın lafı olmaz," dedi adam.

İçinden bir ses, reddetmesi gerektiğini söyledi Anna'ya.

"Hem yağmurlu günlerde oğlan da ıslanmamış olur," dedi
adam. Sonra da ekledi, "Hem açık havada güneşten de ko-
runmuş olursunuz. Ayrıca şık tuniğimi de düşünün. Benim
pozisyonumda bir adam, üzerinde yağmur lekeleri olan bir
tunikle meydanda nasıl kasıla kasıla yürür? Kumaş ticareti ya-
pan biri için iyi olmaz."

Son cümleyi söylerken neredeyse gülecekti Gabriel, sanki
kendi kendisiyle dalga geçiyordu. Aslında tek yaptığı, kadının
verdiği hediyeyi kabul etmesini kolaylaştırmaktı. Zaten nasıl
kabul etmezdi ki? Kendi mallarını düşünmüyorsa da ikide bir
muşambayla korumaya çalıştığı, bir müşteri adayı geldiğinde
dönüp, gittiğinde tekrar sarmaya çalıştığı Küçük Bek'in iyili-
ğini düşünmeliydi.

"Ödünç olmak şartıyla kabul ederim bir tek," dedi Anna,
genç çocuk çadır direklerini meydandaki arnavut kaldırımla-
rının arasına çakarken. "İncil bitene kadar o zaman. Nereye
kadar geldiğimi görmek ister misiniz?"

Adam omzunu silkip "Göstermek için hazırsanız," dedi.

Onları koruyan brandadan hoşnut bir şekilde ayağının dibindeki sepetten gevşekçe bağlanmış sayfaları çıkardı Anna.

“Ağır gidiyorsa kusura bakmayın. Ama günler giderek kısalıyor, kitapçılar loncasının da mum ışığında çalışmak konusunda bazı kuralları var. İşlerin kalitesinin azalttığını düşünüyorlar.

“Burada hiç de kalitesiz bir şey yok,” dedi adam, sayfaları üstünkörü gözden geçirirken.

Anna hayal kırıklığına uğradı. Özenle yaptığı işine hiç de gereken saygıyı göstermemişti adam.

“Küçük Bek bugün sessiz,” dedi adam, sayfaları Anna’ya geri uzatırken.

“Bizi dinliyor.”

“Ne söylediğimizi anlıyor mu?”

“Bunu anlamak zor. Konuşamıyor. Sadece seslerimizin tınısını seviyor sanırım. Müzikten de hoşlanıyor. Laternacı geldiğinde çok mutlu oluyor. Yarım penilerimin hepsini adamın çaldığı birkaç şarkıya harcadım, neyse sonrasında saatlerce onları mırıldanıp duruyor, mırıldanmakla meşgulken çok memnun görünüyor. Söylerken çıkardığı sesler anlaşılmıyor, sanki masalsi bir dil gibi. Yine de laternacıdan kaptığı notalarla eşsiz güzellikte hoş melodiler çıkarıyor.”

“Ama çanları sevmiyor.”

“Sanırım çok gürültülü oldukları için. Yüksek sesler onu korkutuyor. Muhtemelen çok iyi görmediğinden. Seslerin nereden geldiğini anlayamıyor.”

VanCleve tünığının cebine uzandı.

“Ona bir şey getirdim,” dedi. “Verebilir miyim?”

Cevabı beklemedi. Anna’nın kitapları sergilediği masanın arkasına geçmişti bile. Çocuğun yanına çömelip oğlanın elini açtı, sonra da kızılgerdan kuşunun yumurtası renginde, aynı şekil ve büyüklükte elips biçimli pürüzsüz bir taş Küçük Bek’in avucuna koydu.

Çocuğun yüzüne genişçe bir gülümseme yayıldı. Anna'nın kalbi bu gülümsemedeki mutluluk karşısında neredeyse paramparça oldu. Küçük Bek taşı alıp üç kere döşegin kumaşına vurdu. O esnada sırtkan dudaklarından dökülen salya, VanCleve'in kıyafetinin koluna düştü.

"Kusura bakmayın," dedi Anna, sepetten çıkardığı temiz bir bez parçasıyla lekeyi hafifçe silerken. "Güzel kıyafetiniz berbat oldu."

"Hiç önemli değil. Sadece bir kumaş parçası. Daha önce de ıslandı." Sonra da bezi Anna'nın elinden alıp oğlanın yüzünü nazıkçe temizledi. "Bu gülümseme her şeye değer," diye ekledi memnuniyetle. Ardından ayağa kalktı, bezi Anna'ya geri verdi.

"Ama nereden bildiniz?"

"Onu taşlarla oynarken gördüm. Bir taşı daha olursa sevinir diye düşündüm. Üç ikiden daha iyi bir sayı." Durakladı, kısa bir an çocuğu izledi, sonra Anna'ya baktı. "Sayı sayabiliyor, biliyor muydunuz?"

"Nereden çıkardınız bunu?"

"Yere nasıl vurduğunu görmediniz mi? Üç kere. Bakın, şimdi de onları sıraya dizdi."

Kumaş tüccarının gösterişsiz şefkatinde ya da belki gözlem ve idrak kabiliyetinde Anna'ya büyükbabasını hatırlatan bir şey vardı. Adamın fark etmediğini umarak beklenmedik göz yaşlarını bastırmaya çalıştı.

"Onun farklı bir zekâsı var," dedi VanCleve. "Ona benzeyen başkaları hakkında bir şeyler okumuştum. Bizim sahip olduğumuzun ötesinde yetenekleri olduğundan bahsediliyordu. Aradaki farkı telafi etmek için Tanrı'nın onlara bahşettiği bir hediyeden."

Anna'nın adama sarılası geldi. Sadece nezaketten değil, aynı zamanda uzun süredir şüphelendiği bir şeyi doğruladığı

için de. Yabancı bir ülkeye ait bir şehrinin meydanında değil de büyükbabasının küçük evinde olsalardı adama sarılırdı Anna. Keşke Wycliffe metinlerini çalışmaya ve tercüme etmeye gelmiş öğrencilerden biri olsaydı bu adam. Ama Prag'da değildiler. Adam da o öğrencilerden biri değildi. Bu yabancı ülkede o da bir yabancıydı, üstelik Anna, Prag'dan ayrılalı beri yabancılardan tedirgin olmasına yetecek kadar şey görmüştü.

Onları koruyan brandanın altında birbirlerine yakın bir şekilde ayakta dikilirken, bulutlar ve sis onları birbirlerine daha da yaklaştırıyor, bulundukları yeri sanki küçücük, samimi bir odaya dönüştürüyordu. Uzanıp VanCleve'in kırmızı pelerininin koluna dokunmamak için kendini zor tuttu Anna. Gayri ihtiyarı kamburunu çıkarıp sanki ehlileştirmek istercesine saçlarını düzeltti. Kadınlık organında belirgin bir kıpırtı hissetti, aniden çakan bir şimşek gibi keskin, hafif bir sızı. Adamdan gözlerini kaçırdı. Alev alev yanan yüzünü çevirdi, masanın üzerindeki kitaplarla kitapçıkları düzeltiyormuş gibi yaptı.

"Çocuğunuz var mı Bay VanCleve?" Böyle bir adamın muhakkak karısı ve çocukları, mesleğini miras bırakacağı güçlü oğulları olmalıydı.

"Hayır ben... yalnızım... Evlenmedim."

"Yazık," diye mırıldandı Anna, sonra hızlanan nabzını durdurmaya çalışarak, "Yani çocuklara düşkün olduğunuz anlaşılıyor da."

"*Küçük çocuklar için acı çek, der Yüce İsa.*" Gülümsedi adam. "O da çocuklara düşkündü."

Küçük Bek, kızın arkasında taşları yere vuruyordu. Bir iki üç, dösemeyi döven sessiz vuruşlar. Sis yerini yağmura bırakmıştı, brandanın ucundan damlalar düşüyordu.

"Umarım yakın bir yerlerde kalıyorsunuzdur," dedi Anna. Sonra da yanlış anlaşılacağı korkusuyla kıpırmızı kesildi.

“Yani güzel kıyafetlerinizin aynı gün içinde iki defa ıslanmasını istemem de onu kastediyorum.”

Adam güldü. “Katedralin öbür tarafında bir odada kalıyorum. Saint Luc Caddesinde. Siz yakında mı oturuyorsunuz?”

“Ben bir grup... hacıyla kalıyorum, ama yakında yola çıkacaklar. Kış Reims’de geçirmeyi planlıyorum. Burada iyi sipariş alıyorum.”

“Kaldığım yerde oda olabilir.”

“Ben hem bir dulum hem de fakir bir kitap satıcısıyım. Varlıklı bir tüccarla aynı parayı ödeyemem.”

“Basit ama temiz bir yer. Üstelik fiyatı da çok makul. İsterseniz ev sahibine sormaktan mutluluk duyarım.”

Anna tereddüt içinde uygun bir cevap ararken VanCleve ekledi, “İzin verin de kitapları toplamanıza yardım edeyim, sonra da gidelim. Tek başınıza halletmeye çalışırsanız hem siz hem çocuk, her ikiniz de sıırsıklam olacaksınız.”

Anna daha karşı çıkmaya vakit bulamadan Gabriel kitapları sepete koymuş, Küçük Bek’i kaldırıp kucaklamıştı bile. “Bunu alın,” dedi sepeti kadına uzatırken. “Biraz koşmamız gerekecek. Katedralin öbür tarafındaki ikinci ev.”

Meydanın karşısına doğru fırlamadan önce sözcükleri ağzından zar zor çıkarabildi; Küçük Bek’i kürklü pelerinine sarmıştı.

Şalını kıvrıcık buklelerinin üzerine kapatıp adamı takip etmekten başka çaresi kalmadı Anna’nın.

*Çoğu insan Fransızlar için çalışır.
Peki bir Fransız'ın elinden gelmeyecek şey nedir?
Nadiren de olsa
Fransa'da İngilizcenin yerlere göklere çıkarılması
belki de.*

DÜNYANIN SEYRİ, 14. YÜZYIL

YAZARI BİLİNMIYOR.

Saint Luc Caddesindeki duvarları çamur sıvalı küçük kerpiç hanın sahibi, kiralanacak bir odası daha olduğunu söyledi. Anna, hem VanCleve'nin hem de bastıran yağmurun ısrarıyla odaya bir göz attı. Derli toplu ve samimi bir odaydı. Ahşap yatak üzerinde gerçek kuştüyünden bir şilte; altında sandığı, sırt kısmına atılmış işlemeli bir örtüsü olan ahşap bir koltuk; üzerinde yıkanmak için kalaylanmış bir çanak ve sürahi olan bir şifonyer; şifonyerin hemen üstüne asılmış gösterişli, küçük bronz bir ayna vardı odada. Küçük kare bölmelere ayrılmış sırlı penceresinden sarkınca bahçenin küçük bir bölümünü görmek mümkündü. Kömürle ısınan mangal odayı sıcacık yapmıştı.

Anna hevesle inceledi odayı, bir yandan da aniden yüzeye çıkan kederini bastırmaya çalışıyordu. Kıvrıla kıvrıla çıkılan

merdivenlerin hemen başındaki güzel odasını andırıyordu bu oda; Prag'daki küçük evde, arkasında bıraktığı odasını. Başını sağa sola sallayarak “Bunu karşılamaya gücüm yetmez,” dedi.

VanCleve güldü. “Daha fiyatını sormadın bile. Altından kalkamayacağını nereden biliyorsun? Meydana çok yakın burası. Yürüyerek geçirdiğin zamanı fazladan çalışmaya ayırır, kiranı çıkarırsın. Bir buçuk kilometre mi yürüyordun? Eminim hancı da dul, çocuklu bir genç kadına gereken kolaylığı yapar.” Bunları söylerken VanCleve'in bakışları aynı zamanda kısılmış gözleriyle Küçük Bek'i süzen kısa boylu, şişman adamın üzerindeydi.

Küçük Bek'in oğlu olmadığını tanıştıkları ilk gün VanCleve'e söylemediği için kendine kızdı Anna. Bununla birlikte bu yanlış anlaşılma Anna'nın dulluk hikâyesini; pazarda kitap satma izni alabilmek için sahte evraklar düzenlediği dulluk hikâyesini daha inandırıcı kılmıştı o gün. Şu an gerçeği açıklasa çok saçma olurdu. Üstelik bu Flaman adam son derece nazik davranmış olsa da Anna'nın yalan söylediğini, kocasının yasal ticaret hakkını devam ettiren bir dul olmadığını anlarsa onu yetkililere teslim etmeyeceği ne malumdu? Her neyse, nasılsa yakında gidiyordu adam. Bir hafta kadar buralardayım, demişti Anna'ya.

“Quel est le prix de cette chambre?”

Kısa boylu şişman adam gözlerini kısarak baktı, tombul parmaklarından birini kaldırdı. *“Un ecu par semaine.”*

Yarım koruna ederdi bu. Yani haftada beş şilin demekti. Sırf perşembe günleri pazarda çalışarak bile bu parayı çıkartabilirdi Anna. Ama yiyecek, örtü ve çamaşır masrafı da vardı. Tabii bir de mum; lonca yöneticisi yasaklamış olsa da geçecek kadar para kazanabilmesi için mum ışığında çalışması'

* Bu odanın fiyatı ne kadar? -çn.

** Haftada bir ekü. -çn.

şarttı. Ayrıca çok yakında kalacak bir yer bulması gerekecekti. Bera hiç durmadan İspanya'daki hacı yolundan bahsediyordu. Çingenelerin gitmesine sadece birkaç gün kalmıştı; yaklaşan kış da düşünülürse İngiltere'ye tek başına gidemezdi Anna.

VanCleve cüzdanına uzanıp, gümüş paraları ev sahibinin avucuna bıraktı. "*Nous prenons cette chambre,*" dedi.

"Non—"

"Bu parayı üzerinde çalıştığın kitaba avans olarak düşün. Bu sağanakta eve kadar yürüyemezsin. Zaten çocuğu o kadar uzağa taşıyamazsın. Gece burada kalırsın, yarın da eşyalarını aldırırız."

Dışarıda, yağmur pencere camlarına vuruyordu. İçeride, davetkâr bir sıcaklık vardı. Küçük Bek yüzüne yayılmış ağzı ve salyalarıyla onlara gülümsedi; koca kafası incecik gövdesinin bir yanına düşmüş, kutudan fırlayan oyuncak soytarılar gibi hafif hafif hareket ediyordu. Anna şilteye oturunca içindeki tüyler de ağırlığıyla hareketlendi. *Oğlan burayı sevdi, üstelik bir erkekle olmaktan memnun*, diye geçirdi içinden Anna.

VanCleve cüzdanından dört peni değerinde gümüş para daha çıkarıp ev sahibine uzattı. "*De laviande, du pain, du fromage, s'il vous plaît.*"

Et, ekmek ve peynir için dört şilin daha. Sadece yemeği düşününce bile Anna'nın midesi gurulduyordu. Çingene arabasından ayrıldığı sabah saatlerinden beri ağzına bir lokma koymamıştı; gerçi çocuğa çeyrek peni değerinde bisküvi ve iç yağı almıştı. Hancı başıyla onaylayıp çıktı, arkasından kapıyı kapattı. Anna birden küçük odanın samimiyetinin farkına varıp bundan rahatsızlık duydu. Bununla birlikte yabancı bir şehirdeki yabancı bir kadındı, kaybedecek hiçbir şeyi yoktu. Uzaktan duyulan gök gürültüsü, patır patır yağan yağmuru havada çevirmeye başladı.

* Bu odayı tutuyoruz. -çn.

VanCleve kıpkırmızı pelerinini çıkarıp yere serdi. Küçük Bek'in yanına oturdu. "Ev sahibi dönünce piknik yapacağız," dedi çocuğa gülümseyerek, bu durgun zekâlı çocuğun her söylediğini anladığını düşünür gibiydi. "Bu örtünün her yerinden çiçekler çıkan bir çimenlik, yağmur damlalarının da yolunu kaybetmiş güneş ışınları olduğunu hayal edeceğiz."

"Ama pelerininiz—"

"Fırçalarım geçer," dedi adam, Anna'nın sepetine uzanıp kızılgerdan kuşunun yumurtasına benzeyen taşı çıkardı. Taşı iki avucunda karıştırdı, sonra da yumruklarını çocuğa uzattı. "Hangisinde?" diye sordu.

Anna, çocuğun taşı tutan elin üzerine rastgele vurmasına şaşırdı. Şans eseri mi bulmuştu taşı? Anna bile keskin gözlerine rağmen tam olarak emin olamadı. Ama oğlan taşı tutan doğru ele tekrar tekrar vurdu. Üst üste. Hiç kaçırmadı. Bir kere bile. Sonunda Anna taşın hangi elde olduğunu kendisi de tahmin etmekten sıkılıp, güldüğü anlarda VanCleve'in göz çevresinde oluşan kırışıklıkları, dümdüz kare kepinin altından fırlayan kısa, sarı bukleyi izlemeye başladı. Bu bukle ona Judenstadt'taki hahamın kirlenmesin diye Tevrat tomarlarını sardığı, neredeyse krem kadar akışkan ipek yemenileri hatırlattı. Nerden aklına gelmişti bu şimdi? Eve duyduğu özlemin bir kez daha içinde yükseldiğini hissetti.

Sonra merak etti; acaba Dedecik, VanCleve hakkında ne düşünürdü? Bir gök gürültüsü daha. Sonra da kapı sesi.

"*Entrez,*" diye seslendi VanCleve. *Girin.*

Kapı açıldı, odayı kızarmış erle mayalı ekmek kokusu sardı.

Piknik örtüsü yerine geçen pelerinin üstüne yiyecekleri bırakıp çıktıktan birkaç dakika sonra gelen kahkahaları dinle-

mek için kapının dışında durakladı hancı. Garip bir üçlüydü içerdekiler. *Yine de evde mutlu insanların kalması güzel*, diye düşündü. Diğer müşterileri üzerinde iyi bir izlenim bırakırdı bu tarz insanlar.

Ayrıca kapalı kapılar ardında ne olup bittiği onu ilgilen-dirmezdi. Hem de hiç ilgilendirmezdi.

Anna ile Küçük Bek kampa geri dönmeyince Jetta endişelendi. Onları aramayı bile aklından geçirdi. Anna'nın büyük katedralin gölgesine kurduğu tezgâhın yerini biliyordu; ama oraya sadece bir kez gitmiş, o seferde de meydanda fal bakmaya çalıştığı için muhafız onu kovalamıştı. Üstelik arkasından çirkin şeyler de söylemişti. Adamın konuştuğu dili bilmesi de gözdağı verdiğini anlamıştı Jetta. Bir daha oraya gitmek istemiyordu.

Bera'nın yanına gidip Anna ve Küçük Bek'i aramaya başka birinin gidip gidemeyeceğini sordu. Anna'nın yağmurdan korunmak için bir yere girdiğini, endişelenmemesi gerektiğini söyledi Bera; sonra da oğlunu omzunda hoplatmaya devam etti, bebek yüksek sesle gaz çıkardığında da içten kahkahalar attı. Korsesinin şeritlerini bağlarken tıpkı bir kâse sütü yeni bitirmiş mutlu bir kedicik gibi bakan Lela da merak etmemesini söyledi Jetta'ya.

Onlar için bunları söylemek kolaydı. Kadınla çocuğu ne-hirden kurtaran onlar değildi. Kolaydı elbette; sonuçta tehdit edici sesleri onlar duymuyordu.

Yine de bu samimi aile tablosunun bir parçası olmadığını anlamak için seslere ihtiyacı yoktu Jetta'nın. Biraz peynir ka-buğuyla bayat ekmek yiyebileceği rutubetli arabasına döndü. Yağmur kamp ateşini söndürmüştü, demek ki akşama sıcak

bir yemek yiyemeyeceklerdi. Bu gece dans yoktu. Müzik yoktu. Kahkaha yoktu.

Kızıl saçlı kadınla çocuğun güvende olmalarını diledi. Onlar olmadan araba bomboştı. Kasvetliydi. Sanki ıssız gökyüzü, gözyaşlarını arabanın kavisli damına boşaltıyordu. Yoğunlaşan karanlıkta arkasına yaslanıp tavana çevirdi bakışlarını Jetta, kafasındaki sesleri dinlemeye başladı. Ona ne yapması gerektiğini söyleyen sesleri. Konuşmayacaklarını anlayınca da at kılından, kaşındıran battaniyesini üzerine çekip uykuya daldı.

Yoğun sessizliği bir tek gürültülü yağmurun sesi bozuyordu.

Anna kalın pencerelerden içeri giren gün ışığına uyandı. Birden kalbi çarpmaya başladı. Bir an Prag'daki evin kıvrıla kıvrıla çıkılan merdivenlerinin başındaki küçük yatak odasında olduğunu zannetti. Ama Küçük Bek'in iniltileriyle bilinci tamamen yerine geldi.

Büyük ihtimalle altını ıslatmıştı çocuk, üstünün değiştirilmesi gerekiyordu. Jetta'nın diktiği çadır bezinden bol pantolona ıslaklığın sızmamış olmasını diledi Anna. Anna ve Jetta, çocuğa tuvaletini söylemeyi öğretebileceklerini düşünmemişlerdi, oysa oğlan çişini uzun süre tutabiliyordu. Vücudu üzerinde çok az kontrolü olan biri için gerçek bir nimetti bu. Çocuk ıslanmaktan nefret eder, altını kirlettiğinde sürekli ağlardı. Yine de geceleri onları bir kere bile uyandırmamıştı.

Anna çocuğun her yerini çabucak kontrol etti. Altındaki bez iyice ıslanmıştı ama pantolonuyla battaniye kuruydu. Dün geceki ziyafetin kalıntılarını temizlemek için tüm temiz paçavraları kullanmıştı. Oğlanı neyle temizleyeceğini bulmak için tam sepeti altüst ediyordu ki belli belirsiz bir kapı sesi duydu.

Hancının sesini tanıdı Anna. “*Pardon, madame, s’il vous plaît.*” Sonra da ağır aksak İngilizcesiyle konuşmaya başladı adam, “Mösyö VanCleve’den. Oğlan için.”

Şişman hancı bir elinde temiz keten bezler, diğerinde denge tutmaya çalıştığı bir kova su ve sepetle kapıda dikiliyordu.

Anna kapıyı açıp, kısa boylu adamın yıkama çanağını suyla doldurmasını ve bezleri yerleştirmesini gönül rahatlığıyla izledi.

“Mösyö Van Cleve. Çıktı mı?” Anna orta seviye Fransızcasıyla sordu soruyu.

Adam gülümsedi. “*Oui,*” sonra da Anna’ya bırakılan notu ve bir sepet dolusu elmayı uzattı. “*Bonjour Madame. Avez-vous besoin de quelque chose d’autre?*”

“*Non, merci. Merci beacoup.*”

Hancının arkasından kapıyı kapatır kapatmaz Anna notu aceleyle gözden geçirdi. Gecenin iyi geçtiğini, iyi bir uyku çektiğini umuyordu Van Cleve. Kısa süre sonra dönüp eşyalarını taşımasına yardımcı olacağını yazmıştı notunda.

Ancak Anna’nın çingene kampına VanCleve’le gitmek gibi bir niyeti yoktu. Tam olarak ismini koyamasa da, içinde hâlâ ona güvenmemesi gerektiğine dair bir his vardı. Oysa bu adama güvenmeyi ne kadar da isterdi. İyi de neden bu yabancı adam, hem de görünüşüne bakılırsa böyle zengin bir tüccar, hiç tanımadığı bir kadının iyiliği için böyle uğraşıp duruyordu?

Bunun tek bir sebebi olabilirdi. Onlara yatacak yer sağlamış olsa da, Anna sebebin ne olabileceğini tahmin ediyordu; gerçi adam şimdiye kadar ona hiç uygunsuz bir teklifte bulunmamış, çok kibar davranmıştı. Paylaştıkları yemekten sonra yalnızca ortalığı toplamasına yardım etmiş, sonra kendi odasına çekilmiş, eğer bir şeye ihtiyacı olursa kapısını çalma-

* İyi günler Madam. Başka bir şeye ihtiyacınız var mı? -çn.

** Hayır teşekkürler. Çok teşekkürler. -çn.

sını söylemişti. Anna, adamın yardımına müteşekkirdi, özellikle çocuğa gösterdiği şefkate minnettardı. Oysa en tuhafı da bu durumdu. Pek çok kişinin meraklı bakışlarını görgüsüzce üzerine çevirdiği ya da sanki orada yokmuş gibi gözlerini kaçırdığı, uzak durduğu durgun zekâlı bir çocuğa niye bu kadar ilgi gösteriyordu VanCleve?

Hayır, Anna'nın tedbiri elden bırakmaması gerekiyordu. Ne olur ne olmaz, Anna'nın, ölmüş kocasının işini devralan, kitap loncasının koruması altında gerçek bir dul olmadığını anlayabilirdi adam. Yine de şu an, daha önünde bu tarz şeyler düşünecek zamanı varken yaptığından pişmanlık duymuyordu Anna. Bir karar vermek güzeldi. Çingeneler gittikten sonra başını sokabileceği bir yer bulabilmişti. Hem artık yalnızca kendisine bakması gerektiğinden baharda İngiltere'ye yapacağı yolculuk için biraz para biriktirebilirdi.

Sör John Oldcastle. Verdiği sözü hatırlamak için son aylarda bu ismi sık sık tekrar etmişti Anna. Sör John Oldcastle, Lord Cobham. Büyükbabası, "Lord Cobham'a git, orada güvende olursun," demişti. Kendini güvende hissetmek Anna'nın hayatta en çok istediği şeydi; Martin'in infazından sonra bu hisse en yakın hissettiği an da Saint Luc Caddesindeki küçük odada geçirdiği bir önceki geceydi. Flaman tüccara güvenmeyi nasıl da isterdi. Sıcacık küçük odanın samimiyetinde azıcık akşam yemeği üzerine gülerek sohbet ederken Anna neredeyse gerçekleri anlatacaktı adama. Sırrını paylaşacaktı. Ne zararı olurdu ki? Adam birkaç gün içinde evine dönecek, Anna onu bir daha hiç görmeyecekti. Yine de içinden bir his vazgeçirmişti Anna'yı. Şimdi de hırçın kış güneşi pencereden içeri girerken, adamları sırrını paylaşmadığına memnundu.

"Al bakalım Küçük Bek. Elmanı ye," dedi Anna, elmayı küçük küçük dilimlerden. "Sonra seni Jetta'ya götüreceğim. Orada seni korkutacak çanlar da yok."

Ama Küçük Bek elmasını yemek istemedi. Geri tükürüp şarkı söylemeye başladı. Anna emin değildi, ama çocuk sanki kendi ismini söylüyor gibiydi.

“Merak etme. Jetta’yla güvende olacaksın. Çingeneler sana bakacak. Sonra da İspanya’ya gideceksin. İspanya’yı seveceksin. Kitaba göre orası hep güneşliymiş. Üstelik de sıcakmış. Burası gibi değilmiş.”

Dün geceki yağmurdan sonra pırıl pırıl güneşli bir hava vardı, yine de kışın keskin soğuğu hissediliyordu. Yalnızca önünde uzanan uzun karanlık gecelerin düşüncesi bile Anna’nın ürpermesine sebep oldu.

Çingeneler Kralı’na ayrılacağını söyleyince, “Seni özleyeceğiz Praglı Anna,” dedi Bera.

“Yine de bizimle İspanya’ya, Santiago de Compostela’ya gelmiyorsan, kalacak bir yer bulman iyi olmuş. Her an yola çıkabiliriz çünkü.”

Bera o ısıltılı gülümsemesini yaydı yine. “Her an.” Yeni bir kelime öğrenmişti. Bera yeni kelimeleri de tıpkı öğrendiği yeni dolandırıcılık numaraları gibi biriktirir, fırsatını bulduğu an kullanırdı.

“Bir adam buldun demek! Biliyordum,” diye ciyakladı Lela. “Yakında kendi bebeğini hoplatırsın.” Nasıl yapılacağını göstermek için bebeğini omzunda büyük bir şevkle zıplatmaya başladı. Sonra bebeği daha iyi zıplatan Bera’ya verdi. Bebeğin bu kadar hoplamaya yediklerini kusmaması mucizeydi.

“Hayır Lela. Adam falan bulmadım! VanCleve o fırtına sırasında bize acıyan biri sadece. Yakında gidecek zaten.”

“VanCleve demek. Ooo. Ne güzel bir isim. Gör bak bu VanCleve sana nasıl da sıırıslıkam âşık olacak. Bir hafta önce

sana aşk büyüü yaptım. Sana karşı koyamayacak Praglı Anna. Gör bak. Ama teşekkürü gerek yok. Arkadaşımsın sen benim, seni özleyeceğim.”

Lela üzerine oturduğu minder yığınınan fırlayıp Anna'ya coşkuyla sarıldı. Lela'nın onu Prag'daki yetkililere şikâyet etmesini hâlâ affedemediğinden kadına sarılmak için kendini zorladı Anna, bir yandan kendine kızarak. Bebeğin tatlı ekşi süt kokusu Lela'nın üstüne sinmişti; bu koku Anna'nın içinde şimdiye kadar varlığını hiç bilmediği bir özlemi tetikledi. Kokudan başı döndü.

Anna'dan yarım kafa boyu kısa olan Lela uzanıp çevik bir yılanı andıran bir hareketle Anna'nın kafasından uzun, kırmızı bir saç teli kopardı.

Anna hissettiği acı karşısında bir an nefessiz kaldı, Lela ise yalnızca güldü. “Hanımefendi saçı,” dedi. “Özlemezsın. Sende daha çok var.”

Lela saçı bir bilekliğe dolayıp sonra da bebeğin koluna taktı. Bebeğin bilek boğumlarına dolanan saç teline baktı Anna. Koyu kırmızı kurdeleden bileklik üzerinde bir pas lekesini andırıyordu saç teli. *Keşke bu bileklik bu çocuğun mutlu bir hayata sahip olması için yeterli olsa,* diye geçirdi içinden Anna; oysa dünya çocuklara göre zalim ve tehlikeli bir yerdi. Şahit olduğu kötülüğün karşısında hiçbir muska ya da büyü duramazdı.

Bu insanları ve saçma sapan batıl inançlarını özleyeceğim, diye düşündü Anna. Yerde, arabanın köşesinde oturan Jetta'ya döndü. Küçük Bek, onun bağdaş kurmuş bacaklarında oturmuş, arabanın beş para etmez zemin döşemelerine mavi taşını aksak ritimlerle vuruyordu. Anna gideceğini resmen açıkladığından beri yaşlı kadın tek kelime etmemişti.

“En çok seni özleyeceğim Jetta,” dedi Anna.

Bera, bebeği Lela'ya verip Anna'nın seyahat çantasını aldı, çantayı omuzlarına kaldırırken bir inilti çıkardı.

“İngilizce İncil yüzünden bu kadar ağır,” dedi Anna, biriktirdiği küçük duka ve altın para hazinesinden adamın şüphelenmesinden, son anda ondan birkaç metelik koparmaya çalışmasından endişelenerek.

Jetta, Küçük Bek'i kucğıından nazikçe iterek ayağı kalktı. Lela'nın yaptığı gibi sarılmadı Anna'ya ama kızın elini tutup avucunu açtı.

“Ne var, söylesene Jetta?” diye sordu Lela. “Hayatındaki adam kalıcı mı? Evlilik var mı? Ya çocuk?”

Anna hemen elini çekti. “Fallara inanmam ben Jetta. Bilmiyor musun? Kaderimizi kendi davranışlarımızın belirlediğine inanıyorum ben. Tabii bir de işimize müdahale etmesini istersek, Tanrı'nın takdirine bağı olduğına. Tanrı da geleceğı avucumuzun içine yazmaz.”

Eğer Jetta mutlu olacaksa, Anna'nın avucunu okumasının ne zararı vardı? Yoksa Anna, yaşlı kadının söyleyeceklerinden mi korkuyordu?

Jetta gözlerini incecik bir çizgi haine gelinceye kadar kısıp Anna'ya her zamanki gibi sinsice güldü. “Uzun bir yolculuğa çıkmak üzeresin. Avucunda gördüm. Çekmeden hemen önce.”

Anna kahkaha attı. “Herkeseye aynı şeyi söylüyorsun.”

Jetta omuz silkti, kulaklarındaki halkalar da bu hareketle hafifçe kıpırdadı. “Bu gerçek olmadığı anlamına gelmez. Hayat zaten uzun bir yolculuk. Sence de öyle değil mi Praglı Anna?”

“Galiba öyle Jetta. Galiba öyle.”

Lela'nın suratı asıldı. “Ama sevgiliyle ne olacağını duymadık.”

Jetta'nın çarpık gülümsemesi kayboldu. “Dikkatli ol Anna. Avucunda yazdığına inansan da inanmasan da önünde seni bekleyen tehlikeler var. Bu yolculukta adımlarına dikkat et.”

Kendi kendine mırıldanmasının dışında sessiz sakin Jetta'dan duyduğu en uzun konuşmaydı bu. "Sen de kendine dikkat et Jetta. Sana her zaman minnet duyacağımı unutma."

"Ne yaptım ki? Kaderinde o gün nehirde ölmek yoktu."

Anna yüzünü öpen suyu bir kez daha hatırladı, nehir üzerini kaplarken duyduğu huzuru. Bu yaşlı kadın olmasaydı hayat yolculuğu orada sona ererdi. Belki de sona ermeliydi diye düşündü Anna; hayat yolculuğu Vltava Nehri'nin serin, tertemiz sularında bitmeli, akıntıyla sonsuzluğa ilerlemeliydi. Dedecik ve Martin'le birlikte. Ama güneşin pırıl pırıl parladığı, havanın açık ve tertemiz olduğu, çevresinin alışılmadık bir grup arkadaşla çevrili olduğu böyle bir günde hayatının sona ermemesinden mutlu oldu Anna.

Bera çoktan arabanın dışına çıkmıştı. Anna eğilip Küçük Bek'i güzel sarı saçlarından öptükten sonra gözyaşlarını tutmaya çalışarak Bera'nın peşinden gitmek için arkasını döndü. Hemen arkasında Küçük Bek acı acı bağırmaya başladı. "Anna, Anna."

"Şşşt çocuğum," dedi Jetta. "Anna'yı yine göreceksin. Çok yakında. Göreceksin onu. Çok yakında."

Çocuğu sakinleştirmek için söylenen boş bir vaat, diye düşündü Anna. Bir yandan da Bek'in onu çabucak unutmasını, üzülmemesini diledi. Bu hayatta ona yetecek birkaç arkadaş vardı.

Benim gibi, diye düşündü Anna; aylar boyu evi olmuş kamptan Çingeneler Kralı'yla ayrılırken.

Bera, Anna'nın seyahat sandığını hancıya teslim edip ayrılırken günün ilerleyen saatleriydi. VanCleve'in etrafta olmadığına memnundu Anna. Adamın çingeneyi görüp de yanlış

bir fikre kapılmasını istemezdi. Sonra aklından geçenlerden anında pişmanlık duydu. VanCleve'in ne düşündüğünü niye umursuyordu ki? Anna'ya nazik davranmış bir müşteriydi sadece. Yakında gidecek, Anna onu bir daha hiç görmeyecekti.

"Seninle şehir merkezine kadar yürüyeceğim Bera. Belki satıcılardan akşam yemeği için biraz ekmekle peynir alırım. Artık tek başıma olduğuma göre." Bera sakince baktı Anna'ya. Yüzünde insanları etkileyip dolandırmak için takındığı o her zamanki gülümsemeden eser yoktu. "Fikrini değiştirmek için hâlâ çok geç değil Praglı Anna. Bizimle İspanya'ya gelebilirsin."

"Hayır Bera. Teşekkür ederim. Gerçekten sağol. Sen ve Jetta olmasaydınız ne yapardım bilmiyorum... ve Lela tabii. Ama gitmem en doğrusu olur. Benim hac yolculuğum batıya doğru."

Fakat Bera uzaklaşmaya başladığı zaman Anna aniden telaşa kapıldı, yine de onu geri çağırma isteğini bastırdı.

Kim bilir İngiltere'de ne bekliyordu Anna'yı? Ya şu Lord Cobham onu geri çevirirse? Vltava Nehri'nin sırtında yükselen kale aklına gelince, yine böyle bir kaleye gideceği düşüncesiyle içten içe ürperdi. Ya her şey?... *Ne yapalım, o zaman da en azından verdiğin sözü tutmuş olursun. İngiltere'de de ekmeğini kaleminle çıkarabilirsin. Tanrı sana böyle bir yetenek bahsettiği için minnet duy.*

Görünen o ki kafasında sesler duyan bir tek Jetta değil, diye düşündü Anna kendisiyle alay ederek.

Solmaya başlayan renkler akşam karanlığının habercisiydi. Çanlar akşam duasını haber veriyordu. Anna ekmeğiyle peynirini almış, katedralin koca kapılarının önünden geçerken

kıpkırmızı bir renk gözüne çarptı. İçeri giren silüeti tanıdı. Arkası dönük olsa bile. Evet, emindi. Yürüyüşünde, duruşunda özel bir şey vardı.

Demek öyle. Adam dindardı demek. Katolikti. Hüsrana uğradı Anna. Adamla benzer düşüncelere sahip olduklarını düşünmüştü. Sonuçta adam ondan İngilizce İncil istemişti. Kilisenin öğrettiklerinden daha büyük bir gerçeğin peşinde değilse, niye İncil siparişi vermişti? Ama kendine daha önce de hatırlatıp durduğu gibi VanCleve önemli biri değildi Anna için.

Akşam yemeğini bitirip bir sayfa kopya ettiğinde özenle kullandığı mumun çoğu tükenmişti. Mumun yaydığı sarı ışık çemberinin etrafını karanlık kaplıyor, oda daha kasvetli bir hal alıyordu. Koridorda hiç ayak sesi duymamıştı Anna. VanCleve uzun uzun ibadet etmiş olmalıydı. Odası yakındı, dönmüş olsaydı Anna duyardı. İyi de adamın dönüşü onu niye bu kadar ilgilendiriyordu? Hatta kulağı niye koridordaki seslerdeydi?

Yatması gerektiğini düşünürken -bir mum daha yakması müsriflik olurdu- kapının kibarca vurulduğunu duydu. Önce dikkatli bir şekilde kapıyı hafifçe araladı, sonra tamamen açtı.

VanCleve daracık girişi kapladı, açık renkli kısa saçları duvardaki şamdanın titrek ışığında parlıyordu.

“Yatmamışsınızdır umarım. Sizi uyandırmadım değil mi? Kapının altında ışık gördüğümü sandım da.”

“Yok, ben—”

Adamın bakışları Anna’nın omzunun üzerinden yataktaki tüylü kalemlere, kâğıda ve açık kitaba kilitlendi. “Çalışıyorsunuz galiba. Girebilir miyim? Oğlanı uyandırmam söz.” Anna’nın yatağının kenarındaki küçük döşeğe yığılı battaniyelere bakarak usul usul söyledi bunları. Anna henüz Bek’in döşeğini kaldırmamıştı; yatak örtüsünün duruş biçiminden,

odadaki belli belirsiz gölgelerden örtünün altında büzüşmüş bir çocuk varmış gibi görünüyordu. Anna açıklamaya çalıştı ama ne söyleyecekti? İçinde bulunduğu koşulları adama anlatamayacak kadar yorgundu, ona ne kadar güvenilebileceğini düşünemeyecek kadar bitkindi.

“Geç oldu. Hancı da—”

Kahkahayla güldü adam. “Hancı Fransız. Umurunda olmaz.”

Bu cümle Anna’nın kızarmasına neden oldu. Loş ışıkta adamın, kızardığını fark etmemiş olmasını diledi.

Küçük, düzgünce sarılmış bir paket çıkardı adam. “Size mum getirdim.”

Adamın tatlı tatlı ikna çabası Anna’ya Martin’i hatırlattı. Bütün erkekler aynı mıydı? Martin’in onunla flört etmesi Anna’nın hoşuna gidiyordu ama Martin ona âşıktı. Halbuki bu adamı neredeyse hiç tanııyordu kız.

“Lütfen bayım. Bana karşı aşırı cömertsiniz. Ama ben—”

Anna azıcık kenara çekilmiş olmasına rağmen, adam onun yanından geçerek içeri girdi.

“Ne yaptığınızı görüyorum. İngilizce İncil okuyorsunuz.” Çatılmış kaşlarıyla sesindeki sertlik bu durumu uygun bulmadığının belirtisiydi.

“Okumuyorum. Kopya ediyorum. Sizin için. Yuhanna İncili. Hatırladınız mı?” Çocuk sanki odada uyuyormuş gibi alçak sesle konuşuyordu Anna.

“Hatırlıyorum. İncil’i görebilir miyim?”

Anna’nın izin vermesini beklemedi VanCleve. Kitabı çoktan eline almış sayfalarını çeviriyordu. Adamın tavrı Anna’yı rahatsız etti. Zengin bir tüccar olduğundan hep böyle kendi bildiğini okuduğunu tahmin etti.

“Yoksul bir dul olduğunuzu söylemişsiniz. Ama bu çok etkileyici bir çalışma olmuş. Üstelik bu çok pahalı bir kitap.”

Bu sözler Anna'yı daha fazla kızdırdı. Katedral ziyaretinin adamın davranış biçimine etkisi olmamıştı. Daha az nazik, daha fazla otoriter görünüyordu. Belki de Anna kuruntuya kapılmıştı sadece, adamı katedrale girerken gördüğü için bahane bulmaya çalışıyordu. Ona cömert bir ödeme yapacak adamı odasından kovamazdı, onur kırıcı bir şekilde davranmadığı şürece elbette. Bir yabancından hediye kabul etmemesi gerektiğini bilmesi gerekirdi.

“Yoksul bir dulum zaten,” dedi Anna, aynı yalanı tekrar etmekten utanç duyarak. “Kitap büyükbabamındı. Onun çalışması. O bir kâtip ve tanınan bir tezhipçiydi.”

VanCleve kitaba artık daha önce söylediği gibi *etkileyici bir çalışma* olarak değil de başka bir şeymişçesine öfkeyle bakıyordu. Sanki kitap onu rahatsız ediyordu. Ama Anna bu konuda da kuruntuya kapılmış olabilirdi. Ne de olsa kitabı kopya etmesini adam istemişti ondan.

“Büyükbabanızın güvenliği sizi hiç korkutmuyor herhalde. Daha dikkatli olmanız lazım. Böyle bir İncil'e sahip olmak kanuna aykırı.”

“Büyükbabam öldü. Geldiğim yerde Kutsal Kitap'ı kendi kendilerine okuyan pek çok kişi vardır.”

Sönecek kadar küçülmüş mum titreşti. Adam paketi açıp bir mum daha yaktı. Yenisini erimiş olanın üzerine koydu. Sonra sanki kız onu davet etmiş gibi rahatça kızın yatağına oturdu. Anna ayakta dikilmeye devam etti.

“Bunu bulundurmak çok tehlikeli Anna. Kilise yasakladı.”

“Ama siz—”

“Benimki farklı. Bazı yerlerde sözü geçen bir adamım ben. Sizse yalnız bir kadınsınız.”

Anna öfkesinin arttığını hissetti. “Peki Kilise onu neden yasakladı biliyor musunuz? Nedenini söyleyeyim. Onu kendi kendilerine okuyanlar, papazların vaazlarında hırs ve güç ar-

zusundan kaynaklanan yalanlardan başka bir şey söylemediklerini anlarlar diye.”

Çenesinin titremesinden adamı rencide ettiğini anlayabiliyordu ama kendine engel olamadı. Bu gerçek uğruna pek çok kişi ölmüştü. Ona karşı nazik davranmış bir adamı memnun etmek için sessiz kalamazdı. Hele bir de söyledikleri doğruysa sessiz kalamazdı.

Elile İncil’i işaret etti. “Ölülerin gittiğine inanılan Araf öğretisi mesela. Hadi söyleyin bakalım! İncil’in neresinde böyle bir yerden bahsediliyor? Söyleyemezsiniz bayım. Çünkü böyle bir şey yok. Peki ya af belgesi satışları?” Adamın bu kadar saf olması karşısında güldü Anna. Başarılı bir tüccar olacak kadar akıllı bir adam nasıl olur da burnunun ucunu bile göremezdi. “Eğer insanlar Tanrı’nın merhametinin ve günahlarından kurtulmanın bedava olduğunu bilseydi, para öderler miydi sanıyorsunuz?”

Kadının görüşleri adamı can evinden vurmuş olmalıydı ki sesini yükselterek karşılık verdi VanCleve. “Her köylünün Kutsal Kitap’ı doğru yorumlayacak kadar bilgili olduğunu mu düşünüyorsunuz.” Küçük, alaycı bir kahkaha attı. “Bırakın Kutsal Kitap’ı anlamayı, çoğu bir bilet parasını bile hesaplamaktan acizdir.”

Yumruğunu İncil’in üzerine indirdi VanCleve. Anna duyduğu sestten korktu. Bu adamın nazik bir beyefendi olduğunu nasıl düşünebilmişti?

“Neden bahsettiğimi biliyorum Anna. Bu insanların arasında seyahat edip durdum. Gördüm—” Sonra sustu. Sanki ağzından çıkacak sözcükleri tartıyormuşçasına durakladı. “Bir tüccar pek çok cahille karşılaşır.”

Anna geri adım atmayacaktı. Bu adam sosyal statüsü nedeniyle sahip olduğunu iddia ettiği üstün iç görüşüyle gözünü korkutamayacaktı Anna’nın.

“O zaman bırakın da o cahil köylüler Kutsal Kitap’ı kimin yorumlayacağına kendileri karar versin. En cahillerinin bile ne kadar bilge olduğunu görseniz siz de şaşırır kalırsınız.”

“Görüyorum ki bu inanca kendinizi iyice kaptırmışsınız,” dedi adam usul usul.

“Ben de şunu biliyorum, İngilizce İncil’i merak ediyormuş gibi görünseniz de gerçek böyle değil. Akşam duası için katedrale girerken gördüm sizi.”

Adam kalktı. Parmağıyla İncil’i kapattı. “Dikkat edin Anna. Bohemya’da değilsiniz. Kâfırlık tehlikeli bir suç, ayrıca Kilise... Kilise’nin sapkınlığı bastırmak adına ciddi bir kampanya yürüttüğünü duydum. Çocuğunuzu da düşünmeniz lazım.” Yerdeki battaniye yığınının çevirdi bakışlarını. “Bu tartışmayla onu uyandırmadan iyi geceler dilesem iyi olacak.”

“Evet gitseniz iyi olur. Uyardığınız için teşekkürler. Dikkatli olurum,” dedi Anna sertçe. “Mumlar için de teşekkürler.”

“Her ikisi için de bir şey değil,” dedi adam. Ama o doğal nezaketi kaybolmuştu.

Kapıyı kapatır kapatmaz, bir sonraki karşılaşmalarında adamın gelişigüzel bir selam vermek dışında bir şey söyleyip söylemeyeceğini merak etti Anna.

*Mütevazı yazarımız hikâyeye Sör John'la devam
edecek,
Falstaff'ın öldüğü (bu konuyla ilgili bir bilgim yok),
Oldcastle'in şehit olduğu yerden.*

IV. HENRY, II. BÖLÜM
WILLIAM SHAKESPEARE

Nell, “Ah, Sör John. Bu zavallı gözlere ilaç gibi geldiniz. Girin girin,” dedi.

Sör John kollarını kaldırdı; bir yandan kahkahalar atıyor, bir yandan da onu sıkı sıkı kucaklamak isteyen bu kırmızı suratlı, geniş kalçalı garson kadını kendinden uzak tutmaya çalışıyordu.

“Bak şimdi Nell. Olmaz. Leydim asla razı gelmez. Son görüşmemizden sonra evlendim, biliyorsun değil mi?”

Kadın, Sör John'un koluna şakacı bir şaplak indirdikten sonra paçavraya dönmüş başlığının içine ağarmış saçlarını sokuşturdu. “Duydum. Doll haberi vermek için uğradı. Eastcheap'teki orospuların yarısı gibi karalar bağladı o da. Birilerinin kahırdan öleceğini tahmin etmeliydin.”

Bir kol boyu mesafe bırakarak adamın kollarını tuttu, bakışlarıyla süzdü. “Hangi rüzgâr attı seni buraya peki? O süslü

karından bu kadar erken sıkılmadın herhalde? Gerçi seni burada görmek o kadar güzel ki. Artık hiçbir şey eskisi gibi değil Jack. Hiçbir şeyin tadı kalmadı.”

“Hayat devam ediyor Nell. Dünya değişiyor. Pistol nasıl?”

“Her zamanki gibi beş para etmez.”

“Peşinde koşarken öyle demiyordun ama, öyle hatırlıyorum.”

“Evet ama elde etmeden önceydi o.”

İç çekip suratını astı kadın. Sör John, kadının göz çevresinde yeni kaz ayakları fark etti. Kadın eliyle önlüğünün üzerindeki lekeyi kapadı.

“Sizden sonra işler iyice azaldı,” dedi kadın. “Pistol kuş kadar beyniyle paçavra toplayıp satma işine girdi. Kırık dökük bir at arabası edildi, şimdi de sokak aralarında dolaşıp duruyor, zenginlerin pire dolu eskilerini topluyor.” Bakışlarını başka yöne çevirdi. “İdare ediyoruz işte. En azından komşular eskisi gibi kavgadan gürültüden şikâyet etmiyor.” Eski şakacılığı geri gelmiş gibi gülümsedi. “Sen, Prens Hal, Pistol ve Bardolph nasıl da racon keserdiniz. Muhafızı çağırmama bile gerek kalmıyor artık. Zaten çağırdığımda da gelmiyor.”

Sör John, Boar’s Head’ın tanıdık salonuna göz gezdirdi. Hatırladığından çok daha rezil görünüyordu mekân. Yerdeki hasırların yenilenmesi gerekiyordu; çatlamış camlar çamur lekeleriyle kirlenmiş, üst kattan oluklara fırlatılırken lamlıklardan sıçrayan pisliklerle kaplanmıştı. Ortalığın keşmekeşiyle filtrelenen öğleden sonra güneşi salona yeşilimsi bir renk veriyordu. Bayan Quickly bu birahaneyi her zaman temiz tutmuştu. Sör John, karısının böyle bir yer hakkında ne düşüneceğini merak etti. Hayır. Aslında merak etmedi. Biliyordu.

Bir köşede iki serseri boş bir maşrapanın üzerinde hain planlar kuruyordu. Sör John cüzdanının hâlâ yerinde durduğundan emin olmak için pelerininin ceplerini yokladı. Külleri etrafa dağılmış, ölmeye yüz tutmuş bir ateşin kendi kendini

ısıttığı bir başka köşede yaşlı bir ayyaş sarhoşluktan olduğu yere yığılıp kaldı.

“Son seferinde benim yüzümden muhafızı çağırdığını hatırlıyorum. O on pound'luk borcu sana ödemiş miydin?” Cüzdanına davrandı, bunu yaparken odanın diğer tarafındaki kötü niyetli iki kişinin konuşmayı bırakıp onu izlediğinin farkındaydı. Onlara sırtını tam olarak dönmeden ama görmesinler diye de azıcık yana kayıp kadına parayı uzattı. “Aman Jack. Buna hiç gerek—”

“Borcun bir de faizi var tabii. Herhalde bu beş yılda bir pound'u bulmuştur.” Sonra da on bir altın para çıkardı, cüzdanı bir hayli hafifledi.

Avucuna konmuş paraya iştahla baktı kadın.

“Borcumu temizlediğime göre en iyisinden bir maşrapa birayı hak ediyorum demektir.”

Kadın bakışlarını adamdan kaçırıp paraları önlüğünün altındaki keseye koydu, sonra adama gülümsedi. “En sevdiğin maşrapa hâlâ duruyor. Hani şu kadın şeklindeki, büyük şeyleri olan var ya—” Kendi dolgun göğüslerini eliyle tartıyormuş gibi bir hareket yaptı.

Garson kadın fıçıdaki içkiyi o müstehcen maşrapaya doldururken Sör John yan taraftaki sıralardan birine yerleşti koca cüssesiyle. “Pistol gelene kadar kalacak mısınız?”

“Gecikmezse beklerim. Burada biriyle buluşacağım. Smithfield'dan William Fisher adında bir parşömen üreticisi. Daha önce hiç beni sordu mu?”

Köşedeki masada oturan kötü niyetli iki adam planlarına son verip Sör John'a doğru son bir kaçamak bakış attılar. Bu dağ gibi adamla uğraşmaya cesaret edip edemeyeceklerini değerlendiriyor gibiydiler; uğraşmamaya karar verip kapıya yöneldiler. Kapıdan girmeye çalışan yeni bir müşteriye ittirerek dışarı çıktılar.

“Şu üstat Fisher nasıl bir tip?”

Sör John tatminkâr bir gülümsemeyle içkinin boğazından kaymasına izin verdi. “Bilmem,” dedi, bıyığına bulaşmış köpüğü temizlerken. “Hiç tanışmadım. Ama gönderdiği elçi acil olduğunu söyledi.”

Arkadan vuran güneş nedeniyle yeni giren adamın kapıda sadece silüeti görünüyordu.

“Yeni bir müşteriniz var galiba Bayan Quickly,” dedi Sör John silüete.

Adam ışıktan bir adım öne çıkıp, kukuletasını arkaya attı. “İçki almak isteyen birinin ne yapması lazım burada?” diye sordu.

“Ekselansları,” diye mırıldandı garson kadın acemice bir reverans yaparak. Sör John ise tanıdık yüzü görmenin şokuyla hiçbir şey söyleyemedi.

“Yanılıyorsunuz bayan. Ben Smithfield’den William Fisher. Lord Cobham’la buluşmaya geldim.” Adam alçak ve mesafeli bir sesle konuşuyordu. Yine de sesi çok tanıdıktı.

Nell’in gülümsemesi yerini hüznünlü bir hoşnutsuzluğa bıraktı. Şüpheyle Sör John’a çevirdi bakışlarını. Yoksa geçmiş yıllarda yaptıkları şakalarla tanınan ikilinin hazırladığı başka bir numara mıydı bu da? Sör John bu bakışa omuz silkererek karşılık verdi; kadın da yarım yamalak bir reverans daha yaparak fıçıdan içki çekmeye gitti.

“Üstat Fisher dediniz değil mi?” diye sordu Sör John çatlak pencerenin hemen dibindeki masaya otururlarken. Nell maşrapaları önlerine bırakıp tatminsiz bir şekilde salına salına yürümeden önce tek kaşını kaldırarak Sör John’a sorgulayıcı bir bakış attı.

“Bir zamanlar sürekli şakalaşıp güldüğümüz eski bir arkadaşına aşırı benziyorsunuz. Adı Hal’di, ama şimdi düşününce o gerçek bir erkek değil de toy bir delikanlı gibiydi daha çok.

Gerçi hatırlıyorum da gerçek bir erkek gibi içki içmeyi bilirdi.” Bu cümlelerin karşısındaki adamı kışkırtacağını umut ederek sırtı Sör John. Ama beklediği tepki gelmedi adamdan.

“Adım William, Lord Cobham, Hal değil. Daha önce de söylediğim gibi Smithfield’lı bir parşömen üreticisiyim ben.”

Pekâlâ! Genç arkadaşı bu oyunu oynamak istiyorsa, Sör John da seve seve yardım ederdi.

“Smithfield mı demiştiniz? Nasıl yardımcı olabilirim Bay... Fisher?”

“Aslında yardımcı olacak olan benim.”

“Peki bir parşömen üreticisinden hangi konuda yardım isteyebilirim?”

“Söylenene bakılırsa ciddi bir parşömen müşterisiymişsiniz lordum. Aynı zamanda sık sık tüylü kalem ve mürekkep alışverişi yaptığınız söyleniyor. Denilen o ki bazı kitapları yurtdışına gönderiyormuşsunuz.”

Sör John bu soruya verilecek en doğru cevabı düşündü bir süre. “O halde bu bir iş görüşmesi William. Demek bana parşömen satmaya geldin,” dedi Sör John kurnazca. Bir yandan karşısındakinin şimdi ne söyleyeceğini merak ederken bir yandan da bu oyunu gidebileceği yere kadar götürmeye hevesliydi.

Genç adam iyiydi. Bu konuda hakkını vermeliydi. Ama kılık değiştirme numaralarında Hal zaten hep başarılıydı. Bir ikili olarak tertipledikleri çeşitli kumar entrikalarını hatırladı; amaçları kazanmak değil eğlenmek olurdu; genellikle öküzün tekine gecenin içkilerini ismarlatırlardı. Hal zekâsını yay gibi kullanır, ahmak herifin üzerine üzerine giderdi. Sonra Sör John suç ortağı olarak devreye girer, öldürücü darbeyi vururdu. Sırf can sıkıntısından sık sık rolleri değişirlerdi. Şu an yapılan şaka da her neyse, Sör John eski günlerin hatırına oyuna devam edebilirdi. Blöf yapmayı seçti, kart oyunlarında sürekli yaptığı bir numaraydı.

“Pekâlâ Üstat Fisher. Söylentiler bazen doğru çıkabiliyor. Bazen de çıkmıyor. Size her kim bilgi veriyse doğruları söylememiş. Eğitimli biri değilim. Kitaplarla da işim olmaz. Yani parşömene ihtiyacım yok. Smithfield’dan buraya boşu boşuna gelmişsiniz.” Müstehcen maşrapasını iki eliyle tuttu, üzerindeki pembe çıkıntılara parmaklarını sürttü, artık karşısındakinin küfürlü sözlerle kendini açığa çıkarmasını bekledi. Yan gözle baktığında bir yandan uzun barda kirli önlüğüyle maşrapaları silerken bir yandan da ikiliyi izleyen garson kadını gördü. Bir de kadının önlüğüyle silinince zaten yağlı olan kaplar daha da lekeli görünüyordu.

“Parşömen satmaya gelmedim.”

Hal olmadığını iddia eden bu Hal, oturduğu yerden biraz kalkarak planlı bir şekilde öne eğildi, her iki elini de avuçları dönük biçimde masaya koydu. Sör John’un iyi hatırladığı bir duruş şekliydi bu. Hal’in aniden öfkelenildiği, içkiyi kaçırdığı zamanlarda mantığını kaybettiğini, bu hareketi sık sık yaptığını hatırladı. “Prens Harry’den bir mesaj getirdim size. Kendisi bir zamanlar size duyduğu saygıdan ötürü bu mesajı iletmemi emretti.”

“Bir zamanlar mı?”

Adamın gözlerinde çelik gibi sert bir pırıltı, çenesinin şeklinde Sör John’a yabancı bir şeyler vardı.

Şaka maka etmiyordu adam.

Sör John elindeki maşrapayı bıraktı. Oradan bir an önce uzaklaşmak istediğini fark etti. Bu iğrenç ve kötü kokulu bayat biranın bir zamanlar çok keyif aldığı bu meyhaneye alakası yoktu. Günün bu zamanında, öğleden sonranın ilerleyen saatlerinde Joan gül bahçesinde nakış işliyor ya da İngilizce İncil’ini okuyor olurdu. Çimenden bankta onun yanında oturmayı, elbisesinin yakasına taktığı gülleri koklamayı istedi.

“O zaman rica ederim söyleyin, neymiş bu mesaj?” diye sordu karşısındaki yabancıya. “Gönderdiğiniz notta acil olduğu yazılıydı.”

“Canını kurtarmak isteyen biri için acil bir mesaj.”

Aynı çukur gözler, alt dudağı daha hırçın aynı ağız şekli, eskiden moda uygun şekilde omuzlarda kıvrımlı şimdiyse bazı keşişleri andıracak şekilde kulakların üzerinde yusuvarlak kesilmiş ama tepesi tıraş edilmemiş aynı kahverengi saçlar.

“Kral ve başpiskoposun, kâfirliğe dair en ufak bir kanıtı buldukları yerde yakacaklarını bilmenizi istedi prens. İnanılmaz bir özenle kanıt arıyorlar.”

Her kelimeden sonra bir duraklamanın geldiği; kısık, alçak ve tehditkâr bir ses tonu.

Aynı kemerli kaşlar, aynı çıkık elmacık kemikleri. Hem aynı hem de farklı.

“Ezelden beri böyle şeyleri arayıp duruyorlar,” dedi Sör John, prensin ölçülü sesine denk bir tonla. “Hem iftira atmaya da aynı özeni gösteriyorlar. Peki bunun benimle ne alakası var?”

“Her taşın altına bakıyorlar. Asilzadelerin kalelerine bile. Körü körüne bakmıyorlar. Muhbirleri var. Hem İngiltere’ye hem de ülke dışına kâfir el yazmalarını yayan herkesin aleyhinde kanıt topluyorlar.”

Yeni bir haber değildi bu. Tam olarak yeni sayılmazdı. Bilmek ayrı, kanıtlamak ayrı şeydi. Bir parlamento üyesini, kralın arkadaşını suçlamak için kanıt toplamak zorundaydılar.

“Peki ya Prens Harry?” diye sordu Sör John. “Henry Bolingbroke’un ölüm döşğinde olduğu söyleniyor. Prens Harry çok yakında tüm İngiltere’nin hükümdarı olacak. Bu prensin *kardeşi* olarak gördüğü eski arkadaşlarına hiç mi sadakat borcu yok?”

Adam, vereceği cevabı kafasında tasarlamışçasına durakladı bir an. Hazır cevaplılığıyla tanınan, kılıcı en hızlı çeken Hal için bu alışılmadık bir durumdu. Sonunda karşısındaki William cevap verdi.

“Prens vazifesi gereği İngiltere’ye ve Kilise’ye karşı sorumlu olduğunu size söylememi emretti. Size bir sadakat borcu varsa da bu uyarıyla ödemiş oluyor.”

Sör John’un sinirden yüzü kızarmış bir halde verdiği cevap anında geldi. Sesindeki öfkeyi bastıramadı. “Genç Prens Harry’ye benim için endişelenmesine minnettar olduğumu, korkularının asılsız olduğunu iletin. Ama bir de şunu söyleyin: Sör John sadakatin anlamını çok iyi biliyor, hep de bilecek. Neye mal olursa olsun.”

William Fisher kafasını eğdi. Masanın ahşabına geçen yıllar boyunca sayısız içki muhabbeti sırasında, sayısız maşrapanın bıraktığı nemli halka izleri üzerinde bir parmağını gezdirmeye başladı. Tekrar başını kaldırdığında maskesi düşmüştü; Sör John, bu kez Prens Hal’in kendine çevrilmiş bakışlarını tanıdı.

Prens hiç dokunmadığı içkisini masanın ortasına ittirip kalktı, Sör John’a doğru eğildi. Geçen yıllarda boyu uzamıştı. Sör John bu yılların ağırlığının kalbini baskıladığını hissetti. Hal, John’un omzuna dokundu. Dokunuşu sanki bir kadının gibi hafif, şefkatliydi.

“Şişman bir adam herkesten daha çok yanar Jack.”

Eğer bu bir şakaysa, çok alçak sesle söylenmişti, atlara fışıldar gibi, içinde neşe kırıntısı da yoktu kötülük de. William Fisher, tezgâhı silen garson kadına selam vermeden kukuletasını başına takıp kapıya doğru ilerledi.

Artık tek bir güneş ışını bile cama vurmuyordu. Birahanenin salonu tamamen gölgelerle kaplıydı.

“İlerleyen günlerde biraz parşömene ihtiyacım olabilir Üstat Fisher. Belki yine karşılaşırız,” diye seslendi Sör John

açık kapıdan girerek içerideki kasveti dağıtan azıcık güneş ışığına doğru. Ama köşedeki sarhoşun horultusundan başka ses gelmedi karşılık olarak.

Sör John cüzdanından altı peni çıkarıp masaya bıraktı. “Haklısın Nell. Hiçbir şey eskisi gibi değil.”

“Pistol seni kaçırdığı için üzülecek.” Kapıyı arkasından kapatırken Nell’in sesini duydu Sör John. Ama arkasını dönmedi.

Will Jagers, yoksul bir rahip olmanın pek de kârlı bir iş olmadığını anladığında henüz iki gecedir Londra’daydı. Yan yollar da ve ana yollarda umduğunu bulmuştu, köylüler onu papaz diye çağırıyor; ona bedava ekmekle bira veriyordu. Bununla birlikte şehirde yankesicilikten bile tehlikeliydi papaz olmak. Yankesicilik yapan bir adam en fazla kırbaçlanır ya da pek itibar görmezdi. Ama Londra’ya geldiğinden beri kâfirlikle suçlanarak Beyaz Kule’ye kapatılan, bir daha da kendilerinden haber alınamayan yoksul rahiplere dair rivayetler duymuştu Will. Bu yüzden Merchant’s Row’daki bir evin arkasındaki çalılıklara atılmış bir yün tunikle onu sıcacık tutacak bir kısa pantolon görünce, bu beklenmedik bağışı hemen kaptı.

Cübbenin sıcak tutan yün kumaşından ayrılmak istemediğinden -artık geceleri soğuk oluyordu, açık havada ot yığınlarının üzerinde uyuyacak olursa rahip cübbesi onu ısıtırdı- cübbeyi Sör John’un toplantısında verilen, hâlâ yanında taşıdığı kitabın durduğu çantanın içine tikiştirdi. Ama çantaya sığmadı cübbe. Başka çaresi yoktu. Yün kumaş kış gecelerinde onu sıcak tutardı. Kitabıysa okuyamıyordu bile. Paternoster Row’da bir kitapçının önünden geçtiğini hatırladı. Kutsal Kitap’tı elindeki. Satarsa en azından bir maşrapa bira alabilirdi,

Hava kararıyordu ama Sör John daha ortalıkta görünmemişti, Leydi Cobham onu karşılamak üzere avluda fazladan saz meşalesi yakılmasını istedi. Toynakların çıkardığı sesi duyunca büyük bir beklentiyle odasının penceresine gitti. Camın üzerinde oluşan hareler nedeniyle at elmas şeklinde parçalara ayrılmış gibi görünüyordu. Meşalelerin yaydığı loş ışıktaki bile atın binicisini hemen tanıdı leydi.

Çökük omuzlarıyla çatılmış kaşları, adamın pek de iyi bir gün geçirmediğinin göstergesiydi. Attan inip dizginleri seyise atarkenki sert tavriysa kötü haberlerle geldiğinin belirtisiydi; muhtemelen karısıyla paylaşamayacağı haberlerle geldiğinin. Kocasının tek kusuruydu bu. Sanki karısına olan biteni anlatmazsa onu kaçınılmaz sonuçlardan koruyacağını düşünür, kadını kötü haberlerden koruma isteği duyardı. Normalde bu kadar akıllı bir adam nasıl böyle aptalca düşünebiliyordu? Oysa karısına anlatsa belki leydi sadece kendini değil adamı da korumanın bir yolunu bulabilecekti. Yine de kocasına karşı gelmenin bir yararı olmayacağını biliyordu. Sıkıntısının nedenini daha gizli yollarla öğrenmek zorunda kalacaktı Leydi Cobham.

Arazilerle ilgili bir sorun olduğunu düşünmüyordu Joan. Uzun zamandır onlarla uğraşmayı bırakmış, bu işleri vekilharçlarla John'a bırakmıştı. Yine de araziler konusunda yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunda anlardı. Cooling Kalesi'yle civarı çok bereketliydi. Her zaman iyi mahsul alınırdı. Kilerler, ambarlar, bira mahzenleri kışlık erzaklarla ağzına kadar dolu olurdu; küçük çiftçilerle köylüler mutlu görünürdü. John'un Hereford'daki arazilerinin hiçbirinden de felaket haberi gelmemişti. Sabah Londra'daki parşömen üreticisiyle görüşmeye giderken keyfi yerindeydi. Geriye bir tek şey kalıyordu.

Lollard davası pek iyi gitmiyordu.

Arada sırada Cooling Kalesi'yle başpiskopos arasında daha önce yaşanan sorunlara kocasını hiç karıştırmamış olmayı dilerdi Leydi Cobham. Daha John'la evlenmeden önce Lollard rahiplerine barınma sağladığı için topraklarından men edilmişti; bu ceza onu çok fazla rahatsız etmiyordu; gerçi zamanında -samimi olmasa da- uygun sözcükleri söyleyerek kefaretinin ödemiş, böylelikle inancını gizlice yaşamaya başlamıştı. Papanın kutsal komünyonu bağışlamak ya da esirgemek gibi bir gücü olduğuna inanmıyordu. Bu Tanrı tarafından bahşedilen bir haktı. Ne papa, ne herhangi bir rahip, ne de piskopos onu Yüce İsa'nın gönül rızasıyla verdiği bu lütuftan mahrum bırakabilirdi. İngilizce İncil öyle söylüyordu.

"Önemli değil kocacığım, boş ver," demişti yasaklama emrini kocasına ilk açıkladığında.

Korkuyla bakmıştı Sör John. Yüzündeki ifadeden, sevişmeden sonra aldığı hazzın yok olduğu anlaşılıyordu, tek kişinin sığabileceği genişlikteki küçücük yatakta iki kaşık gibi kıvrılmışlardı. Galler'deki küçük kır evinde balayılarının ikinci gününü yaşıyorlardı. Sör John, prensle birlikte Gallerli sınır lordlarıyla savaştıktan sonra terfi aldığı yeri, Olchon Vadisi'ni göstermek için karısını oraya götürmüştü. Sör John ayrıca karısına satın alınmış af belgeleri ve zorunlu hac ziyareti şart koşan Katolik yaşam biçiminden dönüp, ağaçlarla kaplı gizli bir vadiden akan şelalenin altında yer alan havuzu göstermek istemişti; Cooling Kalesi topraklarında yeniden yarattığı havuza çok benzeyen, vaftiz edildiği o güzel havuzu.

"Benim korumama, lordlarının korumasına muhtaç bir halk için önemli bir sorun," demişti Sör John öfkeyle. "Cobham topraklarına bağlılıklarından dolayı komünyonundan her mahrum bırakıldıklarında cehenneme gideceklerini düşünecekler."

“O zaman komünyonu yapacak bir Lollard rahibi bul. Ben de şimdiye kadar hep öyle yaptım. Bu onları memnun eder. Aralarından bazıları, hatta sayıları her geçen gün artıyor, artık olan biteni bizim gibi görmeye başladı. Yeteri kadar kişi gerçeği fark ettiğinde, bu da sorun olmaktan çıkacaktır.”

Sör John’un gözleri öyle bir öfkeyle parladı ki kadın korktu. “Peki ya diğerleri? O insanlar için ahlaksız bir Katolik rahibin cennete gitme haklarını elinden alması, hem de sırf efendilerinin dua ettiği dili tercih etmediği için elinden alması, onlar için bu korkuyla yaşamak iğrenç bir şey. Daha da kötüsü ibadetin parasını ödeyemedikleri için bu haktan mahrum kaldıkları hissine kapılacaklar.”

Kollarını öfkeyle sallıyordu, neredeyse yataklarının hemen yanında duran masanın üzerindeki vazoyu devirecekti. Vazo, nergisler ve keçi söğütleriyle doluydu. Baharda evlenmişlerdi; bu yüzden ne zaman bahar gelse gri-yeşil renkli tomurcukları görse, bol yeşillikli Galler vadisinde geçirdikleri o kısacık mutlu balayı günlerine giderdi Leydi Cobham. Cooling Kalesi’ne döndükten kısa süre sonra, John’un tıpkı bir zamanlar Prens Harry için girdiği askeri mücadele kadar gayretli bir şekilde Lollard davası için mücadele etmeye başlamasıyla o büyük mutluluk yerini endişeye bırakmıştı. Prens, John’u soylu bir ailenin kızıyla evlendirerek askerlik hizmetini ödüllendirmişti. Muhtemelen şu an verdiği mücadele için ödüllendirmezdi onu.

Sör John’un kapıcının karşılmasına verdiği homurtulu yanıtı duydu Leydi Cobham, sonra keten başlığını düzelterip yanaklarını çimdikleyip, Sör John’u karşılamak üzere aceleyle aşağı indi. Kocasını kapıda karşılayıp dudağına bir öpücük kondurdu.

“İyi akşamlar sevgilim. Eve dönmene sevindim,” dedi kadın, adamın elini tutup onu güneşli odaya götürürken.

“Günler giderek kısalıyor, güneş battığında bir adamın yeri karısının yanındır.”

“Muhakkak, ne güzel bir karşılama,” dedi adam ocağa en yakın kanepeye yığılır gibi otururken. Ama kadını selamlarken sesinde hiç muziplik ya da cilve yoktu.

Kadın pelerini çıkarmasına yardım etti, botlarını ayağından çekti, sonra da dönünce içsin diye ocakta ısıttığı bal liköründen bir kadeh uzattı. Aslında tüm bunlar oda hizmetçisinin görevleriydi, ama Sör John karısının yapmasını tercih ediyordu. Leydi Cobham umursamıyordu. Eğer kocasını mutlu edecekse hizmetçi rolü yapmanın pek sakıncası yoktu. Adamın arkasına dikilip omuzlarına masaj yapmaya başladı.

“Parşömen üreticisi iyi fiyat verdi mi?”

“Hayır. Fahiş bir fiyat verdi maalesef.” Yanıt birkaç saniyelik bir duraksamadan sonra gelmişti.

“O zaman biz de başkasına gideriz. Tek parşömen tedarikçisi o değil ya,” dedi kadın, başparmağını adamın omurgasından boynuna doğru çıkarırken.

Sör John başparmağın tendonla kemik üzerindeki baskısını daha çok hissetmek için başını öne eğdi. “Güvendiğim tek kişi o ama,” dedi soğuk bir tavırla.

Adamın ses tonundan parşömen fiyatından daha ciddi şeylere kafayı taktığı anlaşılıyordu. Leydi Cobham, parmaklarının altında adamın omuz kaslarındaki yumruları ve gerginliği hissedebiliyordu. Bu konuyla ilgili daha fazla soru sormaktan vazgeçti. Şu an sırası değildi.

“Akşam yemeği yedin mi bir yerlerde?” diye sordu.

“Üstat Fisher’la buluştuğum birahane de bir iki lokma atıştırdım. Yetti.”

Bu iri yarı adama bir iki lokma atıştırmalık ne zaman yetmişti? Ayrıca bu Üstat Fisher ne yapmıştı da kocasının bu kadar keyfini kaçırmıştı?” Adamın kepini başından alıp, par-

maklarını ince telli saçları arasında dolaştırdı, sonra eğilip başının tepesini öptü.

“Endişelenme John. Ne karar verirsen ver doğrudur. Parşömen üreticisini kastediyorum yani. Tabii bana anlatmak istediğin başka bir şey yoksa. Seni bunaltan bir şey; parşömen fiyatı dışında.”

Sör John, kadını çekip kucağına oturttu. Tavrında yine hiçbir muziplik ya da cilveleşme ibaresi yoktu. Kadının yüzüne dokundu, işaret parmağını burnundan çenesine indirdi.

“Yok aşkım. Başka bir şey yok. Fiyata sıkıldım o kadar.” Elini kaldırıp boynunun arkasına koydu. “Fiyatı bir daha düşünmem lazım.”

“Neyse ne, altından beraber kalkarız,” dedi leydi aslında parşömenin fiyatından bahsetmediklerini bilerek.

“En çok da ondan korkuyorum,” dedi adam. Sonra kadını öptü, tutkudan çok şefkatle dolu, uzun bir öpücük. Sonra kibarca kucağından uzaklaştırdı kadını.

“Hadi gel. Yatağa gidelim. Böyle bir günden sonra kuştüyü yorganın altında karımın soğuğu defeden sıcacık vücuduna sarılarak uyumak istiyorum. Eve dönerken ayazı iliklerime kadar hissettim. Kış fena gelmiş.”

Bir cadının yaşamasına müsamaha göstermeyeceksin.

TEVRAT, MISIR'DAN ÇIKIŞ; BÖLÜM 22:18

Gabriel derin bir nefes alıp ciğerlerini soğuk sabah havasıyla doldurdu. Bir anda canlandı. Kaldırım taşlarının kenarından akan lağım suları gece yağın yağmurla temizlenmişti. Gün doğarken meydanın köşesine süpürülmüş yaprak yığınları hafif bir esintiyle kımıldadı, dağılan yapraklar gümüş peniler gibi ayaklarına savruldu. Muhteşem bir gündü.

Hissettiği coşkuya mantıklı bir açıklama getiremiyordu. Aslında iyi uyuyamamıştı. Bütün gece tedirginlik içinde dönüp durmuş, aynı çatı altında uyuduğu kitap satıcısıyla çocuğu düşünmüş, -şimdiye dek memnun kalsa da- rahatsız yatağından kalkmış, sonra da tüm yaşamı boyunca hiç bu kadar hayat dolu hissetmediğini anlamak için kendini dışarı, erken sabah güneşine atmıştı. Ya da bu kadar dipdiri. Elinde olsaydı zamanı burada dondurabilirdi. Tam şu anda. Ya da hayır. Güneşin aydınlattığı bu meydanda donduramayacaktı zamanı. Hafif mum ışığının aydınlattığı o samimi odada, dün gecede donduracaktı.

Başpiskoposun verdiği görevi tamamlamak üzere çoktan Paris'e doğru yola çıkmış olması gerekiyordu. Soruşturmasını

tamamlamış, Lord Cobham aleyhinde bulduğu kanıtları Arundel'e rapor etmek için İngiltere'ye dönmüş olması lazımdı. Oysa şimdiye kadar hiç kanıt toplayamamıştı adam hakkında. Geriye eli boş dönse de Anna Bookman'la ilgili delilleri başpiskoposa sunmamaya karar vermişti Gabriel. Bu kâfirlik tezgâhına kızı karıştırmayacaktı. Kızın onun için hazırladığı kitabı alır, bir daha başkaları için yapmaması konusunda onu uyarır, sonra da kitabı yakardı. Bir önceki akşam kâfirlikle ilgili söyledikleri kızı korkutmuştu. Korktuğunu gözlerinden anlamıştı Gabriel. Bu Lollard saçmalığında kaybolmasın diye onu yeterince ürküttüğünü umuyordu.

Ellerini alnına koyup gözlerinin üzerinde gölge oluşturarak güneşin parlattığı pazar meydanına baktı, hatırlamaya çalıştı. İşte. Oradaydı. Vesle Caddesine açılan kıvrımlı dar sokakın hemen aşağısında. Kırmızı beyaz spiralli berber direğinin yanında kusursuz bir işçilikle oyulmuş marangoz levhası menteşelerinin üzerinde gıcırıyordu; üstelik kapısı da açıktı. Henüz vakit erkendi. Acele ederse Anna çıkmadan küçük hana dönmüş olurdu. Kızın tezgâhı hâlâ boştu. Tezgâhlarına ürünlerini yağ toptancılarla Notre Dame'daki ayine katılmak üzere içeri giren birkaç avareden başka meydanda kimsecikler yoktu. Bu insanları görünce kendini suçlu hissetti. Kalkar kalkmaz aklına gelen ilk şey ibadet etmek değil de bu sipariş olmuştu. Ama sonradan bu ihmalinin günahını çıkarıp kefareтини ödeyeceği konusunda kendi kendine söz verdi.

Marangoza girer gizmez pervaz görevi gören devasa kütüğün altına sığındı Gabriel, gözleri dükkânın içindeki loş ışığa alışırken biraz tereddüt etti. Dükkân taze çam reçinesi kokuyordu, deri kunduraların altındaki zemin şimdiden talaşla kaplanmıştı. Yaşlı ahşap ustası, üzerinde kalın deri önlüğüyle çırağına torna kullanmayı öğretiyordu; kafasını kaldırıp müsterisini bir homurtuyla karşıladı.

“Özel bir el arabası istiyorum. Altı yaşlarında bir çocuğun binebileceği kadar küçük bir şey,” dedi Gabriel çok dikkat ederek konuştuğu Fransızcasıyla, el hareketleriyle de arabanın büyüklüğünü ve şeklini tarif etti.

“*Oui, Oui.*” Usta önlüğünün cebinden el yordamıyla bir parça kömür ve kâğıt çıkarıp iki tekerlekli minyatür bir el arabası çizdi.

“*Quatre roues petites,*” diye karşı çıktı Gabriel, elleri arasındaki mesafeyle arabanın zemine daha yakın ve iki yerine dört tekerlekli olması gerektiğini anlattı. Sonra sap kısmını gösterdi, dümenin Fransızcasını hatırlayamayınca, tutma sapının Anna’nın çekebileceği şekilde yapılması gerektiğini anlattı. Arabanın üzerine katlanabilir, ön tekerleklerle monte edilebilirdi sap; böylelikle Küçük Bek bir eliyle arabayı iterken bir eliyle de dümeni kontrol edebilirdi, Gabriel çocuğun bunu yapabileceğinden emindi. Oğlanın kolları ve bacakları amacı dışında kullanıldığı için zayıftı, ama sırtındaki kaslarla kolları kullana kullana kuvvetlenirdi. Kollarını sağa sola sallarken de anlaşılabilir gibi yeterince gücü ve enerjisi vardı, karşısına çıkan her şeyi dövebilecek gibiydi. Üstelik uzuvları üzerinde az da olsa kontrolü vardı. Anna’nın kucağına oturduğunda kızın göğsüne vurmadığını fark etmişti Gabriel. Annesinin üzerine titrediği bir çocuk kadar sakindi öyle zamanlarda. Çocuğun içinde kilitli kalmış bir zekâ pırıltısı vardı sanki. Bundan emindi Gabriel. İlgi ve özenle serbest kalabilecek bir zekâ pırıltısı.

Marangoz düşünceli bir tavırla başını kaşıdı.

“*S’il vous plaît,*” dedi Gabriel. Kâğıdı yaşlı adamın elinden kapıp desenin üzerine istediklerini çizdi.

Marangoz kafasını kaşımayı bırakıp gözlerini kısarak eskiye göz attı. “*Oui, Je vois,*” dedi. “*Après-demain.*”

* Dört küçük tekerleği olsun. -çn.

** Evet anladım. -çn.

Yarından sonraki gün.

“Après-demain,” diye tekrarladı Gabriel. *“Merci.”*

Marangozdan çıktıktan sonra bir süre Gabriel fiyatı hiç sormadığını fark etti. Ama ne önemi vardı. Engelli bir çocuğa hayır işi olarak kabul edilebilirdi bu araba. Tanrı bu çocuğu onun yoluna çıkarmıştı sonuçta.

Peki ya Anna Bookman, Papaz Gabriel? Onu da senin yoluna Tanrı mı çıkardı? Onu kâfirlikten kurtarman için mi çıkardı? Yoksa seni sınavdan geçirmek için mi çıkardı? Ama Gabriel kararlıydı, Rahip Francis’le yaptığı konuşmaya rağmen din kardeşlerinin çoğuna benzememekte kararlıydı. Şeytanın onu baştan çıkarmasına boyun eğmeyecekti. Kutsal bir yemin etmişti. Bu yemini bozmayacaktı. Karşısına çıkan diğer kadınlara karşı koyabilmişti. Gemiyle İngiltere’den gelirken onunla flört etmeye çalışan kadına ya da kırmızı tüccar kıyafetinden bakışlarını ayıramayan Reims’deki o kadına. Anna Bookman güzel bir kadındı. Ancak Reims zaten güzel kadınlarla doluydu. Hayır. Tanrı, Anna Bookman’ı yoluna çıkardıysa, onun görevi kadının kâfirlerin izinden gitmesini engellemekti, bundan emindi Gabriel. Belki kadının inancını değiştiremezdi ama en azından kâfir ateşinde yanmaktan kurtarabilirdi onu. Sırf oğlunun iyiliği için yapmalıydı bunu.

Tam eşyalarını toplayıp hana dönmeyi düşünürken nehrin o taraftan gelen gürültüyü, haykırıışları, feryatları duydu Anna. Sabahın ilerleyen saatlerinde tezgâhını kurmuş, o zamandan beri de yalnızca bir müşterisi olmuştu. Pazar yeri terk edilmiş gibiydi. Her zaman erkenden gelip erkenden ayrılan toptancılar çoktan gitmişti. Katedralin gölgesi güneş saatinin üzerindeki en tepe noktayı geçmiş ikinci çizgiye doğru yavaş

yavaş ilerliyordu. VanCleve'in tezgâhına uğramasını umarak işi az da olsa oyalandı Anna. Adama Küçük Bek'in oğlu olmadığını, çok yakında ayrılacak hacılardan birine yardım etmek için oğlanla ilgilendiğini söyleyecekti. Bir önceki gece adam ayrıldıktan sonra uzun süre uyanık kalmış, bunları nasıl anlatacağını düşünüp durmuştu. Aslında çok zor değildi, üstelik gerçektir.

Bağırışlar uzaktan, güneşli öğle sonralarında çocukların saklambaç oynadığı eski Roma harabelerinden, Mars Gate yönünden geliyordu. Gözlerini kısıp uzaklara baktı Anna. Orada şu an yalnızca birkaç ölü yaprak saklambaç oynuyordu; ince pelerininin eteklerini kıpırdatan aynı hafif esintinin kovaladığı birkaç ölü yaprak. Ağustos sıcağında Prag'dan ayrılırken ağır yün pelerinin taşımaya gerek duymamış, geri kalan eşyalarıyla birlikte bırakmıştı. Yine de bunları düşünmeyecekti şimdi. Onun yerine Saint Luc Sokağındaki küçük odayı -şu an kaldığı odayı- onun davetkâr şöminesini aklına getirdi. Hemen giderse odasının penceresinden sızan parlak gün ışığına yetişebilirdi, VanCleve'in İngilizce İncil'ini biraz daha çevirmesine yetecek kadar ışık olurdu odada. Adam hâlâ istiyorsa elbette. VanCleve istemiyorsa da nasıl olsa başka bir alıcı bulabilirdi Anna.

Giderken çamaşırcıya uğrayabilirdi. Kasabaya ilk geldiği, fazladan bir kâtibe ihtiyaçları olup olmadığını başrahibe sormak için Saint Remi Manastırı'na gittiği o gün, Vesle Nehri'nin aşağısında çamaşırcının yanından geçtiğini hatırladı. Büyükbabası olsa o da öyle yapardı. Fakat başrahip manastırın işlerinden yazı salonundaki keşişlerin sorumlu olduğunu söyleyip sert bakışlarla Anna'yı geri çevirmişti.

Yine de bu gezinti işe yaramıştı. Manastırın yakınlarında uygun fiyata parşömen ve kâğıt satan bir dükkân bulmuş, o kâğıtları gece sahte lonca belgesi hazırlamak için kullanmıştı

Anna. Ayrıca bir de çamaşırcıyı bulmuştu. Vesle Caddesinin yanındaki katedralden hemen hemen yarım millik yürüyüş mesafesindeydi. Bir hacının temizlensin diye bırakıp sonra da geri almadığı ucuz, ancak işini görececek bir pelerin bula-
bileceğinden emindi bu dükkânda. Çamaşırcı uygun fiyata satardı pelerini. Kenarı kürklü bir kukuletası ya da giymeye alışık olduğu gibi kaliteli bir kumaşı olmayabilirdi alacağı pelerinin, yine de kış boyu onu sıcak tutacak, yolculuk için ayırdığı azıcık paranın tamamını bitirmeyecek bir şey bula-
bilirdi.

Ancak Vesle Caddesinden aşağı dönünce kalabalıktan mağazaların vitrinlerini göremedi Anna. Bütün gürültü buradan geliyordu. Nehir kıyısında bir kalabalık, telaşlı bir kalabalık toplanmıştı. Gelen feryatlardan anlaşıldığı kadarıyla öfkeli insanlardan oluşan bir kalabalık.

Anna çamaşırcının girişine doğru baktı ama tüm dükkânların önleri doluydu. Bu izdihamı geçmişten hatırladı. İzdihamın çirkin yüzünü daha önce de görmüş, bu öfkeli ıslıkları duymuştu. Hiç de yabancı olmadığı bir manzaraydı bu. Uzak durulması gereken bir manzara.

Kıyılarını doldurmuş kalabalıktan habersiz, asmalarla dolu tepelere doğru kıvrıla kıvrıla, sakince akıyordu Vesle Nehri. Güneş bu nehrin sularını da aynı Anna'nın böyle bir kalabalıkla ilk kez karşılaştığı Vltava Nehri'nin suları gibi parlatıyordu. Gözlerinin önüne Martin'in masmavi gökyüzüne karşı kazığa oturtulmuş başı geldi. Gözlerini kırıştırtarak uzaklaştırdı görüntüyü, onu bekleyen görevinden habersiz Saint Luc Caddesindeki küçük huzurlu odasına koşarak gitmeye karar verdi. Ama bacakları sanki kendi iradesi dışında hareket ediyormuşçasına onu kalabalığa doğru sürükledi.

Daha yakına.

Çok yakına.

Onu emmek isteyen, merkeze doğru çeken kalabalığın kıyısına kadar geldi. Sarımsaklı ekmekle ter kokusundan nefes alamadı.

Tam arkasında bir adamın sesi geldi kulağına. “*C’est une vieille sorcière.*”

Kalabalık tezahürata başladı. “*Sorcière. Sorcière.*”

Dört yanda kalkık yumruklar havayı dövüyordu; boynuna, yüzüne çarpan sıcak nefesleri hissediyordu. Anna bu kadar hiddetin, öfkenin ortasında nefes alamıyordu. Nehre bu kadar yakinken nefes alamıyordu.

“*Faites flotter la sorcière!*” Cadıyı suya atın. “*Faites flotter la sorcière!*”

Bağırın, titreşen kalabalığı yarararak ilerledi Anna; kalabalıkla nehir kıyısında etrafı görebileceği boş bir yer bulana kadar yürüdü. İri yarı, geniş omuzlu, alelade giyinmiş, işçi kılıklı iki adam yaşlı bir kadını itip kakıyor, aynı anda keten bir ipi kadının vücuduna sarmaya çalışıyorlardı. Kalabalığı oluşturan diğer insanlar, erkekler, kadınlar, hatta bazı çocuklar kadının üzerine avuç dolusu çamur fırlatıyordu.

Tezahüratlar giderek yükseldi, hızlandı, çok daha ısrarcı bir hal aldı. Tıpkı bir koro gibi. “*Le fleuve. Le fleuve!*” *Nehir! Nehir!*

Anna, kadının yüzünü göremiyordu ama bir an çamurla parlayan silüetini, ağarmış darmadağınık saçlarındaki başörtüsünü, kulaklarındaki halka küpeleri seçebildi. Çok acı olsa da tanıdık bir görüntüydü bu.

Anna iyice yaklaştı. Önünde kalabalık, arkasında nehir vardı. Korkunç bir manzara vardı karşısında şimdi.

Jetta, iki adamın arasında ayakta duruyor, ortalarda bir yerlere bakıyor, etrafındaki tehditkâr seslerden bihaber ken-

* Yaşlı bir cadı bu. -çn.

** Cadı, cadı! -çn.

di içindeki seslere mırıldanarak cevap veriyordu. Küçük Bek, Jetta'nın eteğine sıkı sıkı tutunmuş, yüksek tiz sesiyle acı acı haykırıyordu.

Kalabalıktan bir adam Küçük Bek'i gösterip bağırdı, "*Il est le familier de son diable.*"

Küçük Bek! Hem de şeytanın arkadaşı! İçinde bir damla bile şeytanlık olmayan tek bir kişi varsa o da bu çocuktur!

Anna öne atıldı, yüzünü kalabalığa döndü, bağırarak "*Non, non!*" diyebildi ancak, aynı anda onlara anlatmak, bir şeyler söylemek, cadı olduğunu düşündükleri kadının kendi halinde yaşlı bir kadın olduğunu anlamalarını sağlamak için uygun Fransızca sözcükleri hatırlamaya çalıştı. Küçük Bek onlara doğru koşar adım gelen Anna'yı fark edip haykırırlarını daha tanıdık ama yine dehşet yüklü sözcüklere dönüştürdü. "An-na, An-na!"

Anna çocuğu çekip yüzündeki çamuru temizledi. Jetta bazen yaptığı gibi kendi kendine mırıldanıyordu hâlâ; abuk sabuk şeyler söylüyordu; zihninin ona oynadığı bir oyundu bu. O mırıldandıkça kalabalık da azıyordu.

"Hayır. Hayır!" diye bağırdı Anna Fransızca'yı bırakıp. "Cadı değil o. Hristiyan o da. Sizin gibi. Hristiyan bir hacı sadece! Jetta göster onlara. İsa'nın duasını oku. Rabbin duasını oku. Latince oku."

Sanki Anna orada yokmuş gibi, Jetta sanki onu duymuyormuş gibi aynı abuk sabuk sözcükleri mırıldanmaya devam etti.

"Faites flotter la sorcière! Jetez le trois dans la fleuve."

Üçünü de mi? Hepsini nehre atacaklardı!

Sus Anna. Çocuğu kurtar, diye azarladı kendini, sonra da Bek'i sımsıkı kavradı. Kalabalığı gözleriyle tarayıp tanıdık bir yüz, kaçacak bir sokak arası aradı, çamaşırcıyı buldu, kapısının önü boşalmıştı. Küçük Bek'i tutup oraya doğru yavaş yavaş ilerledi.

Anna sonradan zihninin hatırlamadığı şeyleri gözünün kaydettiğini anımsayacaktı. Eğer zihni VanCleve'in kalabalıktan ayrı bir yerde duran varlığını fark etseydi ondan yardım isterdi. Ama zihni kaydetmediği için o da seslenmedi. Tüm duyuları Jetta'ya ve Küçük Bek'i bırakmamaya kilitlenmişti; çocuğu yatıştırmak için saçını okşamış, o iki adam, Jetta'yı havaya kaldırırken sakinliğini korumaya çalışmıştı. Kendi kendine mırıldanan yaşlı kadını kaldırdılar, onu bir kütük gibi baş aşağı nehre fırlattılar.

Yaşlı kadının vücudu tıpkı suya dalış yapan bir martı gibi havada dönüp suyun yüzeyini dağıtırken kalabalık tüm havayı emdi sanki.

Kasım ayının buz gibi soğukunda bir taş gibi dibe battı Jetta. Kadının tekrar yüzeye çıkabilen bir cadı mı yoksa boğulan bir masum mu olduğunu anlamaya çalışan kalabalık topluca nefesini tuttu. *İçten içe onun cadı olmasını istiyorlar*, diye düşündü Anna. Böylelikle heyecanları artacaktı. Jetta'nın ismini haykıran kendi sesini duydu; onu nehirden kurtaran Jetta'nın.

Ölümün, yaş kütüklerin, çürümüş çöplerin kokusu sinmişti nehre. Bu koku kendi korkusunun keskin aromasıyla karışıyordu.

Saniyeler saatler gibi geçti sanki.

Jetta'yı kurtaracak bir mucizenin gerçekleşmesi için Tanrı'ya dua etti Anna. Jetta'yı o gün nasıl kendine gönderdiyse, boğulan yaşlı kadına da meleklerinden birini göndermesi için. Suyun vücudundaki ağırlığını, nefesini nasıl kestiğini hatırlayarak, bu kişinin kendisi olmaması için dua etti. Korkaklığından utandı Anna. Küçük Bek'i eteğinden ayırıp nehrin kenarına yaklaştı.

Suyun üzerinde tek bir kabarcık yoktu.

Arkasında artık tek bir ses vardı; tatlı bir ilahi gibi yükselen, titreşimlerle bozulan bir ses: "An-na. An-na. An-na."

Anna öne doğru bir adım attı.

“Yazık oldu.” Yaşlı kadını suya atan adamlardan Anna’ya en yakın olanı omuz silkip mırıldandı, “Peşinden gitme. O masum olduğuna göre sen de öylesin.” Onu çekmek üzere kollar -Jetta’yı Vesle Nehri’ne savuran aynı kollar- uzandı. “Akıntı kuvvetli, su da buz gibi. Sen de boğulursun. Tanrı’nın takdiri işte.”

Sadece birkaç dakika önce cadı, cadı diye haykıran aynı sesler, attıkları iftira nedeniyle, Anna nehre girer de suçları ikiye katlanır diye endişeliydi şimdi. İşkenceyle yargılama. Şeytanın yargılanması değil de şeytanca bir yargılamaydı bu.

Anna onu tutan kollardan kurtulmak için çırpındı, Jetta’nın yüzeye çıkmasını görmek için kendini zorluyordu, ancak Jetta görünmedi. Bir kere bile. Masumiyetin kanıtı işte: Ölümüne ateş yerine suyun hüküm verdiği bir masumiyetin.

Kalabalıktan uzakta, nehrin aşağısında duran adamı ancak peleriniyle kırmızı tuniğini kıyıya bırakmış, pantolonunu çıkarırken fark edebildi. Adam buz gibi akıntıya kendini atınca zihni adamı tanımanın şokuyla sarsıldı.

VanCleve!

Adamın tenini döven soğuk suyu görünce Anna’nın kalbi atmaya bıraktı.

VanCleve nehrin ortasına kadar yüzdü.

Adamın kasları akıntıya karşı mücadele ederken Anna’nın kolları da gerildi.

Adamın sarı saçları suda her kaybolduğunda -birinci, ikinci, üçüncü kez- Anna’nın da nefesi dondu. Sonsuzluk kadar uzun bir süre geçti. Havasız. Bomboş.

Suyun yüzeyi bir an kırıldı. VanCleve tekrar su yüzüne çıktı, bu kez beraberinde bir şeyi de sürüklüyordu. Anna tekrar nefes alabildi, sonra onu karşılamak için ayakları çamurlara bata çıka nehrin aşağısına koştu. Kalbi yerinden çıkacakmış

gibi küt küt atıyordu. Aldığı kısa, kesik kesik nefeslerden boğulacak gibiydi.

VanCleve zar zor kıyıya gelebildi, Jetta'yı arkasında sürük-lüyordu. Anna artık kadının vücudunu sudan çıkaran ada-mı yakından görebilecek kadar yaklaşmıştı. İçinde hiç kemik kalmamış gibi esnekti kadının vücudu. Ve hareketsiz. Bir tek Jetta'nın eşarbinin püsküllerini yalayan suyla, sert zemin üze-rinde iz bırakan uzun beyaz saçlar hareket ediyordu.

"An-na, An-na," arkadan duyulan o tiz tatlı ses artık daha hafif, daha sakın çıkıyordu. Çocuğun iyi olup olmadığını görmek için arkasına baktı Anna. O arkasını döndüğü sıra-da VanCleve hâlâ yükünü nehirden kurtarmaya çalışıyordu. Sanki nehir parmaklarıyla kadını sıkıca kavramış geri verme-ye isteksizdi.

Kalabalık tek tek dağıldı, Flaman tüccarın ölü kadının vücudunu nehirden çıkarmasına yardım edecek tek kişi kal-madı. Anna dışında hiç kimse. Bu kez bir melek gelmemişti; nehir alacaklı olduğu hayatı talep etmişti bu sefer.

Anna gece boyu ağladı. Uzun zamandan beri ilk kez ağlı-yordu. VanCleve'i çingenelerin kampına gönderdikten çok sonra. Bera cesedi almaya geldikten çok sonra. Banyo yapıp Küçük Bek'i besledikten, oğlanı uyuması için kendi yatağına yatırdıktan sonra. Anna'nın kuştüyü yorganının altında uyur-ken sarı saçları, süt beyazı yanaklarına dökülen uzun ve parlak kirpikleriyle melek gibi görünüyordu çocuk.

Bera, Jetta'yı almaya geldiğinde oğlan ona yapışmış, Anna'nın vicdanı çocuğu kampa göndermeye el vermemişti. Çocukla bir tek o ve Jetta ilgilenmişti şimdiye kadar. Diğerleri için o bir *gadje*'ydi. *Mahrime*'ydi.

Dünyada ne kadar fazla saflık vardı. Bir o kadar da acı.

Ama yaşlar o zaman da inmeye başlamadı.

“Kim bu insanlar?” diye sormuştu VanCleve kamptan Bera’yla döndükten, çingeneler Jetta’nın bedenini ipek kumaş ve dallardan yaptıkları bir sedyeye götürdükten sonra. Neredeyse bir düzine ağıt tutan insan, Jetta’nın ailesi, kamptan erkekler ve kadınlar; ölen kişi arkasından zayıf bir matem tutulduğu için bir daha geri dönüp onlara musallat olmasını diye sesli feryatlar ve büyük bir yas gösterisiyle sedyenin peşinden ayrılmamıştı.

“Arkadaşlarım,” demişti Anna tek kelimeyle. Sonra da ağlamaya başlamıştı.

Yaşlar önce damla damla gelmiş, sonra bir sağanağa dönüşmüştü. Sanki Vesle ile Vltava nehirleri Anna’nın içini bir havuz gibi doldurmuştu.

“Şşşt. Kendine bu kadar eziyet etme,” demişti VanCleve. Yine de durduramıyordu kendini Anna.

Hıçkırıklarından uyanmasını diye çocuğun uyuduğu odadan Anna’yı yavaşça çıkarmıştı adam. Kadını kendi odasına götürmüş, karanlık bastırana kadar yatağın üzerinde oturmuşlardı. Mum yakmak için yerinden kalkmadı adam, onun yerine içindeki nehir taşarken sarıldı kıza; aksi takdirde Anna dağılıp paramparça olur, akıntıya kapılmış sahipsiz bir eşya gibi sürüklenip giderdi.

Anna’nın ağlamasını durdurmaya çalışmadı, sadece böyle garip bir kadının ölümüne bu kadar üzülmesine şaşırarak sarıldı ona.

“Çok iyi yürekli, nazik bir kadındı o. Şeytanla falan işi yoktu. Azıcık para kazanayım diye insanlara fal bakardı bir tek. Onun saçma sapan tahminlerini duymaya hevesli Hristiyanlar da vardı ayrıca.” Sözcükler ağzından zorlukla çıktı, nefesi kesildi.

VanCleve içinde karanfil ve kediotu olan bir kadeh sıcak şarap verdi Anna'ya. "Bu seni sakinleştirir," dedi.

Anna şarabı içti, tamamen tükenmiş bir şekilde başını adamın göğsüne yaslayıp gözlerini kapadı.

Gecenin bir yarısı tedirgin uykusundan uyandı Anna, önce nerede olduğunu anlayamayıp korktu. VanCleve'in daracık yatağında birlikte yatıyorlardı; Anna'nın başı adamın kıvrılmış kolunun üzerindeydi, adamın elini gömleğinin arkasında hissetti. Boynunda hissettiği sıcak ve nemli nefesiyle Anna'nın ismini fısıldıyordu adam. Dolunaya yaklaşan ayın, ancak tek kişinin sığabileceği yatağın üzerine bıraktığı pırıltı, adamın örtünün altındaki silüetini ortaya çıkarıyordu. Adamın elleri nazikçe kadının göğsünü okşamaya başladı.

Onu durdurmam lazım, diye düşündü Anna. *Kocam değil.* Ama durdurmadı. Başı kederden ve şaraptan ağırlaşmıştı. Kollarıyla ittiremedi adamı. Dudaklarından çıkmasını istediği itiraz sözcükleri yerine bir inilti çıktı.

"Anna," dedi adam, "Anna." Adamın nefesini boynunda hissetti. VanCleve'in sesinde öyle bir ihtiyaç, öyle bir mecburiyet vardı ki. İsmi söyleyirken adamın dudaklarından çıkarıldığı nefesle dolan sesi sevdi. Aceleyle eteğini çekiştirip belinin etrafına topladı VanCleve. Sonra da vücudunu hafifçe, nazikçe kaldırıp Anna'nın üzerine çıktı, kızı okşadı, boynunu öpücüklere boğdu. Anna gözlerinden akan yaşların tüm vücudunu bir mısır koçanı gibi kuruttuğunu düşünmüştü.

Yanılmıştı.

Gözlerini kapadı, sıcağa ve zihninin bulanıklığına teslim olup, ruhu vücudunun ihanetini belli bir mesafeden izliyor-muş gibi bekledi. Birden VanCleve'in ağırlığının aniden üze-

rinden kaydığını, havanın yer değiştirdiğini fark etti; sıcaklığın olduğu yerde artık hiç sıcaklık yoktu. Ona bakmak için gözlerini açtı.

VanCleve yatağın kenarında, başı ellerinin arasında oturuyordu. Bir yandan titreyerek onun ismini söylemeye, onu çağırmaya çalıştı Anna. Cevap gelmeyince kolunu uzattı, kendi iradesi dışında adamın vücudunun sıcaklığını kendine doğru çekmeye çalıştı.

“Şşşt Anna, hadi uyu artık.” Sesi sıkıntılı, hatta neredeyse kabaydı VanCleve’in. Kızın eteğini düzeltip üzerine örtüyü örttü. Anna gözlerini kapadı.

İçeri giren ilk gün ışığıyla uyandığında VanCleve’i yatağın yanındaki sandalyede uyurken gördü.

Şafağın kurşuni ışığında adamın yüzü çok daha bitkin ve solgun görünüyordu. Kalktı, zonklayan başını hareket ettirmemek, adamı rahatsız etmemek için ayak ucunda yürüyerek odadan çıktı. Kendi odasına giderken bir yandan da adamlar beraber yatmalarının şarabın ya da ateşin etkisiyle gördüğü bir rüya olup olmadığını merak etti. Sırf bu düşünce bile yüzünün alev alev yanmasına sebep oldu. Adamın nefesini yine boynunda hissedince anımsadıklarının rüya değil de gecenin hatıraları olduğundan emin oldu.

“Sen iyi bir insansın VanCleve,” dedi Anna küçük el arabasını görünce.

Çocuğa gösterdiği şefkat dışında başka bir şeyden de bahsettiğini her ikisi de biliyordu. Sonra ortamı neşelendirmek için “Bir papa yanlısına kıyasla,” diye ekleyip, yaptığı eleştiriyi hafifletmek için güldü.

Ama VanCleve gülmedi, sırtımadı bile.

“Kederden ve şaraptan kendinden geçmiş bir kadını baştan çıkarmak beni iyi bir insan yapmaz.”

Bakışlarını kadından kaçırıp arabaya oturtmak için kaldırdığı çocuğa çevirdi.

“Peki yaşlı bir kadını kurtarmak için hayatını tehlikeye atmana ne demeli? Sonra—” Arabanın içinde öne arkaya eğilip kahkahalar atan, vücut hareketleriyle arabayı önce öne sonra geriye, tekrar önce öne sonra geriye hareket ettiren çocuğu gösterdi. “Sen iyi bir insansın çünkü iyi bir vicdanın var. *“Küçük çocuklar için acı çek.”*”

“İngilizce Kutsal Kitap’tan alıntı yapma fırsatını hiç kaçırmıyorsun değil mi?” diye sordu VanCleve sesindeki kini bastırmaya çalışarak.

“Latince alıntı yapsam kendim için daha doğru ve daha iyi bir şey yaptığımı düşünerek rahatlar mıydın?”

“Kesinlikle rahatlardım.”

Anna, adamın asık suratından hoşlanmadı. “Neden iyi bir insan olduğunun söylenmesinden hoşlanmıyorsun?”

“Kötü bir insan olmaya ne kadar yaklaştığımı tahmin edemezsin Anna.”

Bu kez bakışlarını kaçıran Anna oldu. Sıcaklığın boynundan yukarı çıktığını hissediyordu. “Sence onu sürmeyi öğrenebilecek mi?” diye sordu Anna arabayı göstererek.

“Bence öğrenir.” Yoksa kız konuyu değiştirdiği için rahatlamış mıydı VanCleve? “Tabii Tanrı’nın takdiri,” dedi adam.

“Merhametli bir Tanrı niye bunu istemesin ki? Neden Tanrı çocuklarını mutlu etmek istemesin?”

“Gerçekten neden istemesin?” diye sordu VanCleve. Ama VanCleve tamamen başka bir şeyden bahsediyormuş gibi bir hisse kapıldı Anna.

Anna o gece Küçük Bek'i erkenden yatırdı. Yeni arabasıyla oynamaktan yorgun düşmüştü Bek, arabayı kullanmayı daha tam olarak öğrenemediği için de oraya buraya çarpmaktan morluklar oluşmuştu vücudunda. Anna da çok yorulmuştu, bu yüzden VanCleve etli börek ve elma suyuyla kapıda belir-
diğinde ilk düşüncesi kibarca reddetmek oldu.

"Bek uyudu bile," diye fısıldadı Anna.

"O zaman odama gel."

"Bunun iyi bir fikir olduğunu sanmıyorum—"

"Bir şeyler yemen lazım. Benim de öyle. Birlikte yiyebiliriz işte. Hem bundan sonra nasıl güvende kalacağınızı konuşma-
mız gerek."

"Bu sefer şarap yok değil mi?"

"Şarap yok, sadece elma suyu." Kanıt olarak testiye kaldırdı VanCleve.

"Odanın kapısını açık bırakacağız tamam mı?"

"Odamın kapısını açık bırakalım da ne kadar masum şey-
lerden bahsettiğimizi herkes duysun."

Ayinde kullanılan ekmekle şarap üzerine tartışıyorlardı. Anna kendi kâfir iddiasına göre ekmekle şarabın sadece sembolik olduğunu, İsa'nın gerçek bedeni ve kanı olmadığını savunuyordu. Sinirli bir şekilde sağa sola savurduğu elleri VanCleve'e çarptı. Anna'ya o kadar yakındı ki kokusunu duyabiliyordu VanCleve. Onda duymaya alıştığı aynı egzotik kokuyu, yase-
min çiçeği kokusunu duyuyordu. Bu koku, Anna'nın teninin kendininkine dokunuşu, sesindeki tutku, hepsi, duyularını istila ediyor; aklını işlevsiz kılıyordu. Anna'nın mantıklı iddialarına karşı koyamıyordu. Daha fazla düşünemiyordu. Sadece hissediyordu.

Böyle bir tutkuya karşı koyabileceğini düşünmek nasıl bir kibir, nasıl bir aptallıktı? Gitmesini istemeliydi kızıdan. Ama yapamazdı. Sanki giderse, tüm dünyayı beraberinde götürecekti Anna.

Kızı öptü.

Anna karşı koymayınca, bağcıklarını çözmek için bir eliyle elbisesine uzandı. Diğeriyle de kapıyı kapattı.

Ufak tefek, şişman hancı sert tartışmanın birdenbire kesildiğini fark edince gizlice koridora baktı. Kapalı kapıyı fark edince satranç oyununa dönmeden önce hafifçe omuz silkti. *Yakında aynı odaya taşınırlar*, diye düşündü, *benim de kiralayacak bir odam daha olur*. Yine de bu ikiliyi bir arada düşünmek gülümsemesine sebep oldu. Onları gördüğü ilk andan beri bu durumun kaçınılmaz olduğunu biliyordu. Birbirlerine aittiler. Olması gereken buydu.

Anna birden bıçak saplanmış gibi bir acı hissetti, sonra hatırladı. Gilbert'in *Kadın Hastalıkları* kitabında, ilk seferinde acıyıp kan gelebileceğinden bahsediliyordu. Yatak örtülerini değiştirirken hancı da kanı görebilirdi. Ne yaptıklarını anlayacaktı. Yüzü utançtan kıpkırmızı kesildi. *Onu durdurmalıydın Anna. Durdurmalıydın onu. Öptüğü an gitmen gerekirdi*. Sonra ismini tekrar söyledi adam, ama bu kez çıkan ses, içinde çokça hüznü barındıran bir yakarışı andırıyordu.

Yatakta kendi tarafına yuvarlandı VanCleve, yine de Anna'ya hâlâ yakındı. Kızın ismini fısıldadı tekrar, yanağında o küçücük nefesi hissetti Anna. Gözlerini dolduran yaş-

lar gözkapaklarını yaktı. Anna ona ne söyleyecekti şimdi? Gözlerine nasıl bakacak, kendi utancının yansımasına nasıl dayanacaktı? Bu ahlaksız davranışı yüzünden sarhoşluğunu suçlayamazdı. Adamın ondan yararlandığını ileri süremezdi. Ona karşı koyamamıştı bile!

VanCleve'in horladığını duyunca -ritmik, tatlı horultular- onu iterek kendisinden uzaklaştırmayı düşündü, ama uyanırdı o zaman, oysa kendi mahcubiyetiyle yüzleşmesi gerekiyordu Anna'nın önce. Kendi bedenine yaslanan adamın vücudu kaskatı olsa da garip bir şekilde huzur vericiydi. Yatakta öylece ne yapması gerektiğini merak ederken bunlar geçti aklından.

Martin'le de böyle mi olurdu acaba, diye merak etti, sonra ona ihanet etmiş gibi suçluluk duydu. Kapıldığı his sadece vücuduyla ilgili değildi. Hemen hemen hiç tanımadığı bu adama Martin'den daha fazla bağlandığı için de suçluluk duyuyordu. *Ama onu tanıyorum*, diye düşündü. *İçini biliyorum çünkü ne kadar iyi yürekli olduğunu gördüm. Küçük Bek'le ilgilenirken onu izledim. Jetta için hayatını tehlikeye atarken onu seyrettim.*

Adamın yanı başındaki vücuduna baktı; omzundaki, belindeki, kalçasındaki çizgileri ezberlemek istermiş gibi. Ay ışığında saçları sarıdan çok gümüş rengi görünüyordu, başının tepesindeyse bir leke, yusuvarlak bir leke, orada saçların geri kalandan daha kısa olduğu, bir iki günlük tıraştan azıcık uzun olduğu bir bölge vardı. Ne olduğunu merak etti. Uyandığında adama sorabilirdi. *Yanımda nasıl böyle çıtırçıtlak yatabiliyor? Böyle bir şey nasıl olabildi?*

Bilinçsiz bir şekilde âşığının nefesiyle dengelemek istermiş gibi nefesini tuttu. Âşığı. Anna'nın hem de evlenmediği halde bir âşığı vardı. Ağır bir günahı bu. Dışarıdan bir ses duydu, bir gece kuşu muydu bu? Ya da Küçük Bek'ti, uyanmış ve korkmuştu. Tekrar dinledi. Hayır, sadece bir baykuştı.

Kötüye alamet derdi Jetta. Jetta. Gözlerini kapatıp, yaşların geri gelmesini bekledi. Hiç yaş gelmedi.

Uyuyan çocuğun yanına gitmek istemeyerek ama çocuk çağırırsa da gideceğini bilerek sesi yeniden dinledi. Ama duyduğu tek ses VanCleve'in bir çeşit ninniyi andıran hafif hortullarıydı.

Anna tekrar uyandığında güneş açık pencereden içeri giriyordu ancak VanCleve'in yatağında tek başınaydı. Dikkatli bir şekilde yataktan kalkıp yatak örtüsünü çekti. Çarşafın üzerinde bir gözyaşından azıcık büyükçe, küçük, kırmızı bir leke vardı. Arkasını incelemek için iç gömleğini çevirdi. Orada şimdiden kurumuş daha büyük bir leke vardı.

Artık bir bakire olmadığına kanıtıydı bu leke. Gelecekte evleneceği adama gerekecek bir kanıt, sonunda bir kadın olduğunun, artık bir bakire olmadığına kanıtı. Pişmanlıkla dolup taşan bir kadın olduğunun kanıtı.

Bekâretini nasıl böyle hemen vermişti? Hem de azıcık tanıdığı bir adama! Belki de karısı olan bir adama. Çocukları olan bir adama. Akılsız aptal kız. VanCleve'in o temizlenmeden dönmemiş olmasını diledi çaresizce. Yüzüne bakamayacak kadar utanıyordu ondan. En azından üzerini giyinseydi bari. Kapıyı sürgüledi; kirlenmiş iç gömleğini aldı; yuvarlayıp tortop etti. Güzel. Çanakta yeni su vardı, hatta yerdeki kovada fazlası vardı.

Bir bez parçasını ıslatıp öyle özenle değil de çabucak yüzünde ve vücudunda gezdirdi -suyun yüzeyindeki birkaç parça lavantanın kokusu beze sinmişti- sonra bezi bacak arasını temizlemek için kullandı. Önce çok dikkatli bir şekilde yaptı bunu. Niye Anna? Bozulmaması gereken şey bozuldu zaten. Sonra eni konu, içine saçılmış hayat kırıntılarından iyice arındırarak temizledi bacak arasını.

Gilbert'in kitabında ilk seferle ilgili ne yazılıydı? İlk seferinde hamile kalmak daha zor değil miydi?

Tanrım ne olur öyle olsun.

Bezi bir daha ıslatıp örtünün üzerindeki küçük lekeye hafifçe sürttü, bozulmuş bekâretinin rengi artık yatağa dökülmüş kahverengimsi bir bira lekesini andırıyordu.

Küvetteki kirli suyu, kendi idrarıyla dolmuş lazımlığı görmezden gelerek yatağın altındaki lazımlığa döktü. VanCleve dönmeden odadan çıkacağı için huzursuz oldu. Bir sonraki karşılaşmalarının daha sıradan bir şekilde, umumi bir yerde olmasını istiyordu. Muhtemelen VanCleve de bunu tahmin etmişti. Ya da belki o da aralarında geçenlerden pişman olmuş, bir papaza günah çıkarmaya gitmişti. En iyi ihtimalle gayrimeşru cinsel ilişki sayılacak günahını. Ya da Tanrı saklasın, zina sayılabilecek günahını. Hayır. Böyle bir şey olacağını sanmıyordu. Evli olmadığını söylemişti adam. Peki ya yalan söylemişse? Adamın evli olmadığını sanıyor olsa da zina yapan bir kadın sayılır mıydı Anna? Günah çıkartırken, kendi isminin aynı dudaklardan -bir önceki gece saçlarında boyunda hissettiği o nefesi üfleyen, ismini fısıldayan dudaklardan- döküldüğünü düşünmek bile kendini kötü hissetmesine neden oldu. Papazın ismini duyup ikisini bir arada gözünde canlandıracağı düşüncesi bile kirlendiğini hissettirdi Anna'ya. *Tanrı seni gördü Anna.* Ama Tanrı anlayabilirdi. O affederdi. Papazsa anlayamaz, affetmezdi. Böyle olduğu halde VanCleve o küçük hücrede günahını arkasında bıraktığını düşünecekti. Böyle hissedeceği için VanCleve'i kısıyordu.

Koridora adım atarken Küçük Bek'ten gelebilecek seslere kulak verdi. Şimdiye kadar kalkmış, lazımlığa oturtması için Anna'yı bekliyor olmalıydı. Ağırılıktan çökmüş omzuna bir suçluluk duygusu daha yüklendi. Bek altına yaptığında çok rahatsız olurdu.

Tanrı aşkına! Göz açıp kapayınca kadar hayatı nasıl da değişmişti. Sadece iki kısacık gün önce bir bakireydi. Hem

de bir kız kurusu olma yolunda ilerlemesine rağmen. Neyse şimdi sırf kendisini düşünmesi gerekiyordu. Şu an artık kızlığını kaybetmiş, bir çocukla ilgilenmesi gereken günahkâr bir kadındı. Başka ne yapabiliirdi peki? Bu çocuğu ona Tanrı vermişti. Ona göndermişti, çünkü Jetta da ölünce çocukla ilgilenecek kimse kalmamıştı. Gerçekten de Jetta yaşarken bile çocukla en çok Anna ilgilenmişti. Romanlar giderken çocuğu Reims'de bırakırdı, öyle tahmin ediyordu Anna. Manastır geçidinde çürüyerek yoldan geçenlere sefaletlerini haykıran cüzzamlıların, üstü başı kir içinde kötürümlerin, çeşit çeşit acılı ruhun bir arada olduğu dilenci kalabalıkların içine bırakırlardı çocuğu.

Kapıda durup dinledi. Hiçbir inilti gelmiyordu. Kızın çok alıştığı için artık duymadığı, yatağa sürtünüp duran kıpır kıpır ayak sesleri bile gelmiyordu. "Küçük Bek," diye seslendi usul usul, kapıyı açarken.

Güneşin sıcacık ışıkları kızın boş yatağını da aşarak küçük odayı doldurmuştu. Bek'i yatakta tek başına bırakmaması gerekiyordu, çocuğun düşebileceğini tahmin etmesi gerekirdi. "Küçük Bek, neredesin? Hadi cevap ver bana. Oyun oynamıyoruz."

Odayı gözleriyle şöyle bir tarayınca çocuğun döşegiyle zeminin boş olduğunu gördü. Köşedeki sehpanın üzerindeki bir kâsenin içinde yarısı içilmiş bir süt bardağıyla yıkanmamış bazı bulaşıklar duruyordu. Tek bir olasılık mümkündü. Çocuk büyük bir gürültü koparmış, hancı yardıma gelmiş, belki de çocuğu bahçeye çıkarmıştı. Pencereden göz atınca bahçede bir tek sonbaharın son müdavimi kırmızı bir yaprağın, kahverengiden bir halı üzerine süzüle süzüle indiğini gördü. Bu durumda emin olduğu tek bir şey vardı. Çocuk kalkıp tek başına yürümüş olamazdı, muhakkak iyi birisinin yanındaydı. Zaten böyle bir çocukla kimin sorunu olabilir-

di? Cebrail gelip onu götürmediyse tabii. Ama önce kendi ihtiyaçlarını karşılayıp temiz bir iç gömlek bulmadan oğlanı aramaya gidemezdi.

Gömleğinin kurdelelerini el yordamıyla bulmaya çalıştığı sırada dışarıdan gelen bir gürültü duydu. Küçük Bek'in mutluluktan ciyaklayan sesi geliyordu. Arkasını döndüğünde kapı açılmış, VanCleve omuzlarındaki çocukla karşıсындаydı. Bağırان çocuğun kafası pervaza çarpmasın diye iyice öne eğilmiş kapıdan geçmeye çalışıyordu.

"Sakıncası yok, değil mi Anna?" dedi geniş geniş sırtarak, sanki bu yaptığı dünyanın en normal şeyiymiş, sanki bir önceki gece hiç yaşanmamış, sanki Anna'nın dünyası tepetaklak olmamış gibi. "Ama baktım sen uyuyordun. Bek'in de çışı gelmişti. Ben de onu dışarı çıkarıp ona gerçek bir oğlan gibi işlemeyi gösterdim."

"Oğlan mı?" Küçük Bek'in koca kafası incecik omuzlarının üstünde sanki onaylarmış gibi sallandı. "Oğlan ha!"

"Şimdi de gidip yiyecek bir şeyler bulabilir miyiz bir bakalım. Açlıktan ölüyorum," dedi VanCleve.

Kendi öğretisinin ve kurallarının dışına çıkmış bir keşiş, sudan çıkmış balığa benzer.

GEOFFREY CHAUCER, *CANTERBURY HİKÂYELERİ*

GİRİŞ BÖLÜMÜ

Jetta'nın ölümünden sonraki ilk günler Anna için alacakaranlığın o soluk renkleriyle kaplı acı, ıstırap ve suçluluk dolu günlerdi. En çok hissettiği şey suçluluk duygusuydu. Neden nehrin kenarındayken tereddüt etmişti? Jetta'ya olan borcunu ödemek için niye suya girmemişti? Küçük Bek için, diye avuttu kendini. Küçük Bek için suya girmemişti. Ama gerçek bu değildi. Anna korktuğu için tereddüt ettiğini biliyordu. Korkak ruhu suyun ağırlığını hatırlamış, çark etmişti.

Suçluluk hissetmesi için bir nedeni daha vardı. Aynı şeyin bir daha yaşanmayacağı konusunda kendine söz vermişti. Bir ayağı çamura saplandı diye tümünden çamura bulanacak değildi. VanCleve hep etrafında olmasa bu sözünü tutabilirdi. Ama çocuk, VanCleve'in arkadaşlığından bu kadar zevk alırken Küçük Bek'i ondan mahrum bırakamazdı. Bırakabilir miydi?

VanCleve'le geçirdiği saatler Anna'nın acısını dindiriyor, ruhunu teselli ediyordu. Adamın gülüşü, dokunuşu üzü-

tüsünü sevince, acısını keyfe dönüştürüyordu. İlk başlarda birlikte zaman geçirmeleri karşılığında aralarında bir daha tutkulu bir ilişki yaşanmayacağına dair şart koşmuş, adama o tarz kadınlardan biri olmadığını, çektiği acının bu ilişkiye neden olduğunu anlatmıştı. Adam da aynı fikirde olduğunu, aslında tanımamış olsa da Jetta'nın ölümündeki haksızlığa çok üzüldüğü için Anna'nın acısını paylaştığını söylemişti. Bu durumdan yararlandığı için Anna'dan kendisini affetmesini istemişti.

Yine de VanCleve yanındayken Anna her şeyi çok daha yoğun hissediyordu. Sonbaharın renkleri bile içini kıpır kıpır ediyordu; sanki kızıl kahverengiler, cansız kırmızılar, camdan bir kavanoza yeni kapatılmış baharatlar gibi çarpıcı kokularını salıvermek için bekler gibiydiler. Adamın yüzünü, sesini ne zaman aklına getirse içinde sanki bir hortum dans ediyor, kalp atışlarını hızlandırıp nefesini çalıyordu.

Kararından çabuk vazgeçti Anna. VanCleve'den sadece üç gün uzak durabilmiş, sonra ilk adımı atan da kendisi olmuştu. Tutkusuna yenik düşmüş, adamın eline uzanıp biraz önce kahkahalar atan çocuğa mavi taşı veren yumuşak avucunu dudaklarına götürürken kendinden utanmıştı; yine de kendini durduramamıştı Anna. Sonra adamın avucunu öptü. VanCleve bariz bir şaşkınlıkla elini çekmeye çalıştı, bakışlarını hızla çocuğa çevirdi; ancak Anna, adamın bütün parmaklarının ucunu dudaklarına değdirmeden bırakmadı ellerini. Anna o gece Bek uyuduktan sonra VanCleve'in kapısında belirdi.

“Olmaz Anna. Yalnız kalmasak daha iyi. Ben—”

Onu seviyorum. Bunun nesi yanlış, diye düşündü Anna, adamın itirazını dudaklarıyla engellerken. Aynı soruyu daha pek çok kez kendine soracaktı. Ama VanCleve en tutkulu anlarda bile hep aşktan bahsetmiş, evliliğin sözünü hiç aç-

mamıştı. Anna da hiç sormamıştı. Tohumlarını kızın içine bırakmamaya özen göstermiş, boşalmadan önce hep geri çekilmişti. Anna bundan dolayı adama minnettardı.

Anna'ya olan aşkından bahsedip duran, evlenmek için yalvar yakar olan o zavallı Martin'i bekleten de aynı kız mıydı yani? Hayır, değildi. O kız; Dedecik ve Martin'le ölmüştü.

Anna, VanCleve'in geçmişine dair hiçbir şey bilmiyor, öğrenmek için can atıyordu ama bilmeye de korkuyordu. Bir tek ona âşık olduğunu biliyordu. Nehrin kıyısında Jetta'yı kurtarıırken romantik bir kahraman gibi görünmüştü gözüne. Kaybedip bulduğu bir yavru kuzu gibi durgun zekâlı çocuğu göğsüne bastırmış, çocuğun öğrendiği her yeni şey karşısında kahkahalar atmış, sağlam tahta parçalarından oğlana koltuk değnekleri yapmıştı. Çocuk yatağından arabaya kadar sürüklenerek gitmeyi öğrenmişti. VanCleve'in getirdiği, Anna'nın hayatını kolaylaştıran ve daha çok melodiyle dolduran o arabaya rahatlıkla gidebiliyordu artık. Hiç durmadan şarkı söylüyordu Küçük Bek.

Anna çocuğun ağzından çıkan zor notalara hayret ediyordu. Bazen sözcükler de dökülüyordu Bek'in dudaklarından. Oğlan neredeyse hiç konuşmazdı ama Anna kendi kendine abuk subuk şarkılar söylerken ağzından bazı anlamlı sözcükler çıktığını duymuştu: Sanki çingenelerin, Bohemyalıların ve İngilizlerin konuşmaları birbirine karışıyordu, yine de anlayabiliyordu çocuğu Anna.

"Anna açıkla bakalım. Bu küçük sıpa ne söylüyor anlat bana. Bana göre fazla akıllı. Zihninde kurduğu bu dili anlayamıyorum ben." VanCleve göz kırpınca, Küçük Bek de adamın söylediği her kelimeyi anladığını göstermek için gülümserdi.

Birlikte uyumaya başladıktan sonra Anna ve VanCleve sadece bir kez tartıştı. Yalnızca bir kere. Anna, Jetta için duyduğu kederden bahsettiğinde. Yaprakların dağıldığı bahçenin

küçük bölümünde, sonbahar güneşinde hep birlikte oynuyorlardı. Küçük Bek'e yeni arabasını nasıl kullanacağını göstermek için diz çökmüştü VanCleve, Anna da başlarındaydı. "Keşke Jetta da burada olsaydı; neler yapabildiğini görseydi," dedi, sonra bir anda gözlerinden artık akmayacağını düşündüğü yaşlar fışkırdı.

VanCleve kalkıp kıza sarıldı, ipek kol manşetiyle gözlerindeki yaşları sildi. "Ruhu bağışlansın diye bir af belgesi alırsız istersen."

Gözyaşlarına boğulan Anna, başını yalnızca hayır anlamında sallayabildi.

"Ben öderim," dedi VanCleve. Sonra karışık saçlarını düzeltircesine kızın saçlarını okşadı.

"Hayır, hayır. Af belgesi falan yok," dedi Anna burnunu çekerek. "Biliyorsun ben—"

VanCleve, kızın itirazını bir el hareketiyle ve başını sağa sola sallayarak bastırdı. "Günahlarının bağışlanmasını karşılayacak parayı ben veririm. Arkadaşın için bunu yapman gerek."

"Olmaz! Kendi yapabileceğimiz bir şey için bir papa yalاکasına para ödemem ben. Sen de ödemeyeceksin."

Adamın vücudunun kaskatı olduğunu fark etti Anna. VanCleve kollarını geri çekti. Anna ona baktığında, adamın yüzünün İngilizce İncil konusunda ilk tartıştıkları günkü gibi sert çizgilerle kaplandığını gördü. Bu bakışı o günden beri hiç görmemişti. Yine de adamın hoşnutsuzluğunun onu durdurmasına izin vermedi. "Jetta'nın ruhu için dua edecek biri varsa o da benim! Aklı fikri parada olan açgözlü bir papaza ihtiyacım yok. Bunu nasıl önerebildiğine şaşıyorum. Flaman ileri gelenlerinin daha ileri görüşlü olduğunu sanırdım."

VanCleve'in yüzü kıpkırmızı oldu, gözlerinden sanki öfke kıvılcımları çıkıyordu, yine de Anna'ya sertçe karşılık

vermedi, yalnızca Küçük Bek'in arabasını biraz daha ittirdi. "Dümeni çevir bakalım! Hadi dümeni çevir!"

Küçük Bek dümeni çevirmeyince araba küt diye bir ağaca çarptı. Küçük Bek ciyakladı, VanCleve arabayı geri çekmek için uzandı, çocuğa göstermek için dümeni çevirdi. "Anna, bak—"

"Özür dilerim," dedi Anna. "Seni kırmak istememiştim. Dinine bağlı olduğumu biliyorum. Bazen dilimi tutamıyorum, ama hep ne düşünürsem söylemem gerektiği öğretildi bana. Bunun kadınlarda pek de aranan bir özellik olmadığını da söylediler tabii." Ortamı yumuşatmak için güldü.

Adam arabadaki oğlanın yanına diz çökmüştü, sırtı Anna'ya dönüktü. "Daha önce de bu konuyu tartıştık Anna, hatırlasana. Dilini tutmayı beceremeyenler için tehlikeli günlerden geçiyoruz," dedi. "Ne söylediğine daha çok dikkat et, kime söylediğine de."

Adamın sesindeki kabalık Anna'yı rahatsız etti. Sanki VanCleve gitmiş, yerine hoşgörüsüz bir yabancı gelmişti. Anna'nın suçuydu bu. Cahil olduğunu söyleyerek adamı bizzat incitmişti. Adamın başının tepesini, saçların sarı bir tabaka halinde biraz daha uzadığı bölgeyi öpmek için eğildi; tıraş ederken yaraladığını söylediği o kısmı acıtmadan nazikçe öptü; gerçi herhangi bir yara izi göremedi.

"Açgözlü papazların saçmalıkları yüzünden tartışmayalım şimdi," dedi Anna. "Bizim onlarla işimiz olmaz. İyi ki bana hatırlattın, Jetta merhametli bir Tanrı'nın yanında zaten. Baksana ne muhteşem bir gün. Hancı da yiyecek bir şeyler getiriyor. Bahçede yiyebiliriz. Kasım sonu için bu güneşli günler bir nimet. Bugünlerin tadını çıkaralım bitmeden. Sen benim şövalyem ol, ben de senin leydin." Adamın ellerini tutup nazikçe kendine doğru çekti.

"Peki ya Küçük Bek? O kim olacak?"

En azından tekrar gülümsemeye başlamıştı VanCleve.

“A, saray müzisyeni olabilir,” dedi Anna. “Biz de şarabımız, peynirimiz ve ekmeğimizle onun güzel şarkılarının tadını çıkarırız.”

Çocuk sanki söylenen her kelimeyi anlamış da bu oyuna hemen kendini kaptırmış gibi şarkı söylemeye başladı. Anna onu duysa melek Cebrail’in bile gülümseyeceğini düşündü.

VanCleve gülümsedi.

Gabriel günah çıkarma hücresinin kapısını açtı, kırmızı kuşaştan tüccar cübbesini daracık koltuğun cilalı tahta yüzeyine yerleştirdi, beceriksiz bir şekilde sürgülü küçük ahşap kapıyı açmaya çalıştı. Günah çıkartma konusunda pek deneyimli sayılmazdı: Şimdiye kadar günahlarını hep Rahip Francis’e itiraf etmiş, tövbe etmek ve kutsanmak için onun önünde diz çökmüştü. Odanın diğer tarafındaki kapının açılmasını, papazın gölgelere bürünmüş profilinin ortaya çıkmasını beklerken Anna’nın insan teri ve eski tahta kokan bu küçücük ahşap hücreye girmekten hiç hoşlanmayacağını aklından geçirdi. Bilse kim bilir nasıl da dalga geçerdi onunla.

Anna’nın öfkeyle tizleşen sesi kulağına geldi. *Siyah cübbeli yalaka bir Katolik işte, herkes gibi bir adam, derdi. Senden hiçbir farkı yok.*

Evet, aramızda neredeyse hiç fark yok, diye düşündü Gabriel; kızın Katolik ruhban sınıfını aşağılamasına canı sıkıldı. Kızın kutsal şeylere saygısızca laflar etmesi karşısında öfkesini yatırtmış, söylediği yalanların utancıyla haklı itirazını dile getirememişti. Anna’ya Papaz Gabriel’den bahsetmemeye karar vermişti. Anna sadece VanCleve’i tanıyacaktı.

Kapı kayarak açıldı. Diğer tarafa bir silüet yerleşti, hafif hafif öksürdü. Gabriel papazın nefesindeki sarımsak kokusu-

nu duyabiliyordu. Herhangi birinden farksız bir adam. Hayır, herhangi birinden farksız değildi. Tıpkı onun gibi, Tanrı'nın görevlendirdiği, Tanrı adına seçilmiş biriydi. Bunu hiç aklından çıkarmamalıydı. Gabriel için herhangi bir insan gibi davranmak, bir kadının aşkına hak kazanmış biri gibi görünmek, bu dünyada bir tek Anna ve Küçük Bek'e sorumluluk duyuyormuş gibi yapmak çok kolay olmuştu. Kendi yalanlarına inanma tehlikesiyle karşı karşıyaydı.

"Günahlarım için beni affet peder."

Latince günah çıkarttı, ama tam olarak gerçeği, Avignon'dakine değil de Roma'daki papaya bağlı olduğunu söylemedi. Kilise siyasetini ilgilendiren bu mevzuyu bir Fransız papaz bilmek zorunda değildi. Günahlarını itiraf etmesi yeterliydi. Ama Papaz Gabriel'in Kilise fonlarını bu evlilik dışı oyuna harcaması ve dini görevlerini ihmal etmesi bağışlayıcı papazı işlediği şehvet günahından daha çok ilgilendirdi.

"Kilise'ye hizmet etmiyorsun papaz."

Tanrı'ya hizmetten bahsetmedi bile, sadece Kilise'ye hizmet etmekten bahsetti. Fakat kafasında duyduğu bu sesler Anna'ya aitti. Kilise'ye hizmet etmek zaten Tanrı'ya hizmet sayılırdı. Rahip Francis olsa öyle söylerdi.

Bağışlayıcı papaz Fransızca konuşmaya başladı, Gabriel'in konuşmayı takip etmesi zorlaştı, Anna'yla evde konuştukları kraliyet İngilizcesine iyice alışmıştı. Günah çıkarttığı papazın profilini görebiliyordu. Konuşurken gerdanı titriyordu adamın. Hoşa gitmeyen, rahatsız edici bir ses tonu vardı.

"Kilise'nin kaynaklarını boşa harcıyorsunuz kardeşim, bu günah ilişkiye. Paris'te olmanız, piskoposunuzun size verdiği görevleri yerine getirmeniz gerekir. Eğer sapkın öğretiler kopyalanıyorsa, bu konuda bilgi alabileceğiniz en doğru yer, en büyük kâtip ve tezhipçi loncasının bulunduğu Paris'tir.

Aradığınız kanıtları Reims’de değil Paris’te bulabilirsiniz. Reims halkı dindardır.” İstavroz çıkarırken papazın elleri titrer gibi oldu. “Kefaretiniz.”

Sonra Gabriel’e *kadına* bir daha dokunmaması gerektiğini söyledi papaz. Kadından hemen ayrılması gerekiyordu. Geceyi dua ederek, bağışlanmak için yakararak geçirmesi şarttı.

“Yoksunluk kardeşim, inancın ekmeğidir. Bekârlık ise şarabı.”

Ahşaba sürtünen kumaşın hışırtısı duyuldu, sonra küçük tahta kapının kapanma sesi geldi. Adalet dağıtılmıştı. Tanrı’nın lütfu gitmişti. *İşte bu kadar kolay*, diye düşündü Gabriel. Aslında hiç de kolay değildi.

Elbette böyle olacağını biliyordu Gabriel. En azından bir süreliğine Anna’dan ayrılması gerekeceğinin farkındaydı. Öncesinde bazı ayarlamalar yapması gerekiyordu. Her şeyi kafasında tasarlamıştı. Tüm gece boyu gözünü kırpmayıp Anna’yı uyurken izlemiş, ay ışığının yanak kıvrımlarına dökülen kirpikleri süpürmesini, yastığı kaplayan arsız saçlarını seyretmiş; hayatının en azından bir kısmını onunla geçirebilmek için neler yapabileceğini düşünüp durmuştu.

Kent’te küçük bir kulübede yaşayabilirlerdi. Olmaz, burası Gabriel’in görev yaptığı yere yakındı. South Downs’da, kızın hem Küçük Bek’le ilgilenip hem de Gabriel’in ona vereceği gelire ek olarak kitap kopyalayarak para kazanabileceği deniz kıyısında bir kulübeye yerleşebilirlerdi. VanCleve’in arada ziyaret edebileceği bir kulübeye, Papaz Gabriel’in asla gitmeyeceği bir sığınağa. Yılanın uğramayacağı bir Cennet Bahçesi’ne.

Ama günahını itiraf ettiği papaz haklıydı. Gabriel’in gerçekleştirmesi gereken bir görevi vardı. Paris’e gidebilir, orada kendini Anna’dan ayrı kalmaya alıştıracaktı. Elindeki

tek delil Anna'nın bir Hussit taraftarı olduğuydu; ama Lord Cobham'la uzaktan yakından bir bağlantısı yoktu. Anna'ya ihanet etmiş sayılmazdı. Öncelikle kendine ihanet ediyordu Gabriel. Paris'te bir kaynak bulacağından emindi. Oldcastle'ın bu kopyaları bir yerlerden edinmesi gerekiyordu.

Ayrıca Gabriel en azından manevi olarak kefaretinin gerçekleştirilebilir. Böylece bir süre kadına dokunmamış olurdu. Gabriel, VanCleve'in günahlarının kefaretinin ödemek için kendi arzularını yok sayabilirdi. Yoksa tam tersi mi geçerliydi?

“Söylediklerini anlıyor. Gitmeni istemiyor.”

VanCleve, çocuğu kucağına aldı.

“İyice ağırlaşmaya başladın biliyor musun? Çok yakında gerçek bir erkek olacaksın. Ben yokken bir süre Anna'ya göz kulak ol olur mu?”

“An-na, An-na.” Çocuğun başı onayladığını belirtir gibi sallandı. VanCleve, çocuğu yere ayaklarının üzerine bıraktı, sonra gözlerini kaçırarak Anna'ya çevirdi bakışlarını.

“Geri geleceğim Anna, kalbine hep bunu hatırlat. Sadece iki haftalığına gidiyorum. O kadar.”

Aralarında azıcık bir boşluk vardı. Her ikisi de bu boşluğu kapatma girişiminde bulunmadı.

“Bazen kalp sadece zihnin duymak istediği şeyleri söyler,” dedi Anna.

Sonra adama baktı; Gabriel kızın güzel kaşlarını bir araya toplayıp endişeli düğümlere çeviren, mavi gözlerine gölge düşüren şüpheyi, sıkıntıyı görebiliyordu. Papaz Gabriel'in günahından VanCleve kılığına girerek kurtulabileceğini nasıl düşünebilmişti? Sonra aralarındaki boşluğu kapatarak Anna'ya

doğru eğildi. Anna'nın o kendine has yasemin kokusunu duyabiliyordu.

Yazıklar olsun sana Papaz Gabriel. En azından VanCleve bu kokuyu da beraberinde götürebilirdi.

"O zaman hem kalbine hem de zihnine yaz bu sözleri," deyip Anna'yı öptü Gabriel. Ama vermesi gereken cevabı vermedi Anna. Sanki bir şeyleri içinde tuttu.

Birbirlerinden ayrıldıklarında Küçük Bek bir kıza bir de adama baktı, sonra VanCleve'in bacağına yakalayıp sarıldı. Anna uzanıp oğlanın sararmış, incecik parmaklarını hafifçe ayırdı adamın bacağından. Anna'nın pembe parmakları arasında oğlaninkiler neredeyse şeffaf, içlerinde hiç kemik yokmuş gibi görünüyordu. Anna'nın sesi, tuttuğu gözyaşlarından boğuk boğuk çıkıyordu, çocuğa karşı da her zamanki gibi nazik bir tonla konuşmuyordu.

"Bırak gitsin," dedi çocuğa.

Küçük Bek'in gözleri kocaman açıldı, sonra inlemeye başladı ama adamı bıraktı.

"İki haftacık Anna. Söz. Sonra döner dönmez konuşacağız... Daha kalıcı bir düzene geçeriz."

Anna hiçbir şey söylemedi, sadece adamın gitmesi için odasının kapısını açarken başıyla onayladı. Ağır meşe kapı da adamın gitmesini protesto ediyormuş gibi demir menteşeleriyle gıcırdadı. Yürüyüp giderken ona bakmadı kız. Anna son bir şey söyler diye bir daha döndü Gabriel. Anna koca gözleri açılmış çocuğun elini kavramış bekliyor, sadece kapıda dikiliyordu.

"Son bir şey daha Anna. İngilizce çeviriye devam etmeni istemiyorum. Aşırı tehlikeli bir iş. Üstelik yasaklı bir metin. Hem sende de kalmasın. Şimdiye kadar yazdığın her şeyi yak."

Ama Anna çoktan kapıyı kapatmıştı. Eğer Anna onu yakmamış olursa döndüğünde kendisi yakardı. Anna Bookman'ın elinde ona sahip olduğuna dair kanıt olmayacaktı.

Papaz Gabriel'in cehenneme kadar yolu vardı, henüz gitmediyse elbette.

Anna, Yuhanna İncili'ni yakmadı. VanCleve'in söylediklerini duymadığından değil. VanCleve'in istavroz çıkarırken söylediklerinden sonra artık gerçeğin sayfalarını yakamazdı. *Başlangıçta Söz vardı ve Söz, Tanrı'ydı.*

Söz ve sözcükler. Dedecik'in ona bıraktığı mirastı bunlar. Ve hiç kimse Anna'yı onlardan koparamazdı. Anna sadece yakmamakla kalmadı, İncil'i kopyalamayı da bitirdi. *Yol benim, kapı benim, şarap benim, yaşam ekmeği benim, dünyanın ışığı benim, yeniden dirilen benim.* Bu kutsal sözleri nasıl yakabilirdi? Jan Hus'un Betlémská Şapeli'ndeki vaiz kürsüsünden İncil'in kalbi olarak tanımladığı bu kitabı hem de? Pek çok kez büyükbabasıyla oturmuş, Jan Hus'un herkesin anlayabileceği dilde Yuhanna İncili'nde İsa'nın ilahi varlığına dair altı işareti okumasını dinlerken, bir yandan da onlarla birlikte orada olan yüzlerce kişiyi seyrederdi.

İncil'i kopyalamayı bitirince şöyle bir göz atıp kaşlarını çattı. Sayfanın ilk harfinde sergilediği kusurlu çaba dışında sade ve süssüzdü kitap. Büyükbabasının kusursuz mükemmellikte süslediği yaldızlı harfleri yapmayı becerememişti. Bir kadın olarak denemiş, ama renkler büyükbabasınıninkiler gibi temiz, çizgiler onunkiler gibi akıcı olmayınca hayal kırıklığına uğrayarak vazgeçmiş, sözcükleri en dikkatli şekilde en güzel el yazısıyla kopya etmekle yetinmişti. En azından sözcükler okunaklı ve doğruydu, Anna zarif çizgileriyle gurur duyabilirdi.

Bir sonraki gün deri kapak almaya tabakhaneye gitti.

Sivri uçlu kalemi mangalda ısıtıp, kitabın başlığını dikkatli bir şekilde deriye işledi, sonra da altına "Anna Bookman tara-

findan VanCleve'e kopya edildi," yazdı. Ardından VanCleve'in dönüşünü beklemek üzere kitabı özenle ipekli kumaşa sarıp, sandığın en altına, Wycliffe İncili'nin yanına sakladı.

İkinci haftanın ilk günlerinde yılın ilk karı yağdı. Acaba kar yağışı adamın dönüşünü geciktirir mi diye merak etti kurşun kaplı pencere camlarına biriken koca kar tanelerine bakarken. Üşüyor muydu? Güvende miydi? İşleri yolunda gidiyor muydu? Tam olarak ne iş yapıyordu? Bir keresinde kumaş ticaretiyle ilgili bir şeylerden bahsetmişti. Anna ayrıntıları merak edince, basit bir alım satım işi olduğunu söylemişti. İlginç bir yanı yoktu. Sonra da konuyu değiştirmişti. Oysa VanCleve'in hayatıyla ilgili en ufak bir ayrıntı bile Anna'ya ilginç gelirdi. Her şeyi öğrenmek istiyordu ama tek bildiği adamın evlilikten söz etmediğiydi. "Daha kalıcı bir düzene geçeriz," demişti. Anna mahcubiyetinden başka soru soramamıştı.

Bahçenin zemininin kahverengiden beyaza dönüşmesini izlerken *bugün meydana satış olmaz*, diye düşündü. Bu soğukta ve dondurucu kar yağışında kitap satın almak için dolaşan birkaç kişi olurdu ancak. Küçük Bek zaten aksırıp tıksırmaya başlamıştı. Çocuğun dudaklarının üstündeki kıvrımlı yoldan durmadan akan sümüğünü silerken, çocukta bir sıcaklık hissetti. Mürver çiçeğiyle kuşburnu çayını demleyerek yaptığı bir karışımı çocuğa verip yatağına yatırdı, sonra da uykuya dalana kadar endişeli bir şekilde çocuğu izledi.

Dışarıda kar küme küme birikiyordu. Upuzun bir gün ve gece boyunca uyumuştı çocuk. Anna da çalışamamış olmasına üzülerek biraz kestirdi. Halihazırda satabileceğinden daha fazla malı vardı. Siparişle çalışacağı bir işe ihtiyacı vardı. Belki Yahudi mahallesinde böyle bir iş bulabilirdi. Oradaki kitapçıya sorabilirdi. Keşişler ve loncalar Yahudiler için kitap kopyalayabiliyor, üstelik orada her zaman hahamların yapabileceğinden daha fazla kitap işi olurdu. İbranice okuyamıyor-

du ama gözleri İbranice harfleri kopyalayacak kadar iyiydi. Örnek bir metin yazıp hahama gösterebilirdi. Kafasının içinde İbranice harfler alev alev kıvrılırken uyuyakaldı.

Sabah olduğunda Küçük Bek çok daha iyiydi, alnı soğumuştı. Çocuğu pencere kenarına götürdü. Bahçenin zemininin bembeyaz bir örtüyle kaplandığını görünce mutluluktan çığlık attı oğlan.

“Kar,” diye gösterdi Anna.

Sonra kızı sevindirecek şekilde tekrar etti çocuk, “Kar.”

“Evet, evet, kar, kar.” Sonra odanın çevresinde çocuğu hızla döndürdü.

Sesini yükseltip alçaltarak “Kar, kar, kar!” diye şarkı söylemeye başladı çocuk. Birlikte çok sesli bir ezgi yakalayınca kadar Anna da onunla söylemeye, şarkının melodisiyle dans etmeye başladı. Sonra kahkahalara boğuldu, VanCleve’in yanlarında olup onları duymasını, yaptıkları bu kar dansında onlara eşlik etmesini arzu etti.

Çocuğu yere koyunca Küçük Bek hemen koltuk değneklerine uzandı, sonra sekerek odanın köşesine gidip kukuletalı pelerinini kancadan çekti, pelerini Anna’ya uzattı.

“Dışarı mı çıkmak istiyorsun?”

“Dışarı!” diye başını salladı çocuk.

“Ama çıkamayız ki. Soğuk. İğğğhhhh,” sonra soğuktan titremiş gibi yaptı.

Çocuk, Anna’yı aynı seslerle taklit etmeye çalışırken tükürük baloncukları da çıkarıyordu.

“Dışarı.” Gözleriyle Anna’ya yalvarırken bir yandan da sırtıyordu. Sonra öğrendiği sözcüğün şarkısını sesini yükseltip alçaltarak söylemeye başladı.

“Sıcak bir çorba olsa ne iyi olurdu,” dedi Anna, bir tek hancının kapının dışına bıraktığı soğuk etle peynirleri olduğunu aklından geçirerek. Yaktığı ateşin üzerinde kendi çor-

basını pişiren yaşlı kadın meydanın köşesinde her zamanki yerinde olabilirdi. Yakacak odun satıcılarıyla toplayıcılarına yemek satarak bugün iyi iş çıkarmış olmalıydı. Küçük Bek'e sıcak bir şeyler içmek iyi gelebilirdi, ayrıca biraz olsun dışarı çıkmış olurlardı. Bu küçücük sevimli oda bir hapishane gibi gelmeye başlamıştı Anna'ya.

Açıktaki bir tek kocaman gri gözleri kalıncaya kadar çocuğu fazladan bir battaniyeye sarıp arabaya yerleştirdi.

“Tavşana benzedin,” diye ekledi sonra da.

Çocuk dudaklarıyla yine o üşüme sesini çıkarıp gülümsedi.

Kapıyı açılınca şiddetli bir kış rüzgârı karşıladı onları, Anna bir an için çıkmak konusunda tereddüt etti ama oğlan mutluluktan kahkahalar atıyordu. “İşte, bunu dizlerinin arasına koyalım,” dedi Anna, mangalda ısıttığı kapaklı tası koydu. Oraya varınca sıcak suyu döküp, onun yerine tasın içine sıcak çorba koyabilirler, böylece çocuk hem giderken hem de gelirken ısınmış olurdu.

Eşikteki kar yığınına iteleyip saf ve tertemiz bir dünyaya adım attılar; karşısındaki güzellik -ya da keskin soğuk- Anna'nın gözlerini yaşlarla doldurdu. *Aptal*, diye söylendi, sonra da her şey gibi bu karın da çok dayanmayacağını; karın altındaki yaprakların çürüyüp çamur yığınlarına dönüşeceğini; en nihayet kar eridiğinde her yerin ayak bileğine kadar çamur ve pislikle dolacağını hatırlattı kendine. *Saf şeyler kalıcı olmuyor*, diye düşündü. Cennet'te de bunun öyle olup olmadığını merak etti.

Yaklaşık on santim yüksekliğindeki karda arabanın tahta tekerlerini döndürmek için çok güçlü çekmek gerekiyordu. Birkaç kar tanesi yine havada süzölmeye başladı. Ama meydanın köşesinde ateşin üzerine eğilmiş yaşlı kadının silüetini uzaktan seçebildi; yemekten çıkan duman havaya güzel kokular saçıyordu. Dönüp Küçük Bek'e baktı. Soğuktan burnu

yeniden akmaya başlamıştı, kendi burnu da öyle. Arabayı kar-
da çekiştirirken çocuk da bütün kuvvetiyle arabanın kenarla-
rını kavramış gülümsüyordu. Artık ayaklarını hissetmiyordu
Anna -yüzünü de- eli de arabanın tahta kolunu tutmaktan
donmuştu ama çocuğun yüzündeki ifade yola devam etmesi
için yeterliydi.

Hiç olmazsa sıcacık küçük odalarına döndüklerinde karı
gördükleri için mutlu hissederlerdi kendilerini. Ayrıca akşam
yemeğine sıcak çorbaları da olurdu.

Belki ertesi gün VanCleve dönmüş olurdu. Belki kar ve
soğuk nedeniyle mecbur kalırdı dönmeye. İki hafta demişti
adam.

Şimdiden o gideli bir hafta üç gün olmuştu.

*Tanrı sevgisiyle kaplar, sarıp sarmalar, kucaklar bizi;
Bu merhametli sevgi tamamen kuşatır bizi, hiç terk
etmez.*

NORWICH'LI JULIAN
İLAHİ AŞKIN VAHİYLERİ

“**S**aat üç ayinini haber vermemi istemiştiniz saygıdeğer anamız.”

Kalın meşe kapının arkasından gelen yumuşak, boğuk sese mahcup bir kapı tıkırtısı eşlik etti.

“Teşekkürler,” diye seslendi başrahibe, sonra da uzaklaşan ayak seslerini dinledi. Usul usul atılan adımları. Rahibe adaylarından biri olmalıydı.

Göndermeseydim keşke. Kapıyı açmadan yollamasaydım. Onu içeri davet edip, özellikle genç rahibelerin içini karartan o yalnızlık hissini dinleyip öyle gönderseydim. Onların annesiyim ben artık.

Yine de ona anamız diye hitap etmelerinden hoşlanmıyordu, bu unvanı kesinlikle hak etmediğini düşünüyordu. Muhtemelen ona bir zamanlar *annesi* gözüyle bakan o kızla hemen hemen aynı yaşıydı bu kızlar da. Bu sözcük içinde çok fazla acı hatıra taşıyordu belki de.

Rahibe adaylarının ve genç rahibelerin, hem konuşmasını hem de görünüşünü ürkütücü buldukları için ona aşırı saygı duyduklarının farkındaydı başrahibe. Ses tonunu değiştirmeye çalışıyordu aslında, rahibeleri gerektiğinde takdir etmek için çaba gösteriyor, işlerini savsakladıklarında da -özellikle genç kızlara, hatta henüz İsa'ya bağlılıklarını bildirmemiş olanlara- kötü örnek oldukları için yumuşak bir ses tonuyla paylıyordu onları. Ama görünüşünü değiştiremezdi. Yüzündeki örtüyü kaldıramazdı. Hasarlı yüzünü manevi kız kardeşleri karşısında bile açığa çıkaramazdı. Onunla birlikte alevlerden kaçan eski hizmetkârının ölümünden sonra yüzünün nasıl bu hale geldiğine dair bilgisi olan kimse kalmamıştı. Terk edilmiş bir hayata dair son kalıntılar da Blackingham Hall'un yaşlı aşçısıyla birlikte ölmüştü. Ya da başrahibe öyle olduğunu düşünüyordu. Adamın ölümünün üzerinden bile on yıl geçmişti, yine de odasının penceresinden giren her sonbahar ışığıyla hatıralar da kafasının içinde dönüp duruyordu.

Saygıdeğer başrahibe kalemini bıraktı. Elleri yorgunluktan titriyordu. *Labore est orare*. Çalışmak ibadettir. Son otuz yıl boyunca çalışıp durmuştu. Önünde, masanın üzerinde Julian'ın *İlahi Aşkın Vahiyleri* kitabının sayfaları açık bir şekilde duruyordu. Neyse ki bunları sıkıcı Latince'ye kopya etmesi, hatta İngilizceye bile çevirmesi gerekmiyordu çünkü metnin aslı İngilizce yazılmıştı. Üstelik çok şükür yasaklı bir metin değildi. Bu Norwich'li mübarek kadın bir şekilde ortodokslik ve kâfirlik arasında iyi bir denge kurmayı başarmış; ikincisine kur yaparken birincisine de sıkı sıkı bağlı kalmıştı.

Böyle tehlike yaratmayacak çalışmaları başrahibe genellikle Rahibe Agatha gibi sadakatinden tam olarak emin olmadığı rahibelere verirdi. Ancak Rahibe Agatha kısa süreliğine mutfağın bahçesine tahsis edilmişti, bununla birlikte bu çalışmanın kopyalanması için özel sipariş gelmişti, siparişi veren

kişi çok düzgün bir kopya istediğini de özellikle belirtmişti. (Başrahibe, genç yaşına rağmen Agatha'nın bu kadar muntazam bir el yazısı olmasına bazen hayret ederdi. Tanrı'nın bir lütfuydu elbette.) Manastırın paraya ihtiyacı vardı, kendi ruhununsa özellikle bu mevsimde rahatlatıcı sözcüklere.

"Her şey yoluna girecek," diye yazmıştı Norwich'li münzevi. "Her şey yoluna girecek." Başrahibenin kopya ettiği bu son sözcükler, tüylü kalemin altında uzanıyordu. Bu cümlemin doğru olması için dua etti. *Tanrım, bana nefesim kadar yakın olduğumu biliyorum, üstelik bu tül den dolayı nefesimi çok daha yakınımnda hissediyorum. Her şeyin yoluna gireceğine inan- dır beni.* Ama omuzlarına binen sıkıntıyı; manastırın, muhalifliğe cüret edenlerin üzerindeki baskıyı hissedebiliyordu. Lollard davasını kucaklayan herkes adına korkuyordu.

Rahibe adayından onu çağırmasını istemişti -arada sırada çalışırken zamanın nasıl geçtiğini anlamazdı, özellikle de Julian'ın sözcüklerini kopya ederken- ne de olsa daha sıkıcı olan nöbet listesini hazırlaması gerekiyordu. Temizliği kim yapacak, yemeği kim pişirecek, yemek duasını kim okuyacak? Yerleri kim yıkayacak, kim fırçalayacak; tarlayla kim ilgilenecek?

Laborare est orare.

Ama önce dimdik bir şekilde yerinden kalkıp gözlerini dinlendirmek için kemerli bahçeye bakan pencereye gitti. Rahibelerin banyo yapmak için su aldığı kurnaya üç kademeli çeşmeden sular damlıyordu. Âdet gereği rahibelerin bu suyun içinde yıkanmasına izin vermiyordu başrahibe, ama bahçenin güneşli tarafındaki sıranın üzerine dizili çanakları bu suyla doldurmalarını talep ediyordu onlardan. Bir tek bayramlarda ve kutsal günlerde bir çeşit temizlik ayini olarak bu suya ellerini sokmalarına izin vardı, o da ellerini iyice yıkadıktan sonra.

Manastır çok büyük değildi. Güzelliği ve ince işçiliği nede- niyle seçilmiş çeşme ise çok abartılıydı. Çeşmenin arkasındaki sarnıç neredeyse hiç bitmeyen bir su kaynağı sağlıyordu onla- ra. Tanrı'nın izniyle bazen damla damla akar, bazen berrak bir akarsu gibi dökülürdü. Bugün zar zor su damlıyordu çeşme- den; sonbahar kurak geçmişti. Ama küçük kurnalara dökü- len damlacıkların üzerine vuran ışık, her bir damlayı nadide bir mücevhere dönüştürüyordu. *Yakında donmuş birer küçük mücevhere dönüşecekler*, diye düşündü başrahibe. Bahçenin gri renklere bürüneceği, çeşmenin bile uykuya yatacağı kışın gelmesinden korkuyordu; parmaklarının yazamayacak kadar ağrımasından da ödü kopuyordu. Ama şimdi bunları düşün- menin sırası değildi. Şu an için minnet duyması gerekiyordu, çeşmenin üstündeki gizemli ışığa doğru süzülerek inen kah- verengi yaprağın güzelliğinin bile değerini bilmeliydi.

Bu ışığın içinde oturmayı ne kadar da isterdi, harap olmuş yüzünde onun pırıltılarını hissetmeyi. Cansızlaşan güz ışıkla- rı saygıdeğer başrahibeye insanoğlunun faniliğinden fazlasını hatırlatırdı. Anımsamanın sıcaklığıyla iyice incelen ışıklar, uzun zaman önce geride bırakılan anıları teker teker yüze- ye çıkarırdı. Finn'e ilk kez İngiliz sonbaharının o muhteşem renklerinde âşık olmuştu Kathryn.

Pencereye sırtını dönüp nöbet listesini bir kez daha eli- ne aldı. Belirgin bir şekilde iç çekerek kaleminin ucunu yazı masasındaki mürekkep hokkasına batırdı, sonra da günlük görevleri dağıtmaya başladı.

Laborare est orare.

Çalışmak ibadetse, Jane Paul tüm yaşamını ibadet ederek ge- çirmişti. Ama artık her şey sona ermişti. Yaşlı adam ölmüş-

tü. Bayan Clare'in ise yapması gereken son bir şey kalmıştı. *Uyanık geçecek tek bir gece daha*, diye düşündü yaşlı adamın vücudunu yıkarken, hâlâ tenine zarar vermemeye özen gösteriyor, hatta adamın eski halini hatırlayıp daha kibar dokunuyordu. Azrail geceleyin gölge gibi içeri süzülmişti. Hiçbir şey duymamıştı kadın, oysa uykusu hafifti; kulağı hem adamın öksürüklerini hem de güçsüz sesini işitmek için her zaman açık olurdu. Ölüm meleği geldiğinde Rahip Francis azıcık bile mücadele etmedi.

Bir deri bir kemik kalmış kollarını ve bacaklarını, hassas parmak aralarını, ayak parmaklarını yıkadı adamın; sonra elindeki bezi suya batırıp buruş buruş olmuş mahrem yerlerini temizledi. Eskiden böyle değildi elbette. Adamı ilk gördüğünde henüz gencecikti. Evdeki diğer kızlar rahip cübbesinin altından sarkan şeyle ilgili edepsiz şakalar yapmış, hepsi onu ortaya çıkartmaya gönüllü olduklarını söylemişti. Ancak genelevi işleten yaşlı kadına kesin bir dille belirtmişti rahip. Genç bir kız, bir bakire, daimi müşterisi olacağı bir kız istiyordu. Kızı başka kimseyle paylaşmak istemiyor, şahsi kullanımı karşılığında tatminkâr bir ücret teklif ediyordu.

O zaman daha on dört yaşından büyük olmayan Jane bile adamın bu isteğine gülmüş, genelev sahibesinin genç kızlardan hangisini bu işe alet edeceğini merak etmişti. Margery ve Alice hemen aptalca sırtmış, sırtlarını dikleştirmiş, kısıcak geceliklerini çekiştirerek ağırbaşlı görünmeye çalışmışlardı. Kafalarından ne geçtiğini anlayabiliyordu Jane. *Düzenli gelir demek bu. Devamlı müşteri. Üstelik de bir papaz, istekleri çok daha rahat tatmin edilecek biri. Kaba davranmayacak biri; neticede Tanrı'nın elçisi. Hatta belki de onların değerini bilecek biri.*

Bankside Caddesindeki sıkış tıkış küçük salonu hatırladı, genç Jane'i anımsadı -uzun zaman önce geride bıraktığı ama

hâlâ anılarında yaşattığı gençlik halini- hayali bir zorlamayla bu işe karışan Jane'i.

Genç Jane, kadınların ne kadar aptal görüldüğünü düşünürken gülmemek için kendini zor tutmuştu. Bir rahip, deneyimli bir hayat kadını bir bakireden ayırabilirdi elbette. Yaşlı ev sahibesi de bunu biliyor olmalıydı. Gözlerini buruşturmuş, yüzünü asmıştı. Koca göğüsleri iyice ortaya çıkmıştı. Jane toz alma işine devam etmişti. Bazı kızların odaları domuz ahırından farksız olsa da ev sahibesi küçük salonun düzenli tutulmasını isterdi.

Jane annesi öldüğü ve gidecek başka yeri olmadığı için eve iki yıl önce, orospuların ve ev sahibesinin temizlik işlerini yapmaya gelmişti.

"Dişlerin güzel, sarı saçların da pek hoş. Küçük kızlar erkeklerin hoşuna gider. Âdet gördün mü?"

Ev sahibesi onu şöyle bir süzmüş, tek kaşı âdet görüp görmediğini tahmin etmeye çalışır gibi kalkmıştı.

"Hayır bayan." Aslında tam olarak yalan sayılmaz, diye düşündü. Sadece bir kere kan gelmişti, oysa annesi her ay kanaması olacağını söylemişti. Bazen niye bir daha gelmediğiyle ilgili endişelenirdi. Ama şu an memnundu. Sadece on iki yaşındaydı, yine de ev sahibesinin aklından neler geçtiğinin farkındaydı.

"Kötü oldu bu. Ama bu evin de bazı standartları var. Bir çocuğa orospuluk yaptırmam."

"Özür dilerim ama ben sadece temizlik yapmak istiyorum madam. Güçlüyümdür. Su taşıyım, etrafı süpürürüm, biraz da yemek yaparım. Annem uzun süredir hastaydı."

Genelev sahibesi o konuyu bir daha açmamıştı. Yine de son altı aydır düzenli olarak görmeye başladığı âdetleri sırasında kullandığı kanlı bezleri kadının görmemesine çok dikkat etmişti Jane.

Ev sahibesi dilini damağında şaklatıp kafasını sağa sola sallamıştı. “Üzgünüm peder, ne yazık ki—”

Jane genelev sahibesiyle kapı arasına sıkışmaya, her zamanki gibi fark edilmemeye çalışmıştı. Ama yer daracıktı. Ev sahibesine çarpınca kadın arkasına dönüp onu kolundan yakalamıştı. Yaşlı kadının ağzı neredeyse kulaklarına varmıştı.

“Kusura bakmayın peder. Size önerebileceğim yalnızca bir kız var ne yazık ki.” Kadın onu siyah cübbeli papaza doğru iterken genelev sahibesinin kolunu kavrayan parmaklarının içine işlediğini, etini morarttığını hissetmişti Jane. “Eğitimine başlamak üzereydik. Eminim sizden iyi bir öğretmen bulamaz.”

İşte Jane Paul bu şekilde orospu oldu.

Ama gerçek bir orospu değil, diye söyleyip duruyordu kendine. Eninde sonunda hizmetçilik görevine geri dönmüş, bir rahibe kadar iffetli kalmıştı. Onunla birlikte yaşamaya geldikten sonra Rahip Francis ona hiç dokunmamıştı. Oğlunu çalıp götürdükten sonra da. Sonra bir daha hamile kaldığı, rahmindeki ikinci çocuğu öldürmek istemediği için genelev sahibesi onu kovmuş, Jane de sonradan sığındığı Poor Clares Manastırı’nın ismini alarak Bayan Clare olmuştu. Poor Clares Manastırı’ndaki herkes ona hep nazik davranmış, küçük kızı öldüğünde bunun Tanrı’nın takdiri olduğunu söylemişlerdi. Tanrı, küçük kızını günahlarının karşılığı olarak almıştı. Çocuğunun babasının Dominiken cübbesi giydiğini bilselerdi manastırdakiler yine aynı şeyi söylerler miydi acaba? Kızı ölü doğduğunda ağlamıştı Jane, ama bunun Tanrı’nın gazabı olduğunu düşünmemişti. Tanrı’nın ona merhamet ettiğine inanmıştı.

Manastırın sığınma evinden ayrılması gerektiğinde onu almaya gelen Rahip Francis’e, “Jane Paul öldü,” demişti. Bu anlaşmayı da o zaman yaptılar. Adama hizmet etmesi karşılığında sessizlik yeminini bozmayacaktı kadın. Sonra, “Bundan sonra adım Bayan Clare,” demişti Rahip Francis’e.

“İsmin beni ilgilendirmiyor,” diye cevap vermiş, bir daha da yanına hiç yaklaşmamıştı rahip. Oysa kadının vücudu tek bir dokunuşa, bir insanla kurulacak en ufak bir bağa nasıl da hasret kalmıştı. Rahip Francis’e gelince hayatında başka birisi, onu fiziksel olarak rahatlatacak daha genç biri olduğunu düşünmüştü kadın; gerçi böyle bir kadını ne görmüş ne de adını duymuştu.

Yaşlı rahibin kefenini dikerken başparmağına iğne battı. Ama çekip çıkarıncaya kadar etine nüfus etmeden parmağındaki nasırda öylece kaldı. Sert, yağlı kumaşın üzerinde iğneyi tutan ellerine baktı kadın. Bir zamanlar nasıl da hoştu elleri, oysa artık bir temizlikçinin ellerine benziyorlardı. Kıpırmızı ve kaba saba. Neyse ki bundan sonra temizliği ve yemeği sırf kendisi için yapacaktı. Zaten kendisi için yapması gerekiyordu. Jane Paul’ün bu dünyada başka kimsesi olmadığına göre.

Oğlu dışında.

Artık verdiği sözü tutmasına gerek kalmamıştı. Oğluna annesinin bir alçak olduğunu söyleyebilirdi. (Ne kadar doğru bir isim vermişti oğluna, bu gururlu güzeller güzeli mahlûka. Ne zaman onu görse böyle bir varlığın kendi karnında büyümüş olduğu düşüncesiyle ürperirdi.)

Yaşından çok daha iyi göründüğünü tahmin ediyordu Bayan Clare. Biriktirdiği gümüş paralarla peniler aklına geldi; sakladığı sırrın karşılığında elde ettiği deniz kenarındaki küçük kulübeyi ve onun minik sebze bahçesini düşündü. Arada sırada yahni yapmak ve yumurtalarından faydalanmak için birkaç tavuk yetiştirebilirdi. Bunu yapabiliirdi.

Kefende açıkta kalan tek yer adamın yüzüydü artık. Bir mum yakıp, emin olmak için ışığını adamın dudaklarına yaklaştırdı. Ağzından zerre kadar hava çıkmıyordu adamın. En ufak bir yaşam belirtisi yoktu.

Bayan Clare eğilip adamı usulca dudaklarından öptü. Yaşamı boyunca ne bir adamı öpmüştü ne de bir adam tarafından öpülmüştü. Bir süre çekmedi dudaklarını, tıpkı gençliğinde hayalini kurduğu gibi, tıpkı hafızasına kazınan babasıyla annesinin öpüşme görüntüsünde olduğu gibi dudaklarını kibarca hareket ettirdi.

Yaşlı rahibin dudakları soğuktu.

Beceriksiz bir şekilde kuñaşın kenarını adamın yüzüne örttü, sonra da kenarlarını dikkatli bir şekilde kıvrıp düğün bir dikişle tutturdu. İyi dikilmiş bir kefeni hak ediyordu adam. Yeterince iyi bir papazdı herhalde diye tahmin etti. Çok önemli ziyaretçileri olurdu. Başlangıçta. Yaşlanmadan önce. Unutulmadan önce. Ziyaretçiler gelmeyi bırakınca adamın gururu kırılmasın diye bahaneler üretmeye başlamıştı kadın.

“Rahip Francis, piskopos içten dileklerini ilettili.”

“Rahip Francis, sizi görmeye Canterbury’den özel bir temsilci geldi ama uyuduğunuzu söyledim.”

Bu yalan sonrasında iyi bir zılgıt yemişti rahipten.

İğne bir kez daha parmağına saplandı ama bu kez nasırın derinine işlediği için acısını hissetti kadın. Papaz onu hiç dövmemiş, ona hiç kaba davranmamıştı. Sadece onu görmezden gelmişti. Kadını kendisinden daha aşağı görüyor; kendi kaderinin Tanrı tarafından belirlendiğine, kadının görevininse Tanrı’nın elçisine yani ona hizmet etmek olduğunu düşünüyordu. Kadının ne kadar ıstırap çektiğini fark etseydi bile bununla ilgili sorumluluk duymazdı Rahip Francis.

Bununla birlikte oğluna hep iyi davranmıştı.

Oğlan yeterince büyüyünce onu Bankside Caddesinden götürmüştü rahip. Gabriel’in ne kadar akıllı olduğunu anlayınca da, çocuğun geleceği konusunda karar vermiş, kadının onu görmesini yasaklamış, ancak çocuk büyüyüp gittikten sonra kadını yanına almıştı. Bayan Clare verdiği sözü tut-

muştı işte. Anlaşmanın vadesinin dolmasına çok az kalmıştı. Ama rahibe karşı son görevlerini de yerine getirecekti.

Kilisede de yanında oturup nöbet tutacaktı. Ama önce başrahibe gidip ona vadedilen kulübenin tapusunu alacaktı.

Önce babasının cenazesine katılsın diye oğlunu çağıracaktı.

Gerçek bir âşığın zihni devamlı olarak ve hiç ara vermeksizin sevdiğini düşünmekle meşguldür.

KURAL XXX, SARAY AŞKLARININ KURALLARI

İyi ahlak tek başına bir erkeği sevmeye değer kılar.

KURAL XVIII, SARAY AŞKLARININ KURALLARI

CAPELLANUS, (12. YÜZYIL)

Bir Aralık. On beş gün gelip geçmişti. VanCleve'in havadan dolayı gecikmiş olabileceğini hatırlatıp duruyordu kendine Anna. Geldiği gibi hızla çekip gitmiş, arkasında çamurlu bir bataklık bırakmıştı kar. En sağlam at arabaları bile yollarda ilerlemekte zorlanıyordu. Hava, öğle vakti Küçük Bek'i arabasında sarıp sarmalayarak güçlkle pazar meydanına gidebileceği kadar ısınmıştı. Ama son iki gündür yalnızca bir tane hacı rehberi satabilmişti. Kış vakti Hacı Yolu'nda yalnızca birkaç seyyah olurdu. Başka müşteriler bulması gerekiyordu. Çok şükür kirası Noel sonrasına kadar ödenmişti. Ödeme yapmaya gittiğinde hancıdan öğrenmişti bu durumu.

"*Monsieur VanClef a payé le loyer pour le mois entier*," dedikten sonra üzerinde ismi yazılı, sarılı parşömeni uzatmıştı*

* Mösyö VanCleve bir aylık kirayı ödedi. -çn.

Anna'ya adam. "Anna Bookman, Saint Luc Caddesi, Reims, Fransa." Bir an önce mektubu okumak için sabırsızlanan Anna, kısa boylu şişman hancının yan gözle kendisine baktığının farkında, onun odadan ayrılmadan önce Küçük Bek'in başını okşamasını, sonra da oğlanın yeni arabasıyla ilgileniyormuş gibi görünmesini bekledi. Açık kapının dibinden ayrılmadan parşömene sarılı iple oynadı. Sonunda hancı her zamanki kibar baş selamını verip "*A dieu madame,*" dedi.

Anna o kadar heyecanlıydı ki kapıyı neredeyse adamın yüzüne çarpacaktı. İpi çözüp zorlu yol koşullarına rağmen zarar görmemiş mührü açarken parmakları titriyordu.

"Sevgili Anna," yazmıştı VanCleve, o güzel el yazısıyla. Anna, sözcükleri yazan ellerini hayal edebiliyor; sayfanın üzerinde tüylü kaleme yön veren uzun parmaklarını gözünde canlandırabiliyor; Adamın S harfinin çıkıntısını yaparken, ismindeki A harfinin sivri ucuna mürekkep lekesi bırakırken ki görüntüsünü zihninde canlandırabiliyordu. "Sevgili Anna." Bu sözcükler zihnini okşuyordu sanki.

"Havadan da tahmin edebileceğin üzere dönmeyi umut ettiğim tarihte gelemeyeceğim muhtemelen." Ama dönecekti! Karısına, diğer âşığına, ya da Flaman Bölgesi'ndeki hayatına geri dönmemişti. "Kötü havanın neden olduğu gecikmenin üstüne bir de Paris'e gelir gelmez kaydımı yaptırmak için gittiğim kumaş tüccarları loncasında kötü bir haberle karşılaştım; seyahatimi uzatacak bir haberle. Manevi babam vefat etmiş, ben de son yolculuğuna kendine layık bir şekilde uğurlanıp uğurlanmadığını görmek, onun ruhu adına düzenlenecek ayine katılmak için yanına gidiyorum. Çok yaşlı ve çok güçsüzdü, beklenmedik bir ölüm değildi. Yine de kederim büyük. Benim için çok önemli bir kayıp. Keşke senin o tatlı yüzünle, sesinle, gülüşünle teselli bulabilseydim..."

* İyi günler madam. -çn.

Yazı burada canlılığını yitiriyordu sanki. Çok önemli bir kayıp yaşıyordu VanCleve; ama burada, yanında olsaydı, Jetta boğulduktan sonra o nasıl sarıldıysa öyle teselli ederdi o da VanCleve'i. Burada, yanında olsaydı gözyaşlarını öperek geçirebilirdi Anna.

"Bir tek beni beklediğini düşündüğümde keyfim yerine geliyor. Umarım çok gecikmem. Sen bu mektubu aldığında büyük ihtimalle kanalı geçmiş olurum."

Kanalı mı geçecekti? Paris'ten Flaman Bölgesine mi?

"Ben dönünceye kadar odanın kirasını karşılayacak parayı da bu mektupla birlikte hancıya gönderdim. Dürüst birine benziyor, yine de ona bir daha ödeme yapmaya çalışma. Şeytana uyabilir. Benim için Küçük Bek'e sarıl. Her gece seni hayal ediyor, her gün seni düşünüyorum, umarım çok yakında da seni yeniden kollarıma alırım."

Sanki mürekkep bitiyormuş gibi tereddütlü bir imza vardı mektubun altında: "VanCleve."

Üç gün olmuştu mektubu alalı. Anna parşömenin kenarını aşındıracak kadar okumuştur mektubu. Soğuk aralık havası pencerenin altından içeri sızarken, onu ürpertip hiç dinmeyen hüznünü başına kakarken şüphelerini gidermek için mektubu bir daha okudu.

"Dönüyor," diye tekrarlardı kendi kendine, bir yandan da parşömeni göğsünde sıkı sıkı tutuyordu. Mektubu yazan kişinin yerine yazısına sarılıyordu.

"Söz vermişti."

"Bu sadece bir gecikme."

Bu sözcükleri oğlana yüksek sesle söyledi. Çocuğun koca gri gözleri, Anna'nın dile getiremediği şeyleri de anlamış gibi bakıyordu.

Papaz Gabriel, *Le Petre de Dartmouth* adlı geminin pruvasında rüzgâra döndü yüzünü. Kanalı geçmek çok kolay değildi, özellikle insanların sıkış tıkaş gittiği alt katta. Midesi tehditkâr bir şekilde bulanıyordu. Yılın bu zamanı gemide sadece birkaç hacı olmasına rağmen yıkanmamış vücutlarından leş gibi bir koku yayılıyordu; kış soğukunda yalnızca zorunlu gezginler olurdu bu sulara. Yüzüne çarpan tuzlu esinti iyi geldi. Dominiken giysisini kuşandığından beri ruhunu aşındıran hakikat kadar azimliydi bu esinti de.

Deniz kuşları geminin dümen suyunda haykırıyordu; gemiden atılan bir çöp kırıntısını kapmak için acı acı bağırlıyorlardı. Mitolojideki saldırgan, yaygaracı yaratıklar gibi kesintisiz kulak tırmalayıcı çığlıkları Gabriel'in derdine bir de baş ağrısı ekliyordu. Rüzgâra doğru eğildi yeniden.

"Biraz solgun görünüyorsunuz, iyi misiniz papaz?"

Gabriel etrafına bakındı. Bu soru doğrudan ona yöneltilmiş olmalıydı. Geminin pruvasında başka kimse yoktu. Evet, elbette. Papaz. O bir papazdı. Gri pelerini ve kukuletası içinde yaşı anlaşılamayan bir kadın, suyla gökyüzünden oluşan kusursuz arka fonda birdenbire belirdi.

"Yanımda bir parça zencefil var, belki faydası olur."

Kadın aradaki mesafeyi kapattığından onu şimdi daha iyi görüyordu Gabriel. Hâlâ genç sayılabilecek, gözleri güzel bir kızdı. Yanında yaşlı bir kadınla güverteye geldiğini hayal meyal hatırladı Gabriel, muhtemelen annesiydi yanındaki. Daha önce karşısına çıksaydı bu kız onda şehvetli düşünceler uyandırabilirdi. Şu an bir tek nezaketi dikkatini çekmişti. Sırf siyah cübbesi nedeniyle yanına gelmişti kız. VanCleve'e de böyle nazik davranır mıydı diye merak etti Gabriel.

"Biraz kuru ve kötü bir tadı var," dedi yamru yumru zencefil kökünü uzatırken. "Bu şekilde daha çok işe yarıyor. Küçük bir ısırik yeterli olur. Dilinizde biraz acı bir tat bırakabilir."

“Teşekkürler,” dedi Gabriel teklif edilen zencefil köküne şüpheyle bakarak. Kökün bir ucu daha önce çiğnenmiş gibi görünüyordu.

“İşte.” El çantasından küçük bir bıçak çıkarıp diğer uçtan bir parça kesti, sonra bıçağı elinde sağa sola sallarken gülümsedi. “Korunma amaçlı. Boulogne’den ta buraya kadar geldik. Bıçağı yalnızca bir kere kullanmam gerekti, o da bir yankesiciyi korkutup kaçırmak için, tabii şimdiye kadar.”

Sağlıklı tenini, mükemmele yakın dişlerinin tamamını açığa çıkaracak şekilde gülümsedi. Neden yanında bir erkek olmaksızın seyahat ettiğini merak etti Gabriel. Bu yol iki kişiyken bile bir kadın için emniyetli değildi. Kızın sesindeki hafif küstahlık Gabriel’e Anna’yı, Bohemya’dan bütün yolu tek başına gelen o Praglı kızı hatırlattı.

Kızın verdiği zencefil kökünü aldı. “Daha iyiyim şimdi,” dedi. “Bunu sonraya saklayacağım.”

“Nasıl isterseniz papaz.”

Genç kadının annesi diğer yolcularla birlikte oturuyordu; ısınmak için geminin ortasında bir arada oturuyorlardı. Pruvada durduğu yerden, sis ve dumanın da etkisiyle topak topak görünüyorlardı, ancak Gabriel topaklardan birinin ona doğru bakıp yanındakine bir şeyler söylediğini gördü. *Kızıma dikkat etmeme gerek yok, bir papazla birlikteyken gerek yok*, diyordu herhalde kadın. Gabriel biraz suçluluk duydu, sonra yeni bir kuşkuya kapıldı. Siyah cübbeli bir Katolik papaza gözü kapalı güvenen tüm bu koyun sürüsü, nasıl da savunmasızdı.

“Yolunuz uzun mu çocuğum?” diye sordu papaz ses tonuyla. Bir papazın ağzından. Ama içinden gelerek değil.

“Dover’a kadar. Orada nişanlımla buluşacağız.”

Nişanlım. Nasıl da gururla söylemişti kız bunu. Bu sözcüğün Anna’nın dudaklarından çıktığını hayal etmeye çalıştı,

ama Anna bu kelimeyi asla kullanmazdı, Gabriel'i kastederek kullanmazdı.

Bir martı çığlık atıp hemen üstlerinden pike yaparak geçti, arkasından esen rüzgâr kuyruğundaki tüyleri uçuşturup onu tekrar havalandırana kadar bir süreliğine geminin küpeştesine kondu. Rüzgâra doğru çığlıklar ata ata uçtu. *VanCleve de aynı bu kuş gibi*, diye düşündü *Gabriel*; *belirsizliklerle dolu bir tünekte bir süre dinleniyor, rüzgârdan çalınmış bir mola veriyor*. Gemi ileriye doğru yalpaladı. Midesi yeniden bulanmaya başladı. Galiba zencefile ihtiyacı olacaktı artık.

"Nişanlınız şanslı bir adam," dedi, hâlâ Anna'yı düşünerek. VanCleve'i düşünerek.

Kız kızardı. "Annemin yanına dönsen iyi olacak."

"Tanrı'ya emanet ol çocuğum."

Bu sözcükler. Bu söz. Bu sözleri eden papazı uzaktan izliyor gibiydi Gabriel, bu kutsal sözleri eden adamın sanki onunla hiçbir ilgisi yoktu.

Acaba Rahip Francis ne tavsiye ederdi? Sonra hatırladı.

Rahip Francis şimdi ve sonsuza kadar, hem bu konu hem de diğer konular üzerinde sessiz kalacaktı. Yolunu aydınlatacak bir ışık bulamayacaktı artık Gabriel. *Peki günahlarımı kime itiraf edeceğim*, diye merak etti, katedraldeki günah çıkarma hücresinde yaptığı o soğuk, duygusuz konuşmayı hatırlayarak. Midesinin ağzına geldiğini hissetti. Bu küçük geminin hoyrat kış dalgalarında yalpalamasına yapılacak bir şey yoktu. Hiç bu kadar günah çıkarma ihtiyacı hissetmemişti Gabriel. Altıncı Mezmur geldi aklına, Pişmanlık Mezmur'u: "*Domine, ne in furore two argua me... Ey Rab, bana öfkenle ders verme ne de gazabınla cezalandırma beni. Güçsüz olduğum için bana merhamet et Tanrım.*"

Ama günahını itiraf edeceği biri olmadan duasının kabul edildiğini nereden bilecekti. Anna'nın o güçlü inancı yok-

tu onda. Duasının kabul edildiğine dair bir işaret de yoktu. Onu çevreleyen kurşuni gökyüzünde hiçbir değişiklik yoktu. Deniz suyunu hâlâ yüzüne tükürüyordu rüzgâr. Martılar hâlâ pike yapıp çığlık atıyordu. Kız da geminin ortasındaki diğer şekilsiz kümeye katılmıştı.

Kızın bıraktığı zencefilden küçücük bir parça ısırdı. Bitki dilinin ucunda acı bir tat bıraktı.

Güneşin açtığı ilk gün, Anna önce Küçük Bek'i sarıp sarmaladı, sonra da birlikte kitapçıya gittiler.

İşler orada da kesattı. Kapıdan girdiğini görünce kitapçının karısı memnun oldu. Anna'yla hep İngilizce konuşurdu. İngiliz askerlerini Fransa'ya kadar takip eden sempatizanlardan biriydi ama bir Fransız tüccarın dikkatini çekince onlardan ayrılmıştı. Anna'nın İngilizce konuştuğunu öğrenince çok sevinmiş, Anna'ya pek de karşılık bulamadığı bir yakınlık göstermişti.

"Oğlanın arabasını içeri alın. Böylece onu taşımak zorunda kalmazsınız."

Ama Küçük Bek çoktan koltuk değneklerini almış, kendini arabadan dışarı çekmeye çalışıyordu. Anna'nın yardımı olmadan yapabildiği tek şey buydu, oğlanın yüzündeki inatçı ifadeyi tanıdı kız. Kitapçının karısına bağımsız hareket edebildiğini göstermeye çalışıyordu çocuk.

"Aman Tanrım son gördüğümünden beri nasıl da büyümüş."

Anna çocuğun çırpı gibi bacakları üzerinde esneyerek boyunu uzatmasını izlerken gülümsemesini bastırdı. Bir yandan da içi acıdı. Dik durmanın, başını sabit tutmanın çocuk için ne kadar zor olduğunu biliyordu. "Buraya Bek." Çocuk da bu şekilde konuştuğundan onunla konuşurken isminin önünde-

ki *Küçük* sıfatını kullanmıyordu Anna. “Bek istiyor,” ya da “Bek seviyor,” diye konuşuyordu çocuk. “Gel Bek, biz iş konuşurken sen de biraz burada otur.”

Kitapçının karısı aralıklı dışlarıyla gülümseyerek onayladı. “Hiç iş yapamadığımız düşünülürse gelişiniz sevindirici. Karakasından yağmur derken neredeyse hiç iş yok.”

Çocuğun taburenin üzerinde iki büklüm olmuş vücudunu temkinli bir şekilde izledi Anna.

“Maalesef alacaklarımın size pek faydası olmayacak. Sadece birkaç kalem ucuyla bir şişe de mürekkep istiyorum.”

Çeyrek penileri saydı, sonra da kaliteli parşömen yığınlarına baktı.

“Size uygun fiyata verebilirim,” dedi kadın.

“Belki sonra. Bu ara bende de işler kesat. Hatta belki Yahudi mahallesinde uygun bir şeyler bulabilirim diye düşünmüştüm. Sizin tavsiye edebileceğiniz biri—”

Kadının aralıklı dışlerini ortaya çıkaran gülümsemesi birden yok oldu, gözleri kısılup iki şüpheli, küçük noktacığa dönmüştü.

“Yahudiler ha! Ne işiniz olur o insanlarla?”

“Benim... kocam sık sık onlarla çalışırdı. Hem bilgili insanlar hem de güzel kitaplara değer veriyorlar. Üstelik iyi de para öderler.”

Kadın, Anna’ya sert bir bakış attı. “Yalnız orada müşteri falan bulamazsınız. Fransa’da hiç Yahudi yok ki, onlar gittiğinde ben bile doğmamışım. Kral sağduyulu davranıp hepsini sürmüş.”

“Sürmüş mü?”

“Yine de bir sinagoga kapatılıp yakılmadıkları için şanslılar. Duyduğuma göre başka yerlerde öyle olmuş. Neticede iyi bir Hristiyan olarak böyle bir şeyi savunamam elbette. Ama bu tarz olaylar yok olmaları için yeterli olmuş.”

Prag'ın kalanından duvarlarla ayrılmış Judenstadt'taki kalabalık yerleşim alanını hatırladı Anna. Her yıl Yom Kippur gününde, eski/yeni sinagogda toplanan tüm Yahudilerin Prag'da gerçekleşen soykırımın anısını nasıl da canlı tuttukları aklına geldi. Sert bir karşılık verecekken tuttu kendini. Oturduğu yere yürüme mesafesindeki bir kitapçıyı kızdırmak işine gelmezdi. Zaten kadınla tartışması neyi değiştirecekti ki?

Kadın düşünceli bir şekilde onu izliyordu. "Eğer İbranice kitaplarla ilgileniyorsanız, size gösterebileceğim bir şey var bende. İyi bir Hristiyan olduğum için onu tutmak istemedim, ama yakmaya da utandım. İsterseniz ucuza veririm." Sanki Anna iyi bir Hristiyan değildi.

Kadın tezgâhın altına eğilip çuval bezine sarılı bir pake- te uzandı. "Aklınızda olsun, nereden aldığınızı söylemeyin. Zaten son nefesime kadar inkâr ederim. Anlaşmanın bir parçası bu." Paketi açmadan önce pencereye doğru kaçamak bir bakış attı. "Sersem kocam onu seyyar bir dilenciden almış, ne olduğunu bilmiyor tabii aptal. Dediğine göre dilencinin büyükbabası son Haçlı Seferlerinde bulup getirmiş kitabı. Yahudi kara büyü kitabı gibi bir şey sanırım. Ama çok güzel, öyle değil mi?"

Anna'nın nefesi kesildi. Kitap el yapımı kaliteli deriyle ciltlenmişti. Ana hatları varakla ve sırlı kırmızı bir renkle süslenmişti. Deri tabakada birkaç delik vardı, muhtemeien bir tapınak şövalyesinin karısının ya da zengin bir Katolik papazın gerdanını süsleyen ama uzun süre önce yağmalanmış değerli taşlara ait deliklerdi bunlar. Anna, İbrani harflerini başlıkta ne yazdığını çıkarabilecek kadar okuyabiliyordu.

הם פתח לחוכמת שלמה. *Süleyman'ın Bilgeliliğinin Anahtarı.*⁴

* Yahudiler için yılın en kutsal ve dini ağırlığa sahip günüdür. Yahudiler genel olarak 25 saatlik bir oruç ve yoğun olarak dualarla günün büyük kısmını sinagogda geçirirler. -çn.

Bu kitabı duymuştu Anna. Prag'daki haham bir keresinde ona bu kitabın bir kopyasını göstermişti. Aslında türlü çeşit büyüünün olduğu bir kitaptı bu. Ama kara büyü kitabı değildi. Cadı büyülerıyla ilgisi yoktu. Melekleri çağırmak için söylenen büyü sözlerin olduğu bir kitaptı. Başlıktaki varaklı İbranice harfler üzerinde parmaklarını gezdirdi. Dikkatli olmasını hatırlattı içinden bir ses. Kitapla ilgilenmeyi bıraktı. Bir ülkenin kendi vatandaşı için bile tehlike arz ediyorsa, kim bilir bir yabancı için ne kadar riskliydi böyle bir kitap? Jetta'nın nehirde çıkarken ki görüntüsü aklına geldi; cansız vücudu, VanCleve'in sırtından sarkan gevşek kafası, üstünden sular damlayan uzun gri saçları. Bu görüntüyü zihninden uzaklaştırdı.

"Ne kadar?" diye sordu.

Kitapçının karısı hesaplamaya çalışıyormuş gibi göründü. Anna kadının aklından geçenleri hemen hemen okuyabiliyordu. Bu kaçak kitaptan kurtulmanın bir yolunu bulmuştu kadın nihayet.

"Size iki altın florin olur."

Neredeyse bir günah bedeli kadar para istiyordu kadın. Biriktirdiği parayı buna harcamaya cesaret edemezdi Anna.

"Kocam yakmak istiyor." Abartılı bir şekilde göğüs geçirdi kadın. "Yazık olacak."

"Bir anlaşılmaya ne dersiniz? Elimde Christine de Pisan'ın *Kadınlar Şehri'nin Hazineleleri* kitabının iki kopyasıyla üç tane de hacı rehberi var. Bunları sorunsuz satarsınız. Yani, nasıl olsa yakacaksınız."

Kadın testere gibi dişleriyle alt dudağını ısırarak uzun uzun düşünürmüş gibi yaptı. "Pekâlâ, işte bu da arka kapağın derisi. Bunu yanmaktan kurtarabilirim aslında."

"Size beş kitap, deri için de bir duka altın veriyorum."

"Anlaştık."

“Yarın gelirim.”

Kadın kitabı gösterişsiz bezine geri sardı, sonra da Anna’ya uzattı. “Buyurun. Şimdi götürün. Size güveniyorum. İkimiz de Hristiyanız,” dedi, kitaptan kurtulduğu için rahatladığı belliydi.

Sonra da Anna’nın vazgeçmesinden korkar gibi kitabı çabucak Yahudi şalına sardı. Bek’in arabasındaki battaniyelerin altına kitabı yerleştirirken anlık bir şüpheye kapıldı Anna. Yanlış bir şey mi yapmıştı acaba? Ama aynı şeyi, yani ona sahip olmanın tehlikeli olduğunu Wycliffe İncili için de söylemişlerdi. Buna rağmen Anna’nın başına bir şey gelmemişti. O an zihni yine oyun oynayıp, onu Vltava Nehri’ne, Martin’in kazığın tepesinde pırıl pırıl parlayan başına götürdü. Ama Martin’le diğerleri kitaba sahip oldukları için öldürülmemişlerdi. Onları öldüren aşırı kibirdi. Dedecik, entelektüel ve filozofça kibrin gerçeğe zarar vereceği, yaşamlarını tehlikeye atmalarına neden olacağı konusunda küçük muhalif grubunu sık sık uyarmıştı. Anna pazar yerinde görüşlerini açıklamak zorunda değildi. Kitabı kurtarmak iyi bir şeydi.

Dedecik de böyle yapardı, diye düşündü.

Evlenmeme yemini etmeyi piskoposlara bırakalım...

Evlilik, en saf ve erdemli yaşam biçimidir.

ERASMUS, *DELİLİĞE ÖVGÜ* KİTABINDA

EVLENMEME YEMİNİNE KARŞI BEYANI

Gabriel deniz yolculuğundan bitap düştü. Başpiskopos Arundel'den Rahip Francis'in öldüğü haberini aldığı günden beri çok az uyumuş, azıcık yemek yemişti. Gemi Dover Limanı'na yanaştıktan sonraysa bir an önce geri dönmek için sabırsızlandı, ne de olsa yaşlı rahibin makamında onu karşılayacak tek bir dostu kalmadığını biliyordu. Yine de bir at kiralayıp yoğun alacakaranlıkla bedenini kaplayan soğuk siste doğrudan Battle Manastırı'na geldi. Gecenin bir yarısı manastır duvarları önünde korkunç bir suret olarak belirdiğinde saatten haberi yoktu. Tek bildiği çok geç olduğuydu. Buluttan bir örtünün içinde yükselen ay, manastır zeminini aydınlatıyor; ay ışığında yaptığı son manastır ziyaretini, Rahip Francis'i hayattayken son görüşünü hatırlatıyordu Gabriel'e. Onu uzun süredir görmediği için kendine kızdı. Yaşlı rahibin ne kadar güçten düştüğünü fark etmişti oysa.

Kapıcı kulübesinin yanından geçerken gözlerini ovuşturarak ortaya çıkan uyku sersemi seyise, "Gözünü dört aç deli-

kanlı!” diye bağırdı Gabriel. Fransız akınları durduğu için ortalık ıssızdı. Manastırdakilerin sayısı artık duvarların ötesini, hiçbir düşmanın kamp kurmadığı yerleri bile koruyamayacak kadar azalmıştı. Geçen yüzyılda İngiltere’yi kasıp kavuran vebadan sonra manastırın nüfusu bir daha toparlanamamıştı.

“Ata bir çuval yulaf verildiğinden emin ol. Hastings’den bir seyis yarın onu almaya gelecek.”

“Başüstüne peder.” Oğlan ahıra götürürken at huysuzlandı.

At yulaf yer belki ama binicisine bir şey yok, diye düşündü Gabriel manastırda kalan din adamlarının sessiz akşam yemeklerinden sonra boşalttıkları yemekhanenin kararmış pencerelerine bakarak. Mutfaklar da bu saatte kapanmış olur, uzun kereste masalar temizlendikten sonra ortada tek bir kıvrıntı kalmazdı.

İki çan sesi.

Gecenin tam ortası. Anna ve Bek, Saint Luc Caddesindeki küçük evde uyuyor olmalıydı. Art arda çalan çan seslerine yanıt olarak keşişler kemerli yollarda ayaklarını sürüyerek yürümeye başladı. Onların arasına katılabiliirdi Gabriel. Çok uzun zamandır günlük ibadetleri ihmal etmişti. Ayrıca manastır başrahibinin ölümü üzerinden yalnızca üç hafta geçmişti. Hâlâ ölü için söylenen ilahiyi okuyor olmaları gerekiyordu keşişlerin.

Gabriel cübbesinin başlığını yüzüne doğru indirdi, başını eğdi, kollarını çaprazlayarak tövbekâr duruşunu aldı, sonra da kiliseye yönelen sıranın arasına katıldı. Koroya ayrılan o tanıdık bölmeye geçti; çocukken parmaklarını üzerinde gezdirdiği oymaların bulunduğu tahta çıkıntılara takıldı bakışları; ayinin bitmesini nasıl da sabırsızlıkla beklerdi hep. Birkaç yıl sonra Rahip Francis ayini yönetmeye başladığında, bekâretini verdiği genç kızı düşünürdü ayinlerde genç Gabriel. Gözleri önünde gerçekleşen gizeme dahil olması gerekirken o daha

çok dünyevi hazları aklına getirmişti. Dünyevi hazlar! Of, onlarda da bir gizem vardı kesinlikle.

Şimdi bile aklında bu dünyevi hazlar -onların sırtında nasıl da ağır bir yük oldukları- varken, ihtiyaç duymasa da ilahi kitabını eline aldı. Tüm sözcükleri ezbere biliyordu. Rahip Francis bu konuda genç çırağına hiç müsamaha göstermemişti.

“*Dirige, Domine, Deus meus.*” Açılış ilahisini belli bir tonla söylemeye başlayıp manastır korosuna bas sesiyle eşlik etti.

Belki bu ayinden sonra uyumayı başarabilirdi. Kaç gecedir doğru dürüst uyumamıştı. Keşiş yatakhanesindeki karyolalardan birine uzanabilirdi. Dini nedenlerle evlenmeyen bu topluluğun arasındayken de kırmızı saçlı kadının rüyasına girecek hali yoktu ya. Yarın da eski başrahibe karşı son vazifesini yapar, sonra da Rahip Francis’in ruhu adına bağış yapılması için manastır reisini bulurdu.

Ayinden sonra sırayı takip ederek kemerli yoldan geri döndü. Sıranın kıvrıldığı avlunun köşesinde bir başına duran küçük ilave kulübeye takıldı gözü. Pencerenin önünden bir gölge geçti. Rahip Francis’in gölgesi olabilir miydi? Hâlâ hastaydı da istirahat mı ediyordu yaşlı adam? Gözlerini ovuşturup tekrar baktı. Silüet yok olmuştu.

Bayan Clare. Onu unutmuştu Gabriel, kadının şimdiye kadar çoktan gittiğini düşünmüştü. Burada işi bittiğine göre hâlâ niye gitmediğini merak etti. Yanlarına sığınabileceği bir ailesi var mıydı kadının acaba?

Ama bu durum Gabriel’i ilgilendirmezdi.

Sabah öğünü basitti: Mayalı ve sert kabuklu, mutfaktan yeni geldiğinden hâlâ sıcak, kuru bir ekmek ve bir de yulaf lapası;

misafir papaza, merhamet hazinesinin anahtarını elinde tutan haznedara ayrılmış bir dilim domuz pastırmasıyla birlikte gelmişti. Gabriel sıranın başındaydı, tahta kâsesini doldurdu, sonra da sıradaki diğer kardeşleriyle birlikte masaya yerleşti. Keşişler ekmeği elden ele uzattı; her biri ekmekten bir parça koparıyor, sonra da tek kelime etmeden yanındakine uzatıyordu. Yüksekteki bir kürsü üzerinden mezmurdan tekdüze bir sesle ilahiler okuyan keşiş dışında yemekhanede tamamen sessizlik hâkimdi.

Gabriel pişmanlık ilahisini yarım kulağıyla dinledi. Ölüler için okunan bu ilahi, Rahip Francis'i de onurlandıran bir dua olduğundan mantıklı bir seçimdi. Bu sesin monotonluğu ve yutkunma sesleri -içeride sessizlik kuralı hâkimken birkaç düzine erkekten çıkan çiğneme seslerinin bu kadar gürültülü ve rahatsız edici olabileceği kimin aklına gelirdi- sert portatif karyolada uyumaktan her yanı tutulmuş Gabriel'in zihnini dağıtmaya yetmedi. Ne uykusunun uzunluğu ne de kalitesi dinlenmesine yetmişti. Kalça eklemleri acıyordu. Gerçi hiç de garip değildi bu.

Gece rüyasında yine Anna'yı görmüştü. Bu kez altın merdivenin ilk basamağında Hazreti Yakup'la boğuşan melek kılığında girdi kız rüyasına. Yakup gibi Gabriel de bu kanatlı yaratıkla mücadele etti. Yaratığa karşı insanüstü bir rakibe yaraşır acımasız bir savaş verdi. Aynı Yakup'un Yaratılış Kitabı'nda yaptığı gibi Gabriel de sıkı sıkı tuttu yaratığı. O kadar sıkı tutmasaydı, semavi merdivenden Cennet'e doğru çıkardı melek zaten. Oysa rüyada nihayet papaz, meleği merdivenlerin başında tutmayı başarabilmişti; Gabriel ona vuran kanatların gücüyle yataktan düşmüş, nefesi kesilmişti.

Rüyasında çığlık atmaya çalışmış ama hiç sesi çıkmamıştı -yutkunurken hâlâ boğazındaki bu zorlanmayı hissediyordu- sonunda gözleri kapalı, çıplak ve üşümüş bedeniyle bir çocuk

gibi yerde kıvrılmış, yenik düşmüş bir halde yatıyordu. Buna rağmen meleğin onunla işi bitmemiş, Gabriel gerçek kokusunu alana kadar üzerinde uçup durmuştu. Tanıdık, tatlı bir kokuydu bu. Yasemin kokusu. Gabriel gözünü açıp yarattığın yüzüne bakmıştı.

Yakup'un boğuştuğuna benzer bir erkeğin yüzü değildi karşısındaki; Gabriel meleklerin öyle olduğunu düşünüyor olsa da çift cinsiyetli bir yaratık da değildi. Bir kadın yüzü vardı karşısında; Anna'nın yüzü. Hazreti Musa'nın gördüğü yanan ama bir türlü kül olmayan çalı gibi Anna'nın da çıkan alevler nedeniyle bir ateş bulutunu andıran saçları tamamen yanıp kül olmuyordu. Saçlardan yayılan ıstıyı teninde hissedebiliyordu Gabriel. Sadece rüyayı hatırlayınca bile aynı acıyı hissetti; ayrıca bu soğuk ve sessiz manastır yemekhanesinde kızın o mükemmel yüzünü de hatırladı. O parlak mavi gözlerinde mücevher gibi parlayan melek gözyaşları, göz pınarlarında birikmiş akılmıyordu hiç.

Gabriel o an Rahip Francis'in hâlâ yaşıyor olup rüyayı yorumlamasını tüm kalbiyle istedi. Yine de içinde gizli bir yer, o ahlaksız ve gizli benliği, kınama cezası almayacağı için mutlu oldu.

Domine, ne in furore two arguas me... İlahinin sözleri Gabriel'in aklından çıkmayan rüyayı delip geçti adeta. *Ey Rab, bana öfkenle ders verme ne de gazabınla cezalandırma.*

Kardeşlerden biri ekmeği alması için Gabriel'i dürttü. Ağzına attığı bir kaşık yulaf lapası bile fazla gelmiş gibi yutkunamadı Gabriel. Kafasını sağa sola salladı. Yanındaki önce sert sert baktı, sonra da Gabriel tek ayağını tahta sıradan dışarı çıkarıp odadan fırlayarak çıkarken ekmeği bir yandakine uzattı. Yemekhanenin kupkuru olmuş mutfak bahçesine açılan kapısından çıkıp soğuk havayla karşılaşınca, kardeşlerinden ve aynı yalaktan beslenen domuzlar gibi çıkarıp durduk-

ları aralıksız yutkunma seslerinden kurtulduğu için memnun oldu. Her şeye rağmen o sesleri ve yaşayanların günahlarıyla alay ederken ölülerin bağışlanması için yalvaran ilahiyi -Gabriel'inkiyle alakası olmayan, prenses Barthsheba'yla yaşadığı dünyevi günahın bağışlanması için Hazreti Davud'un yaptığı savunmayı anlatan ilahiyi- geride bıraktığı için daha da memnundu.

Domine, ne in furore tuo arguas me. Gabriel hâlâ ilahinin sözlerini duyabiliyordu. Kiliseye doğru sendeleyerek ilerledi. Önünde giden meleğin, yüzü Anna'ya benzeyen meleğin hayalini hâlâ görüyordu.

Rahip Francis'in bedeni Aziz Martin Kilisesi'nde, mihrabın sol yanındaki yuvarlak çıkıntıya defnedilmişti. Zemindeki yassı taşlar kaldırılmış, pederin vücudu kefene sarılı bir şekilde Aziz Martin mihrabına en yakın çukura yatırılmıştı. Adama duyulan saygının kanıtıydı bu, çünkü ölü gömüldükten sonra -bazılarının deyişiyle *et yiyenler* işini bitirdikten sonra- pederin kemikleri mahzene taşınmayacak, azizin hemen yanında kalacaktı. Böylelikle eski manastır başrahibinin ruhu bu şerefli yerden Araf yolculuğuna çok daha rahat devam edebilirdi. Ayrıca azizi onurlandırmak için gelen hacıların çoğu onun hemen yanı başındaki rahip için de dua ederdi. Lütuf böylelikle dört bir yana saçılmış olurdu.

Sabah ışığı, pejmürde kılıklı bir dilencinin kollarına pelesinin yarısını bırakan Aziz Martin'in vitrayını aydınlatıyordu. Fonda, olan biteni büyük bir hoşgörüyle izleyen, mütevazı azizin yardımseverliğini yere göğe ilan etmek için gagasını kocaman açmış, azizin de sembolü haline gelmiş bir kaz vardı. Gabriel yere çömeldi, mihrabın üzerine yeniden yerleştirilmiş

zemin taşları üzerinde ellerini gezdirdi. Kilisenin loş ışığında bile taşların üzerine sürülmüş harcın taze olduğunu görebiliyordu. Sonra bir parmağını, yeni oyulmuş Rahip Francis isminin harfleri üzerinde gezdirdi, mezar taşının üzerinde, kabaca yontulmuş ama okunaklı harflerin üzerinde, sonra öne eğilip dudaklarını soğuk taşlara bastırdı. Ona babalık yapmış bu adama söylediği son sözleri hatırlamaya çalışırken içinin pişmanlık ve özlem dalgalarıyla kabardığını hissetti. Ona sevgisini gösterebilmiş miydi? Peki ya minnetini? Gösterememiş olsa bile yaşlı adam Gabriel'in onu çok sevdiğini bilirdi, öyle değil mi?

"Ağzından çıkan son sözcük senin ismin oldu."

Bir kadın sesi, hem tanıdık hem de yabancı, neredeyse hatırladığı bir ses. Kapıda dikilen kadını görmek için kafasını kaldırdı; orta yaşların sonlarına gelmiş, vakur, üzerindeki kukuletalı pelerinden dağınık gri saçları çıkmış cılız bir kadın.

Bayan Clare.

Büyük ihtimalle ölü papazdan geriye ne kaldıysa üzerinde önemsiz bir hak iddia etmeye gelmişti.

Sesindeki rahatsızlığı bastırmaya çalıştı Gabriel, kadının, yasını yaşamasına müsaade etmemesine duyduğu öfkeyi bastırırdı.

Rahip Francis'e büyük bir bağlılıkla hizmet etmişti kadın. Buna hakkı olduğunu düşünüyor herhalde diye tahmin etti Gabriel.

"Yasımı tutmak için geldim buraya. Daha sonra yanınıza gelirim," dedi kadına mezarın önünde ayağa bile kalkmadan. Kilise duvarlarından yankılanan sesi kararlı çıkıyordu.

Yukarıda, duvardaki oyuga yerleştirilmiş heykel gibi hareketsizdi kadın. Yalnızca dudakları hareket ediyordu. "Burada olmayacağım. Size veda etmeye geldim. Cenaze töreninden sonra sizi görmek için bekledim."

Kadının sesinin tonundaki bir şeyden rahatsız oldu Gabriel; sanki onunla ilgilenmesi gerekiyormuş gibi bir tavır vardı; yas tutarken onu yalnız bırakmasını kadından rica etmek üzereydi. Hâlâ hareketsizdi kadın, sanki çektiği acılardan dolayı bir parça da olsa nezaketi hak ediyormuş gibiydi. Hizmetlerinin karşılığında somut bir ödül isteyeceğine hiç şüphe yoktu. Eğer böyle bir şey isterse, kadını manastır başkanına gönderecekti; şimdiye kadar bu kaynağı kurutmadıysa tabii. Gabriel kalça ekleminden başlayıp ayak tabanına yayılan keskin bir ağrı hissederek güçlkle ayağa kalkmaya çalıştı.

“Ilık lapa ağrıya iyi gelir,” dedi kadın. “Rahip Francis de bu dertten mustarıptı.”

Sonuncu cümleyi, Rahip Francis’in ağrısından özel bir haz duyuyormuşçasına söylemişti. Bu durum Gabriel’i şaşırtıp aklını karıştırdı. Kadın, rahibe karşı hep mesafeli durmuştu, yine de ona karşı bu kadar olumsuz hisler beslediğini düşünmemişti Gabriel.

“Daha önce hiç başıma gelmemişti. Limandan buraya kadar uzun süre at sırtında geldiğimden herhalde.”

“Ya ondandır ya da havadan,” diye cevap verdi kadın.

Aziz Martin Kilisesi’ne gelen tövbekârlar için konmuş boş sıraya oturdu Gabriel. Vitraylardan yansıyan gökkuşağı renklerindeki ışık, sıranın diğer ucunu rengârenk boyadı.

“İsterseniz oturun da taleplerinizi konuşalım,” dedi Gabriel.

Kadın yanına oturdu; sade boz renkli elbisesi bir anda renklendi; camdan yansıyan kırmızı renkle yılanınca yüzü pembemsi bir renk aldı. Gabriel, gençliğinde güzel bir kadın olduğunu anlayabiliyordu. Birden Bayan Clare hakkında çok az şey bildiğini fark ederek şaşırdı, oysa varlığı yokluğu belli olmasa da yıllardır görüyordu kadını. Onu ilk ne zaman gördüğünü hatırlamaya çalıştı. Onunla ilk tanıştığında hâlâ toy bir delikanlı

sayılırdı; Roma'daki çalışmalarını yeni bitirmişti; ilk o zamanlar görmüştü kadını. Rahip Francis, kadını yalnızca Bayan Clare olarak tanıtmış, ardından kadın gölgelerin arasına kaybolmuştu; sonraki manastır ziyaretlerinde de hep yaptığı gibi.

"Hiçbir talebim yok," dedi kadın biraz da öfkeli bir şekilde, sanki bu öneriyi çok incitici bulmuş gibiydi.

"Nasıl öldüğünü anlatmak için bekledim sizi," dedi kadın, "ayrıca gömülmeden önce babanızın vücuduna tüm gerekli muamelelerin en iyi şekilde yapıldığından emin olun diye de bekledim."

"Çok nazıksınız," dedi Gabriel, kendince, hâlâ kadının ne istediğinden tam olarak emin değildi. Sert sıraya oturunca daha da artan ağrısını hafifletmek için bacağına ovuşturdu.

"Ilık bir su hazırlayıp içine girin," dedi kadın. "Ağrıya faydası olur."

"Tavsiyeniz için teşekkürler." Sonra kadına söyleyecek başka bir şey bulamadan, "Huzur içinde ölmüştür umarım," diye ekledi.

"Uykusunda öldü."

"Babam gibiydi, siz de biliyorsunuzdur."

"Şey aslında senin de bilmen gereken bir şey var. O senin babandı."

"Evet, manevi babamdı. Hatta fazlasıydı. Bu hayatta bana bir tek o babalık yaptı."

"Evet, öyleydi. İşte bu yüzden kaldım ben de. Sana anlatmak için. Bilmen gerektiğini düşündüm. Çünkü yaşarken söylememi yasaklamıştı."

Sıradan bir hizmetçiye göre ne kadar düzgün konuştuğunu düşündü Gabriel. Böyle alt tabaka bir kadından beklenecek o bariz Sakson aksanı yoktu konuşmasında. Hizmet ettiği yerlerde üst sınıftan insanların konuşma şeklini ve sözcüklerini benimsemiş olmalıydı.

“Kusuruma bakmayın lütfen. Bacağımdaki ağrıdan dikkatim dağıldı.” Baldırlarını ovuşturdu. “Rahip Francis’in bir şeyleri yasakladığını mı söylediniz?”

“Gerçek babası olduğunu sana söylememi yasakladı.”

Dışarıda güneşin önünden bir bulut geçti; içeriyi kaplayan kırmızımsı ışığın yerini kadının tenini arkasındaki taş duvarın rengine dönüştüren bir grilik aldı.

Kadını doğru mu duymuştu? Kısa bir süreliğine duyduklarının doğru olmasını istedi. Ama olamazdı, kadın büyük ihtimalle duyduğu bir dedikoduya dayanarak bunları söylüyordu. Neticede yalnızca hayatının son yıllarında Rahip Francis’in yanındaydı. Ne konuştuğunu bilmiyordu. Yalnızca bir yerlerden duyduğu kötü niyetli bir dedikoduyu tekrarlıyordu, geçim kaynağı tükendiğinden Gabriel üzerinden bir fayda elde etmeye çalışıyordu.

“Yanıyorsunuz. Beni Kilise korumasına aldığı anda altı yaşındaydım.” Annesinin bir hayat kadını olduğunu söyleyemedi Gabriel. “Öksüzdüm ben.”

“Öksüz değildin. Onun gerçek çocuğuydun sen. Seni Southwark’taki bir genelevden aldı. Seni annenden kopardı. Buraya getirdi. Seni eğitti.”

“Böyle iğrenç bir dedikoduyu dile getirme cesaretini nereden buluyorsunuz? Ben—”

“Sen küçükken annen seni arada sırada ziyaret ederdi. Sonra anneni senden uzaklaştırdı rahip. Seninle ilgili planlarında öyle alt sınıftan bir kadının yeri yoktu.” Bunları söylerken kadının kırıldığı belli oluyordu, sonra alçak bir sesle ekledi, “Bunları hatırlıyor musun? Annenin ziyaretlerini hatırlıyor musun?”

Gabriel bir anda sekiz yaşına döndü, annesi onu öperek veda ediyordu. Gözleri yaşlarla doluydu. Annesinin yüzünü hatırlayamasa da bu görüntüyü anımsıyordu Gabriel. Altın

gibi sarı saçları vardı kadının. Başlığının altından bir bukle dışarı fırlamıştı, dantelli bağcıklarını çenesinin altından bağladığı yeşil kadifeden bir başlığı vardı. Başlığın bağcığıyla saçlarındaki lüleler yanaklarına değiyordu. Gabriel annesine öperek karşılık vermemişti giderken.

“Her zaman aynı kokuyu sürerdi...” Son sözcükler zorlukla ağzından çıktı Gabriel’in. Yüksek sesle söyleyip söylemediğinden emin olamadı.

“Gülyağı. En sevdiği kokuydu.”

“Adı Jane’di. Jane Paul.”

Utançtan, özleminden ve biraz da öfkeden nefesinin daraldığını hissetti Gabriel. Kendi iyiliği için olduğunu bilse de yalan söylediğinden dolayı Rahip Francis’e duyduğu öfke; şimdiye kadar söylemediği için kadına duyduğu öfke ve son görüşünde annesini öpmeden, hatta veda bile etmeden uğurladığı için o küçük oğlana hissettiği öfke birbirine karıştı.

“Bunları nereden biliyorsunuz?” diye sordu.

“Benim babana hizmet ettiğim kadar bir adama hizmet eden biri ondan bir sürü şeyi öğrenir. Hâlâ sözlerimin gerçekliğinden şüphe ediyorsan, aynaya bak yeter. Şakaklarından yanaklarına inen, çenene de geçmeye başlamış henüz beli belirsiz çizgiye bak. O çizgi bir gün tıpkı onunki gibi derinleşecek. Çenendeki çıkıntı, güldüğünde yüzünün sol tarafında oluşan o küçücük gamze, hatta sol bacağına hissettiğin ağrı; hepsi sana babandan miras. İnce zekân ve güçlü beden in de tabii.”

Işığın hareketiyle gökkuşağının yeri de değişmişti. Artık kadının yüzüne düşmüyordu. Kadın ellerini diz kapaklarının üzerinde çanak gibi açmış oturuyordu, pencereden yansıyan ışıkla her iki eli de farklı renklerde görünüyordu. Bir zamanlar zarif oldukları belli olan uzun parmakları şimdi kaba saba ve kırmızıydı. Yine de kadının parmaklarının şekli ona annesini

hatırlattı. Gabriel annesinin o hafif, ılık dokunuşunu anımsadı. Bir keresinde aynı bunlara benzeyen elleriyle yanaklarını okşamıştı, yoksa bu gerçek bir anı değil de bir çocuğun gerçekleşmesini arzuladığı bir rüya mıydı?

Hayır. Bu söylenenlerin hepsi yalandı, kandırmacaydı. Biraz sonra bu anlattıklarının karşılığında sessiz kalsın diye Gabriel'den para isteyecekti Bayan Clare. O da kadının kendi çıkarına hizmet eden ahlaksızca bir yalan söylediğini anlayacaktı.

"Bacağım daha önce hiç ağrımamıştı. Dün gece iyi uyuyamadım."

"Tam da babanın ayağının ağrımaya başladığı yaşlardasın."

Ağrısından bana hiç şikâyet etmemişti, diye düşündü Gabriel. Sonra bir keresinde Rahip Francis'i kalçasını ovarken gördüğünü hatırladı. Bu da hafızasının oynadığı başka bir oyun, zihnine yerleşmiş bir çağrışım mıydı? Ama hafızası ya da hayal gücü adamın ara sıra ağrıdan ekşiyen suratını, günah çıkardığı papazın nadiren de olsa topallarken ki görüntüsünü getirdi gözlerinin önüne.

Kadın sanki zihnini okumuş gibi, "Ağrısı ara ara yoklardı. Özellikle de kötü havalarda," dedi.

"Saçları... Onunkiler koyuydu ama, neredeyse siyahtı."

"Annen sarışındı."

Bu da doğruydı.

"Annemi tanıyor muydun? Jane Paul'ü tanır mıydın?"

"Bir kere karşılaşmıştım."

"Bir kere mi? Şimdi nerede peki?"

Kadının cevabını beklerken nefesini tuttuğunun farkında değildi Gabriel, cevabı hem duymak istiyor hem istemiyordu.

Kadının yüzü gölgede kalsa da sanki ışıktan rahatsız olmuş gibi gözlerini kapadı.

"Jane Paul öldü," dedi.

Nefes aldı Gabriel.

“Bunu bana niye şimdi söylüyorsun?”

“Çünkü daha önce sana söylemem yasaktı.”

“Bilmemin bana ne faydası var?”

“Oğlu da babasıyla aynı günahları işlemesin diye bilmen gerektiğini düşündüm.”

“Günah mı? Onu suçluyorsun yani öyle mi?”

“Onu ancak Tanrı yargılar. Kötü bir adam değildi, sanırım. Ama daha iyi bir insan olabilirdi. Bir yemin etti. Sonra yeminini bozdu. Baban insanlardan çok makamına önem verirdi. Seni de öyle yetiştirdi. Aynılarını tekrarlama diye onun yaptığı hataları bilmeni istedim hepsi bu. Ayrıca Londra’daki bir bataklıkta ayyaş bir heriften doğma gayrimeşru bir çocuk olmadığını da bilmeni istedim. Annen hayat kadını değildi. Rahip Francis çok genç bir kızken onunla beraber oldu. Annen başka bir adam tanımadı hiç. Belki—”

Mihrapta ayaklarını hızlı hızlı sürüyen birinin sesi duyuldu. Başını kaldırıp genç rahip adayını görmeden önce oğlanın saygılı bir şekilde boğazını temizlediğini duydu Gabriel.

“Özür dilerim peder, sizi çağırمامı istediler. Başpiskopos manastır başkanıyla birlikte, sizi görmek istiyor.”

Kadın ayağa kalktı.

“Birazdan gideceğim. Bunları sadece bilmeni istedim, hepsi bu kadar. Doğruları gör diye, yoluna ayna tutsun diye.”

Gabriel de kalktı, aldığı çağrı kafasını o kadar karıştırmıştı ki. *Hesap vermeye çağrılıyorum! Bu zamanı mı buldu,* diye düşünürken kadının gittiğini zar zor fark etti.

Ancak bir süre sonra, epey sonra nereye gittiğini öğrenmeden kadının gitmesine izin vermemesi gerektiği aklına geldi.

Bir sonraki hafta salı günü Anna yine Küçük Bek'le birlikte tezgâhındaydı. Güneş olsa da soğuk ve rüzgârlı bir gündü. Tezgâhına ancak birkaç müşteri uğramıştı.

Yaşlı çorba satıcısı, hacıların tapınak tapınak gezmeye başladığı bahar aylarına kadar pek müşteri olmayacağı konusunda Anna'yı önceden uyarmıştı. Haklı da çıkmıştı. Bugün havaya meydan okuyanlar arasında yalnızca çorbacı, Anna, bir de tek başına gelmiş bir kömür satıcısı vardı. Birkaç müşteri çorbayla kömür aldı. Kitap alansa olmadı.

"Soğuk An-na. Bek üşüdü," diye inledi arkasındaki çocuk. "Git."

Tüm gün boyunca tek bir kitap bile satamamışken çocuğa itiraz etmek zordu.

Tam tenteyi indirmiş sepetini toplarken kürklü pelerinin-den varlıklı olduğu anlaşılan bir adam tezgâha uğradı.

"Bu kadar erken mi kapatıyorsunuz?" diye sordu adam.

"İngiliz'siniz. İngilizce konuşulduğunu duymak ne güzel," diye cevap verdi Anna tenteyi kayışla bağlarken.

"Öyle mi? Siz de mi İngiliz'siniz?"

"Hayır. Yani, şey hayatım boyunca Avrupa'da yaşadım. Ama büyükbabam İngiliz'di."

Adam büyükbabasıyla hemen hemen aynı yaşıydı. Gözleri sevgi doluydu, bıyığıysa çok düzgün bir şekilde kesilmişti. Anna'nın rehberlerinden birini parmağıyla işaret etti.

"El yazın güzel. Keşke İngiltere'de yaşasaydın. Londra'da gümrük dairesinde başkâtibim. Bu ölü sezonda yevmiyeli bir iş ayarlayabilirdim sana, ne de olsa kadın olduğun için gerçek bir lonca üyesi olamazsın."

"Git. Soğuk." Bek'in sesi buyurgandı.

O sırada kâtibin yanına bir kadın geldi. Elleriyle sıcak bir çorba kabını sıkı sıkı kavramıştı. Kabı kocasına uzattı. Adam başını sağa sola sallayıp teklifi geri çevirdi.

“Karım. Benimle gelmek için ısrar etti, Paris’i hiç görmediğini söyledi. Artık eve dönüş yoluna geçtik.”

Elindeki kitabı geri koydu. Anna başka bir kitapla adamın ilgisini çekmeye çalıştı ama hemen sonra çabasının ne kadar lüzumsuz olduğunu fark etti. Tereciye tere satmaya gerek yoktu.

“Sanırım Londra’ya dönünce mutlu olacak,” dedi adam. “Reims’i Paris’e göre pek çekici bulmadı.”

“Cuma günü gidiyoruz,” dedi kadın gözlerini devirerek. “Sanki o gün hiç gelmeyecek gibi geliyor bana.” Çorbasından bir yudum aldı.

“Git! An-na!”

Anna boş meydana şöyle bir göz attı. İki haftadır çeyrek peni bile kazanamamıştı. VanCleve’den de haber alamamıştı. Karısına ya da diğer yaşamına geri dönmüştü muhtemelen. Büyük ihtimalle *daha kalıcı bir düzene geçme* sözünü de unutmuştu. Bu, onun tek şansı olabilirdi.

“Ben de İngiltere’ye gidiyorum,” dedi Anna. “Diyorum ki acaba... Dul bir kadın olduğumdan yani acaba... Yani ben ve oğlum sizinle seyahat edebilir miyiz? Yolculuk parasını ödeyecek param var. Size hiç yük olmayız. Tek başına yolculuk yapmak çocuklu bir kadın için tehlikeli de ondan soruyorum. Bir grup hacıyla gitmeyi düşünmüştüm, ama...”

Adam, Anna’nın omzu üzerinden Bek’e baktı; çocuğun titremeleri o kadar artmıştı ki kolları artık sağı solu dövüyordu. “Şey... bilemedim ya—”

“Elbette bizimle gelebilirsiniz,” diye cevap verdi karısı. “Bize eşlik etmenizden memnun olurum. Bir sonraki gün buradan ayrılıyoruz. Sizinle burada buluşuruz. Şayet bizimle gelmek istiyorsanız, hazır olun.”

“An-na! Git!”

Anna çocuğu azarlamak için arkasını döndü. “Şşşt Bek. Gidiyoruz,” dedi, sesindeki öfkeyi belli etmemeye çalışarak.

Randevu saatlerini onayladığını söylemek için bir daha döndüğünde çift meydanı geçmişti bile. Kadın ona el salladı.

“Bir sonraki gün,” diye seslendi Anna.

Kadın karşılık verdi ancak Anna ne dediğini duyamadı. Görünüşe bakılırsa kocasıyla bir konu üzerinde tartışmaya başlamıştı.

Neyse, gelmezlerse de kaybedecek neyim var ki, diye düşündü.

*Yaşlı elma ağacı, yaşlı elma ağacı
Sana şarkı söylemeye geldik,
Senden kâfi miktarda elma almaya geldik.
Şapkalar doldu, kasketler doldu, çantalar doldu.
Ambarların zeminleri, merdivenlerin altı tepeleme
doldu.*

NOEL ŞARKISI

Leydi Joan Cobham, iyi bir Hıristiyan olduğunu düşünse
de eski âdetlerden kendini mahrum bırakmak niyetinde
değildi. Noel'de âdet olduğu üzere kütük yakmanın, etrafa
yeşil şeyler asmanın hiçbir zararı olmadığını düşünüyordu.
Cooling Kalesi'ndeki her şömine rafı porsuk ağacı ve defne
yapraklarıyla süslenmiş, her kapının üzerine sarmaşıkla kur-
delelerden oluşan çelenkler asılmıştı. Ziyafetlerin düzenlene-
ceği, Lollard toplantılarının yapılacağı büyük salona etrafa
reçine kokusu salan kocaman, yemyeşil bir çelenk asılmıştı.
Özellikle de her kapının pervazından sarkan ve kocasıyla yat-
tığı yatağın direklerine kurdelelerle bağlanmış kokinaların
Joan için ayrı bir önemi vardı.

O kıpkırmızı meyvelerle küçük yapraklarda büyülü bir
şeyler olduğuna inanırdı Joan. Eskiler kokinaların afrodizyak

etkisi olduğunu söylerdi. Gerçi John'la ikisinin böyle bir şeye hiçbir zaman ihtiyacı olmamıştı. Şimdiye kadar. Son günlerde, o parşömen üreticisiyle buluşmaya gittiğinden beri John hep çok dalgındı, o istekli hali kalmamıştı. Bu yüzden Joan kokinaları ahşap bir çerçevenin etrafına sarmış; saten kumaşlarla, kadife şeritlerle güzelleştirerek özel bir çelenk yapmış; onu da yataklarının kubbesine asmıştı.

“Şimdi görevini yap bakalım,” diye fısıldadı, tam kafalarının üzerine bağlarken sallanan küçük çelenge. Şeritleri de sanki cesaretlendirmek istermiş gibi eliyle hafifçe itti.

İç geçirerek iskemleden indi, küçük yaprak parçalarını silkeleyerek eteğini düzeltti. Çelengin içine Kelt inanışına yaraşır şekilde birkaç da şifalı bitki koymuştu. Banotu, çuha çiçeği ve boğanotundan oluşan bu şifalı karışım, John'un çocuğunu doğurabilmesi için rahminde uygun bir ortam yaratacaktı. İlk evliliğinden kızları, ikincisinden bir oğlu olmuştu ama hepsi de büyüyüp gitmişti. Şen kahkahalar atan güzel, yuvarlak suratlı, John'un parlayan gözlerine sahip küçük bir kızı babasıyla bahçede top oynarken hayal etti. Henüz toy kızının el işlerine yardım ederken dudak bükerek somurttuğunu, küçük kızının büyüyüp kibar bir leydiye dönüştüğünde artık yaşlanmaya başlamış annesine yardım ettiğini düşündü. Joan'un kalbinden işte bunlar geçiyordu.

Ama şimdiye kadar gerçekleşmemişti hayali. John'un kafasının Lollard davası yüzünden ne kadar meşgul olduğu düşünülürse bugünlerde böyle bir şeyin gerçekleşme olasılığı da azdı. Artık eğlenmeye neredeyse hiç fırsatları olmuyordu. Mesela Noel şarkıları söylemek gibi eğlencelere. Yalnızca küçük bir şenlik ateşi yakıp ağaçlara sopalarla vurmanın ya da bereketli bir ağacın çevresinde dans ederken bir boğa boynuzuyla bas bas bağırarak şarkılar söylemenin ne zararı vardı?

Ama Joan ağaç koruyucularının sağlığına şarkılar söylenirken içki içmek için en iyisinden iki fiçı elma şarabı ısmarladığında, John kaşlarını çatmış, sivri uçlu sakalını kat kat gıdılmasına kadar indirmişti. Bir şeyden memnun olmadığına hep âdet edindiği üzere başparmağının ucuyla gıdısını kaşımaya başlamıştı.

“Beni bu işe bulaştırma. Hem ben—”

“Ama John. Gelenekler böyle. Hizmetkârlar bekler.”

“Kimse beklemesin. Böyle bir şey yapmak istiyorlarsa içlerinden kutlasınlar. Keltlerin ağaca tapınma törenleri içkili bir alemle kutlansın diye elma şarabı vermeyeceğiz.”

“Kelt tapınma töreni ha! Ne var yani zararsız bir âdet işte. Küçücük bir kutlama.”

“Bazıları için öyle değil ama. Hâlâ eski âdetlere sıkı sıkı bağlı ne çok insan var. Katolik törenleri pagan ayinleriyle karman çorman ediyorlar. Kilise şimdilik göz yumsa da bir süre sonra uygunsuz bulacaktır bunları.”

“Köylüler çok çalışıyor. Hayatları da çok sıkıcı. Onları bu küçücük eğlenceden mahrum mu bırakacaksın yani? Bu zalimlik.”

“Onları Lollard toplantılarından birine davet et. Bir miktar elma şarabı, kızarmış et ve baharatlı şaraba batırılmış haşhaşlı kek ikram et. Cimri bir adam değilim ben. Ama onlara İsa’nın ruhu için içmeyi öğretebilmemiz gerek. Böyle bir sarhoşlukla hem kusmazlar hem de sabah kalktıklarında içtiklerine pişman olmazlar. Başka söze gerek yok. Eski âdetleri yenileriyle değiştireceğiz. Yerine yenilerini koyacağız. Eskilerine bir şeyler ilave etmeyeceğiz.”

Hizmetkârların, elma ağaçlarının, hatta üzerinde yaşadıkları arazinin kendisine ait olduğunu adama hatırlatmadı Joan. Aklına bile gelmedi bu. Buranın lorduydu o. Son sözü o söyledi.

Neredeyse.

“Sanırım bir müshil ilacına ihtiyacın var kocacığım. O kârışımı sana ben hazırlarım.”

Giderayak iğneli bir söz söyleyip botanik bahçesine gitti Joan. Bir tutam *helleborus niger*-Noel gülünün kökünden küçük bir parça kopardı. Yeşile çalan hüznü tomurcuklarının, kışın soldurduğu pürüzlü yapraklarının altını kökten bir parça koparabilmek için eşeledi. Biraz daha fazlasına ihtiyacı vardı. Sevgili John’u iri yarı bir adamdı. Ama belki bu kadarı da fazlaydı, adamı öldürmek istemiyordu. Yalnızca safraların dan kurtulmasını istiyordu kocasının.

Ama şimdi, odalarından gelen gurultulara, inlemelere ve fışkırma seslerine bakılırsa miktar konusunda yanlış karar verdiğinden şüphe etti. Makasıyla elindeki şeritleri bir kenara bırakıp aceleyle mutfığa gitti, kısa süre sonra da odaya döndü. John hâlâ oturuyordu, yüzündeyse daha çok pişmanlık vardı.

“İşte kocacığım iç bakalım.”

“Köpek tüyü mü bu be kadın? Bu iksirlerden yeterince içtim, sadece düşünmek istiyorum.”

“Hadi John,” dedi kadın süklüm püklüm, bir elinde küçük bir bardak tutuyor, diğeriyle adamın başını okşuyordu. “Rezene tohumu ve naneyle yapılmış bir çay. Bağırsaklarını rahatlatacak.”

Bardağın tahta kapağını açıp adamın yanına oturdu, kokuyu almamaya çalışıyordu. Bundan sonra yerlere taze otlar serpmesi gerekecekti. Koltuğun üzerinde asılı, çiçekleri kurumuş ve kırılmak üzere olan küçük bitki demetine uzanırken hatırlamaya çalıştı. Çiçek demetini yüzüne götürüp kokusunu burnuna çekti. Fazla işe yaramamıştı.

John çayı içip yüksek sesle geçirdi.

“Kusura bakma John, müshilin dozunu biraz kaçırmış olabileirim belki.”

“Galiba mı?” diye alaycı bir şekilde homurdandı John.

Belli belirsiz bir kapı sesi duyuldu. “Leydim?”

“Ne var?”

“Bir ziyaretçiniz var, Flemmynge adında bir rahip. Başpiskoposun temsilcisi olduğunu söylüyor. Sör John’a iletmesi gereken acil bir mesaj varmış.”

John homurdandı. “Bağırsaklarım ve iyi kalpli karım beni daha önce öldürürse yaşlı Arundel’e yazık olacak.”

“Bana kızdığın için bunları söylüyorsun. Ama böyle şeylerle dalga geçmek hiç iyi değil.” Yine de kalbi yerinden çıkacak gibi oldu Joan’ın. Kaleyle deniz arasındaki bataklık alana inen eğimli kanala bir şeyler daha püskürerek döküldü. Joan refleks olarak çiçek buketini derin derin burnuna çekti.

“Ah, leydimin hassas burnu rahatsız mı oldu? Çık odadan Joan. En azından bu utancı tek başıma yaşamama izin ver.”

“John—”

“Hadi git. Sanırım bu ilaç öncekinden daha etkili. Beni rahat bırak. Şu Flemmynge’den de kurtul.”

İstemeye istemeye ayağa kalktı Joan. Başpiskoposun temsilcisini uzun süre bekletmese iyi olurdu. Tedbirli bir davranış olmazdı bu. “Hemen dönerim.”

“Gelirken de bana biraz kış kurulama bezi getir,” deyip boş bardağı kadına verdi Sör John. “Çok getir,” diye bağırdı sonra kadının arkasından. “Ayrıca konu kış bezlerinden açılmışken, başpiskoposun uşağına Sör John’un hasta olduğunu, onu başka bir gün beklediğimi söyle.”

“John! Hizmetliler var!”

Leydi Cobham kapıyı kapatırken bile adamın mırıltılarını duydu. “Çıkamaz ayın son çarşambası. Ancak o zaman Sör John Oldcastle, başpiskoposun yalakasını huzuruna kabul eder.”

Bağırsaklarının bu sözleri onaylarmış gibi guruldadığını da duydu Joan.

Joan, Üstat Flemmynge'den daha yeni kurtulmuş, Sör John'un odasına temiz bezle yeni yıkama suyu götürülmesi için emir vermişti ki hizmetçi kız tekrar gelip Sör John'u soran başka birisi olduğunu haber verdi.

"Her kimse adamın ne iş yaptığını öğrenip gönder. Sör John rahatsız. Şimdi onun ihtiyaçlarıyla ilgilenmem gerekiyor." Sesinin her zamankinden daha sert çıktığının farkındaydı Joan ama engel olamıyordu. Kocasının aksi huylarının bir kısmı ona da bulaşmıştı sanki.

"Bir kadın geldi, leydim, erkek değil."

"Erkek. Kadın. Fark etmez. Şu an daha acil işlerim var."

"Başüstüne leydim." Kız reverans yapıp yanından ayrıldı, ama Joan, kızın verdiği cevaptan memnun olmadığını anlayabilmişti. Canı sıkıldı. Hizmetlileriyle arası her zaman iyi olmuştu Joan'un; buna çok özen gösterirdi. Özellikle böyle tehlikeli zamanlarda yanlarında olmaları, onlara sadık kalmaları çok mühimdi. Yine de şu an ilgilenmesi gereken daha acil sorunları vardı. John'un bağırsakları rahatlamış olsa da kendisi hâlâ sakinleşememişti. *Üstelik haksız sayılmaz*, diye düşündü Joan, aksi aksi ona seslenen adama yanıt vermek için kendi odasındaki ilave bir kapıdan adamın odasına geçerken.

"O kör olası kapıyı da kapat! Bu cereyanda Zeus'un erkekliği bile soğur!"

Kocasının ağzından pagan sözcükleri çıkıyordu ha? *Dine hiç saygın yok senin!* Ama bu sözcükleri yuttu, yatıştırıcı bir gülümseme takındıktan sonra kapıyı kapattı, cereyanı kesmek için sırmalı ağır perdeleri çekti.

"İşte sevgilim." Adamı en sıcak tutacak tuniği kanca-dan alıp, kızıl tilki derisi kaplama astarını kabaca fırçaladı.

“Bunu giy. Sıcak tutar. Aşçıdan da sıcak et suyu göndermesini istedim.”

Adamın bağırsaklarından yiyecek duyunca başkaldırıyor-muşçasına çıkan gurultuları ikisi de duymazdan geldi.

“Flemmynge ne istiyormuş?” diye homurdandı Sör John tuniği poposunun üstüne çekerken.

Parmaklarını şakacı bir biçimde adamın vücudunda do-laştırmanın zamanı olmadığını anlayarak tuniğin öndeki şeritlerini bağlamasına yardımcı olmak için uzandı Leydi Joan. Çamaşırhaneden geldiği için hâlâ kül kokan tertemiz keten iç gömleğin şeritlerine uzandı. İri yapılı olsa da Sevgili John’u titiz, sakalları muntazam, sık ve tertemiz giyinen bir adamdı. En kaliteli kumaştan dokunduğu belli olsa da Üstat Flemmynge’nin cübbesinin genişlemiş kol ağzlarını, manşet-lerindeki sos lekelerini fark etmişti Joan. Adamın karısının kilisedeki işine bu halde gitmesine nasıl izin verdiğini merak etti.

“Azizler Günü’nde, aralığın yirmi dokuzunda Becket’in Canterbury’deki mabedine kutsal bir yürüyüş yapılacağını sana söylememi istedi. Başpiskopos bir grup silahlı adamla bu yürüyüşe katılmanı, özel Oldcastle üniformaları içinde yol boyunca nöbet tutarak geçiş töreni yapanları korumayı istiyormuş.”

“Kıçımı yalaması gerek! Böyle adi bir gösteride ne işim olur benim.” Kibarca itti kadını. “Katoliklerin sahnelediği böyle bir gösteride Sör John’un üniformasıyla muhafız olarak yer almasının ne anlama geldiğini biliyor tabii o yaşlı Arundel. Karşı çıktığım şeyleri herkesin gözü önünde onaylamam demek bu. Hiç işim olmaz. Çekil yolumdan. Gidip kendim söylerim!”

Leydi Cobham onu engellemek için kollarını uzattı. “Onu sinirlendirmek ateşe körükle gitmekten başka işe yaramaz,

John. Adamın söylediğine göre Prens Harry de orada hazır bulunacakmış, sen ve adamlarının törende görev yapmasını bilhassa o istemiş.”

“Hal mi?” Sakalını kaşdı Sör John. “Bir kralı kızdırdığı için infaz edilen Aziz Thomas Becket anısına düzenlenen bir bayram. Eminim istemiştir. Hal hiçbir zaman düellodan kaçan taraf olmadı.” Önce biraz gülümsedi sonra da bıyık altından güldü.

“Birbirinize meydan okumanızı gerektiren bir oyun değil bu John. Ciddiye alman gerekiyor.”

“Oyun ya da değil. Fark etmez. Yapmayacağım. Flemmynge hâlâ burada mı?”

“Hayır, onu kabul etmemene memnun olmadı. Bekleyemeyeceğini, başpiskoposun bir işini halletmek üzere manastıra gideceğini söyledi. Bu adamdan hiç hoşlanmıyorum. Kendince üstünlük taslıyor. Çok işgüzar bir tavrı var. Başpiskoposun ona talimat verdiğini söyledi. Rahibelerin yeteneklerini boş ya da sapkın şeylere değil de Kilise’nin şerefi yararına kullanıp kullanmadığından emin olması gerekiyor-muş. Sesinin tonunu da hiç sevmedim.”

“Manastıra adamın gelişini haber verecek birini yolla da başrahibeyi uyarsın. Flemmynge yaramaz herifin tekidir. Wycliffe öğretilerinden övgüyle bahsettiğini kaç kere duydum, ama şimdi engizisyon mahkemesi üyesi olmuş ya her taşın altında kâfirlik arıyor. Aslında en iyisi manastıra kendim gideyim. Hem başrahibeyi uyarırım hem de Arundel’in yaltakçısıyla yüzleşirim.”

“Hayır John, gidebilecek halde— Hem ben zaten bir ulak yolladım. Başrahibe onun gibilerin üstesinden gelecek kadar zeki bir kadın—”

Bir kapı tıkırtısı leydinin sözünü kesti.

“Ne var?”

Kalın meşe kapının arkasından hizmetçinin sesi geldi. "Leydim, Sör John'un yiyeceğini getirdim."

Leydi Joan üzerinde dumanı tüten et suyu kâsesini almak için kapıyı açtı, tam kapatacakken hizmetçi çekingen bir reverans yaparak sözüne devam etti.

"Leydim size bahsettiğim o kadın var ya. Özür dilerim leydim ama onu görmek isteyebileceğinizi düşündüm. Sör John'u görmek istiyor. Dediğine göre—" Tam bu sırada hizmetçi sesini alçaltınca Joan kapıyı açtı. "Lollard davasıyla ilgili çok önemli bir hususta görüşmek istiyormuş."

"Sör John'un kimseyle görüşecek durumda olmadığını sana söylemiştim."

"Lütfen leydim, o zaman siz görün onu. Konuşmasından soylu biri olduğu anlaşılıyor. Bir de çok endişeli görünüyor, ayrıca yorgunluktan bayılacak gibi. Sör John'u görmeden ayrılmayacağını söylüyor. Bohemya'dan buraya sırf onu görmeye gelmiş. Onu birisi göndermiş ama adamın ismini hatırlayamadım. Finn'di sanırım. Üniversite için bir şey mi yapıyormuş, kitap süsleyen bir tezhipçi miymiş ne?"

Kapıya, karısının yanına gelen Sör John'un yüzüne baktı hizmetçi, sonra ekledi, "Yanında bir de çocuk var. Ya hasta ya da kötürüm. Bir çeşit el arabasıyla çekiyordu onu kadın."

"Bohemya'dan mı gelmiş dedin? O zaman Jan Hus'la ya da oradaki Lollard davasıyla ilgili bir haber getirmiş olabilir. Onunla görüşeceğim."

Joan iç çekti. Hizmetçi doğru tahmin etmişti. Hasta çocuğu olan bir kadının geri çevrilmeyeceğini biliyordu. Ayrıca Lollard davasına inanan hiç kimseyi geri çevirmezdi Sör John. "Hayır. İnip onunla görüşürüm ben. Onu sana getiririm, eğer—" Hizmetçiye arkasını dönüp kısık sesle, "Herkes güveniyorsun John. Bu kadının Arundel'in casusu olabileceği aklına gelmiyor mu?" diye ekledi.

Hizmetçiye tekrar dönüp “Ziyaretçilere yiyecek bir şeyler ver. Onlarla birazdan görüşeceğim,” dedi.

Sör John sakalını çekiyordu. “Tezhipçi Finn göndermiş onu. Adamın ününü duymuştum. Bir an önce yanına gitmem gerek.”

“Burada ev sahibesi benim John. Misafir ağırlamak benim işim. Merak etme. Dediği kişi olduğuna inanırsam sen de bu kızı görebileceksin. Ama önce et suyunu iç.”

Joan kapıyı kapattı, hizmetçiye aşağıya, kalenin mutfak bölümüne doğru takip etti; tedbiri elden bırakmamak konusunda kararlıydı. En azından bir kadınla çocuğun Bohemya’dan -orası Avrupa’nın ortalarında bir yerde olmalıydı, emindi- ta buraya kadar gelmeleri pek de mümkün görünmeyen bir hikâyeye benziyordu. Anlatacaklarını sonuna kadar dinler, birkaç peni verir, sonra da kızı kendi yoluna gönderirdi.

*Ebro Nehri'nin suları güzeldir... Balıkla doludur...
Estella'nın ekmeği iyidir, şarabı mükemmeldir,
etle balık boldur.*

-LIBRI SANCTI JACOBI, V. KİTAP

(12. YÜZYIL HACI REHBERİ)

Anna'nın içine işlemiştii soğuk. Genişçe şöminenin yanındaki üç ayaklı tabureye oturup aşcının ona verdiği sıcak et suyu kâsesini elleriyle beşik gibi kavradı. Dikkatlice bir yudum aldı. İçilebilecek kadar soğumuştii çorba.

"Al bakalım," diyerek küçük el arabasındaki ahşap sandığın yanına başına bacaklarını kıvrımış oturan Bek'e kâseyi uzattı. Arabanın içi sıkışıkta ama hem oğlanı hem de sandığı ikisine de rahatsızlık vermeden daracık yere sığdırmayı başarmıştı Anna. Sandık artık daha hafifti. Diğer kitapları satmıştı Anna. Bir tek Wycliffe İncili'yle İbranice büyü kitabı, sattıklarının yerine aldığı kıyafetlerin altında duruyordu. Yuhanna İncili'niyse hancıya bırakmıştı. "Mösyö dönünce alır," demiş, adama hem kitabı hem de nereye gittiğini açıklayan notu vermişti.

"Et suyunu dikkatli tut. Sıcak," diye uyardı çocuğu.

Aşçı bir kâse daha et suyu verdi. Anna çorbayı büyük bir minnetle yudum yudum içti. Londra'dan buraya kadar bir yük

arabasının arkasında gelmişler, son yarım peniyi de yol parası olarak çiftçiye verince hiç paraları kalmamıştı. Yorgunluktan eli ayağı tutmuyordu Anna'nın. Sör John onları geri çevirirse ne yapacağını düşünecek hali kalmamıştı. Ama çevirmezdi. Yapar mıydı acaba? Büyükbabası adamla ilgili yanlış bir fikir edinmiş olamazdı. Ama hizmetkâr rahatsız olduğunu söylemişti. Ya Anna'yı göremeyecek kadar hasta olduysa adam? Ya öldüyse? Delirmiş olabilir miydi acaba? Ya hizmetkârlar onu görmesine hiç izin vermezse? Zavallı hizmetçi kıza fena gözdağı vermiş, ama kızcağızı tehdit ederken son enerjisini de tüketmişti Anna.

Londra'da kâtip ve karısıyla kalmaları gerekirdi. Adam ona iş teklif etmişti. Fakat Sör John'un sadece birkaç saatlik mesafede olduğunu öğrenince, bir gün daha bekleyemeyeceğini anlamıştı Anna. *İşte buradayım büyükbaba. Sözümü tuttum. Artık gerisini Tanrı bilir.* Başını arkasındaki duvara yasladı.

"Perişan görünüyorsun," dedi aşçı. Gülümseyince kırık dişleri görünen neşeli bir adamdı. Duvardaki taş fırından yayılan ısı yüzünü kızartmıştı. Odanın sıcaklığı Anna'nın uykusunu getirdi. Sabah bulutları beraberinde soğuk yağmuru getirmişti, hava da kararmak üzereydi. Mutfaktaki şömine-nin yanında yerde uyumalarına izin verir miydi acaba adam? Yerdeki taşlar sert de olsa Bek'in battaniyesi, onun da pelerini vardı. En azından soğuk havadan kurtulmuş olurlardı.

"Burada bir süre oturun da ateş başında ısının," dedikten sonra büyük taş fırına dönüp üstü ekmek somunlarıyla dolu uzun, metal bir tablayı çekti aşçı. Ekmeklerin kokusu Anna'nın ağzını sulandırdı.

"Oğlum için bir dilim istesem aşırıya kaçmış olur muyum? Çok uzun bir yoldan geldik de. Karşılığını ödeyecek param kalmadı ama eminim temizlenmesi gereken çanakla-rınız vardır."

Adam sıcak ekmeğin ucunu kesip tatlı kremaya batırdı, sonra da Bek'e uzattı. Bek, Anna'ya izin ister gibi bakıp, ancak kız başıyla onaylayınca ekmeği aldı. Sonra adam başka bir dilim daha kesip Anna'ya verdi. "Bu eller hayatlarında hiç temizlik yapmamış gibi görünüyor."

Et suyu kâsesini tutan rengi kaçmış parmaklarına indirdi bakışlarını Anna. Sıcak et suyu bile parmaklarına renk verememişti. "Hemen hemen öyle," dedi. "Ama iyi bir kâtibim. Yazılacak mektubunuz varsa yardımcı olabilirim."

Adam kahkahalarla güldü. "Benim mi? Yok ya, ben basit bir aşçı yamağuyım. Gerçi aşçı sana yapabileceğin bir iş verebilir. Kiler sayımında ona yardım edebilirsin. Hesap yapmayı bilir misin?"

Ekmeği bir lokmada yutmamaya çalışarak uzanıp Bek'in ağzından akan azıcık salıyı sildi Anna.

"Çocuğun nesi var? Bulaşıcı hastalık değildir ya? Öyleyse—"

Anna menfaati de sıcak ekmeğin üzerindeki tereyağı gibi eriyip gitmesin diye hemen genç adamın endişesini gidermeye çalıştı. "Yok yok. O sağlıklı. Doğuştan gelen bir sorun bu."

"İyi madem," dedi adam zoraki bir şekilde. "Zaten sıtması ya da daha kötü bir hastalığı olsa bile leydim böyle bir gecede sizi geri çevirmeme izin vermezdi."

Anna o kadar rahatladı ki hafıflediğini hissetti.

"Ama leydim sizinle görüşür mü orasını bilmem."

"Ben Sör John'u görmeye geldim," diye tekrarlardı Anna. "Ona iletmem gereken bir mesaj var, başkasına da söyleyemem."

Adam güldü yine. "Affedersin bayan ama Cooling Kalesi'ne gelen hiçbir kadın, karısının onayı olmadan Sör John'u göremez. Özellikle de sizin gibi biri." Adamın yanakları biraz daha kızardı sanki.

"Sör John'u görmeye gelen genç kız nerede?" Anna başını kaldırınca telaşlı adımlarla yanına gelen, balık etli, üzeri-

ne giydiği bal renkli ipek elbise gibi kehribar rengi gözleri olan hoş bir kadın gördü. Anna beceriksiz bir şekilde ayağa kalktı, ekmeği yere düşürdü, sonra da çok daha beceriksiz bir reverans yaptı. Bir an bal likörünü aşırı kaçırmış gibi halden düştüğünü hissetti.

“Leydim, Sör John’a önemli bir mesaj iletmek için Bohemya’dan geldim. Kendisini görebilirim—”

Mutfakta taş fırının karşısındaki kemerli giriş, gözünün önünde yılan gibi kıvrılmaya başladı. Anna görüntüden kurtulmak için başını sağa sola sallamaya çalıştı. “Leydim eğer—”

Leydi Cobham’ın ayak ucuna doğru kapaklanırken Bek’in adını haykırdığını duydu.

Başrahibe zamanını tam olarak söyleyemezdi, gerçi hayır, üzerinde biraz düşünürse söyleyebilirdi aslında; papazın geldiği gündü. Katolik yaşam biçimine bağlı yakışıklı papaza şöyle bir baktığında adamın neyin peşinde olduğunu anlamıştı. Sonra uğursuz bir şeylerin gerçekleşeceğini sezmiş, göğsünü sıkıştıran endişeyi hissetmiş, manastırdaki faaliyetlerin her geçen gün riskli bir hal alacağını kesin olarak anlamış; bu hisler bir daha peşini bırakmamıştı.

Sadece kendisi için değil, sorumluluğundaki rahibeler için de endişeleniyordu. Sör John için. Hizmet ettikleri Lollard davası için. Hatta sadakati yüzünden Yehuda gibi gözü kör olmuş o bağışlayıcı papaz için bile endişeleniyordu.

Diğerini -içinden söylerken bile gizli el yazması dediği, kâfirlik kabul edilen Lollard ismini ağzına almadığı, telaffuz etmekten sakındığı İngilizce İncil’i- her şeye burnunu sokan papaz ya da onun gibi diğerleri görmesin diye duyduğu saklama ihtiyacı, işte bu gizlilik onu yıpratıyordu. Bağışlayıcı

papazın en masumane sohbetlere bile karışmak gibi bir huyu vardı, sanki kurbanının dilinin sürçmesini, gerçekleri açığa çıkarmasını bekler gibiydi. Neyse ki son üç aydır her şeye burnunu sokan adamın gitmesiyle manastır biraz rahat nefes almıştı. Ama geçen hafta dönmüştü Papaz Gabriel. Başrahibenin başındaki ağrı da.

Çöken karanlıkta mumun titreyen ışığından rahatsız olup gözlerini kapadı. Asabi olduğu günlerde hâlâ yoklarsa da neyse ki ilerleyen yıllarla birlikte bu hastalık hali azalmıştı. Bununla birlikte ağrı artık tek bir yerde göstermiyordu kendini. Belki bu da Tanrı'nın takdiri idi. Ruhunu güçlendiren acıyı ortadan kaldırmıyor, ellerine, sırtına ve ayak bileklerine yayıyordu, çünkü Tanrı, yaşlı bir kadının kalbinin başındaki o korkunç ağrıya dayanamayacağını biliyordu.

El altından kitap kopya etmeye yıllar önce başlamıştı başrahibe, ama el yazmalarının nasıl dağıtıldığını bile bilmiyordu. Hem kaybının acısını dindirmek hem de el yazmalarıyla inandığı davaya hizmet etmek için elinden geldiğince çok kitap yazmıştı.

Başlangıçta sadece kederini hafifletmek için kopyalamaya başlamıştı. Hayatta en değer verdiği ama kaybettiği insanların anısına; dana derisi üzerine atılan her çizikle içini boşaltmak için kopyaladı. Sanki kalbinden dökülen kan ellerine akıyor, oradan tüylü kaleme boşalıyordu.

Bir çizik, bir hışırtı... İki erkek çocuğunun kaybı...

Yalnızca kalemde çıkan sesler, etrafını saran sessizlik kuyusunu delip geçiyordu.

Bir çizik, bir hışırtı... Sevgilinin kaybı, kalbinin en büyük tutkusunun... Gerçek değil de oyuncak bebek gibi görünen o güzel küçük kız çocuğunun kaybı... Bir çizik, bir hışırtı... Büyük bir sessizlik, kalbinden o kadar belli belirsiz bir ses geliyordu ki attığından hiçbir zaman emin olamadı Kathryn.

Ama kopyalamaya devam ettikçe kutsal kitaplar ruhunu ele geçirdi.

Bir çizik... bir hışırtı... Başlangıçta sadece söz vardı.

Söz.

Tanrı varlığa konuşma yeteneği vermişti. İnsanı hayvanlardan ayıran sözü. İnsanı tanrılaştıran, iyiyle kötüyü ayırmasını sağlayan dil yeteneğini. Tanrı'nın insana düşüncelerini, hislerini ifade etme, sonra da bu sözcükleri Tanrı Kelamı'ndan bahsetmek için kullanma yeteneği vermesi tüyler ürperticiydi. Hizmet edilecek bundan daha yüce bir dava olabilir miydi? Zaten yüce olsun ya da olmasın, tutunacak bir şeyi kalmamıştı Kathryn'in.

El yazmalarının sayısı giderek artmıştı. Önce Hazreti Davud'un Mezmurları gelmişti, "Tanrı çobanımdır." Yaralı kalbine ilaç gibi gelmişti bu sözler. Sonra Yeni Ahit'te Hazreti İsa'nın kutsadığı sekiz husus. "Ne mutlu alçakgönüllü olanlara. Ne mutlu ruhta yoksul olanlara." Sonra o kutsal Çarmıha Gerilme hikâyesi, ardından Magdalalı Meryem'in ve İsa'yı destekleyen, onun yeniden dirilişine tanık olan diğer kadınların hikâyeleri. (Neden hiçbir rahip onlara dikkat çekmiyordu?) Kopyalar biriktikçe Kathryn'in bedeni ve ruhu da Aziz Faith Manastırı'nda iyileşmişti, ama kopyaladığı kutsal kitaplar keşfedilirse onu kabul etmiş bu manastırı tehlikeye atmaktan endişelenmişti.

Sonra bir gün Sör John manastıra gelmiş, sanki dua kitabı istiyormuş gibi büyük bir cesaretle Kutsal Kitap'ın İngilizcesini sipariş etmişti. Adama artık yeteri kadar güvenip sandığında sakladığı yığını teslim ettiğinde, Sör John'un kır kır güldüğü o günü hâlâ hatırlıyordu Kathryn. Cooling Kalesi yakınlarda, Gravesend ve Rochester'a hizmet edecek, üzerine fazla şüphe çekmeyecek, gizli vazifesi Kutsal Kitap'ın İngilizcesiyle Wycliffe metinlerini kopya etmek olacak o küçük manastıra gidişini finanse eden de Sör John olmuştu.

Aziz Faith'deki başrahibe onu kutsamış, hatta giderken kopyaladığı en iyi üç el yazmasını yanında götürmesine izin vermişti, ama Kathryn onlardan kurtulduğu için sevinmiş, kâfir kitapları bağrına basmıştı.

Hiçliğin ortasındaki küçük manastır ufak tefek bina kümelerinden oluşuyordu: Kilise, dua evi, yazı salonu, yemekhane, bir de kemerli avlu. Burada kaçak metinleri rahatsız edilmeden kopya etmek mümkündü. Bu zamana kadar. Son zamanlarda bir şey Kathryn'e geçmişten anımsadığı o dehşet verici zift kokusunu hatırlatıyordu.

Cehennem zebanilerinin uyanmış olmasından korktu.

Başrahibe kalemini bırakıp sırtını ve elini esnetmek için ayağa kalktı, parmak eklemindeki şişmiş yumruyu ovdu. Belki de yalnızca bu iç karartıcı, soğuk kış onun ruh haline iyi gelmiyor; eklem yerlerinin ağrmasına sebep oluyordu. Belki de başpiskoposun casusu değildi papaz. Belki yalnızca bu yağmurlar ve ağır iş yükü parmak eklemlerini ağrıtıp, parşömenin üzerinde sabit duramasınlar diye sağ el parmaklarının şeklini bozuyordu.

Ya yağmurun ya da şeytanın işiydi bu. Belki de her ikisinin birden.

Gün ışığının iyice azalmasıyla görmek de zorlaşıyordu. Zarar görmemiş gözü bile giderek zayıflıyordu. Artık işini yapamayacak hale geldiğinde Sör John'a Avrupa'ya gönderilecek İngilizce İncil'leri kim temin edecekti? Rahibelerin yalnızca bir iki tanesine güvenmek mümkündü. Rahibe Agatha büyük kayıptı; mutfak görevinden çıkarılıp kâtiplik görevine geri dönmüş olsa da ona yalnızca din dışı metinlerin verilmesine özen gösteriyordu başrahibe. Artık papaz da döndüğüne göre daha fazla tetikte olmaları gerekiyordu.

Tam olarak ne olduğunu anlayamasa da geldiğinden beri adamda birtakım değişiklikler gözlemlemişti. Bir kere yorgun

hatta zayıflamış görünüyordu. Gözlerindeki inanç da azalmıştı sanki. Her şeyin yolunda gidip gitmediğini sorduğunda, adam yalnızca günah çıkardığı papazın ölümünden duyduğu keder nedeniyle öyle göründüğünü söylemişti. Yine de zamanının çoğunu misafir konutunda geçirse de rahibelerin itiraflarını duymayı teklif etmişti. Ne de olsa ortodoksluk ve Lollard kâfirliği arasında sıkışıp kalmış vicdanları gözlemlemek için uygun bir yöntemdi itiraf dinlemek.

Kathryn kilisenin yanından geçerken bir ya da iki kez papazın ilahi söylediğini duymuştu. *İtiraf edemediği bir günahın verdiği ağırlıkla sesi gergin çıkıyor sanki*, diye düşünmüştü. Belki de sesi sadece kederden böyle çıkıyordu. Bir keresinde günah çıkardığı papaz öldüğüne göre artık yalnızca kendisi için ibadet edebileceğini, günahlarını doğrudan Tanrı'ya itiraf edebileceğini söylemek istemişti adama. Bir aracıya ihtiyacı olmadığını anlatmak istemişti. Ama adamın böyle bir nasihatle kulak asmayacağını farkındaydı. Hem böyle bir nasihatle adamın eline koz verebilirdi. Kaldı ki Papaz Gabriel, günahlarına kulak verecek pek çok papaz bulabilirdi. Başpiskoposun kendisi bile papalık makamında yükselen bu yıldızın günahlarını dinlerdi.

Artık bunlara kafa yormayı bırak, diye azarladı kendini. Rahibeleri akşam duasına davet eden çan çalmadan önce biraz daha çalışmasına yetecek kadar ışık vardı odada. Başka bir mum almaya giderken pencereden dörtgen şeklindeki çeşmeli avluya, ona hep huzur veren görüntüye çevirdi bakışlarını.

Ama bugün huzur bulamadı orada da.

Rahibe Agatha kemerli avluda bir sıraya oturmuş, batan güneşin ışıkları solgun yüzünü aydınlatırken vücudunun yarısı gölgede kalmış bir şekilde yabancı bir adamla konuşuyordu. Oysa yabancı bir adamın başrahibenin izni olmadan avluya alınmaması gerekiyordu. Elbette Kilise üyesi de-

ğilse. Hafiyelik yapması için yollanmış bir din adamı daha. Duvağını takıp bu baş belasını bir an önce gönderse iyi olacaktı. Bu tip adamlar nasıl oluyorsa konuşmaları gereken doğru kişiyi hep bulurdu. Mesela neden Matilde'yle konuşmuyordu adam? Ya da manastırın gerçek misyonu hakkında hiçbir şey bilmeyen rahibe adaylarından biriyle?

Ama daha duvağını düzeltemeden oda kapısının vurulduğunu duydu.

“Cooling Kalesi’nden bir elçi geldi başrahibe. Acil olduğunu söylüyor. İçeri alayım mı?”

Acil. Kaleden gelen biri. Muhtemelen uyardırmaya gelmişti. *Geç kaldı*, diye düşündü kapıyı arkasından kapatırken.

“Şimdi kemerli avluya gidiyorum. Sonra hemen onunla görüşeceğim. Yiyecek bir şeyler verip beklemesini söyleyin.”

Rahibe Agatha hangi sırları ele veriyorsa, öncelikle onu engellemesi gerekiyordu.

Tam da kemerli avlunun yolunu tuttuğunda, sırada oturan çifte üçüncü bir kişi daha katıldı. Papaz Gabriel de köşedeki penceresi çeşmeye bakan misafir konutundan çıkmış, dörtgen avluyu geçmişti.

“Bay Flemmynge, sizi Canterbury dışında görmek ne büyük şeref.” Sonra başrahibenin yaklaştığını fark ederek, “Bir ziyaretçimiz var başrahibe,” dedi Gabriel.

Adamın *ziyaretçimiz* dediği başrahibenin gözünden kaçımadı. Nasıl da akıllıydı. Samimiymiş gibi görünerek kendi yolunda sinsice ilerlemeye çalışıyordu. Adamdaki cazibenin etkisine kolaylıkla kapılabilecek genç kadınlar çok talihsizdi. Onu bağışlayıcı papaz olarak rahibelerin olduğu bir yere atamak nasıl bir tedbirsizlikti.

“Hoş geldiniz. İyi haberler getirmişsinizdir umarım. Yalnız ikinizden de bir ricam olacak. Ya konuk evine ya da büroma geçebilirsek iyi olur. Sonuçta burası rahibelerin kullandığı bir

avlu. Akşam duası çanları da birazdan çalacak. Burada olmakla ibadet yerlerimize davetsiz girmiş oluyorsunuz.”

Sonra da Agatha’ya sert bir bakış attı. Bunun üzerine kadının yüzü kızardı, başı öne eğildi.

“Sadece yazı odasına gidiyordum anamız.” Mutfak görevinden daha geçen hafta kurtulmuştu.

“O zaman işinin başına dönsen iyi olur rahibe. Eminim ziyaretçilerimiz görev duygusunun ne anlama geldiğini bilir. Christine de Pisan’ın şiiri seni bekliyor.”

“Derhal anamız.” Kızın sesi her zamankinden daha itaatkârdı. Belki de dedikodu yaparken yakalanmanın verdiği suçluluk duygusundan kaynaklanıyordu bu ya da daha kötüsü. Tüylü kalem kullanırken ne kadar becerikli olsa da Agatha’nın sahte dindarlığıyla genel aptallığı, sadakatsizlik tuzağına düşmesini kolaylaştırıyordu. Gönülsüz bir şekilde yürümeye başlamış Agatha’ya anlamlı bir baş selamı verdi Kathryn. Rahibe atkısının incecik kumaşından bile kızın kullaklarının nasıl dikildiğini görebiliyordu.

Önce yabancı adam konuştu yapmacık bir ses tonuyla. “Bağışlayın anamız. Niyetim buraya izinsiz girmek değildi. Sadece yazı salonunuzdaki çalışmalar hakkında çok şey duydum. Bir gün, tabii sizin de izninizle orayı görme mutluluğuna erişmek isterim. Canterbury sizin burada yaptıklarınızla çok ilgileniyor.”

Nasıl da sinsi sinsi konuşuyordu adam. Komplimanlar eşliğinde açıkça tehdit ediyordu.

“Rahibeler burada örnek bir iş çıkarıyor,” dedi başrahibe. “Azizlerin hayat hikâyelerine dair yazıları tüm İngiltere’de biliniyor. Hatta ekselansları için Sienalı Catherine’in Yaşamı’nı hazırladılar. Bu eserleri görmenizden biz de gurur duyarız. Ama bu habersiz ziyaretin rahibelerin günlük çalışma rutinlerine ve dualarına engel olacağını anlarsınız eminim.

Geleceğinizi önceden bildirirseniz, burada daha iyi vakit geçirmenizi sağlayabiliriz.”

“Amacım iyi vakit geçirmek değil anamız, gerçi cömert bir ev sahibesi olduğunuzdan hiç kuşku yok,” deyip yapmacık bir gülümseme takındı Flemmynge.

Adamı çalışma odasına davet etmesi gerekir miydi? Masasındaki çalışmaların üzerini kapatmış mıydı? Riske atamazdı. Belki de kurtulmak için yazı salonunda kısa bir tur attırabilirdi adama. Önce Rahibe Agatha’nın çalıştığı yeri gösterirdi -orada uygunsuz bir delil bulamazdı nasılsa- Rahibe Matilde de bu arada kendi çalışmalarını gizlemek için zaman kazanmış olurdu. Sözlerine devam etti başrahibe. “Size seve seve yazı salonunu gezdirebilirim Bay Flemmynge. Rahibeler akşam duasına gittiğinde tabii.”

Hiç beklemediği bir yerden yardım geldi. Papaz Gabriel elini dostça misafirin omzuna koydu. “Yazı salonu benim de manastırda en sevdiğim yerlerden biri. Ama bu saatlerde ışığı çok kötü. En iyisi bu gece konuk odasında kalın, yarın da orayı denetlersiniz. Hem kâtipleri de iş başında görmüş olursunuz. Bu arada eminim rahibeler akşam ilahisini sizin yönetmenizden onur duyar. Böyle Canterbury’den gelen ayrıcalıklı misafirleri olmuyor pek.”

Papaz Gabriel’in müdahalesi başrahibeyi o kadar şaşırttı ki misafir din adamının bu incelikli kompliman karşısında gururlandığını fark ettiğinde neredeyse düşüp bayılıyordu. Aslında bağışlayıcı papazın diğerini bu kadar kolay idare etmesine çok da şaşırmadı -neticede o önemsiz kâğıt parçalarını satmak için ağzının iyi laf yapması gerekiyordu- onu asıl afal-latan şey, misafir din adamına kilisenin yolunu gösterirken papazın ona göz kırpması olmuştu.

Gecikmiş bir uyarı yapmak üzere Cooling Kalesi’nden gelen elçiyi görmek için mutfağa doğru yöneldiğinde, *başka*

seçenek yok, diye düşündü. Papaz Gabriel kesinlikle çok tehlikeli bir adamdı.

Büyük balık peşinde, diye düşündü. Buradaki birkaç rahibeyi kâfirlikle itham etmeye gelmedi buraya. Sör John'un peşinde.

“İşte, şunu bir kokla bakalım. Galiba kendine geliyor John.”
Bir ses, bir kadının yumuşak ve tatlı sesi.

Anna'nın hayatında ikinci kez daha önce gördüklerine hiç benzemeyen bir yerde bilinci yerine geliyordu. Ama çingene arabası onda bir cehennem çağrışımı yaratmışken, bu kez cennette olduğundan emindi. Üzerinde uzandığı şilte bir bulut kadar yumuşacıktı, gözkapaklarını açtığıdaysa üzerindeki yatağın gökyüzünü andıran çivit mavisi kubbesinde altın ve kırmızı renklerle işlenmiş binlerce çiçek gördü. Bir de diğer her şeyle uyumsuz bir şekilde tepesinde sallanan, yapraklardan ve kırmızı meyvelerden oluşan küçük bir çalı vardı.

Çam sakızının keskin aroması tüm duyularına hücum etti, hemen ardından burun deliklerinin dibine kadar yaklaştırılmış, bu yüzden burnunu kaşındıran kuru lavantanın belirsiz kokusunu aldı. Hapşırdı, başını kaldırdığında kendi yüzüyle çivit mavisi kubbe arasında ona bakan üç surat gördü. Kalp şeklinde sevimli bir yüzü olan kadın yaşı geçmiş olsa da hâlâ güzel görünüyordu. Koyu kahverengi lüleleri ekru renkli dantel başlığından fırlamış, elma gibi yanaklarıyla büyük ağzını çevreliyordu. Diğer yüz, hayretle bir araya gelmiş kırışmış kaşların altında kendisine fırlatılmış keskin bakışlarla süslüydü. İki yuvarlak gıdı, endişeli parmakların çekiştirdiği küçük sivri bir sakalla birbirinden ayrılıyordu.

Anna burnunun dibindeki küçük çiçek demetini eliyle itirip doğrulmak için çabaladı.

“Yavaş ol. Önce biraz rahatla,” diyen kadının sesi duyuldu. Kadının büyük ağzının hareket ettiğini görüyordu.

Yavaş yavaş kendine gelmeye başlamış, sözcükler ağzından dökülmeden önce Cooling Kalesi mutfağında leydiyle karşılaşmasını hatırlamıştı. “Neredeyim?” diye sordu Anna.

“Cooling Kalesi’ndesin.”

Cooling Kalesi. Sonunda. Gözleri doldu. Yolculuğu, midesini bulandıran, hiç bitmeyeceğini düşündüğü o gemi seyahati nihayet sona ermişti. Cooling Kalesi. *Buradayım işte Dedecik. Dediğini yaptım.*

“İngiltere’de, Kent’desin.”

Bu sözcükler küçük, komik bir bıyığın üzerinde büzüşmüş küçük dudaklardan dökülüyordu. Anna’nın sırtüstü yatarkenki görüş açısından adam baş aşağı duruyormuş gibi görünüyordu. Bu komik görüntü karşısında Anna’nın içinden gülmek geldi. En nihayet burada olmanın verdiği rahatlıkla hemen tepesinde duran bu yuvarlak beyaz suratın Sör John Oldcastle’a ait olması gerektiği gerçeği karşısında gülmek istedi. Gülme isteğini bastırıp bir öksürük nöbetine tutuldu. “Ayrıca leydimin yatağında yatıyorsun!” dedi üçüncü yüz. Genç kızın üçgen yüzündeki yuvarlak ağzı mükemmel görünüyordu; ses tonuysa az da olsa imalıydı.

Anna birden perişan görüntüsünün, lekeli yolculuk elbisesinin farkına vardı. Sonra en azından yatağa yatırmadan önce çamurlu peleriniyle botlarını çıkardıkları için biraz rahatladı. Doğrulup oturmaya çalıştı.

Yüzler geri çekildi; ipeklere bürünmüş bir kol, göründüğünden daha güçlü bir kol, onu desteklemek için arkasından ittirdi.

Odanın geri kalanını fark etti Anna. Titreşen küçük ateş ve yakılmış şamdanlarla oda gökyüzüne çöken karanlıkta bile aydınlık görünüyor, duvarlardan sızan rüzgârı kesen gösteriş-

li duvar kilimleri hemen fark ediliyordu. Üzerinde doğu işi oymalar olan büyük, ağır sandık aynı zamanda büfe görevi görüyordu. Bir sandalyeyle, üzerine parlak renklerde ipek minderler atılmış bir bank, ipek saçakları ortaya çıksın diye ateşe iyice yaklaştırılmıştı. Şömine rafıyla, yattığı devasa yatağın köşe direkleri Noel zamanına uygun yeşil çelenklerle süslenmişti.

“Bek nerede? Beni göremeyince korkmuştur. Yanına gitmem lazım.” Ayağa kalkmaya çalıştı.

“Biraz daha dinlen. Emin ol onunla çok iyi ilgileniyorlar.” Kadın, hizmetçiye başıyla işaret edip “Mutfağa in, çocuğu alıp yukarı getir,” dedi. Sonra Anna’ya döndü yeniden. “Şimdi de,” dedi doğrudan, “Umarım gücün yerine gelmiştir. Benim yatak odamda olduğuna göre rahatının da yerinde olduğunu tahmin ediyorum. Söyle bakalım kocama söylemen gereken acil şey neymiş?”

*Artık tamamıyla yalnızım;
Kuşağımın tokası hapsedemeyecek
Bundan sonra aşkın tatlı meyvelerini
Artık saklanmak yok...*

AŞKIN TATLI MEYVELERİ

(12. YÜZYIL FRANSIZ ŞİİRİ)

Manastır konuk evinde Komiser Flemmynge ile araların-
daki masada duran kızarmış horozdan küçük bir parça
kopardı Papaz Gabriel. Sonra da adamın cübbesinin kuşun
göğsüne sürtünen kollarını; Femmynge'nin yağlı parmakla-
rıyla kuşun bacağına ayırmasını, ayırdığı bu son parçayı iste-
meye istemeye sofradaşına teklif etmesini izledi. Papaz
Gabriel teklifi geri çevirdi. Son zamanlarda pek iştahı yoktu.
Battle Manastırı'ndan ayrıldığından beri. Bayan Clare ile gö-
rüştüğünden beri.

"Konuşma fırsatımız olduğuna sevindim," dedi misafir
ağzını şapırdatmaya ara verdiğinde. "Başpiskopos size de uğ-
ramamı istemişti. Bağışlayıcı babanızın gidişinden sonra sağ-
lığınızla ilgili endişeleri var."

Gabriel, *baba* kelimesini söylerken adamın sesinin de-
ğiştiğini düşündü. Yoksa kafasında mı kuruyordu? Rahip

Francis'in piçi olduğunu onun dışında herkes biliyor muydu? Hayır, bu gerçeği öğrenen son kişi değildi Gabriel. Hiç kimse bilmiyordu.

Zaten bilinmesi gereken bir şey de yoktu, hayata küsmüş bir hizmetçinin uydurduğu asılsız bir dedikoduydu bu. Sırf bu düşünce bile Bayan Clare'in küçük sivri çenesiyle söylediği sözleri aklına getirdi. "Siz onun gayrimeşru çocuğusunuz."

Yine de bu sözlerin yalan olduğundan nasıl bu kadar emin olabiliyordu? Rahibin kendi cinsel dürtüleri konusunda ona verdiği tavsiyeleri hatırladı. Yaşlı adamın kalçasındaki ağrı öğüt verirken bir yandan da sandalyesinde kıvrınmasına sebep oluyordu.

"Rahip Francis'in ölümü benim için büyük kayıp oldu," dedi Gabriel sonunda. "Sadece bağışlayıcı bir papaz değildi benim için. Manevi babam sayılırdı." Sonra konuyu değiştirdi. "Saygıdeğer başpiskoposun sağlığıma ilişkin endişelerini kendi kulaklarınızla duydunuz mu?"

"Tam olarak şöyle söyledi, sanırım. Kilisede bu kadar gelecek vaat eden bir adamın görevine yeterince önem vermediğini görmek hoşuna gitmiyormuş." Flemmynge dudaklarını yalarken sadece yediği kuşun değil, başka bir şeyin de tadını çıkarıyormuş gibiydi.

"Görevime önem vermediğime inanmasına yol açacak belirgin bir ihmalden bahsetti mi?"

"Sadece şunu söyledi. Fransa'da fazlasıyla vakit geçirip para harcamanıza rağmen Lord Cobham'ın kaynaklarına ilişkin çok az delil bulabilmişsiniz."

Bilmediği bir şey değildi. Başpiskopos ona da hemen hemen aynı şeyleri söylemiş, Gabriel de Flemmynge'e vereceği cevabı vermişti.

"Fransız kâtipler Sör John'un Avrupa'ya ihraç edebileceği miktarda kaynak temin edemeyecekleri için onları elledim."

“O zaman kendi ÷lkemizi didik didik aramak için artık daha fazla sebebimiz var.”

Zaten sen de bunun için geldin, diye dñşündü Gabriel. Ne de olsa Wycliffe gibi ölü kâfirleri kınamaktansa yaşayanları yakmak daha fazla itibar kazandırır.

Flemmynge ekmeğini kuşun iskeletinin altındaki artık yağa bandırdı, dantelli yakasına damlayan yağı yüzüklü parmağıyla sildi.

“Peki Fransa’da hafiyelik işleri bitti mi? Yoksa geri dönecek misiniz?”

“Fransa’ya gitmek için sebebim kalmadı.”

“İyi o zaman. Sapkın kâtipleri ortaya çıkarmak için kırsal bölgelerde her taşın altına bakmamız gerekecek sanırım.” Dişinin arasına sıkışmış bir siniri çıkarıp masanın üzerindeki örtüye sildi. “Yarın hemen burasıyla başlayabiliriz. Bu yaşlı şişko rahibeye inanacak olursak tam bu noktada bir ya da iki yasaklı metin bulabiliriz. Çok mantıklı değil mi? Sör John’un tam da burnunun dibinde böyle bir kaynağın olması?”

Gabriel başıyla onayladı. “Burası çok küçük bir manastır. Arada sırada sipariş gelirse İngilizce mezmurlar kitabı kopyalıyor olabilirler, bunu inkâr etmiyorum. Ama bunu yapmayan yazı salonu yok ki. Buraya geliş sebeplerimden biri de buydu zaten, yine de şimdiye kadar şüphe duyulması gereken bir şeye rastlamadım. Yarın kendi gözlerinizle de görürsünüz.” Gabriel kalçasındaki acıyı biraz olsun rahatlatmak için sandalyesinde kıpırdandı. Sol bacağına tamamen sarmıştı ağrı.

“Hepsini saklamadıysa tabii. Yüzünü bir duvağın arkasına saklayan bir kadına güvenmem ben. Ayrıca o yaşlı rahibe de söyledi—”

“Rahibe Agatha mı? Onun derdi dikkat çekmek. Demedi demeyin Flemmynge, burada bir şey yok. Başrahibe eski bir

kaza neticesinde oluşmuş yara izlerini saklamak için duvak takıyor. Ne kadar vakur bir duruşu olsa da yaşlı bir kadın sonuçta. Kâfirlik değirmenine su taşıyamayacak kadar yaşlı. Rahibelerin hepsi de dini bütün kadınlar. Bırakalım da yazılarıyla ibadetleriyle uğraşsınlar. Burada boşuna zaman harcamaya gerek yok.”

“Niye buraya döndünüz o zaman?”

“Çünkü bu manastır Sör John Oldcastle’a o kadar yakın ki Cooling Kalesi’nde kalmama gerek yok. Zaten Leydi Joan da orada kalmamı istemez. Ayrıca doğruyu söylemek gerekirse, bir...”

“Bir kadını baştan çıkarıp terk ettikten sonra,” diyemedi Gabriel. Üstelik terk etmek tam olarak doğru kelimeydi çünkü bir daha Fransa’ya dönmeyeceğini biliyordu. Rüyalarında VanCleve ile metresini görmesi ne büyük bencillikti. Babasının yolundan yürümeyecek, masum bir kadını hamile bırakıp bir piçin babası olmayacaktı. En azından o ilk seferden sonra, tam da o kritik anda geri çekilerek ne kadar akıllıca davranmıştı. Kadının onu daha çok hak eden gerçek bir koca bulabileceğini inkâr etmiyordu.

“Garip olsa da Rahip Francis’in ölümünden sonra kendimi rahibelerin yanında daha huzurlu hissediyorum,” deyip ayağa kalktı Gabriel. “Şimdi izin verirseniz,” başıyla köşedeki küçük karyolayı gösterdi, “Umarım iyi bir uyku çekersiniz. Ben de dinlenmeye çalışacağım.”

Flemmynge kaşlarını çattı. “Pek de konforlu görünmüyor, öyle mi yoksa?”

“Hayır. Yine de çarşaf lar tertemiz. Döşekleri de havalandırmışlar. Başrahibe yaşlı olsa da evin temizliğine özen gösteriyor. Sabah duasından sonra kahvaltı ederiz, sonra da yazıhanede size eşlik ederim. Her şeyin olması gerektiği gibi olduğunu göreceksiniz.”

Kamçıyla uyguladığı katı disiplin gereği düşünceleri arada bölünse de uykusuz bir geceyi daha karyolasında dönerek geçiren Gabriel merak etti. Neden müdahale etmiş, başrahibeye metinleri saklasın diye zaman kazandırmış, hatta kadını korumak için yalan söylemişti? Nasıl bir ruh haliyle böyle davranmıştı? Gece gezintileri sırasında, tüm namuslu insanlar uykudayken, başrahibenin odasının penceresinden gelen mum ışıklarını çoğu kez görmüştü. Şimdi de sabah ibadetini haber veren çanların o tanıdık sesini dinliyordu. Hemen arkasından uykulu gözlerle kemerli avludan geçip buz gibi kiliseye dua etmeye giden rahibelerin ayak sürüme sesleri duyuldu.

Gözüne hâlâ uyku girmemişti.

Zihni iki kadına karşı duyduğu özlemle ve çeşitli sorularla doluydu. Sanki iki kadının görüntüsü de gözkapaklarına yerleşmişti: Biri altın renkli, diğeri kıvıllı saçlarıyla duruyordu karşısında. Biri hayalet gibi belirsiz görüntüsü, bir türlü yerine oturtamadığı hatlarıyla çok eskilerden gelen soluk bir hatıra gibiydi. Diğeriyse akmayan gözyaşlarının parlattığı gözleriyle bir önceki gece gördüğü o dehşet verici rüyadaki gibi netti. Biri kalbinde büyük bir özlem, diğeri ruhuna kök salmış bir arzu uyandırıyordu.

En azından biri Saint Luc Caddesindeki küçük evde emniyeteydi. Zamanla Flaman tüccarı unutturdu.

Diğeri... “Jane Paul öldü,” demişti Bayan Clare.

Bu sözcükleri telaffuz ederken kadının gözlerindeki o ciddiyet pırıltısını hâlâ gözünün önüne getirebiliyordu Gabriel.

Anna Prag'daki zulmü, büyükbabasını, ölüm döşeğindeyken yaşlı adama verdiği sözü, hâlâ kocası olarak bahsettiği Martin'in ölümünden sonra yaptığı uzun yolculuğu anlatınca "Sen de bizdensin. Sonunda evine döndün," dedi Sör John. Anna dul bir kadın olduğu yalanına o kadar alışmıştı ki hâlâ bu yalana tutunuyordu.

"Büyükbabanı şahsen tanımasam da şöhretini çok duydum. Bana söylenenlere göre davamıza iyi hizmetleri olmuş. Oğlunla birlikte ne kadar istersen burada kalabilirsin. Yalnız korkarım İngiltere'de davamıza hoşgörü gösterildiği konusunu biraz abartmış büyükbaban."

Leydi Joan kaşlarını çatı. "Tek abartan o değil."

Anna başından geçenleri anlatırken kadın sessizliğini korumuş, gözlerini Bek'e dikmişti. Anna'nın yanına getirilen Bek ateşin yanındaki şiltede keyifli bir şekilde oturuyor, ellerini kollarını sağa sola kıpırdatıyor, kendi kendine bir şeyler mırıldanırken bir yandan da parmaklarını yere vurarak tempo tutuyordu. Leydi Joan keskin bakışlarını Anna'ya çevirdi.

"Oğlunun hastalığı doğuştan mı?"

"Benim çocuğum değil. Ben... Biz onu aldık. Terk edilmişti." Bir yalan yeterliydi. İkinci bir yalana gerek yoktu.

"İyi ki senin çocuğun değil. Tek başına bir kadın için ağır bir yük olmalı. Bu iyiliğinin takdir edileceğine hiç şüphem yok."

"Bana yük olmuyor. Onunla ilgilenmek bana huzur veriyor. Üstelik Tanrı onu benim korumama verdiğine göre kendi çocuğum sayılır."

Leydi Cobham'ın tek kaşı havaya kalktı. "Seni gücendirmek istemedim. John hep çok patavatsız olduğumu söylediler. Söylemek istediğim, yani senin durumunu düşününce, karnındaki çocukla ilgili endişelenmen gerekirdi, yani eğer abisi..."

Kadının gözleri açıldı, bakışları Anna'dan Sör John'a, sonra tekrar Anna'ya kaydı. Sonra hafifçe gülümsedi. "Haberin yok, değil mi? John sanırım bu genç dulumuzun kocasının ona anılardan fazlasını bıraktığından haberi yok."

"Anlamadım, ne dediniz -çocuk mu?- olamaz, imkânsız." Ama bunları söylerken bile Anna bunun doğru olduğunu biliyordu. İmkânsız değildi. Korktuğu bir şeydi bu, ne zaman bu olasılık zihninde belirse bir kenara attığı, hakkında ne düşüneceğini bilmediği bir ihtimaldi. Sürekli yorgunluk hissi, son günlerde artan ve bir türlü geçmeyen mide bulantıları, son iki aydır âdet görmemesi... *Kadın Hastalıkları*'nın bir sayfasında kopya ederken gördüğü belirtilerdi bunlar. Ama rehberde aynı zamanda kıtlık gibi zor zamanlarda, sıkıntılı, kederli dönemlerde kadınlarda âdetlerin düzensiz olabileceği de yazılıydı. En azından kederli dönemlerden geçtiğini iddia edebilirdi Anna da.

Çok şükür onlara dul olduğunu söylemişti. Gerçeği, evli olmadığı bir adamla yattığını, karnında onun tohumunu büyüttüğünü bilseler, Anna'yı geri çevirirler miydi acaba?

"Kocan ne zaman öldü demiştin?"

Kafasında hızlı bir hesap yaptı. Temmuz. Altı ay. Öyle olsaydı şimdiye kadar karnı kocaman olurdu.

"Ekimde." İşte yine yalan söylemişti.

Oysa Anna ve VanCleve, Saint Luc Caddesindeki küçük evde ilk kez kasım başlarında birlikte olmuştu. Yani iki ay önce. Anna, onlara Reims'de geçirdiği ara dönemden bahsetmemişti. Gerçekte altı ay süren yolculuğun üç ayda tamamlandığına onları inandırabilirdi. Ama bunun için şu an üç aylık hamile olması gerekiyordu. Gerçekteyse Gabriel'le ilk kez beraber oluşunun üzerinden ancak iki ay geçmişti. Eğer hamileyse elbette. Tanrım n'olur, çocuğun iyiliği için bunun olmasına izin verme. Yine de bir parçası çocuğunun olmasını

istiyordu. Hatta şimdiye kadar istediği her şeyden çok istiyordu. Nasıl bir aptallıktı böyle düşünmek.

“Ölümünden iki hafta sonra Prag’dan kaçtım,” dedi, en azından bu söylediğinin yalan olmadığını düşünerek.

Sör John hafifçe güldü. Leydi Joan’la bakiştılar.

Anna zihninde hâlâ hesap yapmaya devam ediyordu. “Kalemimle geçimimi sağlayabileceğimi ummuştum,” dedi. “İyi bir kâtip sayılırım. Büyükbabama çok sayıda Latince, İngilizce hatta Çekçe metin kopyaladım. Wycliffe metinlerini de iyi bilirim. Hatta bazılarını ezbere yazabilirim.”

“Okuma yazma biliyorsun o zaman!”

“Hatta biraz da Almancayla Fransızca biliyorum. Herkes için metin kopyalıyorduk.”

Sör John hafif bir ıslık çalıp karısıyla bir an için göz göze geldi.

“Görünen o ki leydim, Tanrı en sonunda dualarımıza karşılık verdi.” Sonra Anna’ya baktı. “Yarın seni civardaki bir manastıra götüreceğim. Orada daha fazla güvende olursun.” Sonra merak dolu bir bakışla kaşlarını çatı. “Oradaki başrahibe bizim inancımıza sahip bir kadın. Manastırda emniyette olursun, hem başrahibe de seni en iyi şekilde yönlendirir.”

“Yarın mı? Hayır, yarın götürmeyeceksin. İyice dinlenmeden gitmeyecek oraya. Baksana kederden, endişeden, yolculuktan bitap düşmüş. İlgilenmek zorunda olduğu şu çocuktan bahsetmiyorum bile.” Leydi Joan, Bek’e onu kabullendiğini belirtir gibi tuhaf tuhaf gülümsedi; *aslında çocuğun görünüşünden pek çok kişi gibi o da rahatsız oldu*, diye düşündü Anna. Bek kadına sıcacık gülümsemesiyle karşılık verdi, aynı anda başı rüzgârda sallanan bir çiçek gibi hafifçe hareket ediyordu.

“Ne söylediğinizi anlıyor. Sağır değil o. O da sizi sevdi. Bizi misafir ettiğiniz için o da benim kadar müteşekkirdir.”

“Evet, şey, ben de onu sevdim,” dedi Leydi Cobham, bunu söylerken o kadar garip görünüyordu ki Anna gülmemek için kendini zor tuttu. Leydi Cobham oğlanın başını sanki dikenli bir taç varmış gibi temkinli bir şekilde okşadı. “Çok iyi arkadaş olacağımıza eminim.” Kocasına da aynı şeyi yapması için eliyle işaret etti. “Artık gidelim de dinlenin. Yarın yine konuşabiliriz. Ama endişe etmene gerek yok. Burası sizin de eviniz. Yeterince toparlandığında seni manastıra götürürüz. Başrahibeyi seversin. Kocam onun bir azizeden farksız olduğuna beni inandırdı. O da senin gibi eğitilmiş bir kadın.”

Ancak çift çıktıktan sonra Anna hâlâ Leydi Cobham’ın şatafatlı odasında olduğunu fark edebildi. Göründüğünden çok daha nazik bir kadındı. “Duydun mu Bek? Leydi Cobham artık evimizde olduğumuzu söyledi.”

“Hımm, hımm, An-na hım.” Bek ateşin önüne konmuş döşekte uzanıyor, alçak sesle ninniye andıran ve Anna’nın uykusunu getiren bir şarkı mırıldanıyordu. Yine de kendisini evindeymiş gibi hissetmiyordu Anna. Lord Cobham onları manastıra götüreceğini söylemişti. Acaba başrahibeye onun da *anamız* demesi gerekecek miydi? Alışık olduğu bir kelime değildi bu.

İki kadının her sabah kek yiyip Anna’nın geçmişi hakkında sohbet ettikleri leydi odasının kapısına Sör John ne zaman kafasını uzatsa hep şu yanıtı alıyordu: “Bugün olmaz John.” Leydi Cobham’ın Prag’la, oradaki Lollard hareketiyle ilgili merak ettiği çok şey vardı. Endüljans satma hakkı veren papalık fetvalarını yaktıkları için öğrencilerin başlarının nasıl kesildiğini duyduğunda leydinin endişesini yüzünden okudu Anna.

“Anna’nın hâlâ dinlenmeye ihtiyacı var. Ayrıca bir kadının burada olması çok hoşuma gidiyor. Hadi git de mızrak dövüşü mü yapacaksın, avlanacak mısın, yanımda değilken ne yapıyorsan onu yap. Ayrıca çocuğun tok olduğundan, yanında birilerinin olduğundan emin ol.”

Sör John suratını assa da karısının yanağına bir öpücük kondurmayı ihmal etmedi; sonra da elini karısının dış eteğininin aşağısına kaydırıp poposunu hafifçe mıncıkladı. Bunu gören Anna kıpkırmızı kesildi. Sözcüklere gerek duymadan birbirlerine gözleriyle arzularını anlattıkları o müstehcen bakışları da kaçırmadı Anna. Aralarındaki bu yakınlığı kışkılandı. Zihni anında Sör John’un yuvarlak yüzünü VanCleve’inkiyle değiştirerek ona oyun oynadı.

“Sanırım bu Kelt çalısını indirmenin vakti geldi karıcığım. Şu cadı büyüsünü boz artık, yoksa buradan ayrılmayacağım.”

“Noel yortusuna kadar kalmak zorunda. Yoksa kötü şans getirir. Hadi kaybol şimdi.”

Anna yine kızardı. Leydi Joan yatağın üzerinde sallanan küçük çiçek demetinin ne işe yaradığını açıklamıştı. Anna ilk geceden sonra Leydi Joan’un odasına yakın, sevimli küçük bir odaya yerleşmişti. Kaledeki herkes uyuduğunda bazı geceler ikisinin kırıltılarını ve inleme seslerini duyabileceği kadar yakın bir odaya.

“Bir hizmetçinin odası bu, ama rahattır. Yakınımda olmamı istedim.”

Böylelikle gözün üstümde olur, diye düşündü Anna. Sonra Leydi Cobham’ın ona güvenmediğini düşündüğü için suçluluk hissetti. Muhtemelen Lela’yla yaşadıkları Leydi Joan’un kedileri andıran gür kirpikli gözlerinde kıskançlık pırıltıları görmesine sebep oluyordu.

“Hadi bakalım hanımefendi,” dedi Leydi Joan, Sör John sonunda odadan çıktığında, “Bu akşamki şölende giymen için gidip sana kıyafet bulalım.”

Noel'den sonraki on ikinci gece, yani beş ocak, İsa'nın vaf-tizini simgelemek için haçın suya atılacağı yortu günü gel-miştir. Yemek salonuna sadece Cooling Kalesi sakinleri için değil, misafir din adamları ve soylular için de masalar yerleş-tirilmişti. Anna ne olacağını tam olarak bilemiyordu. Lollard rahipleri mi yoksa Katolik rahipler mi katılacaktı şölene? Elbette Sör John her ikisini birden davet etmeye cüret etmez-di. Soyluların davet edilmesine gelince, herkesin eşit olduğu bilgisiyle yetiştirildiği için Anna'nın tamamen yabancı oldu-ğu bir kavramdı asalet.

Anna ve büyükbabası, ilk kez yüksek rütbeli birini Jan Hus geldiğinde ağırlamışlardı. Ama o günlerde bile Bethlehem Şapeli'nde her pazar binlerce kişiye vaaz veren Prag Üniversitesi rektörü, Eski Şehir Meydanındaki küçük evin salonundayken onlardan farksız biri oluyordu. Eski Şehir Meydanındaki o küçük toplantılarda herkes eşitti. Tabii ki bazıları Hus'a, Tezhipçi Finn'e ya da Üstat Jerome'a daha fazla saygı duyuyordu, ama onlar da saygıyı hak edi-yordu.

Hiçbir şey buradaki gibi değildi. Anna bu ülkenin kural-larını bilmiyordu. Bazılarının emretmek, diğerlerininse em-redilmek için dünyaya geldiği; bazılarının hak etmedikleri derecede saygı gördüğü, diğerlerininse saygı gösterisinde bu-lunmak için doğduğu bu ülkenin kurallarını bilmiyordu. Bu toplumsal kurallar Anna'nın tedirginliğini artırıyor.

"Leydim..." Dudaklarından dökülen bu sözcük son dere-ce yapmacık geldi. Niye sadece "Bayan Joan..." diyemiyordu. "Sizin için de uygunsa şölene katılmamayı tercih ederim."

"Tercih mi edersin?"

Leydi Joan'un ağzı neden sanki Anna görüşlerini belirtme hakkı olmayan bir çocukmuş ya da bir yarım akıllıymış gibi seçirmişti?

“Pekâlâ, benim için pek uygun değil. Vesayetim altındaki bu güzel kızla herkese gösteriş yapmak isterim; senin vesayetim altında olduğunu söyleyeceğim. Böylelikle kürsüde üst tabakayla birlikte oturabilirsin. Kimse senin haklarını sorgulamaya cesaret edemez. Sör John Oldcastle’ın, Lord Cobham’ın himayesinde olmaktan zevk alacaksın—” Sonra zar zor duyulacak bir sesle ekledi, “Gerçi bu vesayet ilebet kalkan görevi görmeyebilir.”

Anna, kadının Lollard davasından bahsettiğini biliyordu. Bu dünyadaki en bilge adam olduğuna inandığı büyükbabası tek bir konuda yanılmıştı. Lollard davasına inananlar için İngiltere, Prag’dan daha güvenli değildi. Hatta belki Prag daha güvenliydi.

Joan ahşap sandıktan açık krem rengi bir kıyafet çıkardı. Kumaşın etek kısmını kuvvetlice silkeledi. Küçük lavanta parçaları uçarak zemine indi. Sonra kaşlarını çattı, elbiseyi eliyle şöyle bir toparlayıp bir tarafa attı. “Hayır, sanırım bu daha iyi olur.”

Yeni elbisenin yemyeşil üst eteği sırma işliydi. Joan elbisenin göğüs kısmına elini daldırıp şeritleriyle kol ağızları yıpranmış yeşil renkli kadife korsajı çıkardı.

“Burayı kıvrıp şurayı da kesersek olur. Senin göğüslerin benimkilerden küçük, kalçaların da dar. Belki biraz da eteğin boyunu uzatmak lazım. Hilda, iğne iplik al da gel!” diye bağırdı hizmetçiye. Sonra önünde tülü olan, uçları sivri bir başlık taktı Anna’nın başına, neyse ki sonradan Anna’nın da içini rahatlatarak onu bir kenara atıp yerine metal rengi küçük bir taç taktı. “Aslında bu saçlarla kafana hiçbir şey takmana gerek yok. Bu kızıl saçlar nereden geliyor sahi?”

“Büyükbabam, amcamın saçlarına benzediğini söyledi. Ara sıra ziyaret eden şiddetli öfkemi de ondan almışım.” Sanki bu laflar büyükbabasının ağzından çıkıyordu. Bu eski

hatırayla gelen özlem duygusu Anna'nın yutkunmasına sebep oldu.

Elbise Leydi Joan'ın titiz standartlarına uygun hale getirildiğinde, Anna ayaklı aynanın önünde kendini bu garip kat kat süslü kumaşlar içinde bir kokona gibi hissediyordu. Bununla birlikte Leydi Joan'un memnuniyeti yüzünden okunuyordu. Kendini en yakın koltuktaki minderlerin üzerine bırakıp eliyle dönmesini işaret etti Anna'ya.

"Kabarıklık kâfi," dedi. Ağzı yine o yarı mutlu yarı alaycı gülümsemeyle seğirdi.

Anna şeritleri çözüp, kabarık ağır elbisenin dışına çıktığında Leydi Joan'un dikkatli bakışlarını üzerinde hissetti.

"Giyinmeden önce yapman gereken bir şey daha var. İşte." Sonra Anna'ya küçük bir kap verdi Joan. Kapın rengi neredeyse şeffaftı. Anna kilise mihrabı dışında hiçbir yerde böyle bir kap görmemişti, daha çok geniş ağızlı bir kâseye benziyordu.

Anna meraklı bakışlarla baktı kâseye.

"İçmek için değil. İçine çiş yapıyorsun."

Doğru mu duymuştu? "Yani demek istediğiniz—"

"Tualete gir de içine çişini yap. Görelim bakalım bu biçimli belin kaybolup gidecek mi yoksa kalacak mı?"

Anna kıpkırmızı kesildi. Aslında kendini çok daha iyi hissediyordu artık. Midesi bir tek sabah kalktığında bulanıyordu, emindi, neredeyse emindi, her gün, her saat, her dakika öyle olması için dua ediyor, Tanrı'ya hayatı boyunca erdemli kalacağına söz veriyordu.

"Ama kendimi çok sağlıklı hissediyorum ve..."

"Yeniden âdet görmeye başladın mı?"

"Şey, hayır, ama zamanını tam olarak hatırlayamıyorum zaten."

Leydi Joan'un ağzı bir kez daha seğirdi. "Şu kabı al."

“Ama nasıl—”

“İdrar falı diye bir şey duymadın mı hiç?”

“Biri idrara bakıp geleceği mi tahmin ediyor yani?”

“Yani, öyle sayılabilir, en azından senin geleceğini. Bazı doktorlar idrarın kokusundan, görüntüsünden, hatta tadından bir insanın vücudunun ne durumda olduğunu anlayabildiğini iddia ediyor.”

“Yani siz anlayabildiğinizi mi söylüyorsunuz—”

“Son oğlum doğmadan önce böyle bir kâhin idrarıma bakıp hamile olduğumu tahmin etmişti.”

“Ama biz... Yani siz anlayabilir misiniz?”

“Nasıl yaptığına dikkat etmiştim. Böyle şeyler ilgimi çeker.” Anna’nın eline kâseyi tutuşturdu. “Al hadi. Görelim bakalım.”

Anna küçük kabı aldı; içinde İsa’nın kanı olduğuna inanılan kutsal kadehin sadece Bohemya’daki rahiplerin değil, tüm tövbekârların hakkı olduğunu savunan Lollard hareketinin de sembolü olmuş o çanak şeklindeki büyük kâseye, kutsal kadehe ne çok benzediğini düşündü. Bunun sadece hayali bir görüntü olduğunu, bu tarz görüntülerin hiçbir kutsallık barındırmadığını bildiği halde kutsal bir şeye saygısızlık etmek için bu görüntüyü zihninden uzaklaştırmaya çalıştı. Yine de tuvalete kâseyle giderken kızardı. Şu an kutsal simgelerin kullanılmasından ya da yanlış kullanılmasından farklı olarak düşünmesi gereken daha korkutucu şeyler vardı. Gilbert hamile kadınların idrarının farklı görüldüğüyle ilgili bir şey yazmamıştı.

Görevi tamamlayıp kâseyi Leydi Joan’a uzattı.

“Yoksa onu—”

“Tatmak mı? Hayır.”

Anna bekledi, izledi, Tanrı’ya yakarırken kendini aptal gibi hissederek sürekli tekrarladığı erdem yeminlerini etti.

Anlaşılan Tanrı bugün pazarlık etmeye niyetli değildi.

“Çok berrak, soluk limon renginde, ama şimdi üzerindeki leke nedeniyle hafif grimsi bir renk alıyor,” diye konuşmaya başladı Leydi Joan.

Anna nefesinin kesildiğini fark etmedi.

“Görünen o ki, canım, merhum kocan sana anılarından fazlasını bırakmış.”

(Lordlar ve piskoposlar) kürsüde akşam yemeklerini zarafetle yediler.

Pek çok sadık adamsa aşağıdaki uzun masalarda.

İlk yemekler dağıtıldıktan sonra,

Üzerine süslü sancaklar asılmış borazanların sesi işitildi.

SÖR GAWAIN VE YEŞİL ŞÖVALYE

(14. YÜZYIL)

Noel'den sonraki on ikinci gece geldiğinde Anna'nın mide bulantıları geçmiş, onların yerini şaşırtıcı bir mutluluk hali almıştı. Kendini sürekli aç hissediyor, gözü doymak bilmiyordu. Leydi Joan'la paylaştığı tahta tepsideki kızarmış horozdan gözlerini ayıramıyordu. Bıçağıyla kuşa saldırırken ağzı sulandı, yine de açgözlülüğüne rağmen dikkatli olmaya, ödünç kıyafetine yağ damlatmamaya çalıştı. Ağzına attığı lokma, sulu ve yumuşacıktı. Tadını daha iyi almak için gözlerini kapadı, sonra hatırladı. Salonda toplanmış konukların önünde leydisi, lordu ve diğer üç soyluyla birlikte oturduğu kürsüde yemek yerken daha adaba uygun davranması gerekiyordu.

Soylular ve din adamlarının yer aldığı geniş katılımlı bir şölen gerçekleşiyordu. Başpiskopos bilmem ne; Anna ismini

hatırlayamıyordu adamın, sadece tanıştırıldıkları sırada adamın aksi yüz ifadesini, sonra da hemen sırtını dönüp gitmesini unutamıyordu. Sonra Flemmynge adında bir rahiple, kürsüde Sör John, Leydi Joan ve Anna'yla birlikte oturan bir diğer piskopos vardı. Kürsüye en yakın grup şövalyeler heyeti idi. Otuz kadar şövalye Kent'ten, Sussex'ten, hatta Norwich'ten gelmiş; Cooling Kalesi'nin büyük salonunda Noel Yortusu'nu kutlamak için kış ortasında çamurlu yolları aşmıştı. Eşleriyle birlikte bezelye taneleri gibi dizilmiş, oturuyorlardı.

Anna'nın kulağına, "John böyle şölenlerden hiç hoşlanmaz," diye fısıldadı Leydi Joan eliyle ağzını kapatarak. "Salonun ucundaki çiftçinin bir bardak birasıyla önündeki Gaskonya şarabını seve seve değişir."

Anna bakışlarını salonun en uzak köşesindeki şen şakrak ailelere çevirdi. Gerçekten de en iyi vakit geçiren onlardı sanki. Prag'daki küçük evde yaptıkları toplantılar aklına gelince içi cız etti.

"Niye onlarla oturmuyor öyleyse?" diye sordu.

Leydi Joan bıçağını bırakıp sanki inanılmayacak kadar saçma bir şey sormuş gibi delici bakışlarla süzdü Anna'yı.

"Canım benim, Sör John soylu bir adam. Parlamentoda koltuğu var. Tabii bazı... sorumlulukları da. Diğer seçkinler buradayken öyle sıradan insanlarla oturamaz."

Sıradan kelimesini söylerken, sırf bu kelimeyi telaffuz etmek bile üzerine pire bulaştıracakmış gibi bir tavır takınmıştı.

"Ama ben de sıradan bir insanım, benimle oturuyorsunuz." En azından bunu söylemek zorunda hissetmişti Anna kendini, gerçi şikâyetçi bir ses tonuyla değil de daha çok leydinin ne düşündüğünü öğrenmek istermiş gibi söylemişti.

Leydi Joan abartılı bir şekilde iç geçirdi. "Hayır canım. Seninle oturmuyorum. Sen benimle oturuyorsun. Ben davet ettiğim için. Bu da çok farklı bir durum."

Anna karşılık vermemek için kendini zor tuttu. Sırf hizmetçinin tahta tepsiye domuz kızartmasının yanına koyduğu elmalı tartı tatmak için bile dilini tutmaya değerdı. Tartın kokusu bile cennetten çıkmış gibiydi. Anna bıçağı yeniden eline aldı.

Artık daha fazla yemeğe yeri kalmayınca derin bir nefes aldı; masaların yanına yerleştirilmiş mangallardan ve insanların vücutlarından yayılan ısıdan dolayı soluduğı hava sıcaktı. Korsajının şeritleri çok sıkıyordu artık; kızarmış domuzdan kalan birkaç parçadan gözünü ayırmadan, *şışılacak bir şey yok*, diye düşündü.

“Leydim. Yeterince doydum. Bu elmalı tartın kalanını Bek’e gönderebilir miyim?”

“Bek’in elmalı tartı var.”

“Bilmiyordum,” diye cevap verdi Anna çekinerek. Sonra, işi daha da berbat ederek ekledi, “Aşağıdaki masalarda yemekler daha sıradan gözüküyor. O yüzden ben de düşünmüştüm ki...”

“Bek’in akşam yemeğı şövalyelerinkiyle aynı. Tabii ona şarap verilmedi. İçmesi için süt verildi. Unutma Anna, şu an iki kişilik yesen de bebek doğduğunda bu yediklerin birden yok olup gitmeyecek. O yüzden doyduğunu hissettiğinde yemeğı bırakmalısın. Endişelenme. Bu yiyecekler atılmayacak. Kalanları bekleyen yeterince dilenci var arka kapıda; hem de böyle bir şölen gecesinde.”

Joan kulağına bir şeyler fısıldamak için kocasına döndü. Sör John, kadının söylediklerine kıkır kıkır güldü.

Cehaletime gülüyorlar, diye düşündü Anna, yine de gülüşlerinde kötü niyet yoktu. Çevresindeki insanlar ne kadar tuhaf olsa da en azından dostlarının arasında olduğunu hissetti Anna.

Karnı tıka basa dolu vaziyette, dikkatini etrafında dönen konuşmalara çevirdi. Sör John’un diğer yanında Piskopos

Henry Beaufort oturuyordu. Leydi Joan, adamın kralın en sevdiği amcalarından biri olduğunu, eğer gayrimeşru olmasaydı muhtemelen şansölye olacağını fısıldadı Anna'nın kulağına.

“Başpiskoposla bu adam birbirlerine düşmandır. Yeterince asil bir soydan gelmemiş olmasına rağmen Beaufort sarayda nüfuz elde ederse kopacak kıyameti izlemek çok ilginç olacak.”

Sör John, Beaufort'la samimi bir sohbet içindeymiş gibi görünüyordu ama Anna ne konuştuklarını anlayamadı. Bununla birlikte Leydi Joan'un onları ne kadar dikkatle dinlediği gözünden kaçmadı.

“Konuşulanlar her zaman ilgimi çeker,” demişti leydi. İşte bu da kanıtıydı. Kaşlarının çatılmasından, ağzının neşeli bir seğirme hareketi yerine dümdüz bir çizgi oluşturmamasından anlaşıldığı kadarıyla duyduklarından pek hoşlanmamıştı leydi.

Anna'nın sağında oturan yaşlı başpiskoposla Flemmynge ise sanki o yanlarında yokmuş gibi kendi sohbetlerine dalmıştı.

Görünüşe bakılırsa şöleni yetersiz buluyorlardı.

“Lollard taraftarı olduğu düşünülen birinden yavanlıktan başka ne beklenir zaten?” dedi genç rahip süslü püslü tuniğinin göğsündeki kırıntıları silkelirken. Bir tavayı yağlayacak miktarda et yağı önündeki tahtadan kol ağızlarına bulaşmıştı.

Rahip sesini alçaltmaya çalışmıyordu; ya büyük salonun gürültüsünün kendi sesini bastıracağına inanıyor ya da Anna'nın onları duyup duymamasıyla ilgilenmiyor, kızın görüşlerinin bir önemi olmadığını düşünüyordu.

“Bir şenlik başkanı, tek bir çalgıcı bile yok. Bari gezici müzisyen çağırırsalardı.”

Başpiskopos homurdandı.

“Gezici bir ozan, Lollard ilahilerini çalmaya gönüllü olmazdı. Ama sakın Sör John'u hafife alma. Düşmanın kim

olduğunu anlayacak kadar kurnaz bir adam. Beni davet etti çünkü geçen hafta Calcot Manor'da avlanırken karşılaştınca çağırması için baskı yaptım ona.”

Flemmynge'in yüzünü şeytani bir gülüş kapladı, sonra başıyla onayladı. “Rochester Manastırı'nda onunla karşılaştığım gün ben de kendimi zorla davet ettirmiş oldum.”

“Ne âlâ, ikimizin arasında kalınca avımız iyice korkmuştur. Buraya Lollard vaizi çağırمامıştır. Sör John o kadar da cesur değil. Asıl başrahibenin velinimetinin şölenine katılması çok garip.”

“Manastırdan hiç ayrılmadığını söylediler bana.”

“Sürekli tefekkürde mi yani?”

“Yok. Ondan değil. Manastır kâtiplerle dolu. Başrahibe sanki çektiği acılar nedeniyle kimseyle görüşmek istemiyor gibi. Onu sadece bir kez gördüm—”

Anna'nın olduğu tarafa bakarak sesini alçalttı. Sütü pelteyi ağzında geveliyor, onların konuşmalarıyla ilgilenmiyormuş gibi görünüyordu kız.

“Başörtüsünün önüne yüzünü tamamen gizleyen siyah bir tülle atkı takıyor.”

Anna'nın *anamız* diyeceği kadından bahsediyorlardı. Birden kendi içine çekildi Anna, sesler anlamsız konuşmalara dönüştü. Kürsünün üzerindeki yalıtılmış konumunu kuvvetli bir şekilde hissedip çocukken sahip olduğu o ait olma duygusunu bir daha bulup bulamayacağını merak etti. Seçkin kocalarıyla oturan soylu leydileri inceledi. Şişmiş karınlarını örten saten, kadife ve kürk katmanlarının altında bebek bekledikleri anlaşılan bir iki tanesi hariç onlara karşı hiçbir yakınlık hissetmedi.

Acaba kendi karnı ne zaman ortaya çıkacaktı? Bunun düşüncesi bile içinin titremesine sebep oldu. İçinde minicik bir çocuğun büyüdüğünü ne zaman düşünse yasak aşkından do-

ğan mutluluğu, tatlı heyecanı hissediyordu. Ne zaman doğacak erkek çocuğunu gözünün önüne getirse -içinde büyüyen bebeğin kız olabileceği aklına bile gelmiyordu- gördüğü şey VanCleve'in geniş alnına ve zekâ pırıltıları saçan gözlerine sahip sarışın bir erkek çocuğuydu. Bu çocuğu şimdiden seviyordu Anna. Babasını sevmiş olduğu gibi seviyordu onu. VanCleve'in elinde olsa ona döneceğini bildiğinden, babasını hâlâ nasıl seviyorsa çocuğu da öyle seviyordu.

Adamın ölmüş ya da talihsiz bir hastalığa yakalanmış olabileceğinden ilk kez endişe etmiyordu. Belki de son mektubunda bahsettiği kayıptan duyduğu keder onu gelmekten alıkoyuyordu. Aklından pek çok kez geçmiş olsa da başka bir hayatı, hatta Flaman Bölgesi'nde bir karısının olacağını düşünmek istemiyordu. Hayır, buna inanamazdı Anna. VanCleve onu sevmiştir. Bundan emindi kız. O yüzden kısa boylu hancıya nereye gittiğini anlatan bir not bırakmıştı.

Acaba karnındaki çocuktan haberi olsa bekler miydi adamı? Hayır. Burada olması daha iyiydi. Büyükbabasına İngiltere'ye geleceğine söz vermişti. Bir daha hiç dönmeyebilecek bir adamı bekleyemezdi.

"Sör John, Beaufort aracılığıyla kralı etkilemeye çalışıyor," dedi Flemmynge sağ yanındaki başpiskoposa.

"Bunun ona bir faydası olmaz. Beaufort hiçbir zaman şansölye olamayacak."

"Ama prens onu çok seviyor."

"Önemli değil. Başpiskopos olduğum sürece bir piç İngiltere'nin resmi mührünü katiyen taşıyamaz! Gaunt'lu John'un piçi olsa bile."

Ansızın Anna'nın kulağına *piç* sözcüğü çalındı.

Onun oğlu asla *piç* olarak çağrılmayacaktı. Herkes, hatta çocuk bile babasının öldüğünü zannedecekti. Anna, oğlu-

na bir üniversite öğrencisi olan babasının, Martin'in gerçek inancını savunurken nasıl öldüğünü anlatacaktı.

Bu kadar çok yalan söylemenin ağırlığı biraz önce tıka basa yediği yemeklerle birlikte kalbine kurşun gibi çöküyordu.

Hizmetçi gelip kullanılmış tahta tepsiyi yenisiyle değiştirdi. Ama Anna'nın gelecek yiyecekler için iştahı kalmamıştı. Sadece midesi değil mesanesi de ağzına kadar doluydu. Tam Leydi Joan'dan müsaade isteyecekti ki kadın, Anna'nın omzuna dokundu.

"Muhtemelen bu kadar kalabalık bir erkek topluluğundan sen de sıkılmışsındır. Ben çok sıkıldım," dedi, sonra Anna'nın elini tuttu, kürsüden inmesine yardımcı oldu. Birlikte salonun üç kemerli girişinden birine yöneldiler. Şövalyelerin masasında kısa süreliğine durduklarında Leydi Joan misafirleriyle kibarca alakadar oldu. "Leydim çok iyi görünüyorsunuz. Lordum sizi görmek ne güzel. Umarım yiyecekler ağzınıza layıktır."

Nezaket değiş tokuşu yapılırken Anna'nın mesanesindeki baskı da giderek artıyordu, her tanıştırılma sonrasında uygun cevapları vermeye çalıştı. Yine de her tanıştırdığı kişinin Anna'nın önemine, bu soylu hanedeki yerine, ona ne kadar saygı gösterilmesi gerektiğine dair bir yargıya vardığının farkındaydı. Aslında Anna onlara hiç çekinmeden bu soylu hanede yeri olmadığını gözleriyle değil, dilleriyle söyleyecek cesaretleri olup olmadığını sorabilirdi.

Leydi Joan, din adamlarının masasına doğru ilerledi. Soylu olmayan, ikinci dereceden Kilise üyeleri idi bunlar. Bu masada çok sayıda boş yer vardı. Başpiskopos kendini davet ettirince Leydi Joan'ın bahsettiği Lollard taraftarları, şölene katılmamaları konusunda uyarılmıştı.

"Eski Başrahip Timothy." Leydi Joan dikkatini aksi görüşlü uzun ince bir adama çevirdi. "Gabriel Kardeş'i de bura-

da görmeyi umuyordum. Onu vesayetim altındaki Anna'yla tanıştırmak isterdim.”

Sözü edilen Papaz Gabriel, Lollard hareketine sempati besleyen biri olmalı herhalde, diye düşündü Anna boş boş, bir yandan da mesanesi patlamasın diye konuşmanın hemen bitmesini istiyordu.

“Manastır papazı Gabriel Kardeş aynı zamanda bir rahip ve af bağışlayıcısı,” diye açıkladı Leydi Joan, Anna'ya. “Papalığın onayladığı papazlardan biri. Ayrıcalıklı bir konumu var gerçekten de. Yine de günah çıkartma hüccresinin dışındayken onunla tanışmaktan hoşlanırsın diye düşünmüştüm.”

Sonra bir kedi gibi seğirmeye başlayan ağzıyla yine o gizemli gülücüğünü attı kadın.

Demek ki Lollard sempatizanı değildi adam. Bir bağışlayıcıydı! Roma'nın onayladığı yağmacılardan biri. Günah çıkartma hüccresinde bile onunla karşılaşmak istemezdi Anna. Zaten Leydi Joan da bunun farkındaydı. Böylelikle açıkça hakaret etmeden hem bağışlayıcıyla hem de bir önceki başrahiple dalga geçmiş oluyordu.

Elbette leydinin alaycılığını anlamadı eski başrahip.

“Gabriel Kardeş hastalandı. Şölen başladıktan hemen sonra. Siz tören yürüyüşüyle kürsüye yaklaşıırken. Alışılmadık bir durum. Bir anda rengi bembeyaz oldu, sonra kendini iyi hissetmediğine dair bir şeyler mırıldanıp kapıya fırladı. Dönmeyince ben de peşinden gittim ama ortadan kaybolmuştu.”

“Muhtemelen sıtma nöbetine tutulmuştur. Yarın manastıra bilgi alacak birini gönderirim.”

Anna son konuşulanları zar zor duymuştu. Kemerli geçide varmış, birinci kattaki büyük salondakilerin kullanımına açık tuvalete yönelmişti bile.

Bir cep dolusu af belgen de olsa...

Dört keşiş cemiyetinden her birinin üyesi de olsan...

Cebinde çift endüljans da taşısan...

Senin ayrıcalıklarını ve sahip olduğun belgeleri bir bezelye kabuğuna değişmem.

WILLIAM LANGLAND'IN *PIERS PLOWMAN*

ADLI ŞİİRİNDEN (14. YÜZYIL)

Başrahibe insanları incecik siyah duvağının arkasından görmeye o kadar alışmıştı ki artık herkes ona dış görünüşü ve cildinin rengiyle birbirinden farksız geliyordu. Fakat duvağının kaliteli tülünden gördüğü kadarıyla masasının önünde dikilen bu genç kadında farklı bir şeyler vardı.

“Sana bir hediyem var başrahibe.” Sör John elini nazikçe kızın omzuna koyup kibarca öne itti. “Anna Bookman. Prag’dan geldi. Bizimle aynı davaya hizmet ettiği için öldürülen kocasıyla birlikte çalışıyormuş orada. Buraya kadar gelebilmesi büyük cesaret. Barınacak bir yerle iş arıyor.”

Saçıydı. Farklı olan şey kızın saçıydı. Başrahibe hiç düşünmeden genç kadını daha iyi görebilmek için duvağını kaldırdı. Hayatı boyunca bu renk saçlara sahip yalnızca bir kişi tanımıştı. Kızla tanışmak için ayağa kalktı. Onunla aynı boy-

daydı kız. Onları ayıran masanın karşıt taraflarında karşılıklı bakıştılar bir süre. Başrahibe, yara izleriyle dolu sol elindeki tüylü kalemin titremesini parmağıyla engelledi. Sanki kendi iradesiyle kızın bakır renkli kıvrıkcık saçlarına dokunmak için hareketlenmişti kalem. Bu lüleleri küçücük bir dantel örtü kontrol altında tutuyordu. Kız ani bir refleksle uzanıp örtüsünü düzeltti.

“Sığınmacılara elbette açığız,” dedi başrahibe. “Ayrıca hoş geldin. Fakat burada rahibeler en angarya işler de dahil her işlerini kendileri hallediyor, böyle bir yerde ne iş yapabilirsin?”

Başrahibe yaralı yüzünü ortaya çıkaran duvağı kaldırdığında kızın mavi gözlerindeki bakış hiç değişmedi, kirpikleri bile şaşkınlıkla oynamadı. Kathryn çok nadiren de olsa duvağını kaldırdığında bazılarının yaptığı gibi bilinçli bir şekilde bakışlarını kaçırmadı Anna. Sör John bile rahibenin omzunda sabit bir noktaya bakarak konuşmaya başlamıştı. Adamın rahatsızlığını gidermek için duvağını indirdi Kathryn. Sör John’un bakışları yine kadının yüzüne çevrildi.

“Anna iyi bir kâtip. Kutsal kitapları kocasıyla kopyalamış. Latinceyi hem İngilizceye hem de Çekçeye çevirebiliyor. Jan Hus’un Prag Üniversitesi’ndeki destekçileriyle çalışmış.”

Başrahibenin Hus’tan haberi vardı. Onun liderliğiyle ateşli vaazları sayesinde Lollard yanlılarının Bohemya’da çok güçlendiğini biliyordu. Manastırda kopyalanan İngilizce Wycliffe risalelerinin pek çoğunun son varış noktasının Prag olduğunu da biliyordu. Kız gerçekten de Çekçeye doğrudan çeviri yapıbiliyorsa, bu çok iyi olurdu. Beklenmedik bir lütuf demekti bu kız onlar için.

“Tehlikenin farkında mı peki?” Kızın bir casus olabileceğinden şüphelenmemişti başrahibe. Sör John’a güveni tamdı. “Bu kopyaların yasa dışı olduğundan, yazarların çok ağır cezalara çarptırıldığından haberi var mı?”

“Hem de çok iyi farkında. Kocas o yüzden ölmüş, evini bu nedenle terk etmek zorunda kalmış zaten. Buraya gelebilmek uğruna o kadar fazla zorluğa katlanmış ki. Kocasının son isteği buraya gelmesiymiş.”

Kızın gözlerinden bocaladığı belli oluyordu. Ellerini ince-liyormuş gibi bakışlarını yere indirdi, bunları hatırlamak bile şüphesiz endişelenmesine sebep olmuştu.

“Doğru mu Bayan Bookman?”

“Evet.” Derin bir nefes alıp bakışlarını kaldırdı Anna. “Doğru. Bir kâtibim ben. Sizin için de seve seve kutsal kitap çevirisi yaparım. Ayrıca tıpkı sizin gibi ben de herkesin kendi dilinde Tanrı’nın kutsal sözlerine ulaşması gerektiğine inanıyorum.”

Kızın mavi gözleri gölgelenmeye başlamıştı.

“Peki o zaman Bayan Bookman gerçekten de hoş geldiniz ve—”

“Bana Anna deyin lütfen.”

“Sen de bana *anamız* diyebilirsin.”

Anna yutkunup başıyla onayladı. “Tabii... Anamız.” Sesi neredeyse bir fısıltı gibi çıkmıştı, sonra ekledi, “Bizi kabul ettiğiniz için teşekkürler.”

“Bizi mi?”

Sör John boğazını temizledi. “Bir şey daha var. Birisi daha, bir erkek çocuğu. Zihinsel engelli. Ama manastırda ona kalacak yer yoksa, biz...”

“Çocuk kaç yaşında?” Bu soruyu kıza yöneltti başrahibe.

“Altıdan küçük olamaz, en çok sekiz. Kesin olarak bilmiyorum. Engelli olduğundan terk edilmişti.” Anna yine örtüsünü çekiştirip fırlamış bir lüleyi örtünün içine sokuşturdu.

“Onunla tek başına mı ilgileniyorsun?”

“Evet... Anamız... Bir kadın daha vardı ilgilenen ama o öldü.”

“Burada sana yardımcı oluruz, hem rahibeler arasında çocuğu sevenler’ de olacaktır.”

Bu sorgulama süreci boyunca ilk kez Anna’nın yüzündeki çizgiler yumuşadı, gerçi başrahibe, kızın omuzlarının hâlâ gergin olduğunu fark etti.

“Bir şey daha var,” dedi Anna. “Bir başkası daha.”

“Bir başkası mı?”

Anna korumak istermiş gibi kollarıyla karnını sardı.

“Ah, anladım,” dedi başrahibe.

“Daha önce oldu... Martin öldürülmeden önce.”

Başrahibe, kadının arkasındaki duvarda bir noktaya gözlerini sabitlemiş gibi görünen Sör John’a çevirdi bakışlarını. Adamın yüzü parlak kırmızı bir renk almıştı.

“Pekâlâ Sör John. Anlaşılan bugün bize bir değil üç hediye getirmişsiniz. Manastıra iyice yerleşmesi için Anna’yı bu gece burada bırakabilirsiniz. Birbirimizi iyice tanıdıktan sonra -yarın buna yeterince zaman bulabiliriz diye düşünüyorum- oğlanı getirebilirsiniz. Bu sizin için de uygunsa tabii.”

Sör John’un yüzüne genişçe bir gülümseme yayıldı. Üçüncü gıdısı artık kırmızıdan soluk pembeye dönüşmeye başlamıştı.

“Uygun tabii. Genç Bek’le ikimiz yarın burada oluruz. Onu bıraktığımda oyuncak bir düdükle oynuyordu, çamurda yuvarlanan bir domuz kadar mutluydu.” Sonra Sör John nazikçe başıyla selamlayıp topukları üzerinde döndü.

“Sanırım Sör John, bu kadın muhabbetinden kurtulduğuna sevinmiştir,” diyerek güldü başrahibe. “Otur hadi. İçecek bir şeyler isteyeyim, biz de bu arada birbirimizi daha yakından tanıma fırsatı buluruz. Sonra seni odana yerleştiririz. Maalesef ne kadar kalacağı belli olmayan bir din adamı geliyor şu an konuk evinde ama küçük olsalar da yemekhanenin arkasındaki iki oda rahibelerin hücrelerinden biraz daha

geniş. Hem senin hem de çocuklarının rahat etmesi için orayı düzenlerler.”

Kilisenin kulesinde tekdüze bir çan sesi duyuldu. “İbadet çağrısı. Rahibeler bir süre meşgul olacak. En iyisi ben gidip ekmek, tereyağı ve sıcak elma şarabı getireyim bize. Sen rahatına bak.”

Başrahibe kısa süre sonra toprak bir testiyle döndüğünde Anna’nın kafası sandalyenin arkasına düşmüştü. Gözleri kapalıydı, düzenli nefesiyle uyumlu bir şekilde hafif hafif horluyordu. Başörtüsünü çıkarmış, elinde sıkı sıkı tutuyordu. Pırıl pırıl saçları omuzlarına dökülmüştü ama tek bir saç lülesinin geniş alnına düşme şekli Kathryn’in kalbine dokundu. Tek bir şeyin, tanımadığı birinin saç rengi gibi küçücük bir şeyin, artık geçmişte kalan bir hayattan eski anıları çekip çıkarması ne tuhaftı.

Tam bir aptalsın, ihtiyar, duygusal bir aptal, diye azarladı kendini. Yine de kızın kapalı gözkapığına uzanıp lüleyi çekmeden edemedi.

Başrahibenin odasını ısıtan küçük şöminede yanan kömürlerden biri kayıp, bacayı adeta kıvılcım yağmuruna tuttu. Kızın nefes ritimleri bir kere bile sekteye uğramadı. Başrahibe kendi hamileliğinde de onu sinsice yakalayan o yorgunluk hissinin hatırladı. Hamileliğinin üzerinden o kadar uzun zaman geçmişti ki sanki bir başkasının başına gelmiş gibi hissediyordu artık. Hamile kaldığında bu kızla aynı yaşta olmalıydı -ilk çocuk için geç kalınmış bir yaş- ikiz oğullarını doğurduğunda. İç geçirdi, sonra da kendi sandalyesine asılı yün şalı kızın üstüne örtüp masasındaki mumu yaktı. Anna’nın ne kadar uyuyacağını kim bilebilirdi?

Kathryn kalemini aldı. Günışığı tamamen kayıp gitmeden en azından birkaç satır kopya edebilirdi. Ürpertici akşam gölgeleri odayı sarmaya başladığı halde uyuyan kızdaki bir şeyler

kendini daha az yalnız hissetmesini sağlıyordu. Esrarengiz bir şekilde ruhunun hafıflediğini hissetti.

Anna küçücük manastır odasının sınırları içinde kendini evindeymiş gibi hissetti. Sör John ertesi gün söz verdiği gibi Bek'i getirdi, ikisi de kendilerine ait küçük şöminenin yanına rahatlıkla sığıştılar. Bir sonraki gün soğuk bir yağmur bastırıp manastırı adeta kendi küçük, gri dünyasına mühürledi.

Anna geceleri saçaklardan damlayan yağmurun ninnisiyle iyi bir uyku çekti; her gün aç kurtlar gibi manastır mutfağından çıkan basit ama besleyici yemeklerden yedi. Haşlanmış arpa, ilik suyu ve kurutulmuş sebze köklerinden yapılan çorbalara taze ekmek dilimleriyle rahibelerin baktığı süt sığırlarından elde edilen kaymak eşlik ediyordu.

Yazı salonunda Anna'ya biri kırmızı, biri demir tozlu olmak üzere iki mürekkep hokkası -bu hokkalar her sabah mucizevi bir şekilde dolu oluyordu- olan bir masa ve Matilde adlı kendisinden yaşça büyük, kibar bir rahibenin yanında yüksek bir iskemle tahsis edildi. Dörder kişilik gruplar halinde yan yana oturan on altı kâtip vardı. Dikdörtgen şeklindeki yazı salonunu uzunlamasına ve enlemesine ayıran koridorlarla birbirinden ayrılıyorlardı. *Masalar incelikle planlanıp yerleştirilmiş*, diye düşündü Anna, dedikoduyu ve meraklı bakışları engelleyecek kadar birbirinden uzağa. Akşamüstü güneşini alan batı penceresinin yanındaki son masaydı Anna'nın. Rahibe Matilde'ninkiyse hemen koridorun bitişiğindeydi. Anna pek çok masanın boş olduğunu fark etti. Başrahibe çoğu kâtibin aynı zamanda bahçede ve mutfakta da çalıştığını söyledi. Ama Matilde'nin ve kendisinin dışında dört beş masanın daha pek boş kalmadığı Anna'nın gözünden kaçmadı.

“Çok tedbirli olmamız gerek canım,” demişti Rahibe Matilde, açıldığında iki sayfa eden katlanmış ve yarısı kopyalanmış dana derisinden bir kâğıdı Anna’ya uzatırken. Bu ikiye katlanmış kâğıtların çoğu bir araya getirildiğinde yirmi dört tabakalık bir kâğıt destesi oluşturuyor; birkaç deste bir arada dikildiğinde de ortaya bir kitap çıkıyordu. Matilde’nin uzattığı katlanmış kâğıtta Christine de Pisan’ın şiiri vardı. Yazı salonunu birileri ziyaret ettiğinde bu kâğıdı gerçek işinin en üstüne koyması gerekiyordu Anna’nın. Üzerinde John Wycliffe’in dini öğütlerini içeren incecik metnin durduğu, onu kopyalayıp Çekçeye tercüme ettiği rafta ayrıca Christine de Pisan’ın bir kitabı da duruyordu.

Rahibe Matilde bir yaprağı diğerinin önüne koyarak Anna’ya nasıl yapması gerektiğini göstermiş, aynı zamanda şunları söylemişti, “Bazı rahibelerin kopyaladığımız her şeyden haberi yok.” Sonra yazı salonunun diğer ucundan onlara çatık kaşlarla bakan rahibe topluluğunu başıyla göstermişti.

Neyse ki Anna o hafta el çabukluğu becerilerini göstermek zorunda kalmadı. Rahibe Agatha geniş kalçalarıyla koridorda süzülürken birkaç kez sorgulayıcı ve nefret dolu bakışlarını Anna’ya doğru fırlatsa da yeni kâtiple konuşmak için masasına uğramamıştı.

Manastırı ziyaret eden de olmadı. Kış yağmurları ve yoğun sis nedeniyle gezginler evlerinden pek uzaklaşamıyordu. Anna’nın günleri sevdiği işi yaparak geçiyordu. Bek bile kendine göre bir uğraş bulmuştu. Rahibeleri ibadete davet eden kilise çanlarının nazik tınısı onu artık eskisi kadar rahatsız etmiyor; kiliseye giden rahibeleri hevesli bir şekilde takip ediyordu. Rahibelerin söylediği ilahilere küçücük oyuncak düdüğünden çıkan yüksek tiz notalarla eşlik ediyordu. Rahibeler ilk başta onu görmezden gelmiş, giderek hoş görmeye başlamış, nihayet kendi dünyalarına onu da kabul etmişlerdi. Bazı

rahibelerse çocuğun varlığını iyice kabullenmişti. Anna'nın iskemlesinin yanından ne zaman geçseler, sandalyenin dibindeki mindere oturmuş şarkılar mırıldanan çocuğa gülümseyip göz kırpyorlardı. Rahibe Matilde çocuğun çıkardığı seslerden rahatsız olmadığına Anna'yı ikna etmiş, Anna çok sevinmişti. Çocuğun belli belirsiz nefesiyle düdükten çıkardığı ahenkli, hafif sesler Anna'ya Prag'daki küçük bahçelerini süsleyen midye kabuğundan yapılmış rüzgâr çanlarını hatırlatıyordu.

Kilise çanları çınlamaya başlamıştı; arka arkaya çalan üç çan, saat üç ayinini, yani öğle sonrasının son ayinini haber veriyordu. Rahibeler işaret verilmiş gibi tüylü kalemelerini bırakıp ayağa kalktı. Bazıları dikkatli bir şekilde gerindi, bazıları esnedi, bazılarıysa şüphesiz bıktırıcı kopyalama görevine ara vermenin verdiği mutlulukla yerinden kalktı. Bek ayaklarının üzerinde doğrulmaya çalıştı, ellerini Anna'nın iskemlesinin bacağına teker teker yürüttü, sonra da destek almak için Rahibe Matilde'nin eline tutundu. Ardından birlikte yürüyenlerin arasına katıldılar. Bek'e acıdığından hep sıranın gerisinde kalırdı Rahibe Matilde, Anna içinse çocuğun VanClève'in yaptığı koltuk değneklerinin yardımı olmadan yürüebilmesi bir mucize sayılırdı. Ayakları hâlâ titreyip sendelese de en azından artık üstlerinde durabiliyordu oğlan.

Yazı salonu tamamen boşalmış, ibadete katılma zorunluluğundan hariç tutulan Anna tek başına kalmıştı. Bu dışlanma hali garip bir şekilde Anna'yı çingene kadınların arasındayken olduğu gibi üzmüyordu. Tabii buna dışlanma denirse. Onun ibadetlere katılması muhtemelen rahibelerin hoşuna giderdi ama içinde ilahi söyleme isteği duymuyordu Anna. Tek başına ibadet etmeyi, sonunda bir yuva buldukları için Tanrı'ya kendi kişisel duasını etmeyi tercih ediyor, yine de ortak bir gayeyi paylaştığı bu kadınlara, onların ibadetlerine kendini bir anlamda bağlı hissediyordu.

Büyükbabası onu buraya göndermekte haklıydı. Aslında daha önce gelmesi gerekirdi. Ama hayır. Reims'de geçirdiği günlerden dolayı pişmanlık duymayacaktı. Nasıl duyabilirdi ki? Hem de VanCleve'in bedenini saran kolları aklından hâlâ çıkmamışken. Burada, bu kadın topluluğu arasındayken bu hatıra ona sonsuza kadar güç verebilirdi. Üstelik oğlunun, şimdiden sevdiği oğlunun karnında büyüdüğünü biliyorken başkalarına göre bu *günah dolu birliktelikten* nasıl pişmanlık duyabilirdi? Yine de vicdanın sızladığını hissetti. Çocuğuyla ilgili gerçeği öğrense başrahibenin ne söyleyeceğini merak etti.

Anna pencereden kemerli avluya ve ilerdeki üç kademeli çeşmeye baktı. Yağmur damlaları çeşmenin altındaki durgun su birikintilerine gözyaşlarını andıracak şekilde damlıyordu. Bu hareketsiz su birikintileri de kalbindeki boşlukları dolduran gözyaşı depolarına benziyordu. Martin, büyükbabası, VanCleve ve onu terk eden herkes için döktüğü gözyaşlarına. Ama sadece acı çektiğinden gözyaşı dökmüyordu Anna. Umut gözyaşları da döküyordu. İçindeki merhameti besleyen gizli bir parça bırakarak gitmişti VanCleve. Bu merhamet sayesinde onun bir gün Saint Luc Sokağındaki o küçük eve planladığı gibi döneceğini düşünüyordu Anna. Nasıl olsa gittiğini öğrenince onu bulmaya gelirdi VanCleve. Hancı ona Yuhanna İncili'yle nereye gittiğini anlatan notu verirdi. Bu düşünce içini ısıttı. Bu düşünce ve verdiği sözü tuttuğu, uğruna tüm yaşamını adadığı işini devam ettirdiği için büyükbabasının ne kadar mutlu olacağı düşüncesi yüreğini ferahlattı.

Rahibeler -ve tabii Bek- birazdan dönerdi. Oda yine kalem uçlarının parşömen üzerinde çıkardığı fısıltılarla, sertleşmiş dana derisini kazıyan çakıların sesleriyle, Bek'in şarkılarından çıkan hüzünlü notalarla dolardı. (Artık "An-na" diye şarkı söylemiyor, ilahilerden duyduğu sözcükleri kullanıyordu: *İ-sa İ-sa* ya da *merhamet et* gibi sözler).

Rahibeler dönmeden tuvalete gitmesi gerekiyordu. Bugünlerde mesanesi ayın saatlerinin sıklığını takip ediyor gibiydi. Onlardan faydalandığını düşünmesinler diye Bek'i rahibelerle yalnız bırakmak istemiyordu. İskemlesinin yanındaki kancada asılı kukuletalı pelerinini çekip Fransızca şiiri buldu. Şiiri özenli bir şekilde kâğıtların en üstüne koydu, tüylü kalemını de sanki son cümleyi tamamlayamamış gibi yarım kalmış son sözcüğün üzerinde bıraktı. Sonra şiir kitabını da Wycliffe metninin üzerine koyup zorunlu ihtiyacını karşılamak üzere manastırın arkasındaki tuvalete yöneldi. Saçlarını kapatmak için kukuletasını örtüp arkasından kapıyı kapattı. Mandallamaya gerek duymadı. Rahibeler ilahiye giderken kapıyı hiç mandallamazdı. Zaten kim böyle bir günde gelip kadınlarla dolu masum bir manastıra burnunu sokmak isterdi?

Papaz Gabriel konukevindeki küçük şöminenin başında yüzünde minnet dolu bir ifadeyle oturuyor, baldırlarını ovalıyordu. Bu yağmurda Canterbury'den manastıra gelen yolu at sırtında dönmek ağrısını artırmıştı. Bayan Clare, Rahip Francis'in bacağındaki ağrıyla ilgili tam olarak ne söylemişti? Özellikle yağmurdan mı etkileniyordu bacağı? Kalçasından ayak bileğine kadar Gabriel'in tüm bacağına ateş gibi sardı ağrı. Küçük ahşap dolaba gidip Londra'daki bir eczanede yaptırdığı yağ şişesini çıkardı; şişeden eline bir miktar dököp nane kokusu havaya yayılırken bacağına itinayla masaj yaptı.

Kendini Tanrı'nın hizmetine adanmış birini cezalandırmak için şeytanın gönderdiği bir acıydı bu. Belki de kendi hizmetindeki birini cezalandırmak için Tanrı'nın kendisi göndermişti bu acıyı. Orta yaşlarındayken Rahip Francis'e de aynı

ceza verilmişti. El değmemiş bir kızla cinsel münasebetinden sonra. Kızın çocuğunu kaçırıp kızı uzaklaştırdıktan sonra.

“Annen orospu değildi. Rahip Francis onunla ilk birlikte olduğunda bakireydi.”

Bayan Clare’in suçlayıcı sesi Gabriel’in kulaklarında çınliyordu hâlâ; *birlikte* kelimesini söylerken kadının ses tonundaki değişiklik yanlış anlaşılmaya yer bırakmıyor; bunun dini bir birliktelik olarak anlaşılamayacağını kesin olarak belirtiyordu. Anna’yla ilk beraber olduğunda Gabriel en azından onun bir dul olduğunu düşünerek sevişmişti. Ama VanCleve’in umurunda bile olmamıştı kızın dul olup olmadığı. Yine de Gabriel’e göre VanCleve’in Anna’ya karşı niyeti çok daha saf-tı. VanCleve’in kıza karşı saf niyetler beslediği nereden belliydi peki? Papaz Gabriel ne kadar yalancıydı? VanCleve nerede başlıyor, Papaz Gabriel nerede bitiyordu? Peki bacağındaki bu ağrıyı Tanrı mı göndermişti yoksa şeytan mı? Yoksa bu sadece kalıtım yoluyla babadan oğula geçen bir ağrı mıydı? *Babalar koruk yedi, çocukların dişleri kamaştı*. Babaların günahları.

Nane yağı şişesini yerine koyup yavaşça ayağa kalktı, ağırlığı ağrıyan bacağına üzerine verince yüzünü buruştu. VanCleve artık yok olup gitmişti belki, ama Anna Bookman hâlâ Gabriel’in hafızasındaki yerini koruyordu. Kadının varlığıyla sersemlemiş, Yunan mitolojisindeki zavallı kurbanlar gibi düşüncelerini kontrol edemeyecek kadar güçsüzleşmişti. Her yerde o büyüleyici kadını görüyordu; kadının görüntüsü ya güzel bir kilim gibi kapalı gözkapaklarına asılıyor, yüzü aziz resimlerinin yerini alıyor; bazen de parlak saçları durgun şarap kadehlerinde belirliyor, pırıl pırıl parlıyordu. İki hafta önce de hayal gücü sayesinde Cobham’ın mahiyetindeki birini, Leydi Joan’la birlikte kürsüye yürüyen bir kızı Anna zannetmişti. Tanrı aşkına nasıl da küçük düşürüyordu kendini böyle? Bu olaydan sonra yaşadığı coşkunun üstesinden

gelememiş, bir sonraki gün başpiskoposa Canterbury'ye dönüş yolunda eşlik etmesi için çağrıldığında kendini yerinden kalkamayacak kadar iradesiz hissetmişti.

Sırf Canterbury yolculuğu, bacağındaki ağrının azmasına sebep olmuştu. Komisyon Üyesi Flemmynge, Başpiskopos Arundel ve kendisinden oluşan üçlü, üstü sıkı sıkı kapatılmış at arabasındaki daracık yerde seyahat ediyorlardı. Yalaka Flemmynge kâfirlerin kötülükleri üzerine nükteli bir nutuk atıyordu. Gabriel gözlerini kapamış, başını arabanın ahşap paneline yaslamıştı. Yol arkadaşlarının, uyuduğunu düşünmelerini istiyordu. Ama Anna, onu son gördüğü haliyle gözyaşları biriktiği için parlayan gözleriyle Reims'deki küçük evin kapısında, karşısında dururken nasıl uyuyabilirdi?

"Flemmynge manastıra odaklanmamız gerektiği kanısında."

Bu sözlerin ardından gelen duraklama nedeniyle başpiskoposun bu cümleyi kendisine yönelttiğini anladı Gabriel. Gözlerini açtı.

"Kusura bakmayın sayın başpiskopos, ne dediniz?"

"Manastıra odaklanmamız gerektiğini söyledim. Manastırı iyice araştırdın mı?" Tekerlek izleriyle dolu kış yollarında araba ileri geri sallanırken başpiskoposun sözleri de arabanın hareketiyle yükselip alçaldı.

"Rahibeleri defalarca yazı salonunda yazı kopyalarken gördüm. Son seferinde Flemmynge'in kendisi de yanımdaydı." Doğrudan at arabasında başpiskoposun yanında oturan piskoposa baktı Gabriel. *Fısıldayarak konuşmayı tercih ediyor* diye düşündü.

"O zaman belki bir de yazı salonu boşken aramanız gerek," dedi Arundel kurnazca.

Flemmynge pis pis sırıttı.

Başpiskopos sözlerine devam etti. “Oldcastle, Kutsal Aziz Thomas Becket adına düzenlenen şölenle yaptıklarından dolayı hesap vermeye çağrılacak.”

“Neden? Ne yaptı ki?” diye sordu Gabriel.

Başpiskopos Arundel’in yüzünü çevreleyen yarım ay şeklindeki kırıksıklıklar derinleşti. “Prens Harry kutsal haç adına yapılan geçit töreninde bir savunma hattı kurması için ona emir vermişti.”

“Bu emri geri mi çevirdi?” diye sordu Gabriel.

“Daha da kötüsü. Sör John’un zırhlarını ve özel üniformalarını kuşanmış tebaası tören haçı geçerken üzerinde Yüce İsa’nın resmi olan kutsal haça sırtını döndü.”

Gabriel derin bir nefes aldı. Sör John’a göre bile cesur bir hareketti bu. Aynı zamanda da düşüncesizlikti. Sadece Kilise’ye değil, ona geçit töreninde hizmet etmesi için emir vermiş krala da açık açık meydan okumuştı. Bu cesaretinden dolayı adamı takdir etmek gerekirdi. Ya da yaptığı aptallıktan dolayı ona acımak.

Flemmynge yorum yapmak için ağızındaki sırtışı sildi. “Prens Harry sinirlendi. Yaptığı bu saygısızlığın hesabını vermek üzere Hazreti Meryem Yortusu’ndan bir gün önce mahkemeye çağrıldı Oldcastle.”

Hazreti Meryem Yortusu. Sör John’u sapkın eğilimleri hakkında konuşturmak için doğru bir zamandı. Mumların kutsandığı bugün Lollard taraftarlarının tenezzül etmediği özel günlerden bir diğerydi.

“Şölen davetinde Sör John’u yaklaşan mahkeme gününden haberdar ettiniz mi?” diye sordu Gabriel. Sesindeki kinayeyi gizlemeyi başaramadı.

Başpiskopos bu sözleri geçirerek kayda geçirdi, ardından kaşlarını çatıp yorum yaptı. “Hayır. Bırakalım da bu işten kurtulduğunu düşünsün. Biz de bu arada daha fazla kanıt

toplarız. Bu hafta sonu manastıra dönersin. Bu arada da bu havada bin bir zorlukla Canterbury'ye gelen cesur hacılara endülijans dağıtacak zamanın olur. Döndüğünde yazı salonunda kapsamlı bir araştırma yap, ama bu sefer rahibeler yokken yap. Mahkeme tarihinden önce daha çok kanıt toplamak için iki haftan olacak.”

İki hafta demişti başpiskopos. Bugünden başlayarak.

Manastır çanları saat üç ayinini haber vermek üzere çalmaya başladığında Gabriel ilacını dolaba koyup çizmelerini dikkatlice hassas baldırlarına çekti. Sonra kukuletasını takıp sessizce konuk evinin kapısından süzüldü. Saat üç ayini diğerlerinden daha kısa sürüyordu, yine de yazı salonu on beş dakika kadar boş kalırdı. Bir başlangıç yapmaya yeterdi bu süre.

Anna tuvaletten dönerken rahibeler de uzun bir sıra halinde kiliseden çıkmaya başlamış, kemerli bahçeyi siyah bir ip gibi kuşatmışlardı. Dörtgen avluyu çapraz biçimde geçip yazı masasına en yakın kapıyı açtı, ilk dönenin kendisi olmadığını anlayınca da şaşırdı. Uzun dikdörtgen şeklindeki odanın diğer ucunda, eğimli masalardan birine tepeden bakan bir silüet duruyordu.

Kış öğle sonrasının loş ışığı nedeniyle yazı salonunun doğu tarafı şimdiden gölgede kalmıştı, yine de Rahibe Agatha'nın masasına eğilmiş başın tepesinde bir başörtüsü değil de bir cübbenin kukuletası olduğu anlaşılıyordu. Tam seslenecekti ki muhtemelen Anna'nın kapıyı açmasıyla içeri giren soğuk havadan ürken ziyaretçi, kemerli avludan değil de odanın karşı tarafında yemekhaneye açılan kapıdan sıvıştı.

Acaba bu başrahibenin bahsettiği, *ne zamana kadar kalacağı belli olmayan papaz* mıydı? İyi de Rahibe Agatha'nın

masasında ne yapıyordu öyle, ayrıca niye korkudan deliğine kaçan bir tavşan gibi sıvışmıştı? Muhtemelen önemsiz bir durumdu. Yine de bir daha ki görüşünde başrahibeye anlatacaktı bu durumu. Donmuş parmaklarını nefesiyle ısıtıp iskemlesine yerleştirdi, donmuş ayaklarını tıpkı mürekkep hokkaları gibi günde birkaç kez ısıtılan sıcacık tuğlalara koydu. Önündeki kâğıt destesinin birinci ve ikinci sayfalarını bir kenara ayırdıktan sonra bir eline yaptığı yanlışlıkları kazımak için çakıyı, diğerine tüylü kalemi alıp çalışmaya başladı. Sadece ayağının dibine yerleşmiş Bek'e gülümsemek için işten gözünü ayırdı.

Adam yazı salonunun kapısından nasıl sıvıştıysa her şey burnunu sokan papazın görüntüsü de aklından öyle kayıp gitmişti.

Gabriel başka bir araştırma girişiminde bulunmadan önce iki gün bekledi; elbisesinden anladığı kadarıyla her zaman gördüğü rahibelerden biri olmayan genç rahibe adayının, başrahibeyi, yaptığı hafiyelikten haberdar edeceğinden emindi. Kısa ayınlar sırasında yazı salonunu araştırmaya kalkmak hiç iyi bir fikir değildi; yeterince zamanı olmayacağını bilmesi gerekirdi.

Bu işi yapmaya gönüllü olmadığımı belli, diye aklından geçirdi Gabriel. Bu yüzden hafiyeliği eline yüzüne bulaştırıyordu. Kaldı ki son zamanlarda en fazla hayranlık duyduğu insanların neden diğer tarafta durduğunu merak etmeye başlamıştı. Söz gelimi Sör John. Adamın, inandığı şeylerin arkasında cecurca durduğunu kabul etmek gerekiyordu. Başrahibe de aynı şekilde. Kadında öyle bir şey vardı ki Gabriel yaralı ruhunu onun varlığıyla yıkamak istiyordu. Sonra tabii bir de Anna vardı. Rahiplerin, papazların ve bağışlayıcıların dağıttığı tüm

ilahi fikirleri aşağılayan Anna. Rahip Francis olsaydı, *onlar insanın ahlaksızlığa ne kadar kolay sapabileceğini anlayamazlar*, derdi. Tanrı'nın kurduğu ilahi düzeninin desteği olmadan bir ruhun Tanrı'nın karşısına çıkacak güce ve saflığa sahip olamayacağını anlayamazdı onlar.

Üzerinde hak iddia etseler de öteki dünyanın anahtarları kimsede değildi. Bu gerçeği tüm kalbiyle biliyordu Gabriel. Ruhunun bir yanı kâfirlerin tarafını tutuyor ya da en azından sapkın fikirlere nasıl kapıldıklarını anlamaya başlıyordu.

Başrahibeden bir çağrı gelmeyince bir daha denemenin güvenli olacağına karar verdi, yine de akşam ilahisine kadar bekleyecekti. Rahibeler ilahiden hemen sonra günün son yemeğini yiyecekti. Bu da ona kapsamlı bir araştırma için yeterince zaman kazandırırdı.

Peki ya bir şey bulursa ne yapacaktı? Sıradaki soru buydu. Onları ihbar edecekti tabii ki. Kilise'nin sadık bir evladından başka ne beklenebilirdi?

Akşam ilahisi çanlarını duyduktan sonra tamamen kesilinceye kadar ayak seslerini dinledi, sonra küçük bir kandil yakıp kemerli avluya çıktı. İsteddiği kadar zamanı vardı. Yazı salonunun pencerelerinde hiç ışık yoktu. Rahibeler bu gece bir daha oraya dönmeyecekti.

Anna çok sonraları yazı salonunun penceresinde titreşen ışığı, kışın ortasında uçuşan hayali bir ateş böceği gibi önce bir masada, sonra diğerinde beliren ışığı görmezden gelmeseydi ne olacağını merak etti. Ama akşam ilahisinden dönen rahibelerden biri yarına hazırlık yapmak için mürekkep hokkalarıyla tamamlanmış çalışmaları topluyor herhalde, diye düşündü kendi kendine, sonra da gördüğü şeyi unuttu. O ve

Bek akşam yemeğini yemek üzere başrahibenin odasına davet edilmişti. Başrahibeyle geçirdiği bu samimi dakikalar çok kıymetliydi. Gecikmek istemiyordu Anna.

*Peki ya sen vicdan, hep kralın meclisinde yer aldın.
Saygılarını sunduğun majesteleriyse aslında tüm
ruhban sınıfının rehberi.*

WILLIAM LANGLAND'IN *PIERS PLOWMAN*
ADLI ŞİİRİNDEN (14. YÜZYIL)

Prens Harry, Westminster Kilisesi'ndeki resmi konutunda babasının cenazesinde çalınacak besteyi tamamlıyordu. Hekimler birkaç gün, hatta belki birkaç saat içinde kralın ölebileceğini bildirmişti. Henry Bolingbroke, namıdiğer Kral IV. Henry, Westminster Kilisesi'nin Kudüs odasında dua ederken hastalanmıştı. Artık ne konuşabiliyor ne de hareket edebiliyordu. Yemek yemiyor, su içemiyordu. Çok yaşamayacağı belliydi. Babasının yanına çağrılan Prens Harry, kral ölür ölmez tacın yeni sahibi olacaktı. Aslında Harry kraliyet tacını başına denemişti bile.

Fena durmamıştı taç.

Harry'nin bestesi iki sayfadan oluşuyordu. Her sayfada notalar özenli bir şekilde yazılmış, sözlerdeki her hecenin üzerine müziğin nerede yükselip alçalacağını gösteren işaretler konmuştu. İki farklı melodiden oluşan beste aynı anda çok sesli olarak söylenecekti.

Besteyi önce onayını almak üzere ölünün başında nöbet tutan başpiskoposa dinletecekti Harry. Ardından beste saray müzisyenlerine dağıtılmak üzere çoğaltılacaktı. Melodi zihninde çalarken eserinin altını nasıl imzalaması gerektiğini düşündü. V. Henry olarak mı imzalayacaktı? Yoksa Prens Harry olarak mı? Hayır, yaptığı besteye istinaden normal bir imza yeterli olurdu. Kalem alıp süslü bir imza attı, “Roy Henry”. Bu imza sayfada güzel görünüyordu.

Başpiskopos çağrıldığı için geldiğinde Prens Harry bir yandan melodilerden birini lavtasıyla çalıyor, diğer yandan Lord Beaufort’a diğer melodinin nasıl çalınacağını gösteriyordu.

Arundel apar topar odaya dalınca, “Hayır Ekselansları, kral daha ölmedi,” dedi Harry. “Majesteleri kralımızdan henüz haber gelmedi. Sizi başka bir konu için çağırdım. Şimdi kulağınızı açın da prensinizin yeni bestesini dinleyin.” Harry, Beaufort’a başlaması için başıyla işaret verdi. “Yirmi üçüncü mezmur. Babamın cenazesinde o söylenecek. Gerçi melodi pek ağıt havasında olmadı. Ağıtlara pek aşina değilim.” Sonra da ikinci melodinin ilk notalarını çalmaya başladı.

Başpiskoposun kaşları çatıldı. Lavtalar çalınırken de tavrı hiç değişmedi. Son nota da çalınca odada sessizlik oldu.

“Evet? Ne düşünüyorsunuz?” Harry sesindeki sabırsızlığa engel olamıyordu.

“Prens Hazretleri bu ... ölen bir kralın saygınlığına yakışacak bir melodi. Majestelerinin daha yetenekli bir eşlikçisi olsa çok daha iyi yorumlanacağına eminim. Aslında Prens Hazretlerinin hazır zamanı varken konuşmamız gereken çok daha önemli meseleler var.” Başpiskopos ufak bir baş selamı

verip geri adım atarken, “Majesteleri yalnız kaldığında tekrar gelirim,” diye ekledi.

Başpiskoposun hem değer verdiği birini küçümsemesinden hem de hiç müzik zevkinin olmamasından rahatsız olan Harry sert konuştu, “Lütfen ekselansları! Şu önemli meseleler neymiş anlatın bakalım. Amcamdan bir şey saklamamıza gerek yok.”

İşte şimdi senin de sinirlenmek için bir sebebin oldu, diye düşündü içinden Harry. Sonra henüz kral olmadığını, Arundel’i kendine düşman etmenin bir faydası olmadığını hatırlayıp geri adım attı. Beaufort’u mahcup bir şekilde başıyla selamlayıp “Akşam yemeğinden sonra bize katıl amca,” dedi.

Arundel’i sanki odada yokmuş gibi görmezden gelen Beaufort, içten bir reverans yapıp cevap verdi. “Prens Hazretleri nasıl emrederse.” Sonra da odadan çekildi.

“Evet ekselansları artık bir tek sizi dinleyebilirim.”

“Lord Cobham’la ilgili bir mesele Prens Hazretleri. Hazreti Meryem Yortusu geçti. Lord Cobham çağrınızı görmezden gelip kâfirlik iddialarına cevap vermek üzere Leeds’e gelmedi.”

“Bu sağanakta yolların çoğu kapalı.”

“O zaman bir elçi yollayıp gecikme nedenini bildirseydi,” diye sert bir karşılık verdi başpiskopos.

“Sör John o yolları aşamamışsa, bir elçinin gelmesini nasıl bekleriz?”

Harry sesindeki öfkeye engel olamamıştı.

Başpiskopos bu itirazı gönüllü olmasa da başıyla onayladı, “Fazlası da var majesteleri.”

Fazlası mı vardı? Lordunun kasıtlı itaatsizliğinden daha fazla ne olabilirdi? “Ağzında geveleme de söyle o zaman. Prensini arkadaşının zincire vurulduğunu görmeye ne kadar da isteklisin.”

“Gabriel Kardeş, Lord Cobham’ın himayesindeki manastırın yazı salonunu araştırdı. Mahkûmiyete sebep verecek delillere ulaşmış gerçekten de.”

“Ne gibi delillere?”

“Rahibeler yasaklı metinleri kopyalıyormuş.”

“Kutsal kitapların İngilizcesini mi?”

“Sadece onları değil majesteleri, sapkın Wycliffe’in sözcüklerini de çevirip kopyalıyorlarmış.” Kırmızı yün pelerininin hacimli eteğinden ince bir kâğıt destesi çıkarıp Prens Harry’ye uzattı başpiskopos. Sözcükler Harry’nin anlamadığı bir dilde, güzel bir el yazısıyla yazılmıştı. Ama başlıktaki John Wycliffe ismini tanıdı prens.

“Bunu nasıl elde ettin? Bir düzmece olmadığı nereden belli?”

“Düzmece mi majesteleri? Kutsal Kilise’yi suçlamıyorsunuzdur elbette—”

“Kimseyi suçladığım yok. Meselenin aslını öğrenmeye çalışıyorum yalnızca.”

“Bu delilleri Gabriel Kardeş bizzat getirdi. Kilisesine, kralına hizmet etmek için sel basmış yolları bana mısın demeden aşır geldi. Dahası da var. Paternoster Meydanında Lollard taraftarlarının taşıdığına benzer bir İngilizce İncil bulundu. İçinden de Sör John Oldcastle’a ait bir fatura çıktı.”

Adamı engellemenin yolu yoktu, bu yüzden Harry onu oyalamaya karar verdi.

“Gabriel Kardeş’ten bize katılmasını rica edin.”

“Gabriel Kardeş gitti. İlgilenmesi gereken önemli kişisel sorunları var. Bu cesaretine karşılık kendi sorunlarıyla ilgilenmesine izin verdim. Ama mahkemede şahitlik etmeye gelecek.”

“Mahkeme mi? Mahkeme konusunda acele etmemeniz konusunda sizi uyarmalıyım ekselansları. İlk kralımızın yap-

tığı hataya düşüp rahibelerle dolu bir manastırı yargılamak istemeyiz.”

“Rahibeleri sadece Lord Cobham’ı buraya getirmek için kullanacağız. Onları korkutup itiraf etmelerini sağlasak yeter—”

“Kâğıtları ve içinde fatura bulunan kitabı burada bırakın. Ne kadar önemli olup olmadıklarını biz araştırırız.”

“Ama majesteleri, muhakkak—”

“Şimdi bu deliller üzerinde düşünebilmemiz için bizi yalnız bırakın ekselansları.”

“Nasıl arzu ederseniz majesteleri.”

Başpiskopos çıktıktan sonra Harry lavtasını alıp bestesini çalmaya başladı. *Aslında kulağa bir ağıt gibi geliyor*, diye düşündü.

Gabriel görevini tamamlamış, Bayan Clare’i aramaya karar vermişti. Kadınla yüzleşmek, olan bitene mantıklı bir açıklama getirmek istiyordu. Kadının gözlerinin içine bakıp Rahip Francis’in kendi babası olduğunu ona bir kez daha söyletmek istiyordu. Jane Paul’ün öldüğünü söylemişti Bayan Clare. Belki kadının hangi şartlarda öldüğünü ortaya çıkarabilir, başka çocuğu olup olmadığını öğrenebilirdi. Belki birinin erkek kardeşi ya da amcasıydı. Bu düşünce onu hem korkutuyor, hem de tuhaf bir şekilde mutlu ediyordu. Ayrıca Jane Paul’ün öldüğü doğruysa, kadının mezarına kendisinden bir hatıra bırakabilir, ruhunu huzura kavuşturabilirdi. Ayrılırken ona sarılmadığı için çok ağlamış olan o sevimli kadına en azından bunu borçluydu.

Başpiskopos, Gabriel adına bu konuyla ilgili bazı araştırmalar yapmıştı. Bayan Clare manastır aracılığıyla mülk

fiyatlarının ucuz olduğu Romney Marsh'tan, Appledore yakınlarından küçük bir kulübe satın almıştı. Rahip Francis'in ölümünden sonra da muhtemelen oraya yerleşmişti. Gabriel bir an önce oraya gidip kadını bulmaya kararlıydı.

Peki ya sonra? Sonra kanalı yeniden geçerci. Anna'yı bir kez daha görmesi gerekiyordu, ona anlatması lazımdı. Peki ne anlatacaktı? Gerçeği... Eğer cesaretini toplayabilirse tabii. Anna'ya en azından bunu borçluydu. VanCleve'in döneceği sözünü vermişti Anna'ya. VanCleve dönemiyorsa, Papaz Gabriel'in gerekli açıklamayı yapması gerekiyordu.

Ama kendi şeytanlarıyla yüzleşmeden önce yapması gereken bir şey daha vardı Gabriel'in. Wrotham'a vardığında atını güneydoğuya Romney Marsh yönüne değil de kuzeye Gravesend'e çevirmişti. Geriye Rochester'a doğru. Manastıra doğru.

Başrahibeye yakında aleyhindeki delillerle ilgili ifade vermek üzere çağrılacağını söyleyecekti. Şüphesiz hemen Sör John'a haber verecekti kadın. Zaten kendilerini savunmaya haklarının olmadığı nerede yazılıydı? Bu soruşturmanın hay-siyetle yürütölmesi, rahibelerle dolu bir manastıra işkence ve yakılma tehditleriyle dehşet salınmaması konusunda prensten ricada bulunacak kadar güçlü bir adamdı Sör John. Kaldı ki rahibelerin çoğu büyük ihtimalle masumdu.

Netice itibarıyla Gabriel sadece görevini yapmış, üstelik başarılı olmuştu. Başpiskopos o kadar memnundu ki Gabriel'in Kilise'nin sadık bir evladı olduğunu söylemişti. Nedense bu övgü Gabriel'in kendini kutsanmış değil de lanetlenmiş gibi hissetmesine sebep olmuştu. Yargılama yöntemlerinde hiç de hoşuna gitmeyen şeyler vardı. Kilise'ye sadakatle, İsa'ya sadakat aynı anlama gelmiyor muydu? Rahip Francis yaşı-saydı öyle derdi. Fakat bu soruşturmalardan bazılarına tanık olmuştu Gabriel. İtirafların nasıl elde edildiğini biliyordu.

Davaların yürütölme şekillerinde İsa'nın takdir edeceği çok az şey vardı. Azıcık adalet ve çok az merhamet.

Sadece ortaya çıkardığı mahkûm edici delilleri, Christine de Pisan'ın Fransızca şiirinin altına masumca sıkıştırılmış, Çekçeye çevrilmiş Wycliffe risalelerini düşünmek bile topuklarını farkında olmadan atının gövdesine batırmasına sebep oldu. Yağmur yeniden başlamıştı; bir iki saat sonra karanlık basacaktı. En iyisi Wrotham'dan onu Rochester'a götürecek bir at arabasıyla sürücü kiralamaktı.

Çamurlu yollarda yapacağı yolculuk aklına geldikçe bacakları ağrımaya başladı. Sadece birkaç saat sonra başrahibeyle karşı karşıya geleceğini düşündükçe başına da ağrı giriyordu.

Anna rahatsız etmeye çekinerek tıklattı başrahibenin kapısını.

"Ne var?" Kâğıt hışırtılarına eşlik eden sabırsız ve yorgun bir ses geldi içeriden.

"Benim, Anna. Rahibeler meşgul de. Akşam yemeğinizi ben getirdim. Kapının dışına bırakayım mı?"

"Hayır. Anna." Ses yükseldi. "Oraya bırakma. İçeri gel."

Kapı mandalını sol eliyle kaldırıp sağ eliyle de içinde ekmek, peynir, bir sürahi sıcak şarap ve haşlanmış sığır dili olan küçük tepsiyi dengeledi Anna. Rahibeler bir tek hasta olduklarında et yerdii, başrahibeyse son zamanlarda hem solgun görünüyor hem de çabuk yoruluyordu. Revirden sorumlu rahibe kuvvetinin yerine gelmesi için et yemesi gerektiğini söylemişti. Anna içeri girince masasında oturan başrahibe duvağını indirdi. Kalemle rin, tüylü kalemle rin ve parşömenin olmadığı boş bir köşeye tepsiyi yerleştirdikten sonra çıkmak için döndü Anna.

“Bekle. Kal. Yanımda otur da genç Bek’in yeni lavtasıyla neler yaptığını anlat bana.”

“Kalırım ama duvağınızı kaldırırsanız, yoksa mutfaktan gelen yemekler soğuyacak.”

Anna kendi cesareti karşısında dehşete kapıldı. Kıpırmızı kesildi.

Başrahibe güldü. “Tıpkı bir tüccar gibi pazarlık yapıyorsun,” dedi sandalyesini pencereden uzaklaştırıp yüzünü gölgede bırakacak bir yere çekerken. Sonra duvağını kaldırıp başının arkasına attı.

“Büyük ihtimalle kibirli olduğumu düşünüyorsun,” dedi. “Aslında sadece diğerlerini korumak için takıyorum duvağı; biraz da kendim için. Duvak sayesinde insanlar benden rahatsız olmuyor, soru da sormuyor.”

“Kibirli olduğunuzu düşünmüyorum. Bence çok güzelsiniz, ayrıca cesursunuz, naziksınız ve bir de—”

Başrahibe söylediklerinin yeterli olduğunu belirten bir el hareketi yaptı. Anna yüzünün daha fazla kızardığını hissetti.

“Size minnettar olduğumu söylemek istiyorum anamız.”

“Ben de öyle Anna. Bize bu kadar yetenekli ve çalışkan bir kâtabi uygun gördüğü için Tanrı’mıza minnettarım. Ve tabii o genç müzisyen için de...” Sığır dilini ikiye böldü, bir parçasını ekmek diliminin üstüne koyup Anna’ya uzattı. “Karnındaki bebek için bunu yemelisin. Aslında daha önce düşünmem gerekirdi. Haftada bir kere et, günde bir de yumurta yemen için mutfığa talimat vereyim. Bebeğimizin güçlü kemikli olsun isteriz.”

Etin tuzlu, lifli dokusu Anna’yı geçmişe götürdü. Haftada en az bir kere sofrada et yenmesini isterdi büyükbabası. Üniversiteden öğrencilerle etini paylaşmak isterdi. “Vücutlarını yiyeceklerle doldurmak için geliyorlar,” derdi. “Sonra da ruhlarını doyurup dönüyorlar.”

Başrahibe, Anna'nın gözlerinde biriken, Prag hatıralarıyla harekete geçen yaşları fark etmiş olsa da yorum yapmadı. Bir süre anlayışlı bir sessizlik içinde lokmalarını çiğnediler.

"Bek yeni lavtasıyla bir şeyler çalabiliyor mu?" diye sordu başrahibe lokmalarının arasında.

"Evet." Zarıfçe parmağına bulaşmış yağı yaladı Anna. "Lavta için teşekkürler anamız. Elinden gelseydi o da size teşekkür ederdi. Sözcükleri ağzından çıkarmakta o kadar zorlanıyor ki."

"Parmaklarıyla telleri çekmeyi başarabileceğinden de pek emin değildim."

"İnanılmaz bir şey. Müzik söz konusuysa vücudu kendini aşıyor. Şimdiden enstrümandan tatlı melodiler çıkarmaya başladı." Anna güldü. "Ayrıca lavtanın oyuncak düdükten çok daha yumuşak bir sesi var."

Başrahibe, Anna'nın gülerken çıkardığı ses karşısında gülümsedi. Çıkan ses Anna'yı da şaşırtmıştı. Uzun zamandır böyle kahkaha atmamıştı. Başrahibe sebep olmuştu buna. Sanki kadın bir huzur havuzunda yaşıyor, çevresindekileri de bu havuzda vaftiz ediyordu. Dedecik'in başrahibe hakkından ne düşüneceğini merak etti. İkisini bir arada izlemek çok keyifli olurdu; aynı amaç uğruna birleşmiş iki güçlü irade. Birlikte inanılmaz güçlü olurlardı.

Anna bir ya da iki kez dul bir kadınla ya da hiç evlenmemiş güzel birileriyle onu tanıştırmaya çalışmış, dedesi öğrenince küplere binmişti. "Ben o anlamda yalnızca iki kadını sevdim. Aklı başında bir adama bu kadarı yeter." Büyükbabasının cam gibi sertleşen mavi gözlerinden bu konuyu daha fazla irdelememesi gerektiğini anlamıştı Anna.

Başrahibe bardağına biraz daha elma şarabı dökerken çıkan ses Anna'yı düşüncelerinden uzaklaştırdı.

"Özür dilerim anamız. Servisi benim yapmam gerekirdi."

“Hepimiz birbirimize hizmet edebilmeliyiz Anna.” Sürahiye tekrar tepsiye koydu başrahibe. “Yaptığımız iş, doğası gereği tehlikeli. Umarım bu seni çok huzursuz etmiyordur. İyi uyuyabiliyor musun?”

“Çok iyi uyuyorum, teşekkürler, anamız. Bu işi seviyorum, o yüzden de korkmuyorum.” Anna tam böyle bir tehlikeyle daha önce de karşı karşıya kaldığını, o zaman da cesaretini örnek bir şekilde sergilediğini söyleyecekti ki kapı sesi duyuldu.

“Papaz burada anamız. Akşam yemeğinde olduğunuzu, rahatsız edilmek istemediğinizi söyledim ama sizi hemen görmekte ısrar ediyor. Söylediğine göre çok acil bir meseleymiş.”

Ağır meşe kapının ardından Rahibe Matilde’nin sesini duyan Anna kalkıp yemekten kalanları toplamaya başladı.

“Hayır Anna, sen de kal. Sana bahsettiğim şu papaz gelmiş. Onunla tanışmanı isterim. Bağışlayıcı olan hani. Belki de dürüst bir adamdır. Henüz emin değilim. Karar vermeme yardımcı olabilirsin.”

Rahibe Matilde kapıyı açarken başrahibe duvağını indirdi. Hemen arkasında yerdeki hasır zemine cübbesinden ve kukuletasından sular damlayan Katolik din adamı vardı. Anna birkaç adım geri çekilip tepsiyi odanın diğer tarafındaki sandığın üzerine koymak için arkasını döndü. Sonra yeni gelene sandalyesini vermek ve bağışlayıcılara olan düşmanlığını belli etmemek için bir süre sandığın orada kaldı.

“Davetsiz ziyaretim için kusura bakmayın başrahibe ama görevimi yapmak için buraya geldim.”

Adamın sesinin tınısı karşısında Anna şaşkına döndü.

“Sör John’a çok yakında kâfirlik suçlamasıyla tutuklama emri çıkabilir.”

Anna’nın dikkati bu sesle o kadar dağılmıştı ki adamın söylediklerinin önemini ilk anda tam olarak kavrayamadı.

VanCleve'in sesine ne kadar benziyor, diye düşündü, ama bir o kadar da farklı, tonu çok değişik, çok daha otoriter. “Bu tutuklama emri yazı salonunuzdan elde edilen deliller sonucunda ortaya çıktı. Şüphesiz sizi ve bazı rahibeleri de sorgulayacaklar, hatta Lord Cobham aleyhinde ifade vermenizi isteyebilirler.”

Başrahibe hemen cevap vermedi. Sanki tüm oda nefesini tutmuştu. Yoksa nefesi havaya karışmayan bir tek Anna mıydı? Başrahibe nihayet konuşmaya başladığında sesinin tonu hem çivi gibi soğuk hem de deliciydi.

“Kim elde etmiş bu kanıtları?” diye sordu.

Papaz bir an bile tereddüt etmedi. “Ait olduğum Kilise’ye hizmet için kendi ellerimle bulup teslim ettim. Kanıtlar aleyhinizde olsa da düzgün bir savunma hazırlarsanız, tabii benim de tavsiyemle manastır bu suçlamadan bir ihtarla kurtulabilir. En zararlı belgeyi yazı salonunun batı ucunda buldum, pencerenin yanındaki masada.”

Papazın söyledikleriyle Anna birden her şeyi kavradı. Camda titreşen mum ışıkları, etrafa bakınırken yakaladığı papaz! Nasıl bu kadar ihmalkâr davranabilmişti? Çekçeye çevirdiği metni göremeyince, onu mürekkep hokkalarını dolduran kişinin aldığını nasıl düşünebilmişti? Neden biraz daha ihtiyatlı davranamamıştı?

“Niye beni uyarıyorsunuz? Böyle bir uyarı Kilise’ye olan sadakatinize yakışıyor mu?” Başrahibe bunları Anna’nın arkasındayken söyledi.

“Sizi uyarıyorum çünkü sizin de kendinizi İsa’nın hizmetine adadığınızın farkındayım. Bu manastır O’na hizmet yolunda değerli bir araç. Yalnızca yanlış birinin himayesi altına girmiş. Manastır kapanır siz de hapse girerseniz bunun hiç kimseye faydası olmaz.”

Adamın sesi öfkeli çıkıyordu. Bu söylediklerinin karşılığında bile kendisine minnet duyulmasını mı bekliyordu acaba?

“O masada oturan rahibeyi ele verin; Lollard yanlıları için İngilizce ve Çekçeye çevrilen kutsal kitaplardan, böyle bir komplodan haberiniz olmadığını söyleyin.”

Anna bayılacakmış gibi hissetti. Elleri titremeye başladı, elma şarabı tepside yere düştü. Korkunç bir gürültüyle kırıldı. Destek almak için sandığın köşesini sıkı sıkı kavradı, kendi sapı üzerinde fazla büyümüş bir tohum başı gibi yuvarlanacağını hissetti.

Papazın isteğini yanıtlayan ses çok kararlı çıkıyordu.

“O masada oturan rahibeyi ihbar etmeyeceğim. Geri dönüp başpiskoposunuza öyle söyleyin. Bu manastırın üzerine atılan suçlardan yalnızca başrahibe sorumludur. Suçlamaları beklerken ben de sadece Kutsal Ruh’tan güç alacağım, her şeyi onun takdirine bırakacağım. Görüyorsunuz ya Gabriel Kardeş, benim de kendime göre bir sadakatim var.”

Bunları söylerken genel hali ve sesi o kadar sakindi ki onu gören herhangi biriyle su katılmış mürekkep ya da kalitesiz parşömen siparişini iptal etmek üzere tartıştığını zannederdi.

“Yine de tek bir şey konusunda sizden özür dilemeliyim Gabriel Kardeş. Bazen görgü kurallarını ihmal edebiliyorum. Anna, o bahsettiğim, ne kadar kalacağı belli olmayan papazla tanıştırayım seni. Bu durumda konuk evi artık müsait. Anlaşılan papazın buradaki görevi sona erdi.”

Kelimeler ağzından çıkarken hayal kırıklığının belli olması bir mucizeydi.

Anna yüzünü dönüp sendeleyerek ilerledi. Yarım yamalak bir reverans yapıp başını hafifçe öne eğdi.

“Anna, Anakara’dan gelen bir dul, manastırda misafirimiz. Oğluyla kış bitinceye kadar bizimle kalacak, sonra da hac görevini tamamlamak üzere yola çıkacak.”

Cübbeli silüet bir adım öne çıkınca Anna ilk kez adamın yüzünü tam olarak görebildi.

İlk önce hâlâ içinde derinden hissettiği o büyük özlemle VanCleve'in sonunda onu almaya geldiğini düşündü. Ama hayır. Biraz önce başrahibeyle aralarında geçen konuşmaya bakılırsa, gelen VanCleve olamazdı. Belki de onun kötü niyetli ikiziydi. Papaz bir süre tereddüt ettikten sonra uzanıp gözlerini açığa çıkaracak şekilde kukuletasını çıkardı. İşte gözleri yine ona ihanet ediyordu.

Sesindeki titreme Anna'yı ele verdi. "Papaz Gabriel ile bir-birimizi iyi tanıyoruz anamız. Reims'de tanışmıştık."

Gabriel'in yüzü bembeyaz oldu. "Yanlışınız var... Bu... Ben hiç karşılaşmadığımızdan eminim. Reims'e hiç gitmedim—"

"Böyle karşılaşmaları pek unutmam papaz. Tüm müşterilerimi hatırlarım. Bir keresinde benden bir kitap almıştınız." Sesi adeta bir fısıltı gibi çıkıyordu. "Karşılığında da dolgun bir ücret ödemiştiniz, gerçi asıl mesleğinizi bilseydim, verdiğiniz bozuklukların da üzerinizdeki eşyalar gibi sahte olduğunu düşünebilirdim."

Gabriel sanki dudaklarından kelimeleri çıkaramıyormuş gibi uzun süre ağzı açık kalakaldı. Anna, adamın kendi içinde nasıl bir mücadele verdiğini anlayabiliyordu, yine de ona acımamak için kalbini katılaştırdı. İçi kinle doldu. İşte tam o anda adam gözünde iyice küçüldü.

"Nasıl bir kitap aldı Anna?" diye sordu başrahibe. Kadının sorusunda hem kuşku hem de anlamak için gösterdiği çaba seziliyordu.

"İncil'in İngilizce çevirilerinden birini aldı anamız. Korkarım dürüst bir bağışlayıcı olduğu da söylenemez, Roma'nın yolladığı bir casus o."

Gabriel elini yalvarırcasına kaldırdı. "Anna, başrahibe, orada—"

"Artık izin verirsiniz," dedi Anna, "Ben çıkayım da Papaz Gabriel size ne açıklamak istiyorsa açıklasın. Beni ararsanız

masamdayım.” Tam bunu söylerken Gabriel’e baktı, doğru-
dan VanCleve’in gözlerinin içine bakarak söyledi, “Yazı salo-
nunun batı ucunda, pencereye en yakın masadayım.”

*Tanrım, yok artık beni çok seven o yakışıklı ve
dürüst sevdiğim...*

Oysa nasıl bir yeminle bağlıydı bana...

Nerede o gece gündüz yalvaran

Âşık kavalie?

Demek ki yapayalnızım artık...

AŞKIN TATLI MEYVELERİ

(12. YÜZYIL FRANSIZ ŞİİRİ)

Leydi Cobham notu aldığı anda kilerde sayım yapıyor, yazın hasat zamanı gelinceye kadar yeterince erzakları olup olmadığından emin olmaya çalışıyordu. Çok yağmur yağdığından çavdarın bir kısmı küflenmişti. Bazıları küflü çavdarları köylülere yedirirdi, ama Joan asla böyle bir şey yapmazdı. O çavdarlardan yediği için halüsinasyonlar görüp abuk subuk konuşan, yani aklını yitiren bir sürü köylü görmüştü. Buğday unuyla dolu fıçıyı da buğday bitleri basmıştı; ama fıçıyı görünür bir yere dökebilir, dilenci kadınlar da gelip bitleri ayıklayabilirdi. İçinden bitleri çıkardıktan sonra çocuklarına bu undan ekmek yaptıklarını biliyordu Joan. Sırf düşüncesi bile onu iğrendirse de baharın ilk günlerinde erzağın iyice azaldığının, düşkünler evinde bile azıcık un kaldığının, böceklen-

miş un sayesinde bazı köy çocuklarının açlıktan ölmeyeceğinin farkındaydı.

“Doğrudan yere dökme hepsini. Fıçıyı mutfak kapısının önüne koy yeter. Hemen boşaltırlar zaten,” dedi kâhyaya.

Duvarın kenarına sıralanmış bir düzine fıçının durduğu yere ilerledi, birkaç buğday biti görüp yakaladı, tiksintiyle kaşlarını buruşturarak iki parmağı arasında ezdi.

“Bunu da götür,” dedi. Bu gidişle Sör John’un ekmeğinde ki bitleri de ayıklaması gerekecekti.

“Leydim bu not manastırdan geldi. Elçi acil olduğunu söyledi.”

Joan ellerini önlüğüne silip katlanmış parşömenin mührünü kopardı. Mesajın içeriğine hızlıca göz attı. Birkaç satırlık notun bir kadına ait güzel bir el yazısıyla yazıldığı belliydi. “Atmaca hemen batıya uçmalı, kuş yuvası temiz. Acele edin.”

Manastıra ait mührü tanıdı. Mesaj son derece netti.

“Sör John’a onu derhal odasında beklediğimi söyleyin. Ahırdadır. Kısıraklarından biri hasta.”

Artık azalan kış erzaklarından daha önemli sorunları vardı.

Sör John kitapları ve birkaç parça eşyayı çantaya sokuşturmayla çalışırken güzel karısı, “Ben de seninle gelmek istiyorum,” dedi. Buruşturup attığı her kâğıt parçasıyla şöminenin alevi harlanıyordu. Kâğıtlar anında yanıyordu. Zaten yasaklı metinleri kopyalarken kâğıdı parşömene tercih etmelerinin bir sebebi kâğıdın kolay yanması, diğer sebebi de fiyattı. İncilleri yakmaya içi el vermiyordu John’un -şöminede yananlar sadece Wycliffe risaleleriydi- ama hepsini taşıması mümkün değildi. Risaleleri burada da bırakamazdı. Joan’u çok büyük tehlikeye atmış olurdu o zaman.

“Olmaz aşkım, yalnızken daha hızlı hareket ederim.” Durup bir kâğıda koyu renkli kalemle kargacık burgacık bir şeyler karaladı. “Araştırma yapmaya geldiklerinde onlara bunu göster. Davamızı desteklemediğin için seni terk ettiğim yazıyor. Mağdur olmuş bir eşi oyn.”

“Zaten mağdurum. Asla rekabet edemeyeceğim bir metres uğruna terk ediyorsun beni. Dini inançların aramıza giriyor.”

İstemediği bir şey olduğunda Sör John’a sık sık yaptığı, adamınsa hiç dayanamadığı şekilde hafifçe dudaklarını büzdü Leydi Cobham. Gözlerinden yanaklarına koca koca yaşlar inmeye başladı. Sör John derin bir nefes aldı, karısını kollarına almamak için kendini tuttu. Eğer karısına sarılırsa bir daha ondan ayrılamayabilirdi.

“Aynen böyle,” dedi sesini yumuşatmaya çalışarak. “Seni sorguya çektiklerinde de aynı böyle somurt. Bu fırtına dinip kral yola geldiğinde sana haber göndereceğim. Harry kral olsaydı bu suçlamalara şimdi cevap verirdim ama Bolingbroke kolay kolay ölecekmiş gibi görünmüyor; Hal’e bakarsan o da Arundel’in dibinden ayrılmayan ürkek bir köpek yavrusu gibi davranıyor. Seni korumak için gitmem gerek.”

“Korunmaya ihtiyacım yok. Seninle gelmek istiyorum.”

“O zavallı rahiplerden gelen olursa, onları da geri çevir. Aralarında casus olabilir.”

Perişanlık. Gözyaşı. Şöminenin ateşi birden alev aldı. Çok yazık. Ama bunu düşünecek zaman yoktu. Tehlikeden kurtulmak daha önemliydi. “Sör John, Galler’e kaçtı de onlara. Ayrıca bir daha buraya gelmemelerini söyle.”

Sör John’un alnı boncuk boncuk terle kaplandı. Damlalardan biri aşağı süzölmeye başladı. Dirseğiyle sildi onu Sör John.

“O rahipleri de mi terk ediyorsun yani? Davayı bırakıyorsun ha!”

Leydinin henüz akmamış gözyaşlarıyla dolu gözleri şaşkınlıktan iyice açılmıştı.

“Elbette bırakmıyorum. Liderleri nereye gittiğimi biliyor.”

“Peki ya manastır ne olacak?”

“Manastıra göz kulak olmaya devam etmen gerek ama başrahibeye söyle; sadece Latince İncilleri ve din dışı metinleri İngilizceye çevirsinler. Zaten geri kalan her şeyi şimdiye kadar yakmıştır; *kuş yuvası temiz* dediğine göre. Prens Harry gerçekten kral olduğunda onu ikna edebiliriz.”

Adamın beklentisinin aksine Joan daha fazla ısrar etmedi. Sör Joan durup o güzel, ihtiraslı karısına baktı; bu kadar güzel bir kadını hak etmediğini düşündü. Ona nasıl da âşıktı. Karısından ayrılmak nasıl da acı veriyordu.

“Seninle nasıl iletişime geçeceğim?”

“Mektupları Herefordshire Kalesi’ne gönder. Becerebilirsem onları alırım. Suça sebep verecek şeyler yazma, sadece kendinden ve Cooling Kalesi’nden haber ver. Öfkeli sözcükler kullan. Şikâyetlerinin altında yatan sevgi ifadelerini anlar yazabilirsem sana cevap yazarım. Terk ettiğim için senden af dileyecek, Ortodoks inancınla ilgili nutuklar çekeceğim sana.”

Eliyle kadının çenesini okşadı. “Mektupta yazdığım her kelimede, attığım her iftirada sessizce sana olan aşkımdan bahsedeceğim.”

Sonra kadını kendine çekip öptü. Öyle sıkı sıkı bastırdı ki karısını göğsüne, kadının kalp atışlarını duyabildi.

“Senin kısırağını alıyorum. Av atı yolda nefessiz kalıyor, benim kısırağım da tayını doğurmak üzere.” Kadını kendinden biraz uzaklaştırıp, gözünden akan yaş sildi. “O tay ikimizin arasında bir işaret olsun. Tayın sırtı senin yuvarlak kalçana değmeden dönmüş olacağım.” Kahkaha atmaya çalıştı ama atamayınca nefesi tılandı. Karısını bir kere daha öptükten

sonra kadının boynuna dolanmış kollarını sıyırdı, duygularını belli etmemeye çalıştı.

Joan önce kapıya, sonra da kısırağın gemlenmiş bir şekilde hazır beklediği avluya kadar kocasını izledi. Sör John kısırağa binerken seyis dizginleri uzatıp geri çekildi. John eyerinden aşağı eğilip Joan'u başının tepesinden öptü, sonra da alçak sesle kulağına fısıldadı, "Her şey yoluna girecek. Görürsün bak. Sadece kısacık bir ayrılık. Dediklerine göre kral zaten ölüm döşeğindeymiş."

Leydi Joan eğik başını iç çekerek salladı.

Sör John eyerde doğruldu, atını dizginledi ve kadını avluda tek başına bırakarak yola koyuldu. Kadının burnunu çektiğini duydu. Yine de dönüp bakmadı.

Seyis haberi iç kaledeki bekçiye taşıdı. Gecenin bir yarısıydı. Bekçi kâhyayı, kâhya da oda hizmetlisini uyandırdı. Leydiyi kaldırmama kararını oda hizmetlisi aldı. Bu haber, yani Sör John'un en sevdiği kısırağının öldüğü haberi sabahı bekleyebiliirdi. Tay da ölü doğmuştu.

Anna daracık yatağında uyanık yatıyordu; kesik kesik hıçkırıkları yan odada uyuyan Bek'in gürültülü horultusuna karışıyordu. Anna'nın ayağının dibinden başka yerde uyuyacak kadar kendini güvende hissetmeye yeni yeni başlamıştı oğlan. Bu durumdan memnundu Anna çünkü bu gece yalnız kalmaya ihtiyacı vardı. Günün son duasını haber veren çanlarla ağlamaya başlamıştı. Sabah duasını haber veren çanlar çalar-ken hâlâ uyanıktı ve hâlâ ağlıyordu.

Korktuğu çağrı geldiğinde neredeyse rahatladığını hissetti.

Kapı nazikçe çalındı. Kibar bir ses geldi. Rahibe adaylarından birine ait bir ses.

“Bayan Bookman, orada mısınız?” Odanın dışındaki karanlık koridordan gelen fısıltı güçlükle duyuluyordu. “Başrahibe ona katılmanızı buyurdu.”

Anna üzerindeki ağırlıkla zar zor kalktı. Bağışlayıcı rahibin karnında taşıdığı çocuğu mu onu böyle ağırlıyordu? Yoksa aptal bir kadının paramparça olmuş fantezileri mi? Yoksa korku mu? Daha Prag'dayken kâfirlik itiraflarını kopartabilmek amacıyla engizisyonun uyguladığı yöntemleri duymuştu. Ayrıca Anna öfkeli bir piskoposun intikamına bizzat tanık olmuştu. Vltava Nehri üzerindeki köprüde gördüğü şeyleri zihninden uzaklaştırmaya çalıştı.

Başrahibe açıkça onu korumaya niyetli olduğunu belli ettiği halde aşırı kibirli, aşırı gururlu akılsız bir aptal olarak o din adamının önünde suçunu pat diye itiraf edivermişti Anna. Adamın kalbini kırmak istemişti. VanCleve'i incitmek istemişti. Nasıl bir akılsızlıktı bu! Zihninde her şeyi tekrar tekrar düşünüyor, adamın onu kitapla ilgili sorguya çektiğini hatırlıyordu. Birlikte geçirdikleri süre boyunca adamın aslında tek amacı bilgi sızdırmaktı demek. Aşkını kulağına fısıldarken bile. Tohumlarını içine bırakırken bile.

Van Cleve. Papaz VanCleve! Flaman bir giysi tüccarı... Böyle kurnaz, kötü niyetli bir yalancı ancak şeytanın oğlu olabilirdi. Kıyafet tüccarı falan değildi. Yoksullarla cahillerden para toplayan, Mesih'in herkese serbestçe dağıttığı merhameti satan bir hırsızdı. Papaz Gabriel. Rahip Gabriel. Ondan nefret ediyordu Anna. Ama kendisine duyduğu nefret daha büyüktü. Karnında bir bağışlayıcının çocuğunu taşıdığını bilse büyükbabası ne derdi? Ölümünden beri ilk defa büyükbabası yanında olmadığı için memnun oldu

Anna. Yaşlı adam bu durumu hiçbir zaman öğrenmeyeceği için memnun oldu.

Bununla birlikte başrahibenin gerçekleri öğrenmesi gerekecekti. Belki de biliyordu kadın. Belki Anna'nın yüzünden anlamıştı. Çocuğun *kocasına* değil de bu keşişe ait olduğunu bilse, Anna'yı hâlâ korumaya devam eder miydi acaba başrahibe? Ortodoks inancına göre her iki türlü de günah işlemiş sayılırdı.

Kapı bir kez daha tıklatıldı. "Bayan Bookman orada mısınız?"

"Evet, geliyorum." Anna kapıya ilerledi. Kızın taşıdığı mumun ışığında görünmemek için kapıyı -gecenin karanlığında taşa sürtününce yankı yapan tahta kapıyı- sadece sesini duyurabilecek kadar araladı. "Söyle ona hemen geliyorum."

"Affedersiniz bayan, ama başrahibe size eşlik etmek için beklememi söyledi. Karanlıkta ayağınız tökezleyebilirmiş."

"Pekâlâ," dedi Anna. "Bir dakika içinde giyinip geliyorum."

Ayağı mı tökezleyecekti? Yoksa kaçacak mıydı? Başrahibe yüzündeki dehşeti korkusuna mı yormuştu? Anna'yı ele verip diğer rahibeleri kurtarmaya mı karar vermişti? Gecenin bir yarısı çağrılmasının nedeni bu muydu? Kim suçlayabilirdi başrahibeyi? Tabii ki öncelikle kendi manastırına sadık kalması gerekiyordu. Kesinlikle haksız değildi.

Anna yüzüne biraz soğuk su çarptı, daha hızlı olabilmek için pelerinini iç gömleğinin üzerine atıp bir an önce çıkmayı düşündü, sonra fikrini değiştirdi. Onu almaya gelmiş olabilirlerdi. Eğer hapishaneye girecekse iç gömleğiyle gitmek istemezdi. Asi saçlarını ensesinde toplayıp topuz yaparak kontrol altına aldı. Koridorda bekleyen rahibe adayı üşüyor olmalıydı.

"Sadece bir dakika daha," diye seslendi usulca. Pelerinini aldı, cebine bir tarakla ipek bir mendil sıkıştırdı, sonra ayak ucunda yürüyerek Bek'e bakmaya gitti. Oyuncak dü-

düğünü sıkı sıkı kavramış gürültülü bir şekilde uyuyordu oğlan. Yatağının yanındaki sandalyede lavtası duruyordu. Uzanabileceği kadar yakınında. Anna dönmezse çok üzülürdü çocuk. Ama rahibeler onunla ilgilenirdi, biliyordu Anna. En azından bu süre içinde müziğiyle oyalanabilirdi.

“Artık gidebilirsin,” dedi başrahibe, rahibe adayına. “Yatağına dönebilirsin.” Anna’ya başıyla işaret edip ekledi, “Gel şömine-nin yanma otur. Titriyorsun.”

Anna o kadar endişeli görünüyordu ki başrahibe kar-nındaki çocuk için korktu. Kendi sandalyesindeki şalı alıp Anna’nın omuzlarına örttü. O sırada Anna’nın gölgeler ara-sında bir şeyler arayan kıpkırmızı gözlerini fark etti.

“Yalnızız. Korkmana gerek yok. Yasaklı metinleri kopya-ladığını papaza söylemiş olsan da seni korumak için elimden geleni yapacağım. Buradaki rahibelerden daha suçlu değilsin, ama itirafınla bizi de bu olaya bulaştırmış oldun.”

“Aptallık ettim, farkındayım.” Anna’nın sesi güçlkle du-yuluyordu.

“Hem de nasıl. Sadece kendini değil doğmamış çocuğunu da tehlikeye attın. Üstelik bana hiç de aptal bir kadın gibi görünmüyorsun.”

Anna hiçbir şey söylemedi. Alevler hareket ettikçe gece ya-rısı gölgeleri de duvarlarda dans ediyordu. Başrahibe odaya daha tekin bir hava vermek için masasındaki kandili yaktı. Sonra da sandalyesini çekip perişanlıktan iyice küçülmüş, kamburu çıkmış bir şekilde oturan Anna’nın olduğu köşeye yaklaştırdı. Uzanıp kızın ellerini kendininkilerin arasına aldı.

“Bana anlatmak istediğin bir şey var mı Anna? Gabriel Kardeş’le daha önceki münasebetiniz hakkında?”

Kız gözlerini kapadı, yine de tek bir yaş aradan sızmayı başardı. Elleri titriyordu. Konuşamayacağını anlatmak istermiş gibi başını sağa sola salladı.

“Onunla Reims’de karşılaştığını söyledin. Gabriel Kardeş yüzüne karşı inkâr etmiş olsa da sen çıktuktan sonra seni tanıdığını, hatta sanırım iyi tanıdığını söyledi. Oldukça endişeli görünüyordu Anna. Bir yanlış anlaşılma olduğunu, seninle konuşması gerektiğini tekrar tekrar söyleyip durdu. Onu yolladım. Umarım doğru bir karar vermişimdir.”

“Umarım onu bir daha hiç görmem.”

Anna’nın sesindeki öfke başrahibeyi huzursuz etti. Bu öfkeyi içine atarsa, kızın içinde tıpkı iltihaplı bir yara gibi şişip kocaman olacağını biliyordu başrahibe. Hatta bu öfke taşıdığı çocuğa da yansıyabilirdi. Bu ikisinin arasında sadece fikir ayrılığı olmadığı belliydi. Asla başkasının özel yaşamına burnunu sokan bir kadın olmamıştı başrahibe, ama burada kişisel sebeplerden fazlası vardı. Manastır da bu işe dahildi artık. Anna’yı gördüğü an gözle görülür bir şekilde sarsılmıştı papaz.

“Reims’de ne yapıyordu Anna? Biliyor musun?”

“Casusluk!” Bu sözcüğü alevlere tıslar gibi söyledi Anna. “Kilise adına casusluk yapıyordu. Kendine tüccar süsü vermiş, kaliteli ipek kıyafetleri içinde ortalıkta caka satıyor, Küçük Bek’e hediyeler alıyor, sadece dost olmaya çalışıyormuş gibi görünüyordu. Oysa gerçek niyeti Lollard yazmanlarını ve kopyacılarını tuzağa düşürmekmiş.”

“Onlardan birini bulabildi mi peki?”

Bakışlarını kaldırdı Anna, gözleri ıslı ıslıldı. “Sadece bir tanesini.” Ellerini karnının üstüne koydu. “Belki de ikisini. Ona bebeği söylediniz mi?” Soruyu sorarken sesi titriyordu.

“Hayır. Elbette söylemedim, Anna. Ben... Aranızda dostluktan fazlası mı vardı?”

“O, çocuğumun babası.” Sonra dakikalar boyunca hiçkırarak içli içli ağladı Anna. Başrahibenin onu rahatlatıp hikâyeyi anlattırabilmesi epey zamanını aldı. Anna yalnız başına, yanında tek arkadaşı olmadan Prag’dan işkence tehdidiyle nasıl kaçtığını; çingenelerle birlikte Reims’e gelişini anlattı. Koca Notre Dame Katedrali’nin gölgesinde ona kalacak yer sağlayıp, onu sevdiğini söyleyen VanCleve adlı tüccarla nasıl tanıştığından bahsetti.

Bir müddet sonra, şafağın ilk ışıklarından, rahibelerin ayaklarını sürüyerek gittiği ilk ayinden, Anna artık bitap düşüp uyuyakaldıktan uzun süre sonra, başrahibe birden bunun yıllar önce yaptığı bir başka konuşmaya ne kadar benzediğini hatırladı. O zaman da bekâr bir anneyi kollarında tutmuş, onu teselli etmeye çalışmıştı. Ancak bu anı başka bir hayata aitti ve şu an onu hatırlamanın bir manası yoktu. Zamanında başka bir adamı da yolladığını ona anımsatmaktan başka.

Papaz Gabriel’in gözlerindeki şoku, acıyı görmek başrahibeyi üzmüştü. Acaba o zamanki başrahibe onu yolladığında Finn’in gözlerinde de aynı ifade var mıydı? Ama şu an bunları düşünmeyecekti. Bu başka bir hayatın meselesiydi. Artık bir önemi yoktu. Bu hayattaysa koruması gereken bir manastırı vardı. Manastırı bu durumdan kurtarmak için elinden gelenin en iyisini yapması gerekiyordu. Başpiskoposun askerleri yakında gelirdi. Geldiklerinde yazı salonunda ve rahibelerin yerleşim alanlarında hiçbir şey bulamayacaklardı. Hiçbir yerde kâfirliğe dair en ufak bir iz kalmayacaktı.

Tanrım, n’olur öyle olsun, diye diledi.

Bayan Clare, Appledore kasabasının uzağındaki küçük kulübesinin dışında süpürgesine yaslanıp keskin soğukta Romney

Marsh'a bakmak için küçük bir mola verdi. Sazlıklara saklanmış balaban kuşlarının uzaktan gelen seslerini duyabiliyordu. Bazı insanlar bu evin çok kasvetli bir manzarası olduğunu düşünebilirdi. Oysa bu görüntü Clare'e huzur veriyordu. Yalnızlık uzun zaman önce yüzüstü bıraktığı bir düşman gibiydi. En azından burada kendinden başkasına hizmet etmek zorunda değildi.

Kulübeyi seviyordu. Yuvarlak ocağı ve taştan şöminesiyle yeterince sıcak ve rahattı burası, çatısı da samanlarla sıkı sıkı örtülmüştü. Ufak verandanın hemen yanındaki kurumuş bitkilerle dolu küçük bahçesini sürmek için baharın gelişini dört gözle bekliyordu. Rahip Francis'in bıraktığı mirasla son ödemesini de yapmış, yine de elinde biraz parası kalmıştı. Bu parayı kasabada yumurta satarak desteklerse, hayatının sonuna kadar rahat edebilirdi. Bunca yıl köle olarak hizmet etmesinin karşılığında nihayet özgürlüğünü satın almasını sağlayan tutumlu yaşamını kutsadı.

Doğuya nazır kulübesinin önündeki verandadan Romney Marsh'ı, onun ötesinde de uzakta sürekli işleyen limanı görebiliyordu. Güneyinde Rother Nehri bataklık arazilerde kıvrıla kıvrıla yolunu çiziyordu. Hemen kuzeyde, küçük bahçenin ilerisinde de kasaba kilisesinin çan kulesini seçebiliyordu.

Bugünkü gibi havanın açık olduğu günlerde bazen çan kulesinde çalışan işçileri de görürdü. Yıllar önce, ilk ödemesini yaparak kulübeyi güvenceye aldığı anda kasabanın yerlileri Appledore'un vahşetle dolu tarihini anlatmıştı. Bu liman yüzlerce yıldır savaş gemilerinin en çok tercih ettiği limanlardan biri olmuştu. Önce Danimarkalılar, son zamanlarda da Fransızlar gelmiş; baskınlar yapmış, kasabayı yağmalamış, yakmıştı. İşte bu yüzden kulübeyi bu kadar ucuza almıştı Bayan Clare; bir de تنها bir yerde olmasından dolayı. 1381'deki köylü ayaklanması sırasında Appledore'un taş ki-

lisesi, kasabanın ünlü malikânesi Horne'un Yeri ile birlikte yağmalanıp yakılmıştı. Gerçi William Horne sonra intikamını almıştı. İsyanı bastırmak üzere görevlendirilmiş yetkililerden biriydi. Sadakatinden dolayı ödüllendirilmiş; çiftlik evi ve etrafındaki surlar arada geçen yıllarda piskoposlardan gelen paralarla tekrar yapılmıştı. Artık kilisenin başında onun mirasçıları vardı.

Kasabanın yerlileri ona başka bir şey daha söylemişti. Bir önceki gün kasabadaki kâhyalardan biri, bir papazın onu soruşturduğunu haber vermişti. "Hiçbir şey söylemedim, ama yine gelirse söyleyeyim mi?" Clare, adama söylemesi için izin verdiğinde kalbi yerinden çıkacak gibiydi.

Kiliseden gelen çan sesi duyuldu. Bu sesi seviyordu. Güneşin parlak ışınlarından gözlerini korumak için ellerini siper ederek çanın olduğu yere dönüp kısık gözlerle uzaklara baktı. Keskin bir kuzey rüzgârı başındaki örtüyü kaldırdı. Ürperdi, ellerini birbirine sürüp içeri girdi. Kasabadan kulübesine uzanan patikayı kateden bir sürücü ve atı yoktu görünürde.

Ama gelecekti.

Kâhya, adamın çok kaygılı göründüğünü söylemişti. İçeri girip ateşi körükledi, sonra da basit akşam yemeğini ateşin üzerine koydu. Ne olur ne olmaz. Oğlu uzun süre at binmekten üşümüş olabilirdi.

Atı bataklık arazide yol alırken bu kuş uçmaz kervan geçmez yere kadını hangi rüzgârın attığını merak etti Gabriel. Tek yaşam belirtisi önündeki arazide duran kulübenin bacasından çıkan kıvrımlı dumandı. Neden orada yaşayan yaşlı kadını bulması gerektiğine dair mantıklı bir açıklaması olmasa da bu

duman sanki bir umut işaretiymiş gibi gözlerini ondan ayırmadı. Kadının ona nasıl bir yardımı dokunabilirdi ki? Azıcık yakınlık bile göstermemişti şimdiye kadar.

Terk edilmiş düz tabanlı bir tekne, uzakta çakıl taşlı sahile vuruyordu. *Tıpkı bana benziyor*, diye düşündü. *Başiboş, akıntıya kapılmış*. Başrahibe pılı pırtısını eline verip onu göndermiş; yalvarıp, söylemesi gerekenden fazlasını itiraf etse de Anna'yla konuşmasına izin vermemişti. Kaba davranmamıştı, sadece çok ciddiye. Yine de duvağın arkasındaki suçlayıcı gözlerini görmediğine memnundu başrahibenin. Cooling Kalesi'nde durup Sör John'u uyarmayı düşünmüştü ama bekçi kulübesine varır varmaz ihanetinden dolayı adamla yüzleşmeye cesaret edememiş, atını dehlemişti. Elbette başrahibe, John'u uyarırdı. Şu anki ruh halinde Gabriel'in son yapmak istediği şey Sör John'a karşı ifade vermektir.

"Aferin," demişti başpiskopos. Acaba İsa'yı ele verdiğinde başrahip de Yahuda İşkariyot'a aynı şeyi mi söylemişti? Bir zamanlar duymaktan övündüğü bu sözler artık kalbini isyana sürüklüyordu. Lambeth Sarayı'nı yeterince hızlı terk edememişti.

Kıvrımlı dumana dönüp baktı. *Bayan Clare kim olduğunu söyleyebilir*, diyordu içinden bir ses usulca. Fırtınada sığınacağı bir liman olabilirdi burası. Belki de orada yeni bir bakış açısı kazanabilirdi. Zira Gabriel artık kime sadakat duyması gerektiğini bilmiyordu.

En kötüsü de Anna'ya ihanet etmiş olmaktı. Anna. Şeytanın kahkahalarını duyuyordu sanki.

Bayan Clare alev alev yanan şöminenin yanına oturmuş bekliyordu; kâhyayla konuşmasının üzerinden iki gece geçmiş

olmasına rağmen şimdiden basit bir akşam yemeğiyle sofrayı kurmuştu. Yine de kapı sesini duyduğunda bir geyik kadar çevik bir şekilde atıldı.

İşte. Sonunda gelmişti. Tıpkı geleceğini umut ettiği gibi.

Gelmesi düşündüğünden uzun sürse de Clare bu süre içinde kafasını toplamıştı. Adamın başının dertte olduğu belliydi. Yoksa niye onu aramaya gelsindi? Gelmeseydi Clare onun kendisi için seçtiği geleceğe karışmazdı. Ama gelmeyi tercih etmişti. Clare onun annesiydi ve Gabriel'e annesi olduğunu söylemeye hakkı vardı. Onu teselli etmeye hakkı vardı. Şimdiye kadar yaptığı anlaşmaya uymuştu. Şu an Jane Paul'ü aramaya gelmişti Gabriel. Ve onu bulacaktı.

Constantine nezaketiyle Kutsal Kilise'yi, ülkesindeki ve kiraladığı topraklardaki lordları ve uşakları bağışlarla donattığında, Romalılar tepelerinde bir meleğin haykırışlarını duydu:

"İşte bugün cemaat zehri aldı."

WILLIAM LANGLAND

PIERS PLOWMAN ŞİİRİ (14. YÜZYIL)

Başpiskopos Arundel ani bir refleksle astarı samurdan kuletasını alnına indirdi. Mart rüzgârı onu yürümekten alıkoyuyor, kel başının incecik derisini soğuğa maruz bırakıyordu. Nihayet! Cooling Kalesi görüş açısına girmişti, artık oraya varmak bir dakika bile sürmezdi. Soğuk bir sis yükseliyor ya da iyice yerleşiyordu. Hangisinin gerçekleştiğini söylemek zordu. Yine de kaleyi ve devasa büyüklükte bembeyaz bir hayalet gibi bataklık arazide yükselen mazgallı kuleyi görebiliyordu başpiskopos.

Şiddetli bir şekilde geçirdi; onun temposuna uyum sağlamaya niyeti olmayan kralın askerlerine yetişebilmek üzere atını mahmuzlarken genzini yakan ekşi tadı hissetti. Keşke Lambeth Sarayı'nda kalsaydı. Artık sağlığı pek iyi değildi. Arundel'i sıradan bir hasta gibi bekleme odasında bekleten üniversite

doktorunun ona zerre faydası dokunmamıştı. Tiksinti dolu bir ifadeyle başpiskoposun idrarını koklamış, ardından kara ödündeki dengesizliğin ruhunu kasvete boğduğundan bahsetmiş sonra da onu kanını akıtacak bir berber hekime^{*} yollamıştı. Dahası doktor sırf bunun için kendi başpiskoposundan yetmiş beş pound gibi fahiş bir fiyat istemişti. Üstelik bu durum Roshester'a gidişlerini de bir süre ertelemelerine yol açmıştı. Özensizce karaladığı iğrenç bitkisel karışımsa Arundel'in boğazını ekşitmekten başka işe yaramıyordu.

Bununla birlikte ne kadar hasta olsa da Kilise adına yapılan araştırma sırasında orada bulunmanın görevi olduğunu düşünüyordu. Ayrıca sıcacık yatağında kalsaydı, Kutsal Kilise'nin ezeli düşmanını görmekten alacağı o muhteşem hazdan; Oldcastle'in şimdiye kadar arkasına sığındığı arama emrinin okunduğunu duymaktan mahrum kalırdı. Yakında adamın tutuklanması için çıkarılacak kraliyet emrini de elde edecek, Lord Cobham'ı elleri demirlere zincirlenmiş olarak görebilecekti. O kadar yaşarsa tabii!

Altı silahlı askerden oluşan grup, kapıcı kulübesindeki bekçiye taleplerini iletirken, başpiskopos nefes nefese arkalarından yetiştirdi.

Güvenlik görevlisi kıvrılmış parşömeni açtı. Parşömenin üzerinde V. Henry'nin yeni mührü gösterişli bir şekilde parlıyordu. Başpiskopos emri yeni krala götürdüğünde, Londra'da Bolingbroke'un ölümünü haber veren çanlar hâlâ ağır ağır çalıyordu. Prens Harry ne kadar gönülsüz olsa da, Arundel bu emrin kralın ilk resmi kararı olması için dayatmış, her şeyi buna göre ayarlamıştı. Genç delikanlının, dizginlerin kimde olduğunu en baştan öğrenmesi gerekirdi.

* Ortaçağda hem saç ve sakal kesen hem de kırık-çıkık düzeltme, ot temelli tedaviler uygulama, kanama durdurma ve diş çekimi gibi çeşitli cerrahi operasyonları gerçekleştiren uzmanlar. -çn.

“İngiltere kralı V. Henry’nin emriyle buradayız. Elimizde Sör John Oldcastle adına arama ve mahkeme emri var,” dedi görevli tekdüze bir sesle. “Kâfirlikle ilgili sorgulanmak üzere başpiskoposun otoritesine kendi rızasıyla teslim olmasını talep ediyoruz.”

Kapıdaki ihtiyar bekçi bu emirden pek etkilenmemiş görünüyordu. Avluya çıktı, kafasını kaşıdıktan sonra bir biti tutup tırnakları arasında ezdi. Sonra öksürüp tek dişinin olmadığı boşluktan yere tükürdü. Tükürük görevlinin atının toynağına düştü. Hayvan karşılık olarak üzengisini titretti, sıçrayarak yana çekildi.

“İyi de lordumuz yok ki burada,” dedi bekçi.

“Nerede o zaman?” diye sordu görevli, sesinden sinirlendiği belli oluyordu. Yine de Arundel kadar öfkeli olamazdı. Bu kadar yolu boşu boşuna mı gelmişlerdi yani?

“Ne bileyim ben. Lordumuz bana programını söylemez pek.” Adam boğazını temizleyip tekrar tükürdü. Bu seferki tükürük de başpiskoposun kürklü pelerinini sıyırdı. “Çok affedersiniz ekselansları. Ciğerlerim pek iyi değil galiba.”

Sis artmış, yağmur yağmaya başlamıştı. Arundel soğuğu iliklerinde hissediyordu. Kendini hasta yatağından çıkmaya zorlarken aklındaki senaryo bu değildi.

“Leydi Cobham’ı çağır o zaman,” dedi görevli.

Acınası durumdaki ufak tefek bekçi, adamın gözlerinin içine bakmaya cüret edebildi. “Onu da yapamam,” dedi. “O da burada değil.”

“Lord Cobham’la mı?”

“Yok ya. Kızını görmeye gitti. Aslına bakacak olursanız burada benden ve birkaç çiftçiden başka kimseler kalmadı. Leydim hizmetçileri de götürdü.”

“Leydi Cobham’ın kızı nerede yaşıyor peki?”

“Ne bileyim ben.”

Arundel'e ne yapmaları gerektiğini sorar gibi baktı görevli. Arundel, bekçinin kemerinde sallanan anahtarları işaret etti.

"Kaleyi açın."

İhtiyar bekçi el yordamıyla kemerini yoklayıp yavaşça anahtarları çıkardı. "Yani bunu yapmaya yetkiniz—"

"Kralımın emri, bekçi. Anahtarları teslim et. Hemen!"

Bekçi anahtarları başpiskoposa, başpiskopos da görevliye uzattı.

"Aç bakalım. Bu cehennem çukurunun her köşesini didik didik aramazsam."

Araştırma bittiğinde karanlık çökmüştü. Oldcastle'ın odasında yakılması için emir verdiği cansız ateşin başında sağa sola emirler yağdırırken bir yandan da olan biteni izliyordu başpiskopos. Bataklık kömürüyle yakılmış bir ateşti bu. Üstelik tıpkı kendi kara ödüne benzer şekilde dengesiz dengesiz yanıyordu.

Arama sırasında ortalık yerde duran bir yığın mektuptan başka hiçbir şey bulunamadı. Mektupları da Cobham'ın karısını davadan korumak amacıyla bilerek yazdığı belliydi. Avını tuzağa düşürmeyi başaramamıştı Arundel. Bu sefer. Ne olursa olsun başpiskoposun elinde artık üzerinde Henry'nin imzasını taşıyan bir arama emri vardı. Üstelik çok yakında bir de tutuklama emri olacaktı. Biraz daha sabredebilirdi Arundel. Ama çok uzun değil, boğazına kadar çıkan safra hatırlattı bunu ona. Çok uzun bekleyemezdi, aksi taktirde kurduğu tuzağa düşecek tilkiyi bir sonraki başpiskopos yakalardı.

"Mahzene inip Cobham'ın şaraplarından birkaç tane getirin. Dondum burada. İlk ışıkla yola çıkmak için hazır olun. Bu gece burada konaklayacağız. Yarın da manastırı ararız."

Başrahibe üç gündür onları bekliyordu. Üçüncü günün sabahında ilk ayin söylenmiş, başrahibe ayin saatlerini gösteren defter üzerinde çalışmaya başlamıştı ki başpiskoposla askerleri kapıda belirdi. Üzerine bir şeyler karaladığı Latince metni örtmesi gerekmiyordu Kathryn'ın.

Rahibe adayının içeri aldığı yaşlı adamı görünce Kathryn'ın içi bir an şefkatle doldu. Hastalıklı ve narin görünüyordu başpiskopos. Ama hemen arkasından giren askerleri görüp başpiskoposun aksi, saygısız ses tonunu duyunca bu his hemen yok oldu.

"Saygıdeğer başrahibe. Bu manastır çatısı altında Lord Cobham ve Lollard taraftarlarına kâfir metinler tercüme eden kâtipler barındırdığınızı tespit ettik. Yazı salonuyla manastırdaki özel konutları aramaya geldik."

Herhangi bir emirden bahsetmemiştii. Ama başrahibe böyle bir şey talep edemezdi. Manastır, manastır arazisi, hatta rahibelerin sırtındaki kıyafetler bile Kilise'ye aitti. Sadece bir kardinal ya da papanın kendisi daha geniş yetkilere sahip olabilirdi.

"Nasıl isterseniz ekselansları. Ama saat çok erken, siz de uzaktan geliyor olmalısınız. Başlamadan önce orucunuzu bozmak ister misiniz? Sizi ve adamlarınızı yemekhanemizde ağırlayabiliriz. Tüm rahibeler şu an işlerinin başında."

"Bu normal bir ziyaret değil başrahibe. Yine de çeşniz, içinde sadece ezilmiş badem olan küçük bir kâse yulaf lapasına hayır demem," diyerek yüzünü ekşitti başpiskopos. "Doktorun talimatı. Askerler araştırmalarını yaparken ben de burada yerim."

"Yulaf lapasını hemen hazırlarız." Adamın soluk ten rengini duvağının arkasından bile fark edebiliyordu başrahibe.

“Ama bademden pek emin değilim. Mütevazı bir manastır burası, ne yazık ki piskoposların Lambeth Sarayı’nda sahip olduğu bolluk burada yok.” Yaptığı kasıtlı imayı yumuşatmak için gülümsedi.

Oysa ne kullandığı sözcüklerin ne de gülümsemesinin farkında değil gibiydi başpiskopos.

Odadan sessizce süzülüp mutfağa yönelen rahibe adayına başıyla işaret etti başrahibe. Bu işaretle kıza yemekhaneye giderken diğer rahibeleri de uyarmasını tembihlemiş oluyordu. Gerçi rahibelerin konutları şimdiye kadar temizlenmemişse, bunun için artık çok geç kalmışlardı.

“Rahibelerin yattıkları yerleri de arayacaksanız onları kilisede toplayabilir miyim? Rahibeler erkekleri görmekten rahatsız olabilir.”

Başpiskopos başıyla onayladı. “Bir yerde toplanmaları daha iyi olur. Ben de toplandıkları yerde sorgularım onları.”

Rahibeleri sorgulamak mı? Boş yere kızları tehlikeye atıyorsa Tanrı’dan kendisini bağışlamasını diledi Kathryn. Ancak boş yere atmıyordu. Tüm kalbiyle biliyordu bunu. Ayrıca onları korumak adına ne gerekirse yapardı. Neticede kızların çoğu yasaklı metinler hakkında hiçbir bilgisi olmayan masum rahibelerdi. Elbette bu açığa çıkacaktı. Diğerleriyse güçlü kadınlardı. Başrahibe onları önceden hazırlamış, hatta ne söyleyecekleri konusunda çalıştırmıştı. Agatha hariç hepsini. Agatha’yı ise revirde görevlendirmiş, adamların bulaşıcı hastalık korkusuyla oraya girmeyi göze almayacaklarını düşünmüştü. Revir görevindeki rahibenin çan seslerine cevap vermeyip oradan ayrılmaması konusunda da talimatlar vermişti.

“Rahibelere toplantı çağrısı yaptı mı zangoç?” diye sordu yulaf lapası kâsesiyle dönen, reverans yapıp kâseyi başpiskoposun önüne koyan rahibe adayına. “Üç kısa çan.”

“Evet anamız.” Kız korku içinde baktı başrahibeye.

Kathryn kızın omzuna hafifçe dokundu. “Endişelenmene gerek yok yavrum. Hiçbir kabahatimiz olmadığına göre masumuz. Formaliteden başka bir şey değil bu. Başpiskopos da bu manastırın yalnızca Tanrı’ya hizmet eden dindar rahibelerle dolu bir inziva yeri olduğunu anlayınca bizi dualarımızla baş başa bırakacak.”

“Anladığım kadarıyla tek yaptığınız tefekkür etmek değil, başrahibe,” dedi başpiskopos. “Sanırım dua etmekten başka şeyler de yapıyorsunuz.”

“Diğer işimizi de saklamıyoruz zaten. Metin kopya ederek geçimimizi sağlıyoruz. Yazı salonumuzu da ziyaret edersiniz eminim.”

“Önce orayı arayın,” dedi huzursuz görünen komişere başpiskopos. Belli ki adam bu görevi yapmaya başpiskopos kadar hevesli değildi.

“Önce çanları bekleyin lütfen,” dedi Kathryn.

Sanki planlanmışçasına, o anda duyuldu çanlar; üç kısa çan sesi. Çan seslerini kemerli yoldan yürüyen rahibelerin ayak sesleri takip etti. Başrahibe kadınların yürüyüşündeki değişikliği hemen fark etti. Her zamanki tempolarında yürümüyorlardı. Acele hareketlerinden ve taşlara sürtünen deri seslerinden (rahibeler 1 Mayıs’a kadar deri tabanlı çoraplarını çıkarmazdı) heyecanlı oldukları hissediliyordu. Aralarında fısıldaşanlar da vardı. Bu tarz planlanmamış toplantılar çok seyrek yapıldı. Sonuncusu da dizanteri salgını baş gösterdiğinde yapılmıştı.

Başpiskopos kaşığını bırakıp görevliyi başıyla onayladı.

Başrahibe kalkıp duvardaki kancadan anahtarları aldı. “Yazı salonunu size ben açayım,” dedi. Sonra başpiskoposu masasındaki kâğıtları dilediği gibi talan etsin diye bırakıp askerlerle birlikte odadan ayrıldı. Nasılsa hiçbir şey bulamazdı

başpiskopos. Küçük odası terk edilmiş bir kuş yuvası kadar temizdi.

Anna, Bek'i endişelenecek bir şey olmadığına ikna ettikten sonra çağrıya cevap verdi. Rahibeler ilahi söylemeyecekti. Evet, Bek de gelecekti. Hadi. Çabuk ol. Hayır. Lavtasını ya da düdüğünü almasına gerek yoktu. Onları yazı salonunda masanın yanına bırakabilirdi Bek. Anna'nın üzerinde çalıştığı kâğıtları saklamasına da gerek yoktu. Christine de Pisan'ın şiir kitabı hariç masasında bir tek Bek'in yeni bestesi vardı. Kelimeleri okuyamasa bile nasıl bir mucizeyse çocuk kelimelerin üzerindeki tuhaf küçük işaretleri takip edebiliyordu.

Tek sıra halinde kiliseye giderlerken kalbi yerinden çıkacakmış gibi atıyordu Anna'nın. Hep VanCleve'in suçuydu bu. Niye adamı hâlâ bu isimle düşünüyordu ki? Ya da herhangi bir isimle? Her şey tamamıyla o adamın suçuydu. Ve tabii onun tuzağına düştüğü için Anna'nın.

Rahibeler küçük gruplar oluşturup aralarında fısıldaşmaya başladı. Çoğu şaşkındı. Başrahibe girdiğindeyse fısıldaşmayı bırakıp kadının konuşmasını beklemeye başladılar.

“Telaşa kapılmanıza gerek yok kız kardeşlerim. Hepinizi buraya topladım çünkü Canterbury Başpiskoposu Thomas Arundel ve bir grup erkek ziyaretçi manastırımızı istila etti. Onların meraklı gözlerinden korumak istedim sizi. Manastırımız rutin bir teftiştten geçecek, sonrasında da aramızdan bazılarına ekselanslarının soruları olabilir. Size yöneltilmiş her soruya olabildiğince dürüst cevap verin; öncelikle hizmet ettiğimiz Mesih'e, sonrasında O'nun Kilise'sine olan sadakatinizi aklınızdan çıkarmayın. Başpiskopos askerleri kiliseye sokmayacaktır.”

Anna kadının serinkanlı tavrına hayran kaldı.

Bakışları Rahibe Matilde'ninkilerle karşılaştı, ikisi de birbirlerini başlarıyla onaylayıp güven verici bir şekilde gülümsediler.

"Adamlar bizim kişisel eşyalarımıza da bakacak mı?" diye sordu genç münzevilerden biri titrek sesiyle.

Başrahibe gülümsedi. "Merak etme Rahibe Teresa. Yalnızca nasıl bir iş yaptığımızı görmek istiyorlar. Döşeklerin altına sakladığınız temiz iç gömleklerinize, saç fırçalarınıza ya da küçük aynalarınıza ilgilenmiyorlar."

Küçük kıkırtılar duyuldu. Ve uğultular. Azıcık da olsa gerilim azalmıştı.

"Şimdi size bir teklifim var. Bu plansız toplantıyı faydalı bir şeye dönüştürelim mi? Rahibe Mary ilahilerde bize önderlik eder misiniz?"

Başpiskopos kiliseye girmeden önce bildikleri tüm ilahileri söylediler. Anna adamdan bakışlarını kaçırdı. Onunla göze gelip dikkati üzerine çekmek istemiyordu, yine de yere çevrili gözleriyle bile adamı takip etti. Tam da düşündüğü gibi katı, sevimsiz bir görüntüsü vardı adamın. Yine de bu kadar gösterişsiz görüneceğini düşünmemişti Anna. Hepsi aynı anda nefesini tutmuş gibi görünen rahibelere seslenmek üzere kürsüye yürüdü başpiskopos. Haçın asılı olduğu, oymalarla süslü duvarın üzerindeki figürlerden zar zor ayırt ediliyordu.

"Tünaydın."

Ahşap figürün bir sesi vardı sanki. Bir adama göre güçsüz, hafif bir ses.

Birkaç rahibe selama mırıltılarla cevap verdi. Bu sırada vakit öğle sonrasıydı. Anna saatlerdir buradaymış gibi hissediyordu kendini. Midesi guruldamaya başlamıştı. Bu gurultuları bastırmak için hafifçe öksürdü. Başpiskopos doğrudan ona bakıp kaşlarını çattı. Arada kaynayabileceğini nasıl düşün-

müştü ki zaten? Guruldayan midesi ihanet etmese bile giydiği elbise kendini belli ediyordu. Sadece Bek'le onun üzerinde rahibe kıyafeti yoktu. Ayrıca uzun süre sabit durmaktan kasları iyice gerildiği için Bek de elleriyle kollarını hızlı hızlı sağa sola savurmaya, üzerlerine daha fazla dikkat çekmeye başlamıştı.

“Canterbury'den sizlere selam getirdim. Ayrıca sizi bir sorunla ilgili uyarmaya geldim. Hristiyan aleminde bir veba gibi yayılan Lollard sapkınlığı hakkında. Bu virüs kapımıza kadar dayandı, hatta belki içinde yaşadığınız bu manastıra bile sızmış olabilir.”

Bu sözlerin iyice anlaşılması için bir süre bekledi. Rahibelerden bir iki tanesi *hii* diye ses çıkardı.

“Hem patronunuz hem de komşunuz olan Sör John Oldcastle, yani Lord Cobham şu an bu sapkınlığı yasaklı metinler aracılığıyla yaymaktan araniyor.”

Beklediği hayret seslerinin gelmesi için durakladı. Hayal kırıklığına uğramamıştı.

“Aranızda bu tarz metinlerin kopyalandığından haberi olan, John Wycliffe metinlerinin kopyalanması ya da kutsal kitapların İngilizceye çevrilmesi kendisinden istenmiş birileri varsa, bilin ki bu metinler Kilise kurulu ve ülke kanunlarıncâ kâfirlik kabul ediliyor. Bu tarz metinleri bulundurmanın cezası da ölüm—” İyice sindirmeleri için burada bir kez daha durakladı başpiskopos. “Bu yüzden şimdi öne çıkıp itiraf etmenin tam zamanı.”

Kilisenin süslü camlarından giren ışıkla adamın yüzü grimsi berbat bir renge büründü. “Eğer şu an itiraf ederseniz, böyle bir hareketin kâfirlik kabul edildiğini bilmediğiniz, başkalarına aracı olduğunuzu fark etmediğiniz için masum olduğunuz gerekçesiyle sizi ve manastırınızı affedeceğiz.”

Duyduğu kalp atışları sadece Anna'ya ait değildi. Çevresindeki herkesin kalbi tek bir yürek gibi atıyordu sanki.

Anna, Rahibe Agatha'yı görmek için kalabalığı taradı. Neyse ki burada değildi! Başrahibenin duvağın arkasındaki yüzü gizemini koruyordu, ama başpiskopos genel olarak sanki dini bir vaaz veriyormuş gibi sakin görünüyordu.

Başpiskopos uzun süre bekledi.

"Manastırını korumak için öne çıkacak ilk kişi kim olacak?"

Tüm rahibeler bakışlarını yere indirdi, hiçbirinin gözlerini azıcık bile kaldıracak cesareti yoktu.

"İyi o zaman. Bilmelisiniz ki konuyla ilgili deliller zaten açığa çıktı. Bugün araştırmamız sırasında bir şey bulamamış olsak da yasaklı metinleri daha önce ele geçirdik." Yüzündeki hastalıklı gri renk Anna'nın midesini bulandırdı. "Yazı salonunun batı ucundaki pencereye en yakın masada kim oturuyor?"

Anna'nın kulakları patlayacakmış gibi oldu. Bayılacağını sandı.

"Yerleri sürekli değiştiriyoruz," dedi başrahibe.

"O zaman yer değiştirme çizelgenizi verin."

"Öyle bir çizelgem yok. Bu çizelgeleri saklamıyoruz. Parşömene yenisini yazmak için her hafta sonu eskisini kazıyarak siliyoruz."

Başladığından beri ilk kez başpiskoposun gri yüzü biraz kızardı.

"Sizi uyarıyorum başrahibe. Rahibelerinizin kopyaladıklarından sizi sorumlu tutabiliriz. Dini mahkemede yargılanmak üzere gözaltına alınmanız için görevliye emir vermekten başka çare bırakmıyorsunuz bana. Eğer mahkûm edilerseniz manastırınız kapatılır, rahibeleriniz de dağıtılır." Rahibelere döndü. "Başrahibenizin ve kız kardeşlerinizin başına böyle bir şey gelsin ister misiniz?"

Anna kalktı. Başrahibe çok yaşlıydı. Böyle bir sorgulama sürecine dayanamazdı. Anna bu kadına minnet borçluymuş,

hepsi adına bu yükü kaldırmasına izin veremezdi. Aralarında bir kişinin acı çekmesi daha mantıklıydı. Küçük Bek yanında, sanki Anna'nın zihnini okumuş gibi gürültülü seslerle karşı çıkıyordu. Tüm gözlerin üzerine çevrildiğini, kalkık yüzlerin de pencereden gelen grimsi yeşil ışıkla yıkandığını hissetti Anna.

“Yazı salonunun batı ucundaki pencerenin kenarında ben oturuyorum,” dedi.

Başpiskoposun şaşkınlığı yüzünden okunuyordu. “Rahibe değilsin sen.”

Başrahibe de ayağa kalktı, Anna'ya yüzünü dönüp herkesin duyabileceği kadar yüksek sesle konuşmaya başladı. “Ekselansları. Anna bizden değil. O, burada misafir. Yabancı bir ülkeden gelmiş dul bir kadın. Çok yakında gidecek. Ayağının dibinde oturan zihinsel engelli oğluyla geçimlerini sağlamak için Christine de Pisan'ın şiirlerini kopya ediyor. İyi bir yazı ustası. Ama özel bir misyonu yok, dine karşı ilgisi de. Ne verirse onu kopyalıyor sadece.”

“Kapınıza gelen bir yabancıya yardım edip kol kanat germeniz gerçekten de çok takdire şayan başrahibe.” Başpiskoposun sesinden alaycılık akıyordu. Sonra bakışlarını Anna'ya çevirdi.

“Nereden geliyorsunuz madam?”

“Bohemya'da, Prag'da yaşıyordum.”

Bu tatmin edici cevap karşısında yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı başpiskoposun. “Demek Prag. Jan Hus'un vatanı! Kâfirliğin yuvası.”

Anna, adamın haz duymasına sebep olmaktan nefret etti.

“Size kutsal kitapları İngilizceye kopya edip etmediğinizi sormama gerek yok Madam. Zaten sapkın metinlerin ele geçirildiği masada oturduğunuzu kabul ettiniz. Aslında onları kopyalamış olmanızla da ilgilenmiyorum. Size asıl sormak istediğim, madam, Sör John Oldcastle'la nasıl bir ilginiz var?”

Odada çıt çıkmıyordu. Küçük Bek bile hareketsizdi.

“Zor durumdayken oğlumla beni evine alıp, sonra da sığınalım diye buraya getiren merhametli bir adam o.”

“Uygun bir cevap madam ama mantıklı değil. Komiser,” diye seslendi kilisenin dışında bekleyen adama, “Bizzat kendisinin ve başrahibenin huzurunda bu kadının kaldığı odayı tekrar arayacağız.”

Sonra da rahibelerden oluşan topluluğa döndü. “İşinize dönün siz de,” dedi sertçe, sonra istavroz çıkardı. “*Laborare est orare.*”

Papa mal varlığıyla emsalsizdir. Papayı imparator ve kral takip eder. Onlardan sonraki en yüksek mevki başkardinalindir... Sonra prens gelir, başpiskopos ise prensle eşit rütbededir...

ASİL BİR MALİKÂNENİN KAYNAKLARINDAN

(15. YÜZYIL)

“Söylediklerinizin doğruluğuna kanıt gösterebilir misiniz? Soruyu soğuk bir ses tonuyla sordu Gabriel, biraz önce tarçınla tatlandırılmış elmalı tart ikram eden yabancıya o an tek söyleyebildiği buydu. Daha normal koşullar altında kadının bu kadar pahalı bir baharatı nereden bulduğunu, bu küçük serveti nasıl edindiğini merak edebilirdi. Ama böyle şeyleri aklından geçiremeyecek kadar darmadağındı şu an.

Bayan Clare’in biraz önce anlattığı hikâye, Gabriel’in bugüne kadar inandığı her şeyi yerle bir ediyordu. İlahi olarak seçildiği, Tanrı’nın hizmetine tahsis edildiği gerçeğini etkisiz kılıyordu. Rahip Francis’in onun kurtarıcısı, Kutsal Kilise’ninse sığınağı olduğu hakikatini çürütüyordu. Bu kadının söyledikleri doğruysa, sadece ahlaksız bir rahibin gayrimeşru çocuğu olmakla kalmıyor, annesiyle birlikte acımasız bir şekilde sömürülmüş de oluyordu. Hem de Gabriel’in tüm

kalbiyle Mesih'e bağılı olduğunu düşündüğü bir adamın şehveti, geçici hevesleri ve ihtirası uğruna istismar edilmişlerdi. Hayır. Başka bir cevabı olmalıydı bunun.

Rahip Francis ile Bayan Clare olarak seslendiği kadın arasında ruhsal, duygusal veya fiziksel herhangi bir yakınlığa tanık olmamıştı Gabriel. Aslında Rahip Francis pek çok kez sadece kadına yardım etmek için onu hizmetine aldığını düşündürecek açıklamalar yapmıştı. Dahası bu mesafeli, soğuk kadınla hatırladığı o güzel, sevgi dolu genç kadın arasında hiçbir benzerlik yoktu. Kadının söyledikleri doğruysa Rahip Francis, hatta ikisi, şimdiye kadar bu şekilde nasıl yaşamıştı?

Kadın masadan kalktı, ocağın sönmeye yüz tutmuş ateşini uyandırmak için eğildi.

"Yanında kala kala senin de yüreğin taşlaşmış ne yazık ki," dedi Gabriel'in içine dokunan hüzünlü bir sesle. "Oysa aradığın kanıt kalbinde gizli."

"Kusura bakmayın, ama siz o eve göre—"

"Bankside Caddesindeki genelev—" Kadının ateşi karıştırırken sergilediği çabaya turuncu renkli bir alev dans ederek cevap verdi. Yüzünü tekrar döndü kadın, bakışları aynı Gabriel'in hatırladığı gibi ihtiyatlı, gizemliydi. "Bankside Caddesiyle ilgili bir şey hatırlıyor musun?"

Kirden yol yol olmuş pencereleriyle o küçük salonu, yukarıdaki cehenneme çıkan merdivenleri gözlerinin önüne getirdi Gabriel. "Ben sizin Jane'iniz olurum papaz, Jane'lere düşkünseniz eğer." Devam etmesi için Bayan Clare'e başıyla işaret etti.

Ocak maşasını bırakıp küçük cam pencereye ilerledi kadın. Derli toplu kulübesini gezdirirken Gabriel'e gururla tek lüksünün bu camlı pencere olduğunu söylemişti. Sonra da bataklık araziye doğru bakarken, "Seninle ikimiz ikinci kat- ta diğerleriyle birlikte yaşadık. Odamızda küçük bir dolap

vardı. Ne zaman ki... Ne zaman ki..." diyebilirdi. Derin bir nefes aldı. Anlaşılan bu hatıra ona da Gabriel kadar acı veriyordu. "Gelmeden önce seni dolaba kapatmam konusunda ısrar ederdi."

Kadının sesi o kadar az çıkıyordu ki Gabriel kelimeleri seçmekte zorlandı. "Bu şekilde kapatılmaktan nefret ederdin. İçerisinin çok karanlık olduğunu söyledin. Yine de hiç kilitlemedim dolabı, o istese de kilitlemedim. Hiç kilitlemek zorunda kalmadım. O kadar iyi bir çocuktun ki. Bir kere bile o gitmeden dolaptan çıkmadın. Gerçi bazen ağladığını duyardım."

Eliyle havayı ittirirmiş gibi bir hareket yaptı; kemikli zarif eli yıpranmış derisine rağmen ince ve uzundu. Her şeyin beyhude olduğunu anlatan bir hareketti bu. Tanıdıktı. Küçük oğluna sarıldığı, Gabriel'inse karşılığında sırtını döndüğü gün de aynı hareketi yapmıştı. Böyle kucaklanınca gaddarlaştırmış; annesinin bu kadar seyrek gelmesine, üstelik bir de hamile olmasına çok sinirlenmişti Gabriel. Annesini bir daha hiç görmemişti. Rahip Francis, kadının onu terk ettiğini söylemişti.

Küçük kulübenin içi birden kasvetle doldu; tarçınla elma kokusunun ateşten çıkan dumanla karıştığı, boğucu, ağır bir hava vardı içeride. Kanıt istemişti kadından. İşte kanıtları saymıştı o da. Öyle miydi peki? Ya Jane Paul bu kadına önceden her şeyi anlattıysa?

Bayan Clare, sırtı Gabriel'e dönük bir şekilde pencereden bakmaya devam etti. Eliyle Gabriel'in göremediği gözyaşlarını sildi. Omuzları sanki minicik bir hareketle hafifçe sarsıldı.

"Onu görmemi istemiyordu o zaman, öyle mi? O yüzden mi beni kilitlemeni istedi?" diye sordu Gabriel.

Gabriel'e bakmak için döndü kadın, kalbinin acısını bir ayna gibi yansıtıyordu yüzü. "Asıl o seni görmek istemiyordu! Umurunda değildin. Varlığının hatırlatılmasını bile istemezdi.

Ta ki bir sabah gelip seni aşağıdaki odada oynarken görünceye kadar. Güneşli günlerde o pencerenin önünde oynardın.” Kadının yüzü bir an yumuşadı. “İçi doldurulmuş küçük bir atın vardı. Seni onunla oynarken gördü, ne kadar güzel bir çocuk olduğunu fark etti. Bir o kadar da akıllı. Atınla ne oyunlar kurardın. Bir sürü ses çıkarır, türlü türlü hikâyeler yaratırdın. Seni izlerken gördüm onu. *Oğlumuz* dedim. Seni sevmesini istedim. Nasıl bu kadar aptal, bu kadar akılsız olabilmişim?

“Aslında seni alıp götürceğini söylediğinde rahatladım! Çok daha iyisini hak ettiğini düşünüyordum Gabriel. Sana bu ismi neden verdim biliyor musun? Ne zaman saçına ışık vursa bir melek gibi görünürdün.”

Şimdiye kadar bir ya da iki cümleden fazla konuştuğunu görmediği o suskun kadının ağzı, içinden sözcüklerin fışkırdığı bir çeşmeye dönüşmüştü sanki. O çeşmeyi kapatabilmeyi istedi Gabriel. Sözcükler kafatasına çarpıp duruyordu sürekli. Düşünmeye ihtiyacı vardı, ama kadın konuşmaya devam ediyordu.

“İlk zamanlar, yani seni götürdükten sonra nadiren de olsa ziyarete gelmeye izin verdi. Uzaktan seni kendine benzetmesini izledim. İşte o zaman Jane Paul her gün biraz biraz ölmeye başladı.”

Gabriel sonunda konuşabildi. “Manastır ziyaretlerini bıraktın. Neden gelmekten vazgeçtin?” Bir yanı sorunun cevabını duymaya korkuyordu. Küçük bir çocukken bile anesine sarılmayı reddettiği o gün, kadının sonradan çocukça dargınlığını hissetmesinden, bunu istenmeme olarak algılayıp bir daha gelmemesinden korkmuştu.

“Gelmemi yasakladı.”

“Sen de bunu kabul ettin öyle mi?”

“İlk başta etmedim. Hatta karşı çıktım. Yalvardım. Ama o zaman ikinci çocuğuna hamileydim. Senin annen olmaya

uygun değilmışım, öyle söyledi. Kutsal Kilise'nin sana annelik yapacağını söyledi. Bana orospu dedi. Oysa hiç başkasıyla yatmadım. Annenin bir orospu olmadığını bilmen gerek. Kocammişçasına sadıktım ona. Varlığımı seni utanca sürükleyeceğimi söyledi bana.”

“Öbür çocuğuna ne oldu peki? Kız ya da erkek kardeşim var mı?”

Hüzünlü, buruk bir gülümseme yayıldı kadının dudağına. “O kadar güzel bir kızdı ki. Ölü doğdu.”

“Tekrar onunla yaşamaya nasıl başladın?”

“Acıdığı için aldı yanına beni, sık sık da hatırlattı. Kötü bir adam değildi ama kördü. Kendi ihtirasının kurbanı oldu. Gidecek hiçbir yerim yoktu. Annen olduğumu söylemeyeceğime, seni görmeye çalışmayacağıma dair söz verdim.”

Bayan Clare'i ilk gördüğü ânı hatırlamaya çalıştı Gabriel. Rahip Francis onu ziyaret etmeye Dominiken manastırına girdi hep. Gabriel ise Roma'daki çalışmalarını bitirip dönene kadar Rahip Francis'i ziyarete gitmemişti. Döndükten sonra ziyarete gittiğinde, kadının nasıl da gözlerini üzerinden ayırmadığını hatırladı. Bayan Clare'in onu sevmediğini düşünmüştü.

Kadın tekrar sırtını dönüp camdan bakmaya başladı. Zayıflayan ışık pencere camlarının birleştiği yerdeki damlacıkları ortaya çıkarıyordu. Kadının silüeti seçiliyordu yalnızca. Meçhul bir kadın, hiçbir özelliği olmayan bir yabancı. Bu kadın annesiydi.

Bu silüetin arkasından yumuşak bir sesle, sanki kendi kendine konuşmuşçasına, “Orospu olan babammış,” dedi Gabriel.

Söylediği her şey yalandı. Tamamı. Tanrı'nın isteğiyle seçilmemişti Gabriel. Babası seçmişti onu. Üstelik İsa'ya hizmet için değil, Kilise'nin anlamsız ihtiraslarına hizmet etsin diye

seçilmişti. Babası da ihtirasından kalanlarla birlikte Araf'taydı artık.

Peki ya oğlu bu ihtirasa nasıl hizmet etmişti?

Oğlu da dürüst bir adamı yetkililere bildirmiş, düşüncesizce âşık olduğu kadını tehlikeye atmıştı. Babası Araf'taysa oğlu da cehennemdeydi. Hıçkırık sesleri geldi kulağına, hemen sonra bu seslerin kendine ait olduğunu fark etti. Camdaki silüet hareketlenip ona doğru yürümeye başladı.

Yüzünde annesinin soğuk ellerini hissetti Gabriel.

Anna ve Bek'in paylaştığı minicik iç odada ve diğer küçük odada aranacak çok fazla yer yoktu: İki küçük karyola, yatağın köşelerine düzgünce sıkıştırılmış battaniyeler, kireç badanalı çıplak duvarda hemen göze çarpan köşedeki daracık dolap, üzerinde geniş bir kâseyle ibrik duran lavabo. Lavabonun her iki yanında duvara asılı dört tahta kanca vardı. Bunların ikisinde Anna'nın giysileri asılıydı. Leydi Cobham'ın hediye ettiği, biri parlak kırmızı, diğeri soluk gri renkli iki elbiseyle onların yanına asılmış sincap desenli bir pelerin.

Diğer kancada Bek için fazladan bir gömlek, kısa pantolon ve bir yün ceket asılıydı. Askerler Bek'in küçük kutusunu çoktan boşaltmış, içindeki düdüğü zemine saçılmış eşyaların üzerine fırlatmıştı. Anna çocuğu Rahibe Matilde'le gönderdiğine memnun oldu. İyi ki bu olanları görmemişti Bek. Komiser, kaliteli İngiliz yünüyle dokunmuş pelerinini kirli ellerinin arasında tutarken öfkeden kudursa da dudağının içini ısırtıyor, bir şey söylememek için kendini tutuyordu Anna.

"Hiçbir şey yok ekselansları." Odayı bir tek komiser arıyordu. Diğer üçü yani başpiskopos, Anna ve başrahibe birbirlerine o kadar yakın duruyorlardı ki neredeyse duvağının

incecik tülünden başrahibenin gözbebeklerini görebiliyordu Anna. Dışarıda kapıda bekleyen askerlerin mırıltılarıyla kuvvetli kahkahaları duyuluyordu.

“Bunda ne var?” Karyolanın ucundaki oyma ahşap sandığı işaret ederken bir yandan da geçirmesine hâkim olmaya çalışıyordu başpiskopos.

Anna daha cevap veremeden bir heykelmişçesine hareket-siz duran başrahibe lafa girdi. “Bir kadının iç çamaşırlarını adamlarınızın karıştırması sizce uygun mu ekselansları?”

“Peki o zaman siz bakın.”

Komiser geri çekildi. Başrahibe eğilip sandığı açtı. Tekerekte Anna’nın keten kombinezonlarıyla iç gömleklerini çıkarıp, sonra da karyolanın üzerine düzgün bir şekilde üst üste koydu. Bitirdiğinde sandığın en altında kolyeye benzer bir şey kalmıştı bir tek.

“O ne?” diye sordu başpiskopos.

“Bana ait bir haç. Annemindi. Aile yadigârı.”

“Niye takmıyorsun o zaman?” diye sordu başpiskopos kur-nazca. “Yoksa sen de Lollard’cılar gibi bu tarz dini simgeleri batıl inanç olarak mı kabul ediyorsun?” Sonra göğsündeki altın haçı okşadı. Pencere camı görevi yapan yağlı parşömenden içeri vuran loş ışıktaki incilerle yakutlardan oluşan değerli taşlar haçın üzerinde ılık ılık parlıyordu.

“Gümüş zinciri koptu, onu tamir ettirecek param yoktu,” diye cevap verdi Anna.

Başrahibe kolyeyi almak için çömeldi, ama başpiskopos kadından önce davranıp kolyeyi kaptı ve dikkatli bir şekilde incelemeye başladı. Sonra şöyle bir omuz silkip kolyeyi keten kıyafetlerin üzerine koydu. Kısık gözlerle, ağzı bir tarafa kayık bir şekilde uzunca bir süre sandığı inceledi.

Aniden başını sandıktan çevirip komiserle konuşmaya başladı.

“Sandığı kaldır,” dedi. “Sonra da ters çevir. İçimden bir ses orada bir şey bulacağımızı söylüyor.”

Komiser sandığı alıp ters çevirdi, sonra karyolanın üzerine koydu. Dikkatli bir şekilde inceledi. Birkaç kez vurup “Ses dolu dolu geliyor,” dedi.

“Gelir tabii,” dedi Arundel, “İçinde katı bir şey varsa, emin değilim ama mesela tuğla gibi bir şey...” Av kokusu almış bir tilki gibi kurnazca süzdü Anna’yı. “Belki de... kitap gibi bir şey.”

Eğilip yüzüklerle dolu parmaklarını sandığın oymaları üzerinde gezdirdi, köşede iki gül oymasının olduğu yerde durdu. Başparmaklarını oraya bastırınca bir kapak açıldı. Başpiskoposun sırtışı gözlerine kadar yayıldı.

Anna hareketsiz duruşunu hiç bozmadı. Korkusunu belli etmek, adama bu mutluluğu yaşatmak istemiyordu.

“Ne kadar da akıllıca,” dedi başpiskopos. Sonra sandığa bakarak “Bakalım burada ne varmış?” diye sordu.

“Ben bir kâtibim,” dedi Anna. “Bunlar kendi kitaplarım. Zarar görmesinler diye oraya koydum.”

“Çıkar da kâtibimizin bu kadar önemseydiği kitaplar nelermiş görelim bakalım. Onun sınıfından insanlar varlıklarını gözler önüne sermeye bayılırken bu kız neden bu kitapları gizli bir hazineymişçesine saklıyor acaba?”

Komiser iki kitabı da çıkarıp yatağın üzerine yan yana koydu, temiz iç çamaşırlarının yanına. Önce deri cildinden değerli taşları sökülmüş, tamamen el yazması küçük kitabı; sonra da daha büyük olan Wycliffe İncili’ni. Başpiskopos, komiseri kenara itip daha büyük kitabın zarifçe renklendirilmiş desenlerle dolu kilim sayfasını açtı. Tezhipçi Finn’in sevgiyle renklendirdiği kilim sayfası metnin tek süslü sayfasıydı. Üzerinde de “Bu İncil bizim Anna. Öldüğümde senin olacak. Sonra da, yani bir gün, onu çocuklarına vereceksin,” yazıyordu.

Fakat başpiskopos göz alıcı kilim sayfasına bakmıyordu. Anna, bakışlarını başlığa kilitleyen adamı izledi. Bir engerek yılanıyla karşılaşmışçasına irkildi başpiskopos.

Nefret dolu yüksek bir sesle başlığı okudu: “Kutsal İncil: Kutsal Kitap’ın İngiliz diline tercümesi.”

“Anna, aman Tanrım,” dedi başrahibe, hırıltılı sesi hayal kırıklığıyla doluydu.

Başrahibeyi kurtarayım derken başpiskoposa aradığı en önemli kanıtı kendi elleriyle vermişti Anna. Eğer o masada oturduğunu itiraf etmemiş olsaydı, aradığı kanıtı yani kitapları asla bulamazdı adam.

“Onlar benim kendi kitaplarım. Başrahibenin onlardan haberi yok. Buraya geldiğimden beri bu sandıkta duruyorlar. Şu âna kadar hiç çıkarmadım onları.”

Başpiskopos, Anna’yı dinlemiyordu sanki. İncil’in sayfalarını çevirdi. Kemikli, buruş buruş, yüzüklerle dolu çirkin parmaklarını üzerinden çekmesi için Arundel’e bağırarak istedi Anna. Büyük bir sevgiyle yazılmış bu sayfalara hiç yakışmıyordu elleri. Anna’nın etrafında oda birden dönmeye başladı. Başrahibe hemen yanına gitti, sonra kollarını Anna’ya sarıp destek oldu.

“Hadi Anna otur yoksa düşeceksin.” Anna’yı sandalyeye oturttu başrahibe.

“Söyleyeceklerimi oturarak dinlemesi daha iyi zaten,” dedi başpiskopos. “*De haeretico comburendo* adında bir kanundan haberiniz var mı madam?”

Anna, başrahibenin soluğunun kesildiğini, kollarının onu daha sıkı sıkı sardığını hissetti.

“Ekselansları, elbette İngiliz kanunları hakkında hiç bilgisi olmayan bir kadın, bir yabancı için geçerli olamaz bu kanun. Ayrıca insan yalnızca bu kitaba sahip diye böyle ağır bir ceza-ya çarptırılmaz. Özellikle de kitap aile yadigarıysa. Hem ki-

taba sahip olmanın bile yasa dışı olduğunu Bayan Bookman nereden bilsin?”

Bir sineği savuşturmuş gibi ellerini sallayarak kadının sözlerini kale almadı başpiskopos; sadece homurdanarak yorum yaptı. “Yasayı bilmemek özür kabul edilemez, yoksa bu topraklarda yaşayan köylülerle yalancılar da bilmediğini iddia eder. Ülkemizde yabancı olsa bile Kutsal Kilise yasalarının herkesi bağladığını bu kızın bilmesi gerek.” Yavaşça eğildi -zaten çok uzun boylu değildi- yüzünü iyice Anna’nınkine yaklaştırdı. Anna, başpiskoposun iğrenç ağız kokusunu duyabiliyordu. “*De haeretico comburendo*’yu Kâfirlerin Yakılması Üzerine şeklinde tercüme edebiliriz madam. Bu yasaya göre sadece İngilizce İncil’e sahip olmak bile günahkâr kişinin ölüm cezasına çarptırılması için yeterlidir.”

“Ekselansları!” dedi soluk soluğa başrahibe. “Lütfen Tanrı’mızın göstereceği merhameti siz de gösterin. Bu kız masum. Ayrıca onu tehdit ederek yalnızca bir değil iki hayatı birden göz ardı ettiğinizi bilin. Bayan Bookman hamile.”

“Diğer kitabı verin bana,” diye talimat verdi başpiskopos, hayretle daha küçük kitaba bakan komiser.

“Bu garip bir dilde yazılmış. İngilizce değil. Kutsal Kilise dilinde de değil,” diyen komiserin elinden hemen kitabı kaptı başpiskopos.

“İbranice. Okuyamam ama bu şeytani çizgileri daha önce de gördüm.” Kitabın sayfalarını karıştırdı, yana çevirdi, sonra yukarı ve aşağı döndürdü. “Hımmm,” dedi. Gözleri küçülerek minicik yarıklara dönüştü. “Anlaşılan sadece bir kâfiri değil galiba bir cadıyı da yakaladık komiser.”

Faites floutez la sorcière! Anna bu sözlerin kulaklarında çınladığını hissetti; Jetta’nın nehirden çıkarılırkenki cansız vücudu gözünün önüne geldi. *Faites floutez la sorcière!* Öğlen yediği pırasa çorbası ağzına geldi. Yutmaya çalışıp öğürdü. Başrahibe

ellerini Anna'nın önüne çanak yaptı. "İşte Anna. Her şey yolunda."

Anna, başrahibenin eline kustu, sonra başı kadının dizlerine düştü.

Suyun lavaboda çıkardığı sesleri duydu. Tıpkı başrahibenin sesi gibi uzaktan geliyordu ses. "Sadece bir kitap." Anna kadının ellerini yıkadığını duydu, sonra başrahibe yüzünü silsin diye ıslak bir bez uzattı.

"Sadece bir kitap ha başrahibe! Yahudi büyülerıyla dolu bir kitap bu. Melekleri çağırmakta kullanılan bir kitap." Altı köşeli yıldız şeklini işaret etti.

"Ama Anna bir kitap satıcısı. Sırf parşömeni yüzünden bile bu kitabı almış olabilir."

"O zaman onu sorgularız. Eğer masumsa zaten sorgu yarğçları karşısında da masumiyeti ortaya çıkar."

"Azıcık bile merhametiniz yok mu Başpiskopos Arundel?" diye yalvardı başrahibe. "Ya çocuk?"

"Kulede doğurabilir. Çocuk doğunca da bir manastıra verilir. En azından bir ruh kurtulmuş olur."

Anna ayağa fırladı. Oda yine çevresinde dönmeye başladı. Bakışlarını dolabın üzerindeki gaz lambasına sabitledi. Odanın dönüşü durdu. Lamba odağına yerleşti. Kişisel eşyalarını altüst ederlerken, kutsal kitabına saygısızlık yaparlarken kontrol etmeye çalıştığı öfke birden mantığını ele geçirdi. Başpiskoposun karşısına dikildi; adamın terinin, çürük dişlerinin, kirlenmiş ruhunun pis kokusunu duyabiliyordu.

Başrahibenin nefesinin sesini, kulağına, "Sakin ol Anna. Bebeği düşün. Her şey düzelecek," diye fısıldadığını duyabiliyordu.

Bebeği düşünüyorum zaten, diye düşündü içinden. Bebekten başka düşünecek neyim kaldı ki? Kıpırmızı ve mosmor bir öfkeyle kudururken nasıl sakın olabilirim? Başını arkaya atıp

kahkaha attı; bir çığlığa dönüşüp duvarlardan kendine yansıyan, onu bile ürküten vahşi, histerik bir kahkaha.

Başpiskopos bir adım geriledi. “İçine kötü ruhlar girmiş bunun.”

Kasılma geçmiş, onun ortaya çıkışı Anna’yı birden sakinleştirmişti. Birden hiç halinin kalmadığını hissetti.

Sakin, alçak sesle konuştu. “Eğer çocuğumu almaya kalkarsan seninle cehennemde görüşürüz bunak herif.”

Komiserin bir adım gerisinden ona yaklaşan adımlarını güçlkle duydu. Kazık gibi durduğu yerde bakışlarını ondan kaçırın başpiskopostan gözlerini ayırmadı. Komiser ellerini kavrayıp iki elini bileklerinden deri bir şeritle birbirine bağladı.

“O kadar sıkmasanıza,” diye karşı çıktı başrahibe, sesi o kadar ciddiydi ki Anna bileklerinin gevşediğini hissetti. “Her şey yoluna girecek Anna. Yoluna girecek. Hem sana hem de bebeğe dua edeceğiz,” dedi sonra da Anna’nın pelerinini üzerine atıp çenesinin altından bağlarken.

“Birinin gerçekten bizi duyduğuna inanıyor musun anne?”

“Elbette Anna. O, bizi her zaman duyar. İncancını asla yitirme. Bu durumdan ancak incancına sığınarak kurtulabilirsin. Her şey yoluna girecek!”

Her şey yoluna girecek. Norwich’li Julian’a ait bu sözleri diğer rahibelere hep söylerdi başrahibe. Bu cümleyi büyükbabasından da sık sık duyardı Anna. Peki neredeydi büyükbabası şimdi? Hayır, Anna her şeyin güzel olacağından emin değildi. Ama bunu itiraf edemezdi. Başrahibenin incancına karışamazdı. İnanmaya ihtiyacı vardı o kadının. Belki başrahibenin incancı da tıpkı Finn’inki gibi ikisine birden yeterdi. Getirdikleri binek atına beceriksizce binmeye çalışan Anna’yı tuttu komiser. “Üzgünüm anamız,” dedi Anna, ama kadının gözlerinin içine bakamadı. Başpiskoposun kenarları kürklü

pelerininden gözlerini alamadı. Bir zamanlar bembeyaz olan şimdiyse griye dönmüş kürk, çamurlu yollarda adamı peşi sıra takip ediyordu.

Bek çan kulesinden Anna'nın askerlerle gittiğini gördü. Anna'yı elbisesinin renginden tanımişti. Ama geri dönecekti. Anna ona söylemeden bir yere gitmezdi.

Anna'nın tembihlediği gibi Rahibe Matilde'nin yanına gitmedi. Onun yerine çırpı gibi bacaklarını çan kulesinin basamaklarında teker teker sürükleyerek yukarı çıktı. Yazı salonunda rahibelerle oturmak, tahta basamaklara tırmanırken yardım etsin diye Matilde'yi beklemek istememişti. Ya çanlar onsuz çalmaya başlarsa? Koltuk değnekleri yanındaydı. Çan kulesine ilk kez tek başına tırmanmıyordu. Hatta Rahibe Matilde bu nedenle Bek'i azarlamış, tahta basamaklardan bacaklarına kıymık batabileceğini söylemişti. Rahibe Agatha da bacaklarını yaralayabileceği konusunda onu uyarmıştı. Oysa Bek'in kolları güçlüydü. Koltuk değneklerinin yardımıyla emeklemesine gerek yoktu.

Bek'i çanları görmeye ilk Anna götürmüştü. Çanlara nasıl şarkı söyleteceğini, onları nasıl susturacağını göstermişti. "Canavarı sakinleştirmek gibi," demişti. Bu işe yaramıştı; tabii çanlar çalmaya başlarken oradaysa. Ama bazen rahibeler çan kulesine onsuz gelirdi. Bazıları Bek'in çok yavaş olduğunu söylüyordu. Bununla birlikte çan kulesine gelmişse Rahibe Agatha bile çanın çalmasını sağlayan ipi Bek'in çekmesine izin verirdi.

Çan kulesinin bir köşesine sığınıp beklemeye başladı; sabah soğuşunda ceketine sıkı sıkı sarındı; tam ortadaki güneş saatini izlemeye başladı. Birazdan rahibelerden biri gelir; sa-

bah ayinini haber veren çanı çalmasına izin verirdi. Bek bekledi. Ani bir rüzgâr ipin saçaklanmış ucunu kııldattı. Bek ürperdi. Kendi kendine şarkı söylemeye başladı. Anna yakında dönecekti. Onu bırakmazdı. An-na An-na. Gölge, güneş saatinin sağ üst bölgesine doğru sessizce hareket etti. Sabah ayini geçmişti.

Bir çalığışu kirişin tepesindeki yuvasına uçtu. Hâlâ hiç kimse gelmiyordu. Çanları unutmuş olmalıydılar. Bu görev genç rahibelerden birine aitti. Muhtemelen bir sonrakini unutmazdı. Biri mutlaka dördüncü ayini haber veren çanı çalmaya gelecekti. Bek bekleyecekti.

Ceketine bağlı küçük deri keseden üç taş çıkarıp yere vurmaya başladı. Bir-iki-üç, üç-iki-bir, iki-bir-üç. Pat. Pat.

Çalığışu onu azarlarçasına samanlarını en uzun çana yağdırarak yuvasından uçtu.

Gölge dördüncü ayine doğru ilerliyordu. Biri gelecekti. Biri çanların çalmadığını, ayin saatlerinin kaçtığını fark ederdi. Çanları unuttukları hiç olmamıştı. Çanların üçü de yayvan gövdeleri içinde duruyordu. Büyük ve uzun olanı çekmek çok zordu. Menteşeleri zamanla yanlış kullanımdan sertleşmişti. Rahibeler onu çekemezdi. Kolları güçlüydü Bek'in. İzin verseler, o çekebilirdi. Sonradan gelen çanlardan koro çanı *Nola* ve yemeği haber veren *Squilla* daha yeni ve kısaydılar, üstelik onları çekmek de daha kolaydı. Rahibeler ne anlama geldiğini anlasın diye her çanın farklı bir sesi vardı. Ama Bek çanları isimleriyle çağırılmazdı. Her birine bir numara vermişti Bek. Ağır ve uzun çana bir numara diyordu. Orta büyüklükteki *Nola*'ya iki numara, üçüncü çan olan geniş ağızlı *Squilla* ise üç numaraydı.

Bir. İki. Üç. Pat.Pat.Pat.

Güneş saatindeki gölge üç çizgi oluşturdu. Üç numaralı çanı çalmanın zamanı gelmişti. Güneşe göre. Aynı zamanda midesindeki seslere göre.

Ama gölge dördüncü ayın saatini de geçti, üstelik çanları çalmaya kimse gelmedi.

Bek gözlerini kısıp çan kulesinin tamamen gölgede kalmış sivri çatısını incelemeye başladı. Kirişler üzerindeki siyah lekeleri saydı. Bu lekeler *yarasalar* demişti Anna. Dört yarasa vardı.

Niye Bek'i almaya biri gelmiyordu? Anna gitmişti. Rahibelerin hepsi mi gitmişti yoksa? Saatlerdir kemerli avluda kıpırdayan tek canlı görmemişti. Bahçede bir tek parıldayan çeşme hareket ediyordu.

Herhalde hepsi uyuyakaldı, diye düşündü. Çanları o çalabilirdi o zaman. Tüm çanları çalacaktı. Böylelikle rahibeleri uyandırır. Nasıl çalması gerektiğini kafasında planladı. Önce bir numara. Sonra *Nola*, yani iki numara. Sonra da *Squilla*, yani üç numara.

Sıralamayı kafasında canlandırdı. Üç-iki-bir, bir-iki-üç, iki-üç-bir, bir-üç-iki, sonra da bu şekilde devam edip gidecekti. Eğer dört çanı olsaydı sonsuza kadar devam edebilirdi.

Büyük, uzun çanın saçaklı ipini çekti. Sertleşmiş menteşeler zar zor kımıldadı. İki eliyle birden çana asıldı, vücudu azıcık yerden kalkınca ipi bıraktı, çan azıcık sallandı. Menteşeler gıcırdadı. Bu hareket tokmağı kımıldatmaya yeterdi. Bir kere daha yapınca çandan yarım yamalak bir ses çıktı. Sonra tam ses çıktı. Bir. İki. Üç.... Çan kulesinde ses yankılandı. Çanın o muhteşem, sevinç veren sesi. Çanlar, çanlar, çanlar... Aşağıda rahibelerin hepsi sunakta nöbet tuttukları kiliseden koşarak çıktı, sonra yukarı çan kulesine bakıp birbirlerine işaret etmeye başladılar.

"Küçük Bek bu!" diye bağırdı en yaşlı olanları. "Küçük Bek'i unuttuk. Rahibe Matilde, hemen yukarı çıkıp ölülerini diriltmeden onu buraya getir."

Küçük Bek, Rahibe Matilde'nin basamakları tırmadığını duydu. Aşağıda, puslu gözlerine kocaman siyah bir kuş sürüsü gibi görünen şeylere baktı. İçlerinde o rengârenk kuş yoktu.

Ama Anna onu asla terk etmezdi.

“Tutukluyu Londra'ya götürün ama bir at arabasıyla sürücü kiralayın ona,” dedi başpiskopos, High Caddesinde durduklarında. “Atını da manastıra geri gönderin.”

Benden bahsediyorlar, diye düşündü Anna kuşkulu bir şekilde. Tutuklu olan benim. Yine de en azından at arabasına sevinmişti. Londra'ya at üstünde gitmek zorlu bir yolculuk olurdu. Özellikle de bir kadın için. Hele de hamile bir kadın için.

“Rochester piskoposuna nezaket ziyaretinde bulunmak üzere burada katedralde kalacağım. Kendi piskoposluk bölgesinin zan altında olduğundan haberi olması lazım. Gerçi zaten bildiğinden şüpheliyim.”

Komiser uzanıp Anna'nın attan inmesine yardımcı oldu. “Tutukluyu Newgate Hapishanesi'ne mi götüreceğiz ekse-lansları?”

Başpiskopos, Anna'ya sert sert baktı. “Hayır. Gerçi bu cadı Newgate'i hak ediyor ama. Başrahibenin hatırına onu Beyaz Kule'ye götürün. Newgate okumuş bir kadına uygun bir yer değil. Hamile bir kadına da uygun değil.”

Ama sesinde en ufak merhamet yoktu. Beyaz Kule daha iyi bir yerdi, öyle mi? Orada biraz da olsa nezaket görebilecek miydi Anna?

Başpiskoposun güzel beyaz atı sabırsızca kişnedi, özenle hazırlanmış gümüş koşum takımındaki küçük çanlar sabah havasında çınladı. Komiserle iki adamını tutukluyu götür-

mek üzere bırakıp atını Boley Tepesi'ne, büyük katedrale sürdü başpiskopos. At arabasının arkası bir sürü fiçıyla doluydu. Anna arabanın zeminine, sürücünün ona verdiği postun üzerine oturdu. Arabacı atları kırbaçlayıp arabayı çeken iki atı ısıklık çalarak harekete geçirdi.

Anna atların koşarken çıkardığı ayak seslerini bastırmaya çalışarak "Beyaz Kule ne?" diye bağırdı arabacıya.

Omzunun üzerinden geriye bakarak "Londra'daki kraliyet sarayı," dedi adam.

"Kraliyet sarayı mı?"

Komiser kahkaha attı. "Sizin gibilere kraliyet odaları verilemeyebilir tabii bayan. Daha çok zindan gibi yerler var sizin gibiler için."

Anna zindanları iyi biliyordu. Hrad'da, Vltava Nehri üzerinde yükselen tepedeki kalede de bir tane vardı. Oraya girdikten sonra bir daha haber alınamayan insanlar olduğunu duymuştu. Demek bu kadar yolu kâfirlikle, hatta daha da beteriyle suçlanarak sonu zindanda bitsin diye tepmişti. En azından Martin'in ölümü hızlı olmuştu.

"O güzel kırmızı başın orada yalnız kalacak diye üzülme. Bir sürü arkadaşın olacak. Ağına düşürmeyi planladığı Lollard yanlılarını kapatmak için Lambeth'e büyük ihtimalle bir kule daha inşa etmeleri gerekeceğini söylüyor ekselansları."

Yüzüne vuran, gözlerini yaşartan mart rüzgârından korunmak için gözlerini kapadı Anna. Tekerlek izleriyle dolu yolda arabanın sarsıntısı bel çukurunu acıttı. Büyük fiçılardan birine yaslandı. Fiçının metal çıkıntısı omzuna battı. Yine de az da olsa beline destek oldu.

Yanında tırıs giden komiser, Anna'yla pek ilgilenmiyor, adamlarıyla kahkahalar atıyordu. Sürücü hızlanmaya zorlamak için atları kırbaçladı. Anna kendini atların, araba tekerleklerinin altına atsa ne olurdu? Hiçbir şey olmasa bile baş-

piskoposla yordakçılarını eğlencelerinden etmiş olurdu. Nasıl olsa ölecekti. Bu işin nasıl sonuçlanacağını biliyordu.

Hayır yapamazsın Anna. Bir hayatın nasıl sonlanacağını yalnızca Tanrı bilir. O'na güvenmeye devam et. Bebeğini düşün. Her şey yoluna girecek.

Ama bu sözler büyükbabasına aitti. Anna'ya değil. Anna'da o yaşlı adamın inancı yoktu. Ya da cesareti.

Yol kenarındaki bir handa yemek yemek için durdular. Anna aç değildi, ama mesanesi patlayacak kadar dolmuştu.

"Hela arkada, binanın dışında." Anna sormadığı halde sürücü başını sallayarak cevap verdi.

Komiser bileklerindeki deri şeridi çözdü. "Seni pencereden izleyeceğiz bayan. Kaçmayı aklına bile getirme."

Anna yola, öğleden sonra güneşinin ağaçları tehdit edici gölgelere çevirdiği yerlere baktı. Bulunduğu yer o gölgelik alandan daha güvenliydi. En azından komiser onu burada ıpsız sapsız tiplerden korurdu. Ne de olsa yükünü sağ salim teslim etmek isterdi.

Anna kaba saba adamlarla dolu hana tercih ettiği leş gibi kokan helada elinden geldiğince oyalandıktan sonra dumanla kaplı herkese açık salona girdi. Komiserin adamları onu fark etmedi bile. Arabacının yanına oturup iyi niyetli bir yüz görebilmek için odayı taradı. İçeride tek bir kadın yoktu, konuşabileceği bir kadın garson bile.

"Yesenize madam," dedi sürücü bir tavuğun etini kemiğinden ayırırken. Sizin yerinizde olsam bu fırsatı kaçırmazdım."

"Param yok," dedi Anna.

Adam güldü. "Ödemesen ne olur ki? Seni hapse mi atarlar?"

Anna içinde bulunduğu durumuna rağmen gülümsedi. "Zaten aç değilim," dedi. Sonra bebeği aklına geldi. Bütün gün hiçbir şey yememişti. "Ekmekle peynir lütfen."

“İki peni,” dedi hancı yiyecekleri bırakırken.

“O ödeyecek,” dedi Anna başıyla uzaktaki komiseri göstererek.

Anna yiyecekten ısırik alırken arabacı da yaptığını onayladığını belirtecek şekilde göz kırptı. Ama bir parça ekmeği bile zar zor yutabildi Anna, masanın üzerindeki çiviye takılmış duyuruyu kopardı, kâğıdın yeterince temiz olduğunu anlayınca da yiyeceklerin geri kalanını alencontre kâğıda sarıp cebine soktu. Bir daha kim bilir ne zaman yemek yiyecekti?

“En iyisi gidelim,” dedi sürücü, “Gece çökmeden Londra’ya varmak istiyorsanız.”

Komiser hancının parasını ödeyip fatura üzerinde münakaşa etmeyerek Anna’yı rahatlatmış. Hatta arabaya binerken yardım etmek için Anna’ya elini uzattı. En azından bacaklarını esnetip hafiflediği için şimdi çok daha rahattı Anna. Ancak yoğun alacakaranlık yüzünden öyle bir umutsuzluğa kapıldı ki bir an tıpkı büyükbabasının öldüğü günkü gibi kalbinin kulaklarında attığını hissetti. *Sakin ol Anna. Her şey yoluna girecek. O’na güven.* Büyükbabasının sesini o kadar net duyuyordu ki ona dokunmak için elini uzattı. Ama eli sadece büyük bira fıçısının kıymık kıymık olmuş tahta yüzeyine dokundu.

Şehre girdiklerinde yoğun karanlık çökmüştü bile. Londra Köprüsü üzerindeki evlerin pencerelerinde ışıklar titreyordu.

“İşte oradaki Beyaz Kule bayan,” dedi arabacı sağ tarafı işaret ederek. Nehir sollarında uzanıyordu. Artık nehri göremiyordu ama denizle birleşen tuzlu sudaki okyanus kokusunu alabiliyordu Anna. Akıntı yönünde, karanlıkta ışıltılı parlayan koca bir gemi gördü. *Bu kadar muma kimin gücü yeter,* diye düşündü. Peki bu insanlar sürekli ısınmayı nasıl başarıyordu? Yün pelerininin altındayken bile tir tir titriyor-

du Anna. Rüzgârdan korunmak için fiçilerin arkasına iyice sinmişti. Sürücünün işaret ettiği yere baktı. Beyazdan çok gri gibi görünen çok sayıda kulenin çevresinde devasa büyüklükte bir duvar vardı. Kulelerden bazılarının en üst katlarında bir ya da iki mumun yandığını görür gibi oldu, uzun gölgelerde minicik titrek ışıklar. Nehirdeki mavnayla birlikte müziğe, harp ve lavta tellerine eşlik eden kahkaha sesleri de sürükleniyordu.

“Bu gelen yeni kralın mavnası olacak. Majesteleri saltanat filikalarıyla nehirde gezmeyi seviyor. Müzisyen tuttuğunu söyleyenler de var.”

“Rıhtım yanındaki girişten dolaş,” dedi komiser hızla. Vatan Hainleri Girişi’nden geçeceğiz.”

Ne tehditkâr bir isim. Ne kadar kaygı verici bir manzara, diye düşündü Anna başını kaldırıp basamakları nehre inen kocaman demir kapılara bakarken.

“Hişşt nöbetçi,” diye seslendi komiser. “Canterbury Başpiskoposu, Ekselansları Thomas Arundel bir tutuklu gönderdi sana.”

Kapılar büyük bir gıcırtyla açıldı.

Arabacı içeri girmeye gönülsüz atını girmesi için kırbaçladı. Anna mart rüzgârının getirdiği soğukla ilgisi olmayan bir sezgiyle titredi.

Bu kez nehirden sürüklenen kahkaha seslerine bir flütün giderek yükselen melodisi eşlik etti.

“Kule Hapishanesine hoş geldin,” dedi nöbetçi Anna’nın arabadan inmesine yardım etmek için uzanırken.

Yahudilerin öldürülmesine sebep olan asıl mevzu paraydı. Fakir olsalardı ya da feodal lordların onlara borcu olmasaydı, yakılmazlardı. Sahip oldukları zenginlikler paylaştırıldıktan sonra... bir kısım insan kendi paylarını, bağışlayıcı papazların tavsiyesine uyarak Kilise'ye bağışladı.

STRAZBURG YAHUDİ CEMAATİ KREMASYON
BELGELERİ, JACOB VON KÖNIGSHOFEN

Gabriel üçüncü gün sabahın ilk ışığıyla manastıra geldi; Gayakta duracak hali yoktu, zar zor anlaşılan sözcüklerle konuşarak başrahibenin özel odasına kabul edilmek için yalvardı. Başrahibe de çok yorgundu. İki gecedir uyumamıştı. Manastırına aldığı, sonra da tehlikeli işlerine bulaştırdığı genç kadının başına neler gelmiş olabileceğini düşünüp duruyordu. Ancak yıllar önce karşılaştığı durumdan farklı olarak bu kez başrahibenin suçu yoktu. Kız sadece kopyalama işleri için gönüllü olmamış, kendi kendini de ele vermişti.

Yine de bunların hiçbir önemi yoktu. Gözlerini kapadığı an kelepçeyle götürülen Anna'nın yüzü gözünün önüne geliyordu.

Aslında gözünün önüne gelen şey hem Anna'nın yüzü hem de tamamen Anna'ya ait olmayan bir yüzdü.

Şimdi de Papaz Gabriel odasında volta atıp duruyordu. Başrahibe, kurşuni şafağın pencereden sızan ilk ışığında adamın lekelerle kaplı perişan vaziyetteki cübbesini görebiliyordu. Adamın gözleri koyu halkalarla çevrelenmişti.

"Sizi yargılamak bana düşmez papaz. Bu, beni aşar." Kathryn elinde olmadan adama acıyordu. "Nereden duydu-nuz?" diye sordu.

"Appledore'daki bir kilisenin kapısına asılmış duyurudan. Adı listede, sorgulanmak üzere tutuklanan insanlar arasındaydı. Sör John soruşturmasıyla bağlantısı olan insanlar arasında."

Derin bir nefes verdi Kathryn. "Lambeth Sarayı hiç vakit kaybetmemiş anlaşılan," dedi. "Elçiler bu kadar süratli olduğuna göre yazıcılar çok çalışıyor demek ki."

"Başpiskopos, Lord Cobham'ı yok etmeye kararlı. Lollard yanlılarını bastırmayı, Kilise'yi kâfirlikten temizlemeyi ölüm kalım meselesi olarak görüyor. Korkarım Anna'ya epey sert davranıp bu işe manastırı da bulaştırmaya çalışacak."

Sert mi davranacaktı? Kendi Kilise'sinin Tanrı'nın adını kullanarak yaptığı kötülüklerden bu kadar mı habersizdi bu papaz?

"Eğer manastırda Sör John adına yasaklı metinler kopyalandığını kanıtlayabilirlerse, bu davayı asla kaybetmezler." Kendi çevresinde döndü Gabriel, neredeyse agresif bir ses tonuyla ekledi. "Sizi uyarmıştım. O el yazmalarını neden yakmadınız ki?"

Bu suçlamaya rağmen Kathryn'in adama duyduğu şefkat, sakince cevap vermesine neden oldu.

"Yaktım. Anna o metinleri beraberinde getirmiş. Korkarım asıl felaketten haberiniz yok. Keten çamaşırlarla dolu sandık-

tan sadece Wycliffe İncili değil, Yahudi büyülerıyla dolu bir kitap da çıktı.” Durakladı Kathryn. “Başpiskoposun ağzından *cadı* kelimesi bile çıktı.”

“Yok artık!” Yumruğunu başrahibenin tertipli, tertemiz masasının meşe yüzeyine vururken ağzından şu sözler çıktı Gabriel’in. “Nasıl bir aptallık bu, nasıl bir inat! Fransa’dayken onu uyarmıştım.”

Biliyordu Gabriel. Onun için bu kadar öfkeliydi. Cadılık suçlaması işkence görmesi için başlı başına bir sebepti. İnsanın düşmanı şeytansa, ruhu eninde sonunda kurtulacağına göre bedeninin ne kadar acı çektiğinin ne önemi vardı?

“Nüfuzlu bir adamsınız siz papaz. Başpiskopos sizi dinler. Onun için ricada bulunamaz mısınız?”

Gabriel kahkaha attı. Hüzünlü, acı bir kahkaha. “Ne kadar safsınız başrahibe. Arundel’in hayatta tek istediği bu. Üstelik hem yeterince gücü hem de Kilise’yi tehdit eden herkesi yok edecek bir ihtirası var. Ayrıca istediğini yapacak da.”

“O zaman bilmeniz gereken bir şey daha var. Bunu bildiğiniz takdirde belki Anna’ya biraz zaman kazandırabilirsiniz. Gerçekte kime sadakat etmeniz gerektiği konusundaki kararınız da değişebilir.”

Gabriel doğruldu, moraracak gibi görünen elinin yan kısmını ovaladı.

“Anna bebek bekliyor,” dedi başrahibe.

Gabriel’in yüzü odanın artık büyük bölümünü kaplamış şafağın kurşuni rengini aldı. Bir adamın yüzünün çöküşüne şahit olmak zordu. Tek seferde her şeyi söylemek en iyisiydi. Yüzündeki maskeden geriye ne kaldıysa onları da lime lime edip, o maskenin arkasında gerçek bir erkek var mı görmek gerekiyordu.

“O çocuk sizin papaz. Anna beş aylık hamile. Bebeğin hareketlerini bile hissedebiliyor artık.”

Gabriel inkâr etmedi. Doğrulamadı da. Yüzüne tokat yemiş gibi, kuşku dolu bir ifade ve afallamış gözleriyle kalakaldı sadece.

Niye bu kadar şaşırdın ki, diye düşündü başrahibe. Nasıl olur da anlamazsın? Onu görür görmez Anna'nın vücudunun dolgunlaştığını fark etmedin mi? Şehvet o kadar mı gözünü kör etti de tohumunu içine bıraktığında böyle bir şeyin olabileceği aklına gelmedi? Yoksa yalnızca umurunda olmadı mı? Bir de benim saf olduğumu söylemeye cüret ediyorsun. Bunları yüksek sözle söylemek istedi ama adama daha fazla suçluluk hissettirmenin faydası yoktu. Dünyada yeterince suçluluk vardı zaten.

Kathryn, adama sırtını döndü. Yaşadığı bu çok özel âna yüzüne bakarak müdahale etmek yanlış geldi. Sabahın erken saatlerinde oda soğuktu. Baharın bu ilk günlerinde toprağın rutubetli yosun kokusuyla karışan nemli kül kokusunu duyabiliyordu Kathryn. Dışarıda, kemerli avlunun bahçesinde çiçeklerin soğanları da tıpkı Anna'nın karnındaki çocuk gibi toprağın altında büyüyor, hayata gelmek için canlanıyordu.

"Krala gideceğim," dedi Gabriel. "Bolingbroke artık Westminster'da yatan bir ceset. Yeni krala Sör John'un arkadaşı. Başka yolu yok." Tamamen verdiği karara odaklanmış, zar zor duyulan sesi şüpheyle doluydu.

En azından, diye düşündü başrahibe, *bir planı var.* Bu durum onu umutlandırdı.

Gabriel'in yüzüne bakmak için dönüp duvağını kaldırdı, aklındakileri söylerken adamın gözlerine bakmasını istiyordu. Oysa Gabriel, kadının yüzünün sol tarafındaki izlerin farkına bile varmadı sanki. "Gabriel Kardeş, Kutsal Katolik Kilisesi'ne bağlı biri için başpiskoposa karşı kralın safında yer almanın ne anlama geldiğinin farkında mısınız?"

Çekinmeden bakışlarını kadına doğrulttu Gabriel. "Bundan sonra Kilise'de yükselemeyeceğim anlamına geli-

yor.” Sonra da nihayet kendini keşfettiğini, gerçeği yeni yeni fark ettiğini gösteren bir ses tonuyla ekledi, “Artık bunun benim için bir önemi yok.”

“Dominiken kıyafetlerinizi kaybetmekten ya da yükselememenizden bahsetmiyorum. Daha fazlası da başınıza gelebilir. Eğer başpiskopos, Anna’yla ilişkinizi öğrenirse, onun size büyü yaptığını söyleyecektir. Anna’nın ruhunu kurtarmak adına sizi de araç olarak kullanabilir.”

Ama Gabriel, başrahibenin söylediklerini duymuyor gibiydi. Sanki hayattaki amacını bulmuş gibi cesareti de yerine gelmişti, tehlikede olmakla ilgilenmiyordu. Başrahibe, Gabriel’in zihninin hâlâ meşgul olduğunu fark etti. Bu durum ona daha da fazla umut verdi.

“Kitapları kanıt olarak almışlardır büyük olasılıkla,” dedi Gabriel. “Arundel çok titizdir. Başka neleri aldılar? Başka suçlayıcı kanıt buldular mı, biliyor musunuz?”

“Manastır temizdi. Neyse ki bir arkadaşım önceden uyarıyordu. Tüh adını unuttum. Yaşlanınca hafıza da gidip geliyor işte,” diyerek gülümsedi başrahibe, Gabriel de küçücük bir tebessümle karşılık verdi. Aralarında yeni bir samimiyet oluşmuştu. Sonra sözlerine devam etti Kathryn, “Yazı salonundan Anna’nın masasındaki her şeyi aldılar. Suç teşkil edecek bir şey yoktu gerçi. Bir şiir kitabı aldılar. Bir de Bek için kopyaladığı müzik bestesi gibi bir şeyi.”

Gabriel’in yüzü yeni bir endişe bulutuyla kaplandı. “Bek nasıl? Anna’ya çok düşkündür. İyi mi şimdi?”

Çocuğu sorması başrahibenin hoşuna gitti. Neyse ki Kilise, Gabriel’in içindeki merhameti büsbütün yok edemişti. “Onunla Rahibe Matilde ilgileniyor. İkisnin arasında bir çeşit bağ kuruldu. Rahibe ona kilise çanlarını çalmayı öğretiyor.”

“Kilise çanları ha! Ama çanların sesinden nefret ederdi o.”

Gülümsediği eşnada yara izleriyle dolu yüzünün çekildiğini hissetti başrahibe. Hayatın getirdiği bu küçük sürprizleri düşünmek ona iyi geliyordu. “Nelerden hoşlanıyorsanız, onları düşünün,” demişti Havari Paul, Filipinlilere yazdığı mektupta. Kötü zamanlar için iyi bir öğüttü.

“Kontrol edebildiği takdirde onlardan hoşlanıyor. Değişik varuşlar besteliyor, Rahibe Matilde de yazmasına yardımcı oluyor. Yatma zamanı geldiğinde Anna’nın ismini hâlâ sayılıyor tabii. Onun ismini günün son duası ya da bir ninniymişçesine mırıldanarak uyuyor.”

“Kalktığında Bek’e benden bir mesaj iletir misiniz? Deyin ki VanCleve döndü. VanCleve’in Anna’yı getirmeye gittiğini söyleyin ona.”

“Gitmeden önce biraz dinlenmek ister misiniz?”

“Dinlenemem başrahibe. Onu görene kadar dinlenemem. Beni affetmesini isteyene kadar dinlenemem.”

“O zaman Tanrı’ya emanet olun,” dedi başrahibe.

Sabahın ilk ayinini haber veren çanlar ahenkle çınladı; sadece tekdüze bir çan sesi değil, farklı seslerin bir araya gelmesiyle oluşan ahenksiz ama muhteşem bir ses, yaydığı enerjiyle insanı şaşırtan bir ses duyuluyordu.

“Bunlar Bek’in çanları,” dedi başrahibe. “Her ayin için farklı bir melodi besteledi, bu neşeli gürültüye müzik denebilirse tabii. Kafasında matematiksel bir düzen var sanki.”

Gabriel gülümsedi. “Bu bile tek başına mucizelere inanmak için bir sebep. Bundan sonra başka bir mucizenin gerçekleşmesi için dua edin.”

Gabriel yola koyulduğunda, Kathryn de kiliseye yönelen rahibelerin arasına katıldı. Günlerden 3 Nisan’dı. Dördüncü yüzyılda yaşamış, kutsal kitapları okuduğu için yakılan Bakire İrene Yortusu. *Ne kadar ironik*, diye düşündü Kathryn. Hayır. Zihni sırf yorgunluk nedeniyle böyle can sıkıcı düşüncelere

dalıp gidiyordu. Her şey yoluna girecekti. Papaz Gabriel, kızı bulacaktı. En azından güvende olduğunu görebilmek için nüfuzunu kullanabilirdi. IV. Henry ölmüştü. Eski düzen geçmişte kalmıştı. *Tanrım n'olur yeni kral davaya karşı daha hoşgörülü olsun.*

Başrahibe o kadar yorgundu ki daha ayinin yarısında uyu-yakaldı.

“Ayin bitti anamız.” Kathryn’e eşlik eden rahibe adayının se-siydi bu, uyandırmak için nazıkçe onu sarsıyordu.

“Evet, evet, tabii,” deyip, Te Deum’un son satırını söyledi Kathryn. İyi ki duvağı vardı, böylelikle kız onun yorgunluk-tan değil de tefekkürden dalıp gittiğini düşünebilirdi. Aynı pozisyonda uzun süre oturmaktan her yeri tutulmuş bir hal-de, ona uzanan genç eli tuttu. Kiliseden çıkarlarken güneşin sıcaklığını birden yüzünde hissetti.

Durakladı. “Sanırım biraz daha burada oyalanıp düşüne-ceğim.” Sonra da onu bekleyen günlük işler aklına geldi. “Ya da boş ver,” deyip iç geçirdi.

Tam Anna’nın kaldığı küçük odanın kapısına gelmişlerdi ki o gün hissettiği korku tekrar gelip içine oturdu. “Anna’ya küçük bir sandık hazırlayacağım, belki onu götürecekt biri-ni buluruz...” Ama daha bu sözler ağzından çıkarken, *kim götürecekt ki*, diye düşündü. Sör John ile Leydi Joan kaçınca, Cooling Kalesi’nde kimse kalmamıştı. En azından Anna’ya haber gönderebilseydi. Ya da onu rahatlatacak bir şeyler yol-layabilseydi. Mesela kıyafet. Hatta biraz da para. Tutukluların kendi yediklerinin parasını ödediğini duymuştu. Kızı sırtın-daki kıyafetlerle öylece alıp götürmüşlerdi. Kathryn nereye götürdüklerini bile bilmiyordu.

Tanrı yolunu açık etsin Gabriel Kardeş, diye dua etti. Tanrı yardımcın olsun.

Bu arada başrahibe de başpiskoposun makamına Anna'nın nerede olduğunu soran bir mektup yazabilirdi. Sonuçta bir başrahibe ve kralın dostu Sör John Oldcastle'ın arkadaşıydı. Mektubuna cevap verecek biri mutlaka çıkardı! Kendileri de kâfirliğe bulaşmaktan korkmuyorlarsa tabii.

Anna'yı götürmelerinin üzerinden üç gün geçmişti. Küçük Bek, Rahibe Matilde'nin çan kulesine çok daha yakın olan odasına taşınmıştı, ayrıca Anna'nın odasında alışılmadık bir küf kokusu vardı. Kathryn içeri temiz hava girsin diye yağlı parşömeni kancasından çekip pencereden çıkardı. Anna'nın iki elbisesini indirdi, güzelce katladı, sonra da sandığın en altına yerleştirdi. Bu elbiselerin genişletilmesi gerekebilirdi. Bu yüzden sandığa bir de iğneyle iplik koydu. Hem dikiş dikmek Anna'ya çektiği sefaleti unutturabilirdi.

Tabii kaldığı yerde dikiş dikmesine yetecek ışık varsa. Anna'nın iyi durumdaki üç mumunu da sandığa koydu.

Sandığın içindekiler başpiskoposun adamları nasıl bıraktıysa aynı o şekilde yatağın üzerinde karman çorman duruyordu. İçlerinden iki temiz iç gömleğini katlayıp sandıktakilere ekledi, araya da lavabonun yanından aldığı bir kalıp güzel kokulu sabunla, temiz bir keten bez parçasını sıkıştırdı. Bir de Anna'nın saç fırçasını. O vahşi lüleleri hatırlayıp gülümseyince bir de saç filesi koydu sandığa.

Yatağın üzerine vuran güneş ışınlarından kırılarak gelen bir tanesi tam da gümüş kolyenin üzerine düşüyordu. Kathryn kolyeyi aldı. Zincirini tamir ettirip onu da diğer eşyalarla gönderebilirdi. Anna kolyenin aile yadigârı olduğunu söylemişti. Kolyenin yanında olması kıza biraz olsun huzur verebilirdi.

Alışılmışın dışında bir kolyeydi bu. Özellikle haç kısmında bir farklılık vardı. Aynı buna benzeyen bir kolyesi olan birini

daha tanıdıktı Kathryn, incilerin yerleştirilme biçimi garipti. Gözlerini kapadı. Onu kendine getirecek, ayağa kaldıracak kuvvet verici bir ilaca gerçekten ihtiyacı vardı. Kolyeyi avucunun içinde sıkı, haçın zarıfçe işlenmiş kollarına, üzerlerine rastgele serpiştirilmiş incilere parmağıyla dokundu. Hayır. Hiç de tesadüfen yerleştirilmemişti bu inciler. Ustalıkla bir tasarımla dizilmişlerdi. Gizli bir yıldız. Altı köşeli yıldız!

Kathryn kendini yatağın üzerine bıraktı. Uzun zaman önce unutulmaya bırakılmış eski anıların dürtmesiyle haçı incelemeye başladı. Bir anda aklına aynı haçı ince boynuna takmış simsiyah saçlı, göz alıcı gözleri ve pürüzsüz bir teni olan o genç kadının görüntüsü geldi. Bu kadının Anna'yla alakası yoktu. Anna'nın saçları... saçları tıpkı Alfred'inkiler gibi parlaktı! Gözleriye Colin'inkiler kadar mavi. Pürüzsüz bembeyaz teni de Colin'e benziyordu. Bu buz gibi küçük odada Kathryn'in alnına birden ter damlaları hücum etti. Işıl ışıl bukleleri, süt gibi bembeyaz bir teni olan, kıpır kıpır kıpırdanan küçük kızı, kürk mantoyu giymek için ikna edişi gözünün önüne geldi. Bu hatıra kalbini sızlattı.

Hayır. Çoktan derinlere gömülmüş bir arzusunun gerçekleştiği düşüncesi mantık sınırlarının dışına taşıyordu. O çocuğun adı Jasmine'di zaten.

"Ona Hristiyan ismi verdim. Lord'umuzun annesinden alıyor adını," demişti yaşlı ebe. "Ona Anna ismini verdik," demişti kadın, Finn'e. Amcasından aldığı öfkeyle kıvılcımlar saçan Anna. Babasının o pırıl pırıl mavi gözlerine sahip Anna. İhtiyar büyükbabasından nasıl da sevgiyle bahseden Anna.

Finn. Anna'nın yas tuttuğu büyükbabası.

Finn, Kathryn'in hayatının aşkı, ihanet ettiği adam.

Yaşlı kalbi vahşi bir kuş gibi çırpındı sanki. Göğsündeki keskin acı koluna yayıldı. Seslenmek için ayağa kalkmaya çalıştı ama yer, altından kaydı.

“İyi misiniz anamız?” Üzerine eğilen Rahibe Matilde’ydi.

Başrahibe, rahibeyi duysa da cevap vermeye nefesi yetmedi. Tüm düşüncesini, tüm enerjisini zihnini kurcalayıp duran cevabı idrak etmeye ayırmıştı.

“Eczacıya gidin. Oradaki rahibeden biraz yüksükotu isteyin!” diye bağırdı Matilde etraflarına toplanmaya başlayan diğer rahibelere.

Jasmine! Başpiskoposun hapse attığı kız Jasmine’di. Kathryn’in üzerine titrediği, sevdiği, kendi çocuğu olmayınca onunla teselli bulduğu Jasmine. Hayır. Tanrı bu kadar zalimce dalga geçemezdi onunla. Yeniden geri almak için çocuğu bir kez daha ona göndermiş olamazdı. Bir zamanlar büyükbabasını ayağında prangalarla Kathryn’den aldığı gibi onu da alamazdı.

Göğsünün sıkıştığını hissetti. Nefes almaya çabaladı. Yaşlı kalbini sakinleştirmeye çalıştı. Şu an ölemezdi. Şimdi değil. Jasmine’in ona ihtiyacı varken ölemezdi.

Finn’e en azından bunu borçluydu.

Leydi Joan eteklerine tırmanmaya çalışan iki yaşındaki torununun yakarışlarını görmezlikten gelerek elçiye ücretini verip mektuplarla dolu paketi hırsla yırttı. Kızı Leydi Brooke çocuğun hiç durmadan ağlamasından biraz nefes alsın diye torununu avluya çıkarmıştı.

Kızının son çocuğu ölü doğduğu, ondan önceki de henüz on beş aylıkken ateşi bir hastalık yüzünden öldüğünden bu çocuğu herkes sürekli şımartıyordu. “Hemen alıyorum minnağım.”

“Yukarı. Yukarı.” Çocuk tombul kollarını uzatıp yumruklarını salladı. Leydi Joan avluyu çevreleyen alçak taş duvarın

üstüne oturup çocuğu bir dizine yerleştirdi. Diğer eliyle de mektubu okumak için güneşe tuttu.

Sevgili John'unu Herfordshire'da kimse rahatsız etmemişti, güvendeydi! Tanrıya şükür!

Gözleriyle sayfayı hızlıca taradı. Sör John Kilise'nin mahkeme çağrısına inançlarına dair yazılı bir ifadeyle cevap vermişti. Bu ifadede endüljans satışına, papazların günah çıkarmasına karşı çıkmış, tek doğrunun İncil'deki gerçekler olduğu konusunda ısrar etmişti.

Sevgili karıcığım, eğer herhangi bir erkeğin (ya da kadının) Tanrı'mızın sözlerini kendi kendine okuyup yorumlamasına izin verilmezse, bu insanlar gerçeği nasıl öğrenebilir? Tanrı'nın her insanoğluna karşılıksız sunduğu merhameti satan açgözlü rahiplerle günahkâr papazlara inanmaları şart mı?

Leydi Joan'un gözleri John'un dini eleştirilerin arkasına saklanmış, duymayı arzuladığı o sevgi sözcüklerini aradı çabucak. İşte oradaydılar. Gizli saklı değil, apaçık söylenmiş sözcüklerdi bunlar. Kocasını fırtınanın geçtiğini düşünüyordu herhalde.

Arundel'in bana en kötü cezayı vermesini, beni dinden aforoz etmesini bekliyorum. Ama Cennet Krallığı'nın gerçek anahtarlarının kendini İsa zanneden sahte bir papada değil de benim inandığım Mesih'de olduğunu bildiğim için bundan korkmuyorum. Sana gelince sevgilim, toprakların zaten tecrit altındaydı, o yüzden güvenle geri dönebilirsin. Parlamentodan geçirdiğimiz o yasa sebebiyle başpiskopos elinde kraliyet emri olmadan daha ileri gidemez.

Ben bir süre daha burada bekleyip ihtiyar Arundel'in kendini mahvetmesini izleyeceğim. IV. Henry öldüğüne göre taç artık Harry'ye geçti. Bir zamanlar paylaştığımız dostluk bağı hatırına

onun daha toleranslı davranacağını umut ediyorum. Çok yakında yine sadece kendi küçük kaçamaklarımızla ilgileneceğiz.

Dostlarına nasıl da güveniyordu.

Bu arada güzel karıcığım, sen de Cooling Kalesi'ne dönüp arkadaşlarımızı ziyaret et. Onlara ihtiyatlı davranmalarını ve dönüşümü sabırla beklemelerini öğüt. Ülkenin vaziyeti netleşinceye dek yalnızca gece karanlığında eve gelebilecek olsam da seni çok yakında nihayet kollarıma alabileceğim, kaldı ki gece her zaman bizim dostumuz olmadı mı?

Leydi Cobham kalkarken çocuğu da dizinden kaldırıp kalçasına yerleştirdi, sonra da salona doğru yürüdü.

"Bridget," diye seslendi hizmetçisine. "Seyahat sandığımı hazırla. Eve gidiyoruz!"

Sör John, bir hafta sonra Cooling Kalesi'nin lord odasındaki perdeli yatakta leydisiyle yatıyordu. Ateş henüz yakılmadığı için oda şafak vakti soğuktu. Leydi yatma zamanı geldiğinde şömineye kömür atılmasını istememişti. O ve John odaya yerterince sıcaklık yayıyorlardı birlikteyken.

"Evde olmak ne güzel sevgilim. Ama daha fazla kalamam. Horozlar ötmeye başlamadan yola koyulmam lazım. Arundel'in piskoposluk bölgesi içinde kaldığım sürece, başpiskoposun otoritesine tabiyim. Yani beni kolayca ele geçirebilirler."

"Peki yeni kralla dostluğunuzun böyle bir sınavdan geçebileceğine emin misin lordum? Arundel kolay kolay pes etmeyecektir."

Birlikteliklerinin o parlak büyüsunü bozmamak için ilk başta anlatmamıştı leydi. Ne de olsa adamın zihni politik ve dini meselelerin aciliyetini bir kenara bırakmasını sağlayan başka şeylerle meşguldü. Ama artık gerçeği öğrenmesi gerekiyordu.

Başı kocasının dirseğine dayalıydı. Sör John'un dudaklarını saçıında hissediyordu.

"Başrahibeyle ilgilenebildin mi? Orada her şey yolunda mı?" diye sordu Lord Cobham.

Sanki karısının zihnini okumuştı.

"Başrahibe çok hastalandı. Ama artık daha iyi olduğunu söylüyorlar. İki sefer balda demlenmiş öksürük otu götürdüm ona. Son gittiğimde gücü yerine gelmiş gibiydi. Dışarıda, bahar havasında bir saat kadar vakit geçirdik, baharın ilk filizlerini izledik. Arada az da olsa konuştu. Duvağından tam anlayamadım ama kafasının sürekli düşüp durduğuna bakılırsa sanırım arada sızıp kalıyordu. Bir defasında da uyanıp torununun tanıyıp tanımadığını sordu. Anlamadığını söyleyince hafifçe gülümseyip sadece rüya gördüğünü söyledi. Hepsi bu kadar işte."

"Neyse bundan sonra dinlenmek için çok vakti olacak. Artık manastırda tek bir hece bile kopyalanmayacak maalesef. Arundel manastırı da arar diye düşünmüştüm."

"Aradı."

"Ama hiçbir şey bulamadı, öyle değil mi? Kuş yuvası temiz, diye yazmıştı. Başrahibe her şeyi yakmış değil mi?"

"Korkarım her şeyi değil." Bunları anlatmaktan hiç hoşuna gitmiyordu, lordun kıza ne kadar düşkün olduğunu biliyordu leydi. Kızı belanın ortasına attığı için tıpkı onun gibi John da kendini sorumlu hissedecekti şimdi.

"Prag'dan gelen o genç dul var ya. Ona ait bir Wycliffe İncili bulmuşlar. Bir de başka bir kitap. Yahudi büyü kitabı.

Kızı tutuklamışlar John. Sorgulamak için Lambeth Sarayı'na götürmüşler.”

Zar zor duyulan bir küfür savurdu John. Dışarıdan horozun ilk ötüşü geldi. “İşaretim verildi canım karıcığım,” dedi, sonra doğrulup gece alelacele sandalyesine savurduğu pantolonuna uzandı. “Harry’ye gidiyorum. Kızın salınmasını isteyeceğim.”

Üzerinde etraflıca düşünmeden hemen harekete geçmek tam da kocasının yapacağı işti. Her şeyi ardında bırakıp sonuçları hiç düşünmeden bodoslama gitmek! Savaştan sonra ödüllendirilmesinin sebebi de buydu. Ama bu öyle bodoslama girebileceği bir savaş değildi.

“Önce biraz düşün sevgilim! Arundel’in niyeti kızı sorgulayıp seninle ilgili delil elde etmek. Cadılık suçlamasını kullanarak Anna’ya baskı yapacak. Yakılma tehdidinde hangi kız dayanabilir? Kızı korumak için krala gidersen, başpiskopos hem seninle hem de Anna’yla ilgili iddiasında haklı çıkmış olur.”

“Ama onu orada öyle bırakamayız yoksa—”

“Papaz Gabriel, kraldan talepte bulunmaya gitti.”

“Papaz Gabriel ha!”

“Yokluğunda gün ışığına çıkan pek çok şey oldu sevgilim. Çıkmaya da devam ediyor ama şimdi gitmen lazım.” Yataktan kalkıp yatak örtüsünü ürpermiş tenine sardı. “Sana sonra her şeyi anlatırım. “Şimdilik Papaz Gabriel’in Anna’nın tahliye edilmesini sağlamak için sarayda elinden geleni yaptığını bil yeter.”

“Ama düşünmüştüm ki—”

“Şşşt. Duyuyor musun? Hizmetkârlar dolanmaya başladı. Burada olduğunu öğrenmesinler, git hemen! Dedikodular nasıl da çabuk yayılır bilirsin.”

Kocasını öperek uğurladı, sadece birkaç dakika sonra günün ilk kurşuni ışıkları pencerede belirmişti ki Bridget kapıyı çaldı.

“Ateşiniz için kömür getirdim leydim.”

“Gir,” diye seslendi Leydi Cobham yatağın içine iyice kıvrılırken. Adamın vücudundan yatak örtülerine yayılan sıcaklık hâlâ soğumamıştı.

Bridget ateşi karıştırırken Joan önce bir atın hızla giden nal seslerini, sonra da atın hızla kaybolan adımlarını dinledi.

Egemen güce direnen, Tanrı'nın buyruklarına da karşı çıkmış olur. Kendi iradesiyle tebaasına zalimlik eden bir hükümdar bunu kendi isteğiyle değil, Tanrı'nın takdiriyle yapar.

JOHN OF SALISBURY,

GERÇEK BİR PRENSİN NİTELİKLERİ

Anna'nın kuledeki odasının duvarına açılmış iki ok Ayarığı, kalenin pek çok farklı amaçla kullanıldığının göstergesiydi. Anna her sabah dış dünyayı görebilmek için zeminle duvar arasındaki taş yükseltiye çıkıyordu. Arada sırada içeri giren zayıf öğle sonrası ışığında rengârenk elbiseleri içinde genç kızları ya da aşağıdaki geniş yeşillikte ipek çorapları ve kürk tuniklerini kuşanmış çim topu oynayan saray züppelerini görüyordu. O sabah ayak uçlarında dengisini bulmaya çalışıp kendini yukarı çekmek için taş kenara tutunduğunda eli buz gibi oldu. Aşağıdaki yeşil alan tamamen boş, kırılağıyla kaplıydı. Bir tek kapkara kanatlarıyla havada dönüp pike yapan kuzgunlar hareket ediyordu. Dünya donmuş, sessizliğe bürünmüştü sanki. Westminster'ın çanları bile duyulmuyordu artık. İlk iki gün hiç durmadan çalıp durmuşlardı oysa.

Günde bir kez yemek getiren yaşlı muhafız, Anna'nın sorusuna, "Kral öldü, yaşasın Prens Harry!" diye gürleyerek cevap vermişti. İlk gün azıcık ekmekle biraz su alabilmiş, yine de şikâyet etmeyip dışarıyla tek bağlantısı olan bu adama zarıfçe teşekkür etmişti Anna. İtiraz etmemek için dilini ısırırmaktan dili yara olsa da nezaketinin ve sözde alçakgönüllüğünün karşılığını almıştı. Bir sonraki gün yiyecekler değişmese bile miktarı artmıştı; bir önceki günse ekmeğin yanında yumurta da gelmişti. Bugün de adam rengi kötü görünse de incecik bir dilim haşlanmış koyun etiyle iki dilim ekmek getirmişti. Bir dilimi sonrası için sakladı Anna.

Ayağındaki pranga canını acıtıyor, kalenin onlarca bacasından kıvrılarak çıkan duman gözlerini yakıyordu. Dengesini yitirip bebeğe zarar vermemek için taş yükseltiden dikkatli bir şekilde yavaşça indi. Başında ısınabileceği bir ateş yoktu, içinde şöminesi olan diğer odaya bitişik duvardan azıcık da olsa sıcaklık geldiğini fark etmiş, döşeğini bu duvarın yanına çekmişti. Şimdi de orada, sırtını dayadığı az da olsa sıcak duvardan destek alarak pelerinine sıkı sıkı sarınmış oturuyordu. Gözlerini kapatıp günün geri kalanının nasıl geçeceğini düşünmeye başladı. İnsan ancak rüyalar kesintiye uğratmazsa çok uzun uyuyabilirdi burada.

Bir süre sonra -iki daracık pencereden girerek taş zeminde ilerleyen ışık huzmelerine dayanarak yaptığı tahminler dışında saatten de haberi yoktu- kapı kilidi gıcırdadı.

"Anlaşılan dostlarınız sizi unutmamış bayan. Bu size geldi. O kadar ağır ki merdivenlerde sürüklerken zorlandım."

Anna seyahat sandığını görünce ağlamamak için kendini zor tuttu. En azından onu hatırlayan birileri vardı. Yaşlı adam kendi kendine mırıldanıp şikâyet ederek kapıdan çıkar çıkmaz sandığın üzerine atıldı. Parmaklarıyla meşe sandığa dokundu, kokusunu içine çekti. İçi tertemiz kıyafetlerle do-

luydu. Yüzünü temiz, hoş kokulu keten kumaşlara bastırdı. *Bir banyo için neler vermezdim*, diye düşünürken muhafızın koridorda hâlâ ağır ağır ayak sürüdüğünü işitti.

Kapıyı yumruklayıp bağırdı. “N’olur başmuhafız, başınıza dert açabileceğimin farkındayım, bana karşı hep naziktiniz, bana bir de yıkanmak için küçücük bir su çanağı verebilerseniz...”

Bir süre sonra kapının küçük penceresini örten metal kapak gıcırdayarak açıldı. Adamın kırışık suratı, en azından yüzündeki tıraşı gelmiş sakalları kapıda göründü. Anna, adamın ağzının oynadığını gördü, yüzü kaybolmadan önce fısıldayarak lanet okur gibi bir şeyler mırıldandığını, keyfi hareket edenlerle ilgili bir şeyler söylediğini duydu.

Döşegine dönüp irileşmiş vücudunu ihtiyatlı bir şekilde indirdi, ısınmak için ellerini birbirine sürttü. Günlerdir üstünden çıkarmadığı iç gömleğinden ter ve endişe kokusu yayılıyordu. Yine de yıkanmadan temiz bir gömlek giymek gelmedi içinden. Bir an içme suyuyla dolu küçük kapla yıkanabileceği aklından geçti. Ama susuzluğunu geçiştirmeyi göze alamadı. En azından sabunla bez vardı. Bir sonraki yağmurda bezi ok yarıklarının altında toplanan yağmur suyuyla ıslatabileceğini düşünürken kapı kilidinin açıldığını işitti.

İçeri bir testile bir leğen bırakıldı, kapı çarpılarak kapandı.

Anna yıkandıktan sonra tam temiz iç gömleğini giyiyordu ki kilidin yine açıldığını duydu. İhtiyar muhafız onu bu şekilde görmesin diye hemen pelerinine sarındı. Ama gelen yaşlı bir kadındı. “Dışkı kabınızı boşaltmaya geldim,” dedikten sonra köşede duran berbat kokulu lazımlığı aldı kadın.

En azından endişelerinden birinin kaybolduğunu düşündü Anna.

“Salıları ve cumartesileri alırım,” diye dökülmüş dişlerinin arasındaki boşluklardan tıslayarak konuştu kadın.

Bu da başka bir endişesinin cevabıydı.

“Sizin gibi iyi kalpli bir kadından bir şey rica edebilir miyim? Kapıdaki küçük pencereyi açık bıraksanız sorun olur mu acaba? İçeriye azıcık da olsa hava girerdi.”

Yaşlı kadın sinsi bakışlarla biraz düşünüp cevap verdi. “Hay hay, sizin için yaparım bayan. Şu kirli çamaşırı da çamaşırhaneye götürüyüm.”

Anna ürperdi, yaşlı kadın pis iç gömleğine muhtaçsa ondan daha acınacak durumda olmalıydı. Veyahut kalede dağ gibi kirli çamaşırların kaynatılıp çitilendiği bir çamaşırhane vardı gerçekten de. Her halükârda iç gömleğini muhtemelen bir daha göremeyecekti Anna.

“Umarım çok fazla kanaman olmuyordur, yoksa işimiz iş,” dedi yaşlı kadın pis çamaşırı omzuna atıp iki eliyle tuttuğu lazımlıkla odadan çıkarken.

Daha birkaç saniye geçmeden de geri döndü. Büyük olasılıkla lazımlığın içindekileri uygun bir pencereden savurup gelmişti.

“Benim yerime boşalttığınız için çok teşekkürler, endişelenmenize de gerek yok. Benim kanamam olmuyor,” diye rahatlatmıştı kadını Anna. İngiliz Gilbert’ın ani kanamalarla ilgili yazdıklarını hatırlayarak *düzenli olarak olmuyor en azından*, diye düşündü. “Bebek bekliyorum.”

“Ah. Ne güzel. Size şans getirmiş o zaman küçük hanım. Bu size birkaç hafta kazandırır.” Anna’yı şüpheli bir şekilde süzdükten sonra, “Hatta belki de birkaç ay,” diye ekledi.

Sanki tahıl pazarlığı yapıyormuş gibi bu sözleri çok rahat bir şekilde söylemişti kadın.

“Bu odanın ziyaretçileri genelde çok uzun kalmaz.” Sonra halden anlar bir ifadeye büründü kadının yüzünü. “Sırtın için bir yastık getireyim sana. Koridorun diğer ucundaki beyefendiden kaldı. Celladın ipiyle değil de baltasıyla gitti kafa-

sı. Asillerden biriydi galiba. Buradakilerin çoğu öyledir. Geri kalanı Newgate ya da Clink'e gider." Ardından pek de teselli edici bir şey söylemediğini anlamış gibi telafi etmeye uğraştı. "Salıları ve cumartesileri sana yıkanman için temiz su da getiririm. Böyle ekstra işler için genelde birkaç peni alıyorum ama boş ver. Senin dört penin bile yoktur diye tahmin ediyorum. Yoksa bu bok çukurunda en azından rahat edebileceğin birkaç eşyan daha olurdu." Anna'ya dişsiz gülümsemesini bahsetti. "Karnındaki minik için bunu yaparım."

Kadın gittikten sonra Anna elleri artık daralmış gömleğini zorlayan yuvarlak karnının üzerinde, *karnındaki miniği* düşünerek uzun süre oturmaya devam etti. Sıcacık bir gözyaşı yanağından süzüldü.

Ağlamaya başlama Anna. Gözünü yerdeki sandığa dikti. Çok daha kötü olabilirdi. En azından dostların var.

Saç fırçasını alıp karmakarışık saçlarında sertçe sürükledi.

"Efendim, şu Fransa'yla olan savaş. Hazinemizi iyice eritiyor. Bir de şu Lollard meselesi var. Arundel diyor ki—"

Harry yeni şansölyesini ters bir şekilde azarladı. "Arundel kral değil."

"Bağışlayın majesteleri ama Canterbury Başpiskoposu tacı kafanıza takıp Kutsal Roma adına sizi kutsayınca kadar siz de kral değilsiniz.

"Başpiskoposun savını onun adına savunman ne garip. Seni başkan yapmama ne kadar sinirlendiğini de biliyorsun üstelik." Prens bu sözleriyle Beaufort'a yerini bilmesi gerektiğini hatırlatmış oldu.

"Farkındayım efendim. Atandığım makamın sorun yaratabileceğini düşünmek bana acı veriyor ama sizi temin ede-

rim, size olan sadakatimle sadece dengeleri bulmakla kalmayacak çok daha fazlasını yapacağım. Hatta Arundel'i de size olan sadakatim nedeniyle savunuyorum. Lollard hareketinin papalık belgelerinin satışına karşı çıktığını, bu konuda vaazlar verdiğini biliyorsunuz. Yalnız bir şeye dikkatinizi çekmek istiyorum majesteleri, bu endüljansların satışlarıyla elde edilen gelirlerin kaybı, ilerleyen günlerde Fransa savaşları yüzünden boşalan hazinenizin iyice fakirleşmesine sebep olabilir.”

Harry bunun doğru olduğunu biliyordu. “Aynı zamanda hazineye faydası dokunan hac ziyaretlerine de karşı çıkıyorlar vaazlarında,” dedi.

“Aynen öyle majesteleri! Kesinlikle öyle. Yarın öbür gün tüm kutsal mabedler ortadan kalkar; hacılar seyahat etmekten vazgeçer; kutsal rozetleri satanlar, birahaneler ve hanlar müşterisiz kalırsa, İngiliz ekonomisi ne hale gelir o zaman? Bu ziyaretler kutsal amaçlarla yapılıyor olsa da efendim, ticari bir getirileri olduğu da inkâr edilemez.”

Harry arkası yüksek koltuğunda tedirgin bir şekilde kıpırdandı. “Evet, evet, bilmez miyim amca ama Arundel, Sör John için bir tutuklama emri istiyor. Kim ne derse desin karşımızdaki adam öyle gevşek bir soytarı değil, İngiltere'ye onurlu ve başarılı bir şekilde hizmet etmiş cesur bir lordtan söz ediyoruz.”

“Fakat Sör John size başka seçenek bırakmıyor. Kilisenin çağrısına cevaben gönderdiği ifadeyi siz de okudunuz. Kâfirliğini bariz bir şekilde ilan ediyordu.”

Harry içinde bulunduğu duruma rağmen kahkahalarla güldü. “Ne kadar taşaklı bir adam olduğunu kabul etmen gerek amca.”

“İyi de Arundel o taşakları pek yanına bırakmayacak gibi görünüyor. Tanıklar var. Hatta bu duvarlar arasında sorgulanmayı bekleyen bir kadın var. Sorgu yargıçlarının baskısı-

na dayanamayıp tanıklık edeceğinden hiç şüphemiz olmasın. Mesele Sör John'un cesareti değil majesteleri. Ortodoks inancının ve krala bağlılığının zayıflığı. Dostluğunuzu bir kenara bırakıp o tutuklama emrini imzalamanız konusunda ısrar ediyorum."

"Peki benim arkadaşıma olan sadaketime ne olacak?"

"Ona verebileceğinizden daha fazlasını borçlu değilsiniz. İngiltere'yi borçlu değilsiniz ona. Bir kralın arkadaşı olmaz. Bir kral yalnızca krallığına karşı sorumludur."

"Adamın birazcık din karşıtı görüşlerini çok ciddi bir mesele haline getiriyorsunuz. Birkaç kişi İncil'i kendi kendine okuyup farklı bir şekilde yorumladıysa ne olmuş yani?"

"Bu ciddi bir sorun. Lollard hareketi ne zaman bir yerde vaaz verse orada ayaklanmalar oluyor. Halktan insanlar Tanrı Kelamı'nı okuyunca kendilerini yetkin hissediyorlar. Kiliseye güvenmeyi bırakıyorlar. Sadece Mesih'e karşı mesuliyetleri olduğunu söylüyorlar. Başpiskoposa karşı mesuliyet duymuyorlar." Beaufort sözlerinin etkisini ölçmek için durakladı. "Ya da krala."

"İyi de İncil'de kralın Tanrı'dan aldığı hakka dayanarak ülkeyi yönettiği, bu nedenle krala itaat edilmesi gerektiği yazmıyor mu?"

"Ben okumadım efendim ama anlaşılan yazmıyor."

"Yine de Sör John Oldcastle'dan bahsediyoruz, Lord Cobham'dan! Halkı isyana teşvik eden bir papaz değil o! Tanrı aşkına parlamentoda koltuğu var adamın!"

Lord Şansölye iç geçirdi. "Emri imzalayın majesteleri. Onu yakalamalarına izin verin. Belki paylaştığınız dostluğun hatırına fikrini değiştirmeye ikna edebilirsiniz onu. Eğer fikrini değiştirmezse de bu dostluğu o bozuyor demektir, siz değil."

Prens, ürkekçe çalınan kapının konuşmayı bölmesini memnuniyetle karşıladı.

Oda hizmetlisi kapıyı açtı, beline kadar eğilerek selamladı.

“Prens hazretleri, zırhçı geldi. Haber vermemi istemiştiniz, ayrıca biri daha var, Papaz Gabriel diye biri, bir konuyla ilgili acil olarak sizinle görüşmesi gerekiyormuş.”

“Bir papaz mı yani?”

“Evet majesteleri. Kâfırlık meselesini konuşmak üzere Lambeth Sarayı’nda toplanan kurulda olduğunu söylememi istedi.”

Harry kaşlarını çatı. Bu mesele giderek uzuyordu. En iyisi bir an önce konuşup kurtulmaktı.

“İkisini de içeri gönder,” dedi. “Zırhçı ölçümüzü alırken bir yandan da papazı dinleriz o zaman.”

“Yeni bir takım mı yaptırıyorsunuz majesteleri?” diye sorup gülümsedi Beaufort.

“Hı hı, bu da taç kadar ağır olmasın diye dua ediyorum.”

Tanrı dışında hiçbir şeyden teselli bulamadığında, işte o zaman Tanrı seni gerçekten teselli eder, onun yanındayken seni avutacak gerçek neşeyi her şeyde bulabilirsin.

ALMAN MİSTİĞİ ÜSTAD ECKHART'IN VAAZINDAN
(14. YÜZYIL)

Anna beş gündür kule hapisanesindeydi, onu resmi olarak sorgulamaya ya da suçlamaya gelen biri olmamıştı. Korkularının onu iyice ele geçirmesini mi bekliyordu işkencecileri acaba? Yoksa Anna'yı unutmuşlar mıydı? Geceleri rüyalarına korkunç görüntüler üşüşüyor; kadınlar yanan ateşlerde ıstırap içinde çılgık çılgıla kıvranıyordu. Bedensiz kafalardan kan damlıyordu; hem onun hem de Martin'in kanı. Kazıkların tepesinde. Vltava Köprüsü'nin üstünde. Martılar yerine simsiyah kuzgunlar daireler çiziyordu üstlerinde.

Her sabah *bugün o gün*, diye düşünüyor, sonra Sör John ile başrahibenin hayatlarını tehlikeye atmamak için gereken cesareti versin diye Tanrı'ya dua ediyordu. Her gece aklından aynı şey geçiyordu. *Bu gece. Tıpkı Getsemani'deki askerler gibi fenerlerinin dehşet saçan titrek ışıklarıyla gelip beni kıvrıla kıvrıla inilen merdivenlerden sürükleyip götürecekler.*

Bir gün daha sona eriyor, Anna öylece bekliyordu.

Sızlayan sırtı, başı kesilmiş asilzadenin kaliteli ipek yastığına dayalı, döşeğinde sessizce oturup bekliyordu. Odasındaki daimi karanlık derinleşti. Yüksekteki çivit mavisi uzun yarıқта gecenin ilk yıldızı belirdi. O gün hava daha sıcaktı; kapının açık bırakılmış penceresiyle ok yarığı arasında bir hava akımı oluşmuş, esinti odanın kötü kokusunu biraz dağıtmıştı.

Tek mumdan yayılan ışık gecenin zorla zamansız bir şekilde içeri girmesini engellese de işini yapması için yeterli değildi.

Anna sadece ışıktan değil yeterli beceriden de yoksundu. Bir kumaşı dikiş yerlerinden söküp yeniden dikmek hacı rozetleri işlemekten çok daha kanlı bir işti. O plandan çoktan vazgeçmişti, ama bu işi bırakmayı göz alamıyordu, yoksa her gün büyüyen bebeğini biraz olsun rahatlatmak için gömleğini parçalaması gerekecekti. Yüksek belli elbiseler bir süre daha iş görse de daracık iç çamaşırlarıyla idare edemezdi. Dikiş yerlerini genişletmekse ona ancak birkaç hafta kazandırırđı.

“Birkaç hafta,” demişti yaşlı kadın. *Tanrım, n’olur. Mesih’imiz ve kurtarıcımız Yüce İsa adına burada daha fazla kalmayalım. Çocuğumun bu pislik yuvasında doğmasına izin verme*, diye dua etti. Keten kumaşlara iğne saplamayıp parmaklarını delmediğı zamanlarda dua ediyordu. Keten kumaşlara iğne saplayıp parmaklarını deldiğı zamanlarda da dua ediyordu. Dua edip, sık sık kopyaladığı ayetlerden hatırladıklarını söylüyordu. Bu duaların onu tam olarak rahatlatdığı söylenemezdi -zaten böyle bir yerde huzur bulması imkânsızdı-yine de dua etmese bu kötü kokuya, bu sıkıntıya hem içini yakıp hem de buz gibi soğutan o korkuya katlanamazdı.

Uzun uzun düşündü; karışık duaları aklına getirdi; onları Latince-den İngilizceye, Çekçeye tercüme etti. *Tanrım seni en fazla hangi dil memnun eder? Yoksa büyükbabamın da söylediğı*

gibi zaten kalbimi okuduğuna göre bu dillere ihtiyacın yok mu? Pekâlâ, eğer kalbimi okuyabiliyorsan onun kırık olduğunu da hangi dilde olursa olsun anlayabilirsin. Sadece senden gelebilecek bir mucizeye ne kadar ihtiyaç duyduğumu da.

İşte o zaman Anna'nın aklına Jetta geldi. Jetta için bu duayı ettiğinde Tanrı karşılığında meleklerinden birini göndermemişti. Eğer oraya gönderdiği melek Anna değilse tabii. Jetta hafifçe çalkalanan suya batarken nehir kıyısında korkudan tir tir titreyen, tereddüt içinde kalan Anna. Bu hatıra onu utanca sürükledi. *Emrini yerine getirmesi için dünyevi bir melek seçeceksen n'olur Tanrım bu seferki daha iyi biri olsun. Benim gibi korkak biri olmasına izin verme.* Sonra her zamanki gibi ekledi, *kendim için değil, içimdeki masum için.*

Duayı bitirince dikiş dikmeyi de bıraktı ya da dikişi bırakınca duayı bitirdi. Tanrı'yla yaptığı konuşmalar giderek daha samimi bir hal alıyordu; bazen sanki yatakta yanında oturuyormuş gibi onunla yüksek sesle konuşuyordu. Arada sırada ona bağılıyor, *neden*, diye soruyordu. Diğer zamanlardaysa sadece onun sevgisiyle sarmalanmak isteğiyle sızlanıyordu. "Kim güçten düşmüşse, derdi büyükse bana gelsin. Bende huzur bulacaksınız."

"O benim Tanrım. O benim. Benim Anna. Buradayım. Çok ağır bir yük taşıyorum. Bekliyorum Tanrım." Sonra da "Abba, Baba," diyerek saman döşegine kapanıp titreyerek ağlardı.

Havari Paul de durmaksızın dua edilmesi gerektiğini söylerken bunu mı kastediyordu? Yoksa bu samimiyeti saygısızlık olarak mı görürdü? Kısa bir an için ayin ritüellerinde sürekli dua eden rahibelerin görüntüsü belirdi gözünün önünde. Ya büyükbabası her şeyi yanlış anladıysa? Ya Tanrı, Anna'nın onunla bu kadar samimi bir şekilde konuşmasından rahatsız oluyorsa? Ya bu kokuşmuş iğrenç yerde ettiği duanın Tanrı

için hiçbir anlamı yoksa? Sonra Getsemani geldi aklına. İsa çarmıha gerilmeden önce dua etmek için tapınağa değil, o bahçeye gitmişti.

Bak başına ne geldi, diyen şeytanın fısıltısını duydu kafasının içinde.

Çocuğun karnında kıpırdadığını hissetti. Karnındaki bu kıpırtıyı her fark ettiğinde hissettiği beklenmedik hazla kalbi birden hızlı hızlı atmaya başladı, boğulacakmış gibi oldu. Bebeğini rahatlatmak için ellerini karnına koydu. “Şşşt küçüğüm her şey yoluna girecek.” Kıpırtı kesildi, Tanrı gibi küçük bebeği de ağzından çıkanları değil de kalbini dinler diye düşünerek içinde kıvrılmış küçücük bedenin hayaliyle zihnini rahatlatmaya çalıştı.

Dikişin sonuna gelmişti. İğnedeki ipi ısırarak kopartmak için başını eğdi. Kapının menteşeleri gıcırdadı.

“Bugün cumartesi mi?” diye sordu başını kaldırmadan. “Umarım en son bana gelmişsinizdir de konuşacak zamanımız olur. Bebeğin hareket ettiğini–”

“Yok yok. Bugün daha perşembe. Bir ziyaretçiniz var küçük hanım.”

Ziyaretçinin cübbesinin yere değen simsiyah eteği, Anna’ya kale burçlarına tünemiş kuzgunları hatırlattı. Rüyalarına giren kuzgunları. “Papaza ihtiyacım yok.” Davetsiz misafirle yüzleşmek için başını kaldırdı.

Mum ışığının dışında kalan alanda dikiliyordu adam; kukletasını iyice indirdiğinden yüzü gölgede kalıyordu. Tıpkı resimlerini gördüğü Azrail’e benziyordu. Bu yüzden mi gelmişti? İşkenceden önce günah çıkarttırmak için mi? İşte başlıyordu galiba. Ellerini içgüdüsel olarak karnına koydu.

“Siz çıkabilirsiniz bayan,” dedi ziyaretçisi papazlara özgü o buyurgan ses tonuyla.

Adamın sesinin tınısı tanıdık geldi Anna’ya.

Kalbi yerinden çıkacakmış gibi atmaya başladı. “Hayır! Sakın beni onunla yalnız bırakmayın. Papaza ihtiyacım yok dedim ya!”

“Koridorun ucunda olacağım papaz. İşiniz bittiğinde seslenin yeter.” Kadın çıkarken kapıyı arkasından kapattı.

Adam bir adım öne çıkıp kukuletasını çıkardı.

“Lütfen Anna. Korkma,” diye rica etti. “Sana yardım etmeye geldim!” Mum ışığının aydınlattığı küçük dairenin içine girerek elini uzattı.

Adam dokunmayın diye geri çekilince elindeki keten kuşağı yere düşürdü Anna. “Sakın dokunma bana! Nasıl yaradım ettiğini gördüm!”

Elini indirdi Gabriel. “Bazen senin cadı olduğuna inanasım geliyor,” dedi usulca. “Nasıl da büyüledin beni.”

“Peki o zaman papaz, abrakadabra! Seni serbest bırakıyorum.” Gülünç bir şekilde ellerini havada sallayarak adama tısladı Anna. “Cadı olsaydım seni gerçekte olduğun o iğrenç yaratığa dönüştürürdüm. Neye mi? Bir kurbağaya ne dersin! Yok yok, yılan! Kolayca yalan söyleyebildiği gibi zahmetsiz bir biçimde deri değiştiren, çatal dilli bir yılan.”

Gabriel, kızın yanına oturup, başını ellerinin arasına aldı. Anna geri çekildi. Az sonra Gabriel başını kaldırdı ama Anna’ya değil de ellerine bakarak, ellerine anlatır gibi konuştu. “Sorun da bu zaten Anna. Beni serbest bırakamazsın. Kanıma, kemiklerime, iliklerime, her yerime işledin. Tüm ruhumu ele geçiren bulaşıcı bir hastalık gibi. Sadece Tanrı beni kurtarabilir. Ama o da kurtarmıyor.”

Anna nefret dolu bir kahkaha atmaktan kendini alıkoyamadı. “Ağzın ne güzel laf yapıyor Papaz Gabriel. Hâlâ sinsice baştan çıkarıp bekâretini bozduğun evlenmemiş bir genç kızı kandırmaya çalışıyorsun. Önce cadıydım şimdi de bulaşıcı bir hastalık. Peki ya sen rahip, papaz, hangi dini rütbeyi kendine

uygun görüyorsan artık. Sürekli içime çekmek zorunda olduğum bu iğrenç kokuyu kokla hadi. Şu buz gibi kalın duvarlara dokun! İşte sen busun. Kilisen uğruna bana ihanet ettin! Umarım beni kandırdığın için hak ettiğin ödülü almışsındır!”

Kızın öfkesine karşılık vermedi Gabriel. Sesini yükseltmeden yalnızca, “Başrahibe bebek beklediğini söyledi,” dedi.

“Bu da senin işin.” Sözleri derin sessizliğe atılan taşlar gibiydi, ama hırçın öfkesi geçtiği için ağzından büyük bir sükunetle çıktılar. “Git buradan. Papaza ihtiyacım olmadığını söyledim. Zaten senin papazlığından ne olur? Bekâret yemini bozdun. Üstelik senin olmayanı satmaya uğraşıyorsun. Tanrı’mızın isteyen herkese serbestçe dağıttığı merhameti satmaya çalışıyorsun. Git de merhametini başka yerde sat. Sana verecek tek kuruşum yok.”

“Bıraktım,” dedi.

“Bıraktın mı? Niye hâlâ bu kıyafet üstünde o zaman? Endüljanslar da yanında işte.” Adamın beline asılı siyah ipekten keseyi gösterdi; af belgelerinin olduğu keseyi.

“Buraya girebilmek için yalnızca. Seni serbest bıraksın diye yalvarmaya gittiğim kralın yanına kabul edilebilmek için yalnızca.”

Anna bir an hem içine dolan umutla sersemledi hem de Gabriel yüzünden boş yere ümitlendiğini hissederek büyük bir korkuya kapıldı. Adamın taşıdığı af belgeleri kadar boş bir umut. Sırtını adama dönüp daracık yarıktan artık koyu maviye dönüşmüş gökyüzüne bakmaya başladı.

“Oğlum bir piç olmayacak,” dedi Gabriel, kızın arkasından. “Kilisenin kuklası da olmayacak.”

Anna’nın daha önce hiç duymadığı bir öfke vardı adamın sesinde. Öfkelenecek neyi vardı ki?

“Kral senin durumunu inceleyeceğini söyledi. Yarın ya da bir sonraki gün cevap almak için ona tekrar gideceğim. Bu

arada kıyafetlerim hâlâ üzerimde olmalı. Eğer seni affetmeyi reddederse, yanına gelebilmek için bu kıyafetlere ihtiyacım olacak. Eğer seni serbest bırakırsa görevimden feragat edip seninle evlenebilirim. Uzaklara gideriz. Belki Reims'e döneriz, mutlu olduğumuz o şehre."

Anna'nın nefesi kesildi. Gabriel'e tekrar güvenmeye cesaret edebilir miydi? Ya söyledikleri şeytani bir tuzaktan başka bir şey değilse? Ona bir kere kanmıştı. Doğru söyleyip söylemediğini gözlerinden anlamak için döndü. Gabriel uzanıp eline dokundu. Dokunuşuyla eli sanki kızgın bir demirle mühürlenmiş gibi oldu Anna'nın. Hemen elini kavradı Gabriel'in.

"Peki ya beni serbest bırakmazsa? Kaldı ki bıraksa bile Papaz Gabriel, bilmen gereken bir şey var. Senin o papalık kesende taşıdığın af belgeleri gibi ucuza affettiremezsin kendini. Kendi rızam olmadan bana bir daha asla dokunamayacaksın."

Elini geri çekti Gabriel. Anna'yla göz göze geldi, hiç tereddüt etmeden, "Öyle olsun o zaman. Kefaretim buysa cezamı çekerim. Rızan olmadan sana bir daha hiç dokunmam," dedi. Kalkıp kapıya yürüdü, pencerenin ızgarasından seslendi, "Muhafız, küçük bir mangal getirin buraya. İçerisi buz gibi."

Muhafız hiç vakit kaybetmeden içi kor halinde kömürlerle dolu bir kovayla geldi.

"Orada, duvarda ateş için küçük bir oyukla dumanı çekecek bir baca olacak," dedi yaşlı adam, Anna'nın sırtını dayadığı duvarın sağ alt kısmını göstererek. Duvardaki demir kafesi açıp kor halindeki kömürleri kürekle içine attı sonra bir sopa yardımıyla karıştırıp ateşi canlandırdı.

"Burada daha işimiz bitmedi," dedi Gabriel din adamlarına özgü ses tonuyla. "Sana yine sesleneceğim."

Anna hiçbir şey söylemedi. Bebek içinde kımıldandı. Yaşlı adam ayaklarını sürüyerek çıktı, kapıyı biraz aralık bıraktı. Gabriel sonuna kadar kapadı kapıyı ama herhangi bir metal

gıcirtısı ya da kilitte dönen anahtar sesi gelmedi. *Üzerindeki bu rahip kıyafeti ona nasıl da ayrıcalık sağlıyor*, diye düşündü Anna. Başka biri için bu konumdan, böyle bir güçten vazgeçer miydi? Nüfuzlu din adamları kendilerinden başkasını düşünmezdi.

Bebek durmuyordu. Anna'nın karnına bir tekme attı. İçinde bulunduğı duruma rağmen aldığı hazla gülmekten kendini alamadı Anna.

“Çocuğun sesini, hareketlerini fark ediyor. Dokunmak ister misin?” diye sordu.

“Buna iznim var mı?” Ona doğrudan bakan bu gözler VanCleve'e aitti. Sadece bir an için; sonra o gözlerin yerini çabucak Papaz Gabriel'in o soğuk, kurnaz bakışları aldı.

“Sadece ellerini karnımın üzerine koyup onu kutsayabilirsin Papaz Gabriel.”

Başını sağa sola sallayıp reddetti adam. “Onu kutsamayı hak etmiyorum.”

Gerçekten bu yüzden mi? Yoksa onu kutsamak umurunda değil miydi? Ne olursa olsun bu düşünce Anna'yı üzdü. Aynı zamanda şaşırttı da; yüksek rütbeli Katolik bir din adamına merhamet duyduğu için şaşırdı.

Gabriel keseyi açıp endüljansları çıkardıktan sonra küçük ızgaranın yanına eğilip kâğıtlardan birini ateşe attı.

“Ne yapıyorsun?” İçinde yükselen korkuyu hissetti Anna. “Hayır, yapamazsın—”

Martin işte bu yüzden ölmüştü! Papalık belgelerini yakmaktan.

“Yapma. Benim için yapma. Ben senin böyle bir şey yapmanı... İnancından benim için vazgeçme. İnancımdan senin için vazgeçmezdim ben.”

“Senin inancın benimkinden güçlü demek ki.” Ateşin içine bir kâğıt daha atarak, “Ya da aşkın daha zayıf,” dedi Gabriel,

sonra da bir avuç dolusu belgeyi ateşe fırlattı. Az sonra söyleyeceklerini Anna'ya bakmadan, alçak ama aynı zamanda onun duyabileceği kadar yüksek sesle söyledi, "Ben Gabriel, Praglı Anna Bookman'ı şu andan itibaren karım olarak kabul ediyorum."

Kor kadar mavi bir kıvılcım sıçradı. Gabriel son kâğıt parçasını, ardından da keseyi alevlere bıraktı. Ateş sanki kadife keseyi yutacakmış gibi harlanıp tısladı.

"Hayır, yapma!" Anna, adamın yanına eğilip keseyi kapmaya çalıştı ama Gabriel engel oldu. Ağlamaya başladı Anna; gözyaşları yanaklarından süzülüyor, ağzının köşelerinde tuzlu tuzlu birikiyordu. Gözünün önünde şekillenen görüntü karşısında gözlerini kapadı. Vltava Köprüsü'nde üç kazık vardı. Ama bu kez ortadaki kazıkta Matin'in koyu renkli kıvrıcık saçları yoktu. Ateşin sıcaklığını yanaklarında hissetti Anna; yanan kumaşın keskin kokusunu duydu ama kalkmadı. Adamın siyah gölgesinin üzerine çöktüğünün farkındaydı.

"Anna," dedi Gabriel hafif, yumuşak, duygu dolu bir sesle ama kız kıpırdıyamadı bile. "Korkma Anna. Seni serbest bırakması konusunda kralın ikna edilebileceğine inancım tam. Başpiskopostan kanıtları istedi bile. Yasaklı metinleri hangi masadan aldığımı tam olarak hatırlamadığımı söyledim ona. Asla senin aleyhinde tanıklık etmem. Manastırın din karşıtı metinleri bilmeden, Lollard taraftarı bir müşterinin ricası üzerine tesadüfen kopyalamış olabileceğini söyledim. Başrahibe de seni korumaya kararlı. Senin eşyaların arasında bulunan kitaplar için de affedilmen gerektiğini söyledim krala. Anna? Yüzüme bakmayacak mısın?"

Bakamazdı. Korkudan felce uğramıştı sanki. Geri döneceğine söz vererek onu Reims'de terk eden VanCleve'in gözlerini göreceği korkusuyla Gabriel'in yüzüne bakamıyordu Anna.

Sonunda adamın eteğinin yere sürtünürken çıkardığı sesi duydu. Gölgesinin hareket ettiğini hissetti. Gözlerini açtığında kapı adamın ardından kapanıyordu. Odada yalnızdı.

Korkudan hayal gördüm herhalde, diye düşündü kendi kendine.

Kadife keseden kalanları da yutarak yanan kömürler taş odanın soğuşunu kırıyordu.

VanCleve ile kendisini, Saint Luc Sokağındaki küçük evde mutlu mesut yaşarken gözünün önüne getirmeye çalıştı. Ama getiremedi. Bu hatıra da sonsuza kadar yok olup gitmişti. Tıpkı kullanılmış bir parşömenden kazınarak çıkarılmış kelimeler gibi...

Harry sabah gerçekleşecek kurulda yüzleşmesi gereken şeylere karşı duyarsız bir tavır takınarak koltuğunda uygun pozisyonu aldı. Dominiken vaizinin talebine yanıt alabilmek için iki haftadır odasının kapısında bekleyip durduğunu biliyordu. Ama kralın kafası başka şeylerle de meşguldü, en çok da Fransa'daki veliahtla. V. Henry, İngiltere ve Fransa Kralı. Kulağa hoş geliyordu. Danışmanlarından bazıları iki ülke arasında barış aramasını tavsiye ediyordu. Diğerleriyse savaşması gerektiğini. Harry her iki tarafı da dinlese de daha çok savaş yanlısıydı. Neticede onun uzmanlık alanı diplomasi değil savaştı.

Sonra bir de şu Sör John meselesi vardı. Harry tüm kanıtların üzerinden tek tek geçmişti. Sör John kendi ağzıyla suçunu itiraf ediyordu. Adam sahiden de kâfir olduğunu söylüyordu! Arundel'in istediği tutuklama emrini imzalamaktan başka çaresi kalmamıştı. Arundel'in onu kutsamasını istiyorsa başka seçeneği yoktu. Canterbury Başpiskoposu onu kutsa-

mazsa nasıl hükümdarlık yapardı? İmzalamazsa V. Henry adını alması, İngiltere ve tabii Fransa kralı olması boş bir hayal olarak kalırdı. Ama papazla görüşmeyi de daha fazla erteleyemezdi. Ayrıca adam bu kızla niye bu kadar ilgileniyordu ki? Sanki aralarında bir şeyler yaşanmış gibiydi ama bu Harry'yi hiç ilgilendirmezdi. Harry iyi bir savaşçıydı, bir âşık değil.

Aslında kız da çok ilgisini çekmiyordu. Hatta papaz, kızın tarafına geçmesini sağlayan iyi bir delille gelmeden önce kızın başpiskoposa bırakmaya niyetliydi.

Harry kenarları ermin kürklü cübbesinin ipini gevşetti. Güzel bir gün olacağı belliydi. Güneş şimdiden ayağını bastığı zemini elması andıran rengârenk ışıklarla süslemişti.

“Hazırız başmabeyinci. Başpiskopos geldi mi?”

“Evet majesteleri. Dışarıda bekliyor. Ayrıca Lord Şansölye Beaufort da dışarıda. Papaz da geldi.”

“Peki ya kız? O da çağrıldı mı?”

“Evet majesteleri. Saray nazırı ile birlikte bekleme odasında.”

“O zaman onları içeri alabilirsiniz.”

Harry bu işten vaktinde kurtulabilirse akşam yemeğinden önce bahçede lavtasıyla vakit geçirebilirdi.

Saray nazırıyla birlikte kraliyet dairelerinden taht odasına geçtiklerinde Anna'nın gözleri odada Papaz Gabriel'i aradı. İşte oradaydı. Kralın koltuğundan alçakta başpiskoposla, boynunda kocaman bir altın kolye taşıyan, kılık kıyafetinden varlıklı olduğu anlaşılan bir soylunun arasında ayakta duruyordu. Nazır öne çıksın diye onu hafifçe itti.

Anna bir tutukludan beklenen protokol kurallarını bilmediğinden kendince reverans yaptı. Kaburgalarından sertçe dürtüldüğünü hissetti.

“Karşında İngiltere Kralı var küçük hanım, öyle alelade bir şövalye değil. Diz çök,” diye tısladı adam.

“Yalvarmaya pek de istekli değilsiniz herhalde bayan?” dedi kral, Anna’ya.

Keşişler gibi ustura edilmiş saçlarına rağmen kralın bu kadar genç görünmesine şaşırdı Anna. Hatta kendisinden bile birkaç yıl küçük görünüyordu kral. Kızardı. “Majesteleri izin verirsiniz hamileyim, diz çökmek benim için hiç kolay değil. Yine de majesteleri buyuruyorsa yapmaya çalışırım.”

“Ayakta kalabilirsin.” Yaklaşması için eliyle işaret etti kral. Anna birkaç adım atsa da aralarındaki uzun mesafe kaybolmadı.

Kral hiçbir şey söylemedi. Odaya sessizlik hâkimdi. Anna’nın gözkapığı seğirmeye başladı. Sürekli yanmakta olan ateşten çıkan duman bulutunun içine bir güneş ışığı akıyor, onu maviye boyuyordu. Anna aşağı indirdiği kirpiklerinin altından krala baktı. Kralın kafası tamamen farklı bir yerdeydi sanki; kızı bakmıyor, mavi ışığın kaynağı olan parlak gün ışığını izliyordu. Pencerenin kenarında kızılgerdan kuşunun kırık yumurtası gibi görünüyordu gün ışığı. Güneşin önünden bir bulut geçince mavi güneş ışını da kayboldu.

“Çocuğunuzun babası kim bayan? Sizi destekleyip davanızı savunmak için burada olması gerekiyor mu?”

Anna bakışlarını önce Papaz Gabriel’e sonra da ona kibirli kibirli bakan başpiskoposa çevirdi.

“Kadın cadılıkla suçlanıyor majesteleri. Çocuğunu da, artık babası her kimse, çırılçıplak kocakarıların toplandığı bir cadılar meclisinde şeytani bir ay ışığı altında uygunsuz bir şekilde peydahlamıştır muhtemelen.”

Nasıl tiksindirici bir hayal gücü var bu yaşlı adamın böyle, diye düşündü Anna. İngilizlerin ruhunu cennete taşıyacak adam bu muydu yani?

Kral gülümsedi. “Doğru mu madam? Dolunayda şeytanla mı birlikte oldunuz?” Sesinden azıcık da olsa alay ettiği seziliyordu. Lord Şansölye gülümsedi. Başpiskopos kaşlarını çatı. Papaz Gabriel araya girdi, “Majesteleri—”

Hayır, söylemeyeceksin. Benim için kendini tehlikeye atmıyacaksın. Sana hiçbir şey borçlu olmayacağım.

“Çocuğumun babası Fransa’da tanıştığım bir adam. Benden kitap satın aldıktan sonra beni baştan çıkarıp terk etti. O zamandan beri onu görmedim.”

Yalan değildi. Fransa’da tanıştığı adam sadece hayalinde yaşamıştı Anna’nın. İnsan hayalinde yaşattığı birini nasıl görebilirdi ki? Tahtın arkasına asılı kilime takıldı gözleri. Bir avcının okuyla delik deşik olmuş bir geyik, tazılardan oluşan bir çemberin ortasında yere uzanmış can çekişiyordu. Geyiğin durumunu idrak ettiğinde gözleri yaşlarla doldu Anna’nın.

“Hiç korkmayın majesteleri. Bu cadıyı bekleyen yazgı ne olursa olsun karnından keserek çıkartmak zorunda kalsak bile çocuğu gerçek bir Hristiyan olarak vaftiz edilecek. Artık hangi şeytani tohumla zehirlenmişse, onun ruhunu geri almak için keşişlerimiz ellerinden geleni yapacak.”

Başpiskoposun sesi öfkeyle doluydu. Gerçekten de bu söylediklerine inanıyor, diye düşündü Anna. *Benim günahkâr olduğuma inanıyor.*

“Kendi adıma konuşmama izin verir misiniz majesteleri?” Anna’nın incecik, hafifçe çıkan korku dolu sesi alınlıklı pencerelerden yankılanarak geri geldi.

“Lütfen bayan. Burada sizin adınıza konuşacak başka biri yok anlaşılan.”

“Majesteleri—” Papaz Gabriel’in sesi yalvarır gibiydi.

Kral ona sessiz olmasını işaret etti. “Sizin ne düşündüğünüzü zaten biliyoruz papaz. Lütfen devam edin madam.”

“Ben masumum. Yalnızca kitap satıyorum. Fransa’da bir kırtasiyeden aldığım büyü kitabı bana ait eşyaların arasında bulundu. Kitabın cildiyle parşömeni bir kâtip ve kitap satıcısı için oldukça değerli malzemeler. Kitapta ne yazdığını bile bilmiyordum. İbranice okuyamam.”

“Peki ya kâfirlik suçlaması için ne söyleyeceksiniz? Neden eşyalarınızın arasında bir de İngilizce İncil var?”

“O İncil büyükbabama aitti. Ama o öldü. Ondan bana bir tek bu kitap kaldı.” Anna, Romalı askerlerin yaktığı ateşin önünde İsa’yı inkâr eden Aziz Petrus’u düşündü. Büyükbabası ve onun cesareti aklına geldi. Gözlerini Arundel’e dikerek dürüstlüğüyle ona meydan okudu. “Kitabı sık sık okurum. Tanrı’mızın sözlerinde huzur bulurum.”

Yaşlı adamın nefesi kesilir gibi oldu. “İşte bizi asıl sapkınlık yuvasına götürecek bir kâfir. Bizi diğer kâfirlere ulaştırabilir. Sorgudan geçmesine izin verin. En azından kâfirlik suçlamasıyla—”

Kral elini kaldırdı.

“Kâfirlerin yakıldığından ya da damgalandığından haberiniz var mı madam? Kızgın bir demirle hem de. Sizininki gibi böyle güzel bir yüzün üzerine, derinizin üzerine K harfinin damgalandığını düşünsenize, güzelliğinizi nasıl da lekeler.”

Papaz -Anna onu sadece din adamı olarak düşünmeye karar vermişti- öne çıktı, konuşmak için ağzını açtı. Kral bir kez daha elini kaldırıp onu susturdu.

Anna büyük bir sakinlikle, “Kutsal metinleri kendiniz okudunuz mu hiç majesteleri?” diye sordu.

“Küstah! Yaptığı bu saygısızlıktan ötürü kırbaçlanması gerekiyor, majesteleri!” diye bağırdı başpiskopos.

Kral sineği kovalıyormuş gibi bir hareketle elini başının üzerinde savurdu. “Latincem... yeterli değil,” dedi.

“Haklısınız majesteleri. İşte bu yüzden kutsal kitaplar sizin

gibiler için tercüme ediliyor. Sizin ve isteyen herkesin okuması için. Orada size yol gösterecek pek çok şey bulabilirsiniz. Tüm âlemlerin kralının, İngiltere kralına vereceği öğütleri. Orada ayrıca Kilise'nin kutsal kitapla ilgili anlattığı pek çok şeyin olmadığını da göreceksiniz."

Başpiskoposun yeniden nefesi kesilir gibi oldu, bunu bir öksürük nöbeti izledi.

Anna devam etti. "Araf öğretisiyle, endüljans satışlarıyla ilgili şeyleri, ayrıca—"

"Yeter!" dedi kral iç geçirerek. "Neden siz kâfirler kendinizi mahvetmeye bu kadar meraklısınız? Bana başka seçenek bırakmıyorsunuz madam. Sizi cadılıkla suçlamaya yetecek kadar kanıt yok elimizde -sonuçta aleyhinizde konuşan bir tanık yok aramızda- kâfirlik suçlaması konusundaysa başpiskoposumuzun söylediklerini kabul etmeliyiz. Sözleriniz sizi suçlu kılıyor."

Başpiskopos o kadar aşağı eğildi ki devrilecek gibiydi.

Papaz Gabriel bir adım öne çıktı. "Lütfen majesteleri, yalvarırım düşünmeden—"

"Ama," dedi kral. "Paskalyadan önceki haftaya giriyoruz. İsa Mesih'in çarmıha gerilip insanoğlunun günahları için yeniden dirildiği o kutsal haftaya. Bu lütfun kutlandığı bu özel haftada, bu paskalya haftasında sana merhamet bahsediyoruz Praglı Anna. Papaz Gabriel'in gözetiminde Rochester'daki manastıra dönecek, orada tövbe edip onun vesayeti altında gerçek inanç öğretisine çalışacaksın."

"Majesteleri, tekrar düşünmeniz konusunda ısrar ediyorum. Çok büyük bir hata yapıyorsunuz." Arundel bir yandan öksürüyor bir yandan da konuşmaya çalışıyordu. "Bu kızı kâfirliğin merkezine gönderiyorsunuz. Taç giyme töreninin çok yakında gerçekleşeceğini majestelerine hatırlatmak isterim."

Kralın bir sonraki sözleri Anna'ya bir şey ifade etmedi, kral

ve başpiskopos arasında geçen özel bir laf dalaşıydı.

“Bizi tehdit etmeyi bırakın başpiskopos. Kralınızın sınırlarını daha fazla zorlamayın. Tüm İngiltere’nin mabedine gidip tapındığı, kurban edilmiş tek bir başpiskopos vardır, o da Aziz Beckett. Lord Cobham için istediğiniz tutuklama emrini alacaksınız ama onu tuzağa düşürmek konusunda yardım beklemeyin benden. İşleri son noktaya getirmek için bu kadını kullanamayacaksınız.”

Bu sözler karşısında Lord Şansölye bile ağırbaşlılığını takındı.

“Gitmeden önce size bir şey söylemek istiyorum Anna Bookman. O kopyaladığınız müzik parçasını soracaktım.” Gülümsedi. “Müziği çalan genç adamları tanımak isteriz. Anladığım kadarıyla sizin himayeniz altında.”

Anna’nın şaşkınlığı yüzünden okunuyordu.

Önündeki kâğıtları beceriksizce karıştırdı kral. Tutuklandığı gün Anna’nın kopyaladığı kâğıdı kaldırdı. “Roy Henry imzalı beste. O çocuğun müziğimizi çaldığını duymak bize büyük mutluluk verir. Eğer izin verirsiniz, bir gün sarayda çalabilir.”

Anna’nın bu sözleri sindirmesi biraz sürdü, sonra içinde bulunduğu duruma rağmen gülümsemesine engel olamadı. Ne de olsa serbest kalmasını Papaz Gabriel’e borçlu değildi. Ne de cesurca konuşmasına. Serbest kalmasını Bek’e borçluydu! Kral, engelli oğlunun bestelediği müziği çalabilmesine kanmıştı. Sonra yazgısının böyle bir tutkuya bağlı olmasının tuhaflığını, ne kadar saçma bir dünyada yaşadığını düşünerek birden kendine geldi.

“Majestelerimizin memnuniyeti bizim için her şeyden önemli,” dedi. Sonra Papaz Gabriel’e teslim edildi.

Yahudiler tüm dünyada kaynakları ve kuyu sularını zehirleyip vebaya neden oldukları gerekçesiyle hakarete uğrayıp suçlandılar. Bu sebepten Yahudiler yakıldı. Avignon hariç; orada papa onları korudu.

STRAZBURG YAHUDİ CEMAATİ KREMASYON
BELGELERİNDEN, JACOB VON KÖNIGSHOFEN

Anna ve Papaz Gabriel, Rochester'a giden uzun yol boyunca hemen hemen tek kelime etmediler. Gabriel, Anna'ya bir tahtırevan kiralayıp atını yanında sürdürdü. Kralın iki silahlı muhafızı da koruma amaçlı önlerinden gitti. Ne de olsa en önde kralın sancağını taşıyan bir gruba birkaç ser-seriyle kaçak sarkıntılık edebilirdi. Keşif -adamı bu şekilde düşünmeye karar vermişti Anna; yoksa kalbini başka nasıl koruyabilirdi ondan?- yanında sanki kendisi bir şövalyeymiş, kız da romantik bir aşk hikâyesinde onun leydisiymiş gibi davranıyor; Anna'yı sıcak battaniyeler ve belini destekleyecek bir yastıkla rahat ettirmeye çalışıyor; ayaklarını esnetmesi için sık sık mola vermelerini sağlıyordu. Ama Gabriel şövalye değildi. Anna da onun leydisi. Yine de bu yolculuk bir öncekinden ne kadar farklıydı. Her şeye Anna'nın, kralın bestesini Bek için kopyalaması sebep olmuştu. Dönüşte de aynı birahane

durdular ama Anna içerideki kaba saba topluluktan rahatsız olmasın diye Gabriel bu kez hanın avlusuna, nisan güneşi altına bir örtü serdi.

“Beni düşünüp kralla konuştuğunuz için teşekkürler Papaz Gabriel.” Anna şimdiye kadar adama resmi olarak teşekkür etmemiştir, en azından bu kadarını hak ettiğini düşünüyordu. “Ve nezaketiniz için de,” diye ekledi Gabriel piknik malzemelerini yerleştirirken.

Bu sözler karşısında Gabriel’in kalbinin ne kadar kırıldığını anlayınca sesindeki soğukluktan pişman oldu. Kralın başının tepesinde asılı yaralı geyiği anımsattı Gabriel’in gözleri. Gabriel’in, Saint Luc’ta yaptıkları pikniği hatırlayıp hatırlamadığını merak etti.

“Bana artık bu şekilde hitap etme Anna. Bu siyah kıyafet buralardan gidene kadar giymek zorunda olduğum sahte bir kılıktan başka bir şey değil artık.”

“Yün tüccarı değilsin. Adın da VanCleve değil. Sana başka ne diyebilirim ki?”

“Beni Gabriel olarak düşün bundan sonra. Çocuğunun babası olarak. Kocan olarak. Yakında kocan olacak adam olarak.”

Günlerden cumaydı, bu yüzden bir miktar sebzenin yanında bir parça da salamura ringa balığı da vardı.

“İman sahiplerinin cuma günleri balık yemesi gerektiği İncil’in neresinde yazıyor papaz? Ah, unutmuşum. İncil’in tamamını okumadınız tabii siz. O yüzden bilemezsiniz. Ben size söyleyeyim papaz, hiçbir yerinde yazmıyor.”

Gabriel hiçbir şey söylemeden sadece baktı Anna’ya. Yine o yaralı geyiği gördü adamın gözlerinde Anna. *Keşke dilimi tutsaydım*, diye düşündü.

Sessizlik içinde yemeklerini bitirip, sessizlik içinde tekrar yola koyuldular. Anna, Gabriel’in sürücüye acele etmesini

söylediğini duydu, rahiplere özgü ses tonu bile artık tuhaf çıkıyordu. Karanlık çöktükten kısa süre sonra manastıra vardılar.

Manastıra varmanın rahatlığıyla tahtırevandan aşağıya inmeye hazırlanırken Gabriel yanına gidip inmesine yardımcı olmak için elini uzattı. Anna, adamın elini tutmak yerine bir eliyle arabanın kenarını kavrayıp, ayağıyla da sürücünün getirdiği ayak taburesini bulmaya çalıştı.

Rahibe Matilde hemen onları karşılamaya gelip Anna'yı sıkı sıkı kucakladı.

"Ah, Anna. O kadar endişelendik ki! Başrahibeyi uyandırayım. Pek iyi değil. Yine de bilmek isteyecektir."

"Hayır rahibe. Yarına kadar bekleyelim. Çok fazla kalmadı zaten. Ah, evde olmak ne güzel." Hazırda bekleyen yaşlar bir anda Anna'nın gözlerinden boşandı.

Anna iyi geceler dilemek, eve dönüşündeki katkısından ötürü daha içten teşekkür etmek üzere Gabriel'e döndü ama adam çoktan gitmişti.

"Gabriel Kardeş yolculuk sırasında çok yorulmuş olmalı," dedi Rahibe Matilde. "Normalde bu kadar soğuk değildir."

"Kafası çok meşgul," dedi Anna. "Başpiskoposun uşağı olmak zor iş."

Anna ertesi sabah çan sesleriyle uyandı. İlk sabah ayını için biraz tuhaf kaçsa da sonsuza kadar sürecekmış gibi ahenkli, neşeli bir ses yayılıyordu çanlardan. Manastırdaki odasında olduğunu anlaması bir dakikasını aldı; bir önceki gece Bek ellerini kollarını heyecanla sağa sola sallayarak onu karşılamış, yüzü sevecen gülücüklerle kaplanmıştı. An-na An-na. Ama şimdi odada değildi oğlan.

Rahibelerin sabah ayininden ayaklarını sürüyerek dönme-lerine kadar geçen sürede Anna da elbiselerini giyinmiş, saç-larını arkada uzun tek bir kuyruk şeklinde örmüştü. Oğlan kapıdan kafasını uzattığında Anna da tam Bek'in bu kadar erken saatte nereye gittiğini merak ediyordu. "Bek'in çanları!" diye duyurdu gururla. "Anna sevdi mi?"

Neden bahsettiğini anlamak Anna'nın biraz vaktini aldı. "Çanları sen mi çaldın?" Karşılık olarak Anna'ya o koca gülümsemesini bahsetti Bek. Uzanıp çocuğu tuttu Anna. "Anna sevdi."

"Anna şişman," dedi Bek, Anna'nın midesine dokunarak.

"Evet, Anna şişman," diyerek güldü Anna. Oğlanı kol mesafesinde tutarak, "Anna'yı kurtardın Bek. Müziğinle. Meleğimsin sen benim."

"Melek?" Yavaşça ve biraz da geveleyerek çıkarttı bu keli-meyi ağzından çocuk.

Anna çocuğun koca kafasına, yuvalarında azıcık da olsa kıpırdıyormuş gibi görünen buğulu gözlerine, sürekli savrulan kollarına ve bacaklarına bakıp ne kadar benzersiz bir melek olduğunu düşündü. "Bir gün sana açıklarım," dedi. "Kendim de mantıklı bir açıklama bulabildiğimde."

Yemekhanede oruçlarını açtıktan, ikisi de yulaf lapasına bulanmasın diye Bek'i kendi elleriyle besledikten sonra baş-rahibeyi bulmaya gitti Anna; o güçlü yaşam dolu kadını yata-ğında hareketsiz görünce çok şaşırdı. Anna'nın elini sıkarken hiç kuvvetinin kalmadığı belli oluyordu.

"Gabriel Kardeş seni bize getireceğine söz vermişti, görü-yorum ki sözünü tutmuş."

"Hasta mısınız anamız?"

"Yaşlılık hastalıkları işte Anna. Bedenim tükenmeye başla-dı artık. Kalbim kafesteki bir kuş gibi çırpınıyor, tenim gide-rek soluyor."

Yine de sıcacık ıslıl ıslıl gülümsemesinden bir şey kaybetmemişti başrahibe. Ayrıca yumuşak yanakları hâlâ gül pembesi rengindeydi. En azından bir yanağı. Duvağını takmamıştı ama yüzünü saran rahibe başörtüsü özellikle yaralı yanağını saklıyordu.

“Piskoposun gönderdiği doktor dinlenmem gerektiğini söyledi. Oysa kardelenlerle noel güllerinin ruhuma iyi geleceği bahçede dinlenmeyi tercih ederdim.”

“Belki öğleden sonra bahçede yürüyüş yapabiliriz,” dedi Anna. “Hava biraz daha ısındığında.”

“Yanıma otur Anna.” Karyolasının kenarına hafifçe vurdu başrahibe. “Başından neler geçtiğini duymak istiyorum. Çok korktun mu? Çocuk zarar görmüş müdür sence?”

“İkimiz de çok iyiyiz anamız. Ölümüne korktuğum halde. Ama senin gönderdiğin kıyafetler sayesinde unutulmadığımı hatırlayıp rahatladım. Kutsal kitaplardan bildiğim şeyler de huzur bulmamı sağladı. Artık kutsal kitapları herkesin okuması gerektiğine daha çok emi—”

“Peki ya Gabriel Kardeş? Seni görmeye geldi mi? Yakalandığını duyduğunda çok telaşlandı. Serbest bırakılman için elinden ne geliyorsa yapacağına yemin etti.” Başrahibe, Anna’nın elini bırakmamıştı, hafifçe sıktı yine. “Ona söyledim Anna, çocuğu yani. Kendi çocuğu olduğunu kabul etti. Görevini bırakıp seninle evleneceğini söylüyor.”

Anna gözlerini utanç içinde başrahibeden kaçırdı. Bakışlarını rahibenin yatağının tepesindeki haç üzerine sabitledi. Daha önce fark etmemişti ama sanki zarar görüp yeniden tamir edilmiş gibi duruyordu haç. Üzerindeki İsa figürü deforme olmuş, tahtanın bir köşesi fena yanmış görünüyordu. Manastırdaki her şey, bütün eşyalar çok iyi durumdayken başrahibenin bu haçı böyle baş köşeye koyması garipti.

“Bana da aynı şeyleri söyledi,” dedi Anna. “Ama ona güvenebilir miyim bilmiyorum.”

“Samimi göründü bana. Ama senin bileceğin iş. Doğruyu yanlıştan ayırt etme gücü vermesi için Tanrı’ya dua et. Kalbinin sana doğru yolu göstermesine izin ver. Kalbinin ve çocuğunun ihtiyaçlarının.”

İç çekip yastığa tekrar kafasını koydu başrahibe.

“Doktorun söylediği gibi dinlenmeniz gerek anamız. Öğleden sonra yine gelirim, birlikte bahçede otururuz. Bu arada benden istediğiniz bir şey var mı?”

“Yazı salonuna gitme. Birileri orayı izliyor olabilir. Rahibeler sadece Latince kutsal kitaplarla İngilizce şiirleri kopyalıyor. Ama senin orada bulunman şüphe uyandırabilir.”

“Kral, Sör John’un tutuklanması için emir çıkardı,” dedi Anna.

“Hiç şaşırmadım.”

“Bir müddet daha Lollard metinlerini kopyalamamamız gerekiyor demek ki.”

Anna, başrahibenin elini bırakıp kaşlarını düzeltti, sonra da kadını öpmek için eğildi.

“Sen gitmeden soracağım bir şey daha var Anna. Büyükbabanın ismi neydi? Neyle geçiniyordu?”

Nefesi konuşmaya zar zor yeten hasta bir kadın için garip bir soruydu.

“Yetenekli ve herkes tarafından tanınan bir tezhipçiydi. Adı Finn’di.”

Başrahibe gözlerini kapatıp düzensiz nefesler almaya başladı, ama başka bir şey söylemedi. Anna söylediklerini duymadığından emin olamadı. Olabildiğince sessiz bir şekilde kapıya yürümek üzere hareketlendi.

“Bu öğleden sonra yine gel Jasmine. Güneş altında sütunlara otururuz, Tezhipçi Finn’den bahsederiz.”

Jasmine mi? Başrahibe ona Jasmine mi demişti? “Küçük yasemin çiçeğim benim,” diye çağırırdı onu büyükbabası. Hayır. Büyük olasılıkla yanlış anlamıştı Anna. Başrahibenin sesi çok kısık ve nefes nefese çıkıyordu.

Anna sormaya karar verdi ama uyumuş görünüyordu başrahibe. Anna kadını rahatsız etmemek için yavaşça kapıya doğru yürüdü, sonra da mutfaklara yöneldi. Canı birden ballı çökelek çekmişti.

Paskalyadan önceki cuma. Cobham Avlusu’nda toplanan köylüler sembolik yumurtalarını hediye olarak malikânenin mutfağına getirmişti. Leydi Joan onları büyük bir nezaketle kabul ediyor, karşılığında onlara üzerinde dumanı tüten haç şeklinde çörekler veriyordu. Her birinin hanesini Paskalya için özel olarak kutsadıktan sonra onları pazar günü kilisede yapılacak olan, İsa’nın yeniden dirilişinin kutlanacağı Paskalya Ayini’ne davet etti. Ayinden hemen sonra büyük salonda büyük bir şölen düzenlenecekti; geçen yılın kurutulmuş kök sebzeleriyle pişirilmiş kuzu yahnisi olacaktı. Paskalya mucizesi bununla da bitmeyecekti. Hediye olarak lordlarına takdim ettikleri yumurtalar köylülere krem karameller, muhallebiler ve şerbetlerde geri dönecek; dahası havarilerin her biri için, yani tam on iki adet marzipan toplarıyla süslenmiş meyveli pasta yapılacaktı.

Leydi Joan ayini yönetmek üzere güvendiği bir Lollard rahibi bulmuştu. Paskalya töreni bu kez çok fazla dillendirilmeyecek; Sör John firari olmadan önce kutlandığı gibi kutlanmayacaktı. Paskalya’ya kadar dönmüş olsa bile Sör John, Kutsal Komünyon’a gizlice katılacaktı. Cobham Kalesi lordu, Paskalya günü deniz tarafına, doğu yönüne nazır yapılan gün

doğumu ayininde bulunamazdı. Ama gün doğumu ayininin ardından yapılacak gizli törene ve davetlilere verilecek kutlamaya muhakkak katılacaktı. Leydi Joan diğer ev hanımları gibi uzun eteğini kuşağına toplayıp kestane rengi saçlarını bir bezin altına bağlamış, şapelin çatı kirişlerindeki örümcek ağı bağlamış köşeleri çalı süpürgesiyle temizliyor, harıl harıl çalışıyordu. Şimdiden salonun yerlerini süpürtmüş, yerlere koyulacak yeni hasırların siparişini vermişti. Ayrıca bir gaydacıyla lavtacı ayarlamıştı. Sonrasında dans olacaktı. Tatsız günlerden geçiyorlardı. Sunağa mumları ve mor kumaşı yerleştirirken azıcık kutlamayı hak ettiklerini düşündü. John eve dönüyordu! Üstelik bir de düğün yapılacaktı!

Papaz Gabriel evlenme isteğini söylemek için yanına geldiğinde sesli kahkaha atmıştı leydi. “Lollard hareketi sonunda senin ruhunu da ele geçirdi demek papaz. Ya onlar ya da şeytan.” Sonra daha ağırbaşlı bir tavır takınarak düşündüklerini açık açık söyledi. “Sadece görevini kaybetmekle kalmayacaksın, biliyorsun değil mi? Arundel yemininden vazgeçmeni kişisel bir hakaret olarak algılayacak. Sana düşmanlık besleyecek. Tabii pek çok din adamının yaptığı gibi evliliğini gizlemeye niyetli değilsen. Gizli kapaklı bir evliliği büyük ihtimalle Arundel de onaylar, hatta sana göz bile kırpar.”

“Gizleyemem leydi. Çok uzun süre saklı tutamam. Çocuğuma ismimi vermek istiyorum.”

Leydi Cobham, Gabriel’i sorgulamadı, uzun zamandır Anna’nın dul olmadığından şüphelendiğini söylemedi. “Dikkatli ol da bu çocuk isminle birlikte düşmanlarına miras kalmasın.” Özellikle *senin çocuğun* dememişti, bu konuda da şüpheleri vardı.

“Biliyorum. Her şeyi düşündüm. Bu kıyafeti birkaç hafta daha üzerimden çıkartmamam lazım. Ama Anna’nın kuşku-larını ortadan kaldırmak istiyorum.”

“Çağıracağımız papaz ağzının sıklığıyla bilinir.”

En azından kızın düğünü neşe içinde geçebilirdi. Joan her şeyle ilgilenecekti. Pencerelerden hoş kokularını yayan bir sürü elma çiçeğiyle sunağın altını ve arkasını donatarak şapeli süslemişti. Anna çektiği acılardan sonra en azından bu kadarını hak ediyordu. *Belki de önümüzdeki Paskalya sabahı güzel günlerin habercisidir*, diye düşündü Leydi Joan, çalı süpürgesiyle sunağın üzerine ipeksi ağında sallanan bir örümceği dörterken. Örümceği yere düşürüp topuğuyla ezdi.

Bahçeye, dörtgen şeklindeki avlunun karşısında yetişen vahşi vadi zambaklarının kokuları buram buram yayılıyordu. Kutsal Bakire'nin gözyaşları diyordu rahibeler bu çiçeklere. Sıra sıra sütunların olduğu geçidin güneş alan bir köşesinde Anna'yla başrahibe oturmuş güneş ışınlarının ve çiçeklerden yayılan o tatlı, taze kokunun keyfini çıkarıyorlardı. Çeşmeden akan suyun sesini sessizlik içinde dinliyorlardı.

“Üşümüyorsunuz değil mi anamız?”

Belki de bu yaptığımız doğru değil, diye düşündü içinden Anna, zaten başrahibeye de önceden düşüncesini söylemiş ama kadın ısrar etmişti. Çok narin görünüyor, duvağını artık takmıyordu. Onun deyişiyle takati kalmadığından izleri eskisi kadar sorun etmiyordu. Gümüş gibi parlayan gri bir saç teli rahibe örtüsünden kurtulup hafif esintiyle gözünün kenarına düştü. Anna saç telini çekmek için uzandı. Parmakları belli belirsiz yara izine değdi. Pürüzsüz ve yumuşak olsa da gevşek ama kadife gibi yumuşak yanağından daha sert bir hissi vardı yara izinin. Sütun başlığına oyulmuş havarinin sakalından bir tırtıl düşüp başrahibenin dizine indi. Anna tırtılı alıp hemen uzağa fırlattı. “Git de başka bir yerde ölçü al,” dedi.

Başrahibe gülümsedi. “Er ya da geç hepimizin kefen ölçüsü alınacak Anna. Ayrıca bu yalnızca saçma bir batıl inanç.”

“Biliyorum anamız. Ama siz söz konusuyken ne kadar geç olsa o kadar iyi.”

Tırtıl eski yerine dönüp havarinin taş pelerininin ölçüsünü almaya başladı.

“Şu Tezhipçi Finn’den bahsetsene Anna. Büyükbabanı anlat bana.”

“Harikulade bir adamdı. Hem yetenekli hem bilge hem de şefkatliydi. Öyle kolay kolay gülmezdi ama o şen kahkahasını attığında tüm dünya daha mutlu bir yer haline gelirdi sanki.” Sonra söylediğinin ne kadar çocukça olduğunu fark etti. “Şey, en azından benim dünyam. Onu her zaman mutlu etmek isterdim.”

“Kolay kolay mutlu olur muydu?”

“Her zaman olmazdı. Öyle hemen mutlu olmazdı. Her şeyin... mükemmel olmasını isterdi.”

“Onunla yaşamak zor olsa gerek.”

“Bazen. Ama bana çok faydası da oldu.” Sesi büyükbabasını savunur gibi çıkmıştı.

“Onu çok seviyordun anlaşılan.”

“O benim her şeyimdi. Annemi ya da babamı hiç tanımadım.”

Tırtıl, havarinin taş pelerininin kıvrımlarından birinin içinde kaybolmuştu.

“Niye hiç evlenmedi? Yani bu kadar kusursuz bir adamın bir sürü talibi olsa gerek.” Sesinde yalnızca tatlı bir alaycılık vardı. Anna, kadının esprisini sevdi.

“Ben küçükken peşinde bir sürü kadın olduğunu hatırlıyorum. Üniversiteden arkadaşları onu hep dul kız kardeşleri, evlenmemiş teyzeleri ya da kuzenleriyle tanıştırmaya çalışırdı; evde başka bir kadının olmasının bana da iyi geleceğini

söylerlerdi. Bir keresinde niye evlenmek istemediğini sordum. Hayatı boyunca iki kadın sevmiş yalnızca, ikisi de kalbini kırarak onu terk etmiş, öyle söyledi. Sonra kahkaha atıp bir eve bir kadın yeter dedi. Tabii o zamanlar ben hâlâ çocuk sayıldım, ama o hep bana kendimi daha olgun, daha akıllı, sanki evin hanımıymışım gibi hissettirdi.”

Başrahibe başını salladı, gülümsedi, sanki duyduklarından mutlu olmuş gibi görünüyordu.

“Kolay bir hayatı oldu mu?”

“Birçok açıdan evet. Küçük evimizde rahattık. Arkadaşları ve işi vardı. Kendini Wycliffe öğretilerini yaymaya adanmıştı. Her yıl daha fazla adıyordu. Bunlar ona yetiyordu. Çoğu zaman. Bazen derin bir hüznün kapları içini ama çok uzun sürmezdi. O hüznünden kurtulmaya çalışırdı herhalde.”

Söyleneni tam olarak anlamış gibi başıyla onayladı başrahibe. *İçindeki şefkat o kadar büyük ki hiç tanımadığı birinin hayatına bile ilgi duyabiliyor,* diye düşündü Anna. *Büyük ihtimalle aynı davayı paylaştıkları için.*

Başrahibe bakışlarını indirip uzun parmaklarıyla başörtüsünün kenarını tuttu. Kurumuş kış sürgünleri gibi güçsüz kemikleri çok kırılğan görünüyordu.

“Peki ya ölümü? Ölümü de kolay oldu mu?”

Anna, büyükbabası hakkında konuşmanın onu rahatlatıp rahatlatmadığını fark ederek şaşırıldı. Kederi artık o kadar taze değildi. Artık onu kaybetmiş gibi hissetmiyordu kendini; büyükbabasının hâlâ yanında olduğunu biliyor, ne zaman istese yaşlı adamın yüzünü gözünün önüne getirebiliyordu.

“Sadece biraz acı çekti. Sonra uykusunda öldü.”

“Yalnızca biraz acı çekip sonra da uykuda ölmek. Hayat onu güzel bir yaşamı olduğu için son kez kutsamış demek.” Başrahibe iç geçirip gözlerini kapadı.

Kendi ölümünü düşünüyor, diye aklından geçirdi Anna.

“Seni arkada bırakmak çok gücüne gitmiştir herhalde,” dedi başrahibe, gözleri hâlâ kapalı.

“Öyle. Buraya geleceğime dair söz verdirdi bana. Sör John’a güveniyordu. Son birkaç yıldır Lollard davasında onunla birlikte çalışıyordu. Prag’da zulümler başlayınca burada, Sör John’un yanında daha güvende olacağımı düşündü. Burada yaşananları bilmesine imkân yoktu.”

“Hayır, bilemezdi.” Başrahibenin bitkin sesi canlılığını tamamen yitirmişti.

“İçeri girmek ister misiniz anamız? Bu esinti fazla mı geldi?”

“Hayır. Anna. Sadece sana anlatmam gerekenler için gücümü toplamaya çalışıyorum.”

Anna içinde bir şeylerin kaydığını hissetti, şiddetli bir korkuya kapıldı. *Beni yollayacak, diye düşündü. Tıpkı Bayan Kremensky gibi varlığımın diğer rahibeler için tehdit oluşturduğunu söyleyecek. O kadar merhametli ki bunu söylemekte zorlanıyor. Buna izin vermemeliydim. Ona gideceğimi söylemem gerekirdi. Ama nereye? Ah, Yüce İsa, nereye?*

“Anamız, sanırım—”

Başrahibe başını sağa sola salladı. “Şşşt Anna, bırak da anlatayım.”

Tırtıl havarinin pelerinde biraz daha uzattı kendini. Sonra tutunamayıp yere düştü ve tekrar tırmanmaya başladı. Başrahibe beline asılı küçük kesenin içini el yordamıyla arayıp bir şey çıkardı, Anna’ya uzattı.

“Kolyeni tamir ettirdim,” dedi Anna’nın eline koyarken, “şimdi de sana bu kolyenin hikâyesini anlatmak istiyorum. Haçın tam ortasındaki incilerin altı köşeli bir yıldız oluşturduğunu hiç fark ettin mi?” Tırnaklarıyla bu şeklin üzerinden geçti.

Anna gözlerini kısarak kolyeye baktı. Evet, görebiliyordu! Gün gibi aşikârdı, kendini Anna’ya göstermişti yıldız. Anna

şimdiye kadar kolyenin üzerinde bir tek haçı fark etmişti. Yıldızıysa hiç fark etmemişti. Ama görür görmez ne olduğunu anladı.

“Bu, şeye benziyor... Yahuda yıldızına,” dedi Anna.

“Biliyorsun. Büyükbaban anlatmış o zaman.”

“Büyükbabam Judenstadt’taki Yahudilerle çalışıyordu, oradan biliyorum. Onların güzel el yazmalarını süslerdi. Sonra ben el yazmalarını hahama teslim ederdim.”

“Büyükbaban sana anlatmadı o zaman, öyle mi? Kolyeyi anlattı mı?”

“Sadece anneme, ondan önce de büyükanneme ait olduğunu söyledi. Büyükbabamın, büyükannem Rebekka’ya evlilik hediyesiymiş. Yıldızı daha önce fark etmemiştim. Sorsaydım eminim söylerdi.”

Başrahibe kaşlarını çatı. “Finn’in sana anlatmamasına şaşırımdım. Cesaretini toplayamamış demek ki. Seni çok sevdiğinden korkuya kapılmış.”

“Neyi anlatmamış? O tanıdığım en cesur—”

“Senin iki büyükannen vardı Anna. Büyükannen Rebekka Yahudi’ydi.”

Rebekka. Bir Hristiyan ismi değildi. Neden şimdiye kadar şüphelenmemişti Anna? Büyükannesi bir Yahudi’ydi ha! Ama böyle bir şey nasıl olabilirdi? Öyle olsaydı büyükbabası ona anlatırdı. Anlatmaz mıydı yoksa?

Sınırlara hapsedilmiş Judenstadt yerleşkesini, Prag’da bile alçaltıcı hakaretlere uğrayan Yahudileri gözlerinin önüne getirdi. Tüm Hristiyan alemi içinde kalan son sığınmacılar, onlara nasıl acıdığı, onlardan biri olarak doğmadığı için ne kadar memnun olduğu aklına geldi. Tanrı bu hissettikleri nedeniyle Anna’ya kıs kıs gülüyor olmalıydı!

Prag halkı Yahudileri dışlarken büyükbabasının onlara duyduğu tuhaf yakınlığın nedenini artık anlıyordu. Başrahibenin

büyükbabası hakkında nasıl bu kadar çok şey bildiğini merak edemeyecek kadar sersemledi; bunun ne anlama geldiğinden başka bir şey düşünemeyecek kadar allak bullak oldu.

“O zaman ben de bir Yahudiyim, öyle mi? Hatta bebeğim de—”

“Hayır Anna. Sen Hıristiyanısın. Eğer Hıristiyan olmayı seçersen. Bir Hıristiyan olarak vaftiz edildin. Bir Hıristiyan gibi yetiştirildin. Ama bilmen gerek. Seçim senin. İki büyükannen var Anna. Benim adım Kathryn. Senin diğer büyükannen benim.”

Elini, Anna’nın eline dokunmak istermiş gibi uzattı, ama bir an duraksayıp sonra geri çekti.

“Siz mi? Siz Kathryn misiniz?” *Hayır*, diye düşündü Anna, başrahibenin söylediklerini yanlış anlamış olmalıydı. “Kathryn olamazsınız siz. En azından o Kathryn. Büyük isyanda çıkan yangında öldü o. Büyükbabam asla yalan söylemezdi...”

Başrahibe, Anna’ya bakamadı; gözleri kucağında duran elerinin üzerindeydi; parmaklarıyla rahibe elbisesiyle oynamasından sıkıntılı olduğu belli oluyordu.

“Yalan söylemiş sayılmaz,” dedi. “Öldüğümü düşünüyordum. Onu kandırdım, üstelik korkarım bu ona ilk ihanetimin değildi. Ama bu yalanın cezasını çok çektim.” Duraksadı, bakışlarını Anna’ya çevirdi, doğrudan gözlerinin içine baktı. “Başka yolu yoktu Anna. Yaşadığımı bilseydi beni bırakmazdı. Kalsaydı da hayatı biterdi. Onu tutsak eden piskopos gitmesine asla izin vermezdi, ben de onunla gidemeyecek kadar hastaydım. Onun tek şansının, ikinizin tek şansının Anakara’ya kaçmak olduğunun farkındaydım.”

“Ama nasıl anladınız?”

“Seni ilk gördüğüm andan beri sana karşı özel bir yakınlık hissettim. Bu yakınlık aynı davayı paylaşmamızdan kaynakla-

nıyor diye düşünüyordum. Kolyeyi görünceye kadar.”

Bahçenin durağanlığında Anna'nın zihni sorularla ve büyükbabasına hissettiği azıcık kırgınlıkla boğuşurken ikisi de konuşmadı. Sonra büyükbabasının hayatı boyunca bu kadın için acı çektiğini hatırladı Anna. Nihayet başrahibe konuşmaya başladı; sesi o kadar kısık çıkıyordu ki Anna'nın duymak için eğilmesi gerekti. Anna'nın annesi Rose'dan, Finn'den ve her ikisini de seven Blackinghamlı Kathryn'den bahsetti. “Annemi kendi kızım gibi sevdim,” dedi. “Onun kaybı ve senin için yıllarca yas tuttum.”

Başrahibe anlatmayı bitirdiğinde elleri titriyordu; Anna ise Finn ve Kathryn'in hikâyesini dinledikten sonra gözlerini dolduran yaşları bastırmaya çalışıyordu. Tırtıl bir kez daha başrahibenin etek ucunda kendine yol bulmuştu. Anna ayağının ucuyla onu ezdi.

“Bu kadar kızma canım. Ölüme karşı koyamazsın. Hatta içimizden bazıları onu arkadaşı olarak görür. Bir gün benim kadar yorgun düştüğünde ne söylemek istediğimi anlayacak-sın. Soruların olduğunu biliyorum ama artık dinlenmem gerek. İçeri girmeme yardım et.”

Anna dikkati bir şekilde başrahibeye yardım etti, odasının kapısına kadar onunla yürüdü, yatağına yatmasına yardımcı oldu. “Büyükanne,” dedi Anna, bu sözcükler ağzından çıkarken hiç yadırgamadı, “Keşke büyükbabam sizin ne kadar güzel bir kadın olduğunuzu görebilseydi.”

Sonra yaşlı kadının şakağındaki gergin yara izini nazikçe öptü.

Başrahibe, Anna'nın elini hafifçe okşadı.

“Sonra konuşuruz. Sana söylediklerimi düşün. Gabriel seni soruyordu. Ona öğleden sonra kilisede olacağını söyledim. Seni orada arıyor olabilir. Gabriel bir sürü yanlış yaptı Anna, ama onun iyi bir insan olduğuna inanıyorum. Tanrı'nın ve iyi

bir kadının yardımıyla hatalarını telafi edebilir.”

Anna bulunduğu duruma rağmen güldü. Ama gülüşü hemen soldu. Bukalemunlar gibi çabucak deri değiştirdiğini gördüğünden emin olamıyordu Anna.

Önce gözlerindeki kırmızılık biraz geçsin diye odasına gitti. Sonra da kiliseye. *Ama Papaz Gabriel'i görmeye gitmiyorum*, dedi kendi kendine. Başka biriyle yüzleşmeye gidiyordu. Sorması gereken pek çok soru vardı. Tanrı'ya yakarmak için onun ikamet ettiğini düşündüğü yerden başka nereye gidebilirdi?

*Bir kadını sözcüklerle kandırarak;
Ona öylesine sadakat yemini ederek
Boş yere yalan söyleyerek
Bir şekilde kurnazlık yapıp rızasını alarak,
İşte böylelikle tıkanır aşkın yolu.*

ROBERT MANNING, *HANDLYING SYNNE*

Anna akşam duasına kadar kilisede oyalandığı halde Gabriel gelmedi. *Aptal, bir de umutlanıyorsun!* Ama düşünmesi gereken o kadar çok şey vardı ki Gabriel'i daha fazla dert etmedi kendine. Sadece isminin geçmesiyle kapıldığı kaygı bile keyfini bozmadı. Artık yalnız değildi. Büyükannesi vardı. O bir başrahibeydi. Gücü ve saygınlığı olan bir kadındı. Yine de fazla umutlanmaması gerektiğini hatırladı Anna; bu kadın aynı zamanda Sör John'la yakınlığı yüzünden şüpheliler arasındaydı. Çok narin ve hasta olduğundan her an uykusunda ölebilirdi.

Büyükbabamı göndermemen gerekirdi büyükanne. Bu sözleri dua eder gibi alçak sesle mırıldandı. *O zaman ne kadar da farklı bir hayatımız olurdu.* Sırf bu düşünce bile Anna'yı yeni bir kayıp yaşamışçasına kederlendirdi. Oysa gerçeği kim bilebilirdi? *İkisinin de davaya ayrı ayrı katkılarını dü-*

şün Anna. Kopyaladıkları kitapları, ruhlarına dokundukları kişileri düşün.

Akşam duasını haber veren şiddetli çanlara akşam ilahisine giden rahibelerin ayak sürüme sesleri eşlik etti. Anna hemen kiliseden sıvışıp loş bahçeyi geçerek küçük odasına gitti. Başrahibenin, büyükannesinin kapısında durup içeriyi dinledi. Ses gelmiyordu. Kapıyı yavaşça açıp içeriye göz attı. Başrahibe bir heykel gibi kıpırtısız yatağında uzanıyordu. Bir heykel ya da bir ceset gibi. *Yüce Tanrım, n'olur, şimdi değil. Onu daha yeni buldum.* Sonra yaşlı kadının göğsünde ufacık bir kıpırtı fark edip rahatladı; parmak uçlarında eşikten geçip kapıyı arkasından usulca kapadı.

Misafir konutlarının olduğu yere şöyle bir göz attı. Oradaki kapı da kapalıydı. Gabriel'in odası bomboş görünüyor, bir tepegözün tek gözünü andıran camlı penceresi esrareniz bir şekilde parlıyordu. Anna artık ona güvenmemesi gerektiğini biliyordu, peki Gabriel'in bir kez daha onu terk edebileceği düşüncesi niye hâlâ kanını donduruyordu?

Kulede söyledikleri gerçek değil miydi? Hepsi yalan mıydı? Niye bu kadar şaşıırıyordu Anna? Yoksa yılan diliyle Gabriel'in cesaretini mi kırmıştı? Demek ki adam tüm o kararlı konuşmalarına, aşk iddialarına rağmen kolayca ondan yüz çevirebiliyordu. Endüljansları da sırf gösteriş yapmak için yakmıştı demek ki. Hatta büyük olasılıkla şimdiye kadar yerlerine yenilerini koymuştu. Zaten düşününce kâğıtların üzerinde gerçekte ne yazdığını da görmemişti Anna.

Yoksa başrahibe damarlarında Yahudi kanı taşıyan biriyle nişanlandığını söylemiş, Gabriel de korkup kaçmış mıydı? *O zaman büyükbabamın yanından bile geçemezsin,* diye düşündü Anna. *Daha azına da ben razı olmam.*

Elbisesini çıkardı. Yüksek belli olmalarına rağmen bu elbiselerin de yakında genişletilmesi gerekcekti. Kapı hafifçe

çalındığında iç gömleğiyle duruyordu. Kalp atışları azıcık da olsa hızlandı. Ama Gabriel odasına gelmezdi. Yakışık almazdı.

“Bayan Anna.” Genç rahibe adayının sesiydi. “Bir bohça-nız var.”

“Kim yolladı? Biliyor musun?” diye sordu Anna bohçayı kızın elinden alırken.

“Hayır. Genç bir uşak kaleden getirdi.”

Leydi Joan ona karşı ne kadar da nazikti. Anna’nın kıya-fetlerine sığmayacak kadar hızlı şişmanladığını biliyordu. Sör John için çok endişeli olduğu bugünlerde bile Anna’nın ihti-yaçlarını unutmuyordu.

Anna elbiseyi hemen karyolanın üzerine yaydı. Korse bö-lümü bile epey genişti. Kraliyet mavisi renginde, koyu mavi kurdeleleri olan, ipek kumaştan yapılmış muhteşem bir elbi-seydi; kollarındaki yırtmaçlarsa krem rengi satenlerle süslen-mişti. Anna’nın hayatı boyunca gördüğü en güzel elbiseydi bu.

Bu elbiseyi göndermek gerçekten de ne büyük cömertlikli! Ama Anna’nın böyle bir elbiseye ihtiyacı yoktu. Böyle güzel bir elbiseyi nerede giyecekti ki? *Mütevazı bir kâtibin, hatta pa-pazlıktan çıkarılmış bir din adamının karısının bile giyebileceği bir elbise değil*, diye düşündü hüznü.

Bohçanın içinden bir de krem rengi saten şerit üzerine inci çiçekleri olan ve pembe kuru güllerle örülmüş bir taç çıktı. Tıpkı bir gelin tacına benziyordu.

Tacı nazik bir şekilde kaldırdı, örtüsünü çıkarıp başına yerleştirdi. Bir not süzülerek yere indi. Notu alıp heyecanla okudu.

Lütfen bu elbiseyi kabul et Praglı Anna ve İsa’nın dirilişinin kutlandığı, tüm dünyanın günahlarından arındığı, her şeyin yeniden başladığı Paskalya sabahı kilisede giy. Paskalya ayinin-

den sonra seni kilisenin basamaklarında karşılayacak; Leydi Cobham'ın, tanıkların ve karşı çıkmayacağını düşündüğüm bir rahibin huzurunda seni karım olarak kabul edeceğim. Sen de elbiseyi giyerek bu evliliğe rıza göstermiş olacaksın. Seni onun içinde görmeyi kalbim o kadar arzuluyor ki. Zaman ne gösterirse gelecekle birlikte yüzleşecek, çocuğumuzu dünyaya beraber getireceğiz. O zamana kadar da bana olan güvenini geri kazanmak için elimden geleni yapacağım.

Notun üzerinde bu kez kararlı bir imza vardı, “Gabriel.”

Anna başlığını çıkarıp düğün çelengini kafasına geçirdi; bir mum yakıp camdan yansıyan silüetine bakarak düşünmeye çalıştı. Camda gördüğü kadının bir Yahudi'ye benzemediğini aklından geçirdi. Gözleri maviydi, kızıl saçları ise çiçekli bir çelenkle taçlandırılmıştı. *Bir geline, bir Hıristiyan geline benziyorum.* Ama mumun parlak ışığı boğazındaki haçın incilerini de ortaya çıkardı. Hakikati öğrendiğinden beri haça ne zaman baksa bu yıldızı fark ediyordu.

Yatağına oturup Gabriel'in mektubunu eline aldı. Tekrar okudu. Sonra bir kez daha. Mektubu nasıl yorumlayacağını bilmiyordu. Mektupta yazanlar da düzmece miydi? Katolik papazın onu gafil avlamak üzere kurduğu yeni bir tuzak mıydı? Mektubun Gabriel'den geldiğine inanmadı. Ondan geldiğine inanmak istemedi. Sahte dini inançların ve açgözlülüğün öğütlendiği bir Katolik yuvasından gelmiş birinden hayırlı bir şey çıkar mıydı? Çıkacağını düşünmüyordu Anna. Peki Gabriel'in de kafası Anna kadar karışık mıydı? Onun kadar çaresiz miydi? Onun kadar yalnız mıydı? VanCleve yanı, Dominiken papazı yanına ağır basabilir miydi?

“Bana ne yapmam gerektiğini söyle Dedecik.” Ama gelip Anna'yı teselli eden bir hayalet belirmedi.

Anna Bek'in odada olmadığını, ağladığını duymadığını düşünerek memnun oldu; yatağının üzerine yüzüstü uzandı, yastığının üzerine gömülüp hıçkırıklara boğuldu. Kafasındaki çiçekli çelenk yamuldu. Narin güllerden biri kırılıp kuru yapraklarını soluk pembe bir toz halinde yere serpti.

Gabriel hava karardıktan sonra manastıra döndü, atını ahıra bağlayıp avluyu geçti. Anna'nın odasından hiç ışık gelmiyordu. Gece çökmeden önce dönmeye, onunla kilisede konuşmaya, bir cevap alabilmek için onu zorlamaya niyet etmiş ama Lollard'cı rahip onu bir türlü bırakmamıştı. Saf bir kızı gizli bir evliliğe ikna edip sonra da terk eden o şehvet dolu ahlaksız rahiplerden biri olmadığına adamı ikna etmek zor olmuştu.

Gabriel, adamın sorduğu sorulara iki saat boyunca katlanmıştı. Tabii durumun tuhaflığı da gözünden kaçmamıştı. Durum nasıl da bir anda aleyhine çevrilmişti! Şimdiye kadar engizisyona önderlik eden, kâfirleri yüzlerce yıldır bozguna uğratan bir dini düzene hizmet etmiş bir Dominiken rahibi olarak laik bir rahibin önünde inancını savunmak zorunda kalmıştı. Üstelik savunamamıştı da. Lollard'cı rahip, Gabriel'in tüm yaşamını öğrenmeye adanmış din bilgisinin içini Wycliffe'in kendi sözcüklerini kullanarak adım adım boşaltmış; ruhban sınıfının yaptığı dini istismarları ana hatlarıyla özetlemişti: Herkesin Tanrı'nın merhametinden serbestçe yararlanması gerekirken af belgelerinin satışı, hacca ve kutsal emanetlere verilen aşırı önem, kutsal kadehin herkese değil sadece saygın papazlara sunulması gibi konuların üstünden bir bir geçmişti. Peki tanıdığı rahip ve papazların içinde kim gerçekten saygın sayılabilirdi? İyi bir adamı tuzağa düşürmek

için planlar kuran başpiskopos öyle biri değildi; tüm hayatı bir yalandan ibaret olan Rahip Francis de saygın biri sayılmazdı; Papaz Gabriel'in de saygınlıkla alakası yoktu. Hiçbiri saygın değildi; hepsi yalnızca İsa'nın kanıyla kutsandıkları için kendilerini saygın sanıyordu.

Neyse ki Leydi Cobham'ın hazırladığı elbiseyi tam zamanında yetiştirmeyi başarmıştı Gabriel. Kadına karşılığında para ödemeyi teklif etmiş ama leydi hediye olduğunu söyleyip para almayı reddedince rahatlamıştı. Geline elbise alacak parayı nereden bulacaktı zaten? Dominiken yasaları o kadar zenginliğe rağmen bireysel mülkiyete izin vermiyordu. Tüm fakir rahipler kuştüyü yastıklarda uyuyor, en iyi atlarla dolaşüyor, Fransız şarabı içiyorlar ama herhangi bir şeye sahip olamıyorlardı. Gabriel'in harcadığı her metelik, ağzına attığı her lokma, hepsi cemaate aitti. Tarikatın dünyada dilenci gibi yaşamak gerektiği kuralına sıkı sıkıya bağlıydı Gabriel. Sahip olduğu her şey şu an vazgeçmekte olduğu kuruma aitti. Böyle bir esareten kurtulmaksa hiç kolay değildi.

Yapmakta olduğu şeyin ağırlığı göğsüne taş gibi oturuyordu. Zar zor nefes alabiliyordu. Karısıyla çocuğunu nasıl doyuracaktı; hatta iki çocuğu, neticede Bek de Anna'nın kendi çocuğu sayılmaz mıydı? Kadın elbiseyi karşılıksız verdiğinde minnetinin yanı sıra bu korkusundan da bahsetmişti Gabriel.

“Bilgili bir adamsın sen Gabriel. Evleneceğin kadın da öyle. Bir yolunu bulursun. Ruhunu satmadan tabii!”

Bayan Clare, yani annesi dışında ona Gabriel diyen ilk kişi leydiydi. Anna bile endüljansları yaktığını gördükten; görevinden vazgeçmeye, onunla evlenmeye niyetli olduğunu duyduktan sonra dahi yüzünde alaycı bir tebessümle ona hâlâ papaz diye sesleniyordu.

Yarın gelecek miydi acaba? Gelin kıyafetini kuşanıp orada olacak mıydı?

Simsiyah üniformasını, keşiş gömleğini, kaliteli beyaz tününi çıkarıp muntazam bir şekilde katlayarak sandığa koydu. Dolaptan rahip giysisini çıkardı, beyaz yakalıklı atkının kenarlarını kaldırıp huşu ile kıvırdı, sonra da en üste koydu. Onlarla işi bitmişti. Onları bir daha giydiğinde sırf yeni kimliğini saklamak için giyecekti.

Senin en iyi bildiğin şey kendini saklamak, demişti Anna. Haklı mıydı? Bu derinin altında gerçekte nasıl biri vardı? İnançlı, cesur, onurlu bir adam mı vardı? Yoksa Gabriel yalnızca üzerine giydiği kostümün gerektirdiği şeyleri söyleyip ona uygun davranan maskeli bir aktör müydü? Gençliğinde, tecrit edilmiş manastır yaşamında dini inançları benimsemiş, sahiplenmişti. Ancak aile yadigârı gümüş kaşıklardan ya da değerli kitaplardan farklı olarak bir adama miras kalabilecek bir şey değildi inanç. Tıpkı kâğıttan af belgeleri gibi böyle bir inanç da un ufak olabiliyordu hayatın zorlukları karşısında.

Peki nasıl oluyor da Anna böyle güçlü bir inanca sahip olabiliyordu? Ya Gabriel'e ders veren o Lollard yanlısı rahip, hatta Lord ve Leydi Cobham, başrahibe? Bu insanlar yüzlerce yıldır kabul görmüş bir düzene başkaldıracak ahlaki cesareti nereden buluyordu?

Sandığın en altında kıl fanılası, yani disiplin aracı yatıyordu. Küçük kırbacı alıp avucuna şaklattı. Zihnini öylesine eğitmişti ki avucundaki acıyı neredeyse hissetmedi. Yine de kırbacın avucunda bıraktığı iz, hacı kalabalığını, kefaretlерinin bedelini ödeyecek parası olmadığından kendini kırbaçlayanları hatırlattı Gabriel'e; sırtlarına vura vura bir kasabadan diğerine çıplak ayak dolaşanları, onlardan akan kanları kutsal sanıp yüzlerine süren kadınları hatırlattı.

Odanın öbür ucuna fırlatıp attı kırbacı. Deri şeritlerle örölmüş kırbaçtan zemindeki hasırın üzerine düşerken tıslar gibi bir ses çıktı. İsa'yla havarilerin kendi bedenlerine zarar

verdikleri İncil'in neresinde yazıyordu? Onlara zarar verenler başkaları değil miydi? Daha zorlu yolları tercih eden erkeklerle kadınların başına daima böyle şeyler gelmiyor muydu?

Gabriel Latince ilmihalin tüm sayfalarından alıntı yapabilir, antik çağ filozoflarının eserlerini Yunanca okuyabilirdi; ama İsa'nın sözcükleriyle rahatlayabileceği tek bir dua aklına gelmiyordu. Cehennem ateşiyle ilgili vaazlar vermiş, günah bataklığında boğulan zavallı kayıp ruhlara merhamet satmayı teklif etmişti. Kendi tanrılarına sığınabileceklerini hiç söylememişti onlara. Şimdi Gabriel'in sığınabileceği bir tanrıya ihtiyacı vardı. Sihirli olduğuna inanılan Latince sözlere, göstermelik ayinlere ya da papanın damgasıyla süslenmiş bir kâğıt parçasına değil de gerçekten de onu teselli edecek, onunla birlikte yürüyecek bir varlığa ihtiyacı vardı. Peki böyle bir tanrı var mıydı gerçekten? Varsa da onu nasıl bulacaktı Gabriel?

Yatağına uzanıp gözlerini kapadı.

Yarın Anna ya isteyerek -ya da istemeyerek- gelecek veya gelmeyecekti. Ne olursa olsun Gabriel artık eskisi gibi olmayacaktı. Paskalya sabahı Gabriel için, Southwark'lı Jane Paul'ün oğlu için yepyeni bir başlangıç anlamına geliyordu.

Kuşluk vakti geldiğinde Gabriel giyinip kuşanmış Cobham Kalesi'nin şapelinde tek başına bekliyor; yaptığı, yapacağı şeyleri düşünüp duruyordu. Ama bu yalnızlık uzun sürmedi.

"Sabah ibadetini mi yapıyorsun?" diye sordu Leydi Joan, elleri kolları daha fazla elma çiçeği ve kıyafetle dolu içeri girerken. Elma çiçeklerini kadehle şamdanların yanındaki mor örtünün üzerine yerleştirdi. "Seni hiç fark etmedim, hatta görünce bile zar zor tanıdım. Bu sade ceket ve çoraplarla kalabalıkta kaybolup gidersin."

“İçimdeki sıradan adamı ortaya çıkarmaya çalışıyorum,” dedi Gabriel.

“İyi de bugün evleniyorsun! Bu kadar sade giyinemezsin. Al, işte.” Gabriel’e bir kıyafet uzattı. “Sana bu cübbeyi getirdim. John’unkilerden. Terzi dün gece daralttı,” dedi.

Gabriel cübbeyi omuzlarına attı. Leydi Joan, cübbenin ermin kenarlarını düzelttikten sonra bir adım geri çekilip Gabriel’i baştan aşağı süzdü. “Azıcık bol dursa da bir damada uygun bir kıyafet.”

“Teşekkür ederim Leydi Cobham. Rahip kıyafetlerim haricinde dün akşam satın aldığım bu çoraplarla tuniğim var sadece.”

“Bunlar da size yakışmış bayım. Siyah cübbeden daha iyi görünüyor.”

Açık kapıda bir silüet belirince içeri giren ışık azaldı. Gabriel başını çevirdiğinde kapıda duran bir melek gördü; yoğun bukleleri sırtına ve omzuna serbestçe dökülmüş bir melek. Yüzündeki ince duvağı çiçekli bir taç tutuyordu. Mavi sırmalı ipek kumaştan elbise üzerindeydi.

Tanrım, yaşadığım sürece bu görüntüyü unutmama izin verme.

Gabriel’in ağzından çıkan ilk İngilizce duaydı bu. Düşüncelerinin kolayca duaya dönüşebilmesine şaşırdı.

“Özür dilerim. Kilise boştur diye düşünmüştüm–” dedi Anna gözlerini kısmış gölgelere bakarken.

“Anna, çok güzelsin!”

Leydi Cobham’ın sesiydi bu ama yanında biri daha vardı -içerinin loş ışığında kim olduğunu anlamak zordu- herhalde bir çiftçiydi. Aslında Lollard rahipleri de bu tarz kıyafetler giyiyordu.

“Gelmeyeceğinden korkuyordum.”

VanCleve’in sesiydi bu. Ya da Papaz Gabriel’in. Hiçbiri. Ya da her ikisi de.

Anna’nın gözleri ışığa alıştı. Halktan biri gibi giyinmişti Gabriel.

“İnsanın hayatta yolunu bulması yeterince zor. Çocuğumun da bir utançla, bir piç olarak dünyada gelmesini istemiyorum,” dedi Anna.

“Çocuğumuz, Anna.”

“Gidip tören hazırlıklarının ne durumda olduğunu görmem gerek,” diye mırıldandı Leydi Cobham. Anna karşı çıkana kadar kapıdan çıkmıştı bile.

“Şu işe bak,” dedi Anna sıkıntılı sessizlikte, “Kıyafetine bakılırsa başpiskopos davetli değil.” Aslında bu kadar nefret dolu bir sesle konuşmak istememişti.

“Bu hareketimle sana ve bebeğe zarar vermek istemiyorum. O yüzden şimdilik evliliğimiz gizli kalacak Anna. Ama Lord Cobham’ın maiyetindekiler ve çiftçiler önünde yemin edeceğiz. Bir düğün töreni yapılacak. Bir Lollard rahibi bizi evlendirmeyi kabul etti. Böyle bir yemini bağlayıcı bulursun umarım.”

“Peki ya sen?”

“Tanrı’dan ve şahitlerden önce sana yemin ediyorum ben.”

Anna şapelin iç kısımlarına doğru yaklaştı, böylelikle adamın yüzünü görebiliyordu.

“İyi dedin, ama papaz, yani Gabriel, sana söylemem gereken bir şey var, gerçi bunu itiraf etmek söz verdiğin bu evlilikten geri adım atmana sebep olabilir. Ama böyle bir şeyi saklamak da onursuzluk olur. Çocuğumuz, onursuz bir annesi olmasındansa gayrimeşru doğsun daha iyi.” Söyledikleri sanki büyükbabasının ağzından çıkıyormuş gibi irkildi Anna.

Eli boynundaki kolyeye gitti. Yıldızın köşeleri üzerinde dikkatli bir şekilde parmaklarını gezdirdi. Anlatabilecek kadar güveniyor muydu Gabriel'e? Ne de olsa evleneceği adamın bağlı olduğu dini düzen Yahudilere uzun süredir zulmediyordu. Sadece Yahudi kanı taşıması İngiltere'den uzaklaştırılması için yeterliydi. Evi gibi gördüğü tek ülkeden. Ama vicdanını kaplayan bir sır ile nasıl evlenebilirdi? Yalanları yüzünden Gabriel'e kızarken bu sırrı saklamak riyakârlık olurdu. Bu sırrı hiç duymamış olmayı istedi.

"Büyükannem bir Yahudiydi," dedi.

Bunu söyledikten sonra Gabriel'in kaşlarının çatılmasını bekledi. Ama yalnızca gözkapaklarının hafifçe titrediğini gördü. Adamın bakışları hâlâ kararlı, içtendi. Doğrudan Anna'nın gözlerinin içine bakıyordu Gabriel.

"Annem bir hayat kadınıydı," dedi. "Babamsa ahlaksız bir papazdı, üstelik kendi Kilise'min ahlaki değerlerine göre bile ahlaksız sayılırdı. Onlar bizi ilgilendirmez."

"Hem de çok ilgilendirir," diye yanıtladı Anna usulca. Adamın hazır cevabı kendi sesindeki acıyı dağıtmıştı. "Nereye gittiğimizi bilmek için önce nereden geldiğimizi anlamamız gerekiyor."

"Çocuğumuza söyleyecek misin yani? Yahudi kanı taşıdığını söyleyecek misin?"

Birden Anna'nın gözünün önüne Judenstadt duvarları dışında gördüğü o küçük Yahudi çocuğu, onun küçük komik şapkası ve gözyaşları geldi. Diğer çocukların alaylarını da duyar gibi oldu. "Bil... Bilmiyorum. Karar vermek zor."

"Birlikte karar verimiz," dedi Gabriel.

Birlikte. Bu sözlerle inanmayı nasıl da istiyordu Anna.

"Yüzünden anlayabiliyorum," dedi Gabriel. "Bana hâlâ güvenmiyorsun. Ama yalvarırım hatırla Anna, kimliğini saklayan bir tek ben değildim. Sen de dul değilsin. Saint Luc

Sokağındaki o küçük aşk yuvasında ben bir bakirenin namusunu bozdum o gece.”

Anna açıklamak üzereyken Gabriel onu susturmak için elini kaldırdı. “Anlıyorum ki birbirimize tam olarak güvenmek için daha çok yol katetmemiz gerekiyor. Söz verdiğim gibi aramızda bu güven kuruluncaya kadar ne senden evlilik yükümlülüklerini talep edecek ne de bu yükümlülükleri yerine getireceğim.”

Küçük şapelin içini elma çiçeklerinin kokusu sardı. Anna, Gabriel’in yanındaki sıraya oturdu.

“Hiç drahomam yok,” dedi.

Gabriel güldü. “Benim de sana verecek drahomam yok; kalbimde, elimde ve zihnimdekilerden başka. Sırtımdaki bu kıyafetlerden başka evliliğimize verebileceğim hiçbir şeyim yok. Onları da hor gördüğün Kilise aldı.”

Dışarıdan onları çağıran sesler duyuluyordu.

Gabriel, Anna’ya dışarıya, şapelin gri taş basamaklarına kadar eşlik etti. Karı koca olarak ilk ayinlerini yapmak üzere şapele tekrar girmeden önce burada evlilik yeminlerini etmeleri gerekiyordu. Lollard rahibi, Leydi Joan ve Lord Cobham’la birlikte basamaklarda bekliyordu. Başrahibe ince siyah duvağını takmış, Sör John’un koluna yaslanmıştı. Anna, kadının gözlerini göremiyordu.

Çevredeki köylülerden ve işçilerden küçük bir grup toplanmıştı; yerli halkın çoğu Rochester’daki belediye binasında düzenlenen Paskalya piyeslerini izlemeye gitmişti.

Rahip boğazını temizledi.

“Evlilik ilanı yapıldı mı?”

Leydi Cobham yüksek sesle konuştu. “İhtiyaç olmadı. Gelin buralarda yabancı. Devam edebilirsiniz papaz.”

Lollard rahibi bir an bunun doğruluğunu sorgular gibi baktı, sonra vazgeçti. “Aranızda bu evliliğe karşı olan var mı?”

Tek bir fısıltı bile duyulmadı.

“Çiftimizin evlenme yaşına geldiğini görüyorum,” dedi rahip. “Aranızda evlenmeye engel teşkil eden bir kan bağı olmadığına yemin eder misiniz?”

“Ederiz papaz,” dedi Gabriel.

“O zaman Praglı Anna, kendi rızanızla bu evliliği kabul ediyor musunuz?”

“Ediyorum.” Başıyla onayladı Anna.

“Siz rahibin oğlu Gabriel, Praglı Anna’yla kendi rızanızla kutsal evlilik bağı atında birleşmeyi kabul ediyor musunuz?”

Gabriel’in rahibin oğlu olduğu söylenince izlemek için toplanan köylüler ve uşaklar arasında bir fısıltı yükseldi. Bazı yüzlerde, “İşte biri daha,” der gibi zoraki bir gülümseme belirdi.

“Ediyorum,” dedi Gabriel.

“O zaman ellerinizi birleştirin. Gabriel sözünün karşılığında verebileceğin bir yüzük var mı?”

Gabriel yüzüğü -Leydi Cobham’ın verdiği yüzüğü- çıkardı. “Al bakalım, yüzüğe ihtiyacın olacak,” demişti sanki önemsiz bir şeymiş gibi. Sonra da lal taşlarıyla süslenmiş bir çift gümüş yüzük vermişti. Rahip, Gabriel’in verdiği yüzüğü alıp Anna’nın ilk üç parmağında sırayla denerken bir yandan da tekdüze bir sesle, “Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına,” dedi. Sonunda sol elin tir tir titreyen üçüncü parmağına yüzüğü takmayı başardı.

Ardından rahip evliliğin kutsallığı adına kısa bir konuşma yaptı, gerçi Anna zihnini toplayıp bu sözleri dinleyemedi. O sırada karnında büyüyen bir çocukla buraya nasıl geldiğini, büyükbabasının yanlış diye öğrettiği her şeyi temsil eden bir yabancıya nasıl yemin ettiğini düşünüyordu.

Büyükannesinin duvağın arkasındaki yüzünü görebilmeyi nasıl da isterdi. Ama başrahibe onu durdurmak için bir şey

yapmadığına göre bu evliliğe rızası var demekti. Sırf gelmesi bile bu evliliği onayladığının göstergesi değil miydi?

Gabriel hafifçe elini tuttu. Anna elinde Gabriel'in terli avucunu hissedince bundan tuhaf bir biçimde hoşlandı. Yüzündeki ifadeyi görebilmek için bakışlarını Gabriel'e çevirdi ama adam, karısına bakmıyordu. Dikkatini rahibe yöneltmiş, vaazı dinliyordu.

Vaaz da bitince sunağın önünde diz çöküp karı koca olarak ilk komünyonlarını yapmak üzere çiçeklerle donatılmış şapelin içine ilerlediler. Rahip sadece ekmeği değil kadehi de Anna'ya uzatınca Gabriel çok şaşırıp konuşmak için ağzını açtı; Anna ise onun karşı çıkmasından korktu. Katolik Kilisesi kurallarına göre kadehin ruhban sınıfı dışındakilere verilmediğini biliyordu Anna. Sadece rahipler şaraptan içebiliyordu. Bu durum Prag'da büyük anlaşmazlıklara sebep olmuştu. Ama damat ağzını açmamış, Anna, İsa'nın kanını içerken sessizliğini korumuştur.

Ayinin bitiminde rahip, Gabriel'in yanaklarına barış öpücüğü verdi. Gabriel de bu öpücüğü Anna'ya geçirdi. Yanağına değen dudakları neredeyse hiç hissetmedi Anna; barış öpücüğü o kadar hafifçe aktarılmıştı ki.

Kadınların vaaz verecek, İsa'nın bedeni olan o kutsal ekmeği yiyecek gücü ve otoritesi vardır; hatta Kilise'nin anahtarlarını ellerinde tutacak güçleri de vardır.

WALTER BRUT, 1391, LOLLARD'CILIKTAN
YARGILANDIĞI DAVADA

Evlilik merasimi neredeyse bitmişti. Anna ve Gabriel büyük salondaki kürsünün üzerinde değil de güneşli odadaki şölen masasının başında birbirlerine değmeden oturuyordu. Bazı asillerle kraliyet mensuplarının evlilik törenlerinden önce birbirlerini hiç görmediklerine dair hikâyeler okumuştı Anna. *Bir yabancıyla evleniyorum*, diye düşündü, *Reims'de hiç tanışmamış olduğum bir yabancıyla.*

Lord Cobham törende bulunan herkesin sağlığına kadeh kaldırdı. Kendi mülkiyetine bağlı çiftçilerle hizmetlilerin, son birkaç yıldır mutlu mesut yaşadığı dürüst karısının, varlığıyla onları onurlandıran başrahibenin ve son olarak gelinle damadın şerefine. Kadehini her kaldırışında lordun neşesi biraz daha arttı, Anna'nın küt küt atan kalbiyse giderek yavaşladı. Gaydacı güzel bir melodi, kemancı da bir aşk şarkısı çaldı. Hüzünlü notalar çingenelerin kemanlarını hatırlattı Anna'ya; Bera'yla Lela'nın nerede olduğunu, İspanya'ya varıp varamadıklarını merak etti.

Gabriel'in başka yere baktığından emin olunca göz ucuyla yeni kocasını süzdü. Ona tanıdık gelen tek bir şey vardı şu an. Tıraş edilmiş başını düz, süet kepiyle saklamıştı ve o kepin altındaki sarı saçlar, VanCleve'in kırmızı ipek şapkasının altındakiler gibi kıvrılmıştı.

Şarap güzel, yiyecekler lezzetliydi. Alışılmış Paskalya ince-likleriyle dolu bir masaydı; haç ve yumurta şeklinde şekerlemeler, marzipandan yapılmış, basamaklarında gelinle damadın durduğu kilise şeklinde küçük bir pasta. Hediyeler de vardı. Yorgun düştüğü mazeretiyle erken ayrılan başrahibe, gitmeden önce çifte altın florinlerle dolu bir kese takdim etti. Lord ve leydi ise bir tahta beşik hediye ederek, bu beşiğin hiç boş kalmaması temennisinde bulundu.

Anna kıpkırmızı kesildi. "Çocuğumuzun beşiği Gabriel," diye fısıldadı kocasının kulağına. "Çok güzel, değil mi?"

"Evet. Öyle." Gabriel, gelinden daha çok davetlilerle ilgileniyordu sanki. Coşkulu bir damadın yapacağı gibi beşik temennisi üstüne konuşmadı.

Anna bir daha kocasıyla konuşma girişiminde bulunmadı, hatta şölen sona erip manastıra doğru yola çıktıklarında epey rahatladı. Kaleyle manastır arasındaki mesafe çok kısa olduğundan Gabriel'in önüne oturdu Anna. Bir yandan Gabriel'e çok fazla yaslanmamak için kaskatı oturduğundan atın daha hızlı gitmesini istiyor, diğer yandan karnındaki çocuk için Gabriel'in atı bu kadar yavaş sürdüğünü biliyordu.

Onları gelin odasına kadar uğurlayan gürültülü bir kalabalık olmadı. Manastıra vardıklarında güneş çoktan batmış, geceyi müjdeleyen gölgelerle kaplı sessizlik her yere çökmüştü.

Gabriel, Anna'ya oda kapısına kadar eşlik ettikten sonra hafifçe başını eğip gergin bir ses tonuyla açıkladı, "Yarın görüşmeyeceğiz. Lambeth Sarayı'na gitmem lazım. Başpiskopos, Lord Cobham meselesini konuşmak üzere konseyi topluyor."

Anna öfkelenmeye başladığını hissetti, dilini tutamadı. “Ama elbette sen—”

“Başpiskopos verdiğim kararı öğrenmemeli. Lord Cobham’ı alevlerden kurtaracaksam kâfirliğin kökünü kazı-maya hâlâ istekli olduğumu düşünmeli.”

“Gerçek bir kâfir varsa ondan başkası olamaz. Sahte kurtu-luş umuduyla insanları kandıran o değil mi? Saf, iyi ve yalın olan her şeyi kendini ve hizmet ettiği o şeytani kurumu zen-ginleştirmek amacıyla kullanan o değil mi?”

Gabriel sadece Anna’ya baktı. “Anna, kendine gel. Dilini tutmazsan sadece kendine değil kocana da zarar vermiş olur-sun. Beni umursamıyorsan da çocuğunu düşün. Yoksa tüm uğraşlarımız boşa gider.”

Kocası. Gabriel’in kendini böyle tanımlaması çok garipti.

Gabriel artık Anna’nın gözlerine değil odanın içinde başka bir yere bakıyordu. Dudaklarında belli belirsiz bir gülümseme oluştu. İyiye işaretledi bu! Anna o gün kocasının gülümsediğini hiç görmemişti.

“Görüyorum ki Lord Cobham’ın hediyesi bizden önce gel-miş.” Anna’nın yatağının yanındaki beşiği gösterdi Gabriel.

“Atı seninkinden hızlı demek ki.”

“Belki de taşıdığı yük daha kıymetsizdir.”

Çocuktan bahsediyor, diye düşündü Anna.

Anna’nın elini tutacakmış gibi uzatıp sonra kayıtsız bir şe-kilde elini yanına düşürdü Gabriel. “Şimdilik elveda. Elimden geldiğince çabuk dönmeye çalışacağım. Ben yokken kendine dikkat et.”

Anna, kocasının kendini kastetmediğini biliyordu. Gabriel bir kez daha karısının eline uzandı ama bu kez Anna elini kaldırmadı. Gabriel yarın sabah siyah papaz üniformasını ku-şanıp gidecekti. Sonra başına ne geleceğini bilmiyordu Anna.

“Yolun açık olsun o zaman.”

Gabriel'i uzaklaşırken izledi. Kahverengi süet şapkanın altında kıvrılan güzel sarı saçları bir kez daha fark etti.

Geri döneceğine söz vererek ilk kez terk etmiyordu Anna'yı.

Mayıs geldiğinde, manastır bahçesini bir dans grubu ziyaret etti. Anna, bahar bayramı şerefine çiçeklerle süslenmiş direğin etrafında dans edenleri seyretsin diye Bek'i dışarı çıkardı. Dansçıları seyrederken kıvrak vücutlarına imrenmekten kendini alamadı.

İyice ağırlaşmıştı artık. Kendini hep yorgun hissediyordu. Ayrıca arıları, kelebekleri ve yeni açmış bahar çiçeklerini seyretmek üzere bahçeye çıkamadıkları günlerde yatağından kalkamayan büyükannesi için de kaygılanıyordu.

“Yakında ondan haber alırsın Anna. İyi bir insan o. İki ayrı dünya arasında kalmak kolay değil.”

Güneş altında şekerleme yapmadığı zamanlarda annesi Rose ve babası Colin'le ilgili hikâyeler anlatıyordu büyükannesi. Anna'nın hiç bitmesin istediği hikâyeler. “İnancının peşinden koşma huyunu babandan almışsın,” dedi başrahibe. “Asabiyetini ve kızıl saçlarınıysa, onları da amcan Alfred'den almışsın.”

Bu hatıralar Anna kadar başrahibenin de hoşuna gidiyor gibiydi.

“Peki ya annemden, ondan neler almışım?”

“Merhametini, güzelliğini ve İsa'ya uzanan kan bağıını.”

“Öyleyse Yahudilerden nefret etmiyorsunuz değil mi büyükanne?”

“İsa da bir Yahudiydi. Yahudilerden nasıl nefret ederim?”

“Vaktiyle bir Paskalya günü Prag'da tüm Yahudileri bir sinagoga kapatıp ateşe vermişler. Üç bin Yahudi ölmüş.” Anna

bu hikâyeyi pek çok kez dinlemişti ama ilk kez olan biteni zihninde canlandırabiliyordu. Dumanlar yükselirken atılan çığlıkları duyabiliyor; alevleri hayal edebiliyor; dumanın ve korkunun kokusunu duyabiliyordu. Anna elini korur gibi karnının üstüne koydu. “İçlerinden bazıları çocukmuş,” dedi.

Ama başrahibe onu duymamıştı. Güneş altında uykuya dalmıştı.

Anna haziran ayında kocasından kısa bir mektup aldı. Mektubu kocası olarak imzalamıştı Gabriel. Gerçi bir kocası varmış gibi hissetmiyordu Anna. Muğlak, kısa bir mektuptu gelen.

Korkarım sahte kimliğimi gizlemem giderek zorlaşıyor. Yine de yokluğum şüpheye yol açacaktır, ayrıca oradaki varlığımın senin için tehlike arz etmesinden korkuyorum. Manastırda güvendesin. Başrahibeye selamlarımı ilet. Ortak dostumuzla irtibata geçip içinde bulunduğu tehlikeden onu haberdar ettim. Oraya gelmeden önce ona uğrayabilirim.

Mektubun sonu *kocan* olarak imzalanmıştı.

Ne kadar garip olsa da Anna mektubun soğukluğundan bile teselli buldu. Gabriel daha önce aşk sözcükleriyle terk etmişti Anna’yı. Belki Gabriel gibi bir adamı aşk değil, görev duyusu tetikliyordu. Görevi kalbini soğutsa bile.

Kırgınlık da öyle, diye hatırlattı kendine.

Temmuzun ortasında Anna’nın doğum sancıları başladı. *Aşağı yukarı yirmi sancıymış,* diye düşündü altı saattir doğum

sancısı çekerken. O Gilbert denen İngiliz nereden bilecekti? Sonra Anna oğlunu zahmetsizce doğuran Lela'yı hatırladı.

“İlk çocuk için yaşı büyük,” dedi ebe dilini şaklatarak. “Yaşı büyük olanlar zorlanır.”

Rahibe Matilde elini tuttu, alnını bezle sildi, yüzüne düşen terli saçları çekti. Anna boynundaki ferahlatıcı esintiyi hissetti, sonra kendini bir sonraki doğum dalgasına bıraktı. “Ebeye bakma Anna. Sadece bebeği düşün. Çocuğunu kollamada tuttuğunu hayal et.”

On iki saat sonra Anna bitik vaziyette oğlunu kollarına aldı.

“Çok güzel bir erkek,” dedi ebe, sanki çocuğun güzel olmasından kendisi sorumluymuş gibi övünerek. Sanki her şeyi Anna yapmamış gibi.

“Babası nerede? Onu vaftiz edecek bir papaz çağırılmalı mı köyden, yoksa yarın onu kiliseye götürür müsünüz?” diye sordu.

“Biz ilgileniriz,” diye fısıldadı Anna gözlerini oğlundan ayırmadan.

“Onu başrahibe vaftiz edecek,” diye açıkladı ebe gidince. “Onu vaftiz suyuna daldıracak kadar gücü yerinde.” Rahibe Matilde’nin karşı çıkmayacağını farkındaydı. Manastırda rahip yoksa ekmek ve şarap ayinini de rahibeler kendileri yapardı.

“Adını ne koymak istiyorsun Anna?” Ebe ortalığı temizlerken başrahibe odanın kapısında belirdi.

“Adı Finn olacak. Gabriel’in oğlu Finn.”

Başrahibe içtenlikle gülümsedi. Duvağını takmamıştı. Dudaklarındaki gülümseme gözlerine yayıldı.

Gabriel oğlunu ilk kez altı haftalıkken gördü.

“Ufaklıkla birlikte mutfaktan çıkılan bahçede, papaz,” dedi manastırın girişindeki genç rahibe adayı. Anna bir armut

ağacının altında oturuyordu; bebek göğsünde, gömleğinin düğmeleri açıktı. Başını ağacın gövdesine yaslamış, gözlerini kapamıştı. Güzel bir rüyanın içinde yüzen bir kadının ifadesi vardı yüzünde. Topladığı armutlarla dolu sepet dizinin yanında duruyordu; tıpkı Anna'nın bembeyaz omuzları ve boynu gibi gül pembesi rengini almıştı armutların kabukları da. Öğle sonrası sıcaklığı, olgunlaşmış meyvelerin havaya yayılan kokusunu bastırıyordu. Bir tek sepetin üstünde uçan arının vızıltılarıyla oğlunun süt emerken çıkardığı minik tatlı sesler duyuluyordu. Bu görüntü karşısında Gabriel'in başı döndü. Karşısındaki Havva olmalıydı; burası da cennet.

Arzunun, içinde dalga dalga yayıldığını hissedip büyük bir çaba harcayarak bakışlarını kadının sere serpe göğüslerinden çekti; aceleyle oğlunun kel kafasına çevirdi. Oğlu! Obur, küçük bir su perisi. Çocuğun boğazından çıkan lıkır lıkır sesler karşısında gülüşüne engel olamadı Gabriel.

Anna gözlerini açtı. Yüzü birden gerildi.

"Sonunda geldin ha. Senin olanı, bizim olanı görmeye gelebildin. Kocam olmaya yemin edeli tam dört ay oldu."

"Sözümü tuttum."

Nasıl cevap vermesi gerektiğini bilmiyormuş gibi bakakaldı Anna.

"Yani seni kandırmadığımı söylemek istiyorum. Buradayım işte, sonunda. Onu kucağıma alabilir miyim?"

"İzin istemene gerek yok. Senin oğlun o. İyi ki papaz kıyafetlerin üzerinde değil. Yoksa o güzel siyah üniforman kumuk içinde kalabilirdi."

Burası tam olarak cennet sayılmazdı belki de.

Gabriel kollarını uzatıp çocuğu dikkatlice kucakladı. Daha önce pek çok çocuğu vaftiz etmişti. Yine de bu apayrı bir histi. Bu çocuk sanki kolunun bir parçası gibiydi. Oğlan ağlayacakmış gibi yüzünü buruşturdu, sonra da gözlerini ka-

patıp uyumaya başladı. Anna beceriksizce elbisesinin önünü kapamaya çalışırken Gabriel oğlanın ağzının kenarlarına bulamış bembeyaz sütleri sildi.

“Bu üniformayı yakında kullanmam gerekmeyecek neyse ki,” dedi. Parmağını emsin diye bebeğe uzatırken kendi parmağının Anna’nın dolgun pembe göğüs uçlarının yerini tutup tutamayacağını düşündü. Bu düşünceyi hemen bir kenara bırakıp konuşmaya başladı, “Başpiskopos giderek sabırsızlanıyor. Daha fazla kanıt toplama isteğimin bir bahane olmasından kuşkulaniyor. Yola çıkacak kadar büyüyip güçlenmesi için hem bebeğe hem de sana zaman kazandırmaya çalışıyordum.”

“İyi de... iyi de nereye gideriz ki? Nasıl yaşarız? Evlendiğimizden haberi var mı?”

“Hayır, yok. Henüz yok. Ama görevime ihanet ettiğimden şüpheleniyor. Sör John için tutuklama emri çıktı, üstelik onu uyarmaya çalıştığım halde. Elimden bir şey gelmeyince onun adına başpiskoposla tartıştım, hatta kralla bile konuştum. Mahkemesinde ifade vereceğim, anlayacağın onun lehine tanıklık yapacağım. Başpiskopos seni öğrenirse, senin de oğlunun da başınız dertte demektir. Sör John aleyhinde ifade vereyim diye seni kullanabilir. Sizi güvenli bir yere götüreceğim. Sizi annemin Appledore’daki kulübesine götüreceğim. Eğer bu duruşmadan sağ salim çıkmayı başarırsam, yanınıza geleceğim. Eğer başaramazsam, sen... Ona hangi ismi verdin?”

Duruşmadan sağ salim çıkmayı başarırsam! “Finn. Gabriel oğlu. Büyükbabamın anısına,” diyebildi Anna bir tek.

Gabriel bebeğin başını okşadı, kafa derisindeki yumuşak bingildak oğlunun ne kadar savunmasız olduğunu hatırlattı bir kez daha. “Ona benim de ismimi verdin demek.”

“Bu yüzden seninle evlendim hatırladın mı? Ona senin ismini verebilmek için,” dedi Anna, sonra ekledi, “Papaz oğlu demekten iyidir.”

“Bence de öyle,” dedi Gabriel.

“Peki ya başrahibe? Ya Bek ne olacak? Onlar burada güvende mi?”

“Arundel’in manastırı bir daha rahatsız edeceğini sanmıyorum. Elinde yeterince kanıt yok. Bek’e gelince. O da kralın himayesinde. İstersen onu da götürebilirsin tabii, ama burada daha mutlu olarsa— Neyse, buna siz ikiniz karar verin.”

“Ama burası evim sayılır. Nasıl terk—”

“Gitmen gerek Anna. Hem de hemen!”

“Hemen mi Gabriel? Gelip de nasıl öyle hemen—”

“Hemen Anna. Çocuğunun hatırı için. Benim için değil. Onun için. Arundel, çocuğun babası olduğumu öğrenirse onu bir manastıra kapatabilir; onu sahte olduğunu söylediğin o dini öğretilerle yetiştirebilir; oğlun da benim gibi büyüyebilir. Başına bunların gelmesini ister misin Anna?”

“İzin ver de başrahibeye veda edeyim,” dedi Anna. Sonra gözünde yaşlarla Gabriel’e bakarak ekledi, “Gabriel, başrahibenin gerçek büyükannem olduğunu biliyor muydun?”

“Ama büyükannenin Yahudi olduğunu söylemiştin.” Yahudi sözcüğünü armut ağaçlarının bile kulakları olabilir miş gibi alçak sesle fısıldadı.

“İki büyükannem varmış,” dedi Anna. “Blackingham’lı Kathryn benim diğer büyükannemmiş. Babam Lollard davası uğruna ölmüş. Yani anlayacağın kâfirlik soyağacım epey eskilere uzanıyor.”

Anna uzanıp oğlunu tekrar kollarına aldı. Sonra döndü, adamı bomboş kalmış cennet bahçesinde düşünmesi için bir başına bırakıp manastır mutfaklarına doğru ilerledi.

*Senin sahibi olduğun krallığın adamı olacağıma;
senin hayat inancını, tüm insanlara karşı dünyevi
ibadetini üstleneceğime; Efendimiz İngiltere
Kralı Henry ve asıl mirasçılarının inançlarını
koruyacağıma yemin ederim.*

13. YÜZYILA AİT BİR REHBERDEN SADAKAT YEMİNİ

Kral iyi uyuyamamıştı. Korkuyla beklediği o gün nihayet gelmişti. 23 Eylül, milattan sonra 1413. Kraliyet fermasının üzerinde yazılı tarih buydu. Sör John Oldcastle'ın, namıdiğer Lord Cobham'ın kralın muhafızlarına teslim olması gereken gün bugündü.

Odasının penceresinden kaygıyla dışarıyı izlerken bir yanı eski dostunun, başpiskoposun arama emrinden daha önce nasıl kurnazca sıyrılmayı başardıysa bu kez de tutuklanmaktan kaçıp kurtulmasını istedi. Ama kralın kendi eliyle imzaladığı bir tutuklama emrinden yakayı nasıl kurtaracaktı ki?

Bu arada başmabeyinci ve onun peşi sıra elinde ağır bir tepsiyle uşak içeri girdi. "Majesteleri, istediğiniz kızartılmış domuz pastırmasıyla armut geldi." Sabah soğuğu kale duvarlarını hâlâ terk etmediği için yiyecekleri şömineye yakın bir yere koydular.

“Tazminat talebi olan bir tüccarla şu Dominiken rahibi geldi, bir de—”

“Hepsini gönder. Bugün şikâyet kabul etmiyoruz,” dedi Harry.

Mabeyinci iç gömleğini ateşte ısıtırken istemeye istemeye bir lokma pastırma dilimi çiğnedi Harry, sonra hepsini eliyle itti. Mabeyinci ortalığı toparlarken çıkan tıktırtıları bastıran kale kapısının sesiyle hemen pencereye koştu. Birkaç araba günlük ihtiyaçları teslim etmeye gelmişti.

“Soylulardan biri gelirse hemen haber versinler,” dedi mabeyinciye.

“Elbette majesteleri.” Kralın ceketini tutarak “Arpınızı getirmemi ister misiniz?” dedi mabeyinci.

Harry başını sağa sola salladı. Çalacak durumda değildi. “Belki yazı yazmak için bir şeyler getirebilirsin,” dedi çizmelelerini bağlayan mabeyinciye.

Ögle vakti mabeyinci ve uşak başka bir tepsiyle içeri girdi.

Harry kalemi elinden fırlatıp karaladığı şiirin satırlarına sert sert baktı. Tepsinin üzerindeki örtüyü kaldırıp göz ucuyla yılan balığı çorbasını ve balıklı böreği süzdü. “Bugün cuma değil ki. Bunu götürüp bana dana etli börekle bezelye çorbası getirin.”

Mabeyinci sakiye işaret edip “Kralı duydun,” dedi sertçe, sonra tepsiyi adama verdi. “Lord Şansölye dışarıda bekliyor majesteleri.”

Harry iç geçirdi. “Gelsin.”

Beaufort başıyla selamlayarak odaya girdi; birlikte vergiler ve Fransa’ya düzenlenen seferler hakkında konuştular.

“Majesteleri bugün dalgın görünüyor,” diye yorum yaptı Beaufort konuşmaları bitince.

“Lord Cobham teslim oldu mu?”

Beaufort kaşlarını çatı. “Hayır, henüz olmadı. Size bilgi verecekler majesteleri.”

Bir testi baharatlı şarabı paylaştılar, sonra kralın amcası ağzında bir şeyler geveleyerek çıktı.

Harry demir parmaklıkların gıcirtısını bir kez daha duydu. Tekrar pencereye gitti. Thames Nehri'ni ve rıhtımın arkasında genişleyen Londra manzarasını görebiliyordu. Kale hendeginden bir tek birkaç sığırla kale kasabına giden bir davar tüccarı geçti. Hayvanların açılıp kapanan asma köprüünün üzerinde ilerleyen toynaklarından pat pat sesler geliyordu. *Demek ki yarın sığır filetosu olacak*, diye düşündü Harry boş boş.

Lavtasını getirtti ama ilham perisi bugün yanında değildi.

Pencereden yine baktığında köprü açıktı, ama girişte kim-seler yoktu.

Öğleden sonra Beaufort imzalaması gereken kâğıtlarla bir kez daha geldi.

“Hâlâ haber yok mu amca?”

“Bilgi verecekler majesteleri,” dedi Beaufort sabırlı bir ses tonuyla. Kâğıtları toplayıp odadan çıktı, hâlâ ağzında bir şeyler geveliyordu.

Harry bu muhteşem eylül gününde doğanını salmak üzere şahinciye çağdırtmayı aklından geçirdi ama o yokken Sör John gelebilirdi. Eğer teslim olmazsa şövalyesini nerede araması gerektiğine kafa yorarak sandalyesine bıraktı kendini. Aramaya Galler sınır bölgelerinden başlayabilirdi ama Neşeli Jack'in saklanabileceği milyonlarca yer vardı, gerçi Harry hepsini biliyordu.

Gizlice içeriyi işgal etmiş ögle sonrası gölgeleri korkusunu daha da artırdı.

Güneş batarken dışarıdan bir gürültü geldi, habercinin borusu öttü. Yemyeşil alanda küçük bir kalabalığın toplandığını, heyecanlı bir şekilde bağırıp uzakta bir şeyi işaret ettiklerini gördü pencereden.

Atlılar. Elli ya da altmış miğferli ve zırlı süvari, köprüünün karşısından sur girişine doğru bir toz bulutu içinde dört nala

at sürüyordu. Beklenmedik bir saldırı mı? Elbette değildi, sayıca azdı askerler. Harry ufka doğru baktı; batıdan gıcırdayarak gelen savaş makineleri, doğu yönünden inen okçu birlikleri yoktu. Thames Nehri'ndeysen hiç mavna yoktu. Hemen nöbette kaç muhafızı olduğunu kabaca hesapladı -en az 600 muhafız olmalıydı, gerçi bazılarını Calais'ye göndermişti- tam o sırada görüş alanına üzerinde tanıdık renkler olan öncü süvari birliği girdi.

Kırmızı üzerine gümüş renkli bir haç. Arka fonu kırmızı, gümüş renkli haçla süslenmiş bir arma.

Flama rüzgârda gururlu gururlu dalgalanıyordu.

Demek öyle. Cobham nihayet gelmişti, hem de silahlı birlikleriyle. Sayısı zar zor yüzü bulan askerleriyle inancını savaşıarak savunacaktı demek. V. Henry de IV. Henry'nin yolundan gidiyordu, kendi asilzadeleriyle çarpışmak zorunda kalacaktı. Lanet olsun! Bu işin bu noktaya geleceğini anlamıştı. Tüm baronları içinde Sör John'un ona karşı silahlanması olacak iş miydi! Arundel'e fısıltıyla lanet okudu.

"Kale kapısını kapatın!" diye bağırdı kale muhafızı, süvariler gümbür gümbür üstlerine gelirken.

"Tehlike çanlarını çalın!"

Bir hizmetli hemen çan kulesine koştu.

Harry önce Sör John'u tanıdı, hemen öncü birliğin arkasındaydı. Kale kapısı gıcırdamaya başladı, ama mekanizma çok yavaş çalışıyordu. Süvariler saniyeler içinde avluya girebilir, dakikalar içinde merdivenlerden çıkıp kralın odasına varabilirlerdi. Ama tam da biniciler içeri girecekken Sör John atını dizginledi, miğferini çıkarıp kolunun altına aldı. Yukarıya çevirdi bakışlarını, dış duvarlardan yansıyan güneşten korunmak için elini siper ederek kralın dairesini bulmak üzere Beyaz Kule'nin pencerelerini teker teker taramaya başladı. Bulunca kılıcı tuttuğu elini kaldırıp kralı selamladı.

Kahretsin Jack! Bunu oyun mu sanıyorsun? Bu kez kaybedersen kazıktaki sen olacaksın.

“Kapıyı bırakın. Kralın adamı bu!” diye bağırdı kale muhafızı.

Hayır aptal, bir tuzak bu. Ama daha muhafızı ikaz etmek için bağırarak Oldcastle dönüp birliklerine geri çekilmelerini söyledi. Sör John kılıcını muhafıza teslim edip kapıdan yalnız başına geçerken Harry hem istemeye istemeye ona saygı duydu hem de büyük ölçüde rahatladı.

Sonra yüksek sesle güldü. Bu tam da Neşeli Jack’in yapacağı bir hareketti, *Sana olan saygımdan dolayı seni peşimden gelme utancından ve zahmetinden kurtarıyorum,* diyordu açık açık. Saltanatının henüz başındaki bir krala kendi soylularından birinin meydan okumasının güç bir durum oluşturacağına farkındaydı Sör John.

Ama Harry’nin yüzündeki gülümseme hemen kayboldu. Yarın duruşma yapılacaktı. Harry, Arundel’in kanıtlarını görmüştü, Sör John için durum pek parlak görünmüyordu.

Gabriel ilk ışıkla papaz cübbesini son kez kuşanıp Blackfriars Manastırı’na gitmek üzere Lambeth’teki konutundan ayrıldı.

Atını EastCheap’e sürdü, High Sokağından Ludgate Hill’e yöneldiği sırada tutuklu arabasını gördü. Arabadaki tek yolcuyu görünce nefesi kesilir gibi oldu. Sör John! Kâfirlik duruşmasına parmaklıklarla çevrili açık bir arabada götürülüyor, adi bir suçlu gibi sokaklarda dolaştırılıyordu. Gabriel bir soylunun böyle alçakça muamele göreceğini tahmin etmezdi. Ama Arundel’in düşmanlarına bu şekilde davrandığını, yakında bu düşmanlardan biri olabileceğini kendi kendine hatırlattı.

Neyse ki sabahın bu saatlerinde basit ve kaba saba insanların çoğu henüz yataktan çıkmamış olurdu. Meyhaneden çıkmış, sendeleyerek evine giden tek bir kişi vardı sokakta. Sokakta hiç kimse olmasa da adam, “Bu gece birilerini asacaklar!” diye bağırdı. Sonra sarhoş sarhoş şarkı söylemeye başladı. “Bu gece asılacak, bu gece asılacak.” Sabahın bu saatinde oradan yolu geçen iyi kalpli dürüst çiftçiler, hendekler arasında yolunu bulmaya çalışan ve sonunda birinin içine düşen sarhoştan uzak durmaya çalışıyordu.

Gabriel arabanın geçmesi için durdu. Sör John doğrudan gözünün içine bakıyordu, yüzündeki ifadeden önce şaşırdığı, sonra hayal kırıklığına uğradığı belli oluyordu. Gabriel onu cesaretlendirmek için avazı çıktığı kadar bağırarak, karşısındaki siyah cübbeli papazın hain olmadığına onu inandırmak istedi. Ama caddenin ortasında uluorta bağırmanın sırası değildi.

Araba tıngırdayarak geçti. Gabriel’in atı homurdanıp kışım takımındaki gümüş çanları çalarak başını arkaya doğru attı. Sör John’un suçlayıcı bakışlarından kurtulmak, adamın utancına tanık olmamak için bakışlarını kaçırdı Gabriel. Oysa tedirgin olmasına gerek yoktu. Kralın eski şövalyesi bu utancı çelik bir zırh gibi kuşanmıştı; sanki o soylu atın üzerindeki kendisiymiş, tutuklu arabasındaki de Gabriel’miş gibi gururlu ve cürekâr bir bakışı vardı. Gabriel atını döndürüp Ludgate Hill’e başka bir yoldan gitmeye karar verdi.

Gabriel birkaç dakika sonra Blackfriars salonuna girdi; sanığa ayrılmış yerde dikilen, muhafızla mübaşirin tuttuğu Sör John’un karşısında, konseyin sağ tarafındaki yerine oturdu. Gabriel’e parlak eylül güneşinden sonra büyük salonun içi karanlık gelmişti. Gözlerini kısarak kalabalığı taradı, kralı aradı. Salonda daha çok din adamları ve birkaç saray mensubu vardı. Gabriel, V. Henry’yle son kez konuşmak istemiş

ama Sör John adına tutuklama emri çıkarıldığından beri krala ulaşamamıştı. Ne zaman gitse huzura kabul edilmeyi başaramamıştı. Mahkemede tahtı yalnızca Lord Şansölye Henry Beaufort temsil ediyordu.

Salonun diğer ucundaki kürsüde üç yargıç vardı. Hemen soldaki Dominiken cübbesi giymişti. Blackfriars Manastırı başrahibini anında tanıdı Gabriel, papazlığa atama törenine katılanlardan biriydi. Cübbesinin kenarları özenle işlenmiş abartılı kollarından zar zor görünen sağdaki din adamını da tanıdı Gabriel. Komiser Flemmynge, Arundel’le artan yakınlığı sayesinde elde ettiği konumdan son derece memnun görünüyordu.

Bunun hileli bir mahkeme olduğuna şüphe yoktu ama Kilise tüm yetkisine ve gücüne rağmen İngiliz adaletinden kaçamazdı. Özellikle de hükümdarın infaz cezasını onaylamasını istiyorsa. Yakma cezasını kendi kendine uygulayamazdı Kilise. *Ecclesia non novit sanguinem. Kilise kan dökemez.* 1184 yılından, Papa III. Lucius’ten beri Kilise mahkemeleri hükümlüleri laik otoritelere teslim etmek zorundaydı. Ayrıca gönülsüz bir kralı infaza ikna etmek için Kilise’nin güçlü tanıklara ihtiyaçları vardı. Gabriel kendini bu sorumluluğun yükü altında eziliyormuş gibi hissetti. İsa’nın, Tanrı’nın iradesine boyun eğerken karısı ve çocuğu yoktu. Gabriel ise Anna’yı ve oğlunu düşünmek zorundaydı.

Canterbury Başpiskoposu Thomas Arundel kürklü pelerini, göğsünde pırıl pırıl parlayan haçı, ve aksi yüzünde sinsî bir ifadeyle ortada oturuyordu. Arundel’in sesi de tıpkı seyrelmiş sakalları gibi cansız çıkıyordu. “Kilise mahkemesine neden çağırıldığınızı biliyor musunuz Lord Cobham?”

Sör John’un derinden gelen sesi salonda yankılandı. “Bazı inançlarım var. Ve kral istemediği taktirde bu inancımın sorgulanmaya değer bir suç teşkil ettiğini düşünmüyorum. Ben

sadık bir kulum. Öyle olmasaydı vaktimi buraya gelerek harcamazdım. İlgilenmem gereken çok daha önemli meseleler, katılmam gereken çok daha kutsal toplantılar var.”

Kalabalıktan mırıltılar yükseldi, hatta bazı kıkırtılar duyuldu. Biraz cesaretleri olsa gülüşen insanların alkış tutacağından emindi Gabriel.

Arundel tükürükler saçarak konuşmaya başladı. “Sözlerinize dikkat edin bayım, kralla geçmişteki dostluğunuzla fazla güvenmeyin. Majesteleri bu mahkemeye ve Kilise’nize yaptığınız saygısızlığı hafife almayacaktır.” Bir parşömen tomarını açıp tekdüze bir sesle konuştu. “John Wycliffe’in kâfirliğe dair vaazlarını yaymakla, Lollard toplantıları düzenlemekle, İngiltere ve dışına İncil’in yasaklı İngilizce tercümelerini taşımak ve dağıtmakla suçlanıyorsunuz.”

“Bu suçu kanıtlayacak bir tanığınız var mı?” diye sordu Sör John, İsa’nın son akşam yemeğinde Yahuda’ya baktığı şekilde gözlerini doğrudan Gabriel’e çevirerek.

“Paternoster Meydanında İngilizceye çevrilmiş bir Kutsal Kitap metni bulundu. Adınıza düzenlenmiş bir satış faturasıyla birlikte. Bu metinleri nasıl temin ettiğinizi bize anlatmak ister misiniz?”

Bu sözleri duyunca Gabriel tokat yemiş gibi oldu. Tek başına adamın kaderini belirlemeye yetecek bu kanıttan haberi yoktu. Halihazırda mahkûm edileceği kesinleşen bir adam uğruna kendisinin, Anna’nın ve Finn’in güvenliğini feda etmenin gerçek bir aptallık olacağını düşündü kendi kendine.

“Hangi kitaptan bahsettiğinizi bilmiyorum,” diye cevap verdi Lord Cobham. “Kitapları pek çok kaynaktan temin ediyorum. Hanemde kitaplara değer veririz.”

Gabriel, adamın cesaretine hayran kaldı. Bu cevabıyla hem manastırı hem de Anna’yı korumuş oluyordu.

Arundel gülümsedi. “İnatçı bir belleği bazen kışkırtmak gerekebilir.”

Fısıltılar arttı.

Başpiskopos devam etti. “Şu an bu mahkemede Lollard kâfirleriyle geniş çapta toplantılar düzenlediğiniz; bu toplantılarda Wycliffe öğütlerini, hatta kutsal kitapları İngilizce olarak okuduğunuz; ayrıca şarap ve ekmek ayininin mucizesini resmen inkâr ederek ayine büyük saygısızlık yaptığınız konusunda ifade verecek bir tanık var. Gabriel Kardeş, lütfen Cooling Kalesi’yle ilgili gözlemlerinizi bizimle paylaşın.”

İşte. İfade verme zamanı gelmişti. Gabriel kalkıp öne çıkarken bayılacağını zannetti. Gerçekte nasıl bir insandı? Gerçeğe hizmet ederken ne kadar ileri gidebilirdi? Sahip olduklarının ne kadarından vazgeçebilirdi? Konuşmak üzere ağzını açarken bile neler söyleyeceğinden emin değildi.

“Ben... Benim gözlemlediğim şey... Hem Lord hem de Leydi Cobham’ın... Soylu bir haneyi gayet iyi yönettikleri ekselansları,” dedi, herkesin duyabileceği kadar yüksek sesle. “Herkesin bildiği gibi Lord ve Leydi Cobham, Hıristiyan misafirperverliğine güzel bir örnek teşkil ediyorlar.”

Arundel tedirgin görünüyordu.

“Evet, olabilir Gabriel Kardeş. Ama burada söz konusu olan misafirperverlikleri değil.”

Gabriel seçimini yapmış görünüyordu. Bu bir seçimse tabii.

“Herhalde yanlış anladım ekselansları,” dedi Gabriel sakin bir ses tonuyla. “Tam olarak misafirperverliğin mevzu bahis olduğunu düşünmüştüm. Lord’un, Lollard rahiplerine kucak açtığı için suçlu olduğunu söylemişsiniz ya, o yüzden. Cooling Kalesi’ni ziyaret eden hiç kimsenin geri çevrildiğini görmedim ben.”

“Mahkemeye dalga geçmeyin papaz. Sizi uyarıyorum.” Sesini biraz daha yükseltip, sorusunu yeniden sordu.

“Lollard rahiplerinin toplanıp Lollard ayini yaptığına, Lord Cobham’ın eşliğinde kutsal kitapları İngilizce okuduklarına hiç şahit oldunuz mu?”

Gabriel, sözcükler sanki başkasının ağzından çıkıyormuş gibi hissetti. *Tek yapman gereken gerçeği söylemek. İşte bu kadar basit.*

Sesinin bocalamamasına hayret ederek cevap verdi. “Olmadım ekselansları. O konuyla ilgili bir şey söylersem dedikoduya girer. Ve böyle dini bir mahkemede bir asilzadenin dedikodulara dayanarak suçlanmayacağına eminim.”

Arundel son derece sinirli görünüyordu.

Sör John’un yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı.

“Cooling Kalesi’nde İncil’in Wycliffe tarafından tercüme edilmiş bir kopyasına rastladınız mı Gabriel Kardeş?” diye sordu Arundel, tiz sesi artık daha fazla kulak tırmalıyordu.

Hah işte! O kadar da kolay değildi. Adalet aleyhine işleyecek bir gerçekle karşı karşıyaydı Gabriel.

Gabriel ağzını açtı ama ne söyleyeceğinden emin değildi, hem gerçeğe hem de adalete nasıl hizmet edeceğini düşünüyordu. “Ben—”

“Tabii ki rastladı ekselansları,” diye birden gürlledi Lord Cobham. “Onu saklamaya ihtiyaç duymuyorum. Wycliffe İncili güneşli odadaki masada duruyor, İncil’in Latince çevirisiyle birlikte, Mesih’imizin neler söylediğini herkes okuyabilsin diye. Bunu sorgulamanıza gerek yok papaz. İnancımı itiraf etmekten kaçınmam. Saklayacak bir şeyim yok.”

Bu cevap karşısında Gabriel hem korkuya kapıldı hem de adama minnet duydu.

Sör John devam etti. “İsa’nın merhametini aracı kurumlarla gerek duymadan yaydığına inanıyorum.”

Arundel kıpırdandı. Bir dereceye kadar doğru bir Katolik öğretisiydi Sör John’un bu söylediği.

“Akıllıca bir cevap Sör John. Peki ayinin mucizesini ve günah çıkartmanın gerekliliğini inkâr ettiğiniz de doğru değil mi?”

Seyirci kalabalığı arasında daha fazla mırıltı olmaya başladı.

“Ayinin mucizesini inkâr etmiyorum.” Gerçeğin bedelini kendi tartısında ölçer gibi duraksadı, çenesini öne doğru çıkarıp salonun dışındakilerin de duyacağı kadar cesur bir sesle, “Ama ağza atılan ekmeğin İsa’nın hakiki bedeni olduğunu kabul etmiyorum. Şarabın İsa’nın gerçek kanı olduğunu reddediyorum. İsa’nın kurban edilmesinin sembolleri onlar. Ayinin mucizesi bedende ve kanda ya da fırıncıyla şarap tüccarının sanatında değil, Efendimiz İsa Mesih’in koruyucu merhamesinde yatıyor.”

Arundel gülümseyip koltuğuna yaslandı.

“Peki ya günah çıkartma?”

“Papazlar yalnızca günah çıkartmayı kolaylaştırır. Herhangi bir kadın ya da erkek, papazın yardımı olmadan da günahlarını Yüce İsa’ya itiraf edebilir.”

Arundel’in gülümsemesi genişledi. “Peki ya papa? Kutsal emanetler? Paskalya yürüyüşünde haça sırtını döndüğünü pek çok kişi gördü.” Arundel’in iniltileri artık fısıltı şeklinde çıkıyordu.

Tüm salonda herkes nefesini tutmuş gibiydi.

Gabriel gözlerini kapatıp kaçınılmaz olanı bekledi.

“Putlara umut bağlamanın, inanmanın ve güvenmenin en büyük günahlardan biri olduğuna inanıyorum. Kutsal emanetleri ve af belgeleri satışını onaylayan bir papanın İsa’nın düşmanı olduğuna inanıyorum. Günahlarından habersiz insanlara merhamet bahşetmenin hiçbir şeye hizmet etmediğini düşünmüyorum. Bu tarz uygulamalar günahkârları cehennem tehdidiyle kandırırken aynı zamanda da ahlaksız

papazların ceplerini ve Roma hazinesini doldurmaya yarıyor.” Sonra salonda duymamış olanlar da olabilir diye yüksek sesle tekrarlardı, “Asıl İsa’nın merhametinin satılmasına rıza gösteren bir papa, İsa’nın düşmanıdır.”

Nefeslerini tutmuş bekleyen seyirciler hep birden soluk aldı, ardından birkaç bağışlayıcı papazla rahibin, “Kâfir, yakın bu kâfiri!” diyen bağırırları duyuldu. Yeterince şey duyduğunu düşünen birkaç kişi kapılara doğru ilerlemeye başladı. Salon tedirgin bakışlarla doldu ama Sör John garip bir şekilde sakin görünüyordu. Gabriel adamın sakinliğine imrendi; kendisinin de bir an evvel tutuklanacağını, sapkınlığını itiraf edinceye kadar işkence göreceğini bildiği için içi korkuyla doldu.

Bir çıkış yolu aramak için salona göz gezdirdi.

Artık Arundel’in yüzü gülmüyordu, öfkeden beti benzi atmıştı. Tokmağı masaya tüm gücüyle indirdi. “Ağzından çıkanlar seni bir kâfir olarak suçlu kılıyor Lord Cobham. Başka bir tanığa ihtiyacımız yok.” Yanındaki diğer iki kişiyle birlikte kısa süreliğine durumu müzakere etti. “İtiraf eder suçunu kabul edersen günahlarının bağışlanmasını sağlayabiliriz.”

Gabriel’in hemen şimdi kaçması gerekiyordu. Arundel’in gözü düşmanını ateşe atmak dışında başka hiçbir şey görmüyorken. Blackfriars rahiplerinin bir kısmı ayağa fırladı. Gabriel kalabalığın kenarına doğru ilerledi, sonra kukuletasını geçirip arkasına baktı.

Pencerelerden giren sabah ışığı Sör John’un yüzüne vuruyordu. Önünde bağlanmış ellerini gözüne siper etmek için kaldırırken resimli kutsal metinlerdeki azizlerden biri gibi görünüyordu.

“Size hiçbir şey itiraf etmeyeceğim,” diye söze başladı. “Tüm günahlarımı yalnızca Tanrı’ya itiraf ederim. Bedenimi mahkûm edebilirsiniz ama ruhuma asla zarar veremezsiniz.”

Arundel artık gülümsemiyordu.

“O zaman Lord Cobham, sizi kâfirlikten mahkûm etmekten, infazı uygulamaları için sizi kralın adamlarına teslim etmekten başka çaremiz kalmıyor. Umarım bu kadar içli dışlı olduğunuz Tanrı ruhunuza merhamet eder.” Tokmağını bir kez daha indirdi.

Tüm kalabalığın beklediği an gelmişti. Bu ânı izleyen kargaşada Gabriel bir yandan Anna’yı ve oğullarını, herkesin üzerine salınan öfkeyi düşünüyor; diğer yandan da kemerli yoldan geçip yemekhaneye doğru kaçmaya çalışıyordu.

Anna’nın gözü sürekli Appledore’dan kayınvalidesinin kulübesine gelen yoldaydı. Ama her gün aynı şey oluyor, köyden inen patikada kimse görünmüyordu. Anna kışı burada geçirmenin ne kadar can sıkıcı olacağını düşündü, ama bu durum Bayan Clare’in hiç de umurunda değilmiş gibiydi. Kadının karamsar bir hali olsa da günlük ev işlerini yaparken zaman zaman mırıldandığını duyuyordu Anna.

O günse patika sisle örtülüydü. Gri gökyüzüyle deniz öyle iç içe geçmişti ki hangisinin diğerini yuttuğunu söylemek zordu. Sanki havada kocaman büyük bir boşluk vardı.

“Sabırlı olman lazım,” dedi Bayan Clare.

Gabriel’in annesiymiş gibi gelmiyordu kadın Anna’ya. Gabriel’e tek benzeyen yeri, kıpkırmızı ve yıpranmış derilerine rağmen biçimli güzel elleriydi. VanCleve’in ellerini ilk kez Bek’i omuzlarında taşıdığı gün fark etmişti Anna; oğlanın incecik bacaklarını sıkı sıkı kavrayan biçimli ellerini.

“Çok zor,” dedi Anna. “Hiç haber alamamak çok zor.”

“Gelecek,” dedi asık suratlı yaşlı kadın.

Bayan Clare’in gözlerinde güçlü bir kararlılık vardı. Bu bakışlar Anna’ya Papaz Gabriel’i hatırlattı. Aynı bakışı

VanCleve'in gözlerinde yalnızca bir kez görmüştü. Af belgeleri konusunda tartıştıkları gün.

Bebek uyanıp ağlamaya başladı. Anna, Sör John ile Leydi Joan'ın hediyesi olan beşiğe eğilince sustu.

Beni buraya getirmesine izin vermemem gerekirdi, diye düşündü Anna, bu rüzgârlı buruna. Büyükanem ve Bek'le orada kalmalıydım. En azından orada haber alabilirdim.

Sonra sırtına şalını alıp uyuyan çocuğu kucaklamak için eğilirken, "Köye gidiyorum," dedi Bayan Clare'e.

"Ben ona bakarım," dedi kadın.

"Teşekkürler." Anna bebeğin battaniyesini düzeltti, etrafına iyice sıkıştırdı, onun ne kadar küçük, ne kadar narin göründüğünü düşündü. "Fazla uzun sürmez."

Kasaba çok uzak değildi. İlk önce mum satıcısında durdu, mum yağı aldı. "Londra'dan haber var mı hiç?" diye sordu önemsiz bir şeyden bahsedermiş gibi. "Yeni kralın mahkemesinde neler oldu acaba?"

Sanki dedikodu peşinde bir ev hanımıymış gibi görünmeye çalıştı.

"Balmumunun fiyatı yükseldi. Yeni kralın Fransa'yla savaşabilmesi için yeni vergiler geldi," diye söylendi mumcu. Mum yağını Anna'ya uzattı. "Dün Canterbury'den gelen birkaç hacı geçti buradan. Başpiskoposun Sör John'u kâfirlikten yargıladığını söylediler. İşler kötüye gidiyor. Adamı göz açıp kapayıncaya kadar yakarlar büyük olasılıkla."

Anna beşiğinde huzur içinde uyuyan bebeğini hayal etti; Sör John'un verdiği beşikte. Öldürmek ve sakatlamak için Tanrı'nın sözünü bahane eden vahşi ve öfkeli adamlarla dolu dünyadan habersiz uyuyordu sanki.

"Bir tek onu mu yargılamışlar?" diye sordu manastırı ve Leydi Joan'u düşünerek. Kocasını aklından geçirerek.

"Bir tek derken?"

“Tek tutuklanan o muymuş yani?” diye sorarken mumla-
rın parasını ödedi.

“Bana söyledikleri kadarıyla ondan başkası yokmuş.”

Mumcu şüphe dolu bakışlarla süzdü Anna’yı. “Burundaki
kulübede oturan yaşlı kadınla mı yaşıyorsunuz?”

“Evet. Adım Anna.”

“Şık üniformalı bir haberci sizi sordu, daha bir saat olma-
mıştır.”

Anna’nın soluğu kesilir gibi oldu. “Ne renkti üniforması?”

Mumcu kafasını kaşdı. “Kırmızıydı, üzerinde de sanki...
sanki gümüş bir şey vardı... sanırım.”

Kırmızıyla gümüş Cooling Kalesi’nin renkleri idi. Ama
adam gümüşten emin değildi. Zihninde başpiskoposun
renklerini hatırlamaya çalıştı. “Beni nerede bulacağını söy-
lediniz mi?”

“Söyledim. Aslında yolda karşılaşmamanıza şaşırdım.”

Anna’nın bataklık araziye geçerken ıssız patikadan at sır-
tında gelen bir sürücüyü fark etmemesi mümkün değildi.
Siste bile fark ederdi, fark etmez miydi yoksa? Ya bu adam
başpiskoposun casusuysa? “*Eğer başpiskopos seni öğrenirse, sen
de oğlum da tehlikesiniz demektir.*”

Anna mumcuya veda etmeden kapıdan dışarı fırladı.

Sıkıca şalına sarınıp evin yolunu tuttuğunda kalbi yerin-
den çıkacakmış gibi atıyordu. Yoğun siste küçük kulübe bir
deniz feneri gibi ıslıl ıslıl parlıyordu. Sirtını kuzey rüzgârına
verip ışıldayan fenere doğru adımlarını hızlandırdı.

Yaklaştıkça fidana bağlanmış atın silüetini seçmeye başla-
dı. Eteklerini kaldırıp koştu, hiç nefes almadan, ta ki Cobham
nişanının kırmızı ve gümüş renklerini görünceye kadar.

Bir anlık rahatlama ve soğğun etkisiyle titreyerek kendi-
ne bunun hâlâ bir tuzak olabileceğini hatırlattı, neyse ki içeri
girince Cobham’ların önceden aşına olduğu kapı bekçisini

hemen tanıdı. Beşiğin üzerine eğilmiş, minik bebeği eğlendirmek için ağzından tuhaf sesler çıkarıyordu adam. Bayan Clare tıpkı yavru bir doğanın annesi gibi tetikte bekliyordu. Adam doğrulup üzerinde manastırın mührü olan parşömeni Anna'ya uzattı.

“Rahibelerden biri gönderdi bayan. Cevabınızı beklememi emretti.”

Anna aceleyle mührü kırıp Rahibe Matilde'nin tanıdık el yazısını hızlıca gözden geçirdi.

“Büyükanmem,” dedi Bayan Clare'e. “Çok hastaymış. Beni soruyormuş.”

“O zaman yanına gitmen gerek.”

“Ama nasıl giderim. Bebeği götüremem; çok tehlikeli. Hem onu emzirmem gerekiyor.”

Anna kısa süreliğine evden ayrılmış olmasına rağmen göğüslerinin şiştiğini fark etti.

“Hayır gerekmiyor. Başka türlü de halledebiliriz. Balla karıştırılmış arpa özü verebilirim ona.”

“Bilmiyorum, daha önce hiç—”

“Merak etme, doyar. Annem emziremeyecek kadar hastalanınca erkek kardeşimi de öyle beslemiştik. O kadar güçlü kuvvetli bir erkek oldu ki on altı yaşında denize açılmaya kalktı. Bir daha da ondan haber alamadık.” Bunları söylerken kadının gözleri habercinin üstündeydi. “Onu manastıra götürür müsün?”

“Bu yüzden bekliyorum ya.”

“Peki ziyareti bittiğinde tekrar geri getirir misin?”

“Hıhı. Leydi Joan da yeniden gidince kalede yapacak çok fazla iş kalmadı bugünlerde.”

“Bilemedim—”

Bebek kımıldayıp mızıldanmaya başladı. Anna onu kucağına almak için uzandı. Bayan Clare durdurmak için eli-

ni Anna'nın koluna koydu. "Hayır. Bırak önce biraz acıksın. Ben de bu arada arpayı suya koyayım da nasıl yediğini gör, böylelikle için rahat gidersin."

İki saat sonra Anna iki aylık oğlunun ballı suyu içerek karnını doyurmasını hayranlıkla izledi. Bir sonraki beslenme zamanında Anna onu emzirdi, oğlundan çok kendini rahatlatmak için.

Bir sonraki gün Cooling Kalesi bekçisiyle birlikte sabahın ilk ışıyla yola çıktılar.

"Gabriel geldiğinde dönmemiş olursam, eğer bir tehlike de söz konusuysa, oğlumu alıp güvenli bir yere götürmesini söyleyin. Peşimden gelmesin sakın. Dönebilirsem—"

Bayan Clare anladığını belli ederek başını salladı. "Merak etme, güvende olacak," dedi.

İyi bir şövalye ne işe yarar?.. Size söyleyeyim, iyi şövalyeleri olmayan bir kral, eli ayağı olmayan bir adama benzer.

DÍAZ DE GÁMEZ, ŞÖVALYE ÜLKÜSÜ (15. YÜZYIL)

“Aptal!” Harry odasında ileri geri yürümeye başladı. Beaufort az önce Sör John’un suçunu itiraf ettiğini söylemişti. “Onu uyarmıştım! Elimden başka ne gelir ki?”

Ani bir rüzgâr pencere camını tıkırdatıp kirişten sarkan çember şeklindeki şamdanın mumlarını titretti. Odada gölgelerin dansı başladı.

“Galiba bir kraliyet affı bekliyor Majesteleri, bu benim düşüncem gerçi.”

“Çok bekler. Oyunun kurallarını o da biliyor. Henüz resmi olarak kral ilan edilmedim. Arundel’e kafa tutarsam kendi ipimi çekmiş olurum.”

Beaufort ciddileşti.

“Lord Cobham’ın mahiyetindekiler onu savunmaya gelebilir, kaldı ki köylüler arasında sevildiği de bir gerçek. Hatta casusluk yapsın diye gönderdikleri şu papaz bile aleyhinde ifade vermedi.” Alçak sesle ekledi, “Şu an kesinlikle o papazın yerinde olmak istemezdim.”

“Anlaşılan ben de hükümdarlığıma tıpkı babam gibi başlayacağım, kendi soylularımın düzenlediği isyanlarla.” Harry odayı adımlamayı bıraktı. “Sence ne yapmalıyım amca? Bana akıl ver.”

Odayı ileri geri yürüme sırası Beaufort’a gelmişti.

“Bu duruma çok kafa yordum majesteleri. Politik bir cevap veremiyorum ne yazık ki. Ya tacı size giydirerek saltanatınıza meşruluk kazandıracak başpiskoposun gazabını üzerinize çekeceksiniz ya da soylularınızla iç savaşa girme riskini göze alacaksınız.”

Beaufort şöminede cızırdayarak yanan ateşi karıştırmaya eğildi; zaman kazanmak için yaptığı bir taktik olduğunun farkındaydı Harry. Beaufort bir strateji uzmanıydı. Zaten şansölye olmasının sebebi de buydu; bazılarının ileri sürmeye cüret ettiği gibi kralın akrabası olduğu için şansölye olmamıştı.

“Kesinlikle öyle,” dedi Harry. “Ama bir şeyi gözden çıkarıyorsun. Arkadaşların birbirlerine olan sadakat borcu ne olacak?”

“Ah efendim ama sadakat çift taraflı değil midir? Lord Cobham size karşı gelerek zaten bu dostluğa ihanet etmedi mi? Zaten kopmuş bir arkadaşlık bağını onurlandırmak zorunda mısınız?”

Harry hiçbir şey söylemedi. Aklına Neşeli Jack’le meyhaneye masasının üzerinde bilek güreşi yaptıkları; Bayan Quickly, Bardolf ve Pistol’ün ikisinden birinin tarafını tuttuğu günler geldi. Salondaki terin hatta etrafa saçılan biraların kokuları bile neredeyse burnuna geliyordu.

Beaufort boğazını temizlerken, Harry’nin zihnini meşgul eden hatıra da silinip gitti.

“Bir tavsiyem var majesteleri. Lord Cobham’ı bağışlamayın ama bir kraliyet şövalyesi olduğu için Sör John’un infazının kırk gün bekleyeceğini ileri sürebilirsiniz. Bu süre içinde de onu

sözünden dönmeye ikna edeceğinizi söylersiniz. Arundel rahatsız olsa da bu durumu taç giyme törenini ertelemek için geçerli bir sebep olarak kullanamaz. Özellikle de kırk günün sonunda arzuladığı şekilde infazın gerçekleşeceğinden eminse.”

“İyi de nasıl emin olabilir ki?”

Beaufort tereddütsüz bakışlarla yanıtladı. “Çünkü o gün mahkemede olan herkes bunun farkında. Sör John Oldcastle sözünden geri dönmeyecektir. Öyle ya da böyle siz majestelerinden daha yüce bir efendiye kendini adanmış. Onun uğruna ölmeye de hazır.”

O zaman bunu yapmanın ne faydası—”

“Böyle yaparak zaman kazanabilirsiniz. Zamanın ne getireceğini kim bilebilir? Ayrıca böylelikle ölümü nedeniyle vicdan azabı çekmemiş olursunuz. Elinizden geleni yapmış olacaksınız. Merhametli bir kralımız olacak.”

Harry uzunca bir süre düşündü. Kuvvetli, bir öncekinden daha öfkeli bir rüzgâr pencereyi zangırdattı. Kral masasına oturup tüylü kalemle parşömen çıkardı, sonra ikisini de Beaufort’a verdi.

“Bu konuya istinaden başpiskoposa söylemem gerektiğini düşündüğün şeyleri buraya yaz amca. Ben de imzalayacağım. Mektubu benim habercilerimden biriyle gönderelim. Arundel senden geldiğini düşünmesin.”

Lord Şansölye mesajı yazdıktan sonra Harry aşağıya en iyi el yazısıyla imza attı: “Majesteleri V. Henry, İngiltere Kralı.” Ardından erimiş muma kraliyet mührünü basıp, parşömeni tekrar amcasına uzattı.

“Bir şey daha var Lord Şansölye. O papazı bulabilir misiniz bir bakın bakalım. Onunla konuşmak isterim.”

“Denerim majesteleri, ama kolay olmayabilir. Onun yerinde olsaydım mahkemeden sonra gün doğmadan tükümüştüm.”

Gabriel, Dominiken elbisesini üstünden çıkarıp evlendiği gün giydiği daracık ceket ve basit çoraplarla kaldı. Kukuletasını alnına kadar indirdi. Blackfriars Manastırı'ndaki diğer ziyaretçilerin içine karışıp başpiskoposu atlatmayı başarırsa nereye gideceğini anlar, firar edebilirdi. Hatta belki Sör John'u da kaçırabilirdi. Ama manastırın dışında şansölyenin adamlarına yakalandı. Önce kaçmaya niyetlendi. Sonra tekrar düşündü.

İki kişiydiler, her ikisinin de belinde silahı vardı, acilen saraydan çağrıldığını söylemişlerdi. Hem kralı hem de başpiskoposu peşine takması pek iyi olmazdı. Ayrıca söylenenlere göre kral, Sör John'un arkadaşıydı, hem daha önce bir kez Gabriel'le müttefiklik yapmışlığı da vardı.

Adamların peşi sıra saray dairesine giderken bunun bir tuzak olabileceği aklına geldi. Arundel bir haini cezasız bırakacak adam değildi. Tuzak kurmak için kralı yem olarak kullanıyordu belki de. Gabriel protokol odasına değil de kralın özel dairesine getirildiğinde Kral Henry'nin yalnız olduğunu fark etti. Kral, askerlerine çıkmalarını işaret etti. Gabriel kendisinden beklendiği şekilde kralı selamladı.

“Görüyorum ki üniformanı çıkarmışsın papaz.”

“Keşif olmak için gerekenlere pek uygun olmadığımı fark ettim majesteleri.”

Kral gülümsedi. “Üniformanı tekrar giymen bizi mutlu eder Gabriel Kardeş.” Gabriel'in çıkardığı üniformayı uzattı.

Demek gerçekten tuzaktı. Bu genç kral da Arundel'in masasıydı işte.

“Dua ve takdis töreni için son kez giyer misin?” diye sordu kral. “Hükümdarına son bir iyilik olarak. Sonra da güzel karınla ortadan kaybolup karanlığın içine karışabilirsin.”

“Karımla mı?” diye sorarken kekeledi Gabriel, bir yandan da evlendiğini Arundel’in de bilip bilmediğini merak ediyordu. Gerçi Arundel evliliğine aldırış etmezdi. İşlediği daha büyük günahlar nedeniyle evliliğini görmezden gelebilirdi; başpiskoposun öfkesinin azalması tamamen Gabriel’in ifadesini geri almasına bağlıydı. Kral ise görünen o ki evlenmesini eğlenceli buluyordu.

“Sizi gibi kaderi baştan yazılı bir adamı da ancak aşk görevinden vazgeçirebilirdi. Muhtemelen siz de ilk değilsinizdir.”

“İnsan isterse mantığına daha uygun bir öğretiye inanamaz mı?” Gabriel bir anda kıpkırmızı oldu. Açık tenli olmasının bitmeyen laneti.

Kral kaşlarını çatı. “Anlaşılan Sör John birinin daha dinini dönüştürmeyi başarmış.”

Gabriel ne inkâr ne de kabul etmenin bir faydası olmayacağına düşündü.

“Söylemene gerek yok. Bugün kâfirliğe dair pek çok itiraf dinledik. Senden sadece üniformanı bir kez daha kuşanmanı istiyorum. Nedenlerin beni ilgilendirmiyor, benim de kendime göre nedenlerim var, teolojiden çok dostluk bağlarını ilgilendiren nedenler. Seninle aynı tarafta yer almamızı sağlayan nedenler Gabriel Kardeş. En azından bugünlük.”

Sonra Gabriel’e Sör John’u kurtarma planını anlattı. Gabriel planın basitliği karşısında yüksek sesle gülmek için kendini zor tuttu.

“Bu azıcık çorbayla bayat ekmeğe akşam yemeği mi diyorsunuz siz? Burada gerçek yemek yemenin bir yolu var mı?” diye bağırdı Sör John, ağır kapının kilidini açıp içeri bir ziyaretçi sokan Lion Kulesi’nin ihtiyar gardiyanına. Sör John yalnızca siyah üniformayı görüyordu.

“Aziz Petrus’un kemikleri adına. Kan emici bir papaz istemiyorum. Kırk günlük ömrüm kaldıysa ekmek, et ve bira verin bana. Hüküm giymiş bir adamın bile beslenmesi gerekir yoksa yakacak bir şey bulamayacaksınız.”

Sonra Gabriel’i tanıdı. “Sizi beklemiyordum—”

“Bizi yalnız bırak,” dedi Gabriel, gardiyana. “Lord Cobham özel olarak günah çıkartacak.”

“Elbisenizin kollarında biftek dilimi yoktur diye tahmin ediyorum,” dedi Sör John kapı gıcırdayarak kapanırken.

“Âlâsı. Size haberlerim var,” diye fısıldadı ziyaretçi.

“Eğer kralın affettiğini söylemeyecekseniz ya da leydimden haber getirmediyseniz, bana hemen bir parça biftek getirseniz daha iyi.”

Papaz başını sağa sola sallayıp başparmağını dudağına götürdü. *Başpiskoposun her yerde casusları olduğunu herkesten daha iyi biliyor olmalı,* diye düşündü Sör John.

“Fikrinizi değiştirme şansınız olduğunu söylemeye geldim, ayrıca belirtmek isterim ki eğer sözünüzden dönmeyecekseniz leydiniz ölü ruhunuz üzerine kilisede dua okutmak için bağışta bulunacak.” Sözleri ağır meşe kapının dışına taşsın diye yüksek sesle konuştu papaz.

John, adamın yalan söylediğini biliyordu. Karısı asla ölü kocası için dua etsin diye bir papaza para vermezdi. Peki adam buraya ne maksatla gelmişti? Başpiskoposunun güvenliğini sarsan bir papaz niye hâlâ ayak altında dolaşıp duruyordu? Tabii bu da diğerleri aleyhinde ifade versin diye mahkûmunu tuzağa düşürmeye çalışan Arundel’in kurduğu bir tuzak değilse. Karısı onu sık sık kimsenin gerçek yüzünü görmediği, saf olduğu için eleştirirdi. Sör John’un başkalarının sözüne kolayca inanma eğilimi vardı.

“Sözümü geri almayacağım. Boşuna nefes tüketiyorsunuz papaz.”

Papaz Gabriel yüksek ama tekdüze bir sesle konuşmaya başladı. “*De profundis...*”

Sör John tam itiraz edecekti ki Gabriel kafasını sağa sola salladı. Aşağıya eğilip sesinin temposunu düşürmeden sadece daha alçak bir sesle, “Smithfield’lı bir parşömen üreticisi selamlarını iletmemi emretti, afiyette olmanızı diledi,” dedi.

“Kimden bahsettiğinizi bilmi—”

“*Requiem eternam...* Üstat Fisher... *Domini...*” Önce yüksek, sonra daha alçak ama düzenli bir ritimle konuşmaya devam etti. “William Fisher. Söylememi emretti... *Et lux perpetua...* Bazı ciltler diğerlerinden daha fazla zahmet gerektiriyormuş.”

Kral! Harry’den bir mesajdı bu.

“Üstat Fisher’a söyleyin, iyi dileklerini bizzat kendisi iletin,” diye tısladı Sör John.

“Görevinden kaçamayacağını ama siz hazırsanız... *Gloria Patria...* Elinden geleni yapacağını söyledi.”

Sör John daha cevap veremeden papaz seslendi, “Gardiyan, burada işimiz bitti.” Anahtar anında kilitte gıcırdadı. “Bu adama yiyebileceği başka şeyler getirin. Kral infazı kırk gün erteledi, böyle giderse kırk gün bile dayanamaz. Soylularından birine kötü davrandığınızı öğrenirse majesteleri pek memnun olmaz. Beyaz Kule’de ziyaret etmem gereken başkaları da var ama duasını bitirdiğinde Sör John’u bir kez daha ziyaret etmek istiyorum. Anahtarı kilitte bırak yeter, sonra ben sana veririm.”

Papaz, gardiyanı kapının dışına kadar takip etti, anahtar talimat üzerine kilitte bırakıldı.

Anahtar tekrar kilitte döndüğünde Sör John’un mesajın ne anlama geldiğini, hazır olmak için ne yapması gerektiğini düşünmeye neredeyse hiç zamanı olmamıştı.

Bu kez içeri cübbeli bir papaz girmed.

Sör John, ziyaretçisini hemen tanıdı.

“Üstat Fisher, sanırım iyi dileklerinizi paylaşmaya geldiniz. Gerçi benim tek dileğim affedilmek. Bunun için yalvıyorum.”

“Yalvarmak mı? O gururlu Lord Cobham’a ne oldu?”

Sör John sinirden kıpkırmızı oldu. “Pekâlâ. Kralımdan yardım falan istemiyorum. Silah arkadaşımı eski borcunu ödemeye zorluyorum.”

“O zaman acele etmemiz gerek,” dedi Harry. Gömleğinin içinden siyah bir üniforma çıkarıp Sör John’a fırlattı. “Hemen giy. Başpiskopos kralın protokol odasından işlemek için ayrıldığını sanıyor.”

John yüzündeki sırtıkan ifadenin farkına vardı. “Tıpkı eski günlerdeki gibi ha Hal?”

Üstat Fisher bu sırtışa cevap vermedi. “Eğlence bitti Jack. Çok tehlikeli bir oyun oynuyorsun.”

“Peki ya bu elbiseyi giyen papaza ne oldu?” diye sordu Sör John koca cüssesine elbiseyi geçirmek için çaba harcarken. “Bir yerlerde çıplak halde saklanıyor mu?”

“Çoktan karısına kavuşmak için yola çıktı, üzerinde de çok daha mütevazı istekleri olan bir adamın sıradan pantolonuyla ceket var.”

“Ya!” Sör John kukuletayı kafasına geçirdi. “Sevindim. Karısı iyi bir genç kız. Dürüst bir kocayı hak ediyor. Hem onun benim yüzümden ölmesini hiç istemezdim.”

“Ne hissettiğini anlıyorum lordum. Ama engel olamayacağımız bazı ölümler vardır. Umarım bunu hatırlayacak kadar aklını başına alırsın. Bazı bağlılıklar arkadaşlıktan üstündür.”

“Kesinlikle aynı fikirdeyim majesteleri.” Sör John da artık gülümsemiyordu.

Üstat William Fisher, bir Dominiken papazıyla boş kordondan geçip Kule Hapishanesi’nin merdivenlerinden indi;

kapıdaki hizmetkâr bir tek “Hadi güle güle papaz,” diye seslendi. İçeri girişinin üzerinden daha bir saat geçmediği halde uzun boylu zayıf papazın cüssesinin genişlediğini, boyunun uzadığını fark etmedi bile.

Elçi odaya girdiğinde kral, şansölye ve başpiskopos taç giyme töreninin ayrıntılarını konuşuyordu. Arundel odadan çıkıp hemen geri döndü. Yüzü kül rengine dönmüştü. Beaufort’a düşmanca bir bakış attıktan sonra kralın kulağına bir şeyler fısıldadı.

“Ne demek kaçmış?” diye numaradan çıkıştı kral asık suratlı başpiskoposa. O an şansölyesinin yüzüne yayılan memnuniyeti fark etti. Beaufort, Lollard yanlısı değildi ama başpiskoposa yerini bildirecek herhangi bir söz onu mutlu ediyordu.

“Nasıl? Ne zaman?” Bu sahte oyunun verdiği tatmin o kadar yüksekti ki Harry gülmemek için kendini zor tutuyordu. Bir an bu duyguyu burada Sör John’la da paylaşıyor olmayı istedi. Ama her şey yolunda gittiyse Sör John üstünde Dominiken rahibi elbisesiyle çoktan High Sokağına varmış, Galler’e doğru yola çıkmış olmalıydı. “Yardım mı almış?”

Başpiskopos tıpkı büyük tuvaletini yaparken ıkınan biri gibi görünüyordu. “Smithfield’den gelen bir parşömen üreticisi içimizden bir yılanla komplo kurup onu kaçırmış gibi görünüyor. Şimdiye kadar güvendiğim Gabriel Kardeş şüphesiz.”

“Cık, cık, cık!” Yapmacık bir şekilde gülümsedi Beaufort. “Ahlakını kaybetmiş bir keşiş daha. Sevgili, değerli başpiskoposumuz birliklerinizi hizaya sokmayı başaramıyor musunuz yoksa?”

“Hatırlatırım Lord Beaufort, şansölye olmadan önce siz de piskopos değil miydiniz? Üstelik bir gün tekrar piskopos olabilirsiniz. İşte o gün benim de size aynılarını söylemek için nedenlerim olabilir.”

“Beyler, beyler. Tartışmayı bırakın,” diyerek dilini damağında şaklattı kral. “Yarın hemen Lord Cobham’ın kaçtığı haberi sokaklarda çığırtılsın. Belki hazineden ödöl için bir şeyler de çıkar. Şimdilik planlarımıza devam edelim. Artık İngiltere’nin kutsanmış, gerçek bir krala ihtiyacı var.”

Başpiskoposun yüzündeki gerginlik yok olmamıştı. Gönülsüz bir şekilde mırıldandı, “Nasıl isterseniz majesteleri. Umarım hemen yarın olur. Çok fazla uzaklaşmış olamaz.”

Gabriel ilk ışıkla Hastings’e varmıştı. Appledore’un güneybatı yönünde sadece birkaç mil uzaklıktaydı artık. Aziz Martin’deki manastırı son bir kez ziyaret etmesine yetecek ufak bir mola verdi.

Kilisenin içinde dikilip Peder Francis’in gömülü olduğu noktaya bakışlarını indirdi. Pişmanlıktan başka hiçbir şey yoktu içinde. İnandığını düşündüğü şeyler de artık orada gömülü yatıyor, bu taşların altındaki beden gibi çürüyordu. İçindeki buruk acı zamanla insanı uyuşturan korkunç bir boşluğa dönüşmüştü.

Gabriel artık Dominikenlerle ya da Lollard yanlılarıyla ilgili fikirlerinden pek emin değildi. Papanın Aziz Petrus’un soyundan gelip gelmediğine, İsa’nın düşmanı olup olmadığına; merhametin Roma’daki papadan mı yoksa göklerdeki babadan mı geldiğine emin değildi. Tanrı’nın dua dili olarak Latince, Çekçe ya da İngilizceden hangisini tercih ettiğinden emin değildi. Şarabın ağızda mı yoksa kalpte mi kana dönüş-

tüğünden emin değildi. Hiçbir şey bilmiyordu, artık inancın bile önemi yoktu onun için.

Bildiği tek bir şey vardı. Kendi oğlunun, babasının mezarı başında dikilirken aynı boşluğu hissetmesini istemiyordu. Ayrıca başka bir şeyin daha farkındaydı. Hangi dilde dua ederse etsin, Tanrı'nın onu duyacağını biliyordu. Aksine nasıl inanırdı zaten? Kilise'sini terk etmiş olsa bile son birkaç gündür Kutsal Ruh'u, ona cesaret veren, hafifçe dürtten, normalde gitmeye cesaret edemeyeceği yerlere çağıran bir rüzgâr gibi arkasında hissediyordu. *Pastor Dominus est. Tanrı benim çobanımdır*, diye düşündü, *artık başkasına ihtiyacım yok*.

Çıkarken başrahibin odasında durdu. "Ahırda başpiskoposa ait bir at var. Canterbury'ye sağ salım teslim edildiğinden emin olun," dedi oradaki sekretere.

Rahip sanki bir yerden tanıyormuş gibi Gabriel'in suratına bakıyordu. "Mesajın da var mı çiftçi?"

Kıyafetlerimiz bizi nasıl da tanımlıyor, diye düşündü Gabriel. "Başpiskoposa Papaz Gabriel'in malını iade ettiğini; onunla artık bir işi kalmadığını söyleyin."

Gabriel ayrıldığında onu nihayet tanıyan keşiş boş bakışları ve açık ağzıyla kalakaldı.

Appledore'a; annesine, Anna'ya ve oğluna giden bir arabaya yetişti Gabriel. Deniz kokusunu alana kadar huzursuzluğu geçmedi. Güzel bir eylül güneşi sisi dağıtıyordu. Dalgalarda sallanan bir gemi vardı limanda. Nereye gittiğini bilmiyordu Gabriel. Bilmesine de gerek yoktu. Yarın ya da sonraki gün veya gelecek hafta, bu gemi ne zaman, nereye yelken açacaksa, Gabriel, Anna ve bebek Finn içinde olacaktı. Tanrı'nın -ve Anna'nın- rızasıyla.

Kilise papazının söyledikleri dışında Kilise vaazlarında günahlardan kurtulmaya ilişkin pek bir şey duyamazsınız. Eğer bu öğüt bir şekilde kulaklarınızdan girmeyi başarırsa şunu bilin: Cehaletiniz sizi yanlış yollara sevk etse de kurtuluşunuzu engellemez.

CHRISTINE DE PISAN'IN ÜÇ ERDEMİN KİTABI
ADLI ESERİNDEN (15. YÜZYIL)

Bayan Clare torununun beşiğine eğildi, belki de yüzüncü kez onu iyice sarıp sarmaladı. Bebek, odadaki soğuğa rağmen battaniyesini tekmeleyip duruyordu. Bir türlü kontrol edemediği duman, çocuğun nefesini tıkayınca ateşi bastırmış, yemek pişirmekte kullandığı mangalı dışarı çıkarmıştı Bayan Clare. Giriş kapısında bir gölgenin belirmesiyle oda bir anda karanlığa gömüldü. Clare arkasını dönünce alçak pervazın altında duran uzun boylu Gabriel'i gördü. Eşiği geçip odaya ayak basar basmaz tekrar durakladı Gabriel. Yorgun olduğu her halinden belliydi, birkaç günlük sakalla kaplanmış yüzü bitkin görünüyordu.

"Anna nerede?" Beşiği gösterip bir an bebeğin hırıltılı sesine dikkat kesilerek devam etti. "Burası niye böyle soğuk?

Bebek iyi mi?”

“Oğlun hızla büyüyor. Babası gibi güçlü bir çocuk.”

Bayan Clare, bebeğe iyi bakacağına dair Anna’ya güvenince vermiş olsa da Gabriel dönünce içi rahatladı. Gabriel’in yola çıkma niyeti değildi onu korkutan ama oğlunun meydan okuduğu düşmanın korkunç gücünü bildiğinden dönmüş olmasına sevindi. Oğluna sarılmak istedi. Ama aralarında çok fazla mesafe vardı. Hem sarıldığında oğlu bir kez daha geri çekilirse ne olacaktı? Onu reddetmesine bir kere daha dayanamazdı.

“Odada duman olmazsa daha iyi nefes alıyor. Onu sıkı sıkı sardım, beşiğin altına da sürekli sıcak tuğlalar yerleştiriyorum.”

“Sen mi? Anna nerede?” Gabriel’in sesi yükseldi.

“Manastıra dönüp—”

“Manastıra mı döndü?! Bebeği terk mi etti yani? Böyle bir şey yapmaz. Yapmayacağını biliyorum. Onu bebekle gördüm—”

“Elbette bebeği terk etmedi Gabriel. İçin rahat olsun. Başrahibe, yani büyükannesi çok hastaymış. Ölüyor galiba. Lord Cobham’ın bekçisi Anna’yı almaya geldi. Ben de gitmesini söyledim.”

Elleriyle yüzünü ovuşturdu Gabriel, hayal kırıklığı yüzünden belli oluyordu. “Böyle bir şeyi nasıl yaparsınız? Tuzak olabilir bu. Anlamıyor musunuz?” Adımlarıyla daireler çizmeye başladı, küçücük bir kafese kapatılmış çaresiz bir hayvan gibi görünüyordu. “Başpiskoposa ihanet ettim. Eğer Anna’nın karım olduğunu öğrenirse, bana ulaşmak için onu kullanır, hem de—”

Bayan Clare onu rahatlatmak için dikkatli, ölçülü bir ses tonuyla konuştu. “Anna tehlikenin farkında. Dikkatli olacak. Gitmesi gerekiyordu, yoksa hayatı boyunca pişman olacaktı. Pişmanlıkla yaşamamanın nasıl bir şey olduğunu iyi bilirim

ben.” Sonra Anna’ya söz verdiği için devam etti. “Peşinden gitmemeni söyledi. Eğer dönmezse çocuğu alıp Anakara’ya kaçmanı istedi.”

Ama Gabriel çoktan kapıdan çıkmış, Appledore’a giden patikanın yolunu tutmuştu bile. Bayan Clare arkasından seslendi.

“Bekle. At kiralamak için paraya ihtiyacın var,” dedi, küçük hazinesini bir kez daha yağmalarken.

Bozuklukları cebine sokup kadına sarıldı Gabriel.

“Kendine iyi bak. Oğluma iyi bak. Şimdiye kadar oldukça güçlü düşmanlar edindim. Eğer dönmezsem büyütmen gereken bir oğlun daha olacak.”

Gabriel’i kendinden bir kol boyu uzaklaştırıp omuzlarından tutarak bakışlarını onunkilere sabitledi Bayan Clare. “Gözün arkada kalmasın. Bir oğlumu Kilise’ye kaptırdım. Bir diğerini de kaybetmeye dayanamam.”

Rahibe Matilde kapıda haberi verdiğinde Anna ağlamadı.

Gün ağarmak üzereydi. Tüm gün yolculuk yapmışlar, sadece atlar dinlensin diye kısa molalar vermişlerdi. Hatta yaşlı bekçi daha hızlı gidebilsinler diye Headcorn Malikânesi’nden Anna’ya da bir at ödünç almıştı. Sonra bir şeyler yemek için Maidstone’da mola vermişler ama Anna’nın boğazından tek bir lokma geçmemişti.

Ama o kadar acele etmelerine rağmen, yetişmeyi başaramamışlardı.

“Çok üzgünüm Anna. Anamız dün gece öldü,” dedi rahibe. Biriken gözyaşlarından gözleri parlıyordu. “Huzur içinde öldü. İlahi güzellikte bir rüya görüyormuş gibi gülümseyip gözlerini kapadı.”

“Onu görmek istiyorum,” dedi Anna.

“Kiliseye yatırdık onu. Rahibelerin bazıları başında nöbet tutuyor. Önce biraz dinlenmen gerek. Saatlerce at sırtında gelmişsin, hem de doğumdan hemen sonra. Anna, dinlenmen lazım.”

“Onu gördükten sonra dinlenirim,” dedi Anna sessizce.

“Peki o zaman.” Kiliseye girdiklerinde Rahibe Matilde diğerlerine çekilmelerini işaret etti. Sonra da Anna’ya, “Hemen dışarıda bekliyoruz,” dedi rahibeler ayaklarını sürüyerek kapıdan çıkarken.

Kiliseyi yalnızca Kathryn’in naaşının her iki ucunda titreşerek yanan mumlarla, duvara asılı birkaç meşalenin ışığı aydınlatıyordu. Anna naaşa yaklaşıırken mumlardan çıkan alevler de dans ederek ona eşlik etti. Tütsüden yayılan hoş ama ağır koku ölümün kokusunu maskeleyemeyi başaramıyor; Anna’ya adeta gözdağı veriyordu. Sersemlem gibi oldu Anna, sonra hemen önünde uzanan yüze odaklandı.

Hâlâ ağlamıyordu.

Hem zihni hem de bedeni uyuşuk vaziyette, sunağın önünde bir süre sessizce bekledi. Geç tanımış olsa da yaşamının önemli bir parçası olmuş kadına öylece bakakaldı. Kar beyazı keten giysisiyle uyurken çok güzel görüldüğünü düşündü. *Büyükbabamın ona bu kadar âşık olması boşuna değil.* Öne doğru çekilmiş rahibe başörtüsü güzel oval yüzünü çevreliyor, yara izleriyle dolu yanağını gizliyordu; alnındaki ve ağzının çevresindeki ince çizgilerle kaymaktaşıdan yontulmuş gibi görünüyordu. Hacıların başında dua ettiği, hürmet edilen bir aziz heykeline benziyordu. *O benim büyükannem,* diye düşündü Anna. *Peki gözyaşlarım nerede? Ailemden bir tek o kalmıştı. Beni seviyordu. Gözyaşlarımı hak ediyor.*

Titreşen mum ışıklarında uzun süre dikildi; bedeni yerinden kıpırdayamayacak kadar katılaşmıştı sanki; tıkalı göğüsleri iyice şişmiş, sızlıyordu. Dışarıdan rahibelerin ayak sürüme seslerini

ve mırıltılarını duydu; duayı haber veren çanlar çalıyordu.

Elbisesinin önündeki şeritleri gevşetti. Gömleği ıslaktı, çocuğunun acıkmış olabileceğini düşünerek endişelendi, aynı zamanda yanına dönmeden sütünün kesilmesinden korktu. Boynunda asılı gümüş haç iyice sıkışmış göğüslerinin arasına iniyor, tenine batıyordu. Kolyenin kopçasını açtı; zincir avucunun içine düşerken büyükbabasının haçı verdiği gün aklına geldi; büyükannesi Rebekka'dan annesi Rose'a geçen bir kolye. Kathryn'in onu tamir ettirdiğini hatırladı. Tekrar bir araya gelmelerinin sebebiydi bu kolye.

Küçük telkari haçı titreyen elleriyle dudaklarına götürüp sonra da Kathryn'in birbirine sıkıca kenetlenmiş avuçları arasına koydu. Kathryn'in yara izleriyle dolu sol elinde gümüş haç pırıl pırıl parlıyor, üzerindeki yıldızın minik incileri mermerimsi beyazlıkta ışıltılar saçıyordu.

"Finn'i gördüğünde bunu ona ver," dedi Anna yumuşak bir sesle. "O zaman sözümü tuttuğumu anlar."

Duvar şamdanları dans edercesine ışıltılar saçıyordu. Kathryn'in tıpkı üzerinde yattığı taş gibi soğuk bedeninden uzaklaşırken Anna'nın ayak sesleri de sessiz kilisenin taştan zeminine yayılıyordu.

Ve hâlâ gözünden tek damla yaş gelmiyordu.

Anna, Gabriel geldiğinde Kathryn'in mezarının başında tek başına bekliyordu.

Bir sonraki gün akşam duası zamanı gelmiş, son kürek dolusu toprak da tabutun üzerine atılmıştı. Akşam ilahisini Kathryn için söyleyen rahibelerin mahzun sesleri korodan yankılanıyordu. Anna üzerine çöken alacakaranlıkta, yaklaşan adamın biraz önce haçı -başrahibenin masasının üstündeki

yanmış haçını- yerine yerleştirmiş mezar kazıcısı olduğunu düşündü. Mezarın yerini belirleyecek bir işaret olarak bu haçı kullanmaları konusunda ısrarcı olmuştu Anna. Rahibe Agatha ise erimiş, şekli bozulmuş haça itiraz etmişti. “Bir insana ait olduğu bile anlaşılmıyor,” diyerek azarlamıştı Anna’yı. Anna taviz vermemişti. Ne de olsa bu haçın hikâyesini biliyordu. “Hayattayken onu korudu bu haç. Ölümünde de koruyacak. Ayrıca nasıl olsa yeni başrahibenin bu haça ihtiyacı yok.”

“Anna,” dedi Gabriel.

Gabriel’in adını söyleyen üzgün sesini; hafifçe duyulan, ısrarcı, yalvaran ama din adamlarına özgü konuşma biçiminden hâlâ parçalar taşıyan o sesini duyunca Anna’nın vücudu kaskatı kesildi. “Çok üzgünüm,” dedi Gabriel. “Acı çektiğinin farkındayım. Ama benimle gelmen gerek. Burada güvende değilsin, hem çocuğumuzun da sana ihtiyacı var.”

Donmuş olduğunu düşündüğü kalbinde küçücük bir kıpırdanma hissetti Anna. Dönüp Gabriel’e baktı. “Oğlumu gördün mü?”

“O çok iyi Anna. Emin ellerde.”

“Annen iyi bir kadın. Çocuğumuz onun yanında güvende.”

Kaşlarını çatınca Gabriel’in ağzının kenarındaki ince çizgi büküldü, yüzü asıldı. Anna bir an uzanıp bu çizgiyi parmaklarıyla düzeltmek istedi.

“Evet, iyi bir kadın o,” dedi Gabriel. “Ama çocukların anelerine ihtiyacı vardır.”

“Bunu hatırlatmana gerek yok Gabriel. Hem de hayatta anne diye seslendiğim, üstelik çok geç bulduğum tek kadının mezarının başındayken.” Anna boğazına takılan hıçkırık yüzünden zorlukla yutkundu.

Mezarlık sınırındaki porsuk ağaçlarının gölgelerinden eşine seslenen bir kumrunun dokunaklı sesi geldi.

“Anna-” Gabriel elini uzattı ama Anna onun elini tutma-

mayıp şalına daha sıkı sarındı.

“Sör John’dan haber var mı?” diye sordu.

“Ölüme mahkûm edildi.”

“Gabriel, olamaz. Tanrım, n’olur buna izin verme.”

Anna’nın sözleri sanki Sör John için dua ediyormuş gibi görünen porsuk ağaçlarının fısıltılarına karıştı.

Gabriel elini Anna’nın şalına koydu. “Bu kadar üzme kendini. Sör John kaçtı, uzaklarda güvende artık.”

“Nereye kaçtı?”

“Muhtemelen Galler’e. Bilmiyorum. Bilmek de istemiyorum.” Soruyu cevaplarken Anna’ya bakmadı Gabriel. Parmakları tedirgin bir şekilde şalın kenarlarında ilerledi, Anna’nın tenini okşadı.

Gabriel’in dokunuşuyla Anna’nın bedenine bir sıcaklık dalgası yayıldı. Yine de titriyordu; gözünün önüne Arundel’in tutuklamaya geldiği günkü yırtıcı bakışları geldi, hapisshanede yastığını kullandığı asilzadeyi hatırladı. Soylu ve varlıklı olması bile adamı kurtarmaya yetmemişti. Şalına daha da sıkı sarındı, bedenini bu dokunuşun verdiği huzurdan esirger gibi kendini Gabriel’den uzaklaştırdı; onun yerine öfkeyle tepki verdi.

“Peki senin bu işte rolün neydi Papaz Gabriel? Onun aleyhine tanıklık ettin mi? Hizmetinde olduğunu iddia ettiğin o İsa var ya, işte aynı İsa’nın İncil’ini yaymaya cüret etti diye iyi bir adamın ölüm cezasına çarptırılması için başpiskoposa yardım ettin mi?”

Bu sözlerden sonra nefesini tuttu Anna, bu kadar soğuk bir tonda konuştuğu için mahcup oldu, büyükannesinin mezarının yanı başında sesini kinle yükselttiği için üzüldü. Gabriel’in nasıl bir cevap vermesini istediğinden de emin değildi. Sör John aleyhine tanıklık ettiğini kabul ederse Anna’ya bir kez daha ihanet etmiş olacaktı. Eğer tanıklık etmediğini söylerse de infaz ederken üzerinde kullanacakları işkence araçlarından daha az değer veriyor demekti hayatına. Tabii

Anna'nın hayatına ve oğullarının hayatına da.

"Sör John lehine tanıklık ettim Anna. Onun kaçmasına yardım ettim. Bu hareketimle hepimizi mahkûm etmiş olabilirim."

Anna, Gabriel'in yanından uzaklaşıp Kathryn'in mezarına yaklaştı, gözlerini dolduran sıcak gözyaşlarını hissedebiliyordu. Gabriel, en çok istediği ama bir o kadar da korktuğu cevabı vermişti.

"Arundel yaşadığı sürece aranan bir adam olacağım Anna. Eğer burada kalırsam senin, benim, oğlumuzun, hatta annemin hayatını bile tehlikeye atmış olacağım. Niyetim limandan ayrılacak ilk gemiyle uzaklaşmak. Dönmeyi başarabilecek miyim hiç bilmiyorum. Başpiskopos -evlendiğimizi öğrenirse ki şimdiye kadar öğrenmiş olabilir- diğer yeminlerimden vazgeçtiğim gibi senden de vazgeçtiğimi düşünecektir. O zaman korkmanıza gerek yok. Sana artık ihtiyacı kalmaz. Oğlumuzla birlikte bir süre daha Appledore'da kalabilirsin. Sonra da evine, manastıra geri dönersin belki."

"Asıl o zaman başpiskopos en azından tek bir şeyde haklı çıkmaz mı? Hep yaptığın da bu değil mi zaten? Benden vazgeçmek? Senin için bir ilk olmaz, öyle değil mi Gabriel?"

Manastıra, eve dönmek mi? Kathryn öldükten sonra burada ne yapacaktı? Sör John ile Leydi John da ya bir yerlerde saklanıyor olacaktı ya da çok daha kötüsü başlarına gelmiş olacaktı. Keder tüm vücudunu kapladı, köprüden suya düştüğü o günden beri hissetmediği korkunç bir karanlığı da beraberinde getirdi. Ama burada onu içine alacak bir nehir yoktu, sadece soğuk toprak vardı.

Yağmur çiselemeye başladı. Sanki gökyüzü bütün bir gün boyunca çalışıp kasvetli bulutları yığmış, kendi gözyaşlarını Anna'nın kollarıyla uyum içinde dökmek için biriktirmişti. Yağmurla birlikte Anna'nın gözyaşları da sel olmuş akıyordu

yüzünden. Kulakları sağır eden bir haykırıyla vücudu işken-
ce görür gibi sarsılıyor, sonra onu bir başkası takip ediyordu,
hıçkırıklarına engel olamıyordu Anna. Toprağı yumruklarıyla
dövmeye başladı, elleriyle kavradığı topraklara gözyaşları ka-
rıştı. Çamur ellerine, kollarına, hatta yüzüne bulaştı; dudak-
larında iri tanelerin tadını hissediyor, toprağın ağır kokusunu
duyuyordu.

Gabriel tekrar tekrar seslendi Anna'ya ama sesi sanki çok
uzaklardan geliyormuş gibiydi. Anna onun dizleri çamura bu-
lanmış bir şekilde yanında durduğunun, kollarıyla onu sardı-
ğının, yalvarırcasına çıkan sesinin farkındaydı.

"Yapma Anna. Yapma. N'olur. Başrahibe seni böyle çılgın-
lar gibi yas tutarken görmek istemezdi. Onun hayatı kutlan-
mayı hak ediyor."

Oysa Anna herkes için yas tutuyordu: Finn, Martin, Jetta,
Kathryn, Jerome, hatta o başsız asilzade, sonra Sör John ve
sırada bekleyen diğer herkes için. Ölümün ondan almış ol-
duğu, alacağı herkes için. Peki Azrail neden Anna'yı da almı-
yordu? Keşke bu mezarda eriyip gitse, içindeki bedene eşlik
etseydi Anna da.

Ama ensesinde ölümün değil Gabriel'in nefesini hissetti.
Onun sıcak, titreyen nefesini; tıpkı Jetta'nın ölümünden son-
raki ilk gece VanCleve'in ona sarılırken söylediklerine benzer
sözler fısıldıyordu kulağına Gabriel.

"Şşşt. Hadi Anna. Çok yağmur yağıyor. Çocuğunun sana
ihtiyacı var."

VanCleve'in sesiydi. Hayır, VanCleve'in sesi değildi.
Gabriel'in sesiydi. Gabriel'in kolları onun dağılmış ruhunu
bir araya getiriyordu. Kocasının kollarıydı. Anna kalbinin
çarpmaya başladığını hissetti.

"Seni seviyorum," dedi Gabriel. "Seni Reims'deki o
tezgâhta gördüğüm ilk günden beri seviyorum. Bak ne ka-

dar yol katettin. Umutsuzluğa yenik düşmemen gerek şimdi. Benim için değilse bile Finn'in hatırı için. Uğruna savaş verdiğin inancın için."

Finn mi? Hangi Finn'i kastediyordu? Týn Kilisesi'nin bahçesinde yatan yaşlı adamdan mı bahsediyordu? Yoksa Romney Marsh'ta beşiğinde mışıl mışıl uyuyan bebekten mi?

Bulutları yaran bir şimşek çaktı. Anna bu ışıldayan şiddete bakışlarını çevirdiğinde soluk atının üzerinde oturan Azrail'i gördü; aynı katedral kapılarındaki oymalarda olduğu gibi mızrağını kaldırmış, gökyüzünden onlara doğru dörtlünela geliyordu. Anna o kukuletanın altında Arundel'i gördüğünü sandı, eti kemiklerinin içine çekilmiş gibiydi. Anna'nın dizleri sanki mezarlığın derinlerine çekiliyordu.

Ama Gabriel'in kolları ve sesi onu tekrar yüzeye çekti. "Finn'in sana ihtiyacı var Anna. Annesine ihtiyacı var. Benim sana ihtiyacım var."

Boğazındaki hıçkırık püskürüp vahşi, histerik bir kahkahaya dönüştü. Ruhlara sinsice yaklaşan Ölüm Meleği'ne kaldırdı yumruklarını. *Duydun mu ihtiyar? Benden her şeyi alamadın. Kocam, beni seven kocam yanımda, oğlumuz da beşiğinde uyuyor. Kendi kurduğun tuzağa düştün. Artık iki Finn var. Onlar cennetin altın renkli ışıkları altında karşılaşacaklar bir gün; kör mızrağınla biçtiğin tüm Finnler, Kathrynler, Rebekkalr, Martinler ve Janlar. Peki sen nerede olacaksın o zaman? Kibir içinde Araf'ta çürüyüp gideceksin, o zavallı ruhunun cennete gitmesi için dua edecek kimse kalmayacak.*

Dünyanın sonu gelmiş gibi çok şiddetli bir gürültü duyuldu, şimşek Anna'nın gözünü kamaştırarak gökyüzünü bir kez daha yırttı. Soluk renkli at bulutları yararak arka ayakları üzerine kalktı, binicisiyse tıpkı cennetten kovulan şeytan gibi yeryüzüne düşmeye başladı. Azrail, korkulan düşman bir paçavra yığınınna dönüştü. Bu şaşırtıcı berraklık

ve eriyip yok olan hiddet anında Anna, Azrail'e, hatta yaşlı başpiskoposa bile şefkat duyabilirdi. Eğer bir şey hissetmeye gücü olsaydı.

Şimşekler kesildi. Gök gürültüleri azalıp uzaklaştı. Bulutlar birbirine karışıp gıgri bir duvar oluşturdu.

Anna'nın hıçkırıkları da tıpkı gök gürültüsü gibi hafifledi.

Gabriel, Anna'yı azıcık da olsa ayağa kaldırmayı başarıp sürükleyerek mezarlıktan uzaklaştırdı, damlı kapının altına korunaklı bir yere götürdü. Ceketini çıkarıp Anna'ya sardı. Ona sarıldı. Kathryn'nin tabutunun sadece birkaç saat önce dinlendiği sıranın üstüne oturup saçaklardan inen yağmur damlalarını dinlediler.

Anna biraz olsun sakinleşince Gabriel ellerini üzerinden çekmeden konuşmaya başladı, "Burada daha fazla oyalanamayız Anna. Seni Appledore'a geri götüreceğim. İstersen bekle birlikte benimle gelebilirsiniz, sen bilirsin. Çocuğumuz utançtan kurtulsun diye benimle evlendin. O yüzden sadece sen istersen gerçekten kocan olabilirim. Sana kalmış."

Anna kendini uzaklaştırdı. Gabriel ayağa kalkıp Anna'nın yüzündeki çamuru gömleğinin koluyla temizledi.

"Vazgeçtiğin onca şeyden sonra nasıl böyle bir şey söylersin Gabriel?" Anna'nın sesi kısık çıkıyor, konuşurken acı veriyordu.

"Hiçbir şeyden vazgeçmedim Anna. Kitap tezgâhında seni gördüğüm gün kendi kendime dedim ki bu kadını kurtarayım diye Tanrı benim karşıma çıkardı."

Bu sözlerin arkasından gelen sessizlikte kumru bir kez daha yalnızlığını haykıran bir ötüşle eşine seslendi. Anna, Kathryn'in ruhunun da bu sesi duyup duymadığını merak etti.

"Ama tam tersi oldu," dedi Gabriel usulca. "Tanrı merhametini esirgemeyip aslında beni kurtarman için seni karşıma çıkarmış. Hayatımdaki tek gerçek -emin olduğum tek şey-

sana ve çocuğumuza olan sevgim.” Yeni mezarı gösterdi. “O kadının içinde siyah cübbeli rahip kardeşlerimden çok daha fazla İsa sevgisi vardı.”

“Evlenirken giydiklerini giymişsin üstüne,” dedi Anna siyah cübbenin lafı geçince.

Anna, Gabriel’e sanki ilk kez görüyormuş gibi dikkatle baktı. Yorgunluktan bitap düşmüş, pantolonu çamur içinde kalmış, gömleğinin ıslak kolları tenine yapışmış bu köylüyü iyice inceledi. En başta bu Gabriel’le tanışsa hakkında ne düşünürdü acaba? Bu Gabriel’e de âşık olur muydu? Şu an ona bakınca, iki büklüm olmuş gövdesine, gözlerindeki acıya bakınca... İnandığını düşündüğü her şeyi tekrar sorgulamak, onların paramparça oluşunu izlemek kim bilir ne kadar büyük cesaret gerektirmişti Gabriel için? Adamın içinde hâlâ VanCleve’den bir parça vardı sanki. Dominiken rahibinden de. Hem her ikisi, hem de hiç biriydi; daha iyi, daha soylu bir hali vardı. Finn’i ve büyük aşkı Rebekka’yı düşündü. Büyükbabası bir Yahudiyle evlenmek uğruna nasıl da her şeyi elinin tersiyle itmişti.

“Seninle tanışmak benim için de lütuftu,” dedi Anna. “Sen ve Finn’le birlikte oluşturacağımız yuvanın dışında başka bir evim yok artık.”

Ne düşündüğünü algılamaya çalışarak dikkatlice baktı Gabriel’in yüzüne. Adamın ağzının çevresindeki gergin kasların rahatlayarak gevşediğini görür gibi oldu, bunu küçücük bir iç çekiş izledi.

“Emin misin Anna? İstedığinin bu olduğundan emin misin? Annemle kalabilirsin. Çocukla birlikte güvende olursunuz. Seni terk etmiyorum. Geçinmeniz için de elimden geldiğince yardımcı olurum.”

“Yani bizi yanında istemiyor musun Gabriel? Bunu mu kastediyorsun?”

“Asla! Gerçekten, yemin ederim. Yanımda olmanı istiyorum. Oğlumun da. Tek dileğim bu. Ama güvenliğiniz–”

Güvenlik. Kathryn, Anna’nın büyükbabasını güvende olmadığı için göndermiş, öldüğünü düşünmesine izin vermişti. Büyükbabasına âşık olduğu için ondan vazgeçmişti. Gabriel de aynı şeyi yapmıyor muydu? Büyükbabası hayatı boyunca bu kaybın yasını tutmuştu. Kathryn ile Finn, ikisi de ayrı ayrı pek çok şeyi başarmıştı, birlikte olsalardı çok daha fazlasını yapmazlar mıydı? Dahası alacakları onca keyiften mahrum kalmamışlar mıydı?

“Tanrı bize merhametini bağışlamazsa hiçbir zaman güvende olmayız.” Gabriel’in ellerini avuçlarının içine alıp kalbine götürdü. “Senin karınım ben Gabriel. Bizi bir araya getiren Tanrı’nın lütfuna duyduğumuz inancı kaybetmeyecek, neyle yüzleşeceksek birlikte yüzleşeceğiz.”

“VenCleve’in yalanlarını bağışlıyor musun yani?”

“Eğer sen Anna’nın öfkesini bağışlayabilirsen...”

VanCleve’e ait bir gülümseme sözlerini yumuşattı. “Sivri dilli bir eş bir kâtip için çok değerli. Seninki de en dayanıklı kalemleri bile sivriltecek kadar keskin.”

“Böyle düşünmeniz çok iyi Üstat Kâtip, çünkü birazdan söyleyeceklerimi daha duymadınız.” Gabriel’in dudaklarından hafifçe öpüp, alçak yumuşak bir sesle ekledi. “Affetmeyi ve birbirimize güvenmeyi birlikte öğreneceğiz.”

Gabriel tam bu öpücüğe karşılık veriyordu ki Anna onu durdurdu. Çiseleyen yağmura aldırış etmeksizin, geniş kalçaları izin verdiğiince hızlı adımlarla yanlarına gelmeye çalışan Rahibe Matilde’yi gösterdi.

“Tanrı’ya şükür ondan önce buldum sizi Anna,” dedi nefes nefese rahibe. “Gitmeniz lazım. Hemen! Agatha sizi uyarayım diye gönderdi beni.”

“Rahibe Agatha mı?”

Matilde kafasını iki yana salladı. “Sana bahşedilmiş bir hediyeı reddetme. Sadece kabul et ve minnettar ol. Tanrı gizemli yollar kullanır. Üstat Flemmynge şu an ziyaretçi odasında. Dedğine göre saygılarını sunmaya gelmiş. Seni burada görmemesi lazım.” Sonra Gabriel’e çevirdi bakışlarını, garip görünüşüyle ilgili yorum yapmadan devam etti. “Seni de.”

“En azından Bek’e veda edemez miyim?”

“Zaman yok. Rahibe Agatha vaizi ne kadar oyalar bilemeyiz. Bu konuda çok yetenekli olduğu söylenemez. Bek burada mutlu. Hem seni görürse yokluğunu daha çok hisseder.” Matilde ikisine de kolunu dolayıp tekrar yağmura çıkarlarken onlara kılavuzluk etti. “Lord Cobham’ın hizmetkârı sizi dinç atlarla Rochester girişinde karşılayacak. Gabriel, iyice uzaklaştığınızda Anna’nın dinlenmesini sağla.”

Anna kadına sarılmak için kollarını uzattı ama kıyafetlerinin çamur içinde olduğunu hatırlayıp geri çekildi. “Rahibe Matilde... Benim için gerçek bir kız kardeş gibiydin hep...”

“Beni ağlatmadan ikiniz de gidin artık. Tanrı yolunuzu açık etsin ayrıca...”

Rahibe Agatha’nın kilisenin açık kapısından dışarı taşan tiz sesi konuşmayı böldü. “Üstat Flemmynge, başrahibenin mezarını yağmurda bile ziyaret etmek istemeniz ne büyük incelik, gerçi sizin de göreceğiniz gibi orada artık kimse kalmamıştır.” Her zamanki gür sesinden bile yüksek çıkıyordu Rahibe Agatha’nın sesi.

Rahibe Matilde, Anna’ya hemen bir bohça uzattı. “Bunda birkaç kuru kıyafetle biraz da yiyecek var. Kemerli avludan dönmeyin. Buradan ayrılın.” Sonra da tertemiz beyaz keten elbisesine çamur bulaşmasına aldırmadan Anna’ya sarıldı.

Rahibe Agatha hâlâ kapının girişinde duruyor, Flemmynge’in manzarasını kapatmaya çalışıyordu. Anna adamın bir şeyler homurdandığını duydu, Rahibe Agatha boş

mezarlığı görsün diye kenara çekildi. Damlı kapıya bir kere bile bakmadan, kaliteli giysilerini yağmurdan korumak için içeri girdi adam. Agatha kapıyı kapattı.

Manastırı geride bırakırlarken, Anna bir kez daha arkasına baktı. Rahibelerin akşam dualarını bitirmek üzere oldukları manastır kilisesinin pencereleri yansıyan mum ışıklarıyla pırıl pırıl parlıyordu. *Burayı son görüşüm*, diye geçirdi içinden gördüklerini hafızasına kazımaya çalışarak.

Bakışlarını son kez görebilmek için Kathryn'in mezarına çevirdi. Çiseleyen yağmurla ağaçların gölgelerinde, yalnızca ısrarcı kumrunun üzerine konup hâlâ eşine seslendiği haçın çizgilerini seçebildi. Yalnızlık duygusu ve yaşadığı kaybın acısı yeniden içinde kabardı. Bu şekilde ayrılmaması gerekirdi manastırdan. Nereye gideceklerdi? Ne yapacaklardı? Ya Gabriel ondan bıkar, vazgeçtiği her şeyden pişmanlık duyarsa?"

Sonra mezarlığı sınırlayan porsuk ağaçlarından birinin en yüksek dalından bir kumru havalandı, hızla alçaktan uçarak haçın kolunda bekleyen eşinin yanına kondu.

"Bak Gabriel," dedi. "Orada da bir çift var."

Bu bir işaret, diye düşündü ama okumuş papaz bir aptal olduğunu düşünmesin diye sesli olarak dile getirmedi. Finn'le Kathryn'in sonunda buluştuklarının bir işaretiydi bu görüntü. *Bunu hayırlı bir işaret olarak göreceğim*. Ruhunun hafiflediğini hissetti.

"Tıpkı olması gerektiği gibi," dedi Gabriel, Anna'nın eline uzanarak. "Ama acele etmemiz lazım Anna. Yoksa başpiskoposun yalakası bizi fark eder."

"Merak etme kocacığım. Sadece Tanrı'nın merhametini arayan iki sıradan kumru umurunda olmaz."

Son

MİLATтан SONRA 1417, 31 ARALIK

Sevgili Anna,

İkiz kızların Rebekka ve Kathryn'in doğduğu haberini almak ne büyük mutluluktan anlatamam. Keşke başrahibe de adaşını tanıyabilecek kadar yaşasaydı. Bununla birlikte sana söylemem gereken üzücü haberleri duymadan ölüp gitmesine seviniyorum. Sör John'un inandığı dava uğruna hayatını kaybettiğini dün öğrendik. Bize söylendiğine göre cesurca can vermiş ve pek çok insana örnek olmuş. Onun ölümünün burada, İngiltere'de bir isyanı başlatmasından korkuyorum.

Bohemya'da durumlar daha da kötü, Jan Hus'un ölümünden sonra iç savaş patladı bile. Yakında başlayacak zulümlere bakılırsa senin, Gabriel'in, Finn'in ve ikizlerin kendinize Paris'te sığınacak bir yer bulmuş olmanıza, Bohemya'ya dönmeyecek oluşunuza dua ediyorum. Gabriel'in başkâtip olarak loncaya kabul edilmesiyle durumunuzun düzeldiği sonucuna varıyorum. Ama mektubunda evinizde İncil okumaları yaptığınızdan bahsetmişsin. Lütfen dikkatli olun.

Artık Rahibe Agatha başrahibe. Bir zamanlar yaptığımız o yararlı işleri yapmıyoruz artık. Yalnızca Başpiskopos

Chichele'in onayladığı çalışmaları kopya ediyoruz. Yeni başpiskopos, Lollard yanlılarına zulmetmeye Başpiskopos Arundel'den bile daha hevesli. Kral da onun bu çabasını destekliyor. Tabii Agatha başrahibe olduğu sürece sapkın kitaplar konusunda endişelenmemize hiç gerek yok.

Kitap demişken, Kral Henry manastırı bizzat ziyaret edip senin kitaplarını iade etti. Onları farklı amaçlarla kullanmadığının farkında olduğunu söyledi. Bu mektupla birlikte onları da gönderiyorum. Başrahibe Agatha onları burada tutmaz zaten.

Bek'i ve Leydi Joan'ı sormuşsun. Sör John, Galler'de yakalandı. Leydi Joan yanında değilmiş. Cooling Kalesi başıboş kaldı, leydisinden de tek bir haber alamadık. Kızı Leydi Brooke'un yanında olduğunu duydum. Umarım doğrudur ve orada yaşadığı kaybın tesellisine kavuşur.

Bek'le ilgili endişelenmene gerek yok. Yokluğunda epeyce boy attı, ayrıca bedenen çok kuvvetli olmasa da ruhen çok güçlü bir çocuk o. Koromuz için müzik besteliyor. Seni özlese de mutlu görünüyor. Hep şarkı söylüyor; çanları çalmadığı zamanlarda elbette. Kral bir gün onu görmek istedi. İnanabiliyor musun, kral. Majestelerinin kitapları getirdiği gündü. Kesinlikle görülmeye değer bir sahneydi ikisinin bir arada olması. Bek, kralla konuşup durdu, Majestelerine parmaklarını arpın tellerine nasıl yerleştirmesi gerektiğini gösterdi. Sanki kralla kendisini bir görüyordu, kral da bu duruma hiç aldırmıyordu doğrusu. Ama majestelerini çok kederli gördüm. Sör John'un kurduğu komploya çok üzüldüğünü söylüyorlar. Bu komployla ve Sör John'un infazıyla ilgili pek bir şey bilmiyorum, bilseydim de bunlarla başını ağrıtmazdım.

Artık görevimin başına dönmem gerekiyor Anna. Sör John'un himayesi olmayınca kendimizi idare etmekte epey

*zorlanıyoruz. Tanrı yardımcın olsun. Mektubumu ana-
mızın da sıkça alıntı yaptığı, Norwich'li Julian'ın sözle-
riyle bitiriyorum: Her şey yoluna girecek.*

*Seni seven kardeşin
Matilde*

Yazarın Notu

1381 'deki Köylü Ayaklanması'ndan sonra İngiltere Kilisesi, Oxford'lu vaiz John Wycliffe öğretmelerinden etkilenen muhaliflerin başını ezmek ve Lollard'cılık olarak bilinen hareketi yok etmek istedi. Piskoposların tutumları nedeniyle hareket gizli kapaklı yürütülse de Kilise, Lollard davasının İngiltere dışına yayılmasına engel olamadı. Özellikle de Wycliffe döneminde İngiltere kralı olan, Bohemyalı bir soyluyla evlenen II. Richard'dan sonra. Kraliçe Anne, Wycliffe'in fikirlerine karşı daha hoşgörülüydü, ayrıca şu an Çek Cumhuriyeti olarak bilinen Bohemya ve İngiltere kraliyet hanedanlıkları arasında kurulan yeni ilişkiden dolayı Oxford ve Prag'daki Charles Üniversitelerince yürütülen öğrenci değişim programı, Wycliffe'in radikal fikirlerinin Bohemya'ya da yayılmasını sağladı. Jan Hus'un verdiği vaazlarla hareket orada iyice gelişti. On beşinci yüzyılın başlarında Lollard'cılığın tohumları bir kez daha İngiltere'de yayılmaya, hem köklü Kilise kurumuna hem de kralın otoritesine açık meydan okumaya başladı.

1413'ten 1422'ye kadar tahtta kalan V. Henry, İngiltere'nin Fransa'yla tutuştuğu Yüz Yıl Savaşları sırasında yapılan Agincourt Savaşı'nda Fransızları yenilgiye uğratma-

siyla bilinir. Sör John Oldcastle ise eserlerinde onu küfürbaz Falstaff karakteriyle tanıtan William Shakespeare sayesinde esasen genç Prens Harry'nin kral olmadan önce eski dostu olmasıyla hatırlanır. Her ikisi de savaşa birlikte hizmet etmiş, Shakespeare'e göre iki iyi içki arkadaşı olmuştur. Bununla birlikte Kral James sarayında eğlenceden sorumlu Lord Brooke, Shakespeare'in, saygıdeğer atasına çok fazla saygısızlık ettiğini düşünüyordu. Shakespeare de efendisinin sarayının böyle önemli bir üyesini rencide etmek istemediğinden bu sorumluluğu üstüne almayıp şakacı ama korkak Sör John'un ismini Falstaff olarak değiştirdi.

Oysa Sör John Oldcastle hiç de korkakça davranmadı. Tarihi kayıtlara göre cesurca öldüğü belirtiliyor. Bazıları onun Hristiyanlık uğruna öldüğünü, bazılarıysa bir hain olduğunu düşünüyor. Onunla aynı dönemde başpiskoposluk yapan Arundel ve Chichele'nin hırsları doğrultusunda hareket eden V. Henry tahta geçince Lollard yanlılarına yapılan zulümler arttı; Sör John, On İkinci Gece kutlamasında kralı Eltham'dan kaçırmak üzere komplo kurmakla ve dini muhalifiğe izin verecek bağımsız bir devlet kurmakla suçlandı. Bastırılan bu komployu, hepsinden Sör John'un sorumlu tutulduğu çok sayıda isyan ve başka komplolar takip etti. Sör John'un başını getirene 1000 pound tutarında ödül kondu. Sonunda Galler'de yaralı olarak ele geçirilip tahtırevanla Londra'ya getirildi. Sör John için daha önce de bir mahkeme kararı çıkmış fakat William Fisher isminde bir parşömen üreticisinin yardımıyla infazdan kaçmayı başarmıştı. Bu kez Londra'ya varır varmaz, bir önceki mahkeme kararına dayanılarak yargılamadan infaz edildi.

Hem V. Henry'nin hem de Sör John'un karakterlerini ortaya çıkarmak için sadece tarihi kayıtlardan değil, Shakespeare'ın bu figürleri karakterize etme biçiminden de faydalandım. Bildiğim kadarıyla William Fisher ile V. Henry'nin aynı kişiler olduğuna dair tarihi bir kanıt ya da varsayım yok, bununla birlikte pek çok tarihi belge kralın eski dostunu infaz etmeye isteksiz olduğuna dikkat çekiyor. Ayrıca tarihi kayıtlar 1417 yılının 14 Aralık günü Sör John Oldcastle'ın Kule'nin dibindeki Saint Giles çayırına getirildiğini, kâfirlik suçuyla karnının değildiğini, bir vatan haini olarak ağır ağır yanan ateşin üzerine asıldığını ve bu ateşle yanarak öldüğünü yazıyor.

Lollard yanlılarına yapılan zulümler reform hareketlerine kadar devam etti. Bohemya'da Jan Hus da dahil çok sayıda erkekle kadın dine muhalefet ettikleri gerekçesiyle işkence görüp infaz edildi. Ne yazık ki dini hoşgörüsüzlükler reform hareketleriyle de tam olarak sona ermedi.

-SON-